පාතිමොක්ඛදීපිකා

පාතිමොක්ඛදීපිකා.

පාතිමොක්ඛදීපිකා.

සම්පාදක

පණ්ඩිත

විගොඩ ගුණාලඞ්කාර ස්ථවිර.

ප්‍රකාශක

විගොඩ බී. ඩී. ජයකොඩි මහතා.

මුද්‍රණය

සමයවර්ධන මුද්‍රණාලය

2503.

1959.

මේ ග්‍රන්ථය බලගල්ලේ සරස්වතී පිරිවෙන්
මහාවිහාරාධිපති ත්‍රිපිටක වාගීශ්වරාචාර්‍ය්‍ය
අග්ග මහා පණ්ඩිත අතිගරු

හිස්සැල්ලේ

ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ඥානෝදයාභිධාන

සිරි ලංකා රාමඤ්ඤ නිකායයේ මහා
නායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේට
සාදර ප්‍රණති පූර්වක වැ පිළිගන්වන ලදී.

ප්‍රස්තාවනා.

ප්‍රාතිමොක්‍ෂය වනාහි අඩමසක් පාසා පොහොය කිරීම් වශයෙන් භික්‍ෂූන් විසින් උදෙසිය යුතු වූ ද, නිස්සය මුච්චනක බහුශ්‍රැත බව ලබනු පිණිස උගත යුතු වූ ද, උභය විභඞ්ගාගත ශික්‍ෂාවන් එක් තැන් කොට දක්ක හැකි ග්‍රන්‍ථයෙකි. එහෙයින් සියලු ම උපසම්පන්‍න භික්‍ෂූන් විසින් මේ ග්‍රන්‍ථය උද්ග්‍රහණ ධාරණාදි විසින් පරිශීලනය කටයුතු වේ.

පරිවාර ග්‍රන්‍ථ.

සෙසු විනය ග්‍රන්‍ථයන් පිළිබඳ ව මෙන් ම ප්‍රාතිමොක්‍ෂය පිළිබඳ ව ද පුරාතනාචාර්‍ය්‍යවරයන් විසින් බොහෝ පරිවාර ග්‍රන්‍ථයන් සම්පාදිත බව ශෙෂව ඇති නාම මාත්‍රයන්ගෙන් දත හැකි වෙයි. එයින් ප්‍රථමය සේ සැලකිය හැක්කේ කඞ්ඛාවිතරණියෙහි[1] ද **"අයමෙව හි අත්‍ථො සීහළමාතිකට්ඨකථායං වුත්තො"** යනුවෙන් ප්‍රකාශිත **හෙළ මාතිකට්ඨකථාවයි**. එය බුද්ධඝොෂ හිමියන්ගේ කඞ්ඛාවිතරණියට මූලාශ්‍රය විය.

ලීනත්‍ථප්පකාසනියක් වන විනයත්‍ථමඤ්ජූසා යන නමින් ප්‍රකට **කඞ්ඛාවිතරණී ටීකාව** ශාරිපුත්‍ර මහාස්වාමීන්ගේ ශිෂ්‍යභූත බුද්ධනාග තෙරුන් විසින් සම්පාදිතයි. සාරත්‍ථදීපනී[2] උදකුක්ඛෙපසීමාකථාවෙහි ප්‍රකාශිත මාතිකට්ඨකථාව සම්බන්ධී **ලීනත්‍ථප්පකාසනිය** විනයත්‍ථමඤ්ජූසාව නොව අන් ග්‍රන්‍ථයක් විය හැකියි. භාෂාස්වරූපය අනුව බෙහෙවින් පුරාතනයයි සැලකිය හැකි **"කඞ්ඛාවිතරණී ගැටපද"** නම් පොතක් ගැන කුදුසික සන්නයෙහි[3] කියවේ. මතු දක්වන වැකිය එහි තත්ත්වය විදහා පෙන්වයි.

> "මේ මැසි පුටු ඇ සහහට දෙම් කළ ගුරුබඩු වෙයි නොබෙජිය යුතු, සඟිනි පිරිමැජිනි බැවිනි. මෙ සජ (? හිමියනට වසෙගිනි ගණීනට දෙම්සි කළ ගුරුබඩු හොතුජ් කෙපෙ වත බෙජෙයි වසෙගිනි ගණීනට වටියි, දවා කී සෙයිනි කරනි දෙස නැත, අයප වත බෙජෙයි ගත නොලැබෙයි. මේ මැසි පුටු වසෙගිනි ගණීනට සහහට දෙම්සි කී දෙස නැති. පළම් සඟිහි පෙරෙම්ජි කියා කළ ගුරුබඩ වෙයි."

විනය විනිච්ඡය ටීකාවේ[4] ද මේ ගැටපදය ගැන සඳහන් වේ. පාළියට නගාලූ ..ට කී වැකිය ම එක් තැනෙක දක්නා ලැබෙන

---

1 161 පිටුව. 2. iv - 372. 3. 339-365 ගාථා.
4. 2864 - 2902 ගාථා.

බැවින් පාඨශොධනයට ද අර්ථාවබොධයට ද එය මහොපකාරී වේ. (ශාලිවාක්‍යය මේ පොතේ 269 පිටුවෙහි දක්ක හැකියි.) වජිරබුද්ධියෙහි[1] ද **මාතිකාට්ඨකථා ගණ්ඨි පදයක්** ගැන ප්‍රකාශිතයි.

‘පාද නම් මගධ රටැහි ලාසුයෙනී ලහසුමින් ගතියි යනු කඞ්ඛාවිතරණී සන්නයයි’’

“සූචි පන්හිදය යනු හෙළ කඞ්ඛාවිතරණී යි”

යනුවෙන් භාෂාස්වරූපය අනුව කඞ්ඛාවිතරණී ගැටපදයට වඩා නූතන බව දක්වන **කඞ්ඛාවිතරණීසන්නය, හෙළ කඞ්ඛාවිතරණීය** යන පොත් දෙකක් ගැන කඞ්ඛාවිතරණී පිටපොතෙහි[2] කිය වෙයි. ඇතැම් විට මේ දෙපොත ම එකක් වන්නට ද බැරි නැත.

“මෙ ම කිහ ගැටපදයෙහි- වීතික්කමෙනාපන්නාපත්ති නාමං තස්ස නාමං යි”[3]

මෙසේ වීශෙෂණයක් නොමැති ගැටපදයක් ගැන ද එහි ප්‍රකාශිතයි. මෙය වජිරබුඩියට කරුණු උපුටා ගත් ගැටපදයන් අතුරින් එකක් විය හැකිසි.

වජිරබුඩියෙහි: [4]

“නාමංචෙව ආපත්තිවාති-තෙන තෙන වීතික්කමෙනාපන්නා පත්ති ආපත්ති. නාමන්ති තස්සා ආපත්තියා නාමන්ති ලිඛිතං” යනු දක්නා ලැබේ.

මේ පාඨය අනුව පිටපොතෙහි දක්වූ වැකියේ ඌනතාව ද සම්පූර්ණ කොට ගත හැකිසි. **“ලිඛිතං”** යන්නෙන් වජිරබුඩියෙහි[5] ප්‍රකාශ වන්නේ පුරාතන ගැටපදයන්හි ලියන ලද බවයි.

වජිරබුඩි ටීකා යන නමින් ප්‍රකට ග්‍රන්ථය වනාහි පසු කල රචිත සියලු විනය ග්‍රන්ථයන්හි නම සටහන් වන සමන්තපාසාදිකාව පිළිබඳ ගණ්ඨිපදවිප්පාසපප්පකාසනය කරන පැරණි ග්‍රන්ථයෙකි. **“එත්ථාපි පන ඡක්ඛුනියො චාතුද්දසියංයෙව ගන්ත්වා සඞ්ඝ අජ්ජ උපොසථොති පුච්ඡන්ති[6]”** යන වැකියෙන් හැඟෙන්නේ එය මෙහෙණි සස්න පැවති සමයේ ම ලියූ බවයි. එ මතු නොව **“ඉතරෙති සාමණෙරෙයෙවාති නිස්සන්දෙහෙ ලිඛිතං, එතස්ස වණ්ණස්ස වජිරබුද්ධිනාපි වුත්තභාවො දස්සිතො”** යන විනිවිජය ටීකා[7] පාඨය අනුව නිස්සන්දෙහ නම් වන විනිස සන්නයෙහි ද වජිර

---

1. ii - 51. 2. 97 - 106 - 107. 3. 40. 4. ii - 177.
5. i - 122. 6. වජිරබුද්ධි ii - 16. 7. 1541 ගාථාව.

බුද්ධි නාමිය සටහන් වූ බව පැනෙයි. කඞ්ඛාපිටපොතෙහි[1] **විනය අටුවා ගැටපද විවරණය** යන නමින් හඳුන්වන්නේත් වජිරබුද්ධි ටීකාව මැයි [2]

සමන්තපාසාදිකා අත්ථයොජනාව ලියූ ආචාර්‍ය්‍යවරයා විසින් ලියන ලදැයි සලකන **පාතිමොක්ඛගණ්ඨිදීපනී** නම් පොත ලංකාවේ සුලභ වූවෙකි. **කඞ්ඛායොජනා මහාටීකා** යන නමින් හඳුන් වන පිටු 1500 කින් අධික මහාග්‍රන්ථය ද **පාතිමොක්ඛපදත්ථ අනුවණ්ණනා** නම් ග්‍රන්ථය ද මුරම්මදෙශීය ආචාර්‍ය්‍යවරයන් විසින් ලියන ලද පොත් දෙකෙකි.

ප්‍රාතිමොක්ෂයට ලියූ සන්න කිහිපයෙක් මෙකල විද්‍යමාන වෙයි. කෝට්ටේ සමයයෙන් පෙර ලියූ බව පැනෙන පැරණි සන්නය ප්‍රශස්තතම ග්‍රන්ථයෙකි. කඞ්ඛාවිතරණියේ කොටසකට ලියූ නූතන සන්නයෙක් ද මුද්‍රිත ව ඇත. පණම්ගල ජිනරතන, රත්ගම් ප්‍රඥාශෙඛර යන මහාස්ථවිරයන් වහන්සේලා විසින් ප්‍රකාශිත **රත්නාවලී සූදනිය** ආධුනිකයනට බෙහෙවින් වැඩ සලසා දෙන දැනට ඇති සිංහලභාෂාමය එකම විස්තර වර්ණනාවයි.

ප්‍රාතිමොක්ෂය උගන්නා සමයෙහි ම සිංහලයෙන් විස්තර දත හැකි පොතක් වතොත් මහත් පහසුවක් සැලසෙන බව කල්පනා කෙළෙමි. මෙය සඳහා මා මෙහෙයුණේත්

පාතිමොක්ඛදීපිකා.

මෙයින් වර්ෂ කිහිපයකට පෙර මේ පොත ලියා අවසන් කරන ලද්දේත් ඒ අදහස ඵලවත් කරනු සඳහාය. වජිරබුද්ධි සාරත්ථදීපනී ආදි ග්‍රන්ථ සම්පාදනයට පූජිතම ටීකා ගැටපද ආදිය සමාශ්‍රිත වූවා සේ ම මේ කෘතියට ද සොයා ගත හැකි වූ සියලු ම විනය ග්‍රන්ථයන් උපකාරී වූ බව පළ කළ යුතුය. මුද්‍රණය පහසු වන පිණිස නාතිවිස්තෘත ව ලියන්නට සැලකිලිමත් වූ නමුදු ආවශ්‍යක හැම කරුණක් ම මෙහි ඇතුළත් වැ ඇතැයි ද සිතමි. මෙහි ඇතැම් තැන් මාතිකට්ඨකථාව පරිශීලනය කරන විට ප්‍රයෝජනවත් වන සේ ලියා ඇත. ධර්ම විනය පිළිබඳ වචන ව්‍යාඛ්‍යා මාර්ගයෙන් පැහැදිලි කිරීමෙන් අවැඩක් නොවන බැවින් පෙළත් සමඟ සන්නය ද පොතේ මූලට යා කෙළෙමි. පෙළ සකස් කිරීමේ දී බුරුම ඡට්ඨසංගායනාවෙන් ප්‍රකාශිත පොත් ද සමාශ්‍රය කරන ලදි. භාවිතයෙහි නොපවත්නා බැවින් භික්ඛුනී පාතිමොක්ඛය මෙහි නොදැක්විණ.

---

1. 33 පිටුව. 2. වජිරබුඩ i-181.

උපකාරානුස්මරණ.

ධර්මවිනය ද ශාස්ත්‍රාන්තරයන් ද පිළිබඳ ලඞ්කාවේ අද්විතීය මහාපඬිවරයකු වන අතුරුගිරියේ බෝධිරුක්ඛාරාමාධිපති පූජ්‍ය පණ්ඩිත **මල්ලේගම සිරි සීලාලඞ්කාර** රාමඤ්ඤ නිකායයේ අධිකරණ නායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ වෘද්ධාවස්ථාවෙහි වෙසෙමිනුදු මෙහි මුල් කොපියේ බොහෝ තැන් කියවා ග්‍රන්ථිස්ථාන විසඳා දීම ආදියෙන් කළ උපකාරය කෘතවේදිත්වයෙන් සිහිපත් කරමි. මුද්‍රණ කාර්ය්‍යාවසානය දක්වා සියලු අවස්ථාවන්හි මේ පොතේ කටයුතුවලට ස්වීය සහාය දුන් තිවිටඹුවේ විද්‍යානන්ද පරිවෙණාධිපති **දිපේගොඩ ශ්‍රී වඤුවිමල** මහා ස්ථවිර ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ ද මා පැවිදි කොට මෙවැන්නක් කිරීමෙහි ලා ශක්තිය ලබා දුන් මගේ ආචාර්ය්‍ය විගොඩ ධර්මයුක්තිකාරාමාධිපති **කළුගමුවේ ඤාණසාර** මහා ස්ථවිර ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ ද බැති සිතින් අනුස්මරණය කරමි.

මුද්‍රාපණය.

නිදෙස් කොට පොතක් ලිවීම මෙන් ම මුද්‍රණයට ධනය යොදවන්නන් සෙවීමත් අතිශය දුෂ්කරයි. මේ පොතේ මුද්‍රණය සඳහා ධනය යොදවන ලද්දේ කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවය කරන **විගොඩ බී. සී. ජයකොඩි** මහතා විසිනි. ඒ මහතා ඉදිරිපත් නොවී නම් මේ පොත මෙසේ මුද්‍රණයෙන් ප්‍රකාශයට පත් නොවන්නේය. ඒ මහතාට ශාස්ත්‍රසෙවීන්ගේ කෘතඥතාව අයත් වේ. මෙහි මුද්‍රණය සැලකිල්ලෙන් කර දුන් මාලිගාකන්ද පාරේ **සමයවර්ධන** මුද්‍රණාලයීය කාර්මිකයන්ට ද ස්තුති කෙරෙමින් ප්‍රමාදයෙන් හෝ භ්‍රමයෙන් හෝ වන වරද මෙහි විය හැකි නිසා 'දක්නා සුධීහු දන්වත්වා' යි සමාරාධනය ද කරමි.

විනයො දීපපතු.

විගොඩ ගුණාලඞ්කාර ස්ථවිර.

ධර්මයුක්තිකාරාමය,
විගොඩ - බෙම්මුල්ල.
2503.

1959, 10, 5.

පටුන.

			පිටුව.
	පාතිමොක්ඛ පාළි ව්‍යාඛ්‍යා	...	**1 - 70**
	පාතිමොක්ඛ දීපිකා	... ...	**71 - 285**
	පූර්වකෘත්‍ය	... ...	71 -
	නිදාන දීපිකා	... ...	**71 - 89**
	බද්ධසීමා	... ...	75 - 81
	අබද්ධසීමා	... ...	81 - 82
	පාරාජිකාදීපිකා	...	**90 - 125**
1.	පඨම පාරාජිකා	... ...	90 - 99
	අෂ්ටාකාරඋපසම්පදා	... ...	90 - 91
	අභව්‍ය පුද්ගලයෝ	... ...	91 - 94
	සප්තදශාකාරය	... ...	99 - 106
2.	දුතිය පාරාජිකා	... ...	106 - 115
	පස්විසි අවහාර	... ...	107 - 112
3.	තතිය පාරාජිකා	... ...	116 - 121
4.	චතුත්ථ පාරාජිකා	... ...	121 - 123
	සූවිසි පරිජී	... ...	124 - 125
	සඞ්ඝාදිසේසදීපිකා	...	**125 - 152**
1.	සුක්කවිස්සට්ඨි සික්ඛා	... ...	125 - 128
	එකාදශරාග	... ...	126 - 127
2.	කායසංසග්ග සික්ඛා	...	128 - 131
3.	දුට්ඨුල්ලෝභාසන ,,	...	131 - 133
4.	අත්තකාමපාරිචරිය ,,	...	133 - 134
5.	සඤ්චරිත්ත ,,	...	134 - 137
6.	කුටිකාර ,,	...	137 - 139
7.	විහාරකාර ,,	...	140 -
8.	දුට්ඨදෝස ,,	...	140 - 143
9.	දුතිය දුට්ඨදෝස ,,	...	143 - 144
10.	පඨම සඞ්ඝභේද ,,	...	144 - 146
11.	දුතිය සඞ්ඝභේද ,,	...	146 -
12.	දුබ්බච ,,	...	146 - 147
13.	කුලදූසක ,,	...	147 - 149
	පරිවාස මානත්ත	...	150 - 152

			පිටුව
	අනියතදීපිකා	...	**153 – 156**
1.	පඨම අනියත	... ...	153 – 154
2.	දුතිය අනියත	... ...	155 –
	අනියතවල ප්‍රයෝජන	...	155 – 156
	නිස්සග්ගියදීපිකා	...	**156 – 203**
1.	පඨම කඨින සික්ඛා	... ...	156 – 168
	වස් විසුම	... ...	156 – 157
	කඨිනය	... ...	157 – 158
	කඨිනානිසංස	... ...	158 – 159
	කඨිනුද්ධාර	... ...	159 – 161
	අධිෂ්ඨානයොග්‍ය චීවර	... ...	161 – 164
	ඉටන් බිඳීම	... ...	164 – 165
	විකප්පනය	... ...	165 – 166
	සුගත් වියත	... ...	166 – 167
2.	දුතිය කඨින සික්ඛා	...	168 – 170
3.	තතිය කඨින ,,	...	170 – 172
4.	පුරාණ චීවර ,,	...	173 –
5.	චීවර පටිග්ගහණ ,,	...	174 –
6.	අඤ්ඤාතක විඤ්ඤත්ති ,,	...	175 –
7.	තතුත්තරි ,,	...	176 –
8.	පඨම උපක්ඛට ,,	..	177 –
9.	දුතිය උපක්ඛට ,,	...	178 –
10.	රාජ ,,	...	178 – 181
	කැපකරුවෝ දසදෙන	...	179 – 180
	1. චීවර වග්ගයයි.		
11.	කොසිය සික්ඛා	...	181 – 182
12.	සුද්ධකාළක ,,	...	182 –
13.	ද්වෙභාග ,,	...	182 – 183
14.	ඡබ්බස්ස ,,	...	183 –
15.	නිසීදන සන්ථත ,,	...	183 – 184
16.	එළකලොම ,,	...	184 – 185
17.	එළකලොම ධොවාපන ,,	...	185 –
18.	රූපිය ,,	...	186 – 187
19.	රූපිය සංවොහාර ,,	...	188 – 190
	පාත්‍රචතුෂ්ටය	...	189 – 190
20.	කයවික්කය ,,	...	190 – 191
	2. එළකලොම වග්ගයයි.		

				පිටුව.
21.	පත්ත	සික්ඛා	...	191 – 192
22.	ඌනපඤ්චබන්ධන	,,	...	192 – 193
23.	භෙසජ්ජ	,,	...	193 – 195
24.	වස්සිකසාටික	,,	...	195 – 197
25.	චීවර අච්ඡින්දන	,,	...	197 – 198
26.	සුත්තවිඤ්ඤත්තිකථා	,,	...	198 – 199
27.	පෙසකාර	,,	...	199 –
28.	අච්චෙකචීවර	,,	...	199 – 201
29.	සාසඞ්ක	,,	...	201 – 202
30.	පරිණත	,,	...	203 –
	3. පත්ත වග්ගයයි.			
		පාචිත්තියදිපිකා	...	**203 – 274**
1.	මුසාවාද	සික්ඛා	...	203 – 204
2.	ඔමසවාද	,,	...	204 – 205
3.	පෙසුඤ්ඤ	,,	...	205 – 206
4.	පදසොධම්ම	,,	...	206 – 207
5.	සහසෙය්‍ය	,,	...	207 – 208
6.	දුතියසහසෙය්‍ය	,,	...	208 – 209
7.	ධම්මදෙසන	,,	...	209 – 210
8.	භූතාරොචන	,,	...	210 –
9.	දුට්ඨුල්ලාරොචන	,,	...	210 – 211
10.	පඨවිඛණන	,,	...	211 – 212
	1. මුසාවාද වග්ගයයි.			
11.	භූතගාම	සික්ඛා	...	212 – 214
12.	අඤ්ඤවාදක	,,	...	214 – 215
13.	උජ්ඣාපනක	,,	...	215 – 216
14.	පඨමසෙනාසන	,,	...	216 – 217
15.	දුතියසෙනාසන	,,	...	217 – 218
16.	අනුපඛජ්ජ	,,	...	219 –
17.	නික්කඩ්ඪන	,,	...	219 – 220
18.	වෙහාසකුටි	,,	...	220 – 221
19.	මහල්ලකවිහාර	,,	...	221 – 222
20.	සප්පාණක	,,	...	222 – 223
	2. භූතගාම වග්ගයයි.			
21.	ඔවාද	සික්ඛා	...	223 – 224
22.	අත්ථඞ්ගත	,,	...	224 –

				පිටුව.
23.	භික්ඛුනුපස්සය	සික්ඛා	...	224 –
24.	ආමිස	,,	...	225 –
25.	චීවරදාන	,,	...	225 –
26.	චීවරසිබ්බන	,,	...	225 – 226
27.	සංවිධාන	,,	...	226 –
28.	නාවාභිරූහන	,,	...	227 –
29.	පරිපාචිත	,,	...	227 – 228
30.	රහොනිසජ්ජ	,,	...	228 –

3. ඔවාද වග්ගයයි

31.	ආවසථපිණ්ඩ	සික්ඛා	...	228 –
32.	ගණභොජන	,,	...	229 – 230
33.	පරම්පරභොජන	,,	...	230 – 231
34.	කාණමාතු	,,	...	231 –
35.	පඨම පවාරණ	,,	...	232 – 235
36.	දුතිය පවාරණ	,,	...	235 - 236
37.	විකාලභොජන	,,	...	236 –
38.	සන්නිධිකාර	,,	...	236 – 237
39.	පණීතභොජන	,,	...	238 –
40.	දන්තපොන	,,	...	238 – 241
	සිවුකැලි	...	...	239 – 240
	දුකුළා අට	...	...	240 – 241

4. භොජන වග්ගයයි.

41.	අචෙලක	සික්ඛා	...	242 –
42.	උය්‍යොජන	,,	...	242 –
43.	සභොජන	,,	...	243 –
44.	රහොනිසජ්ජ	,,	...	243 –
45.	රහොනිසජ්ජ	,,	...	243 –
46.	චාරිත්ත	,,	...	243 – 244
47.	මහානාම	,,	...	244 – 245
48.	උය්‍යුත්තසෙනා	,,	...	245 –
49.	සෙනාවාස	,,	...	245 – 246
50.	උය්‍යොධික	,,	...	246 –

5. අචෙලක වග්ගයයි.

51.	සුරාපාන	සික්ඛා	...	246 – 247
52	අඞ්ගුලිපතොදක	,,	...	247 – 248

				පිටුව.
53.	හසධම්ම	සික්ඛා	...	248 –
54.	අනාදරිය	,,	...	248 –
55.	භිංසාපන	,,	...	249 –
56.	ජෝති	,,	...	249 –
57.	නහාන	,,	...	250 –
58.	දුබ්බණ්ණකරණ	,,	...	250 – 251
59.	විකප්පන	,,	...	251 –
60.	චීවරාපනිධාන	,,	...	251 – 252

6. සුරාපාන වග්ගයයි.

61.	සඤ්චිච්චපාණ	සික්ඛා	...	252 –
62.	සප්පාණක	,,	...	252 –
63.	උක්කෝටන	,,	...	252 – 253
64.	දුට්ඨුල්ල	,,	...	253 –
65.	ඌනවීසතිවස්ස	,,	...	254 –
66.	ථෙය්‍යසත්ථ	,,	...	254 – 255
67.	සංවිධාන	,,	...	255 –
68.	අරිට්ඨ	,,	...	255 – 258
	ඇවැත් දෙසීම		...	256 – 257
69.	උක්ඛිත්තක සම්භෝග	,,	...	258 – 259
70.	කණ්ටක	,,	...	259 – 260
	නාසනා	...	...	259 – 260

7. සප්පාණක වග්ගයයි.

71.	සහධම්මික	සික්ඛා	...	260 –
72.	විලේඛන	,,	...	261 –
73.	මෝහන	,,	...	261 – 262
74.	පහාර	,,	...	262 –
75.	තලසත්තික	,,	...	262 – 263
76.	අමූලක	,,	...	263 –
77.	සඤ්චිච්ච	,,	...	263 – 264
78.	උපස්සුති	,,	...	264 –
79.	කම්මපටිබාහන	,,	...	265 – 267
	චතුර්විධ කර්ම	...	...	265 – 266
80.	ඡන්දං අදත්වා ගමන	සික්ඛා	...	267 –
81.	දබ්බ	,,	...	268 – 269
	ගරුභණ්ඩ	...	...	268 – 269
82.	පරිණාමන	,,	...	269 –

8. සහධම්මික වග්ගයයි.

				පිටුව.
83.	රාජන්තෙපුර	සික්ඛා	...	269 – 270
84.	රතන	,,	...	270 – 271
85.	විකාලගාමප්පවෙසන	,,	...	271 –
86.	සූචිඝර	,,	...	271 – 272
87.	මඤ්ච	,,	...	272 –
88.	තූලොනද්ධ	,,	...	272 – 273
89.	නිසීදන	,,	...	273 –
90.	කණ්ඩුපටිච්ඡාදි	,,	...	273 – 274
91.	වස්සිකසාටික	,,	...	274 –
92.	නන්දත්ථෙර	,,	...	274 –
	9. රතන වග්ගයයි			
	පාටිදෙසනියදීපිකා		...	**274 – 276**
1.	පඨම පාටිදෙසනීය	සික්ඛා	...	274 –
2.	දුතිය පාටිදෙසනීය	,,	...	275 –
3.	තතිය පාටිදෙසනීය	,,	...	275 – 276
4.	චතුත්ථ පාටිදෙසනීය	,,	...	276 –
	සෙඛිය දීපිකා		...	**276 – 283**
	සුප්පටිච්ඡන්න පාරුපනය		...	278 – 279
	චීවර ප්‍රමාණය	...	...	279 – 281
	බාහන්තය	...	...	281 –
	අධිකරණ සමථ	...	...	283 – 285
	අනුක්‍රමණිකා	...	...	286 – 291
	කතානුසන්දස්සනං	...	...	292 –
	ශුද්ධිපත්‍රය			

භික්ෂු ප්‍රාතිමොක්ෂ ව්‍යාඛ්‍යා.

උපොසථ කම්මස්ස පුබ්බකරණ පුබ්බකිච්චානි.

a සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ආයස්මන්තං (ඉත්ථන්නාමං) විනයං පුච්ඡෙය්‍යං.

සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං (ඉත්ථන්නාමෙන) විනයං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙය්‍යං.

b සම්මජ්ජනී පදීපො ච – උදකං ආසනෙන ච,
උපොසථස්ස එතානි – පුබ්බකරණන්ති වුච්චති.

ඔකාස, සම්මජ්ජනී=සම්මජ්ජන කරණඤ්ච; පදීපො ච=පදීපුජ්ජලනඤ්ච; (ඉදානි සුරියාලොකස්ස අත්ථිතාය පදීපකිච්චං නත්ථි.) උදකං ආසනෙන ච=ආසනෙන සහ පානීය පරිභොජනීය උදකට්ඨපනඤ්ච; උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකරණන්ති වුච්චති= එතානි චත්තාරි වත්තානි සම්මජ්ජන කරණාදීනි සඞ්ඝ සන්නිපාතතො පඨමං කත්තබ්බත්තා උපොසථස්ස=උපොසථකම්මස්ස; පුබ්බකරණන්ති වුච්චති=පුබ්බකරණානීති අක්ඛාතානි.

---

a භන්තෙ= වහන්ස; සඞ්ඝො= සඞ්ඝ තෙමේ; මෙ=මාගේ (වචනය;) සුණාතු= අසා වා; යදි=ඉදින්; සඞ්ඝස්ස=සඞ්ඝයා ගේ (උපොසථ කර්මය); පත්තකල්ලං=පැමිණිකල් ඇත්තේ වී නම්; අහං=මම; (ඉත්ථන්නාමං=මෙ නම් ඇත්තහු ගෙන්) විනයං පුච්ඡෙය්‍යං=විනය විචාරන්නෙමි.

(ඉත්ථන්නාමෙන=මෙ නම් ඇත්තහු විසින්) විනයං පුට්ඨො= විනය විචාරන ලද්දෙම්; විස්සජ්ජෙය්‍යං=විසඳන්නෙමි.

b සම්මජ්ජනී (ච)=පොහෝ ගෙය හැමදීම (ද;) පදීපො ච= (පාමොක් දෙසුම රාත්‍රියෙහි වේ නම්) පහන් දැල්වීම ද; ආසනෙන= හිඳිනා අසුන් පැනවීම සමඟ; උදකං ච=(අමුතු මහණුන් පිණිස) පානීය පරිභොජනීය දිය එළවීම ද යන; එතානි (චත්තාරි කම්මානි) =මේ සිවු කම්හු; උපොසථස්ස=උපොසථයා ගේ; පුබ්බකරණං ඉති වුච්චති (වුච්චනෙන)=පුබ්බකරණයයි කියනු ලැබෙති.

ඔකාස=අවසර; සම්මජ්ජනී-සම්මජ්ජනී යි සේසි, සම්මජ්ජන කරණඤ්ච=හැමඳුම් කිරීම ද; පදීපො ච යි සේසි, පදීපුජ්ජලනං ච= පහන් දැල්වීම ද; (දැන් හිරු එළිය ඇති බැවින් පහන් දැල්වීම් කිස

a **ඡන්දපාරිසුද්ධි උතුක්ඛානං-භික්ඛුගණනා ච ඔවාදො, උපොසථස්ස එතානි-පුබ්බකිච්චනන්ති වුච්චති.**

b ඡන්දපාරිසුද්ධි= ඡන්දාරහානං භික්ඛූනං ඡන්දපාරිසුද්ධි ආහරණඤ්ච; උතුක්ඛානං=හෙමන්තාදීනං තිණ්ණං උතූනං එත්තකං අතික්කන්තං එත්තකං අවසිට්ඨන්ති එවං උතුආචික්ඛනං; (උතූති ච පන සාසනෙ හෙමන්ත ගිම්හවස්සානානං වසෙන තිණි හොන්ති, අයං හෙමන්ත උතු, අස්මිං උතුම්හි අට්ඨ උපොසථා, ඉමිනා පක්ඛෙන එකො උපොසථො සම්පත්තො, එකො උපොසථො අතික්කන්තො ඡ උපොසථා අවසිට්ඨා.) භික්ඛුගණනා ච=ඉමස්මිං උපොසථග්ගෙ සන්නිපතිතානං භික්ඛූනං ගණනා, (එත්තකා භික්ඛූ හොන්ති.) ඔවාදො=භික්ඛුනීනං ඔවාදො දාතබ්බො. (ඉදානි පන තාසං නත්ථිතාය සො ච ඔවාදො ඉධ නත්ථි.) උපොසථස්ස එතානි පුබ්බ-කිච්චනන්ති වුච්චති=එතානි පඤ්චකම්මානි ඡන්දහරණාදීනි පාති-මොක්ඛුද්දෙසතො පඨමං කත්තබ්බත්තා උපොසථස්ස=උපොසථ කම්මස්ස, පුබ්බකිච්ච'න්ති වුච්චති=පුබ්බකිච්චානීති අක්ඛාතානි.

නැත) උදකං ආසනෙන ච යි සේයි. ආසනෙන සහ=අසුන් පැනවූම සමඟ; පානීය පරිභොජනීය උදකට්ඨපනං ච=පියයුතු පරිභොග කටයුතු දිය එළවා තැබුම ද; උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකරණන්ති වුච්චති යන්නෙහි අර්‍ථ නම්, සම්මජ්ජනකරණාදීනි එතානි චත්තාරි වත්ථූනි=හැමදුම ආදි මේ සිව් වත්හු; සඞ්ඝසන්නිපාතතො පඨමං කත්තබ්බත්තා=සඞ්ඝයා සීමාවට රැස්වත්තට පෙර කළ යුතු බැවින්; උපොසථස්ස යි සේයි, උපොසථකම්මස්ස=උපොසථකර්මයා පිළිබඳ; පුබ්බකරණ'න්ති වුච්චති යි සේයි, පුබ්බකරණානි ඉති අක්ඛාතානි= පූර්වකරණයහයි ප්‍රකාශිත වෙත්.

a ඡන්ද පාරිසුද්ධි උතුක්ඛානං=ඡන්දපාරිසුද්ධිසෘතූන් ප්‍රකාශ කිරීම ද; භික්ඛුගණනා=සීමාගත භික්‍ෂූන් ගණන් කිරීම ද; ඔවාදො ච=මෙහෙණියන් අවවාද ඉල්ලන ලද බව ඇස්වීම ද; (ඉති) එතානි (පඤ්ච කම්මානි)=යන මේ පස් කම්හු; උපොසථස්ස=පොෂථකර්මය පිළිබඳ; පුබ්බකිච්චං ඉති වුච්චති (වුච්චතෙ)=පූර්වකෘත්‍යයයි කියනු ලැබෙති.

b ඡන්දපාරිසුද්ධි යි සේ යි, ඡන්දාරහානං භික්ඛූනං=ඡන්දය දීමට සුදුසු මහණුන් ගේ; ඡන්දපාරිසුද්ධි ආහරණං ච=ඡන්දය හා පිරිසුදු බව හා ගෙන ඊම ද; උතුක්ඛානං යන්නෙහි අර්‍ථ නම්; හෙමන්තාදීනං තිණ්ණං උතූනං=හෙමන්තාදි තුන් සෘතූන් පිළිබඳ ව; එත්තකං අතික්කන්තං=මෙපමණ ඉක්ම ගියේ ය; එත්තකං අවසිට්ඨං ඉති=

a උපොසථො යාවතිකා ච භික්ඛූ
කම්මප්පත්තා, සභාගාපත්තියො ච,
න විජ්ජන්ති වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා
තස්මිං න හොන්ති පත්තකල්ලන්ති වුච්චති.

මෙපමණ ඉතිරි ව ඇතැයි; එවං උතුආචික්ඛනං=මෙ සේ සෘතුව කීම සි; (ඉධ සාසනෙ පන=මේ සස්නෙහි වනාහි; හෙමන්ත ගිම්හ වස්සානානං වසෙන=හිමත් ගිමත් වසත් විසින්; තීණි උතූනි හොන්ති= සෘතුහු තිදෙනෙක් වෙති; අයං හෙමන්ත උතු=මේ හිමත් උසුවසි; අස්මිං උතුම්හි අට්ඨ උපොසථා=මේ සෘතුවෙහි පොහෝ අට දෙනෙක් වෙති; ඉමිනා පක්ඛෙන එකො උපොසථො සම්පත්තො= මේ පක්ෂයෙන් එක් පොහොයෙක් පැමිණියේ ය; එකො උපොසථො අතික්කන්තො=එක් පොහොයෙක් ඉක්ම ගියේය; ඡ උපොසථා අවසිට්ඨා=ස පොහෝ කෙනෙක් අවශිෂ්ට වෙති.) භික්ඛුගණනා ච යන්නෙහි අර්ථ නම්, ඉමස්මිං උපොසථග්ගෙ=මේ පොහෝකරන තන්හි; (එත්තකා භික්ඛූ හොන්ති=මෙ පමණ භික්ෂූහු වෙති සි) සන්නිපතිතානං භික්ඛූනං ගණනා=එක් වූ මහණුන් ගිණීම යනුසි. ඔවාදො සි සේසි, භික්ඛුනීනං ඔවාදො දාතබ්බො=මෙහෙණියනට ඔවා දිය යුත්තේ ය; (ඉදානි පන=දැන් වනාහි; තාසං නත්ථිතාය= ඔවුන් නැති බැවින්; සො ච ඔවාදො=ඒ ඔවා ඇස්වීම ද; ඉධ නත්ථි= මෙ තැන නැත.) උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකිච්චානි වුච්චන්ති යන්නෙහි අර්ථ නම්, ඡන්දහරණාදීනි එතානි පඤ්චකම්මානි=ඡන්දය ගෙන ඒම ආදි මේ පස් ක්‍රියාවෝ; පාතිමොක්ඛුද්දෙසතො පඨමං කත්තබ්බත්තා=පාමොක් උදෙසුමට පෙර කළ යුතු වන හෙයින්; උපොසථස්ස සි සේසි, උපොසථකම්මස්ස=පොහෝ කිරීම පිළිබඳ; පුබ්බකිච්චන්ති වුච්චන්ති සි සේසි, පුබ්බකිච්චානීති අක්ඛාතානි=පූර්වකෘත්‍ය යහ සි කියන ලදහ යනුසි.

a උපොසථො (ච හොති)=තුදුස්වක් ඈ පොහෝ දිනයෙක් වේ ද; යාවතිකා ච භික්ඛූ=යටත් පිරිසෙයින් සිවු තමක් පමණ වූ පුවතත් මහණහු; කම්මප්පත්තා=සඟ පොහොයට සුදුසු වූවෝ වෙත් ද; (තාවතිකා හත්ථපාසෙ ඨිතා හොන්ති=එපමණ භික්ෂූහු අත් පසැ සිටියාහු වෙත් ද) සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්ති=වස්තුසභාග ඇවැත්හු නො වෙත් ද; තස්මිං=ඒ සීමාව තුළ අත්පසැ; වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා=අත්පසින් දුරු කළ යුතු පුඟුලෝ ද; න හොන්ති=නො වෙත් ද; ප...කල්ලං ඉති වුච්චති=මේ සතරහිත් යුත් පෞෂධ කර්මය සුදුසු කල් ඇති කර්මයයි පැවසේ.

a උපොසථො=තීසු උපොසථ දිවසෙසු චාතුද්දසී පන්නරසී සාමග්ගීසු අජ්ජුපොසථො පන්නරසො; යාවතිකා ච භික්ඛූ කම්මප්පත්තා=යත්තකා භික්ඛූ තස්ස උපොසථ කම්මස්ස පත්තා යුත්තා අනුරූපා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චත්තාරො භික්ඛූ පකතත්තා සඞ්ඝෙන අනුක්ඛිත්තා තෙ ච ඛො හත්ථපාසං අවිජහිත්වා එකසීමායං ඨිතා; සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්ති=විකාලභොජනාදි වත්ථු-සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්ති; වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා තස්මිං න හොන්ති=ගහට්ඨ පණ්ඩකාදයො එකවීසති වජ්ජනීය පුග්ගලා හත්ථපාසතො බහිකරණ වසෙන වජ්ජෙතබ්බා, තස්මිං න හොන්ති; පත්තකල්ලන්ති වුච්චති=සඞ්ඝස්ස උපොසථ කම්මං ඉමෙහි චතූහි ලක්ඛණෙහි සඞ්ගහිතං පත්තකාලවන්තංති අක්ඛාතං.

---

a උපොසථො යි සේයි, චාතුද්දසී පන්නරසී සාමග්ගීසු=තුදුස්වක් පනුරැසි සමඟපොහෝ නම් වූ; තීසු උපොසථ දිවසෙසු=තුන් පොහෝදින අතුරෙහි; අජ්ජුපොසථො=අද පොහෝ දිනය; පන්නරසො=පනුරැස යි; යාවතිකා ච භික්ඛූ කම්මප්පත්තා යි සේයි, යත්තකා භික්ඛූ=යම් පමණ භික්ෂූහු; තස්ස උපොසථ කම්මස්ස=ඒ පොහෝ කම්ට; පත්තා යි සේයි; යුත්තා යි සේයි; අනුරූපා=සුදුසු වූවාහු ද; (තත්තකා=එපමණ වූ) සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන=යටත් පිරිසෙයින්; සඞ්ඝෙන අනුක්ඛිත්තා=සඞ්ඝයා විසින් උකෙව්ති කම් නොකරන ලද; පකතත්තා චත්තාරො භික්ඛූ=පුවතත් මහණහු සිවුදෙනෙක් වෙත් ද; තෙ ච ඛො=ඔවුහු ද; හත්ථපාසං අවිජහිත්වා=අත් පස නොහැර; එකසීමායං ඨිතා (හොන්ති)=එක් සිමෙක සිටියාහු වෙත් ද; සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්ති යි සේයි, විකාලභොජනාදි වත්ථුසභාගාපත්තියො ච=විකල් බොජුන් ඈ සභාග වස්තු වෙකින් පත් ඇවැත්හු ද; න විජ්ජන්ති=නො වෙත් නම්; වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා තස්මිං න හොන්ති යි සේයි. ගහට්ඨපණ්ඩකාදයො=ගෘහස්ථ පණ්ඩකාදි වූ; එකවීසති වජ්ජනීය පුග්ගලා=දුරු කළ යුතු එක්විසි පුගුලෝ; හත්ථපාසතො බහිකරණවසෙන=අත්පසින් බැහැර කිරීම් විසින්; වජ්ජෙතබ්බා=දුරු කළ යුත්තාහ; (තෙ=ඔහු) තස්මිං න හොන්ති=ඒ අත්පසැ නොවෙත් නම්; පත්තකල්ල'න්ති වුච්චති යි සේයි. සඞ්ඝස්ස උපොසථකම්මං=සඞ්ඝයා ගේ පොහෝ කිස; ඉමෙහි චතූහි ලක්ඛණෙහි සඞ්ගහිතං=මේ සිවු ලකුණින් සඞ්ගෘහිත වූයේ; පත්තකාලවන්තං ඉති අක්ඛාතං=පැමිණිකල් ඇත්තේයයි කියන ලදි.

a පුබ්බකරණ පුබ්බකිච්චානි සමාපෙත්වා දෙසිතාපත්තිකස්ස සමග්ගස්ස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස අනුමතියා පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතුං ආරාධනං කරොමි.

---

a පුබ්බකරණ පුබ්බකිච්චානි=පූර්වකරණ පූර්වකෘත්‍ය නව දෙන; සමාපෙත්වා=සම්පූර්ණ කොට; දෙසිතාපත්තිකස්ස=ආරොචනය කළ ඇවැත් ඇති; සමග්ගස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස අනුමතියා=සමග්‍ර භික්ෂු සඞ්ඝයා ගේ කැමැත්තෙන්; පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතුං= ආඥා–ප්‍රාතිමොක්ෂය ප්‍රකාශ කරන්නට; ආරාධනං කරොමි=ආරාධනය කෙරෙමි.

('ආරාධනං කරොමි' යන්න වෙනුවට "පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමි" යන පාඨය වඩා මැනැවැයි ඇතැම් ටීකාවෙක ප්‍රකාශිතයි.)

භික්ඛු පාතිමොක්ඛ පාළි.

**නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මාසම්බුද්ධස්ස.**

a සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, අජ්ජුපොසථො පන්නරසො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො උපොසථං කරෙය්‍ය, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍ය.

b කිං සඞ්ඝස්ස පුබ්බකිච්චං. පාරිසුද්ධිං ආයස්මන්තො ආරොචෙථ, පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමි, තං සබ්බෙ'ව සන්තා සාධුකං සුණොම මනසි කරොම, යස්ස සියා ආපත්ති සො ආවිකරෙය්‍ය, අසන්තියා ආපත්තියා තුණ්හී භවිතබ්බං, තුණ්හීභාවෙන ඛො පනා'යස්මන්තෙ පරිසුද්ධා'ති වෙදිස්සාමි. යථා ඛො පන පච්චෙක පුට්ඨස්ස වෙය්‍යාකරණං හොති, එවමෙ'ව එවරූපාය පරිසාය යාවතතියං අනුසාවිතං හොති, යො පන භික්ඛු යාවතතියං අනුසාවියමානෙ සරමානො සන්තිං ආපත්තිං නා'විකරෙය්‍ය, සම්පජානමුසාවාද'ස්ස හොති.

භික්ෂු ප්‍රාතිමොක්ෂ ව්‍යාඛ්‍යා.

a භන්තෙ=වහන්ස; සඞ්ඝො=සඞ්ඝ තෙම; මෙ (වචනං)=මාගේ පාතිමොක්ඛපාළිපඨනය; සුණාතු=අසාවා; අජ්ජ=අද; පන්නරසො උපොසථො=පනුරසි පොහෝ දිනය යි; සඞ්ඝස්ස (උපොසථකම්මං) =සඞ්ඝයා ගේ පෞෂථකර්මය; පත්තකල්ලං=පැමිණිකල් ඇත්තක්; යදි (සියා)=ඉදින් වේ නම්; (එවං සති) සඞ්ඝො=සඞ්ඝතෙම; උපොසථං කරෙය්‍ය=පොහෝ කරන්නේය; පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍ය= පාමොක් උදෙසන්නේය.

b සඞ්ඝස්ස=සඞ්ඝයා විසින්; පුබ්බකිච්චං=නවවිධ පූර්වකෘත්‍ය; කිං (කතං)=කිම කරනලදද? ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්නි; පාරිසුද්ධිං=(තොප ගේ) පිරිසිදු බව; ආරොචෙථ=පවසවු. (යස්මා) පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමි=යම් හෙයෙකින් පාමොක් උදෙසම් ද (එහෙයිනි.); තං=ඒ පාමොක්; සබ්බෙ'ව සන්තා=මෙහි සිටුනා අපි හැම දෙන; සාධුකං=මනාව; සුණොම=අසම් හ; මනසි කරොම=සිත්හි කරම් හ; යස්ස=යමකුට; ආපත්ති සියා=ඇවැතෙක් වේ නම්; සො= හෙතෙම; ආවිකරෙය්‍ය=(ඒ ඇවැත) ප්‍රකාශ කරන්නේය; ආපත්තියා

a සම්පජානමුසාවාදෙ ඛො පනායස්මන්තො අන්තරායිකො ධම්මො වුත්තො භගවතා, තස්මා සරමානෙන භික්ඛුනා ආපන්නෙන විසුද්ධාපෙක්ඛෙන සන්තී ආපත්ති ආවිකාතබ්බා, ආවිකතා හි'ස්ස ඵාසු හොති.

b උද්දිට්ඨං ඛො ආයස්මන්තො නිදානං, තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චි'ත්ථ පරිසුද්ධා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චි'ත්ථ පරිසුද්ධා, තතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චි'ත්ථ පරිසුද්ධා, පරිසුද්ධෙ'ත්ථායස්මන්තො, තස්මා තුණ්හී, එවමෙ'තං ධාරයාමීති.

නිදානුද්දෙසො පඨමො.

අසන්තියා=ඇවැතක් නැති කල්හි; (තෙන භික්ඛුනා) තුණ්හී භවිතබ්බං=නිශ්ශබ්ද විය යුතු; තුණ්හීභාවෙන ඛො පන=නො බැණ හිඳීම හෙතු කොට ගෙන වනාහි; ආයස්මන්තෙ=ආයුෂ්මතුන්; පරි-සුද්ධා'ති වෙදිස්සාමි=පිරිසිදුහ යි දනිමි; යථා ඛො පන=යම් සේ වනාහි; පච්චෙකපුට්ඨස්ස=වෙන් වෙන් ව විචාරන ලද්දහු ගේ; වෙය්‍යාකරණං හොති=(මා විචාරති යි දැන) විචාළ දෑය කීම වේ ද; එවං එව=එ පරිද්දෙන් ම; එවරූපාය පරිසාය=මෙ වැනි භික්ෂු පර්ෂද්හි; යාව තතියං=තුන්වන වර දක්වා; අනුසාවිතං හොති='කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා' යනාදීන් මේ ප්‍රාතිමොක්ෂය අස්වන ලදුයේ වෙයි; (ඇස්වීම කරනු ලැබේයයි සේයි.) යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; යාවතතියං අනුසාවියමානෙ=තුන්වන වර දක්වා එය අස්වනු ලබන කල්හි; සන්තිං ආපත්තිං=ඇති ඇවැත; සරමානො=සිහි කරමින්; නා'වීකරෙය්‍ය=පහළ නො කෙරේ නම්; අස්ස=ඔහට; සම්පජාන මුසාවාදෙ හොති=සම්පජාන මුසාවාදය වේ.

a ආයස්මන්තො=ඇවැත්නි; සම්පජානමුසාවාදෙ ඛො පන=දැන දැන මුසවා කීම වනාහි; අන්තරායිකො ධම්මො=ධ්‍යානාදීන් ගේ ප්‍රතිලාභයට අන්තරායකර ධර්මයෙකැ යි; භගවතා වුත්තො=බුදුන් විසින් වදාරන ලදි; තස්මා=එ හෙයින්; ආපන්නෙන=ඇවැත් අවන්; සරමානෙන=විද්‍යමාන ඇවැත සිහි කරන; විසුද්ධාපෙක්ඛෙන භික්ඛුනා =පිරිසිදු වනු කැමැති මහණහු විසින්; සන්ති ආපත්ති=(නො දෙසූ හෙයින්) විද්‍යමාන ඇවැත; ආවිකාතබ්බා=ප්‍රකාශ කටයුතුයි; ආවි කතා හි=පහළ කළ ඇවත හෙතු කොට ගෙන වනාහි; අස්ස=ඒ මහණහට; ඵාසු හොති=ධ්‍යානාදීන් ගේ අධිගමයට පහසු වේ.

b ආයස්මන්තො=ඇවැත්නි; නිදානං උද්දිට්ඨං ඛො=නිදානය උදෙසන ලදමැයි; තත්ථ=ඒ නිදානයෙහි ලා; ආයස්මන්තෙ පුච්ඡාමි=ආයුෂ්මතුන් විචාරමි; එත්ථ=මේ නිදානයෙහි ලා; කච්චි පරිසුද්ධා=කීම

a තත්‍රි'මෙ චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති.

b 1. යො පන භික්ඛු භික්ඛූනං සික්ඛා සාජීව සමාපන්නො, සික්ඛං අපච්චක්ඛාය දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වා මෙථුනං ධම්මං පටි- සෙවෙය්‍ය, අන්තමසො තිරච්ඡානගතාය'පි, පාරාජිකො හොති අසංවාසො.

e 2. යො පන භික්ඛු ගාමා වා අරඤ්ඤා වා අදින්නං ථෙය්‍ය- සඞ්ඛාතං ආදියෙය්‍ය, යථාරූපෙ අදින්නාදානෙ රාජානො චොරං ගහෙත්වා හනෙය්‍යුං වා බන්ධෙය්‍යුං වා පබ්බාජෙය්‍යුං වා චොරො'සි බාලො'සි මූළ්හො'සි ථෙනො'සී'ති, තථාරූපං භික්ඛු අදින්නං ආදිය මානො අයංපි පාරාජිකො හොති අසංවාසො.

ඇවැතින් පිරිසිදුවහු ද; දුතියම්පි පුච්ඡාමි=දෙවැනි වරද විචාරමි. —පෙ—ආයස්මන්තො=ආයුෂමත්හු; එත්ථ=මේ නිදානයෙහි; පරි- සුද්ධා=ඇවැතින් පරිසුද්ධය හ; තස්මා=එ හෙයින්; තුණ්හී=තුෂ්ණී- ම්භූතය හ; එතං=ඒ ඇවැතින් පිරිසිදු බව; එවං=මෙ සේ; ධාරයාමි= දැන ගනිමි.

පළමුවන නිදානුද්දෙසයයි.

—//—

a තත්‍ර=උද්දෙසමැයි පිළිත කළ ඒ ප්‍රාතිමොක්ෂයෙහි; ඉමෙ චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා=මේ සිවු පාරාජිකා ආපත්තීහු; උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති=උදෙසිය යුතු බවට පැමිණෙත්.

b 1 යො පන භික්ඛු=යම් භික්ෂුවක්; භික්ඛූනං=භික්ෂූන් ගේ; සික්ඛාසාජීවසමාපන්නො=අධිශීල සඞ්ඛ්‍යාත උපසම්පදා ශික්ෂාවට ද ශික්ෂාපද සඞ්ඛ්‍යාත සාජීවයට ද හික්මීම් වශයෙන් පැමිණියේ; සික්ඛං අපච්චක්ඛාය=උපසම්පදා ශික්ෂාව ප්‍රතික්ෂෙප නො කොට; දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වා=සාජීවයෙහි (-ශික්ෂාව පිරීමෙහි) දුර්වලභාවය ප්‍රකාශ නොකොට; අන්තමසො=යටත්පිරිසෙයින්; තිරච්ඡානගතාය අපි=තිරිසන් යොන්හි උපන්නක කෙරෙහි ද; මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවෙය්‍ය=මෙවුන්දම් සෙවියේ නම්; පාරාජිකො=කෙලෙස් සතුරන් විසින් පරදවන ලද්දේ; අසංවාසො හොති=අන් මහණුන් හා සංවාස නැත්තෙක් වන්නේය.

c 2 යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; අදින්නං=හිමියන් නුදුන් වස්තුව; ගාමා වා=ගමින් හෝ; අරඤ්ඤා වා=වලින් හෝ; ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං (-සඞ්ඛාතෙන)=සොර සිතින්; ආදියෙය්‍ය=පැහැර

a 3. යො පන භික්ඛු සඤ්චිච්ච මනුස්සවිග්ගහං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, සත්ථහාරකං වා'ස්ස පරියෙසෙය්‍ය, මරණවණ්ණං වා සංවණ්ණෙය්‍ය, මරණාය වා සමාදපෙය්‍ය අම්භො පුරිස කිං තුය්හි-මිනා පාපකෙන දුජ්ජීවිතෙන, මතං තෙ ජීවිතා සෙය්‍යො''ති, ඉති චිත්තමනො චිත්තසඞ්කප්පො අනෙක පරියායෙන මරණ වණ්ණං වා සංවණ්ණෙය්‍ය මරණාය වා සමාදපෙය්‍ය, අයංපි පාරාජිකො හොති අසංවාසො.

ගනී ද; යථාරූපෙ අදින්නාදානෙ=යම්බඳු නුදුන් වස්තු ගැන්මෙක්හි; රාජානො=රජවරු; චොරං ගහෙත්වා=සොරහු ගෙන; හනෙය්‍යුං වා= මරත් නම් හෝ; බන්ධෙය්‍යුං වා=රැවින් නෙරත් නම් හෝ; චොරො අසි=සොරෙහි; බාලො අසි=බාලයෙහි; මූළ්හො අසි=මෝඩයෙහි; ථෙනො අසි ඉති=අනුන් අයත් දූය සොරා ගත්තෙහි යයි; (පරිභා-සෙය්‍යුං වා=නින්‍දා කෙරෙත් නම් හෝ) තථාරූපං අදින්නං=එ වැනි නුදුන් වතක්; ආදියමානො=සොරසිතින් ගත්තා වූ; අයංපි භික්ඛු= මේ මහණ ද; පාරාජිකො=පරාජිත වූයේ; අසංවාසො හොති= අසංවාස වේ.

b 3 යො පන භික්ඛු=යම් භික්‍ෂුවක්; සඤ්චිච්ච=මොහු මරමි සි සිතා; මනුස්සවිග්ගහං=මිනිස් සිරුර; ජීවිතා=රූපාරූප ජීවිතෙන්‍ද්‍රිය යෙන්; වොරොපෙය්‍ය=තොර කෙරේ ද; අස්ස=ඔහු සමීපයෙහි; සත්ථහාරකං=දිවි හරනා ආයුධයක්; පරියෙසෙය්‍ය වා=ගත හැකි සේ එළවා තබන්නේ හෝ වෙයි ද; මරණවණ්ණං=මරණයෙහි ගුණ; සංවණ්ණෙය්‍ය වා=ප්‍රකාශ කරන්නේ හෝ වෙයි ද; මරණාය සමාද-පෙය්‍ය වා=මියන පිණිස උපා ගන්වන්නේ හෝ වෙයි ද; අම්භො පුරිස=එම්බා පුරුෂය; තුය්හං ඉමිනා දුජ්ජීවිතෙන=තා ගේ මේ දුඃඛ ජීවිතයෙන්; කිං=කවර වැඩෙක් ද; තෙ=තට; මතං=මරණය; ජීවිතා සෙය්‍යො ඉති=ජීවත්වීමට වඩා ශ්‍රෙෂ්ඨ යයි; ඉතිචිත්තමනො=මෙ බඳු මරණයෙහි සිත් ඇත්තේ, ඉති චිත්තසඞ්කප්පො=මෙ බඳු විසිතුරු සංකල්පනා ඇත්තේ; අනෙක පරියායෙන=නන් අයුරින්; මරණ වණ්ණං සංවණ්ණෙය්‍ය වා=මරණයෙහි ගුණ කියන්නේ හෝ වෙයි ද; මරණාය සමාදපෙය්‍ය වා=මරණ උපා ගන්වන්නේ හෝ වෙයි ද; අයං අපි=මේ මහණ ද; පාරාජිකො=පරිජයට පත් වූයේ; අසංවාසො හොති=සංවාස නැත්තේ වේ.

a 4 යො පන භික්ඛු අනභිජානං උත්තරිමනුස්සධම්මං අත්තුපනායිකං අලමරියඤාණදස්සනං සමුදාචරෙය්‍ය "ඉති ජානාමි ඉති පස්සාමී"ති, තතො අපරෙන සමයෙන සමනුග්ගාහියමානො වා අසමනුග්ගාහියමානො වා ආපන්නො විසුද්ධාපෙක්ඛො එවං වදෙය්‍ය "අජානමෙ'වං ආවුසො අවචං ජානාමි අපස්සං පස්සාමි තුච්ඡං මුසා විලපි"න්ති, අඤ්ඤත්‍ර අධිමානා, අයංපි පාරාජිකො හොති අසංවාසො.

b උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තො චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා යෙසං භික්ඛු අඤ්ඤතරං වා අඤ්ඤතරං වා ආපජ්ජිත්වා න ලභති භික්ඛූහි සද්ධිං සංවාසං යථා පුරෙ තථා පච්ඡා පාරාජිකො හොති අසංවාසො.

---

a 4 යො පන භික්ඛු= යම් මහණෙක්; අනභිජානං=සිය සතන්හි නූපන් බැවින් ඇතැයි නොදන්නේ; අලමරියඤාණදස්සනං =කෙලෙස් පැහීමෙහි සමත් පිරිසිදු නුවණ ඇති; උත්තරිමනුස්ස ධම්මං=ධ්‍යානාදි උතුරුමිනිස්දම්; ඉති ජානාමි=මේ මේ කරුණින් මා වෙත ඇතැයි දනිමි; ඉති පස්සාමි ඉති=මේ මේ කරුණින් ඇසින් දුටුවා සේ දක්මි යි; සමුදාචරෙය්‍ය=විඥ මිනිසකුට කියා ද; තතො= ඒ කීමෙන්; අපරෙන සමයෙන=පසු කලෙක; සමනුග්ගාහියමානො වා=කරුණු විචාරනු ලබන්නේ හෝ; අසමනුග්ගාහියමානො=නො විචාරනු ලබන්නේ; විසුද්ධාපෙක්ඛො (හුත්වා) වා=ගිහි බව ඈ විසුද්ධිය කැමැති වී හෝ; ආපන්නො=ඇවැත් අවන් මහණ; ආවුසො =ඇවැත්නි; අජානං=උතුරු මිනිස්දම් ඇතැයි නො දන්නෙම්; එවං ජානාමි ඉති අවචං=මෙ සේ දන්මි යි කීමී; (එහෙයින්) තුච්ඡං= වචනාර්ථය රහිත බැවින් හිස් වූ; මුසා විලපිං ඉති=මෘෂාවාදයක් කියෙමි යි; අධිමානා අඤ්ඤත්‍ර=අධිගතයෙක්මි යන මානයෙන් හැර; එවං වදෙය්‍ය=මෙ සේ කියා ද; අයංපි=මෙතෙමේ ද; පාරාජිකො= පරිජි පත්වූයේ; අසංවාසො හොති=අසංවාස වේ.

b ආයස්මන්තො=ඇවැත්නි; චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා=සිවු පරිජි ඇවැත්හු; උද්දිට්ඨා ඛො=උදෙසන ලදහ; භික්ඛු=මහණ; යෙසං =යම් පරිජි අතුරෙන්; අඤ්ඤතරං වා අඤ්ඤතරං වා=එක්තරා එක්තරා පරිජියකට හෝ; ආපජ්ජිත්වා=පැමිණ; භික්ඛූහි සද්ධිං සංවාසං න ලභති=භික්ෂූන් හා එකකම්මාදි සංවාස නො ලබා ද; පුරෙ යථා=පෙර ගිහි-අනුපසපන් කල්හි යම් සේ ද; පච්ඡා=පසුව; පාරාජිකො=පරිජි පත් වූයේ; තථා අසංවාසො හොති=එ සේ ම සංවාස නැත්තේ වේ ද; (එබඳු සතර පරිජි ඇවැත්හු උදෙසන ලදහ යි සම්බන්ධ යි.)

a තත්ථා'යස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චි'ත්ථ පරිසුද්ධා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චි'ත්ථ පරිසුද්ධා, තතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චි'ත්ථ පරිසුද්ධා, පරිසුද්ධෙ'ත්ථා'යස්මන්තො, තස්මා තුණ්හී, එවමෙ'තං ධාරයාමී'ති.

පාරාජිකුද්දෙසො දුතියො.

——:o:——

b [උද්දිට්ඨං ඛො ආයස්මන්තො නිදානං, උද්දිට්ඨා චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා, සුතා ඛො පනා'යස්මන්තෙහි තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසා ධම්මා, ද්වෙ අනියතා ධම්මා, තිංසනිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා, ද්වෙ නවුති පාචිත්තියා ධම්මා, චත්තාරො පාටිදෙසනීයා ධම්මා, පඤ්චසත්තති සෙඛියා ධම්මා, සත්ත අධිකරණ සමථා ධම්මා, එත්තකං තස්ස භගවතො සුත්තාගතං සුත්තපරියාපන්නං අන්වද්ධමාසං උද්දෙසං ආගච්ඡති තත්ථ සබ්බෙහෙ'ව සමග්ගෙහි සම්මොදමානෙහි අවිවදමානෙහි සික්ඛිතබ්බන්ති.]

---

a තත්ථ=ඒ සිවු පරිජි විෂයෙහි; ආයස්මන්තෙ=ආයුෂ්මතුන්; පුච්ඡාමි=විචාරමි; එත්ථ=මේ පරිජියෙහි; කච්චි පරිසුද්ධා=පිරිසිදු වහු ද; (සෙස්ස පූර්වෝක්ත පරිදිය; සුගමස්ථානයන්හි අර්ථ කථනය කරනු නො ලැබේ.)

දෙවෙනි පාරාජිකුද්දෙසයයි.

——:o:——

b [ආයස්මන්තො=ඇවැත්නි; නිදානං උද්දිට්ඨං ඛො=නිදානය උදෙසන ලදි; චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා=සිවු පරිජි ඇවැත්හු; උද්දිට්ඨා=උදෙසන ලදහ; ආයස්මන්තෙහි=ආයුෂ්මතුන් විසින්; තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසා ධම්මා=තෙළෙස් සඟ වෙසෙස් ඇවැත්හු; සුතා ඛො පන=අසන ලදහ; ද්වෙ අනියතා ධම්මා=ද්විවිධ අනියතයෝ; සුතා ඛො පන=අසන ලදහ; තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා=තිස් නිසඟි පචිති ඇවැත්හු; සුතා ඛො පන=අසන ලද හ; දෙයානූ පචිති ඇවැත්හු; සතර පිළිදෙස්නී ඇවැත්හු; පන්සැත්තෑ සෙඛියා ධර්මයෝ; සත්ත අධිකරණ සමථා ධම්මා=සප්තවිධ අධිකරණසමථ ධර්මයෝ; සුතා ඛො පන=අසන ලදහු මැයි; තස්ස භගවතො=ඒ බුදුන් ගේ; සුත්තාගතං=ප්‍රාතිමෝක්ෂයෙහි ආවා වූ; සුත්තපරියාපන්නං=ප්‍රාතිමෝක්ෂයෙහි ඇතුළත් වූ; එත්තකං=මෙතෙක් සිකපද; අන්වද්ධමාසං=අඩමසක් පාසා; උද්දෙසං ආගච්ඡති=උදෙසීමට පැමිණේ; තත්ථ=ඒ සිකපදයෙහි සමග්ගෙහි=සමඟ වූ; සම්මොදමානෙහි=සතුටුවන්නාවූ; අවිවදමානෙහි=විවාද නොකරන්නාවූ; සබ්බෙහි එව=සියල්ලවුන් විසින් ම; සික්ඛිතබ්බං=හික්මිය යුතු, පිරිය යුතු.]

ඉමෙ ඛො පනා'යස්මන්තො තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසා ධම්මා උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති

1 සඤ්චෙතනිකා සුක්කවිස්සට්ඨි අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

2 යො පන භික්ඛු ඔතිණ්ණො විපරිණතෙන චිත්තෙන මාතුගාමෙන සද්ධිං කායසංසග්ගං සමාපජ්ජෙය්‍ය, හත්ථග්ගාහං වා වෙණිග්ගාහං වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඞ්ගස්ස පරාමසනං, **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

3 යො පන භික්ඛු ඔතිණ්ණො විපරිණතෙන චිත්තෙන මාතුගාමං දුට්ඨුල්ලාහි වාචාහි ඔභාසෙය්‍ය යථා තං යුවා යුවතිං මෙථුනූපසංහිතාහි, **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්නි; ඉමෙ තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසා ධම්මා= මේ තෙලෙස් සඟවෙසෙස් ඇවැත්හු; උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති=උදෙසිය යුතු බවට පැමිණෙත්.

1 සුපිනන්තා අඤ්ඤත්‍ර=ස්වප්නයෙහි වන ශුක්‍රමොචනය හැර; සඤ්චෙතනිකා=මුදනු කැමැති චෙතනාව ඇති; සුක්කවිස්සට්ඨි=සුකුරු මිදීම; සඞ්ඝාදිසෙසො=සඞ්ඝාදිසෙස නම් ආපත්තිකායයෙක් වේ.

2 යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; ඔතිණ්ණො=කා පහස් විඳුනා රාගයට බටුයේ; විපරිණතෙන චිත්තෙන=කා පහස් විඳුනා රාග විසින් පෙරළි සිතින්; මාතුගාමෙන සද්ධිං=මිනිස් මාගමක් හා; කායසංසග්ගං=කා සසගට; (කෙසේ වූ කාසසගයෙක් ද යත්?) හත්ථග්ගාහං වා=අත් ගැනීමට හෝ; වෙණිග්ගාහං වා=කෙශය ගැනීමට හෝ; අඤ්ඤතරස්ස වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඞ්ගස්ස පරාමසනං=අවශෙෂ ශරීරාඞ්ග පරාමර්ශයට හෝ; සමාපජ්ජෙය්‍ය=පැමිණේ නම්; සඞ්ඝාදිසෙසො=(ඒ භික්ෂුහට) සඟවෙසෙස් ඇවැත් වේ.

3 යො පන භික්ඛු; ඔතිණ්ණො=දුට්ඨුල්ලවාචස්සාදරාගයට බටුයේ; විපරිණතෙන චිත්තෙන=එම රාගය නිසා පෙරළි සිතින්; යථා=යම් සේ; (තං යනු නිපාතමාත්‍ර යි.) යුවා=තරුණයෙක්; යුවතිං =තරුණියකට; මෙථුනූපසංහිතාහි=මෙවුන් දම් පිළිබඳ වචනයෙන්; (ඔභාසෙය්‍ය=කියන්නේ වේ ද; තථා=එ සේ) මාතුගාමං=මාගමකට; දුට්ඨුල්ලාහි වාචාහි=වසමඟ පසමඟ පිළිබඳ තුළුල්වදනින්; ඔභාසෙය්‍ය =අසභ්‍ය තෙපුල් බෙණේ නම්;

4 යො පන භික්ඛු ඔතිණ්ණො විපරිණතෙන චිත්තෙන මාතුගාමස්ස සන්තිකෙ අත්තකාමපාරිචරියාය වණ්ණං භාසෙය්‍ය, "එතද'ග්ගං භගිනි පාරිචරියානං යා මාදිසං සීලවන්තං කල්‍යාණ ධම්මං බ්‍රහ්මචාරිං එතෙන ධම්මෙන පරිචරෙය්‍යා"ති මෙථුනූපසං- හිතෙන, **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

5 යො පන භික්ඛු සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජෙය්‍ය ඉත්ථියා වා පුරිසමතිං පුරිසස්ස වා ඉත්ථිමතිං ජායත්තනෙ වා ජාරත්තනෙ වා, අන්තමසො තඞ්ඛණිකාය'පි, **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

6 සඤ්ඤාචිකාය පන භික්ඛුනා කුටිං කාරයමානෙන අස්සා- මිකං අත්තුද්දෙසං පමාණිකා කාරෙතබ්බා, තත්‍රිදං පමාණං, දීඝසො ද්වාදස විදත්ථියො සුගතවිදත්ථියා, තිරියං සත්තන්තරා, භික්ඛූ

---

4 යො පන භික්ඛු; ඔතිණ්ණො=අත්තකාම පාරිචරියා රාගයට බටුයේ; විපරිණතෙන චිත්තෙන=එම රාග වශයෙන් පෙරළුණු සිතින්; මාතුගාමස්ස සන්තිකෙ=මාගමක් සමීපයෙහි සිට; භගිනි= නැගෙණියෙනි; යා=යම් ස්ත්‍රියක් තොමෝ; සීලවන්තං=සිල්වත්; බ්‍රහ්මචාරිං=බ්‍රහ්මචාරි වූ; කල්‍යාණධම්මං=(එ දෙකින් ම යුතු බැවින්) කලණ දහම් ඇති; මාදිසං=මා වැනියකුට; එතෙන ධම්මෙන=මේ මෛථුන ධර්මයෙන්; පරිචරෙය්‍ය=උපස්ථාන කරන්නී නම්; පාරිචරි- යානං=මෙහෙ කිරීම් අතුරින්; එතදග්ගං (-එසා අග්ගා)= මේ මෛථුනයෙන් මෙහෙ කිරීම අග්‍රයි; ඉති=මෙ සේ; අත්තකාමපාරි- චරියාය වණ්ණං=තමහට මෛවුන්දමින් මෙහෙ කිරීමෙහි අනුසස්; මෙථුනූපසංහිතෙන=මෛථුනය නිඃශ්‍රිත වචනයෙන්; භාසෙය්‍ය= බෙණේ නම්;

5. යො පන භික්ඛු; සඤ්චරිත්තං=ස්ත්‍රී පුරුෂයන් අතර සඤ්චරණයට; සමාපජ්ජෙය්‍ය=පැමිණියේ වේ ද; (කෙ සේ ද යත්?) පුරිසමතිං=පුරුෂයා ගේ කැමැත්ත; ඉත්ථියා වා=ස්ත්‍රියට හෝ; ඉත්ථි මතිං=ස්ත්‍රිය ගේ කැමැත්ත; පුරිසස්ස වා=පුරුෂයාට හෝ; ජායත්ත- නෙ වා ජාරත්තනෙ වා=අඹුවක සොර අඹුවක වීම නිමිති කොට හෝ සැමියකු සොර සැමියකු වීම නිමිති කොට හෝ; (ආරොචෙය්‍ය= කියා නම්;) අන්තමසො=යටත් පිරිසෙයින්; තඞ්ඛණිකාය'පි= මුහුත්තිකාවකට නමුදු ඇරෙජා නම්;

6. සංයාචිකාය පන=තමා ඉල්ලා ගත් වැ පොරෝ ආදි උප කරණයෙන්; අස්සාමිකං=කරවා දෙන දායකයකු නැති හෙයින් අස්වාමික වූ; අත්තුද්දෙසං=තමා උදෙසීම් කොට ඇති; කුටිං කාරය -මානෙන භික්ඛුනා=කිළියක් කරවන මහණහු විසින්; පමාණිකා

අභිනෙතබ්බා වත්ථුදෙසනාය, තෙහි භික්ඛූහි වත්ථු දෙසෙතබ්බං අනාරම්භං සපරික්කමණං, සාරම්භෙ චෙ භික්ඛු වත්ථුස්මිං අපරික්කමණෙ සඤ්ඤාචිකාය කුටිං කාරෙය්‍ය, භික්ඛූ වා අනභිනෙය්‍ය වත්ථුදෙසනාය, පමාණං වා අතික්කාමෙය්‍ය, **සඞ්ඝාදිසෙසො.**

7 මහල්ලකං පන භික්ඛුනා විහාරං කාරයමානෙන සස්සාමිකං අත්තුද්දෙසං භික්ඛූ අභිනෙතබ්බා වත්ථුදෙසනාය, තෙහි භික්ඛූහි වත්ථු දෙසෙතබ්බං අනාරම්භං සපරික්කමණං, සාරම්භෙ චෙ භික්ඛු වත්ථුස්මිං අපරික්කමණෙ මහල්ලකං විහාරං කාරෙය්‍ය, භික්ඛූ වා අනභිනෙය්‍ය වත්ථු දෙසනාය, **සඞ්ඝාදිසෙසො.**

8 යො පන භික්ඛු භික්ඛුං දුට්ඨො දොසො අප්පතීතො අමූල–කෙන පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුද්ධංසෙය්‍ය "අප්පෙව නාම නං ඉමම්හා බ්‍රහ්මචරියා චාවෙය්‍ය"න්ති, තතො අපරෙන සමයෙන සමනුග්ගාහියමානො වා අසමනුග්ගාහියමානො වා අමූලකඤ්චෙ'ව තං අධිකරණං හොති, භික්ඛු ච දොසං පතිට්ඨාති, **සඞ්ඝාදිසෙසො**

කාරෙතබ්බා=ප්‍රමාණ යුක්ත ව කරවිය යුත්තී ය; තත්‍ර=ඒ කුටිය ගේ; ඉදං පමාණං=මේ ප්‍රමාණය යි; සුගතවිදත්ථියා=සුගත් වියතින්; දීඝසො=භිත්තිය පිටත දිගින්; ද්වාදස විදත්ථියො=දොළොස් විය–තෙක; තිරියං=පුළුල; අන්තරා=ඇතුළත; සත්ත=සත් වියතෙක; වත්ථුදෙසනාය=කිළිය කරන බිම දෙසනු පිණිස; භික්ඛූ අභිනෙතබ්බා =භික්ෂූහු පැමිණවිය යුත්තාහ; තෙහි භික්ඛූහි=ඒ භික්ෂූන් විසින්; අනාරම්භං=නිරුපද්‍රව වූ; සපරික්කමණං=උපචාර සහිත වූ; වත්ථු දෙසෙතබ්බං= කුටි වස්තුව දෙසිය යුතු; භික්ඛු= මහණ තෙම; සාරම්භෙ=උවදුරු සහිත වූ; අපරික්කමණෙ=උපචාර රහිත වූ; වත්ථුස්මිං=බිමෙක; සංයාචිකාය කුටිං=ස්වයං යාචිත උපකරණයෙන් කිළියක්; කාරෙය්‍ය චෙ=ඉදින් කරවා නම්; වත්ථු දෙසනාය=ගෙ බිම දෙසනු පිණිස; භික්ඛූ වා අනභිනෙය්‍ය=භික්ෂූන් හෝ නො එළවා නම්; පමාණං වා අතික්කාමෙය්‍ය=ප්‍රමාණය හෝ ඉක්මවා නම්;

7 සස්සාමිකං=කරවා දෙන දායකයකු ඇති බැවින් සස්වාමික වූ; අත්තුද්දෙසං=තමා ගේ වාසය සඳහා කරවන බැවින් තමා උද්දෙස කොට ඇති; මහල්ලකං=ප්‍රමාණ මහත්වයෙන් මහල්ලක නම් වූ; විහාරං කාරයමානෙන භික්ඛුනා=විහාරයක් කරවන මහණහු විසින්; වත්ථුදෙසනාය=විහාරවත් දෙසනු පිණිස; භික්ඛූ අභිනෙතබ්බා=භික්ෂූහු පැමිණවිය යුත්තාහ. (සෙස්සෙහි අර්ථ පෙර සික–යෙහි මෙනි.)

8 යො පන භික්ඛු; දුට්ඨො=ද්වෙෂයෙන් දූෂිත වූයේ; දොසො=මෙරමා ද්වෙෂයෙන් දූෂණය කරන්නේ; අප්පතීතො=ප්‍රීතිසුඛයෙන්

9 යො පන භික්ඛු භික්ඛුං දුට්ඨො දොසො අප්පතීතො අඤ්ඤ-භාගියස්ස අධිකරණස්ස කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදය පාරාජි-කෙන ධම්මෙන අනුද්ධංසෙය්‍ය "අප්පෙවනාම නං ඉම්මහා බ්‍රහ්මචරියා චාවෙය්‍ය"න්ති. තතො අපරෙන සමයෙන සමනුග්ගාහියමානො වා අසමනුග්ගාහියමානො වා අඤ්ඤභාගියඤ්චෙව තං අධිකරණං හොති කොචි දෙසො ලෙසමත්තො උපාදින්නො, භික්ඛු ච දොසං පතිට්ඨාති, **සඞ්ඝාදිසෙසො.**

10 යො පන භික්ඛු සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස භෙදය පරක්කමෙය්‍ය, භෙදනසංවත්තනිකං වා අධිකරණං සමාදය පග්ගය්හ තිට්ඨෙය්‍ය, සො භික්ඛු භික්ඛූහි එවම'ස්ස වචනීයො "මා ආයස්මා සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස භෙදය පරක්කමි, භෙදනසංවත්තනිකං වා

පහවූයේ; නං=ඒ භික්‍ෂුව; ඉම්මහා බ්‍රහ්මචරියා=මේ ශාසන පිළිවෙතින්, චාවෙය්‍යං=පහ කෙරෙම් නම්; අප්පෙව නාම ඉති=ඉතා යෙහෙකැයි; භික්ඛුං=මහණකුට; අමූලකෙන පාරාජිකෙන ධම්මෙන=දිට්ඨාදි මුල් නැති හෙයින් අමූලක වූ පරිජි ඇවැතෙකින්; අනුද්ධංසෙය්‍ය=චොදනා කෙරේ ද; තතො=ඒ චොදනා කළ සමයෙන්; අපරෙන සමයෙන=අන් කලෙක්හි; සමනුග්ගාහියමානො වා=විනිශ්චය කරනු ලබන්නා වූ හෝ; අසමනුග්ගාහියමානො වා=විචාරනු නොලබන්නාවූ හෝ; භික්ඛු ච=චොදක මහණ ද; දොසං පතිට්ඨාති=දොෂයෙහි පිහිටා ද හෙවත් වරද පිළිත කෙරේ ද; තං අධිකරණං ච=ඒ ආපත්තාධිකරණය ද; අමූලකං ච එව හොති=අමූලක වේ ද;

9 යො පන භික්ඛු—පෙ—අප්පතීතො=ප්‍රීතිසුඛාදියෙන් පහ වූයේ; අඤ්ඤභාගියස්ස=තිරිසන් ජාති ආදි අන් කොටස් ඇති; අධිකරණස්ස=දබ්බමල්ලපුත්තාදි නම් තැබුමට වස්තු වූ ඡකලකාදිහු ගේ; කිංචි දෙසං ලෙසමත්තං=ජාත්‍යාදි කිසියම් දෙශ ලෙශ මාත්‍ර යක්; උපාදය=චොදනා කරනු පිණිස ගෙන; (නං ඉම්මහා බ්‍රහ්ම චරියා—පෙ—දොසං පතිට්ඨාති=මෙහි අර්ථ යට සිකයෙහි මෙනි.) තං අධිකරණං ච; ඡකලකාදි වූ ඒ අධිකරණය ද; අඤ්ඤභාගියඤ්චෙව හොති=ඡකලකාදි අන්‍ය කොටඨාස ඇත්තේම වේ ද; කොචි දෙසො ලෙසමත්තො=ජාත්‍යාදි දෙශ ලෙශ මාත්‍රයෙක්; උපාදින්නො= චොදනා කරනු පිණිස ගන්නා ලද්දේ වේ ද;

10 යො පන භික්ඛු; සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස=සමඟ සඞ්ඝයා ගේ; භෙදය පරක්කමෙය්‍ය=බිඳීම පිණිස උත්සාහ කෙරේ ද; භෙදන සංවත්තනිකං=භෙදය පිණිස පවත්නා; අධිකරණං වා=කාරණයක් හෝ; සමාදය=ගෙන; පග්ගය්හ තිට්ඨෙය්‍ය=හුවා නොහැර සිටී ද; සො භික්ඛු=ඒ භෙදක මහණ තෙම; භික්ඛූහි=සෙසු භික්‍ෂූන් විසින්;

අධිකරණං සමාදාය පග්ගය්හ අට්ඨාසි, සමෙතා'යස්මා සඞ්ඝෙන, සමග්ගො හි සඞ්ඝො සම්මොදමානො අවිවදමානො එකුද්දෙසො ඵාසු විහරතී'ති. එවං ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානො තථෙ'ව පග්ගණ්හෙය්‍ය, සො භික්ඛු භික්ඛූහි යාවතතියං සමනුභාසිතබ්බො තස්ස පටිනිස්සග්ගාය, යාව තතියඤ්චෙ සමනුභාසියමානො තං පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය, ඉච්චෙ'තං කුසලං, නො චෙ පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය, **සඞ්ඝාදිසෙසො.**

11. තස්සෙ'ව ඛො පන භික්ඛුස්ස භික්ඛූ හොන්ති අනුවත්තකා වග්ගවාදකා එකො වා ද්වෙ වා තයො වා, තෙ එවං වදෙය්‍යුං "මා ආයස්මන්තො එතං භික්ඛුං කිඤ්චි අවචුත්ථ, ධම්මවාදී චෙසො භික්ඛු, විනයවාදී චෙ'සො භික්ඛු, අම්හාකං චෙ'සො භික්ඛු ඡන්දං ච රුචිං ච ආදාය වොහරති, ජානාති නො, භාසති, අම්හාකං පෙ'තං

ආයස්මා=ඇවැත; සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස භෙදාය මා පරක්කමි=සමඟ සඞ්ඝයා ගේ බිඳීම පිණිස උත්සාහ නො කරව; භෙදනසංවත්තනිකං අධිකරණං වා=සඞ්ඝභෙදය පිණිස පවත්නා කරුණක් හෝ; සමාදාය පග්ගය්හ මා අට්ඨාසි=ගෙන හුවා නො හැර නො සිටුව; ආයස්මා සඞ්ඝෙන සමෙතු=ආයුෂමත් තෙම සඞ්ඝයා සමඟ එක් අදහස් ඇති වේ වා; හි=යම් හෙයෙකින්; සමග්ගො සඞ්ඝො=සමඟ සඞ්ඝයා; සම්මොදමානො=සීලාදි සැපතින් තුටු වන්නේ; අවිවද මානො=විවාද නො කරන්නේ; එකුද්දෙසො=එක් ව පවත්නා පාමොක් උදෙසීම් ඇත්තේ; ඵාසු විහරති=සුව සේ වෙසේ ද; ඉති=එහෙයිනැයි; එවං වචනීයො අස්ස=මෙසේ කිව යුතු වන්නේය; සො භික්ඛු=ඒ භෙදක මහණ; භික්ඛූහි=සෙසු ඇසූ දුටු මහණුන් විසින්; එවං ච වුච්චමානො=මෙ සේ ද කියනු ලබන්නේ; තථෙ'ව පග්ගණ්හෙය්‍ය=එ සේ ම දැඩි ව ගෙන සිටි නම්; සො භික්ඛු=ඒ මහණ; භික්ඛූහි=භික්ෂූන් විසින්; තස්ස පටිනිස්සග්ගාය=ඒ උත්සාහය හා අධිකරණ සමාදානය හා හරනා සඳහා; යාවතතියං සමනුභාසිතබ්බො=තෙවනවර දක්වා; සමනුභාෂණ කම් කටයුත්තේ ය; යාව තතියං සමනුභාසියමානො=තෙ යළක් සමනුභාෂණ කම් කරනු ලබන්නේ; තං පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය චෙ=ඒ උත්සාහය හා අධිකරණ සමාදානය හා හරී නම්; ඉච්චෙතං=එ සේ මෙය හැරපීම; කුසලං=යහපති; නො චෙ පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය=ඉදින් නො හරතේ නම්;

11. තස්සෙ'ව.ඛො පන භික්ඛුස්ස=සඟබෙයට උත්සාහ දරන ඒ මහණහට ම; අනුවත්තකා=අනුව පිළිපදින්නා වූ; වග්ගවාදකා=කලහකාර වදන් කියන; එකො වා ද්වෙ වා තයො වා=එක් නමක් හෝ දෙනමක් හෝ තෙනමක් හෝ; භික්ඛූ හොන්ති=භික්ෂූහු වෙත් ද;

ඛමන්ති" ති. තෙ භික්ඛූ භික්ඛූහි එවම'ස්සු වචනීයා "මා ආයස්මන්තො එවං අවචුත්ථ, න චෙ'සො භික්ඛු ධම්මවාදී, න චෙ'සො භික්ඛු විනය වාදී, මා ආයස්මන්තානම්පි සඞ්ඝ භෙදො රුච්චිත්ථ. සමෙතා'යස්මන්තානං සඞ්ඝෙන, සමග්ගො හි සඞ්ඝො සම්මොදමානො අවිවදමානො එකුද්දෙසො ඵාසු විහරතී" ති.

a එවං ච තෙ භික්ඛූ භික්ඛූහි වුච්චමානා තථෙ'ව පග්ගණ්හෙය්‍යුං, තෙ භික්ඛූ භික්ඛූහි යාවතතියං සමනුභාසිතබ්බා තස්ස පටිනිස්සග්ගාය, යාවතතියං චෙ සමනුභාසියමානා තං පටිනිස්සජ්ජෙය්‍යුං, ඉච්චෙ'තං කුසලං, නො චෙ පටිනිස්සජ්ජෙය්‍යුං, **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

තෙ=ඒ භික්ෂූහු; ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්නි; එතං භික්ඛුං කිඤ්චි මා, අවචුත්ථ=මේ භික්ෂුවට කිසිවක් නො කියවු; එසො භික්ඛු ධම්මවාදී ච= මෙ භික්ෂුව ධර්මය කියන්නේ ද වෙයි; එසො භික්ඛු විනයවාදී ච=මේ භික්ෂුව විනය කියන සුලු ද වෙයි; එසො භික්ඛු=මේ මහණ; අම්හාකං ච=අප ගේත්; ඡන්දං ච රුචිං ච ආදය=කැමැත්ත ද සතුට ද ගෙන; වොහරති=බෙණෙයි; නො ජානාති=අප ගේ කැමැත්ත අභිලාෂය දනී; භාසති=මෙසේ කරම්හ යි අප සමඟ කථා ද කෙරෙයි; අම්හාකං අපි එතං ඛමති ඉති=අපට ද ඔහු කැරෙන මෙය රුචිය යි; එවං වදෙය්‍යුං=මෙ සේ කියත් නම්; තෙ භික්ඛූ=ඒ හෙදනුවත්තක භික්ෂූහු; භික්ඛූහි=සෙසු ලජ්ජි මහණුන් විසින්; ආයස්මන්තො එවං මා අවචුත්ථ=ඇවැත්නි මේසේ නොකියවු; එසො භික්ඛු න ච ධම්මවාදී=මේ මහණ ධර්මවාදී ද නො වේ; එසො භික්ඛු න ච විනයවාදී=මේ මහණ විනයවාදී ද නො වේ; ආයස්මන්තානම්පි=ආයුෂ්මතුන් හට ද; සඞ්ඝ භෙදො මා රුච්චිත්ථ=සඞ්ඝභෙදය රුචි නොවේවා; ආයස්මන්තානං (චිත්තා) සඞ්ඝෙන සමෙතු=ආයුෂ්මත්හු ගේ සිත සඞ්ඝයා හා එක් බවට යේ වා; හි=යම් හෙයකින්; සමග්ගො සඞ්ඝො—පෙ—ඵාසු විහරති ඉති=සුව සේ වෙසේ ද එහෙයිනැයි; එවං වචනීයා අස්සු= මෙ සේ කිවයුතු වන්නාහ,

a තෙ භික්ඛූ=ඒ භික්ෂූහු; භික්ඛූහි එවං ච වුච්චමානා=භික්ෂූන් විසින් මෙසේ ද කියනු ලබන්නාහු; තථෙව පග්ගණ්හෙය්‍යුං=එ සේ ම ගෙන සිටිත් නම්; තෙ භික්ඛූ=ඒ භික්ෂූහු; භික්ඛූහි=ලජ්ජි භික්ෂූන් විසින්; තස්ස පටිනිස්සග්ගාය=ඒ හෙදනුවත්තක බව හරනා පිණිස; යාව තතියං සමනුභාසිතබ්බා=තුන් යලක් සමනුභාසනකම් කට යුත්තාහ; යාවතතියං සමනුභාසියමානා; තං පටිනිස්සජ්ජෙය්‍යුං; චෙ=ඒ හෙදනුවත්තක බව හරිත් නම්; ඉති එතං=එ සේ මේ හැරපීමං

12 භික්ඛු පනෙ'ව දුබ්බචජාතිකො හොති, උද්දෙසපරියාපන්නෙසු සික්ඛාපදෙසු භික්ඛූහි සහධම්මිකං වුච්චමානො අත්තානං අවචනීයං කරොති "මා මං ආයස්මන්තො කිඤ්චි අවචුත්ථ කල්‍යාණං වා පාපකං වා, අහම්පායස්මන්තෙ න කිඤ්චි වක්ඛාමි කල්‍යාණං වා පාපකං වා, විරමථා'යස්මන්තො මම වචනායා"ති. සො භික්ඛු භික්ඛූහි එවම'ස්ස වචනීයො "මා ආයස්මා අත්තානං අවචනීයං අකාසි, වචනීයමෙ'ව ආයස්මා අත්තානං කරොතු, ආයස්මා'පි භික්ඛූ වදෙතු සහධම්මෙන, භික්ඛූ'පි ආයස්මන්තං වක්ඛන්ති සහධම්මෙන, එවං සංවද්ධා හි තස්ස භගවතො පරිසා යදිදං අඤ්ඤමඤ්ඤවචනෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුට්ඨාපනෙන"ති.

---

12 භික්ඛු පන=මහණෙක් වනාහි; දුබ්බච ජාතිකො එව හොති =අකීකරු ස්වභාව ඇත්තේ ම වේ ද; උද්දෙසපරියාපන්නෙසු= ප්‍රාතිමොක්‍ෂ සඞ්ඛ්‍යාත උද්දෙසයෙහි ඇතුළත් වූ; සික්ඛාපදෙසු=සික පදයෙහි ලා; භික්ඛූහි=මහණුන් විසින්; සහධම්මිකං වුච්චමානො= පැනවූ සිකපදයෙන් කියනු ලබන්නේ; ආයස්මන්තො=ආයුෂමත්හි; කිංචි කල්‍යාණං වා පාපකං වා=කිසි යහපතක් හෝ අයහපතක් හෝ; මං මා අවචුත්ථ=මට නොකියව්; අහං පි=මම ද; ආයස්මන්තෙ= ආයුෂමතුනට; කිංචි කල්‍යාණං වා පාපකං වා න වක්ඛාමි=කිසි යහ පතක් අයහපතක් හෝ නො කියන්නෙමි; ආයස්මන්තො=ආයුෂම- තුනි; මම වචනාය විරමථ ඉති=මට කියන වචනයෙන් වැළකෙව යි; අත්තානං අවචනීයං කරොති=තමා නො කියයුත්තකු කෙරේ ද; සො භික්ඛු=ඒ අකීකරු මහණ තෙම; භික්ඛූහි=සෙසු භික්‍ෂූන් විසින්; ආයස්මා=ඇවැත; අත්තානං අවචනීයං මා අකාසි=තමා නොකිය යුත්තකු නො කරව; ආයස්මා=ආයුෂමත් තෙමේ; අත්තානං වචනී- යං එව කරොතු=තමා කිවයුත්තකු ම කෙරේ වා; ආයස්මා'පි= ආයුෂමත් තෙමේ ද; භික්ඛූ=මහණුන්; සහධම්මෙන වදෙතු=පැනවූ ශික්‍ෂාවෙන් කියා වා; භික්ඛූ'පි=භික්‍ෂූහුත්; ආයස්මන්තං=ආයුෂමතු- නට; සහධම්මෙන වක්ඛන්ති=ශික්‍ෂාපදයෙන් කියන්නාහ; යදිදං= යම් මේ හිත වචනයෙක් ඇවැතින් නඟා සිටුවීමෙක් වේ ද; අඤ්ඤ මඤ්ඤවචනෙන=ඒ අන්‍යොන්‍ය හිතවචනයෙන්; අඤ්ඤමඤ්ඤවුට්ඨා පනෙන=අන්‍යොන්‍යයෙන් ඇවැතින් නඟා සිටුවීමෙන්; තස්ස භගවතො පරිසා=ඒ භගවත්හු ගේ පිරිස; සංවද්ධා හි ඉති=අභිවෘද්ධියට පත් වේ යයි; එවං වචනීයො අස්ස=මෙ සේ කිව යුතු වන්නේය;

a එවං ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානො තථෙ'ව පග්ගණ්හෙය්‍ය, සො භික්ඛු භික්ඛූහි යාවතතියං සමනුභාසිතබ්බො තස්ස පටිනිස්සග්ගාය; යාවතතියං චෙ සමනුභාසියමානො තං පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය, ඉච්චෙතං කුසලං, නො චෙ පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය; **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

13 භික්ඛු පනෙ'ව අඤ්ඤතරං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරති කුලදූසකො පාපසමාචාරො, තස්ස ඛො පාපකා සමාචාරා දිස්සන්ති චෙ'ව සුය්‍යන්ති ච, කුලානි ච තෙන දුට්ඨානි දිස්සන්ති චෙ'ව සුය්‍යන්ති ච, සො භික්ඛු භික්ඛූහි එවම'ස්ස වචනීයො "ආයස්මා ඛො කුලදූසකො පාපසමාචාරො, ආයස්මතො ඛො පාපකා සමාචාරා දිස්සන්ති චෙ'ව සුය්‍යන්ති ච, කුලානි චායස්මතා දුට්ඨානි දිස්සන්ති චෙ'ව සුය්‍යන්ති ච, පක්කමතා'යස්මා ඉමම්හා ආවාසා, අලන්තෙ ඉධ වාසෙනා"ති.

---

a සො භික්ඛු=ඒ මහණ; භික්ඛූහි=භික්ෂූන් විසින්; එවං ච වුච්චමානො=මෙ සේ ද කියනු ලබන්නේ; තථා එව පග්ගණ්හෙය්‍ය=එ සේ ම දැඩි ව ගනී නම්; සො භික්ඛු=ඒ මහණ; තස්ස පටිනිස්සග්ගාය=ඒ අවචනීය බව හරනා පිණිස; යාව තතියං=තෙ වරක්; සමනුභාසිතබ්බො=කම්වදන් කියා සමනුභාසන කම් කටයුත්තේය; චෙ=ඉදින්; යාවතතියං සමනුභාසියමානො=තෙවරක් සමනුභාසන කම් කරනු ලබන්නේ; තං=ඒ අවචනීය කරණය; පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය=හරතේ නම්; ඉච්චෙතං=එසේ මේ හැරපීම; කුසලං=මැනැවි; චෙ=ඉදින්; නො පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය=නොහරතේ නම්; සඞ්ඝාදිසෙසො=සඟවෙසෙස් වේ.

13 භික්ඛු පන=භික්ෂුවක් වනාහි; කුලදූසකො එව=කුලයන්ගේ සැදැහැ නසන්නේ ම; පාපසමාචාරො=ලාමක සමාචාර ඇත්තේ ම; අඤ්ඤතරං=එක්තරා; ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය=ගමක් හෝ නියම් ගමක් හෝ ඇසුරු කොට; විහරති=වෙසේ ද; තස්ස=ඒ භික්ෂුව ගේ; පාපකා සමාචාරා=ලාමක ආචාරයෝ; දිස්සන්ති චෙ'ව=සෙසු මහණුන් විසින් දක්නා ලබන්නාහුත් වෙත් ද; සුය්‍යන්ති ච=අසනු ලබන්නාහුත් වෙත් ද; තෙන දුට්ඨානි කුලානි=ඒ මහණහු විසින් දූෂිත කුලයෝ; දිස්සන්ති චෙ'ව=දක්නා ලබන්නාහුත් වෙත් ද; සුය්‍යන්ති ච=අසනු ලබන්නාහුත් වෙත් ද; සො භික්ඛු=ඒ මහණ; භික්ඛූහි=සෙසු භික්ෂූන් විසින්; ආයස්මා ඛො=ආයුෂ්මත් තෙම වනාහි; කුලදූසකො=කුලදූෂකය; පාපසමාචාරො=පාපසමාචාර ඇත්තේය; ආයස්මතො ඛො=ආයුෂ්මත්හු ගේ; පාපකා සමාචාරා=ලාමක ක්‍රියාවෝ; දිස්සන්ති චෙ'ව සුය්‍යන්ති ච=දක්නා ලබන්නාහුත් වෙති

a එවං ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානො තෙ භික්ඛූ එවං වදෙය්‍ය "ඡන්දගාමිනො ච භික්ඛූ, දොසගාමිනො ච භික්ඛූ, මොහගාමිනොච භික්ඛූ, භයගාමිනො ච භික්ඛූ, තාදිසිකාය ආපත්තියා එකච්චං පබ්බාජෙන්ති එකච්චං න පබ්බාජෙන්තී"ති. සො භික්ඛු භික්ඛූහි එවම'ස්ස වචනීයො "මා ආයස්මා එවං අවච, න ච භික්ඛූ ඡන්දගාමිනො න ච භික්ඛූ දොසගාමිනො න ච භික්ඛූ මොහගාමිනො න ච භික්ඛූ භයගාමිනො, ආයස්මා ඛො කුලදූසකො පාපසමාචාරො, ආයස්මතො ඛො පාපකා සමාචාරා දිස්සන්ති චෙ'ව සුය්‍යන්ති ච, කුලානි චා'යස්මතා දුට්ඨානි දිස්සන්තිචෙ'ව සුය්‍යන්ති ච, පක්කමතා'යස්මා ඉමම්හා ආවාසා, අලං තෙ ඉධ වාසෙනා"ති.

අසනු ලබන්නාහුත් වෙති; ආයස්මතා දුට්ඨානි කුලානි=ආයුෂ්මතුන් විසින් දූෂිත කුලයෝ; දිස්සන්ති චෙ'ව සුය්‍යන්ති ච; ආයස්මා=ආයුෂ්මත් තෙම; ඉමම්හා ආවාසා=මේ සඟරමින්; පක්කමතු=ඉවත් ව යේ වා; තෙ ඉධ වාසෙන=තා ගේ මෙ වෙහෙර වාසයෙන්; අලං ඉති=කම් නැතැයි; එවං වචනීයො අස්ස=මෙ සේ කිවයුතු වන්නේ ය;

a භික්ඛූහි=භික්ෂූන් විසින්; එවං ච වුච්චමානො සො භික්ඛු=මෙ සේ ද කියනු ලබන්නා වූ ඒ මහණ; තෙ භික්ඛූ=ඒ මහණුනට; භික්ඛූ=භික්ෂූහු; ඡන්දගාමිනො ච=ඡන්දයෙනුදු අගතියට යන්නාහු වෙති; භික්ඛූ දොසගාමිනො ච=භික්ෂූහු ද්වෙෂයෙනුදු අගතියට යන්නාහු වෙති; භික්ඛූ මොහගාමිනො ච=භික්ෂූහු මොහයෙනුදු අගතියට යන්නාහු වෙති; භික්ඛූ භයගාමිනො ච භික්ෂූහු භයිනුදු අගතියට යන්නාහු වෙති; තාදිසිකාය ආපත්තියා=එබඳු වූ ඇවැතින්; එකච්චං පබ්බාජෙන්ති=ඇතැමකු බැහැර ලති; එකච්චං න පබ්බාජෙන්ති ඉති=ඇතැමකු බැහැර නො ලති යි, එවං වදෙය්‍ය=මෙ සේ කියා නම්; සො භික්ඛු; භික්ඛූහි; ආයස්මා එවං මා අවච=ඇවැත්නි මෙ සේ නො කියව; භික්ඛූ න ච ඡන්දගාමිනො=භික්ෂූහු ඡන්දගාමීහු ද නො වෙති; භික්ඛූ න ච දොසගාමිනො —පෙ— භික්ඛූ න ච භයගාමිනො=භික්ෂූහු භයගාමීහු ද නො වෙති; ආයස්මා ඛො කුලදූසකො=ආයුෂ්මත් තෙම වනාහි කුලදූෂකයෙකි; පාපසමාචාරො=ලාමක ක්‍රියා ඇත්තෙකි; ආයස්මතො ඛො —පෙ— තෙ ඉධ වාසෙන අලං ඉති=තා ගේ මෙහි වාසයෙන් කම් නැතැයි; එවං වචනීයො අස්ස=මෙ සේ කිවයුතු වන්නේය;

a එවං ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානො තථෙ'ව පග්ගණ්හෙය්‍ය, සො භික්ඛු භික්ඛූහි යාවතතියං සමනුභාසිතබ්බො තස්ස පටිනිස්සග්ගාය, යාවතතියඤ්චෙ සමනුභාසියමානො තං පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය, ඉච්චෙතං කුසලං, නො චෙ පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය, **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

b උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තො තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසා ධම්මා නව පඨමාපත්තිකා චත්තාරො යාවතතියකා, යෙසං භික්ඛු අඤ්ඤතරං වා අඤ්ඤතරං වා ආපජ්ජිත්වා යාවතිහං ජානං පටිච්ඡාදෙති, තාවතිහං තෙන භික්ඛුනා අකාමා පරිවත්ථබ්බං; පරිවුත්ථපරිවාසෙන භික්ඛුනා උත්තරිං[1] ඡාරත්තං භික්ඛුමානත්තාය පටිපජ්ජිතබ්බං, චිණ්ණමානත්තො භික්ඛු, යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො, තත්ථ සො භික්ඛු අබ්භෙතබ්බො; එකෙන'පි චෙ ඌනො වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො තං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, සො ච භික්ඛු අනබ්භිතො, තෙ ච භික්ඛූ ගාරය්හා, අයං තත්ථ සාමීචි.

---

a භික්ඛූහි=මහණුන් විසින්; එවං ච වුච්චමානො=මෙ සේ ද කියනු ලබන්නා වූ; සො භික්ඛු=ඒ මහණ; තථෙ'ව පග්ගණ්හෙය්‍ය=එ සේ ම දැඩි ව ගනී නම්; භික්ඛූහි සො භික්ඛු **—පෙ— තස්ස** පටිනිස්සග්ගාය=ඡන්දගාමිනො යනාදි වදන් හරනා පිණිස; යාවතතියං=තෙවරක්; සමනුභාසිතබ්බො=සමනුභාෂණකම් කටයුත්තේය.

b ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මතුනි; පඨමාපත්තිකා නව=පළමු ඇවැත් වන නව දෙනෙක් ද; යාවතතියකා චත්තාරො=තෙවන කම්වැකි අවසන්හි වන සතර දෙනෙක්දැ යි; තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසා ධම්මා=තෙළෙස් සඟවෙසෙස් ඇවැත්හු; උද්දිට්ඨා ඛො=උදෙසන ලදහ; යො භික්ඛු=යම් මහණෙක්; යෙසං=මේ සඟවෙසෙස් අතුරින්; අඤ්ඤතරං වා අඤ්ඤතරං වා ආපජ්ජිත්වා=එක්තරා එක්තරා ඇවැතකට හෝ පැමිණ; යාවතිහං=යම්තාක් දවස්; ජානං=දත්තේ; පටිච්ඡාදෙති=නො කියා පිළිසන් කෙරේ ද; තාවතිහං=එපමණ දවස්; තෙන භික්ඛුනා=ඒ මහණහු විසින්; අකාමා=නො කැමැත්තහු විසිනුදු; පරිවත්ථබ්බං=පිරිවෙස් විසිය යුතු; පරිවුත්ථපරිවාසෙන භික්ඛුනා=විසූ පිරිවෙස් ඇති මහණහු විසින්; උත්තරිං=පරිවාසයෙන් මත්තෙහි; භික්ඛුමානත්තාය=භික්ෂූනට බුහුමන් පිණිස; ඡාරත්තං=සරැයක් මුළුල්ලෙහි, පටිපජ්ජිතබ්බං=පිළිපැද්ද යුතු; චිණ්ණමානත්තො භික්ඛු=(යම්)පිරූ මානත්ත ඇති භික්ෂුවක් වේ ද; සො භික්ඛු=ඒ මහණ තෙමෙ; වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො යත්ථ සියා=විසිතමකින්

---

1 "උත්තරි" ඉති මරම්ම පොත්ථකෙසු සබ්බත්ථ දිස්සතෙ.

a තත්‍ථා'යස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චි'ත්ථ පරිසුද්ධා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චි'ත්ථ පරිසුද්ධා, තතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, පරිසුද්ධෙ'ත්ථා'යස්මන්තො, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමීති.

සඞ්ඝාදිසෙසුද්දෙසො තතියො.

——:o:——

b ඉමෙ ඛො පනායස්මන්තො ද්වෙ අනියතා ධම්මා උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති.

1 යො පන භික්ඛු මාතුගාමෙන සද්ධිං එකො එකාය රහො පටිච්ඡන්නෙ ආසනෙ අලං කම්මනියෙ නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය, තමෙ'නං සද්ධෙය්‍යවචසා උපාසිකා දිස්වා තිණ්ණං ධම්මානං අඤ්ඤතරෙන වදෙය්‍ය පාරාජිකෙන වා සඞ්ඝාදිසෙසෙන වා පාචිත්තියෙන වා, නිසජ්ජං භික්ඛු පටිජානමානො තිණ්ණං ධම්මානං අඤ්ඤතරෙන කාරෙතබ්බො පාරාජිකෙන වා සඞ්ඝාදිසෙසෙන වා පාචිත්තියෙන වා යෙන වා සා සද්ධෙය්‍යවචසා උපාසිකා වදෙය්‍ය, තෙන සො භික්ඛු කාරෙතබ්බො, **අයං ධම්මො අනියතො.**

යුත් ගණයා ඇති භික්‍ෂුසඞ්ඝයා යම් සීමාවෙක වේ ද; තත්‍ථ=එහි දී; අබ්භෙතබ්බො=සඞ්ඝයාට ඇතුළත් කොට ගත යුත්තේය; එකෙන'පි ඌනො=එක් නමකින් විසිනුදු අඩු වූ; වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො= විංශතිවර්ගී භික්‍ෂුසඞ්ඝ තෙම; තං භික්ඛුං=ඒ භික්‍ෂුව; අබ්භෙය්‍ය චෙ= අබ්හින කෙරේ නම්; සො ච භික්ඛු=ඒ මහණ ද; අනබ්භිතො= අබ්භාන කම් නො කරන ලද්දේ ය; තෙ ච භික්ඛූ=ඒ මහණහු ද; ගාරය්හා=ගර්හා කටයුත්තෝය; අයං=මේ විධිය; තත්‍ථ=ඒ සඟ වෙසෙස්හි ලා; සාමීචි=පිළිවෙත යි;

a තත්‍ථ-ඒ තෙළෙස් සඟවෙසෙස්හි ලා, ආයස්මන්තෙ පුච්ඡාමි =ආයුෂ්මතුන් විචාරමි; එත්‍ථ=මේ සඟවෙසෙස්හි ලා; කච්චි පරිසුද්ධා= කිම පිරිසිදුවහු ද; දුතියම්පි පුච්ඡාමි —පෙ— එත්‍ථ=මෙහි ලා; ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්හු; පරිසුද්ධා=පිරිසිදුය හ; තස්මා තුණ්හී= එහෙයින් නිශ්ශබ්දය හ; එතං=මේ නිහඬ බව; එවං ධාරයාමි=මෙ සේ පිරිසිදු හෙයිනැ යි සලකමි;

තෙවන සඞ්ඝාදිසෙසුද්දෙසයයි

——:o:——

b ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්නි; අනියතා=අනියත නම් වූ; ඉමෙ ඛො පන ද්වෙ ධම්මා=මේ ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් වනාහි; උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති=උදෙසීමට පැමිණෙත්.

1 යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; එකො=හුදෙකලා වූයේ; එකාය=හුදෙකලා වූ; මාතුගාමෙන සද්ධිං=මාගමක් හා සමඟ; රහො=

2 න හෙ'ව ඛො පන පටිච්ඡන්නං ආසනං හොති නාලං කම්මනියං, අලඤ්ච ඛො හොති මාතුගාමං දුට්ඨුල්ලාහි වාචාහි ඔභාසිතුං, යො පන භික්ඛු තථාරූපෙ ආසනෙ මාතුගාමෙන සද්ධිං එකො එකාය රහො නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය, තමේ'නං සද්ධෙය්‍යවචසා උපාසිකා දිස්වා ද්වින්නං ධම්මානං අඤ්ඤතරෙන වදෙය්‍ය සඞ්ඝාදිසෙසෙන වා පාචිත්තියෙන වා, නිසජ්ජං භික්ඛු පටිජානමානො ද්වින්නං ධම්මානං අඤ්ඤතරෙන කාරෙතබ්බො සඞ්ඝාදිසෙසෙන වා පාචිත්තියෙන වා, යෙන වා සා සද්ධෙය්‍යවචසා උපාසිකා වදෙය්‍ය, තෙන සො භික්ඛු කාරෙතබ්බො, **අයම්පි ධම්මො අනියතො.**

උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තො ද්වෙ අනියතා ධම්මා, තත්‍ථා'යස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චි'ත්‍ථ පරිසුද්ධා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චි'ත්‍ථ පරිසුද්ධා, තතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චි'ත්‍ථ පරිසුද්ධා, පරිසුද්ධෙ'ත්‍ථා'යස්මන්තො, තස්මා තුණ්හී, එවමෙ'තං ධාරයාමී'ති.

අනියතුද්දෙසො චතුත්‍ථො.

නො පැනෙන තත්හි වූ; පටිච්ඡන්නෙ=භිත්ති ආදියෙන් මුවහ වූ; අලං කම්මනියෙ=මෛථුනකර්මයට යෝග්‍ය වූ; ආසනෙ=අස්නෙක්හි; නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය=හිඳීම කෙරේ ද; තමේ'නං=ඒ භික්ෂුව; සද්ධෙය්‍ය වචසා=ඇදහිය යුතු වචන ඇති; උපාසිකා=ආශ්‍රාවිකාවක්; දිස්වා=දැක; තිණ්ණං ධම්මානං=තුන් ආපත්තීන් අතුරෙන්; අඤ්ඤතරෙන=අන්‍යතර වූ; පාරාජිකෙන වා=මෛථුනධර්ම පරිජියෙන් හෝ; සඞ්ඝාදිසෙසෙන වා=කායසංසග්ග සඟවෙසෙසින් හෝ; පාචිත්තියෙන වා=රහො නිසජ්ජාමූලක පචිතියෙන් හෝ; වදෙය්‍ය=කියා නම්; භික්ඛු=මහණ තෙම; නිසජ්ජං=(මෛථුන සෙවන කායසංසග්ගස්සාදරාග රහො නිසජ්ජස්සාදරාග හෝ වශයෙන්) හිඳීම; පටිජානමානො=පිළිත කරන්නේ ම; තිණ්ණං ධම්මානං=ත්‍රිවිධ ආපත්තීන් අතුරින්; අඤ්ඤ තරෙන=අන්‍යතර වූ; පාරාජිකෙන වා=පරිජියෙන් හෝ; සඞ්ඝාදිසෙසෙන වා=සඟවෙසෙසින් හෝ; පාචිත්තියෙන වා=පචිතියෙන් හෝ; කාරෙතබ්බො=කරවිය යුත්තේ ය; සද්ධෙය්‍යවචසා=ඇදහිය යුතු වචන ඇති; සා උපාසිකා=ඒ උවැසිය; යෙන වා=නිෂද්‍යාදි යම් ආකාර යක් සමඟ හෝ; වදෙය්‍ය=මෛථුනාදිය ආරෝපණය කොට කියා ද; සො භික්ඛු=(ප්‍රතිඥකරන්නා වූ) ඒ මහණ තෙම; තෙන=එයින්; කාරෙතබ්බො=කරවිය යුත්තේ ය; අයං ධම්මො=මේ ඇවැත; අනියතො=ප්‍රතිඥ පරිදි කටයුතු බැවින් අනියත නම්;

2 ආසනං=ආසනය; පටිච්ඡන්නං න හෙ'ව ඛො පන හොති=කාවාට භිත්ති ආදියෙන් පිළිසත් නොවූයේ ම වේ ද; නා'ලංකම්මනියං=මෛථුන සේවනයට ද නුසුදුසු වේ ද; මාතුගාමං=මාගමකට;

a ඉමෙ ඛො පනා'යස්මන්තො තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති.

1 නිට්ඨිත චීවරස්මිං පන[1] භික්ඛුනා උබ්භතස්මිං කඨිනෙ දසාහපරමං අතිරෙකචීවරං ධාරෙතබ්බං, තං අතික්කාමයතො **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.**

දුට්ඨුල්ලාහි වාචාහි=දුට්ඨුල්ලවාචාවෙන්; ඔභාසිතුං=කියන්නට; අලං ච ඛො හොති=යොග්‍ය වේ ද; යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; තථාරූපෙ=එ වැනි; රහො=පියෙවි කථා නො ඇසෙන තන්හි වූ; ආසනෙ=අස්නෙක; එකො=හුදෙකලා වූයේ; එකාය=එකලා වූ; මාතුගාමෙන සද්ධිං=මාගමක් සමඟ; නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය=හිඳීම කෙරේ ද; සද්ධෙය්‍යවචසා උපාසිකා=අරිසැවියක්; තමෙ'නං දිස්වා=ඒ මහණහු දැක; ද්වින්නං ධම්මානං අඤ්ඤතරෙන=ද්විවිධ ආපත්තීන් අතුරින් අන්‍යතර වූ; සඞ්ඝාදිසෙසෙන වා=කායසංසග්ගාදි සඟවෙසෙසින් හෝ; පාචිත්තියෙන වා=හිඳීමෙන් සිදු වන පචිතියෙන් හෝ; වදෙය්‍ය=කියා නම්; භික්ඛු=මහණ; නිසජ්ජං=හිඳීම; පටිජානමානො=පිළිත කරන්නේ ම; ද්වින්නං ධම්මානං —පෙ— පාචිත්තියෙන වා කාරෙතබ්බො=පචිතියෙන් හො කරවිය යුත්තේය; සද්ධෙය්‍යවචසා සා උපාසිකා; යෙන වා=නිසජ්ජාදි ආකාරයක් සමඟ හෝ; වදෙය්‍ය=කායසංසග්ගාදිය ආරොපණය කොට කියා ද; සො භික්ඛු=(ප්‍රතිඥා කරන්නා වූ) ඒ මහණ; තෙන කාරෙතබ්බො=එයින් කරවිය යුත්තේය; අයම්පි ධම්මො=මේ ඇවැත ද; අනියතො=ප්‍රතිඥාවෙන් ම නියම කළ යුතු බැවින් අනියත නම්.

සිවුවැනි අනියතුද්දෙසයයි.

---

a ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්හි; ඉමෙ ඛො තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා=මේ තිස් නිසගි පචිති ඇවැත්හු; උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති=උදෙසිය යුතු බවට පැමිණෙත්.

1 නිට්ඨිතචීවරස්මිං පන=කිරීම් ආදි කිසියම් නිෂ්ඨානයෙකින් සිවුර නිමි කල්හි ද; කඨිනෙ උබ්භතස්මිං=කඨිනානිසංසය උදුළ කල්හි ද; භික්ඛුනා=භික්ෂුව විසින්; දසාහපරමං=දස දිනක් පරමකොට ඇති කාලයක්; අතිරෙකචීවරං=නො ඉටු නො විකැපූ සිවුරු; ධාරෙතබ්බං=දැරිය යුතු; තං=ඒ චීවරය තෙමෙ; අතික්කාමයතො=දසාහපරම කාලය ඉක්මත්වන්නහුට; නිස්සග්ගියං=නිසජිය යුත්තේ වෙයි; පාචිත්තියං=පචිති ඇවැතෙක් ද වෙ; නොහොත්-තං=ඒ දසාහපරම

---

1 "පන" ඉච්චයං මරම්ම පොත්ථකෙසු න දිස්සති

2. නිට්ඨිතචීවරස්මිං පන[1] භික්ඛුනා උබ්භතස්මිං කඨිනෙ එකරත්තම්පි චෙ භික්ඛු තිචීවරෙන විප්පවසෙය්‍ය, අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**.

3. නිට්ඨිතචීවරස්මිං පන[1] භික්ඛුනා උබ්භතස්මිං කඨිනෙ භික්ඛුනො පනෙ'ව අකාලචීවරං උප්පජ්ජෙය්‍ය, ආකඞ්ඛමානෙන භික්ඛුනා පටිග්ගහෙතබ්බං, පටිග්ගහෙත්වා ඛිප්පමෙ'ව කාරෙතබ්බං, නො'චස්ස පාරිපූරි, මාසපරමං තෙන භික්ඛුනා තං චීවරං නික්ඛිපිතබ්බං ඌනස්ස පාරිපූරියා සතියා පච්චාසාය, තතො චෙ උත්තරිං නික්ඛිපෙය්‍ය සතියාපි පච්චාසාය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**.

4. යො පන භික්ඛු අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා පුරාණචීවරං ධොවාපෙය්‍ය වා රජාපෙය්‍ය වා ආකොටාපෙය්‍ය වා, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**.

කාලය; අතික්කාමයතො=ඉක්මවන්නහුට; නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං= නිසජීම නම් විනය කර්මය ඇති පචිති ඇවැතෙක් වේ;

2 භික්ඛුනා (-භික්ඛුනො=භික්ෂුව) ගේ; නිට්ඨිතචීවරස්මිං පන= චීවර පළිබොධය සිඳුණු කල්හි ද; උබ්භතස්මිං කඨිනෙ=කෙළින් උදුළ කල්හි ද (-ආවාස පළිබොධය සිඳුණු කල්හි ද); භික්ඛු=මහණ තෙමේ; භික්ඛුසම්මුතියා අඤ්ඤත්‍ර=සඞ්ඝසම්මුතිය නැතිව; එක-රත්තම්පි=එක් රැයකුදු; තිචීවරෙන=ත්‍රිචීවරාධිෂ්ඨාන වශයෙන් ඉටූ සිවුරෙකින්; විප්පවසෙය්‍ය=වෙන්ව වෙසේ නම්;

3. භික්ඛුනා=භික්ෂුව ගේ; නිට්ඨිතචීවරස්මිං පන=චීවරපළිබො-ධය නිමිකල්හි ද; කඨිනෙ උබ්භතස්මිං=කඨිනානිසංසය උදුළ කල්හි ද; භික්ඛුනො පනෙ'ව=භික්ෂුහට ම; අකාලචීවරං උප්පජ්ජෙය්‍ය= අකාලචීවරයෙක් උපදනේ නම්; ආකඞ්ඛමානෙන භික්ඛුනා=කැමැති මහණහු විසින්; පටිග්ගහෙතබ්බං=පිළිගත යුතු; පටිග්ගහෙත්වා= පිළිගෙන; ඛිප්පමෙ'ව කාරෙතබ්බං=වහා ම කරවිය යුතු; නො චෙ පාරිපූරි අස්ස=ඉදින් නො පොහොනේ වේ නම්; ඌනස්ස පාරිපූරියා =ඌන වස්ත්‍රයේ පූරණය පිණිස; සතියා පච්චාසාය=වස්ත්‍රයක් පසුව ලැබේයයි ආසාව ඇති කල්හි; තං චීවරං=ඒ වස්ත්‍රය; මාසපරමං= මසක් හිම් කොට; නික්ඛිපිතබ්බං=නො ඉටා නො විකපා තැබිය යුතු; සතියා'පි පච්චාසාය=චීවරාසාවක් ඇති කල්හි දු; චෙ = ඉදින්; තතො උත්තරිං=මාසයෙකින් මතු; නික්ඛිපෙය්‍ය=නො ඉටා නො විකපා තබා නම්;

4 යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා= නො නෑ මෙහෙණක ලවා; පුරාණචීවරං=පරණ සිවුරක්; ධොවා-පෙය්‍ය වා=සෝදවන්නේ නම් හෝ; රජාපෙය්‍ය වා=රඳන් කර-වන්නේ නම් හෝ; ආකොටාපෙය්‍ය වා=අපුළුවන්නේ නම් හෝ;

---

1 'පන' ඉච්චයං මරම්ම පොත්ථකෙසු න දිස්සතෙ.

5 යො පන භික්ඛු අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා හත්ථතො චීවරං පටිග්ගණ්හෙය්‍ය, අඤ්ඤත්‍ර පාරිවට්ටකා, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.**

6 යො පන භික්ඛු අඤ්ඤාතකං ගහපතිං වා ගහපතානිං වා චීවරං විඤ්ඤාපෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර සමයා, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.** තත්ථා'යං සමයො, අච්ඡින්නචීවරො වා හොති භික්ඛු නට්ඨචීවරො වා, අයං තත්ථ සමයො.

7 තඤ්චෙ අඤ්ඤාතකො ගහපති වා ගහපතානී වා බහූහි චීවරෙහි අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍ය, සන්තරුත්තරපරමං තෙන භික්ඛුනා තතො චීවරං සාදිතබ්බං, තතො චෙ උත්තරිං සාදියෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**

8 භික්ඛුං පනෙ'ව උද්දිස්ස අඤ්ඤාතකස්ස ගහපතිස්ස වා ගහපතානියා වා චීවරචෙතාපන්නං උපක්ඛටං හොති 'ඉමිනා චීවරචෙතාපන්නෙන චීවරං චෙතාපෙත්වා ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං චීවරෙන

---

5 යො පන භික්ඛු; අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා හත්ථතො=නො නෑ මෙහෙණක අතින්; පාරිවට්ටකා අඤ්ඤත්‍ර=අරළු කඩකුදු දී ගැන් ම තබා; චීවරං=විකප්පුම් පොහෝනා චීවරයක්; පටිග්ගණ්හෙය්‍ය= පිළිගනී නම්;

6 යො පන භික්ඛු; අඤ්ඤාතකං ගහපතිං වා පහපතානිං වා= නො නෑ ගැහැවියකුගෙන් හෝ ගැහැවිනියකගෙන් හෝ; සමයා අඤ්ඤත්‍ර=කාලය හැර; චීවරං විඤ්ඤාපෙය්‍ය=සිවුරක් ඉල්වා නම්; **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**=නිසගි පචිති වේ; අයං=මේ මතු කියවෙන්නේ; සමයො=කාලයයි; භික්ඛු=මහණ තෙම; අච්ඡින්නචීවරො වා හොති=අසිදුනා ලද සිවුරු ඇත්තේ හෝ වේ ද; නට්ඨචීවරො වා= නැසුණු සිවුරු ඇත්තේ හෝ වේ ද; අයං තත්ථ සමයො=මේ එහි සමයයි.

7 තං භික්ඛුං=ඒ අච්ඡින්නාදි සිවුරු ඇති භික්ෂුව; අඤ්ඤාතකො ගහපති වා ගහපතානී වා= නො නෑ ගැහැවියෙක් හෝ ගැහැවිනියක් හෝ; අභිහට්ඨුං=කයින් වදනින් එළවා; බහූහි චීවරෙහි=බොහෝ වස්ත්‍රයෙන්; පවාරෙය්‍ය චෙ=ඉදින් පවරා නම්; තෙන භික්ඛුනා=ඒ මහණහු විසින්; සන්තරුත්තරපරමං=හඳනයට හා පොරෝනයට හා පමණ වූ; චීවරං=වස්ත්‍රයක්; සාදිතබ්බං=ඉවසිය යුතු; තතො උත්තරිං=එ පමණින් වැඩියක්; සාදියෙය්‍ය=ඉවසා නම්.

8 අඤ්ඤාතකස්ස ගහපතිස්ස වා ගහපතානියා වා=නො නෑ ගැහැවියකු විසින් හෝ ගැහැවිනියක විසින් හෝ; භික්ඛුං පනෙ'ව උද්දිස්ස=භික්ෂුවක් උදෙසාම; ඉමිනා චීවරචෙතාපන්නෙන=මේ සිවුරු

අච්ඡාදෙස්සාමී'ති, තත්‍ර චෙ සො භික්ඛු පුබ්බෙ අප්පවාරිතො උප-
සඞ්කමිත්වා චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍ය 'සාධු වත මං ආයස්මා
ඉමිනා චීවර චෙතාපනෙන එවරූපං වා එවරූපං වා චීවරං චෙතා-
පෙත්වා අච්ඡාදෙහී'ති කල්‍යාණකම්‍යතං උපාදාය, **නිස්සග්ගියං
පාචිත්තියං.**

9 භික්ඛුං පනෙ'ව උද්දිස්ස උභින්නං අඤ්ඤාතකානං ගහපතී-
නං වා ගහපතානීනං වා පච්චෙකචීවරචෙතාපන්නා උපක්ඛටා[1]
හොන්ති "ඉමෙහි මයං පච්චෙකචීවරචෙතාපනෙහි පච්චෙක
චීවරානි චෙතාපෙත්වා ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං චීවරෙහි අච්ඡාදෙස්සා-
මා''ති. තත්‍ර චෙ සො භික්ඛු පුබ්බෙ අප්පවාරිතො උපසඞ්කමිත්වා
චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍ය "සාධු වත මං ආයස්මන්තො ඉමෙහි
පච්චෙකචීවරචෙතාපනෙහි එවරූපං වා එවරූපං වා චීවරං
චෙතාපෙත්වා අච්ඡාදෙථ උභො'ව සන්තා එකෙනා'ති කල්‍යාණ-
කම්‍යතං උපාදාය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.**

මිලයෙන්; චීවරං චෙතාපෙත්වා=සිවුරක් මිල දී ගෙන; ඉත්ථන්නාමං
භික්ඛුං=මෙ නම් ඇති භික්ෂුව; චීවරෙන අච්ඡාදෙස්සාමි ඉති=සිවුරෙ-
කින් වසන්නෙමි යි හෙවත්-පුදන්නෙමි යි; චීවරචෙතාපන්නං=
සිවුරු මිලයක්; උපක්ඛටං හොති=රැස් කොට තබන ලද්දේ වේ ද;
සො භික්ඛු=ඒ මහණ; පුබ්බෙ අප්පවාරිතො=පෙර නොපවරන
ලද්දේ; තත්‍ර උපසඞ්කමිත්වා=එහි එළඹ; ආයස්මා=ඇවැත; ඉමිනා
චීවරචෙතාපනෙන=මේ සිවුරුමිලයෙන්; එවරූපං වා එවරූපං වා
චීවරං=මෙ බඳු හෝ මෙ බඳු හෝ සිවුරක්; චෙතාපෙත්වා=මිල දී
ගෙන; මං අච්ඡාදෙහි=මා වළඳ ගත්ව හෙවත්-පුදව; සාධු වත
ඉති=එ සේ වී නම් මැනවැයි; කල්‍යාණකම්‍යතං උපාදාය=යහපතක්
කැමැති බව සිතින් ගෙන; චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍ය චෙ=සිවු-
රෙහි අධික විධානයට ඉදින් පැමිණේ නම්;

9 අඤ්ඤාතකානං=නො නෑ වූ; උභින්නං ගහපතීනං වා=ගැහැ-
වියන් දෙදෙනකුන් විසින් හෝ; ගහපතානීනං වා=ගැහැවිනියන්
දෙදෙනකුන් විසින් හෝ; මයං=අපි; ඉමෙහි පච්චෙකචීවර චෙතා
පනෙහි=මේ වෙන් වෙන් වූ සිවුරු මිලයෙන්; පච්චෙකචීවරානි
චෙතාපෙත්වා=වෙනවෙන වස්ත්‍ර මිල දී ගෙන; ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං=
මෙ නම් ඇති භික්ෂුව; චීවරෙහි අච්ඡාදෙස්සාම ඉති=සිවුරින් වසන්-
නමු යි හෙවත්-පුදන්නෙමු යි; පච්චෙකචීවර චෙතාපන්නා=වෙන්
වෙන් සිවුරු මිල කෙනෙක්; උපක්ඛටා හොන්ති=රැස් කරන ලද්දේ
වෙත් ද; සො භික්ඛු පුබ්බෙ අප්පවාරිතො —පෙ— ආයස්මන්තො=

---

1 "පච්චෙකචීවරචෙතාපන්නානි උපක්ඛටානි" මරම්ම.

10 භික්ඛුං පනෙ'ව උද්දිස්ස රාජා වා රාජභොග්ගො වා බ්‍රාහ්මණො වා ගහපතිකො වා දූතෙන චීවරචෙතාපන්නං පහිණෙය්‍ය "ඉමිනා චීවරචෙතාපන්නෙන චීවරං චෙතාපෙත්වා ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං චීවරෙන අච්ඡාදෙහී"ති. සො චෙ දූතො තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදෙය්‍ය "ඉදං ඛො භන්තෙ ආයස්මන්තං උද්දිස්ස චීවරචෙතාපන්නං ආභතං, පටිග්ගණ්හාතු ආයස්මා චීවරචෙතාපන්න"න්ති.

a තෙන භික්ඛුනා සො දූතො එවම'ස්ස වචනීයො "න ඛො මයං ආවුසො චීවරචෙතාපන්නං පටිග්ගණ්හාම, චීවරං ච ඛො මයං පටිග්ගණ්හාම කාලෙන කප්පිය"න්ති. සො චෙ දූතො තං භික්ඛුං එවං වදෙය්‍ය "අත්ථි පනා'යස්මතො කොචි වෙය්‍යාවච්චකරො"ති. චීවරත්ථිකෙන භික්ඛවෙ භික්ඛුනා වෙය්‍යාවච්චකරො නිද්දිසිතබ්බො ආරාමිකො වා උපාසකො වා "එසො ඛො ආවුසො භික්ඛූනං වෙය්‍යාවච්චකරො"ති.

ආයුෂ්මතුනි; උභො එව සන්තා=තෙපි දෙදෙන ම එක් ව; ඉමෙහි පච්චෙකචීවරචෙතාපන්නෙහි=මේ වෙන වෙන සිවුරු මිලයෙන්; එවරූපං වා එවරූපං වා චීවරං චෙතාපෙත්වා=මෙ බඳු හෝ මේ බඳු හෝ සිවුරක් මිල දී ගෙන; මං එකෙන අච්ඡාදෙථ=මා එක් සිවුරෙකින් ම ආච්ඡාදනය කරව්; සාධු වත ඉති=එ සේ වී නම් මැනවැ යි;

10 භික්ඛුං එව පන උද්දිස්ස=මහණක්හු ම උදෙසා; රාජා වා=රජෙක් හෝ; රාජභොග්ගො වා= රාජාමාත්‍යයෙක් හෝ; බ්‍රාහ්මණො වා=බමුණෙක් හෝ; ගහපතිකො වා=ගැහැවියෙක් හෝ; ඉමිනා -පෙ- අච්ඡාදෙහි ඉති=පුදවයි; දූතෙන=දූතයකු අත; චීවරචෙතාපන්නං=අකැපවූ සිවුරු මිලයක්; පහිණෙය්‍ය=යවන්නේ නම්; සො දූතො=ඒ දූතයා; තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා=ඒ භික්ෂුව වෙත එළඹ; භන්තෙ=වහන්ස; ආයස්මන්තං උද්දිස්ස=ආයුෂ්මතුන් උදෙසා; ඉදං ඛො චීවර චෙතාපන්නං=මේ සිවුරු මිලක්; ආභතං=ගෙනෙන ලදි; ආයස්මා=ආයුෂ්මත් තෙම; චීවරචෙතාපන්නං=සිවුරු මිලය; පටිග්ගණ්හාතු ඉති=පිළිගනීව යි; එවං වදෙය්‍ය චෙ=ඉදින් මෙසේ කියා නම්;

a තෙන භික්ඛුනා=ඒ මහණහු විසින්; සො දූතො=ඒ දූත තෙම; ආවුසො=ඇවැත; මයං; චීවරචෙතාපන්නං=අකැප සිවුරුමිල; න ඛො පටිග්ගණ්හාම=නො පිළිගනුම් හ; මයං; කාලෙන=සුදුසු කල්හි හෙවත්-ප්‍රයෝජන ඇති කල්හි; කප්පියං චීවරං ච ඛො=කැප සිවු රක් ම; පටිග්ගණ්හාම ඉති=පිළිගනුම්හයි; එවං වචනීයො අස්ස=මෙසේ කිවයුතු වන්නේ ය; සො දූතො; තං භික්ඛුං=ඒ මහණහට; ආයස්ම-

a සො වෙ දූතො තං වෙය්‍යාවච්චකරං සඤ්ඤාපෙත්වා තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදෙය්‍ය "යං ඛො භන්තෙ ආයස්මා වෙය්‍යාවච්චකරං නිද්දිසි, සඤ්ඤත්තො සො මයා, උපසඞ්කමතු ආයස්මා කාලෙන, චීවරෙන තං අච්ඡාදෙස්සතී" ති. චීවරත්ථිකෙන භික්ඛවෙ භික්ඛුනා වෙය්‍යාවච්චකරො උපසඞ්කමිත්වා ද්වත්තික්ඛත්තුං චොදෙතබ්බො සාරෙතබ්බො "අත්ථො මෙ ආවුසො චීවරෙනා" ති. ද්වත්තික්ඛත්තුං චොදයමානො සාරයමානො තං චීවරං අභිනිප්ඵා දෙය්‍ය, ඉච්චෙ'තං කුසලං, නො චෙ අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය, චතුක්ඛත්තුං පඤ්චක්ඛත්තුං ඡක්ඛත්තුපරමං තුණ්හීභූතෙන උද්දිස්ස ඨාතබ්බං, චතුක්ඛත්තුං පඤ්චක්ඛත්තුං ඡක්ඛත්තුපරමං තුණ්හීභූතො උද්දිස්ස තිට්ඨමානො තංචීවරං අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය, ඉච්චෙ'තං කුසලං, (නො චෙ අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය[1]) තතො චෙ උත්තරිං වායමමානො තං චීවරං අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**.

තො=ආයුෂ්මත්හු ගේ; කොචි වෙය්‍යාවච්චකරො=කිසියම් කැපකරු වෙක්; අත්ථි පන ඉති=ඇත්දැයි; එවං වදෙය්‍ය චෙ=මෙ සේ කියා නම්; භික්ඛවෙ=මහණෙනි; චීවරත්ථිකෙන භික්ඛුනා=සිවුරු කැමැති වන මහණහු විසින්; වෙය්‍යාවච්චකරො=කැපකරු වූ; ආරාමිකො වා= ආරාමිකයෙක් හෝ; උපාසකො වා=උවසුවෙක් හෝ; ආවුසො= ඇවැත; එසො=මේ තෙම; භික්ඛූනං වෙය්‍යවච්චකරො ඉති=භික්‍ෂූන් ගේ කැපකරුවෙකැයි; නිද්දිසිතබ්බො=දැක්විය යුතු;

a සො දූතො, තං වෙය්‍යාවච්චකරං=ඒ කැපකරුවා; සඤ්ඤා පෙත්වා=ගිවිස්වා; (-සිවුරු ගෙන දෙන සේ නියම කොට) තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා=ඒ මහණහු වෙත එළඹ; භන්තෙ=වහන්ස; ආයස්මා= ආයුෂ්මත් තෙම; යං ඛො වෙය්‍යාවච්චකරං=යම් කැපකරුවකු; නිද්දිසි=දැක්වී ද; සො=හේ; මයා=මා විසින්; සඤ්ඤත්තො=වස්ත්‍ර- යක් ගෙන දෙන සේ ගිවිස්වන ලදී; ආයස්මා=ආයුෂ්මත්තෙම; කාලෙන=වස්ත්‍ර කැමැති වන කලෙක; උපසඞ්කමතු=එළඹේ වා; තං =ඔබ; චීවරෙන අච්ඡාදෙස්සති ඉති=සිවුරෙකින් පුදන්නේයයි; එවං වදෙය්‍ය=මෙසේ කියා නම්; භික්ඛවෙ=මහණෙනි, චීවරත්ථිකෙන භික්ඛුනා=සිවුරු කැමැති මහණහු විසින්; වෙය්‍යාවච්චකරො=කැප- කරු තෙම; උපසඞ්කමිත්වා=එළඹ; ආවුසො=ඇවැත; මෙ=මට; චීව- රෙන අත්ථො ඉති=වස්ත්‍රයෙකින් ප්‍රයෝජන ඇතැයි; ද්වත්තික්ඛත්තුං =දෙතුන් වරෙක; චොදෙතබ්බො=ඉල්විය යුත්තේ ය; සාරෙතබ්බො =සිහි කරවිය යුත්තේය; ද්වත්තික්ඛත්තුං=දෙතුන් වරෙක; චොදය මානො=ඉල්වන්නේ; සාරයමානො=සිහිකරවන්නේ; තං චීවරං=ඒ

---

1 රෙබතාභාරීත පාඨෙ‍ මරම්මපොත්ථකෙසු න දිස්සතෙ.

a නො චෙ අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය, යත'ස්ස චීවරචෙතාපන්නං ආභතං, තත්‍ථ සාමං වා ගන්තබ්බං දූතො වා පාහෙතබ්බො "යං ඛො තුම්හෙ ආයස්මන්තො භික්ඛුං උද්දිස්ස චීවරචෙතාපන්නං පහිණිත්‍ථ, න තං තස්ස භික්ඛුනො කිඤ්චි අත්‍ථං අනුභොති, යුඤ්ජන්තා' යස්මන්තො සකං, මා වො සකං විනස්සා"ති, අයං තත්‍ථ සාමීචි.

චීවරවග්ගො පඨමො.

වස්ත්‍රය; අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය=නිපදවා නම්; ඉච්චෙතං=එසේ මේ නිපද-වීම; කුසලං=මැනවි; චෙ=ඉදින්; නො අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය=නො නිපදවා නම්; චතුක්ඛත්තුං=සිව් වරක් හෝ; පඤ්චක්ඛත්තුං=පස් වරක් හෝ; ඡක්ඛත්තුපරමං=සවරක් පරම කොට හෝ; තුණ්හීභූතෙන=නිශ්ශබ්දවූවහු විසින්; උද්දිස්ස ඨාතබ්බං=උදෙසා සිටිය යුතු යි; චතුක්ඛත්තුං=සිව්වරෙක; පඤ්චක්ඛත්තුං=පස් වරෙක; ඡක්ඛත්තු-පරමං=ස වරක් පරම කොට; තුණ්හීභූතො=නිශ්ශබ්දවූයේ; උද්දිස්ස තිට්ඨමානො=සිවුරක් උදෙසා (මිදුලෙහි පිණ්ඩචාරිකාකාරයෙන්) සිටින්නේ; තං චීවරං අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය=ඒ සිවුර නිපදවා නම්; ඉච්චෙ'තං කුසලං=එසේ මේ නිපැදවීම මැනවි; (නො චෙ අභිනිප්ඵා-දෙය්‍ය=ඉදින් නො නිපදවා නම්) තතො උත්තරිං=ඒ චොදනා ඨාන ප්‍රමාණයෙන් මතු; වායමමානො=උත්සාහ කරන්නේ; තං චීවරං අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය=ඒ සිවුර නිපදවා නම්; නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.

a නො චෙ අභිනිප්ඵාදෙය්‍ය=ඉදින් සිවුර නෙ නිපදවා නම්; යතො=රාජාදි යම්කුගෙන්; අස්ස=ඒ මහණහට; චීවරචෙතාපන්නං=සිවුරු මිල; ආභතං=ගෙනෙන ලද ද; තත්‍ථ=ඔහු වෙත; ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මතුනි; තුම්හෙ=තෙපි; යං ඛො භික්ඛුං උද්දිස්ස=යම් මහණකු උදෙසා; චීවරචෙතාපන්නං පහිණිත්‍ථ=සිවුරු මිලයක් යැවූහු ද; තං=ඒ මිලය; තස්ස භික්ඛුනො=ඒ මහණහට; කිඤ්චි අත්‍ථං=කිසි ප්‍රයෝ-නයක්. න අනුභොති=නො නිපයයි; ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්හු; සකං=තමා අයත් වස්තුව; යුඤ්ජන්තු=යෙදෙත් වා; හෙවත්-ඉල්වත් වා; වො=තොප ගේ; සකං=වස්තුව; මා විනස්ස ඉති=නො නැසේව යි; සාමං වා ගන්තබ්බං=තමා හෝ යා යුතු ය; දූතො වා පාහෙතබ්බො=දූතයෙක් හෝ යැවිය යුත්තේ ය; තත්‍ථ=එහි ලා; අයං=මේ විධිය, සාමීචි=පිළිවෙතයි.

චීවර වර්ගයයි. 1.

1 යො පන භික්ඛු කොසියමිස්සකං සන්ථතං කාරාපෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**, (11)

2 යො පන භික්ඛු සුද්ධකාළකානං එළකලොමානං සන්ථතං කාරාපෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (12)

3 නවං පන භික්ඛුනා සන්ථතං කාරයමානෙන ද්වෙභාගා සුද්ධ-කාළකානං එළකලොමානං ආදාතබ්බා තතියං ඔදාතානං චතුත්ථං ගොචරියානං. අනාදා චෙ භික්ඛු ද්වෙ භාගෙ සුද්ධකාළකානං එළක-ලොමානං තතියං ඔදාතානං චතුත්ථං ගොචරියානං නවං සන්ථතං කාරාපෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (13)

4 නවං පන භික්ඛුනා සන්ථතං කාරාපෙත්වා ඡබ්බස්සානි ධාරෙ-තබ්බං, ඔරෙන චෙ [1]භික්ඛු ඡන්නං වස්සානං තං සන්ථතං විස්ස-ජ්ජෙත්වා වා අවිස්සජ්ජෙත්වා වා අඤ්ඤං නවං සන්ථතං කාරා-පෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (14)

---

1 යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; කොසියමිස්සකං=කො-සෙය්‍ය නූල් මිශ්‍ර කරන ලද; සන්ථතං=එළුලොම් මුවා සන්ථතයක්; කාරාපෙය්‍ය=කරවා නම්; නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං=නිසගි පචිති වේ.

2 යො පන භික්ඛු; සුද්ධකාළකානං=හුදු කාලවණ් වූ; එළක-ලොමානං=එළු ලොම් පිළිබඳ; සන්ථතං කාරාපෙය්‍ය=ඇතිරියක් කරවා නම්;

3 නවං පන සන්ථතං=අලුත් සන්ථතයක්; කාරයමානෙන භික්ඛුනා=කරවන මහණහු විසින්; සුද්ධකාළකානං එළකලොමානං= හුදු කාලවණ් එළුලොම් පිළිබඳ; ද්වෙ භාගා=දෙ කොටස් කෙනෙක්; ආදාතබ්බා=ගතයුත්තාහ; ඔදාතානං=සුදු එළුලොම් පිළිබඳ; තතියං= තෙවන කොටසක් ගත යුතුය; ගොචරියානං=කිඹුල්වන් එළුලොම් පිළිබඳ; චතුත්ථං=සිවුවැනි කොටසක් ගත යුතුය; භික්ඛු=මහණ තෙම; සුද්ධකාළකානං එළකලොමානං=හුදු කළු එළුලොම් පිළිබඳ; ද්වෙභාගෙ=දෙකොටසක් ද; ඔදාතානං=සුදු ලොම් පිළිබඳ; තතියං= තෙවන කොටසක් ද; ගොචරියානං=කිඹුල් වන් එළුලොම් පිළිබඳ; චතුත්ථං=සිවුවැනි භාගයක් ද; අනාදාය=නොගෙන; නවං සන්ථතං= අලුත් ඇතිරියක්; කාරාපෙය්‍ය චෙ=ඉදින් කරවා නම්;

4 භික්ඛුනා පන=මහණහු විසින් වනාහි; නවං සන්ථතං කාරා-පෙත්වා=අලුත් ඇතිරියක් කොට නිමවා; ඡබ්බස්සානි=සයවසක්; ධාරෙතබ්බං=දැරිය යුතුයි; තං සන්ථතං=ඒ ඇතිරිය; විස්සජ්ජෙත්වා වා

---

1 'භික්ඛු' ඉති මරම්ම පොත්ථකෙසු න දිස්සතෙ.

5 නිසීදනසන්ථතං පන භික්ඛුනා කාරයමානෙන පුරාණසන්ථතස්ස සාමන්තා සුගතවිදත්ථි ආදාතබ්බා දුබ්බණ්ණකරණාය, අනාදා චෙ භික්ඛු පුරාණසන්ථතස්ස සාමන්තා සුගතවිදත්ථිං නවං නිසීදනසන්ථතං කාරාපෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (15)

6 භික්ඛුනො පනෙ'ව අද්ධානමග්ගපටිපන්නස්ස එළකලොමානි උප්පජ්ජෙය්‍යුං, ආකඞ්ඛමානෙන භික්ඛුනා පටිග්ගහෙතබ්බානි, පටිග්ගහෙත්වා තියොජනපරමං සහත්ථා හරිතබ්බානි අසන්තෙ හාරකෙ, තතො චෙ උත්තරිං හරෙය්‍ය අසන්තෙ'පි හාරකෙ, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (16)

7 යො පන භික්ඛු අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා එළකලොමානි ධොවාපෙය්‍ය වා රජාපෙය්‍ය වා විජටාපෙය්‍ය වා **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (17)

=අනෙකකුට දී හෝ; අවිස්සජ්ජෙත්වා වා=නො දී හෝ; භික්ඛුසම්මුතියා අඤ්ඤත්‍ර=සඞ්ඝසම්මුතිය නැතිව; ඡන්නං වස්සානං ඔරෙන=සාවුරුද්දක් ඇතුළත; අඤ්ඤං නවං සන්ථතං කාරාපෙය්‍ය=අන් අලුත් ඇතිරියක් කරවා නම්;

5 නිසීදනසන්ථතං=හිඳිනා සන්ථතයක්; කාරයමානෙන භික්ඛුනා පන=කරවන මහණහු විසින් වනාහි; දුබ්බණ්ණකරණාය=අලුත් සන්ථතය දුර්වර්ණ කරනු පිණිස; පුරාණසන්ථතස්ස=පැරණි සන්ථතයේ; සාමන්තා=එක් පසෙකින්; සුගතවිදත්ථි=සුගත් වියත් පමණ පෙදෙසක්; ආදාතබ්බා=කපා ගත යුතුය; භික්ඛු=මහණතෙම; පුරාණසන්ථතස්ස සාමන්තා=පැරණි සන්ථතයේ පසෙකින්; සුගතවිදත්ථිං අනාදාය=සුගත් වියත් පමණ පෙදෙසක් කපා නො ගෙන; නවං නිසීදනසන්ථතං=අලුත් නිසීදන සන්ථතයක්; කාරාපෙය්‍ය=කරවා නම්;

6 අද්ධානමග්ගපටිපන්නස්ස=දීර්ඝමාර්ගයට පිළිපන් හෙවත්-දික් මඟ යන; භික්ඛුනො පනෙ'ව=මහණහට; එළකලොමානි=එළකලෝමයෝ; චෙ උප්පජ්ජෙය්‍යුං=ඉදින් උපදනාහු නම්; ආකඞ්ඛමානෙන භික්ඛුනා=කැමැති මහණහු විසින්; පටිග්ගහෙතබ්බානි=පිළිගත යුත්තාහ; පටිග්ගහෙත්වා=පිළිගෙන; අසන්තෙ හාරකෙ=අන් ගත්වා ගෙන යන්නකු නැති කල්හි; තියොජනපරමං=තෙ යොදනක් තැන්; සහත්ථා හරිතබ්බානි=සියතින් ගෙන යා යුත්තාහ; තතො උත්තරිං=ඒ තෙ යොත්තෙන් මතු; හාරකෙ අසන්තෙ'පි=හාරකයකු නැති කල්හි ද; හරෙය්‍ය චෙ=තෙමේ ගෙන යේ නම්;

7 යො පන භික්ඛු; අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා=නො නෑ මෙහෙණක ලවා; එළකලොමානි=එළු ලොම්; ධොවාපෙය්‍ය වා=සෝදවා නම් හෝ; රජාපෙය්‍ය වා=රඳන් කරවා නම් හෝ; විජටාපෙය්‍ය වා පීරවා නම් හෝ;

8 යො පන භික්ඛු ජාතරූපරජතං උග්ගණ්හෙය්‍ය වා උග්ගණ්හාපෙය්‍ය වා උපනික්ඛිත්තං වා සාදියෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (18)

9 යො පන භික්ඛු නානප්පකාරකං රූපියසංවොහාරං සමාපජ්ජෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**.

10 යො පන භික්ඛු නානප්පකාරකං කයවික්කයං සමාපජ්ජෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**.

එළකලොමවග්ගො දුතියො.

---

1 දසාහපරමං අතිරෙකපත්තො ධාරෙතබ්බො, තං අතික්කාමයතො **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (21)

2 යො පන භික්ඛු ඌනපඤ්චබන්ධනෙන පත්තෙන අඤ්ඤං නවං පත්තං චෙතාපෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. තෙන භික්ඛුනා, සො පත්තො භික්ඛුපරිසාය නිස්සජ්ජිතබ්බො, යො ච තස්සා භික්ඛුපරිසාය පත්තපරියන්තො, සො තස්ස භික්ඛුනො පදාතබ්බො 'අයං තෙ භික්ඛු පත්තො යාව භෙදනාය ධාරෙතබ්බො'ති, අයං තත්ථ සාමීචි. (22)

---

8 යො පන භික්ඛු; ජාතරූපරජතං=රන් රිදී මසු කහවණු; උග්ගණ්හෙය්‍ය වා= තමා පිණිස තෙමේ ම පිළිගනී නම් හෝ; උග්ගණ්හාපෙය්‍ය වා=තමා පිණිස අනුන් ලවා ගන්වා නම් හෝ; උපනික්ඛිත්තං=තමා පිණිස තබන ලද්දක්; සාදියෙය්‍ය වා=මුවින් නොබැණ ඉවසා නම් හෝ;

9 යො පන භික්ඛු; නානප්පකාරකං= කත- අකත විසින් අනෙකප්‍රකාර වූ; රූපියසංවොහාරං=රන් රිදී මසු කහවණු පෙරළි කිරීමට; සමාපජ්ජෙය්‍ය=පැමිණේ නම්;

10 යො පන භික්ඛු නානප්පකාරකං=චීවරාදි විසින් අනෙක ප්‍රකාර වූ; කයවික්කයං=කැප බඩු ගනුදෙනුවට; සමාපජ්ජෙය්‍ය= පැමිණේ නම්; නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං=නිසගි පචිති වේ.

එළකලොම වර්ගයයි. 2.

---

1 දසාහපරමං=දස දිනක් පරම කල්; අතිරෙකපත්තො=නො ඉටූ නො විකැපූ හෙයින් වැඩි වූ පාත්‍රයෙක්; ධාරෙතබ්බො=දැරිය යුත්තේය; තං අතික්කාමයතො=ඒ පාත්‍රය දසාහපරමකාලය ඉක්ම වන්නහුට; නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං=නිසගි පචිති වේ.

2 යො පන භික්ඛු; ඌනපඤ්චබන්ධනෙන=උනු පස්බාන් පා ඇති ව; අඤ්ඤං නවං පත්තං චෙතාපෙය්‍ය=අන් නව පයක් ඉල්වා

3 යානි ඛො පන තානි ගිලානානං භික්ඛූනං පටිසායනීයානි භෙසජ්ජානි, සෙය්‍යථීදං, සප්පි නවනීතං තෙලං මධු ඵාණිතං, තානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහපරමං සන්නිධිකාරකං පරිභුඤ්ජිතබ්බානි, තං අතික්කාමයතො **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (23)

4 මාසො සෙසො ගිම්හානන්ති භික්ඛුනා වස්සිකසාටිකචීවරං පරියෙසිතබ්බං, අඩ්ඪමාසො සෙසො ගිම්හානන්ති කත්වා නිවාසෙතබ්බං, ඔරෙන චෙ මාසො සෙසො ගිම්හානන්ති වස්සිකසාටිකචීවරං පරියෙසෙය්‍ය, ඔරෙනඩ්ඪමාසො සෙසො ගිම්හානන්ති කත්වා නිවාසෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (24)

ගනී නම්; නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං=නිසගි පචිති වේ; තෙන භික්ඛුනා=ඒ මහණහු විසින්; සො පත්තො=ඒ විනවා ගත් පය; භික්ඛුපරිසාය=සඟ මැද; නිස්සජිතබ්බො=නිසජිය යුත්තේය; තස්සා භික්ඛුපරිසාය=ඒ මහණ පිරිස්හි; යො ච පත්තපරියන්තො=හැම දෙනහට ගත්වා කෙළවරැ ලද යම් පයෙක් වේ ද; සො=ඒ පය; තස්ස භික්ඛුනො=ඒ මහණහට; භික්ඛු=මහණ; තෙ=තා විසින්; අයං පත්තො=මේ පය; යාව භෙදනාය=බිඳීම දක්වා; ධාරෙතබ්බො ඉති=දැරිය යුතු යයි කියා; පදාතබ්බො=දිය යුත්තේය; අයං තත්ථ සාමීචි=මේ එහි වතයි;

3 ගිලානානං භික්ඛූනං=ගිලන් මහණුන් විසින්; පටිසායනීයානි =වැළඳිය යුතු වූ; යානි ඛො පන තානි භෙසජ්ජානි=යම් ඒ භෛෂජ්‍ය කෙනෙක් ඇත් ද; සෙය්‍යථීදං=ඔහු කවරහු ද යත්; සප්පි=ගිතෙල්ය; නවනීතං=වෙඬරුය; තෙලං තලතෙල් ඈ තෙල්ය; මධු=මීය; ඵාණිතං=උක්පැණි උක්සකුරුය යන මොහුයි; තානි පටිග්ගහෙත්වා=ඒ බෙහෙත් පිළිගෙන; සත්තාහපරමං=සත්දිනක් පරම කොට ඇති කාලයක්; සන්නිධිකාරකං (කත්වා)=සන්නිධි කොට තබා (-තමා භාරයේ තබා ගෙන); පරිභුඤ්ජිතබ්බානි=වැළඳිය යුත්තාහ; තං අතික්කාමයතො=ඒ සත්තාහපරම කාලය ඉක්මවන්නාහට;නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.

4 ගිම්හානං=ගිමන් සාරමස් අතුරින්; මාසො=අවසාන මාසය; සෙසො ඉති=ඉතිරිව ඇතැයි සලකා; භික්ඛුනා=මහණහු විසින්; වස්සිකසාටිකචීවරං=වැසි කල දැරිය යුතු සිවුර; පරියෙසිතබ්බං=නෑ පැවරුවන්ගෙන් සෙවිය යුතු ය; ගිම්හානං=ගිමන් මස් අතුරින්; අඩ්ඪමාසො සෙසො ඉති=අඩමසක් ඉතිරි ව ඇතැයි සලකා; කත්වා=ගෙත්තම් ඈ කොට; නිවාසෙතබ්බං=හැන්ද යුතු; ගිම්හානං=ගිමන් මස් පිළිබඳ; මාසො සෙසො ඉති=මසක් ශෙෂයයි සලකා; ඔරෙන=

5 යො පන භික්ඛු භික්ඛුස්ස සාමං චීවරං දත්වා පච්ඡා කුපිතො[1] අනත්තමනො අච්ඡින්දෙය්‍ය වා අච්ඡින්දාපෙය්‍ය වා **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං** (25)

6 යො පන භික්ඛු සාමං සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා තන්තවායෙහි චීවරං වායාපෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.** (26)

7 භික්ඛුං පනෙ'ව උද්දිස්ස අඤ්ඤාතකො ගහපති වා ගහපතානී වා තන්තවායෙහි චීවරං වායාපෙය්‍ය, තත්‍ර චෙ සො භික්ඛු පුබ්බෙ අප්පවාරිතො තන්තවායෙ උපසඞ්කමිත්වා චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍ය "ඉදං ඛො ආවුසො චීවරං මං උද්දිස්ස වීයති ආයතඤ්ච කරොථ, විත්ථතඤ්ච අප්පිතඤ්ච සුවීතඤ්ච සුප්පවායිතඤ්ච සුවිලෙඛිතඤ්ච සුවිතච්ඡිතඤ්ච කරොථ, අප්පෙව නාම මයංපි ආයස්මන්තානං කිඤ්චිමත්තං අනුපදජ්ජෙය්‍යාමා'ති, එවඤ්ච සො භික්ඛු වත්වා කිඤ්චිමත්තං අනුපදජ්ජෙය්‍ය අන්තමසො පිණ්ඩපාතමත්තංපි; **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.** (27)

එයින් මෑත හෙවත් පශ්චිම මාසයට පෙර; වස්සිකසාටිකචීවරං පරියෙසෙය්‍ය=වැසි සළු සිවුරක් ඉල්වා ගනී නම්; ගිම්හානං= ගිමන් මස් පිළිබඳ; අඩ්ඪමාසො සෙසො ඉති=අඩමසක් ඉතිරි ව ඇතැයි සලකා; ඔරෙන=ඉන් මෑත හෙවත්-අඩමසට පෙර; කත්වා නිවාසෙය්‍ය=කොට හඳී නම්;

5 යො පන භික්ඛු; භික්ඛුස්ස=මහණකුට; සාමං=තෙමේ; චීවරං දත්වා=සිවුරක් දී; පච්ඡා=පසුව; කුපිතො=කිපියේ; අනත්තමනො= නො සතුටු සිත් ඇත්තේ; අච්ඡින්දෙය්‍ය වා= (සකසඤ්ඤයෙන්) පැහැර ගනී නම් හෝ; අච්ඡින්දාපෙය්‍ය වා=පැහැර ගන්වා නම් හෝ;

6 යො පන භික්ඛු; සාමං=තෙමේ; සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා=නූල් ඉල්වා ලබා ගෙන; තන්තවායෙහි=නො නෑ නො පැවරූ පෙහෙරන් ලවා; චීවරං වායාපෙය්‍ය=වස්ත්‍රයක් වියවා නම්;

7 භික්ඛුං පනෙ'ව උද්දිස්ස=මහණක්හු ම උදෙසා; අඤ්ඤාතකො ගහපති වා=නො නෑ ගැහැවියෙක් හෝ; ගහපතානී වා=මාගමක් හෝ; තන්තවායෙහි=පෙහෙරන් ලවා; චීවරං වායාපෙය්‍ය=පිළියක් වියවා නම්; සො භික්ඛු=ඒ මහණ තෙම; පුබ්බෙ අප්පවාරිතො= වස්ත්‍රහිමියා විසින් ප්‍රථමයෙන් නොපවරන ලද්දේ; තත්‍ර=ඒ පෙහෙරන් කරා; උපසඞ්කමිත්වා=එළඹ; ආවුසො=ඇවැත්නි; ඉදං චීවරං= මේ පිළිය; මං උද්දිස්ස වීයති=මා උදෙසා වියනු ලැබේ; ආයතඤ්ච කරොථ=දික් වූවක් ද කරවු; විත්ථතං ච=පුළුල ඇත්තක් ද කරවු;

---

1 'දත්වා කුපිතො' (මරම්ම)

8 දසාහානාගතං කත්තිකතෙමාසි[1] පුණ්ණමං භික්ඛුනො පනෙ'ව අච්චෙකචීවරං උප්පජ්ජෙය්‍ය, අච්චෙකං මඤ්ඤමානෙන භික්ඛුනා පටිග්ගහෙතබ්බං, පටිග්ගහෙත්වා යාවචීවරකාලසමයං නික්ඛිපිතබ්බං, තතො චෙ උත්තරිං නික්ඛිපෙය්‍ය **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (28)

9 උපවස්සං ඛො පන කත්තිකපුණ්ණමං යානි ඛො පන තානි ආරඤ්ඤකානි සෙනාසනානි සාසඞ්කසම්මතානි සප්පටිභයානි, තථාරූපෙසු භික්ඛු සෙනාසනෙසු විහරන්තො ආකඞ්ඛමානො තිණ්ණං චීවරානං අඤ්ඤතරං චීවරං අන්තරඝරෙ නික්ඛිපෙය්‍ය, සියා ච තස්ස භික්ඛුනො කොචිදෙ'ව පච්චයො තෙන චීවරෙන විප්පවාසාය,

---

අප්පිතං ච=ඝන ඇත්තක් ද කරවු; සුවීතං ච=හැම තැන සම කොට වියන ලද්දක් ද කරවු; සුප්පවායිතං ච=මනා ව නූල් එළන ලද්දක් ද කරවු; සුවිලෙඛිතං ච=මනාව ගහන ලද්දක් ද කරවු; සුවිතච්ඡිතං ච=කොස්සෙන් මනා ව මදින ලද්දක් ද; කරොථ=කරවු; මයංපි=අපි ද; ආයස්මන්තානං=ආයුෂ්මතුනට; වෙ=ඉදින්; කිඤ්චිමත්තං=කිසිවක්; අප්පෙවනාම අනුපදජ්ජෙය්‍යාම ඉති=පසුව දෙන්නමෝ නම් සෙහෙකැයි; චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍ය=චීවරයෙහි අධික විධානයට පැමිණෙ නම්; එවං ච වත්වා=මෙ සේ ද කියා; සො භික්ඛු=ඒ මහණ; කිඤ්චිමත්තං=කිසිවක්; අන්තමසො=යටත් පිරිසෙයින්; පිණ්ඩපාතමත්තංපි=ආහාරමාත්‍රයකුදු; අනුපදජ්ජෙය්‍ය=දේ නම්;

8 දසාහානාගතං=දසදිනෙකින් නොපැමිණෙ ලද; කත්තිකතෙමාසිපුණ්ණමං=වප් මැදි පොහොයෙන් උපලක්‍ෂිත කාලය මුළුල්ලෙහි; "(චීවර මාසය ලබන්නට පෙර දස දින ඇතුළත)" භික්ඛුනො පනෙ'ව=භික්‍ෂුවක්හට; අච්චෙකචීවරං උප්පජ්ජෙය්‍ය=අච්චෙකචීවරයක් (විස්සාවාසික වසයෙන්) උපදී නම්; අච්චෙකං මඤ්ඤමානෙන භික්ඛුනා=ඉක්මිත් සිවුරෙකැයි දන්නා මහණහු විසින්; පටිග්ගහෙතබ්බං=පිළිගත යුතුයි; පටිග්ගහෙත්වා=පිළිගෙන; යාවචීවරකාලසමයං=චීවරකාලය තෙක්; නික්ඛිපිතබ්බං=නො ඉටා නො විකපා තැබිය යුතුයි; තතො උත්තරිං=ඒ චීවරකාලයෙන් මත්තෙහි; නික්ඛිපෙය්‍ය චෙ=නො ඉටා නො විකපා තබා නම්;

9 ආරඤ්ඤකානි=අරණෙහි වූ; සාසඞ්කසම්මතානි=සොර බිය නිසා සැක සහිතයයි දන්නාලද; සප්පටිභයානි=බිය සහිත වූ; යානි ඛො පන තානි සෙනාසනානි=යම් ඒ සෙනසුන් කෙනෙක් ඇත් ද; උපවස්ස ඛො පන=පෙර වස් වැස නිමවා; තථාරූපෙසු සෙනාස-

---

1 තෙමාසික [මරම්ම]

ඡාරත්තපරමං තෙන භික්ඛුනා තෙන චීවරෙන විප්පවසිතබ්බං, තතො චෙ උත්තරිං විප්පවසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (29)

10 යො පන භික්ඛු ජානං සඞ්ඝිකං ලාභං **පරිණතං** අත්තනො, පරිණාමෙය්‍ය, **නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං**. (39)

පත්තවග්ගො තතියො.

උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තො තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා, තත්‍ථා'යස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චි'ත්‍ථ පරිසුද්ධා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චි'ත්‍ථ පරිසුද්ධා, තතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චි'ත්‍ථ පරිසුද්ධා, පරිසුද්ධෙ'ත්‍ථා'යස්මන්තො, තස්මා තුණ්හී, එවමෙ'තං ධාරයාමීති.

නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා නිට්ඨිතා.

—— :o: ——

තෙසු විහරන්තො=එබඳු සෙනසුන්හි වසන; ආසඞ්කමානො=සොර බිය නිසා ගමෙහි සිවුරක් තබන්නට රිසියෙන; භික්ඛු=මහණතෙම; තිණ්ණං චීවරානං=තෙසිවුරු අතුරින්; අඤ්ඤතරං චීවරං=එක්තරා සිවුරක්; කත්තික පුණ්ණමං=ඉල් මැදි පෝ තෙක් මසක් මුළුල්ලෙහි; අන්තරඝරෙ නික්ඛිපෙය්‍ය=හාත්පස ගොදුරු ගමෙක්හි තබන්නේය; තස්ස භික්ඛුනො=ඒ මහණහට; තෙන චීවරෙන විප්පවාසාය=ගමෙහි තුබූ ඒ සිවුරින් වියෝව වසනු පිණිස; කොචිදෙ'ව පච්චයො සියා= කිසි කාරණයෙක් වන්නේ නම්; තෙන භික්ඛුනා=ඒ මහණහු විසින්; ඡාරත්තපරමං=සරුයක් පමණ කාලයක්; තෙන චීවරෙන විප්පවසි-තබ්බං=ඒ සිවුරෙන් වෙන්ව විසිය යුතුය; අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛු සම්මුතියා= සඞ්ඝ සම්මුතිය නැතිව; තතො උත්තරිං=ඒ සරුයෙන් මතු; විප්ප-වසෙය්‍ය චෙ=සෙනස්නෙන් වෙන්ව වෙසේ නම්;

10 යො පන භික්ඛු; පරිණතං=දෙම්හයි කයින් වදනින් පිරි-නමන ලද; සඞ්ඝිකං=එහෙයින් සඞ්ඝයාට අයත් වූ; ලාභං=චීවරාදි ලාභයක්; ජානං=දන්නේ (-දැන දැන); අත්තනො පරිණාමෙය්‍ය= තමහට නතු කෙරේ නම්; නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.

පත්ත වග්ගය. 3.

නිසගි පචිති ඇවැත්හු සමාප්තයහ.

—— :o: ——

a ඉමෙ බො පනායසමනෙතා මෙ තවුති පාචිත්තියා ධම්මා උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති.

1. සම්පජාන මුසාවාදෙ **පාචිත්තියං.**

2. ඔමසවාදෙ **පාචිත්තියං.**

3. භික්ඛුපෙසුඤ්ඤෙ **පාචිත්තියං.**

4. යො පන භික්ඛු අනුපසම්පන්නං පදසො ධම්මං වාචෙය්‍ය, **පාචිත්තියං.**

5. යො පන භික්ඛු අනුපසම්පන්නෙන උත්තරිං දිරත්ත තිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය, **පාචිත්තියං.**

6. යො පන භික්ඛු මාතුගාමෙන සහ සෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය **පාචිත්තියං.**

---

a ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මතුනි; ඉමෙ බො ද්වෙ නවුති පාචිත්ති-යා ධම්මා=මේ දෙයානූ පචිති ඇවැත්හු; උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති= උදෙසීමට පැමිණෙත්.

1 සම්පජානමුසාවාදෙ= දැන දැන මුසාකීම නිමිතිකොට; පාචිත්තියං=මහණහට පචිති ඇවැත් වේ.

2 ඔමසවාදෙ=උපසපතකුට ජාත්‍යාදීන් සටා බිණීම නිමිති කොට;

3 භික්ඛුපෙසුඤ්ඤෙ=භික්ෂූනට ඔවුනොවුන් බිඳුවන කේලාම් කීම නිමිති කොට;

4 යො පන භික්ඛු; අනුපසම්පන්නං=අනුපසපතකුට; පදසො= පදදි වශයෙන්; ධම්මං=පෙළ දහම්; වාචෙය්‍ය=එක්ව කීම් වශයෙන් හදරවාතම්;

5 අනුපසම්පන්නෙන=අනුපසපතකු හා; උත්තරිං දිරත්ත තිරත්තං=දෙ තුන් රෑයෙකින් මත්තෙහි; සහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය= එකවජ්ජනාදි ගෙයෙකැ හොවී නම්;

6 මාතුගාමෙන=මිනිස් මාගමක හා; සහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය= එක් සෙනස්නෙක හොවී නම්;

7 යො පන භික්ඛු මාතුගාමස්ස උත්තරිං ඡප්පඤ්චවාචාහි ධම්මං දෙසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤුනා පුරිසවිග්ගහෙන **පාචිත්තියං**.

8 යො පන භික්ඛු අනුපසම්පන්නස්ස උත්තරිමනුස්සධම්මං ආරොචෙය්‍ය, භූතස්මිං **පාචිත්තියං**.

9 යො පන භික්ඛු භික්ඛුස්ස දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං අනුපසම්පන්නස්ස ආරොචෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා, **පාචිත්තියං**.

10 යො පන භික්ඛු පඨවිං ඛණෙය්‍ය වා ඛණාපෙය්‍ය වා **පාචිත්තියං**.

මුසාවාද වග්ගො පඨමො.

---

7 මාතුගාමස්ස = මාගමකට; විඤ්ඤුනා පුරිසවිග්ගහෙන= ශ්‍රවණොපචාරයෙහි නුවණැති මිනිසකු; අඤ්ඤත්‍ර=හැර; උත්තරිං ඡප්පඤ්ච වාචාහි=ස පස් පෙදෙකින් අධික වචනයෙන්; ධම්මං දෙසෙය්‍ය=පෙළ දහම් කියා නම්;

8 අනුපසම්පන්නස්ස= අනුපසපතකුට; උත්තරිමනුස්සධම්මං= උතුරු මිනිස් දම්; ආරොචෙය්‍ය=කියා නම්; භූතස්මිං=සිය සතන්හි එදම් ඇති කල්හි;

9 භික්ඛුස්ස=මහණක්හුගේ; දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං=සඟවෙසෙස් ඇවැතක්; භික්ඛු සම්මුතියා අඤ්ඤත්‍ර=අපලොකනයෙන් සම්මත කිරීමක් නැතිව; අනුපසම්පන්නස්ස ආරොචෙය්‍ය=අනුපසපතකුට වදසතුව හා සටා කියා නම්;

10 යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; පඨවිං=අකැප පොළොව; ඛණෙය්‍ය වා=තෙමේ කණිනම් හෝ; ඛණාපෙය්‍ය වා=අනුන් ලවා කණවා නම් හෝ; පාචිත්තියං=පචිති වේ.

1. මුසාවාද වර්‍ගයයි.

1 භූතගාමපාතබ්‍යතාය **පාචිත්තියං**. (11)

2 අඤ්ඤවාදකෙ විහෙසකෙ **පාචිත්තියං**. (12)

3 උජ්ඣාපනකෙ ඛියනකෙ **පාචිත්තියං**. (13)

4 යො පන භික්ඛු සඞ්ඝිකං මඤ්චං වා පීඨං වා භිසිං වා කොච්ඡං වා අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරිත්වා සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙ'ව උද්ධරෙය්‍ය න උද්ධරාපෙය්‍ය, අනාපුච්ඡං[1] වා ගච්ඡෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (14)

5 යො පන භික්ඛු සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙ'ව උද්ධරෙය්‍ය න උද්ධරාපෙය්‍ය, අනාපුච්ඡං[1] වා ගච්ඡෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (15)

---

1 භූතගාමපාතබ්‍යතාය=තෘණ වෘක්ෂ ලතාදීන්ගේ ඡේදනාදිය නිමිති කොට; පාචිත්තියං=පචිති ඇවැත් වේ;

2 අඤ්ඤවාදකෙ=පුළුවුත් දූය තබා අනෙකක් කීමෙහි ද (පචිති වේ); විහෙසකෙ=නිහඬ ව සිට සඞ්ඝයාට වෙහෙස දීමෙහි ද පචිති වේ.

3 උජ්ඣාපනකෙ=(සම්මුති ලද මහණහු ගැන) ලාමක කොට සිතවන සේ බිණීමෙහි ද (පචිති වේ) ඛීයනකෙ=ඔවුනොවුන් දෙස් පතළ කිරීමෙහි ද පචිති වේ.

4 යො පන භික්ඛු; සඞ්ඝිකං=සඟසතු; මඤ්චං වා=හැඳක් හෝ; පීඨං වා=පුටුවක් හෝ; භිසිං වා=මෙට්ටයක් හෝ; කොච්ඡං වා=උසීරාදියෙන් කළ හිඳිනා අස්නක් හෝ; අජ්ඣොකාසෙ-සෙවෙනි නැති තැනෙක්හි; සන්ථරිත්වා වා=තෙමේ අතුරා හෝ; සන්ථරාපෙත්වා වා=අනුපසපනකු ලවා අතුරවා හෝ; පක්කමන්තො=අන් දිගකට යන්නේ; තං=ඒ සෙනසුන; නෙ'ව උද්ධරෙය්‍ය=සුදුසු තැනෙක නො තබා නම්; න උද්ධරාපෙය්‍ය=අනුන් ලවා හෝ නො තබවා නම්; අනාපුච්ඡං වා=නො පිළිවිස (භාර නො දී) හෝ; ගච්ඡෙය්‍ය=යේ නම්; පචිති වේ.

5 යො පන භික්ඛු, සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ=සඟසතු වෙහෙර තුළ; සෙය්‍යං=භිසි ආදි සඟසතු ශය්‍යාවක්; සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා=අතුරා හෝ අතුරුවා හෝ; පක්කමන්තො තං නෙ'ව උද්ධරෙය්‍ය න උද්ධරාපෙය්‍ය=වෙහෙරින් බැහැර තැනකට යන්නේ එය වේයන් විසින් නො කෑ හැකි සේ අකුළා නො තබා නම් හෝ නො තබවා නම් හෝ; අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡෙය්‍ය=නො පිළිවිස හෝ යේ නම්;

---

1 අනාපුච්ඡං [මරම්ම]

6 යො පන භික්ඛු සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ ජානං පුබ්බුපගතං භික්ඛුං අනුපඛජ්ජ සෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය "යස්ස සම්බාධො භවිස්සති, සො පක්කමිස්සතී"ති, එතදෙ'ව පච්චයං කරිත්වා අනඤ්ඤං, **පාචිත්තියං**. (16)

7 යො පන භික්ඛු භික්ඛුං කුපිතො අනත්තමනො සඞ්ඝිකා විහාරා නික්කඩ්ඩෙය්‍ය වා නික්කඩ්ඩාපෙය්‍ය වා **පාචිත්තියං**. (17)

8 යො පන භික්ඛු සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ උපරි වෙහාසකුටියා ආහච්චපාදකං මඤ්චං වා පීඨං වා අභිනිසීදෙය්‍ය[1] වා අභිනිපජ්ජෙය්‍ය වා, **පාචිත්තියං**. (18)

9 මහල්ලකං පන භික්ඛුනා විහාරං කාරයමානෙන යාව ද්වාරකොසා අග්ගලට්ඨපනාය ආලොකසන්ධිපරිකම්මාය ද්වත්තිච්ඡදනස්ස පරියායං අප්පහරිතෙ ඨිතෙන අධිට්ඨාතබ්බං. තතො චෙ උත්තරිං අප්පහරිතෙ'පි ඨිතො අධිට්ඨහෙය්‍ය, **පාචිත්තියං** (19)

---

6 යො පන භික්ඛු; සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ=සඟසතු වෙහෙරෙහි; පුබ්බුපගතං භික්ඛුං=පළමු ව වෙසෙමින් සිටි මහණහු; ජානං=නො නැඟිට විය යුත්තෙකැයි දත්තේ; අනුපඛජ්ජ=පීඩා පිණිස මඤ්චාදීන් ගේ සම්පයට එළඹ; යස්ස සම්බාධො භවිස්සති=සම්කුට ගැහැට වන්නේ ද; සො පක්කමිස්සතීති=හෙතෙම අන්තෙනකට යේවයි; එතදෙ'ව පච්චයං කරිත්වා=මෙයම කාරණ කොට; අනඤ්ඤං=අනෙකක් කාරණ නොකොට; සෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය=ශයනය කෙරේ නම්;

7 යො පන භික්ඛු; කුපිතො=කිපියේ; අනත්තමනො=නො සතුටු සිත් ඇත්තේ; භික්ඛුං=මහණකු; සඞ්ඝිකා විහාරා=සඟසතු වෙහෙරින්; නික්කඩ්ඩෙය්‍ය වා=ඇද දමා නම් හෝ; නික්කඩ්ඩාපෙය්‍ය වා=ඇද දමවා නම් හෝ;

8 යො පන භික්ඛු; වෙහාසකුටියා=අහස් කිළියෙක; උපරි=තලාද මත තැබූ; ආහච්චපාදකං=වල්හි හිස විද පාසිළු ගැන් වූ; මඤ්චං වා=හැඳෙක හෝ; පීඨං වා=පුටුවෙක හෝ; අභිනිසීදෙය්‍ය වා =කය වතුරුවා හිඳී නම් හෝ; අභිනිපජ්ජෙය්‍ය වා=හොව් නම් හෝ;

9 මහල්ලකං පන විහාරං=සස්වාමික බැවින් මහල්ලක නම් වූ විහාරයක්; කාරයමානෙන භික්ඛුනා=කරන කරවන මහණහු විසින්; යාව ද්වාරකොසා=ද්වාරකොෂය හෙවත්-උළුවස්ස හාත්පස දෙරියන් වියත් පමණ පෙදෙස යම්තාක් ද ඒ තාක්; අග්ගලට්ඨපනාය=කවාට සහිත දෙරබාව තිසල වනු පිණිස; (පුනප්පුනං ලිම්පිතබ්බො

---

1 "සහසා අභිනිසීදෙය්‍ය"සාළුචි.

10 යො පන භික්ඛු ජානං සප්පාණකං උදකං තිණං වා මත්තිකං වා සිඤ්චෙය්‍ය වා සිඤ්චාපෙය්‍ය වා, **පාචිත්තියං**. (20)

භූතගාමවග්ගො දුතියො.

1 යො පන භික්ඛු අසම්මතො භික්ඛුනියො ඔවදෙය්‍ය **පාචිත්තියං**. (21)

2 සම්මතො'පි චෙ භික්ඛු අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ භික්ඛුනියො ඔවදෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (22)

3 යො පන භික්ඛු භික්ඛුනූපස්සයං උපසඞ්කමිත්වා භික්ඛුනියො ඔවදෙය්‍ය, අඤ්ඤත්‍ර සමයා **පාචිත්තියං**; තත්ථායං සමයො, ගිලානා හොති භික්ඛුනී, අයං තත්ථ සමයො. (23)

වා ලිම්පාපෙතබ්බං වා=නැවත නැවත තමා හෝ ලිම්පනය කට යුතු අනුන් ලවා හෝ ලිම්පාපනය කටයුතු) අලොකසන්ධිපරිකම්මාය =වාතපාන කවාටයන් ගේ පිරියම් පිණිස (ඒ කවුළු පොහොරු පළල පමණ පෙදෙස); නැවත නැවත ලිම්පනය කටයුතුය; ඡදනස්ස=ඡදනයාගේ; ද්වත්තිපරියායං=දෙ-තුන් සෙවෙනියක්; අප්පහරිතෙ ඨිතෙන=ධාන්‍ය නො වපුළ තැන (-ගෙම්දුලෙහි) සිටියහු විසින්; අධිට්ඨාතබ්බං=විධානකටයුතුය; තතො උත්තරිං= දෙ-තුන් මහෙකින් දෙ-තුන් පරික්ෂෙපයෙකින් මත්තෙහි; අප්පහරිතෙ ඨිතො'පි=ධාන්‍ය නොවපුළ තැන සිටියේ ද; අධිට්ඨ-හෙය්‍ය=විධාන කෙරේ නම්;

10 යො පන භික්ඛු; උදකං=මේ දිය; සප්පාණකං=ප්‍රාණීන් සහිතයයි; ජානං=දන්නේ; තිණං වා මත්තිකං වා=තණ හෝ මැටි හෝ; සිඤ්චෙය්‍ය වා=එදියෙන් තෙමා නම් හෝ; සිඤ්චාපෙය්‍ය වා= තෙමවා නම් හෝ; පාචිත්තියං;

2 භූතගාම වර්ගයයි.

1 යො පන භික්ඛු; අසම්මතො=සඞ්ඝයා විසින් අසම්මත වූයේ; භික්ඛුනියො=මෙහෙණියනට; ඔවදෙය්‍ය=අෂ්ටගුරුධර්ම පාලි පර්‍යන්ත විසින් ඔවා දේ නම්;

2 සම්මතො'පි භික්ඛු=සම්මුති ලද මහණ ද; අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ=හිරු අවරට ගිය කල්හි; භික්ඛුනියො ඔවදෙය්‍ය චෙ=ඉදින් මෙහෙණියනට අෂ්ටගුරුධර්මයෙන් හෝ අන් දහමෙකින් හෝ ඔවා දේ නම්;

3 යො පන භික්ඛු; අඤ්ඤත්‍ර සමයා=සුදුසු කාලය හැර; භික්ඛුනී උපස්සයං උපසඞ්කමිත්වා=මෙහෙණ අසපුවට එළඹ; භික්ඛූ

4 යො පන භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය ආමිසහෙතු භික්ඛූ[1] භික්ඛුනියො ඔවදන්තීති, **පාචිත්තියං**. (24)

5 යො පන භික්ඛු අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං දදෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර පාරිවට්ටකා, **පාචිත්තියං** (25)

6 යො පන භික්ඛු අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං සිබ්බෙය්‍ය වා සිබ්බාපෙය්‍ය වා **පාචිත්තියං**. (26)

7 යො පන භික්ඛු භික්ඛුනියා සද්ධිං සංවිධාය එකද්ධානමග්ගං පටිපජ්ජෙය්‍ය අන්තමසො ගාමන්තරංපි අඤ්ඤත්‍ර සමයා, **පාචිත්තියං**; තත්‍ථා'යං සමයො, සත්‍ථගමනීයො හොති මග්ගො සාසඞ්කසම්මතො සප්පටිභයො, අයං තත්‍ථ සමයො. (27)

නියො ඔවදෙය්‍ය=මෙහෙණියනට ඔවා දේ නම්; පාචිත්තියං=පචිති වේ; තත්‍ථ=එහිලා; අයං සමයො=මේ සමයයි; භික්ඛුනී=මෙහෙණ; ගිලානා හොති=ගිලන් වේ ද; තත්‍ථ=එහි; අයං සමයො=මේ කාලයයි.

4 යො පන භික්ඛු; භික්ඛූ=භික්‍ෂූහු; ආමිසහෙතු=චීවරාදි ආමිසය නිමිති කොට; භික්ඛුනියො ඔවදන්තීති=මෙහෙණියනට ඔවා දෙත් යයි; වදෙය්‍ය=කියා නම්;

5 යො පන භික්ඛු; අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා=නො නෑ මෙහෙණකට; පාරිවට්ටකා අඤ්ඤත්‍ර=මාරු කිරීමක් හැර ව; චීවරං දදෙය්‍ය=සිවුරක් දේ නම්;

6 යො පන භික්ඛු; අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා=නො නෑ මෙහෙණක ගේ; චීවරං=සිවුරක්; සිබ්බෙය්‍ය වා=ගෙත්තම් කෙරේ නම් හෝ; සිබ්බාපෙය්‍ය වා=ගෙත්තම් කරවා නම් හෝ;

7 යො පන භික්ඛු; භික්ඛුනියා සද්ධිං=මෙහෙණක සමඟ; සංවිධාය=මන්ත්‍රණය කොට ගෙන; එකද්ධානමග්ගං=එකම අදත් මඟකට; අන්තමසො=යටත් පිරිසෙයින්; ගාමන්තරංපි=අන්ගමට නමුදු; සමයාඅඤ්ඤත්‍ර=යා යුතු කාලය හැර; පටිපජ්ජෙය්‍ය=පිළිපද නේ නම්; පාචිත්තියං=පචිති වේ; තත්‍ථ අයං සමයො; මග්ගො=මඟ; සත්‍ථගමනීයො හොති=සාථියක් සමඟ යා යුතු වේ ද; සාසඞ්කසම්මතො=සාසඞ්කයයි දන්නා ලද්දේ වේ ද; සප්පටිභයො=භය සහිත වේ ද; තත්‍ථ=එහි; අයං සමයො=මේ සමයයි;

---

1 "ථෙරා භික්ඛූ" (මරම්ම)

8 යො පන භික්ඛු භික්ඛුනියා සද්ධිං සංවිධාය එකං නාවං අභිරුහෙය්‍ය උද්ධගාමිනිං වා අධොගාමිනිං වා අඤ්ඤත්‍ර තිරියං තරණාය, **පාචිත්තියං**. (28)

9 යො පන භික්ඛු ජානං භික්ඛුනිපරිපාචිතං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර පුබ්බෙ ගිහිසමාරම්භා, **පාචිත්තියං** (29)

10 යො පන භික්ඛු භික්ඛුනියා සද්ධිං එකො එකාය රහො නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය' **පාචිත්තියං.** (30)

ඔවාදවග්ගො තතියො.

---

1 අගිලානෙන භික්ඛුනා එකො ආවසථපිණ්ඩො භුඤ්ජිතබ්බො, තතො චෙ උත්තරිං භුඤ්ජෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (31)

---

8 යො පන භික්ඛු; තිරියං තරණාය අඤ්ඤත්‍ර=සරසින් එගොඩ වීම හැර; භික්ඛුනියා සද්ධිං සංවිධාය=මෙහෙණක හා බැණ ගෙන; උද්ධගාමිනිං වා=උඩුගඟට යන හෝ අධොගාමිනිං වා=යටි ගඟට යන හෝ; එකං නාවං අභිරුහෙය්‍ය=එක් නැවකට (-ඔරුවකට) නැඟයේ නම්;

9 යො පන භික්ඛු; ජානං=(භික්ඛුනී පරිපාචිතයයි) දැන දැන; පුබ්බෙ= මෙහෙණිය විධාන කරන්නට පෙරම; ගිහිසමාරම්භා අඤ්ඤත්‍ර=ගිහියන් පිළියෙළ කරන ලද්ද හැර; භික්ඛුනී පරිපාචිතං=මෙහෙණිය විසින් නිපදවනලද; පිණ්ඩපාතං=පඤ්ච භොජනයෙන් එක්තරාක්; භුඤ්ජෙය්‍ය=වළඳ නම්;

10 යො පන භික්ඛු; එකො=එකලා වූයේ; එකාය=එකලා වූ; භික්ඛුනියා සද්ධිං=මෙහෙණක සමඟ; රහො නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය=රහස් ව හිඳි නම්; පාචිත්තියං=පචිති වේ.

3. ඔවාද වර්ගයයි.

---

1 අගිලානෙන භික්ඛුනා=නොගිලන් මහණහු විසින්; එකො=එක් දිනකට නිසි වූ; ආවසථපිණ්ඩො=ආවසථයෙක්හි පැනවූ භොජනයෙක්; භුඤ්ජිතබ්බො=වැළඳිය යුත්තේය; තතො උත්තරිං=එයින් මත්තෙහි; චෙ භුඤ්ජෙය්‍ය=ඉදින් වළඳ නම්;

2 ගණභොජනෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා **පාචිත්තියං**; තත්‍ථා'යං සමයො, ගිලානසමයො චීවරදානසමයො චීවරකාරසමයො අද්ධානගමනසමයො නාවාභිරූහනසමයො මහාසමයො සමණභත්තසමයො, අයං තත්‍ථ සමයො. (32)

3 පරම්පරභොජනෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා **පාචිත්තියං**; තත්‍ථා'යං සමයො, ගිලානසමයො චීවරදානසමයො චීවරකාරසමයො, අයං තත්‍ථ සමයො. (33)

4 භික්ඛුං පනෙ'ව කුලං උපගතං පූවෙහි වා මන්‍ථෙහි වා අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍ය, ආකඞ්ඛමානෙන භික්ඛුනා ද්වත්තිපත්තපූරා පටිග්ගහෙතබ්බා, තතො චෙ උත්තරිං පටිග්ගණ්හෙය්‍ය; **පාචිත්තියං**; ද්වත්තිපත්තපූරෙ පටිග්ගහෙත්වා තතො නීහරිත්වා භික්ඛූහි සද්ධිං සංවිභජිතබ්බං, අයං තත්‍ථ සාමීචි. (34)

---

2 සමයා අඤ්ඤත්‍ර=සමය තබා; ගණභොජනෙ=ගණයා එක් ව පිළිගත් පඤ්චභොජනය නිමිති කොට; පාචිත්තියං=පචිති වේ; තත්‍ථ=ගණව පිළිගැන්මෙහිලා; අයං=මේ මතු කියනු ලබන්නේ; සමයො=සත් වැදෑරුම් සුදුසු කාලයයි; ගිලාන සමයො=ගිලන් සමයය; චීවරකාරසමයො=සිවුරු ගෙත්තම් කරන සමයය; අද්ධානගමන සමයො=අදත්මඟට පිළිපන් සමයය; නාවාභිරූහන සමයො= නැව් නඟින සමයය; මහාසමයො=බොහෝ මහණුන් රැස් වන සමයය; සමණභත්තසමයො=පැවිදි ලැබූවකු බතින් පැවරූ සමයය; තත්‍ථ=එහිලා; අයං සමයො=මෙ කාලයයි.

3 පරම්පර භොජනෙ=නිමන්ත්‍රිතාහාරය තබා උපිළිවෙළින් අන් භොජනයක් වැළඳීම නිමිතිකොට; සමයා අඤ්ඤත්‍ර=සමය හැර; පාචිත්තියං=පචිති වේ;

4 කුලං උපගතං=කුලයට එළැඹි; භික්ඛුං පනෙ'ව= භික්ෂුවක්හු, පූවෙහි වා=පූවලින් හෝ; මන්‍ථෙහි වා=මන්‍ථයෙන් හෝ; අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍ය=වෙතට එළවා රිසියෙනතාක් ගන්නට පවරා නම්; ආකඞ්ඛමානෙන භික්ඛුනා=කැමැති වන මහණහු විසින්; ද්වත්තිපත්තපූරා=පිරූ දෙ-තුන් පා කෙනෙක්; පටිග්ගහෙතබ්බා= පිළිගත යුත්තාහ; චෙ=ඉදින්; තතො උත්තරිං=දෙතුන් පයෙකින් මත්තෙහි, පටිග්ගණ්හෙය්‍ය=පිළිගනී නම්; පාචිත්තියං=පචිති වේ; ද්වත්තිපත්තපූරෙ=පිරූ දෙතුන් පාත්‍රයන්; පටිග්ගහෙත්වා=පිළිගෙන; තතො නීහරිත්වා=ලද තැනින් බැහැර ගෙන ගොස්; භික්ඛූහි සද්ධිං සංවිභජිතබ්බං=භික්ෂූන් සමඟ බෙදාගත යුතුයි; තත්‍ථ=එහිලා; අයං සාමීචි=මේ වතයි;

5 යො පන භික්ඛු භුත්තාවී පවාරිතො අනතිරිත්තං ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා, **පාචිත්තියං**. (35)

6 යො පන භික්ඛු භික්ඛුං භුත්තාවිං පවාරිතං අනතිරිත්තෙන ඛාදනීයෙන වා භොජනීයෙන වා අභිහට්ඨුං **පවාරෙය්‍ය** 'හන්ද භික්ඛු ඛාද වා භුඤ්ජ වා' ති ජානං ආසාදනාපෙක්ඛො, භුත්තස්මිං **පාචිත්තියං**. (36)

7 යො පන භික්ඛු **විකාලෙ** ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා, **පාචිත්තියං**. (37)

8 යො පන භික්ඛු සන්නිධිකාරකං ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා, **පාචිත්තියං**. (38)

9 යානි ඛො පන තානි පණීතභොජනානි, සෙය්‍යථීදං? සප්පි නවනීතං තෙලං මධු ඵාණිතං මච්ඡො මංසං ඛීරං දධි; යො පන භික්ඛු එවරූපානි පණීත භොජනානි අගිලානො අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජෙය්‍ය' **පාචිත්තියං.** (39)

---

5 යො පන භික්ඛු; භුත්තාවී=වැළඳුයේ; පවාරිතො=පැවරියේ; අනතිරිත්තං=අයිරිත් නොකළ; ඛාදනීයං වා=යව්කැලි කන දෑයක් හෝ; භොජනීයං වා=බිදිය යුතු දෑයක් හෝ; ඛාදෙය්‍ය වා=කා නම් හෝ; භුඤ්ජෙය්‍ය වා=වළඳ නම් හෝ;

6 යො පන භික්ඛු; භුත්තාවිං=වැළඳු; පවාරිතං=පැවරූ; භික්ඛුං =මහණක්හු; ජානං=පවාරිත බව දැන දැන; ආසාදනාපෙක්ඛො= චොදනා කටැටි වූයේ; භික්ඛු=මහණ; හන්ද=එසේ නම්; ඛාද වා= කවයි හෝ; භුඤ්ජ වා=වළඳවයි හෝ; අනතිරිත්තෙන=අයිරිත් නො කළ; ඛාදනීයෙන වා භොජනීයෙන වා=කන දෑයෙකින් හෝ බුදින දෑයෙකින් හෝ; අභිහට්ඨුං=එළවා; පවාරෙය්‍ය=පවරා නම්; භුත්තස්මිං=මහණ වැළඳු කල්හි;

7 විකාලෙ=නොකල්හි; ඛාදනීයං වා=කෑ යුත්තක් හෝ; භොජනීයං වා=බිදිය යුත්තක් හෝ; ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා= කානම් හෝ වළඳා නම් හෝ;

8 සන්නිධිකාරකං=පිළිගෙන රැයක් ඉකුත් වූ;

9 යානි ඛො පන තානි පණීතභොජනානි=ප්‍රණීත සඞ්ඛ්‍යාත ගිතෙල් ආදියෙන් මිශ්‍ර යම් ඒ භොජන කෙනෙක් වෙත් ද, සෙය්‍ය- ථීදං=ඔහු කවරහ යත්; සප්පි=ගිතෙල්ය; නවනීතං=වෙඬරුය; තෙලං =තල ඈ තෙල්ය; මධු=මීය; ඵාණිතං=උක් සකුරුය; මච්ඡො=දිය මස්ය; මංසං=ගොඩ මස් ය; ඛීරං=කිරිය; දධි=දීය යන මොහු නව

10 යො පන භික්ඛු අදින්නං මුඛද්වාරං ආහාරං ආහරෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර උදකදන්තපොනා, **පාචිත්තියං.** (40)

භොජනවග්ගො චතුත්ථො.

---

1 යො පන භික්ඛු අචෙලකස්ස වා පරිබ්බාජකස්ස වා පරිබ්බාජිකාය වා සහත්ථා ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා දදෙය්‍ය, **පාචිත්තියං.** (41)

2 යො පන භික්ඛු භික්ඛුං එවං වදෙය්‍ය[1] "එහාවුසො, ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පවිසිස්සාමා"ති තස්ස දාපෙත්වා වා අදාපෙත්වා වා උය්‍යොජෙය්‍ය "ගච්ඡාවුසො, න මෙ තයා සද්ධිං කථා වා නිසජ්ජා වා ඵාසු හොති, එකකස්ස මෙ කථා වා නිසජ්ජා වා ඵාසු හොතී"ති එතදෙව පච්චයං කරිත්වා අනඤ්ඤං, **පාචිත්තියං.** (42)

දෙනසි; යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; එවරූපානි පණීත භොජනානි=මෙබඳු පිණී බොජුන්; අගිලානො=ගිලන් නුවූයේ; අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා=තමා පිණිස ඉල්වා ගෙන; භුඤ්ජෙය්‍ය=බුදී නම්;

10 අදින්නං=නො පිළිගන්වන ලද; ආහාරං=වැළඳිය යුතු යමක්; මුඛද්වාරං=ගලබිලයට; ආහරෙය්‍ය=එළවා නම්; උදකදන්තපොනා අඤ්ඤත්‍ර=දිය දැහැටි තබා; පාචිත්තියං=පචිති වේ.

4 භොජන වර්ගයයි.

---

1 අචෙලකස්ස වා=නගන නිගණ්ඨයකුට හෝ; **පරිබ්බාජකස්ස** වා=පිරිවැජියකුට හෝ; පරිබ්බාජිකාය වා=පිරිවැජියකට හෝ; සහත්ථා=සියතින්;

2 යො පන භික්ඛු; යම් මහණෙක්; භික්ඛුං=භික්ෂුවක් හට; ආවුසො=ඇවැත; එහි=තෝ මා හා එව, ගාමං වා නිගමං වා=ගමකට හෝ නිගමයකට හෝ; පිණ්ඩාය පවිසිස්සාම ඉති=පිඬු පිණිස යම්හයි; එවං වදෙය්‍ය=මෙසේ කියා ද; තස්ස=ඒ කැටිව ආ මහණහට; දාපෙත්වා වා=යම් කිසි ආමිසයක් දෙවා හෝ; අදාපෙත්වාවා=නො දෙවා හෝ; (මාගමක හා කෙළිරිසි ඇති වූයේ) ආවුසො=ඇවැත; තයා සද්ධිං=තා සමඟ; කථා වා=බිණීම හෝ; නිසජ්ජා වා=හිඳීම හෝ; ඵාසු න හොති=සුව නොවේ; එකකස්ස=එකලා වූ; මෙ=මට; කථා වා නිසජ්ජා වා ඵාසු හොති; ගච්ඡ ඉති=තෝ පළමුව යවයි;

---

1 "එවං වදෙය්‍ය" ඉති එකාවෙචසු පොත්ථකෙසු න හොති.

3 යො පන භික්ඛු සභොජනෙ කුලෙ අනුපඛජ්ජ නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (43)

4 යො පන භික්ඛු මාතුගාමෙන සද්ධිං රහො පටිච්ඡන්නෙ ආසනෙ නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය, **පාචිත්තියං** (44)

5 යො පන භික්ඛු මාතුගාමෙන සද්ධිං එකො එකාය රහො නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (45)

6 යො පන භික්ඛු නිමන්තිතො සභත්තො සමානො සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා පුරෙභත්තං වා පච්ඡාභත්තං වා කුලෙසු චාරිත්තං ආපජ්ජෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර සමයා, **පාචිත්තියං**; 'තත්‍ථායං සමයො, චීවර දන සමයො, චීවරකාර සමයො, අයං තත්‍ථ සමයො; (46)

එතදෙව පච්චයං කරිත්වා=මාගමක සමඟ හසනාදි අනාචාරයම කාරණ කොට; අනඤ්ඤං=අන් සුදුසු කරුණක් කාරණ නොකොට; උය්‍යොජෙය්‍ය=පිටත් කර යවා නම්;

3 සභොජනෙ=මෛථුනරාගයෙන් යුත් අඹුසැමියන් ඇති; කුලෙ=යහන් ගබෙක; අනුපඛජ්ජ=ඇතුළට වැද; නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය=හිඳී නම්;

4 මාතුගාමෙන සද්ධිං=මාගමක සමඟ; රහො=ඇසට නො පැනෙන; පටිච්ඡන්නෙ ආසනෙ=පිළිසන් අස්නෙක;

5 එකො=එකලා වූයේ; එකාය=එකලා වූ; මාතුගාමෙන සද්ධිං=සුබැසි දුබැසි දන්නා මාගමක සමඟ; රහො=ඇසට ද කනට ද රහස් වූ තන්හි; නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය=හිඳී නම්;

6 නිමන්තිතො=පස් බොජුන් අතුරින් එකෙකින් පවරන ලද්දේ; සභත්තො සමානො=එම බතින් ම බත් සහිත වූයේ; සන්තං භික්ඛුං=දෙළොස් රියන තුළ වූ මහණක්හු; අනාපුච්ඡා=නොවිචාරා; පුරෙභත්තං වා=නිමන්ත්‍රිතාහාරය වැළඳීමට පෙර හෝ; පච්ඡාභත්තං වා=වැළඳීමට පසුව හෝ (මධ්‍යාහ්න ය තෙක් කාලය ඇතුළත); අඤ්ඤත්‍ර සමයා=සමය තබා; කුලෙසු=පැවරූ ගෙය තබා අන් ගෙවල; චාරිත්තං ආපජ්ජෙය්‍ය=හැසිරීමට යේ නම්; පාචිත්තියං; තත්‍ථ=ඒ අන් ගෙවලට යාමෙහි; අයං සමයො=මේ සමයයි; චීවරදාන සමයො=සිවුරු දෙන කාලය; චීවරකාරසමයො=සිවුරු කරන සමයය; තත්‍ථ අයං සමයො;

7 අගිලානෙන භික්ඛුනා චාතුමාස පච්චය පවාරණා සාදිතබ්බා අඤ්ඤත්‍ර පුන පවාරණාය අඤ්ඤත්‍ර නිච්චපවාරණාය, තතො චෙ උත්තරිං සාදියෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (47)

8 යො පන භික්ඛු උය්‍යුත්තං සෙනං දස්සනාය ගච්ඡෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර තථාරූපප්පච්චයා, **පාචිත්තියං** (48)

9 සියා ච තස්ස භික්ඛුනො කොචිදෙ'ව පච්චයො සෙනං ගමනාය, දිරත්තතිරත්තං තෙන භික්ඛුනා සෙනාය වසිතබ්බං; තතො චෙ උත්තරිං වසෙය්‍ය, **පාචිත්තියං** (49)

10 දිරත්තතිරත්තං චෙ භික්ඛු සෙනාය වසමානො උය්‍යොධිකං වා බලග්ගං වා සෙනාබ්‍යූහං වා අණීකදස්සනං වා ගච්ඡෙය්‍ය **පාචිත්තියං**. (50)

අචෙලකවග්ගො පඤ්චමො.

---

7 අගිලානෙන භික්ඛුනා=නොගිලන් මහණහු විසින්; චතුමාස පච්චය පවාරණා=සාරමසකට ගිලන්පසයෙන් කරන පැවරීම්; සාදිතබ්බා=(රොගයක් වූ විටෙක ගනිමියි.) ඉවසිය යුතුය; පුනපවාරණාය අඤ්ඤත්‍ර=නැවත සාරම්සකට පැවරීම තබා; නිච්චපවාරණාය අඤ්ඤත්‍ර=යාවජීවයෙන් පැවරීම තබා; චෙ=ඉදින්; තතො උත්තරිං=පරිච්ඡින්න කාලයෙන් හා පැවරූ බෙහෙතින් හා මත්තෙහි; සාදියෙය්‍ය=ඉවසා නම්;

8 තථාරූපප්පච්චයා අඤ්ඤත්‍ර=සුදුසු කරුණක් නැතිව; උය්‍යුත්තං සෙනං=යුද පිණිස නික්මුණු සිවුරඟ සෙන්; දස්සනාය ගච්ඡෙය්‍ය=දක්නට යේ නම්;

9 තස්ස භික්ඛුනො=ඒ මහණහට; සෙනං ගමනාය=සේනාවට යනු පිණිස; කොචිදෙ'ව පච්චයො සියා ච=කිසි කරුණෙක් වන්නේ නම්; තෙන භික්ඛුනා=ඒ මහණහු විසින්; දිරත්තතිරත්තං=දෙ-තුන් රැයක්; සෙනාය වසිතබ්බං=සෙනාවෙහි විසිය යුතු; චෙ=ඉදින්; තතො උත්තරිං=තෙරැයෙන් මතු; වසෙය්‍ය=වෙසේ නම්;

10 චෙ=ඉදින්; දිරත්තතිරත්තං=දෙතුන් රැයක්; සෙනාය වසමානො භික්ඛු=සෙනාවෙහි වසන මහණ; උය්‍යොධිකං වා=යුද බිමට හෝ; බලග්ගං වා=සේනා ගණින් ගන්නා තැනට හෝ; සෙනාබ්‍යූහං වා=සෙනා සන්නිවෙශස්ථානයට හෝ; අණීකදස්සනං වා=ඇත් ඇණි ආදිය දක්නට හෝ; ගච්ඡෙය්‍ය=යේ නම්; පාචිත්තියං.

5. අචෙලක වර්ගයයි.

1 සුරාමෙරයපානෙ **පාචිත්තියං** (51)

2 අඞ්ගුලිපතොදකෙ **පාචිත්තියං** (52)

3 උදකෙ හස්සධම්මෙ **පාචිත්තියං** (53)

4 අනාදරියෙ **පාචිත්තියං** (54)

5 යො පන භික්ඛු භික්ඛුං භිංසාපෙය්‍ය **පාචිත්තියං** (55)

6 යො පන භික්ඛු අගිලානො විසිබ්බනාපෙක්ඛො ජොතිං සමාදහෙය්‍ය වා සමාදහාපෙය්‍ය වා අඤ්ඤත්‍ර තථාරූපප්පච්චයා, **පාචිත්තියං** (56)

7 යො පන භික්ඛු ඔරෙනද්ධමාසං නහායෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර සමයා, **පාචිත්තියං**; තත්ථා'යං සමයො, දියඩ්ඪො මාසො සෙසො ගිම්හානන්ති වස්සානස්ස පඨමො මාසො ඉච්චෙ'තෙ අඩ්ඪතෙය්‍යමාසා උණ්හසමයො පරිළාහසමයො ගිලානසමයො කම්මසමයො අද්ධානගමන සමයො වාතවුට්ඨිසමයො, අයං තත්ථ සමයො. (57)

---

1 සුරාමෙරයපානෙ=රහමෙර පානය නිමිති කොට;

2 අඞ්ගුලිපතොදකෙ=කිසිලි ආදියෙහි කිති කැවීම නිමිති කොට;

3 උදකෙ=දියෙහි; හස්සධම්මෙ=සිනාවට සුදුසු කෙළියෙහි;

4 අනාදරියෙ=පුද්ගලාට හෝ ධර්‍මයට හෝ අනදර කිරීමෙහි;

5 භික්ඛුං=මහණක්හු; භිංසාපෙය්‍ය=භය ගත්වා නම්;

6 තථාරූපප්පච්චයා අඤ්ඤත්‍ර=පහන් දැල්වීම් ආදි එබඳු කරුණක් හැර; අගිලානො=ගිලන් නුවූයේ; විසිබ්බනාපෙක්ඛො=ගිනිතප්නා කැමැත්තේ; ජොතිං=ගිනි; සමාදහෙය්‍ය වා=තෙමේ දල්වා නම් හෝ; සමාදහාපෙය්‍ය වා=අනුන් ලවා දල්වවා නම් හෝ;

7 ඔරෙනද්ධමාසං=නෑ දින පටන් අඩමසක් නොපිරුණු කල්හි; සමයා අඤ්ඤත්‍ර=සමය තබා; නහායෙය්‍ය=නහා නම්; පාචිත්තියං=පචිති වේ; තත්ථ=ඒ තැනෙහි; අයං සමයො=මේ කාලයයි; ගිම්හානං=ගිම්හන් සාරමසේ; සෙසො දියඩ්ඪො මාසො=අවශෙෂ වූ එක් මස් අඩමසය; වස්සානස්ස=වසන් සාරමසේ; පඨමො මාසො=පළමුවන මසය; ඉති=මෙසේ; එතෙ අඩ්ඪතෙය්‍යමාසා=මේ දෙමස් දෙපෝ කෙනෙක; උණ්හසමයො=ගිම්හන්හි යෙළමසයයි කී උෂ්ණ සමය ද; පරිළාහ සමයො=වසන්හි පළමු මසයයි කී පරිදාහ සමය ද; ගිලාන සමයො=ගිලන් සමය ද; කම්මසමයො=කර්‍මාන්ත සමය ද; වාතවුට්ඨිසමයො=වාතවුට්ඨි සමය ද යන; අයං=මේ; තත්ථ සමයො=එහි කාලයයි.

8 නවං පන භික්ඛුනා චීවරලාභෙන තිණ්ණං දුබ්බණ්ණකරණානං අඤ්ඤතරං දුබ්බණ්ණකරණං ආදාතබ්බං නීලං වා කද්දමං වා කාළසාමං වා, අනාදා චෙ භික්ඛු තිණ්ණං දුබ්බණ්ණකරණානං අඤ්ඤතරං දුබ්බණ්ණකරණං නවං චීවරං පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**, (58)

9 යො පන භික්ඛු භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා සික්ඛමානාය වා සාමණෙරස්ස වා සාමණෙරියා වා සාමං චීවරං විකප්පෙත්වා අපච්චුද්ධාරකං[1] පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (59)

10 යො පන භික්ඛු භික්ඛුස්ස පත්තං වා චීවරං වා නිසීදනං වා සූචිඝරං වා කායබන්ධනං වා අපනිධෙය්‍ය වා අපනිධාපෙය්‍ය වා අන්තමසො හස්සාපෙක්ඛො'පි, **පාචිත්තියං.** (60)

සුරාපානවග්ගො ඡට්ඨො.

---

8 නවං පන භික්ඛුනා චීවරලාභෙන=අලුත් සිවුරු ලද මහණහු විසින්; නීලං වා=නිලක් හෝ; කද්දමං වා=දිය මඩ හෝ; කාළසාමං වා අඟුරු දැලි ඈ කාලවර්ණයක් හෝ යන; තිණ්ණං දුබ්බණ්ණකරණානං=ත්‍රිවිධ දුර්වර්ණකරණයන් අතුරෙන්; අඤ්ඤතරං දුබ්බණ්ණකරණං=එක්තරා දුර්වර්ණකරණයක්; ආදාතබ්බං=බහා ලිය යුතු; චෙ තිණ්ණං දුබ්බණ්ණකරණානං අඤ්ඤතරං දුබ්බණ්ණකරණං; අනාදාය=නො දී; භික්ඛු=මහණ; නවං චීවරං පරිභුඤ්ජෙය්‍ය =අලුත් සිවුරක් පරිභොග කෙරේ නම්;

2 භික්ඛුස්ස වා=උපසපනකුට හෝ; භික්ඛුනියා වා=මෙහෙණියකට හෝ; සික්ඛමානාය වා=සික්ඛමානාවකට හෝ; සාමණෙරස්ස වා=හෙරණකුට හෝ; සාමණෙරියා වා=හෙරණකට හෝ; සාමං=තෙමේ; චීවරං විකප්පෙත්වා= "ඉමං චීවරං තුය්හං විකප්පෙමි"යි සිවුරක් විකපා; අපච්චුද්ධාරකං=නොකළ පච්චුද්ධරණය ඇතිව; පරිභුඤ්ජෙය්‍ය=වළඳ කෙරේ නම්;

10 අන්තමසො=යටත් පිරිසෙයින්; හස්සාපෙක්ඛො'පි=කෙළි කැමැත්තේ ද; භික්ඛුස්ස=මහණකුගේ; පත්තං වා=ඉටත් පොහෝනා පයක් හෝ; චීවරං වා=විකපුම් පොහෝනා චීවරයක් හෝ; නිසීදනං වා=සදස නිසීදනයක් හෝ; සූචිඝරං වා=හිඳි ගුළාවක් හෝ; කායබන්ධනං වා=කාබානක් හෝ; අපනිධෙය්‍ය වා=තෙමේ සඟවා නම් හෝ; අපනිධාපෙය්‍ය වා=අනුන් ලවා සඟවවා නම් හෝ; පාචිත්තියං=පචිති වේ.

6 සුරාපාන වර්ගයයි.

---

1 **'අපච්චුද්ධාරණං' (මරම්ම)**

1 යො පන භික්ඛු සඤ්චිච්ච පාණං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (61)

2 යො පන භික්ඛු ජානං සප්පාණකං උදකං පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (62)

3 යො පන භික්ඛු ජානං යථාධම්මං නිහතාධිකරණං පුන කම්මාය උක්කොටෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (63)

4 යො පන භික්ඛු භික්ඛුස්ස ජානං දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං පටිච්ඡාදෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (64)

5 යො පන භික්ඛු ජානං ඌනවීසතිවස්සං පුග්ගලං උපසම්පාදෙය්‍ය, සො ච පුග්ගලො අනුපසම්පන්නො, තෙ ච භික්ඛූ ගාරය්හා, ඉදං තස්මිං **පාචිත්තියං**. (65)

6 යො පන භික්ඛු ජානං ථෙය්‍යසත්ථෙන සද්ධිං සංවිධාය එකද්ධානමග්ගං පටිපජ්ජෙය්‍ය අන්තමසො ගාමන්තරම්පි, **පාචිත්තියං**. (66)

---

1 සඤ්චිච්ච=මොහු මරමි යි සිතා; පාණං=තිරිසන් සතකු; ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය=දිවියෙන් තොර කෙරේ නම්;

2 ජානං=ප්‍රාණීන් සහිතයයි දැන; සප්පාණකං උදකං=පණුවන් ඇති දිය; පරිභුඤ්ජෙය්‍ය=පරිභොග කෙරේ නම්;

3 ජානං=වූපසමිතයයි දත්තේ; යථා ධම්මං=ධර්මයට අනුව; නිහතාධිකරණං=විනිච්ඡිත අධිකරණයක්; පුන කම්මාය=නැවත විනිශ්චය කරනු පිණිස; උක්කොටෙය්‍ය=උගුළුවා නම්;

4 භික්ඛුස්ස=මහණක්හු ගේ; දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං=සඟවෙසෙස් ඇවැතක්; ජානං=කිසියම් උපායෙකින් දත්තේ; පටිච්ඡාදෙය්‍ය=අනෙකකුට නොකියා සඟවා නම්;

5 ජානං=දැන දැන; ඌනවීසතිවස්සං පුග්ගලං=උනුවිසි වයස් පුඟුලකු; උපසම්පාදෙය්‍ය=උපාධ්‍යාය ව උපසම්පදා කරවා නම්; සො ච පුග්ගලො=ඒ පුඟුලා ද; අනුපසම්පන්නො=උපසම්පන්න නො වෙයි; තෙ ච භික්ඛූ=ඒ ගණපූරක භික්ෂූහු ද; ගාරය්හා=නින්ද කට යුතු වෙත් (දුකුළාවට **පත්** වෙති); තස්මිං=ඒ උපාධ්‍යායයා කෙරෙහි; ඉදං පාචිත්තියං=මේ පචිතිය දත යුතු.

6 ජානං=ථෙය්‍යසත්ථයෙකැයි දැන දැන; සංවිධාය=සාකච්ඡා කොට ගෙන; ථෙය්‍යසත්ථෙන සද්ධිං=සොර සත්වා මුළක් සමඟ, එකද්ධානමග්ගං=එක් අදන් මඟකට; අන්තමසො=සටහින්; ගාමන්තරං පි=අන් ගමට නමුදු; පටිපජ්ජෙය්‍ය=යේ නම්;

(7 අපි ද මෙ පරිදි සි.)

7 යො පන භික්ඛු මාතුගාමෙන සද්ධිං සංවිධාය එකද්ධානමග්ගං පටිපජ්ජෙය්‍ය අන්තමසො ගාමන්තරම්පි, පාචිත්තියං. (67)

8 යො පන භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය "තථා'හං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා යෙ'මෙ අන්තරායිකා ධම්මා වුත්තා භගවතා, තෙ පටිසෙවතො නා'ලං අන්තරායායා"ති; සො භික්ඛු භික්ඛූහි එවම'ස්ස වචනීයො "මා ආයස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අබ්භාචික්ඛි, න හි සාධු භගවතො අබ්භක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය, අනෙකපරියායෙන ආවුසො අන්තරායිකා ධම්මා අන්තරායිකා වුත්තා භගවතා, අලඤ්ච පන තෙ පටිසෙවතො අන්තරායායා"ති. එවං ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානො තථෙ'ව පග්ගණ්හෙය්‍ය, සො භික්ඛු භික්ඛූහි යාවතතියං සමනුභාසිතබ්බො තස්ස පටිනිස්සග්ගාය; යාවතතියඤ්චෙ සමනුභාසියමානො තං පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය, ඉච්චෙතං කුසලං, නො චෙ පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය, පාචිත්තියං. (68)

---

8 යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක් තෙම; යෙ ඉමෙ අන්තරායිකා ධම්මා=යම් මේ අන්තරායකර වූ ආපත්ති කෙනෙක්; භගවතා වුත්තා=බුදුන් විසින් වදාරන ලද්දේ ද; තෙ=ඒ ධර්මයෝ; පටිසෙවතො=සෙවුනා මහණහට; යථා=යම් සේ; අන්තරායාය=සග මොක් ආදියට අන්තරාය පිණිස; න අලං=සමර්ථ නොවෙත් ද; අහං=මම; භගවතා=බුදුන් විසින්; දෙසිතං ධම්මං=දෙසන ලද ධර්මය; තථා ආජානාමි ඉති=එසේ දනිමි යි; එවං වදෙය්‍ය=මෙසේ කියා නම්; සො භික්ඛු=ඒ මහණ තෙම; භික්ඛූහි=සෙසු ලජ්ජි මහණුන් විසින්; ආයස්මා=ඇවැත; එවං මා අවච=මෙසේ නොකියව; භගවන්තං=බුදුනට; මා අබ්භාචික්ඛි=නිඳා නොකරව; භගවතො=බුදුනට; අබ්භක්ඛානං=ගැරහීම; න හි සාධු=නොමැනවි; භගවා=භගවත් තෙම; එවං න හි වදෙය්‍ය=මෙසේ නොම වදාරන්නේය; ආවුසො=ඇවැත, අන්තරායිකා ධම්මා=අන්තරායකර ධර්මයෝ; අනෙකපරියායෙන=නා නා කාරණයෙන්; අන්තරායිකා=අන්තරාය කරයහ යි; භගවතා වුත්තා=බුදුන් විසින් කියන ලදහ; තෙ=ඒ ධර්මයෝ; පටිසෙවතො=සෙවිනාහට; අන්තරායාය=අන්තරාය පිණිස; අලං ච පන ඉති=සමර්ථයෝ ද වෙති යි; එවං වචනීයො අස්ස=මෙ සේ තෙවරක් කිවයුතු වන්නේය; සො භික්ඛු=ඒ මහණ තෙම; භික්ඛූහි=සෙසු මහණුන් විසින්; එවං ච වුච්චමානො=මෙසේ ද කියනු ලබන්නේ; තථෙ'ව =එසේ ම; පග්ගණ්හෙය්‍ය=දෘෂ්ටි ව ගෙන සිටී නම්; සො භික්ඛු භික්ඛූහි; තස්ස පටිනිස්සග්ගාය=ඒ දෘෂ්ටිය හරනා පිණිස; යාවතතියං සමනුභාසිතබ්බො=තුන් යළක් සමනුභාසන කම් කළයුතු වන්නේය;

9 යො පන භික්ඛු ජානං තථාවාදිනා භික්ඛුනා අකතානුධම්මෙන තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සට්ඨෙන සද්ධිං සම්භුඤ්ජෙය්‍ය වා සංවසෙය්‍ය වා සහ වා සෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (69)

10 සමණුද්දෙසො'පි චෙ එවං වදෙය්‍ය 'තථා'හං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා යෙ'මෙ අන්තරායිකා ධම්මා වුත්තා භගවතා, තෙ පටිසෙවතො නා'ලං අන්තරායායා''ති. සො සමණුද්දෙසො භික්ඛූහි එවම'ස්ස වචනීයො ''මා ආවුසො සමණුද්දෙස එවං අවච, මා භගවන්තං අබ්භාචික්ඛි, න හි සාධු භගවතො අබ්භක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය, අනෙකපරියායෙන ආවුසො සමණුද්දෙස අන්තරායිකා ධම්මා අන්තරායිකා වුත්තා භගවතා, අලඤ්ච පන තෙ පටිසෙවතො අන්තරායායා''ති;

එවඤ්ච පන සො සමණුද්දෙසො භික්ඛූහි වුච්චමානො තථෙ'ව පග්ගණ්හෙය්‍ය, සො සමණුද්දෙසො භික්ඛූහි එවම'ස්ස වචනීයො ''අජ්ජතග්ගෙ තෙ ආවුසො සමණුද්දෙස න චෙ'ව සො භගවා සත්ථා අපදිසිතබ්බො, යම්පි ච'ඤ්ඤෙ සමණුද්දෙසා ලභන්ති භික්ඛූහි සද්ධිං දිරත්තතිරත්තං සහසෙය්‍යං, සා'පි තෙ නත්ථි, චර පිරෙ විනස්සා'ති; යො පන භික්ඛු ජානං තථා නාසිතං සමණුද්දෙසං උපලාපෙය්‍ය වා උපට්ඨාපෙය්‍ය වා සම්භුඤ්ජෙය්‍ය වා සහ වා සෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (70)

සප්පාණකවග්ගො සත්තමො.

චෙ=ඉදින්; යාවතතියං සමනුභාසියමානො=තුන් සලක් සමනුභාසන කම් කරනු ලබන්නේ; තං=ඒ ලබ්ධිය; පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය=හරනේ නම්; ඉච්චෙතං=එසේ මේ හැරපීම; කුසලං=මැනැවි.

9 ජානං=උක්ඛිත්තයෙකැයි දැන දැන; තථාවාදිනා=එබඳු මිථ්‍යාවාද ඇති; අකතානුධම්මෙන=ඔසාරණය කරනු නොලැබූ; තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සට්ඨෙන=ඒ මිථ්‍යාලබ්ධිය නොහළ; භික්ඛුනා සද්ධිං=මහණකු සමඟ; සම්භුඤ්ජෙය්‍ය වා=ධර්මාමිෂසම්භොග කෙරේ නම් හෝ; සහ වා සෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය=තානූපචාර වූ එකාවච්ඡන්නයෙහි වුවත් එක්ව හොවී නම්;

10 සමණුද්දෙසො අපි=හෙරණෙක් ද; භගවතා යෙ'මෙ අන්තරායිකා වුත්තා, තෙ පටිසෙවතො —පෙ— සො සමණුද්දෙසො=ඒ හෙරණ තෙමේ; භික්ඛූහි=සෙසු මහණුන් විසින්; ආවුසො සමණුද්දෙස=ඇවැත සමණුද්දෙසය; මා එවං අවච —පෙ— තෙ=ඒ ධර්මයෝ; පටිසෙවතො=සෙවිනහුට; අන්තරායායා=අන්තරාය

1 යො පන භික්ඛු භික්ඛූහි සහධම්මිකං වුච්චමානො එවං වදෙය්‍ය "න තාවා'හං ආවුසො එතස්මිං සික්ඛාපදෙ සික්ඛිස්සාමි, යාව න අඤ්ඤං භික්ඛුං ව්‍යත්තං විනයධරං පරිපුච්ඡාමී"ති, **පාචිත්තියං**; සික්ඛමානෙන භික්ඛවෙ භික්ඛුනා අඤ්ඤාතබ්බං පරිපුච්ඡිතබ්බං පරිපඤ්හිතබ්බං, අයං තත්‍ථ සාමීචි. (71)

පිණිස; අලං ච පන ඉති=සමර්ථයහ යි; එවං වචනීයො · අස්ස=මෙසේ කිවයුතු වන්නේය.

සො සමණුද්දෙසො භික්ඛූහි එවං ච වුච්චමානො, තථෙව පග්ගණ්හෙය්‍ය=එසේම ගෙන සිටී නම්; සො සමණුද්දෙසො භික්ඛූහි; ආවුසො සමණුද්දෙස=ඇවැත සාමණේරය; අජ්ජතග්ගෙ=අද පටන්; තෙ=තා විසින්; සො භගවා=ඒ භගවත් තෙම; සත්‍ථා=මගේ ශාස්තෘ යයි; නවෙ'ව අපදිසිතබ්බො=නො ම පැවසිය යුත්තේය; අඤ්ඤෙ සමණුද්දෙසා=සෙසු හෙරණහු; භික්ඛූහි සද්ධිං=භික්ෂූන් සමඟ; දිරත්තතිරත්තං=දෙතුන් රැයක්; යංපි ච සහසෙය්‍යං ලභන්ති=යම් සහසෙය්‍යාවක් ලබත් ද; සා'පි=ඒ සහසෙය්‍යාව ද; තෙ නත්‍ථි=තට නැත; පිරෙ=මමත්වය නැති එම්බා හෙරණ; චර=සඟරමින් යව; විනස්ස ඉති=නො පැනෙන තැනකට යවයි; එවං වචනීයො අස්ස= මෙසේ කිවයුතු වන්නේය; යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; ජානං= දණ්ඩකම්මනාසනාවෙන් නසනලද බව දැන දැන; තථා නාසිතං= එසේ දණ්ඩකම්මයෙන් බැහැර ලන ලද; සාමණේරං= හෙරණකු; උපලාපෙය්‍ය වා=සඬ්ග්‍රහ කෙරේ නම් හෝ; උපට්ඨාපෙය්‍ය වා=වත් පිළිවෙත් කරවා ගනී නම් හෝ; සම්භුඤ්ජෙය්‍ය වා=ධර්මාමිෂ සම්භොග කෙරේ නම් හෝ; සහ වා සෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය=සහසෙය්‍යා කෙරේ නම් හෝ; පාචිත්තියං=පචිති ඇවැත් වේ.

7 සප්පාණක වග්ගයයි.

1 භික්ඛූහි=මහණුන් විසින්; සහධම්මිකං වුච්චමානො=ශික්ෂා පදයෙන් ඔවා දෙනු ලබන්නේ; ආවුසො=ඇවැත; 'යාව=යම්තාක්; ව්‍යත්තං=බහුශ්‍රැත වූ; විනයධරං=විනයධර වූ; අඤ්ඤං භික්ඛුං=තොප කෙරෙන් අන් භික්ෂුවක්; පරිපුච්ඡාමි=විචාරම් ද; තාව=ඒතාක්; එතස්මිං සික්ඛාපදෙ=තෙල ශික්ෂාවෙහි; න සික්ඛිස්සාමි ඉති=නො හික්මෙමැයි; එවං වදෙය්‍ය=මෙසේ කියා නම්; පාචිත්තියං=පචිති වේ; භික්ඛවෙ=මහණෙනි; සික්ඛමානෙන භික්ඛුනා=හික්මෙනු රිසි ඇති මහණහු විසින්; අඤ්ඤාතබ්බං=වස්තු නිදානාදිය දත යුතු; පරිපුච්ඡිතබ්බං=අර්ථ විචාළ යුතු; පරිපඤ්හිතබ්බං=පරීක්ෂා කටයුතුය.

2 යො පන භික්ඛු පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ එවං වදෙය්‍ය "කිං පනි'මෙහි ඛුද්දානුඛුද්දකෙහි සික්ඛාපදෙහි උද්දිට්ඨෙහි යාවදෙව කුක්කුච්චාය විහෙසාය විලෙඛාය සංවත්තන්තී" ති, සික්ඛාපද විවණ්ණනකෙ **පාචිත්තියං**. (72)

3 යො පන භික්ඛු අන්වද්ධමාසං පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ එවං වදෙය්‍ය "ඉදානෙ'ව ඛො ආවුසො[1] අහං ආජානාමි අයං පි කිර ධම්මො සුත්තාගතො සුත්තපරියාපන්නො අන්වද්ධමාසං උද්දෙසං ආගච්ඡතී" ති; තඤ්චෙ භික්ඛුං අඤ්ඤෙ භික්ඛූ ජානෙය්‍යුං නිසින්නපුබ්බං ඉමිනා භික්ඛුනා ද්වත්තික්ඛත්තුං පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ කො පන වාදො භිය්‍යො, න ච තස්ස භික්ඛුනො අඤ්ඤාණකෙන මුත්ති අත්ථි, යඤ්ච තත්ථ ආපත්තිං ආපන්නො, තං ච යථාධම්මො කාරෙතබ්බො, උත්තරිං ච'ස්ස මොහො ආරොපෙතබ්බො "තස්ස තෙ ආවුසො අලාභා, තස්ස තෙ දුල්ලද්ධං, යං ත්වං පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ න සාධුකං අට්ඨිකත්වා මනසි කරොසී"ති, ඉදං තස්මිං මොහනකෙ **පාචිත්තියං**. (73)

---

2 පාතිමොක්ඛෙ=ප්‍රාතිමොක්ෂය; උද්දිස්සමානෙ=ආචාර්‍ය්‍යයා විසින් අතැවැසියාට කියනු ලබන කල්හි හෝ සජ්ඣායන කරනු ලබන කල්හි හෝ; උද්දිට්ඨෙහි=උදෙසන ලද; ඛුද්දානුඛුද්දකෙහි=ඛුද්දානුඛුද්දක වූ; ඉමෙහි සික්ඛාපදෙහි=මේ සිකපදවලින්; කිං=කවර ප්‍රයෝජනයෙක් ද; යාවදෙ'ව=යම්තාක් නොහොත් අතිශයින්; කුක්කුච්චාය=කැප ද අකැපදැයි යන කුකුස් පිණිස; විහෙසාය=විපිළිසර විසින් වෙහෙස පිණිස; විලෙඛාය=සිතේ රෙඛාහටගැනීමට හෙවත් නොසිලුටු බව පිණිස; සංවත්තන්ති ඉති=වැටෙති යි; එවං වදෙය්‍ය=මෙ සේ කියා නම්; සික්ඛාපද විවණ්ණනකෙ=මෙසේ ශික්ෂා පදයනට ගැරහීම නිමිති කොට; පාචිත්තියං=පචිති වේ.

3 අන්වද්ධමාසං=අඩමසක් පාසා; පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ=පොහෝ විසින් පාමොක් උදෙසනු ලබන කල්හි; ආවුසො=ඇවැත්නි; ඉදානි එව ඛො=දැන් ම වනාහි; අහං ආජානාමි=මම දනිමි; සුත්තාගතො= ප්‍රාතිමොක්ෂයෙහි වන; සුත්තපරියාපන්නො=පාමොක්හි ඇතුළත්; අයං පි ධම්මො=මේ ධර්මයත්; අන්වද්ධමාසං=අඩමසක් පාසා; උද්දෙසං ආගච්ඡති කිර ඉති=උදෙසීමට ඒ ලයි; එවං වදෙය්‍ය=මෙසේ කියා නම්; ද්වත්තික්ඛත්තුං=දෙතුන් වරෙක; පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ=පාමොක් උදෙසනු ලබන කල්හි හුන් විරූ බව ගැන; කො පන වාදෙ=කියනු ම කිමැයි; අඤ්ඤෙ භික්ඛූ=සෙසු භික්ෂූහු; තං භික්ඛුං=ඒ මහණහු ගැන; ජානෙය්‍යුං වෙ=

---

1 "ආවුසොති" පදං මරම්ම පොත්ථකෙසු නත්ථි

4 යො පන භික්ඛු භික්ඛුස්ස කුපිතො අනත්තමනො පහාරං දදෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (74)

5 යො පන භික්ඛු භික්ඛුස්ස කුපිතො අනත්තමනො තලසත්තිකං උග්ගිරෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (75)

6 යො පන භික්ඛු භික්ඛුං අමූලකෙන සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනුද්ධංසෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (76)

7 යො පන භික්ඛු භික්ඛුස්ස සඤ්චිච්ච කුක්කුච්චං උපදහෙය්‍ය 'ඉති'ස්ස මුහුත්තම්පි අ'ඵාසු භවිස්සතී' ති එතදෙ'ව පච්චයං කරිත්වා අනඤ්ඤං, **පාචිත්තියං**. (77)

ඉදින් දනිත් නම්; තස්ස භික්ඛුනො=ඒ මහණහට; අඤ්ඤාණකෙන=නොදන්නා පත් බව කාරණ කොට; මුත්ති න ච අත්ථි=ඇවැතින් ගැළවීමෙක් නැත; තත්‍ථ=තමා කළ ඒ අනාචාරයෙහි; යං ච ආපත්තිං ආපන්නො=යම් ඇවැතකට පැමිණියේ ද; තං ච=ඒ ඇවැත කාරණ කොට ද; යථාධම්මො=ධර්මවිනය විධි පරිදි; කාරෙතබ්බො=කරවිය යුතු; උත්තරිං ච=යථාධර්මකරණයෙන් මත්තෙහි ද; ආවුසො=ඇවැත; යං=යම් හෙයකින්; ත්වං=තෝ; පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ=පාමොක් උදෙසන ලබන කල්හි; සාධුකං=මොනවට; අට්ඨිංකත්වා=අර්ථි භාවය හෙවත්-එසින් තමහට ප්‍රයෝජනයක් ඇති බව කොට; න මනසි කරොසි=මෙනෙහි නොකෙරෙහි ද; (තස්මා) තස්ස තෙ=ඒ තට; අලාභා=මෙලෝ පරලෝ ලාභයෝ නොවන්නාහ; තස්ස තෙ=ඒ තට; දුල්ලද්ධං=(පිනින් ලද මිනිසත් බව) දුක් පිණිස ලබන ලද්දක් විය; ඉති=මෙසේ නින්‍දා කොට: අස්ස=ඒ මහණහුට; මොහො ආරොපෙතබ්බො=ඤත්තිදුතිය කම්මවදන් කියා මොහාරොපනය කට යුතු; මොහනකෙ=නැවත මොහනය කරන; තස්මිං=ඒ පුඟුලා කෙරෙහි; ඉදං පාචිත්තියං=මේ පචිතිය දතයුතු.

4 කුපිතො=කිපියේ; අනත්තමනො=නොසතුටුවූයේ; භික්ඛුස්ස=මහණකුට; පහාරං දදෙය්‍ය=පහර දේ නම්,

5 තලසත්තිකං=අත් සැත්; උග්ගිරෙය්‍ය=නඟා නම්;

6 අමූලකෙන=දිට්ඨාදි මුල් නැති; සඞ්ඝාදිසෙසෙන=සඟ වෙසෙසින්; අනුද්ධංසෙය්‍ය=චොදනා කෙරේ නම්;

7 යො පන භික්ඛු=යම් භික්ෂුවක්; ඉති=මේ කුකුස් ඉපදවීමෙන් අස්ස=මේ මහණහට; මුහුත්තං පි=ඈසිල්ලකුදු; අඵාසු භවිස්සති ඉති=අඵාසු වන්නේයයි; සඤ්චිච්ච=මෙ සේ සිතා; භික්ඛුස්ස=මහණකුට; කුක්කුච්චං උපදහෙය්‍ය=සංසය උපදවා නම්; එතදෙ'ව=මේ දුක් ඉපදවීම ම; පච්චයං කරිත්වා=කාරණ කොට; පාචිත්තියං=පචිති වේ; අනඤ්ඤං=අන් අනුශාසනාදියක් කාරණ කොට පචිති නොවේ;

8 යො පන භික්ඛු භික්ඛූනං භණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදපන්නානං උපස්සුති තිට්ඨෙය්‍ය 'යං ඉමෙ භණිස්සන්ති තං සොස්සාමී'ති එතදෙ'ව පච්චයං කරිත්වා අනඤ්ඤං **පාචිත්තියං**. (78)

9 යො පන භික්ඛු ධම්මිකානං කම්මානං ඡන්දං දත්වා පච්ඡා ඛීයනධම්මං ආපජ්ජෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (79)

10 යො පන භික්ඛු සඞ්ඝෙ විනිච්ඡයකථාය වත්තමානාය ඡන්දං අදත්වා උට්ඨායා'සනා පක්කමෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (80)

11 යො පන භික්ඛු සමග්ගෙන සඞ්ඝෙන චීවරං දත්වා පච්ඡා ඛීයනධම්මං ආපජ්ජෙය්‍ය 'යථාසන්ථුතං භික්ඛූ සඞ්ඝිකං ලාභං පරිණාමෙන්තී'ති, **පාචිත්තියං**. (81)

12 යො පන භික්ඛු ජානං සඞ්ඝිකං ලාභං පරිණතං පුග්ගලස්ස පරිණාමෙය්‍ය, **පාචිත්තියං**. (82)

සහධම්මික වග්ගො අට්ඨමො.

---

8 භණ්ඩනජාතානං=හටගත් දබර ඇති; කලහජාතානං=හට ගත් කලහ ඇති; විවාදපන්නානං=විවාදාධිකරණයට පත්; භික්ඛූනං= මහණුන් ගේ; උපස්සුති=බස් ඇසෙන තැන; යං=යම් වචනයක්; ඉමෙ භණිස්සන්ති=මොහු කියත් ද; තං සොස්සාමි ඉති=එය අසමි යි; එතදෙ'ව පච්චයං කරිත්වා=මෙය ම කාරණ කොට; අනඤ්ඤං= අනෙකක් කාරණ නො කොට; තිට්ඨෙය්‍ය=සිටී නම්;

9 ධම්මිකානං කම්මානං=විනය පරිදි කළ චතුර්විධ කර්මයනට; ඡන්දං දත්වා=ඡන්දය දී; පච්ඡා=පසුව; ඛීයනධම්මං=ගරහන බවට; ආපජ්ජෙය්‍ය=පැමිණේ නම්;

10 සඞ්ඝෙ=සඟ මැද; විනිච්ඡයකථාය වත්තමානාය=විනිශ්චය කථාවක් පවත්නා කල්හි; ඡන්දං අදත්වා=(කර්මයකොප්‍යකරන රිසියෙන්) ඡන්දය නො දී; ආසනා උට්ඨාය=හුනස්නෙන් නැඟිට; පක්කමෙය්‍ය=පහව යේ නම්;

11 සමග්ගෙන සඞ්ඝෙන=සමඟ සඞ්ඝයා හා එක් ව; චීවරං දත්වා=සම්මත මහණකුහට චීවරයක් දී; පච්ඡා=පසුව; යථාසන්ථුතං= මිත්‍රතා පරිදි; භික්ඛූ=භික්ෂූහු; සඞ්ඝිකං ලාභං=සඟසතු ලාභ; පරිණාමෙන්ති ඉති=පිරිනමත් යයි; ඛීයනධම්මං=ගරහන බවට; ආපජ්ජෙය්‍ය=පැමිණේ නම්;

12 ජානං=(සංඝිකයයි) දැන දැන; පරිණතං=පිරිනැමූ; සංඝිකං =එ හෙයින් ම සඟ සතු වූ; ලාභං=ලාභයක්; පුග්ගලස්ස=අන් පුඟුලකුට; පරිණාමෙය්‍ය=පිරිනමා නම්.

8. සහධම්මික වර්ගයයි.

1 යො පන භික්ඛු රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාවසිත්තස්ස අනික්ඛන්තරාජකෙ අනිග්ගතරතනකෙ[1] පුබ්බෙ අප්පටිසංවිදිතො ඉන්දඛීලං අතික්කාමෙය්‍ය[2], **පාචිත්තියං**. (83)

2 යො පන භික්ඛු රතනං වා රතනසම්මතං වා අඤ්ඤත්‍ර අජ්ඣාරාමා වා අජ්ඣාවසථා වා උග්ගණ්හෙය්‍ය වා උග්ගණ්හාපෙය්‍ය වා **පාචිත්තියං**. රතනං වා පන භික්ඛුනා රතනසම්මතං වා අජ්ඣාරාමෙ වා අජ්ඣාවසථෙ වා උග්ගහෙත්වා වා උග්ගණ්හාපෙත්වා වා නික්ඛිපිතබ්බං 'යස්ස භවිස්සති, සො හරිස්සතී'ති, අයං තත්‍ථ සාමීචි. (84)

3 යො පන භික්ඛු සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා විකාලෙ ගාමං පවිසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර තථාරූපා අච්චායිකා කරණීයා, **පාචිත්තියං**. (85)

---

1 ඛත්තියස්ස=කැත් කුලයෙහි උපන්; මුද්ධාවසිත්තස්ස= ක්ෂත්‍රියාභිෂෙකයෙන් අභිෂෙකය ලත්; රඤ්ඤො=රජහු ගේ; අනික්ඛන්තරාජකෙ=බැහැර නොගිය රජහු ඇති; අනිග්ගතරතනකෙ=බැහැර නොගිය මෙහෙස්න ඇති; (සයනීඝරෙ=යහන් ගැබැ) පුබ්බෙ=ඇතුළුවන්නට පෙර; අප්පටිසංවිදිතො=තමා ආ බව නො දැන්වූයේ; ඉන්දඛීලං=එළිපත; අතික්කාමෙය්‍ය=ඉක්ම ඇතුළත වදී නම්;

2 අජ්ඣාරාමා වා අජ්ඣාවසථා වා අඤ්ඤත්‍ර=ඇතුළු අරම ද ඇතුළු ගෙය ද හැර; රතනං වා= දශවිධ රත්නය හෝ; රතනසම්මතං වා=පිළී ආදි උපභොග පරිභොග වස්තුවක් හෝ; උග්ගණ්හෙය්‍ය වා=රැකදෙන රිසියෙන් තෙමේ ගනී නම් හෝ; උග්ගණ්හාපෙය්‍ය වා=අනුන් ලවා ගන්වා නම් හෝ; පාචිත්තියං=පචිති වේ; භික්ඛුනා= මහණහු විසින්; රතනං වා=රත්නයක් හෝ; රතන සම්මතං වා= රත්නසම්මත වස්තුවක් හෝ; අජ්ඣාරාමෙ වා=ඇතුළු අරමැ හෝ: අජ්ඣාවසථෙ වා=ඇතුළු ගෙහි හෝ (දැක); උග්ගහෙත්වා වා=තමා ගෙන හෝ; උග්ගණ්හාපෙත්වා වා=අනුන් ලවා ගන්වා හෝ; යස්ස භවිස්සති=යමක්හු ගේ මේ ධනය වින්නේ ද; සො හරිස්සති ඉති= හෙතෙම ගෙන යන්නේ යයි සිතා; නික්ඛිපිතබ්බං=තබා තැබිය යුතුයි; අයං=මේ; තත්‍ථ=අරම්හි අමතකව තබා ගිය වස්තුව ගැන්මෙහි; සාමීචි=විනයානුගත වතයි.

3 තථාරූපා=අහි ඩසනාදි රූපවූ; අච්චායිකා කරණීයා අඤ්ඤත්‍ර=ඉක්මන් කටයුත්තක් නැති ව; සන්තං භික්ඛුං=විද්‍යමාන මහණහු අතින්; අනාපුච්ඡා=නොපිළිවිස; විකාලෙ ගාමං පවිසෙය්‍ය= විකල්හි ගම් වදී නම්;

---

1 'අනිග්ගත රතනකො' (මරම්ම) 2 'අතික්කාමෙය්‍ය' (මරම්ම)

4 යො පන භික්ඛු අට්ඨිමයං වා දන්තමයං වා විසාණමයං වා සූචිඝරං කාරාපෙය්‍ය, භෙදනකං **පාචිත්තියං**. (86)

5 නවං පන භික්ඛුනා මඤ්චං වා පීඨං වා කාරයමානෙන අට්ඨඞ්ගුලපාදකං කාරෙතබ්බං සුගතඞ්ගුලෙන අඤ්ඤත්‍ර හෙට්ඨිමාය අටනියා, තං අතික්කාමයතො ඡෙදනකං **පාචිත්තියං**. (87)

6 යො පන භික්ඛු මඤ්චං වා පීඨං වා තූලොනද්ධං කාරා-පෙය්‍ය, උද්දාලනකං **පාචිත්තියං**. (88)

7 නිසීදනං පන භික්ඛුනා කාරයමානෙන පමාණිකං කාරෙතබ්බං, තත්‍රිදං පමාණං, දීඝසො ද්වෙ විදත්ථියො සුගතවිදත්ථියා, තිරියං දියඩ්ඪං, දසා විදත්ථි, තං අතික්කාමයතො ඡෙදනකං **පාචිත්තියං**. (89)

---

4 අට්ඨිමයං වා=ඇටමුවා හෝ; දන්තමයං වා=දළමුවා හෝ; විසාණමයං වා=අංමුවා හෝ; සූචිඝරං=හිඳි ගුළාවක්; කාරාපෙය්‍ය= කරවා නම්; (ඒ මහණහට) භෙදනකං=බිඳ දමා ඇවැත් දෙසීම අවසන් කොටැති; පාචිත්තියං;

5 නවං=අලුත්; මඤ්චං වා=ඇඳක් හෝ; පීඨං වා=පුටුවක් හෝ; කාරයමානෙන භික්ඛුනා පන=කරවන මහණහු විසින් වනාහි; හෙට්ඨිමාය අටනියා අඤ්ඤත්‍ර=හැඳවලේ යටහාගය හැර; සුගතඞ්ගුලෙන=සුගත් අඟුලින්; අට්ඨඞ්ගුලපාදකං=අටඟුල් පා ඇත්තක් කොට; කාරෙතබ්බං=කරවිය යුතු; තං අතික්කාමයතො=ඒ පමණ ඉක්මවන්නහුට; ඡෙදනකං පාචිත්තියං=සිඳ දමා ඇවැත් දෙසීම ඇති පචිති වේ.

6 තූලොනද්ධං=පුලුන් වළඳනා ලද; මඤ්චං වා පීඨං වා; කාරාපෙය්‍ය=කරවා නම්; උද්දාලනකං පාචිත්තියං=විදුරණය ඇති පචිති වේ.

7 නිසීදනං කාරයමානෙන භික්ඛුනා පන=නිසීදන චීවරයක් කරවන මහණහු විසින්; පමාණිකං කාරෙතබ්බං=ප්‍රමාණ යුක්ත කොට කරවිය යුතු; තත්‍ර=ඒ චීවරයෙහි; ඉදං පමාණං=මේ පමණී; දීඝසො=දිගින්; සුගතවිදත්ථියා=සුගත් වියතින්; ද්වෙ විදත්ථියො= දෙවියතෙක; තිරියං=සරස (-පුළුලින්); දියඩ්ඪං=එක් වියත් සාඟු-ලෙකි; දසා=දවල්ල; විදත්ථි=වියතෙකි; තං අතික්කාමයතො=ඒ පමණ ඉක්මවා කරන්නහුට; ඡෙදනක පචිති වේ.

8 කණ්ඩුපටිච්ඡාදිං පන භික්ඛුනා කාරයමානෙන පමාණිකා කාරෙතබ්බා, තත්‍රි'දං පමාණං, දීඝසො චතස්සො විදත්ථියො සුගත විදත්ථියා, තිරියං ද්වෙ විදත්ථියො, තං අතික්කාමයතො ඡෙදනකං **පාචිත්තියං**. (90)

9 වස්සිකසාටිකං පන භික්ඛුනා කාරයමානෙන පමාණිකා කාරෙතබ්බා, තත්‍රි'දං පමාණං දීඝසො ඡ විදත්ථියො සුගතදත්ථියා, තිරියං අඩ්ඪතෙය්‍යා, තං අතික්කාමයතො ඡෙදනකං **පාචිත්ති-යං**. (91)

10 යො පන භික්ඛු සුගතචීවරප්පමාණං චීවරං කාරාපෙය්‍ය අතිරෙකං වා, ඡෙදනකං **පාචිත්තියං**, තත්‍රි'දං සුගතස්ස සුගත චීවරප්පමාණං; දීඝසො නව විදත්ථියො සුගතවිදත්ථියා, තිරියං ඡ විදත්ථියො, ඉදං සුගතස්ස සුගතචීවරප්පමාණං. (92)

රතන වග්ගො නවමො.

උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තො ද්වෙනවුති පාචිත්තියා ධම්මා, තත්ථා'යස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි

---

8 කණ්ඩුපටිච්ඡාදිං කාරයමානෙන භික්ඛුනා පන=කස් පිළි සත් සිවුරක් කරවන මහණහු විසින්; පමාණිකා කාරෙතබ්බා= පමණින් යුතු වූවා කාරවිය යුතු; තත්‍ර ඉදං පමාණං=එහි මේ පමණි; දීඝසො සුගතවිදත්ථියා චතස්සො විදත්ථියො=දිගින් සුගත් වියතින් සිවු වියතෙකි; තිරියං ද්වෙ විදත්ථියො=පුළුලින් දෙවියතෙකි; තං අතික්කාමයතො=ඒ පමණ ඉක්මවන්නහුට;

8 වස්සිකසාටිකං කාරයමානෙන භික්ඛුනා පන=වැසි සළු සිවුරක් කරවන මහණහු විසින්; පමාණිකා කාරෙතබ්බා=පමණ යුතු වූවා කරවිය යුතු; තත්‍රි'දං පමාණං; දීඝසො සුගතවිදත්ථියා; ඡ විදත්ථි යො=ස වියතෙකි; තිරියං; අඩ්ඪතෙය්‍යා=අඩුතුන් වියතෙකි.

10 යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; සුගතචීවරප්පමාණං වා= සුගත් සිවුර පමණ කොට ඇති හෝ; අතිරෙකං වා=අධික කොට ඇති හෝ; චීවරං කාරාපෙය්‍ය=සිවුරක් කරවා නම්=ඡෙදනකං පාචිත්තියං=ඡෙදනක පචිති වේ; තත්‍ර=එහි ලා; ඉදං=මේ; සුගතස්ස= සුගත්හු ගේ; සුගතචීවරප්පමාණං=සුගත් සිවුරේ පමණයි; දීඝසො= දිගින්; සුගතවිදත්ථියා නව විදත්ථියො=සුගත් වියතින් නව වියනි;

කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, තතියම්පි පුච්ඡාමි, කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, පරිසුද්ධෙ'ත්ථා'යස්මන්තො, තස්මා තුණ්හී, එවමෙ'තං ධාරයාමීති.

පාචිත්තියා නිට්ඨිතා.

—:o:—

a ඉමෙ ඛො පනා'යස්මන්තො චත්තාරො පාටිදෙසනීයා ධම්මා උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති.

1 යො පන භික්ඛු අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා අන්තරඝරං පවිට්ඨාය හත්ථතො ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා සහත්ථා පටිග්ගහෙත්වා ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා, පටිදෙසෙතබ්බං තෙන භික්ඛුනා ගාරය්හං ආවුසො ධම්මං ආපජ්ජිං අසප්පායං **පාටිදෙසනීයං,** තං පටිදෙසෙමීති,

2 භික්ඛූ පනෙ'ව කුලෙසු නිමන්තිතා භුඤ්ජන්ති, තත්‍ර චෙසා භික්ඛුනී වොසාසමානරූපා ඨිතා හොති "ඉධ සූපං දෙථ ඉධ ඔදනං දෙථා" ති, තෙහි භික්ඛූහි සා භික්ඛුනී අපසාදෙතබ්බා "අපසක්ක

තිරියං ඡ විදත්ථියො=සරස ස-වියතෙකි; ඉදං=මේ; සුගතස්ස=සුගත් හුගේ; සුගතචීවරප්පමාණං=සුගත් සිවුරේ පමණයි.

9 රතන වර්ගයයි.

පවිති ඇවැත්හු නිමියහ.

—:o:—

a ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්නි; පාටිදෙසනීයා=පාටිදෙසනීය නම් වූ; ඉමෙ ඛො පන චත්තාරො ධම්මා=මේ සිව් ඇවැත් කෙනෙක්; උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති=උදෙසීමට එත්.

1 යො පන භික්ඛු=යම් මහණෙක්; අන්තරඝරං පවිට්ඨාය=ඇතුළු ගමට පිවිසි; **අඤ්ඤා**තිකාය භික්ඛුනියා හත්ථතො=නො නෑ මෙහෙණක අතින්; ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා=ඛාදනීය හෝ භොජනීය හෝ; සහත්ථා පටිග්ගහෙත්වා=සියතින් පිළිගෙන; ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා=කා තම් හෝ වළඳා තම් හෝ; තෙන භික්ඛුනා=ඒ මහණහු විසින්; ආවුසො=ඇවැත; ගාරය්හං=ගැරහිය යුතු වූ; අසප්පායං=නුසුදුසු වූ; පාටිදෙසනීයං ධම්මං=පාටිදෙසනීය නම් ඇවැතකට; ආපජ්ජිං=පැමිණියෙමි; තං=ඒ ඇවැත; පටිදෙසෙමි ඉති=දෙසමි යි; පටිදෙසෙතබ්බං=දෙසිය යුතු.

2 භික්ඛූ පනෙ'ව=භික්ෂූහු වනාහි; නිමන්තිතා=ක්ෂත්‍රියාදීන් විසින් භොජනයෙන් පවරන ලද්දාහු; කුලෙසු=කුල ගෙවල; භුඤ්ජන්ති=වළඳත් ද; ඉධ සූපං දෙථ=මෙහි සූපදෙව; ඉධ ඔදනං දෙථ ඉති=මෙහි බත් දෙවයි; වොසාසමානරූපා=විධාන කරන ස්වභාව ඇත්තා වූ; එසා භික්ඛුනී=මේ මෙහෙණ; තත්‍ර ච=ඒ කුල

තාව භගිනි යාව භික්ඛූ භුඤ්ජන්ති" ති; එකස්ස වෙපි භික්ඛුනො න පටිභාසෙය්‍ය තං භික්ඛුනිං අපසාදෙතුං "අපසක්ක තාව භගිනි යාව භික්ඛූ භුඤ්ජන්ති" ති, පටිදෙසෙතබ්බං තෙහි භික්ඛූහි ගාරය්හං ආවුසො ධම්මං ආපජ්ජිම්හා අසප්පායං **පාටිදෙසනීයං,** තං පටිදෙසෙමාති.

3 යානි ඛො පන තානි සෙඛසම්මතානි කුලානි, යො පන භික්ඛු තථාරූපෙසු සෙඛසම්මතෙසු කුලෙසු පුබ්බෙ අනිමන්තිතො අගිලානො ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා සහත්ථා පටිග්ගහෙත්වා ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා පටිදෙසෙතබ්බං තෙන භික්ඛුනා ගාරය්හං ආවුසො ධම්මං ආපජ්ජිං අසප්පායං **පාටිදෙසනීයං**, තං පටිදෙසෙමීති.

4 යානි ඛො පන තානි ආරඤ්ඤකානි සෙනාසනානි සාසඞ්ක-සම්මතානි සප්පටිභයානි, යො පන භික්ඛු තථාරූපෙසු සෙනාස-නෙසු විහරන්තො[1] පුබ්බෙ අප්පටිසංවිදිතං ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා අජ්ඣාරාමෙ සහත්ථා පටිග්ගහෙත්වා අගිලානො ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා, පටිදෙසෙතබ්බං තෙන භික්ඛුනා ගාරය්හං ආවුසො ධම්මං ආපජ්ජිං අසප්පායං **පාටිදෙසනීයං**, තං පටිදෙසෙමීති.

යෙහි ද; ඨිතා හොති=සිටිනී වෙයි ද; භගිනි=නැඟෙණියෙනි; යාව භික්ඛූ භුඤ්ජන්ති=යම් තාක් භික්ෂූහු වළඳමින් සිටිත් ද; තාව=ඒ තාක්; අපසක්ක ඉති=ඉවත යව යි; සා භික්ඛුනී=ඒ මෙහෙණ; තෙහි භික්ඛූහි=ඒ වළඳන මහණුන් විසින්; අපසාදෙතබ්බා=පහ කට යුත්තීය; භගිනි, යාව භික්ඛූ භුඤ්ජන්ති, තාව අපසක්ක ඉති තං භික්ඛුනිං; අපසාදෙතුං=පහ කරන්නට; එකස්ස අපි භික්ඛුනො=එක් මහණකුට ද; න පටිභාසෙය්‍ය චෙ=නො වැටහිණි නම්;

3 සෙඛසම්මතානි=සෙඛසම්මුති ලද; යානි ඛො පන තානි කුලානි=යම් ඒ කුලයෝ වෙත් ද; යො පන භික්ඛු; තථාරූපෙසු= එබඳු වූ; සෙඛසම්මතෙසු කුලෙසු=සෙඛසම්මුති ලද කුලයන්හි; පුබ්බෙ=ඝරූපචාරයට වැදීමට පළමු ව; අනිමන්තිතො=ආරාධනය නොකරන ලද්දේ; අගිලානො=ගිලනෙක් නුවූයේ; ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා, සහත්ථා පටිග්ගහෙත්වා ඛාදෙය්‍ය වා= (අනී සුගමයි)

4 සාසඞ්කසම්මතානි=සාසඞ්කයයි සම්මත වූ; සප්පටිභයානි= බලවත් බිය ඇති; ආරඤ්ඤකානි=අරණෙහි වූ; යානි ඛො පන තානි සෙනාසනානි=යම් ඒ සෙනසුන් කෙනෙක් ඇත් ද; යො පන භික්ඛු= යම් මහණෙක්; තථාරූපෙසු සෙනාසනෙසු විහරන්තො=එබඳු සෙන-

---

1 'විහරන්තානි' පදං මරම්ම පොත්ථකෙසු නත්ථි

උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තො චත්තාරො පාටිදෙසනීයා ධම්මා, තත්ථා'යස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චත්ථ පරිසුද්ධා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, තතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, පරිසුද්ධෙත්ථා'යස්මන්තො, තස්මා තුණ්හී, එවමෙ'තං ධාරයාමීති.

පාටිදෙසනීයා නිට්ඨිතා.

---

a ඉමෙ ඛො පනා'යස්මන්තො සෙඛියා ධම්මා
උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති.

1	පරිමණ්ඩලං	නිවාසෙස්සාමී'ති	සික්ඛා කරණීයා.
2	පරිමණ්ඩලං	පාරුපිස්සාමී'ති	සික්ඛා කරණීයා.
3	සුප්පටිච්ඡන්නො	අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති	සික්ඛා කරණීයා.
4	සුප්පටිච්ඡන්නො	අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති	සික්ඛා කරණීයා.
5	සුසංවුතො	අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති	සික්ඛා කරණීයා.
6	සුසංවුතො	අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති	සික්ඛා කරණීයා.
7	ඔක්ඛිත්තචක්ඛු	අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති	සික්ඛා කරණීයා.
8	ඔක්ඛිත්තචක්ඛු	අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති	සික්ඛා කරණීයා.
9	න උක්ඛිත්තකාය	අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති	සික්ඛා කරණීයා.
10	න උක්ඛිත්තකාය	අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති	සික්ඛා කරණීයා.

පරිමණ්ඩලවග්ගො පඨමො

සුන්හි වසන්නේ; පුබ්බෙ අප්පටිසංවිදිතං=පළමුවෙන් නොවිචාරා ගෙනෙන ලද; ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා; අජ්ඣාරාමෙ=අරම තුළ දී; සහත්ථා පටිග්ගහෙත්වා; අගිලානො=ගිලන් නුවූයේ;

පාටිදෙසනීයයෝ නිමියහ.

---

a ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්නි; ඉමෙ ඛො පන සෙඛියා ධම්මා= මේ හික්මිය යුතු වූ ධර්මයෝ; උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති=උදෙසීමට එති.

1 පරිමණ්ඩලං=හාත්පසින් වට වන සේ; නිවාසෙස්සාමි ඉති= හඳනය හඳින්නෙමි යන; සික්ඛා=ශික්ෂා තොමෝ; (භික්ඛූනා=මහණහු විසින්) කරණීයා=කටයුත්තීය; 2. පරිමණ්ඩලං=වට ව; පාරුපිස්සාමි=පොරෝනා සිවුර පොරවන්නෙමි යි; 3. සුප්පටිච්ඡන්නො= සුපිළිසන්ව; අන්තරඝරෙ=ඇතුළු ගමැ; ගමිස්සාමි ඉති=යන්නෙමියි; 4 නිසීදිස්සාමි ඉති=හිඳින්නෙමියි; 5-6 සුසංවුතො=සුවිනීත ව; 7-8. ඔක්ඛිත්තචක්ඛු=යටට හෙළන ලද ඇස් ඇති ව; 9-10 උක්ඛිත්තකාය=එක් පසින් හෝ දෙපසින් හෝ ඔසවන ලද සිවුරෙන් උපලක්ෂිත ව;

1. පරිමණ්ඩල වර්ගයයි.

1. න උජ්ජග්ඝිකාය අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
2. න උජ්ජග්ඝිකාය අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
3. අප්පසද්දො අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
4. අප්පසද්දො අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
5. න කායප්පචාලකං අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
6. න කායප්පචාලකං අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
7. න බාහුප්පචාලකං අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
8. න බාහුප්පචාලකං අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
9. න සීසප්පචාලකං අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
10. න සීසප්පචාලකං අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

උජ්ජග්ඝිකාවග්ගො දුතියො.

---

1. න ඛම්භකතො අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
2. න ඛම්භකතො අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
3. න ඔගුණ්ඨිතො අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
4. න ඔගුණ්ඨිතො අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
5. න උක්කුටිකාය අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
6. න පල්ලත්ථිකාය අන්තරඝරෙ නිසීදිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
7. න සක්කච්චං පිණ්ඩපාතං පටිග්ගහෙස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
8. පත්තසඤ්ඤී පිණ්ඩපාතං පටිග්ගහෙස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
9. සමසූපකං පිණ්ඩපාතං පටිග්ගහෙස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
10. සමතිත්තිකං පිණ්ඩපාතං පටිග්ගහෙස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

ඛම්භකතවග්ගො තතියො.

1-2. උජ්ජග්ඝිකාය=මහ සිනා ඇති ව; 3-4. අප්පසද්දො=අල්ප ශබ්ද ඇත්තේ; 5-6. කායප්පචාලකං=කයේ සෙලවීම ඇති ව; 7-8. බාහුප්පචාලකං=අත් සෙලවීම් ඇති ව; 9-10. සීසප්පචාලකං=හිස සෙලවීම ඇති ව;

2. උජ්ජග්ඝිකා වග්ගයයි.

1-2. ඛම්භකතො=උකුලෙහි තැබූ අත් ඇති ව; 3-4. ඔගුණ්ඨිතො=හිස වසා පෙරෙවියේ; 5. උක්කුටිකාය=අක් පත්ලෙන් හෝ විළුඹින් හො යන ගමනින්; 6. පල්ලත්ථිකාය=අනින් හෝ වස්ත්‍රයෙන් හෝ අකවටු ඇවිළීම ඇති ව; 7 සක්කච්චං=සිහි එළවා; පිණ්ඩපාතං පටිග්ගහෙස්සාමි ඉති=අහර පිළිගනිමියි; 8. පත්තසඤ්ඤී=පාත්‍රයෙහි

1. සක්කච්චං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
2. පත්තසඤ්ඤී පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
3 සපදානං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
4. සමසූපකං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
5. න ථූපතො ඔමද්දිත්වා පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
6. න සූපං වා බ්‍යඤ්ජනං වා ඔදනෙන පටිච්ඡාදෙස්සාමි භියේ‍යාකම්‍යතං උපාදායා'ති සික්ඛා කරණීයා.
7. න සූපං වා ඔදනං වා අගිලානො අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
8. න උජ්ඣානසඤ්ඤී පරෙසං පත්තං ඔලොකෙස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
9. නා'තිමහන්තං කබළං කරිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
10. පරිමණ්ඩලං ආලොපං කරිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

සක්කච්චවග්ගො චතුත්ථො.

පිහිටි සංඥ ඇත්තේ; 9. සමසූපකං=ප්‍රමාණවත් සූප ඇතිව; 10. සමතිත්තිකං=මුවවිට යට රේඛාව හා සමව පිරුණු;

3. ඛම්භකත වග්ගයයි.

1. සක්කච්චං=සිහි ඇති ව; 2. පත්තසඤ්ඤී=පාත්‍රගත සංඥ ඇත්තේ; 3. සපදානං=අනුපිළිවෙළින්; 4. සමසූපකං=ප්‍රමාණයුක්ත සූප ඇති ව; 5. ථූපතො=බත මුදුනින්; ඔමද්දිත්වා=හනා; 6. භියේ‍යාකම්‍යතං උපාදාය=බොහෝ ගනු කැමැති බව නිසා; සූපං වා=සූපයක් හෝ; බ්‍යඤ්ජනං වා=මාළු හෝ; ඔදනෙන=බතින්; න පටිච්ඡාදෙස්සාමි ඉති=නො සඟවමි යි; 7. සූපං වා=සූපයක් හෝ; ඔදනං වා=බත් හෝ; අගිලානො=ගිලන් නුවූයේ; අත්තනො අත්ථාය=තමන් සඳහා; විඤ්ඤාපෙත්වා=ඉල්වා ගෙන;

8. උජ්ඣානසඤ්ඤී=දෙස් කියන සිත් ඇත්තේ; පරෙසං පත්තං=මෙරමා වළඳන පය; න ඔලොකෙස්සාමි=නො බලමියි;

9. අතිමහන්තං=ඉතා මහත්වූ; කබළං=බත් ආලොපය; න කරිස්සාමි ඉති=නො කරමියි; 10. පරිමණ්ඩලං=වට කොට; ආලොපං කරිස්සාමි=ආලොපය කරමියි;

4. සක්කච්ච වග්ගයයි.

1. න අනාහටෙ කබළෙ මුඛද්වාරං විවරිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
2. න භුඤ්ජමානො සබ්බං හත්ථං මුඛෙ පක්ඛිපිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
3. න සකබළෙන මුඛෙන බ්‍යාහරිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
4. න පිණ්ඩුක්ඛෙපකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
5. න කබළාවච්ඡේදකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
6. න අවගණ්ඩකාරකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
7. න හත්ථනිද්ධුනකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
8. න සිත්ථාවකාරකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
9. න ජිව්හානිච්ඡාරකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
10. න චපුචපුකාරකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

කබළවග්ගො පඤ්චමො

1. න සුරුසුරුකාරකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
2. න හත්ථනිල්ලෙහකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
3. න පත්තනිල්ලෙහකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.
4. න ඔට්ඨනිල්ලෙහකං භුඤ්ජිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

---

1. කබළෙ=ආලොපය; අනාහටෙ=මුවට නොඑළවූ සඳ; මුඛද්වාරං=මුඛය; න විවරිස්සාමි ඉති=විවර නොකරමියි;

2. භුඤ්ජමානො=වළඳමින්; සබ්බං හත්ථං=සියලු ඇඟිලි; මුඛෙ=මියෙහි; න පක්ඛිපිස්සාමි ඉති=නොලමියි;

3. සකබළෙන මුඛෙන=ආලොපය සහිත මුවින්; න බ්‍යාහරිස්සාමි ඉති=කථා නො කරමියි;

4. පිණ්ඩුක්ඛෙපකං=ආලොපය මුවට දමා ගසමින්;

5 කබළාවච්ඡේදකං=ආලොපය කඩ කඩා; 6. අවගණ්ඩකාරකං=වඳුරන් සේ හක්කෙහි රැස් කොට; 7. හත්ථනිද්ධුනකං=අත ගසා දමමින්; 8. සිත්ථාවකාරකං=බත් හුළු විසුරුවමින්; 9. ජිව්හානිච්ඡාරකං=තොලින් පිටතට දිව නෙර නෙරා; 10. චපුචපුකාරකං='චපු චපු' යන හඬ ඇති ව;

5. කබළ වර්ගයයි.

1. සුරුසුරුකාරකං='සුරු සුරු' යන හඬ ඇති ව; න භුඤ්ජිස්සාමි=පානීයවගී නොවළඳමියි; 2. හත්ථනිල්ලෙහකං=අත ලෙව ලෙව; 3. පත්තනිල්ලෙහකං=ඇඟිල්ලෙන් පාත්‍රය ලෙව ලෙව; 4. ඔට්ඨනිල්ලෙහකං=දිවින් පිටිතොල ලෙව ලෙව; 5. සාමිසෙන

5. න සාමිසෙන හත්ථෙන පානීයථාලකං
පටිග්ගහෙස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

6. න සසිත්ථකං පත්තධොවනං අන්තරඝරෙ
ඡඩ්ඩෙස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

7. න ඡත්තපාණිස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

8 න දණ්ඩපාණිස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා

9. න සත්ථපාණිස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

10. න ආයුධපාණිස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

සුරුසුරුවග්ගො ඡට්ඨො

1. න පාදුකාරුළ්හස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

2. න උපාහනාරුළ්හස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

3. න යානගතස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

4. න සයනගතස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

හත්ථෙන=ආමිස සහිත අතින්; පානීයථාලකං=පැන්බොන තල්ල; න පටිග්ගහෙස්සාමි=නො පිළිගනිමියි; 6. සසිත්ථකං=හුළු සහිත; පත්තධොවනං=පා දෙවූ දිය; 7. ඡත්තපාණිස්ස=කුඩ ගත් අත් ඇති; අගිලානස්ස=අගිලනාට; 8. දණ්ඩපාණිස්ස=දඬු ගත් අත් ඇති; 9. සත්ථපාණිස්ස=කඩු ඈ සැත් ගත් අත් ඇති; 10 ආයුධපාණිස්ස=දුනු ඈ ආයුධ ගත් ඇති;

6. සුරු සුරු වර්ගයයි.

1. පාදුකාරුළ්හස්ස=පය ලූ මිරිවැඩි ඇති; 2. උපාහනාරුළ්හස්ස=පය ලූ වහන් ඇති; 3. යානගතස්ස=රථාදියෙහි හුන්; 4. සයනගතස්ස=බිම් තමුදු හොත්තාවූ; 5. පල්ලත්ථිකාය නිසින්නස්ස=අකවටු බැඳ හුන්නාවූ; 6. වෙඨිතසීසස්ස=කෙසාන්තය නො පෙනෙන සේ හිස් වෙළුම් ලා සිටි; 7. ඔගුණ්ඨිතසීසස්ස=හිස වසා පෙරෙව්යා වූ; 8. ඡමාය නිසීදිත්වා=බිම හිඳ; ආසනෙ නිසින්නස්ස=අසුනෙක්හි හුන්නාවූ; 9. නීචෙ ආසනෙ නිසීදිත්වා=මිටි අස්නෙහි හිඳ; උච්චෙ ආසනෙ නිසින්නස්ස=උස් අසුන්හි හුන්; 10. ඨිතො=සිටියේ; නිසින්නස්ස=හුන්නාවූ; 11. පච්ඡතො ගච්ඡන්තො=පස්සෙහි

5. න පල්ලත්ථිකාය නිසින්නස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා

6. න වෙඨිතසීසස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

7 න ඔගුණ්ඨිතසීසස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

8. න ඡමායං නිසීදිත්වා ආසනෙ නිසින්නස්ස
අගිලානස්ස ධම්මං දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

9 න නීචෙ ආසනෙ නිසීදිත්වා උච්චෙ ආසනෙ නිසින්නස්ස
අගිලානස්ස ධම්මං දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

10. න ඨිතො නිසින්නස්ස අගිලානස්ස ධම්මං
දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

11. න පච්ඡතො ගච්ඡන්තො පුරතො ගච්ඡන්තස්ස
අගිලානස්ස ධම්මං දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

12. න උප්පථෙන ගච්ඡන්තො පථෙන ගච්ඡන්තස්ස
අගිලානස්ස ධම්මං දෙසිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

13. න ඨිතො අගිලානො උච්චාරං වා පස්සාවං වා
කරිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

14. න හරිතෙ අගිලානො උච්චාරං වා පස්සාවං වා
ඛෙළං වා කරිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා.

15. න උදකෙ අගිලානො උච්චාරං වා පස්සාවං වා
ඛෙළං වා කරිස්සාමීති සික්ඛා කරණීයා·

පාදුකාවග්ගො සත්තමො.

උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තො සෙඛියා ධම්මා, තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා; තතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, පරිසුද්ධෙත්ථායස්මන්තො, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමීති.

සෙඛියා නිට්ඨිතා.

යන්නේ; පුරතො ගච්ඡන්තස්ස=පෙරටුව යන්නාවූ; . 12. උප්පථෙන ගච්ඡන්තො=නො මඟින් යන්නේ; පථෙන ගච්ඡන්තස්ස=මඟින් යන; 13. ඨිතො=සිටියෙම්; අගිලානො=නොගිලන් ව; උච්චාරං වා=මල කිස හෝ; පස්සාවං වා=වටත් කිස හෝ; 14. හරිතෙ=තිල් තණ ඈ මත්තෙහි; 15. අගිලානො=ගිලන් නුවූයේ; උදකෙ=පරිභොගාර්හ දියෙහි;

7. පාදුකා වර්ගයයි

a ඉමෙ ඛො පනායස්මන්තො සත්ත අධිකරණසමථා ධම්මා උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති.

1 උප්පන්නුප්පන්නානං අධිකරණානං සමථාය වූපසමාය සම්මුඛා විනයො දාතබ්බො, 2. සති විනයො දාතබ්බො, 3. අමූළ්හ විනයො දාතබ්බො, 4. පටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බං, 5. යෙභුය්‍යසිකා, 6. තස්ස පාපියසිකා, 7. තිණවත්ථාරකොති.

උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තො සත්ත අධිකරණසමථා ධම්මා, තත්ථා'යස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, දුතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා, තතියම්පි පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා; පරිසුද්ධෙ'ත්ථා'යස්මන්තො, තස්මා තුණ්හී එවමෙ'තං ධාරයාමීති.

අධිකරණ සමථා නිට්ඨිතා.

උද්දිට්ඨං ඛො ආයස්මන්තො නිදානං, උද්දිට්ඨා චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා, උද්දිට්ඨා තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසා ධම්මා, උද්දිට්ඨා ද්වෙ අනියතා ධම්මා, උද්දිට්ඨා තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ධම්මා, උද්දිට්ඨා ද්වෙ නවුති පාචිත්තියා ධම්මා, උද්දිට්ඨා චත්තාරො පාටි-දෙසනීයා ධම්මා, උද්දිට්ඨා සෙඛියා ධම්මා, උද්දිට්ඨා සත්ත අධිකරණ සමථා ධම්මා, එත්තකං තස්ස භගවතො සුත්තාගතං සුත්තපරියා-පන්නං අන්වද්ධමාසං උද්දෙසං ආගච්ඡති, තත්ථ සබ්බෙහෙ'ව සම-ග්ගෙහි සම්මොදමානෙහි අවිවදමානෙහි සික්ඛිතබ්බන්ති.

විත්ථාරුද්දෙසො පඤ්චමො.

——:o:——

භික්ඛු පාතිමොක්ඛං නිට්ඨිතං

---

a ආයස්මන්තො=ආයුෂ්මත්නි; අධිකරණ සමථා=අධිකරණ-යන් සංසිඳුවන; ඉමෙ ඛො පන සත්ත ධම්මා=මේ සත් වැදෑරුම් ධර්ම කෙනෙක්; උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති=උදෙසිය යුතු බවට පැමිණෙත්.

උප්පන්නුප්පන්නානං=උපනුපන්; අධිකරණානං=විවාදදි අධි-කරණයන් ගේ; සමථාය=සමනය පිණිස; වූපසමාය=සංසිඳවීම පිණිස; සම්මුඛා විනයො දාතබ්බො=සම්මුඛාවිනය දිය යුත්තේය; සතිවිනයො දාතබ්බො=සතිවිනය දිය යුත්තේය; අමූළ්හවිනයො දාතබ්බො=අමූළ්හවිනය දිය යුත්තේය; පටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බං= පටිඤ්ඤාවෙන් කරවිය යුතු; යෙභුය්‍යසිකා=යෙභුය්‍යසිකා කටයුත්-තීය; තස්සපාපියසිකා=එනම් සමථය කට යුතු; තිණවත්ථාරකො= තිණවත්ථාරකය කටයුතු.

අධිකරණ සමථයෝ සමාප්තයහ.

——:o:——

ප්‍රාතිමොක්ෂ ව්‍යාඛ්‍යාව නිමි.

පාතිමොක්ඛදීපිකා.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

පූර්වකෘත්‍ය.

සඟමැද විනය පිළිවිසීමත් විසඳීමත් සම්මුතිය ලැබ කළයුතු බැවින් පාමොක් උදෙසීමට පළමුව නවවිධ පූර්වකෘත්‍යයන්ගේ ද චතුර්විධ පත්තකාලඞ්ගයන්ගේ ද සම්පූර්ණ බව විචාරනු පිණිස, පාමොක් උදෙසන භික්ෂුව **'සුණාතු මෙ භන්තෙ'** යන ආදි ඤත්ති වාක්‍යය කියා තමන් සම්මතකොට ගනී. දෙවෙනි ඤත්ති වාක්‍යයෙන් සම්මුතිය ලැබ ගන්නා ආරාධක භික්ෂුව විසඳීම සිදු කරයි. පොහෝ කිරීමට පෙර කටයුතු පුබ්බකරණාදිය නම් කරනු සඳහා, **විනය අටුවාවෙහි** එන **'සම්මජ්ජනී'** යන ආදි ගාථාත්‍රය පාතිමොක්ඛපාළියේ ද නිදානුද්දෙසයට මුලින් පසු කාලෙක යොදා ඇත්තේය. සමහර පොතෙක පැනෙන **'සම්මජ්ජන කරණං'** යනාදි අර්ථකථනය ද මාතිකාට්ඨකථා විනයත්ථමඤ්ජුසාවන් සමාශ්‍රය කොට පසුව යොදන ලද්දෙකි. **"යදිසඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, කිං සඞ්ඝස්ස පුබ්බකිච්චං"** යන නිදාන පාඨයනට අනුව ඒ ගාථා පොතෙහි යොදනලද නමුත්, ඒවා කියාම පාමොක් උදෙසිය යුතු යයි නියමයෙක් නැත. පුබ්බකරණාදීන් ගේ නිමාව විචාරනු පිණිස දෙශක ආරාධක දෙදෙනාගේ වචන ප්‍රතිවචන ක්‍රමයෙන් කීමේ වරදෙක් ද නැත. මෙය පිළිබඳ විමර්ශනයෙක් **විනයාලඞ්කාර ටීකාවෙහි** එයි.

නිදානුද්දෙසය

1 සුණාතු මෙ භන්තෙ

'සුණාතු' යන්නෙන් අසන්නට අණ කරයි. මේ අණවීම පාමොක් උදෙසන්නාගේ නොව බුදුන්ගේය. **'ආවුසො'** යි නො දක්වා **'භන්තෙ'** යි දක්වීමෙන් සඞ්ඝයා ගෞරව වචනයට සුදුසු බව ද, සඞ්ඝස්ථවිර ම නොව ව්‍යක්ත භික්ෂුවත් විනයේ දී ස්වාමි බව ද හඟවයි. උද්දෙස දෙකක් වත් කටපාඩමින් කිය හැකි වතොත් සඞ්ඝස්ථවිරයන්හට ම පාමොක් උදෙසුම අයත් වේ. (මෙයින් අන්තරායයක් නැතිව ද සැකෙවින් පාමොක් උදෙසිය හැකි බව පැනෙයි.) නොඑසේ නම් ව්‍යක්ත (-පෙළ කටපාඩම් ඇති) ප්‍රතිබල (-මැනවින් උසුරුවිය හැකි) භික්ෂුවට අයත් වේ.

2 සඞ්ඝො

දක්ඛිණෙය්‍ය සඞ්ඝ සම්මුති සඞ්ඝයයි සඞ්ඝයා ද්විප්‍රකාර වේ. **දක්ඛිණෙය්‍යසඞ්ඝයා** නම් ආර්‍යසඞ්ඝයායි. අරිය අනරිය වෙසෙසක් නැතිව සියලු භික්ෂු සමූහයා **සම්මුති සඞ්ඝයායි**. විනය කම් විසින් සම්මුති සඞ්ඝයා පඤ්චවිධයි.

i. **චතුවග්ග**– උපසම්පදා පවාරණා අබ්භාන හැර සෙසු කම් කළ හැකියි.

ii. **පඤ්චවග්ග**-අබ්භාන මධ්‍යදෙශොපසම්පදා හැර සෙසු කම් කළ හැකියි. දෙවැන්න දසවග්ග කරණීයයි.

iii. **දසවග්ග**-අබ්භානය හැර සෙස්ස කළ හැකියි.

iv. **විසතිවග්ග**-සියලු විනය කම් කළ හැකියි.

v. **අතිරෙක විසතිවග්ග**- විනය කම්හි දි අධික ව වටනා බවත් ඌන ව නොවටනා බවත් දක්වීමට මෙසේ කියවිණ.

3 අජ්ජුපොසථො පන්නරසො

උපොසථ ශබ්දය මෙහි දිනවාචක වේ. එක් ඍතුවකට අට බැගින් වසරකට පොහෝ සූවිස්සෙක් වේ. තෙවෙනි සත්වැනි පොහෝ චාතුද්දසිකයි. සෙස්ස පන්නරසිකයි. පක්ෂයකට වරක් තුදුස්වක් දින හෝ පසළොස්වක් දින හෝ පොහෝ කරන්නට අනුදන වදාළ බැවිනුත්, භණ්ඩනකාර භික්ෂූන් පවාරණට්ඨපනය කරන්නට සැරසෙන ලකුණු පැනුණුකල දෙ-තුන් පොහොයක් තුදුස්වක් දින කරන්නට අනුදන වදාළ බැවිනුත්, ආගන්තුකයන් ආවාසිකයන් හට අනුව යායුතු යන ආදිය වදාළ බැවිනුත්, තෙ-වෙනි සත්වැනි පොහෝ හැර සෙසු පොහෝ පැමිණි කලත්, තුදුස්වක්හි උපොසථ කරණයට හැකි බව පැනෙයි.

ආවාසික භික්ෂූහු කිසියම් කරුණෙකින් දෙවෙනි පොහොය තුදුස්වක්හි කළහ. එදින සිට දින ගණන් ගැනීමේ දී ඔවුනට තෙවෙනි තුදුස්වක් පොහොය, පක්ෂයේ තෙළෙස්වක් දිනට පැමි-ණේ. එදින අනුපොසථ දිනයක් බැවින් පසුදා හෙවත් තුදුස්වකද ඔවුහු **'පන්නරසො'** යි පූ කිස කොට පොහෝ කරති. ආගන්තුක භික්ෂූහු පියෙවි සිරිත අනුව දෙවැන්න පසළොස්වක්හි ද තෙවැන්න තුදුස්වක්හිද කළ හැකිවෙත්. මේ දෙපක්ෂය එක් සීමාවකට රැස් ව පොහෝ කරන්නට පූ කිස කරන කල්හි වැඩිපක්ෂයට අනුව ගොස් **'අජ්ජුපොසථො චාතුද්දසො'**යි හෝ **'පන්නරසො'**යි හෝ එකක් නියම් කොට ගත යුතු. මේ අදහස **කඞ්ඛාවිතරණියෙහි** පැනේ.

ආවාසිකයන් වැඩිවීම නිසා 'පන්නරසො'යි තෙවෙනි පොහොය කළවිට, නියම පසළොස් වැනි දින ඔවුනට පැළඹිය වෙයි. ආගන්තුකයනට එදින පසළොස්වකමැයි. මෙසේවූ විට පෙරදා පොහෝ කොට නිමවූ බැවින් කැමැත්තාහු නම් ආවාසිකයෝ අත්පසට පැමිණිය යුත්තාහ. ඔවුන්ගේ කායසාමග්ගිය නො ලද හොත් ආගන්තුකයන් බැහැර සීමාවකට ගොස් පොහෝ කළ යුතු.

තුදුස්වක්හි පොහෝ කරන්නට රුස්ව ධර්මසාකච්ඡා කරමින් සිටිය දී අරුණ නැංගහොත් පසුදා පන්නරස පොහොය කළ හැකියි. මේ **රතනිපාටිඨාසියයි**.

තමන්ගේ පවාරණයේ දී කාලහකාර මිහණුන් පවාරණය වළකන්නට සැරසෙන බව දැනුණ හොත්, දෙ-තුන් පොහොයක් තුදුස්වක්හි කොටපියා, කාලහකරුවනට තෙරස හෝ චාතුද්දස හෝ වන දිනයෙහි, තමනට පන්නරස පවාරණය කට හැකි වෙයි. දෙ-තුන් පොහොයක් යයි කී කල 3-4 හෝ 3-4-5 හෝ තුදුස්වක්හි කටයුතු. එවිට ද තෙවැන්න සමඟ තුදුස්වක් පොහෝ දෙකෙක් ලැබේ.

පළමුවෙන් පොහෝ කළ දින සිට තුදුස් දිනක් පිරීමෙන් තුදුස්වක් පොහොය ද, පසළොසක් පිරීමෙන් පනුරසි පොහොය ද පැමිණේ. තෙළෙස්වක උපොසථ දිනයක් නො වුව ද, ඇතැම් විට එදින ද පොහෝ කැරෙන බවක් උකත වාක්‍යයෙන් පැනෙයි. ලොකව්‍යවහාර න්‍රීති අනුගමනය කිරීමේ දී පනුරසිය තුදුස්වක් කොට හෝ තුදුස්වක පනුරසිය කොට හෝ පොහො කළයුතු බව **විමතිවිනොදනියෙහි** එයි.

සාමග්ගි උපොසථය- කොසඹෑපුර භික්ෂූන් අතර මෙන් හෙද යක් ඇතිවූ විට, උක්ඛිත්තක භික්ෂුව සීමාවට පමුණුවා ඇවැත් දෙසවා, කම්මපටිප්පස්සද්ධි විසින් කම්වැකි කියා සහමැදට ගත් සඳ, සමගිය පිණිස එදවස කැරෙන පොහොය සාමග්ගි උපොසථ යයි. පනුරසි තුදුස්වක් දිනයන්හි සමඟ වී නම් පියෙවි පොහෝ කළයුතු. ඉල්මස හැර සෙසු එකොළොස් මස්හි මෙය ලැබේ.

පවාරණය- (=**ආපත්තිවිසොධනාය අත්තවොස්සග්ගො ඛකාසද්දනං.**) චාතුද්දසික පන්නරසික සාමග්ගියයි **පවාරණ දින තුනෙකි**. පෙරවස් වුසුවනට වප් පුනුපෝය ද, කාලහකාර භික්ෂූන් විසින් ඔවුන්ගේ පවාරණය "**ආගමෙ කාළෙ පවාරෙය්‍ය**" යි හෝ "**ආගමෙ ජුණ්හෙ පවාරෙය්‍ය**" යි හෝ කදනනි තබා **පවාරණාසඞ්ගහය** (=ඉදිරියට දැමීම) කළ හොත් වප් කාලපක්ෂයේ සත්වැනි තුදුස්වක ද, ඉල් පුනුපෝද ද, පවාරණ දින වන්නේය. "මෙමා

භික්ඛවෙ පවාරණා'' යි වදළ බැවින් තුදුස්වක් පසළොස්වක් දෙදිනෙන් කවර දිනෙක හෝ පැවරිය හැකි බව පැනෙයි. එහෙයින් මහවෙහෙර භික්ෂූහු තුදුස්වක්හි පවරා පසළොස්වක්හි කායසාමග්‍රිය දුන්හ; අටවක්හි චෙතියගිරි දර්ශනයට ද ගියහ. මෙසේ යාම තුදුස්-වක්හි පවරණ අදහසින් වියයුතුයයි **වජිරබුද්ධි සාරත්ථදීපනී** ටීකා වල ප්‍රකාශිතයි පවාරණයෙන් පසු අරුණ ගතවත්ම වුත්ථවස්ස වන බව මෙයින් පැනේ.

කොසඹෑ පුරයෙහි මෙන් වස් වුසුවන් භින්න ව පවාරණාට්ඨ පනාදියෙකින් පවුරුණු කළ නො හෙන සඳ, යම් දිනෙක සමඟ වූව හොත්, එදින "**අජ්ජ පවාරණා සමග්ගී**" යි සමඟි පවුරුණු කළ හැකියි. මෙය වප් පුනුපෝයට පසුදා සිට ඉල් පුනුපෝය තෙක් අතර කාලය තුළ කැරෙන්නෙකි.

4 යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං.

(පත්තො කාලො ඉමස්ස කම්මස්සා'ති= පත්තකාලං, පත්ත-කාලමේ'ව පත්තකල්ලං, සකත්ථේ ණ්‍යො) සඞ්ඝයා ගේ උපොසථ කරණය සඳහා කාලය සුදුසුවීමට අඞ්ග සතරක් සම්පූර්ණ විය යුතු.

i. පෙර කී පොහෝ දින තුනින් එකක් එළඹීම පළමු වැන්නයි.

ii. යටත් පිරිසෙයින් පුවතත් මහණුන් සිවු නමක්, එක් සීමාවෙක අත්පස නො හැර සිටීම දෙවැන්නයි. අනුක්ඛිත්තක අපාරාජික භික්ෂූහු පකතත්ත නම් වෙති. මෙහි දී අත්පස නම් එක් රියන් සමාරයයි ටීකා දෙකෙක්හි එයි. පවාරණ සික්ඛාදියෙහි දී දෙරියන් වියතයයි දැක්විණ.

iii. සඞ්ඝයා සභාග වස්තුවෙකින් ඇවැතකට නො පැමිණ සිටීම තෙවැන්නයි. විකාලභොජනාදි සමාන වස්තුවෙකින් පත් ඇවැත **වස්තුසභාග** නම් වේ. වෙන් වෙන් වස්තුවලින් පත් එකම ඇවැත **ආපත්තිසභාග** නම් වේ. ප්‍රථමය මෙහි ගැනේ. ලඝුවිනය කර්මයෙන් පිරිසිදුවන බැවින් ලහුකාපත්ති නම් වන ථුල්ලච්චය පාචිත්තිය පාටිදෙසනීය දුක්කට දුබ්භාසිතයෝ මෙහිලා ගැනෙති. වස්තුසභාග සඟවෙසෙසක් ද ඇති කල පත්තකල්ල නොවතුදු එය දෙසනාගාමි නොවේ. විකල් බොජුනෙන් පත් පචිතිය, ගණ භොජනාදි අන් වස්තුවෙකින් පචිතියට පත් වැ සිටින්නකු වෙත දෙසීමෙන් දුකුළා නො වේ. පොහො අග එබන්දකු නැතහොත් ඇවැත් දෙසා ගෙන එන සේ අසල වෙහෙරකට මහණකු යැවිය යුතු. ඔහු වෙත සෙස්සවුන් විසින් දෙසිය හැකියි. සභාගාපත්ති දෙසීමෙන් පිළිගැනීමෙන් වන දුකුළා ගැන නොතකා දෙසා නම්

ආපත්ති ආරෝචනය සිදු වේ. නැවත එම් දුකුළා දෙසිය යුතු, වස්තු සභාගාපත්ති නැතහොත් ආපත්ති සභාගය ඇත ද, සඞ්ඝයා ගේ පාමොක් උදෙසුම් පත්තකාල ම වේ. ආපත්තිසභාග ඇවැත් ඇවැද පාමොක් උදෙසුමෙන් ඒ ඒ පුගුලනට විනා සඞ්ඝයාට ඇවැත් නො වන හෙයිනි;

iv. ගහට්ඨ, භික්ඛුනී, සික්ඛමානා, සාමණේර, සාමණේරී, සික්ඛාපච්චක්ඛාතක, පාරාජික, ත්‍රිවිධ උක්ඛිත්තක, පණ්ඩක, ථෙය්‍යසංවාසක, තිත්ථියපක්කන්තක, තිරච්ඡානගත, භික්ඛුනි දූසක, මාතු පිතු අරහන්තඝාතක, සඞ්ඝභෙදක, ලොහිතුප්පාදක, උභතො බ්‍යඤ්ජනක යන එක්විසි දෙනකුන් අත්පසැ නො සිටීම සිව් වැන්නයි.

සීමා

- බද්ධසීමා
  - ඛණ්ඩ
  - සමානසංවාස
  - අවිප්පවාස
- අබද්ධසීමා
  - ගාම
  - සත්තබ්භන්තර
  - උදකුක්ඛෙප

බද්ධ සීමාව.

එකොළොස් විපත් සිදු නො වන සේ, ත්‍රිවිධ සම්පත්තියෙන් යුක්ත කොට, නිමිති ගටා, කම්වැකි කියා සම්මත සිමාව බද්ධසීමාව යි. එකොළොස් විපත්තීහු මතු දැක්වෙති:-

1 **අතිඛුද්දකා**- කර්මාර්හයා සමඟ භික්ෂූන් එක්විස්සකට පරිමණ්ඩලාකාරයෙන් සුවසේ හිඳිය නො හැකි සීමාවයි. මෙබන්-දක් සම්මත කළ ද සීමාවෙක් නො වේ.

2 **අතිමහතී**- බද්ධසීමාව යටත්පිරිසෙයින් මහණුන් එක්විස්සකට හිඳීමට පමණ වියයුතු, උපරිම ප්‍රමාණය තුන් යොත් නෙකි, එයින් කෙසගක් පමණ නමුදු මහත් වී නම් අසීමායි.

3 **ඛණ්ඩනිමිත්තතා**- මෙය **අඝටිතනිමිත්තතා අනිමිත්-තූපගනිමිත්තතා** යයි ද්විප්‍රකාරයි. පළමු කිත්තිත (=කියූ) නිමිත්ත අවසන්හි ද කිත්තනය නො කළහොත් අඝටිත නිමිත්තතාව වේ. නිමිත්තකට නො සැහෙන තල්-පොල් ආදි වෘක්ෂ හෝ වැලි-පස් ගොඩක් හෝ අතර නිමිත්තකට තැබීම දෙවැන්නයි. සීමාවකට යටත්පිරිසෙයින් නිමිති තුනක් තුන් දිසාවෙක පිහිටිය යුතුය. උඩත්පිරිසෙයින් සියගණනක් නමුදු තබා කැමැති හැඩයකට

සම්මත කටහැකියි. නිමිති තුන අතුරින් එකක් නුසුදුසු වීම මෙහි ගතයුතුය. වැඩි ගණනක් ඇති තැනෙක තුන් පැත්තෙක නිමිති තුනක් මිනා නම් නිවරදයි.

4 ඡායානිමිත්තතා– වෘක්ෂ පර්වතාදීන් ගේ සෙවණ නිමිති වශයෙන් තැබීමයි.

5 අනිමිත්තතා– සර්වාකාරයෙන් නිමිති නො කියා සම්මත කිරීමයි.

6 බහිසීමේ ඨිත සම්මතා– කීර්තනය කළ නිමිතිවලින් බැහැරට ගොස් සම්මත කිරීම.

7 – 8 – 9 – නදී සමුද්‍ර ජාතස්සරවල බද්ධසීමා සම්මත කළ නොහේ.

10 සීමාය සීමං සම්භින්දනතා සම්මතා– පෙර සම්මත අන් බද්ධසීමාවක් සමග සම්බන්ධ වන සේ සම්මත කිරීම.

මේ සම්බන්ධය වන අයුරු මාතිකාට්ඨකථාවේ එන අඹ දඹ උපමාවෙන් දත හැකිය. සීමා සඞ්කරය ගැන එක් වාද මුඛයෙක් එයින් පැන නැඟුණේ විය.

'අම්බා චේ'ව ජම්බූ චා'ති වෙ රුක්ඛා අඤ්ඤමඤ්ඤං සංසත්තවිටපා හොන්ති යනාදිය කී හෙයින් දඹගස ඇතුළු කොට අඹගස නිමිතිකොට පළමු සීමාව බැඳිණ. එ බව නො දත්තවුන් විසින් පසුව, අඹගස ඇතුළු කොට දඹගස නිමිති කොට දෙවෙනි සීමාව බැඳිණ. මෙයින් සීමා සම්භින්දනය විය. සීමා නිමිති ගාමසීමාවට විනා බද්ධසීමාවට අයත් නො වේ. ගාම බද්ධ සීමා දෙක වෘක්ෂ ලතාදියෙන් සම්බද්ධ වුවත් නිවරද යයි පවසන චොළිය භික්ෂූහු අඹ-දඹ ගස්දෙකේ අතු එකිනෙක ගැටී තිබීම සම්මත සාධනයට සාධක කොට දක්වති.

සිවු දෙනකුනට එක්ව විනය කර්මයක් කළ නොහැකි තරම් අල්ප ප්‍රදෙශයක් සම්බද්ධවීමෙන් සීමාසම්භින්දනය ද, ඊට වඩා අසු වුවොත් අජ්ඣොත්ථරණය ද සිදු වේ. එක් මෙහෙණකුට අඩියත් පොහෝ කළ නො හැකි සවල්ප ප්‍රමාණයක් අසුවීමෙන් සම්භින්දනය වේයයි **අත්ථයොජනාවෙ** කියැවිණ.

ගාම්-බද්ධසීමා වෘක්ෂලතාදි සම්බන්ධයෙන් සම්භින්නය නො වන බවට මතු දැක්වෙන නිදර්ශන ද ඉදිරිපත් කෙරෙති.

i සීමානිමිති සඳහා වැඩෙනසුලු පබ්බත– රුක්ඛ– වනාදිය නියම කිරීම. (සම්මතයෙන් පසු වැඩී බද්ධසීමාවට පිවිසෙනහෙයිනි.)

ii තෙයොදුන් මහාසීමාවක් සම්මත කිරීමේ දී ඒ භූමිය හා සම්බන්ධ සෙසු ගම්වල රුක් වැල් තෘණ ආදිය ඉවත් කළ යුතු බව සටහන් නො වීම. (ඉවත් කළයුතු නම් අටුවාවෙහි ඉදුරා එය දක්වෙන්නේය, **කල්‍යාණී සීමාව බැඳීමේ දී ධම්මචේතිය රජු** එසේ කළ බවක් **කල්‍යාණී ශිලාලිපියෙහි** එයි.)

iii වන මැද ගස් නො කපා වෙහෙරක් **කරන** කල, එහි බඳින සීමාව වනට්ඨ-සීමට්ඨ රුක්ලියෙන් සම්බද්ධවීම.

iv ටැම් මත කළ පහයේ උපරිමතලවල සීමා සම්මතය නියම කිරීම.

v තවද ඛණ්ඩසීමාවෙහි පිහිටි තුගගසේ අතු අරළු මහාසීමා භූමිය හෝ සීමට්ඨ (=සීමාවේ පිහිටි) රුක්ලිය හෝ පහසා සිටියේ නම්, මහාසීමාගත භික්ෂූන් අත්පසට ගෙන හෝ සීමින් පිටතට යවා හෝ ඛණ්ඩසීමාවේ කර්ම කළයුතුයයි ප්‍රකාශිත වුව ද, මහාසීමා-ඛණ්ඩසීමා දෙක අතරවූ ගාම සීමාව සමඟ සම්බන්ධවීමේ දොෂයෙක් නො කියැවිණ. මෙසින් ද ගාමසීමාව හා සම්බන්ධය දොෂකර නො වන බව පැනේ.

විසභාගසීමාවල විනා සභාගසීමාවල සඞ්කර දොෂයක් මොහු නො පිළිගනිති. බද්ධසීමා දෙකෙක සම්බන්ධය සංකරයට හෙතුයි. ගාමසීමාව හා සම්බන්ධය දොෂකර නම් ගමේ බද්ධසීමා සම්මුතිය ද අපෙක්ඛාත්ථරණය වන බැවින් සදොස විය යුතුයයි **විමතිවිනොදනි-යෙහි** ප්‍රකාශිතයි. මේ සියලු මතාන්තරවලින් පෙනීයන්නේ සමූහනනයෙන් ශුද්ධ කළ ගම සමඟ බද්ධසීමාවේ සම්බන්ධය නිවරද්‍ය බවයි. එහෙත් අශුද්ධ ගම සමඟ සම්බන්ධය සැක ඉපදීමට හෙතුයි. පෙර සම්මත සීමාවක් වුව හොත් සඞ්කරය සිදුවන හෙයිනි. (මීට ප්‍රතිපක්ෂ කරුණු සීමාලඞ්කාර සඞ්ග්‍රහාදියෙන් දත හැකිය.)

11 සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරණෙන සම්මතා- විමති විනොදනී මතයෙන් පූර්ව සම්මත සීමාවෙක සිවුදෙනකුට එක්ව විනයකර්ම කළ හැකි භූමිප්‍රමාණයේ සිට ද, **සමන්තපාසාදිකා අත්ථයොජනා** මතයෙන් එක් නමකට අධිෂ්ඨාන් පොහෝ කළ හැකි භූමිප්‍රමාණයේ සිට ද වැඩි කොටසක් හෝ මුළුල්ල ම හෝ අසුවන සේ සම්මත කිරීම යි. මෙහි ලා පසුව සම්මත සීමාව අසීමායි. මෙහෙ-ණියන් ගේ සීමාවක් යට වුව ද දොස් නැත. මෙහෙණිය මහණුන් ගේ කර්මය වර්ගී නො කරයි.

ත්‍රිවිධ සම්පත්ති.

නිමිත්ත සම්පත්ති, පරිස සම්පත්ති, කම්මවාචා සම්පත්ති යනු ත්‍රිවිධ සම්පත්තියයි. පර්වතාදි අෂ්ටවිධ නිමිති නිමිත්තුපගයි.

1 පබ්බතනිමිත්ත- සුද්ධපංසු (=හුදුපස්මුවා), සුද්ධපාසාණ, උභයමිශ්‍ර =ගල්පස්මුසු භූමියෙන් උඩට නැගි හස්තිප්‍රමාණ (=රියන් 7½ පමණ) වූ අකෘත්‍රිම ත්‍රිවිධ පර්වතය ම නිමිත්තුපග වේ.

2 පාසාණනිමිත්ත- හස්තිප්‍රමාණයට ඌන ව දෙතිස් පලම් සකුරු ගෙඩියක් පමණවූ ද ගල නිමිත්තුපගයි. අයගුළු (=යබොර) තම්බකංසාදියත් පාසාණ ගණයට යේ. කෙතරම් මහත් වුව ද ගඩොළු හෝ අනිමිත්තුපග ගල්රැසක් හෝ සුදුසු නො වේ. පිට්ඨිපාසාණය (=ගල්තලාව) කෙතරම් විශාලවුවත් හස්තිප්‍රමාණයට අඩු නම් පාසාණමැයි. පොළොව යට පිහිටි කොටස මෙහිලා අව්‍යවහාරී යි.

3 වනනිමිත්ත- ඇතුළත හර ඇති සතර පස් රුකෙකින් යුතුවූ ද සියක් යොදුන් වූ ද කවර වනයක් නමුදු වටී. ගස් නො කපා වනමැද වෙහෙර කළහොත්, එවෙහෙර සීමාවේ නිමිත්තක්ට වනය නො ගතයුතු. පිට්ඨිපාසාණය ගැන ද එසේයි. ඇතුලට නෙරා තිබෙන නොහොත් විනිවිදගිය ගල් තලාව නිමිති කළහොත්, නිමිත්තාමිත වෙහෙර වීමෙන් සීමාවක් නොලැබිය හැකි වෙයි.

4 රුක්ඛනිමිත්ත- කුඩා හුණ්දණ්ඩක් පමණවූ නොහොත් පන්හිඳක් පමණවූ එකොණෙහි සිටුවූ අරටු සහිත වගීයේ පැළයක් ද යටත් පිරිසෙයින් වටී. සිටුවූ මුල්සහිත පැළයේ අලුතින් මුල්-අතු ඇදීම ආවශ්‍යක නො වේ. පැළවෙන සුලු අත්තක් ගැන නම් එය සෙදේ.

5 මග්ගනිමිත්ත-තවලම් මඟක් හෝ ගැල් මඟක් හෝ වටී. කුඹුරකට කැලයකට යනු පිණිස වූ මාර්ගය ද, සම්මිශ්‍රවූ හෝ විහාර මධ්‍යගාමී හෝ මාර්ගය ද නො වටී.

6 වම්මීකනිමිත්ත- එදවස නැගි ගව අඟක් පමණ තුඹස ද වටී.

7 නදීනිමිත්ත- මතු උදකුක්ඛෙපසීමා කථාවේ දැක්වෙන ලක්ෂණ ඇති නදියයි. නදියේ දිය ගෙන යනු සඳහා තැනුණු ඇළවල් නොවටී. නදිය සරස බැඳ ඇති බැම් ළඟින් ජලය ගලා යේ නම් නදියමැයි. ගලා නො යතොත් උදක නිමිත්තට ගතයුතු

8 උදක නිමිත්ත - වළ-පොකුණු-විල්-කලපු-මුහුදුවල ගලා නො බස්නා දියයි. කර්මවාචාවසානය තෙක් නො සිඳෙතොත් වළක් කැණ දිය පුරවාගෙන කීර්තනය කළ ද මනාමය.

මේ නිමිති අතුරෙන් එක්වර්ගීයෙකින් හෝ මුසුකොට කිහිපවර්ගීයෙකින් හෝ සීමා බැන්ද හැකියි. නිමිති තුනෙකින් බැඳි සීමාව ත්‍රිකෝණ ද, සතරෙකින් චතුරශ්‍ර ද වේ. අර්ධචන්ද්‍ර මෘදඞ්ග (=ආයත චතුරශ්‍ර සණ්ඨානාදි කවර හැඩයකට වුවත් සුදුසු පරිදි නිමිති තබා සම්මත කට හැකියි.

පරිස සම්පත්තිය.

කර්මාර්හ භික්ෂුන් සිවුනමක් සිටීම, ඡන්දාර්හයන් ගේ ඡන්දය ගෙන ඊම, හමුවූ භික්ෂුන් පටික්කොසනය නො කිරීම හෙවත් කර්මයට බාධා නො කිරීම යන අඞ්ගත්‍රය සම්පූර්ණ කල පරිස සම්පත්තිය සිද්ධයි. සීමා සම්මුතිය චතු වර්ගකරණීය බැවින් ගාම්සීමාගත සෙසු භික්ෂූහු ඡන්දාර්හයෝ යි. නදී-ජාතස්සරාදියකට හෝ බද්ධසීමාවකට හෝ ඇතුළුව සිටින්නවුන් ගේ ඡන්දය ආවශ්‍යක නො වේ. එබඳු අන්‍ය සීමාගතයන්ගේ ඡන්දය පැමිණෙන්නේ ද නො වේ. සීමා සම්මනනතයේ දී ගමේ අන්‍යබද්ධසීමා වතොත් සම්භින්දන නිවාරණය පිණිස සීමන්තරික පාසාණ ද; සීමා නොමැති විහාර වතොත් මතු බැඳ ගැනීමට අවකාශ ද තැබිය යුතුය. ගම් කිපයක් එක් කොට මහා සී ාවක් බැඳීමේ දී සමානසංවාස සීමා සම්මුතිය සඳහා, කම්වදන් කියන ගමින් පිටත් ගම්වල වසන මහණුන් අත්පසට පැමිණියත් එක් එක් ගම වෙන් වෙන් බද්ධසීමා වැනි නිසා නො පැමිණියත් නිවරද බව ද; අවිප්පවාස සීමා සම්මුතියේ දී සියලු ගම් එක් කොට බැඳි බද්ධසීමාවෙක සිට කැරෙන විනයකර්මයක් බැවින් පැමිණිය යුතු බවද **මහාසඳුමස්ථවිරමතයයි**

කම්මවාචා සම්පත්තිය.

ඤත්තිදෙස අනුසාවනදෙස සිදු නො වන සේ පිරිසිදු ව ඤත්ති දුතිය කම්මවාචාව කියා සීමා සම්මුතිය කටයුතුය. මේ **ත්‍රිවිධ සම්පත්තියි**.

ඛණ්ඩසීමා, සමානසංවාසසීමා, අවිප්පවාසසීමා යනු බද්ධ සීමා ප්‍රභේදමැයි, තෙයොදුන් සීමා වැනි මහසිම් සම්මත කිරීමේ දී කර්ම කිරීමේ පහසුව සලකා එහි ඇතුළත බඳින කුඩා කුඩා සීමා ඛණ්ඩසීමා නම්. "එකවීසති භික්ඛූ ගණ්හන්තී පච්ඡිමා ... ඛණ්ඩසීමා නාම" යනු **පාතිමොක්ඛ පදත්ථ අනුවණ්ණනා පාඨයි.** එකකම්ම-එකුද්දෙසයන්

සඳහා සමානසංවාසසීමා ද, අධිෂ්ඨිත චීවරයෙන් වෙන්ව විසීම සඳහා අවිප්පවාසසීමා ද සම්මත කරනු ලැබේ. බොහෝ සෙයින් චීවර විප්පවාසය සිදුවන බැවින් මහාසීමාව **'අවිප්පවාසසීමා'** යි වහරනු ලැබේ. ඛණ්ඩසීමාවේ ද අවිප්පවාසය ලැබේ. මහාසීමාවක් බැඳීමේ දි නිමිති කිත්තනය කොට ඇතිතාක් ඛණ්ඩසීමා බැඳගෙන සීමන්තරිකා පාෂාණ තැබිය යුතුයි. (බද්ධසීමා දෙක අතර පිහිටි ගාමසීමා භූමිය සීමන්තරිකා නම්. මේය සම්භින්න දෝෂ නිවාරණය කරයි.) නැවත ඛණ්ඩසීමාවට තැබූ සීමන්තරිකා පාෂාණ හෙවත් උපචාරගල් මහ සිමේ නිමිති වශයෙන් කිත්තනය කොට, බාහිර නිමිති ද සුදුසු සේ තබා, ඛණ්ඩසීමාවෙන් ඉවත්ව මහසිමේ සිට එය සම්මත කටයුතු.

අවිප්පවාසසීමාව ගාම-ගාමූපචාරයන්හි නො පිහිටන බැවින් මහසිම්තුළ තිබෙන ගම්වල චීවරවිප්පවාසය නො ලැබේ. දෙතිස් ඛණ්ඩ සීමාවෙකින් හෙබි මහාසීමාවෙක් අනුරාපුරයෙහි විය. සාමාන්‍යයෙන් බද්ධසීමාව ජල පොළොව දක්වා බසිතුදු පාෂාණ ප්‍රාසාදදි මස්තකයෙහි සීමා සම්මන්නනයේ දී අධොභාගයේ එක්විසි දෙනකුනට සිටිය හැකි පෙදෙසක් සම්බන්ධවේ නම් සීමාව යට බසී. නැතහොත් උඩ ම නවතී. **'සමානසංවාසසීමාගතයනට දෙමු'** යි යමෙක් චීවරාදිය දේ නම් ඛණ්ඩසීමාදියෙහි සිටියවුනට එය නො ලැබේ. ඒවා වෙන් වෙන් සමානසංවාසසීමා වන හෙයින. අවිප්පවාස සීමාගතයනට යයි දුන් දෑය ග්‍රාමසථ භික්ෂූනට අයත් නො වේ. එහි ඒ සීමාව නොමැති හෙයිනි.

සීමා සමූහනනය.

ශාසනාන්තර්ධානයෙන් හෝ සමූහන කර්මවාක්‍යයෙන් හෝ විනාශ වන තෙක් ප්‍රතිෂ්ඨාපිත බද්ධසීමාව පවත්නේය. සස්න පිහිටි තැන් සිට මෙතෙක් විනයකර්ම කරනු පිණිස භික්ෂූහු බොහෝ සීමා බැන්දහ. එහෙයින් නිදෙස් කොට නව සීමාවක් සම්මතකොට ගැනීමේ දී සමීක්ෂ්‍යකාරී වියයුතු. නොදැනුමෙන් වත් පැරණි සිමක් හා සම්භින්න අජ්ඣොත්ථරණයෙන් දෙසක් වුවහොත්, එහි කළ සියලු කම් කොප්‍ය වෙයි.

නවසීමා සම්මතයට පෙර පැරණි සිමක් වතොත් නැතිවනු පිණිස සමූහන කර්මවාක්‍යය කියති. යම් හෙයකින් ගම් කිහිපයක් සම්බන්ධ කොට සම්මත මහසිමෙක් වී නම්, එක් තැනෙක සිට කම් වදන් කියුව ද, ඒ සීමාව තුළ අනෙක් ගම්වල භික්ෂූන් සිටියහොත් සමූහනය නො වේ. වර්ගකර්ම වන හෙයිනි. සීමාව කෙතරම් විශාල වුවත් වර්ග නො වී එක්තැන්ව කම්වදන් කියුවහොත් සකල සීමාව ම සමූහනය වේ.'බන්ධනයේ දීත් එසේය. ශඞ්කාවිනොදනය පිණිස

නිමිතිවලින් බැහැර ද සමූහනය කළයුතු. අනුරාධපුර මහසීම හා සම්බන්ධවූණු විදුලියකම්බිසාණු සමූහනය හෝ බන්ධනය හෝ කැරෙන සීමා ප්‍රදෙශය තුළ පිහිටියේ නම් සම්භින්දනයෙන් කර්මය කොප්‍ය විය හැකි බව කියත්. යම් ගමෙක්හි සීමාවක් බඳිනු රිසි යෙත් නම් පැරණි බද්ධසීමාවක් වතොත් සමූහනය පිමටත්, නො වතොත් ශඞ්කාවිනොදනයටත් සමූහන කම්වදන් කියා, එගම්හි අන් සීමාවලට ඇතුළු නො වී සිටින භික්ෂූන්ගෙන් හත්පාසා-නයන ඡන්දාහරණ වශයෙන් ගම ශුද්ධ කොටගෙන සීමාසම්මුතිය කළ යුතුයි.

ත්‍රිවිධ අබද්ධසීමාව.

ගාම සීමාව- කර්මවාක්‍යයෙකින් සම්මත නො කැරෙන සීමා අබද්ධසීමායි. ගමෙකැයි රජයෙන් පිළිගත් කුඩාවූ හෝ මහත්වූ හෝ ප්‍රදෙශය ගාමසීමා නම්. නිගම නගර ද එහිම ඇතුළති. රජුන් විසින් ගමෙකින් කොටසක් වෙන් කොට ගම්මුදලි ආදිනට දෙනු ලැබුව හොත් එය විසුංගාම නම්. ගම් දෙකක් වශයෙන් සලකා කර්ම කළ හැකියි. මෙවැනි විසුංගාමසීමා ලඞ්කාවේ දුර්ලභයි. ඒ පිළිබඳ ආචාර්‍ය්‍යවාද ද බොහෝය. අන්තරඝරය පමණක් නො ව ගාම පරික්ඛෙපයෙන් බැහැර වූ, ගමට අයත් කෙත් වතු ඈ සියල්ල ම ගාමසීමාවට ඇතුළති. දොළොස් යොදුන් බරණැස් පුරයත්, අඩියක් පොහොයට පොහෝනා අඟල් ගණනක දූපතත් ගාම සීමාව මැ යි. ගාමසීමා වෙන් වෙන් බද්ධසීමා වැනියයි අටුවාහි ප්‍රකාශිත බැවින්, ගාමසීමා දෙකක් රුක්ලිය ආදියෙන් සම්බන්ධ වීමෙන් සම්භින්දනය වේයයි ඇතැමුන් කියතුදු ගාමසීමාවේ භණ්ඩුකයන් උපසපන් කළ මිහිඳුමාහිමියන් එබඳු සෙසු ගම් හා ගැටුණු රුක්ලිය ඉවත්කරවූ බව නො සටහනි.

සත්තබ්භන්තර සීමාව- අරණ්‍යයෙහි වසන භික්ෂූන් ගේ පොහෝ-පවුරුණු ආදියට යෙදේ. ගාම නිගම නගර සීමාවශයෙන් නො ගැනෙන, උඩත්පිරිසෙසින් විඤ්ඣ වැනි මහ වනයෙක්හි ද; ග්‍රාමපරිච්ඡෙදක ඉන්දඛීලයේ සිට බඹ 500 ක් ඉක්මවා ලැබියයුතු පශ්චිම අරණ්‍යසෙනාසනයෙහි ද (පශ්චිම අරණ්‍යයෙහි මෙය නො ලැබේයයි ද යෙත්.) රැස්වූ සඞ්ඝ ගණ පුද්ගලයන්ගේ අත්පසේ සිට අබ්භන්තර සතෙකින් පිරිසිදෙන මණ්ඩලයෙක්හි පිහිටයි. අබ්භන්තරයෙක් අටවිසි රියනෙකි. සඞ්ඝයා රැස්ව සිටි බිම හැර සෙස්ස ඍජුව රියන් 392 කි. අන් සඞ්ඝකොනකුත් වෙන් ව කර්ම කරතොත්, සම්භින්දන ශඞ්කා දුරුවනු පිණිස සත්තබ්භන්තරයක් උපචාර වශයෙන් තබා දූරස්ථව කටයුතු. මෙහි තුරු ලියෙන් සම්භින්දනය නො වන සේය.

එක් දිනෙකින් ගොස් මිසුන් මිරා ඉය නො හැකි තරම් දුර සමුද්‍රයෙහි පිහිටි දූපතෙක ද මේ සීමාව ලැබේ. සත්තබ්භන්තර සීමාවේ උත්කෘෂ්ට පරිච්ඡේදය රියන් 392 ක් බව පැනේ. දූපත ඒසා විශාල නො වුවත් සීමාව ලබාගත හැකි හෙයිනි. මේ සීමාවේ චීවරවිප්පවාසය ද ලැබේ. එහි ලා එක් එක් භික්ෂුවකට වෙන වෙන සීමා ලැබෙන බවත්, එය **චීවරවිප්පවාස සත්තබ්භන්තර** නම් වන බවත් ප්‍රකාශිතයි.

උදකුක්ඛෙප සීමාව– නදී සමුද්‍ර ජාතස්සරයන්හි ලැබේ. වර්ෂා ඍතුවේ දී පසළොස් දිනෙකින් දස දිනෙකින් පස් දිනෙකින් වැසි වස්නා සඳ, නො සිඳ ගලන දිය ඇත්තේ නදියයි. (මෙයින් මසකට සවරක් වස්නා බව කියවේයයි **අත්ථයොජනාවේ** එයි, 'අඩමසක් වස්සි, අඩමසක් නො වස්සි'යි **කඞ්ඛාවිතරණියෙහි** සටහනි. පසළොස් දිනකට වරක්වත් නො වසී නම්, දුබ්බුට්ඨි සමය ද, දෙ–තුන් දිනකට වර බැගින් වසී නම් අතිවුට්ඨි සමය ද වේයයි **කල්‍යාණී ප්‍රකරණයෙහි** පැවසේ.)

සමුද්‍රයෙහි වාරකන් නොමැති සමයෙහි රළ ගසා නැවත මුහුදට ගලා ගොස් නවත්නා තැන සිට කැප බිමයි. කිසිවකු විසින් නො කැරුණු, වැසි සමයෙහි දිය සිටුනා විල්–කලපු ජාතස්සර යි. මේ ස්ථානයන්හි බලමැදුම් පුරුෂයක්හු විසින් පස ඇට දමනපරිදි, දිය හෝ වැලි හෝ ඉස පිරිසිඳින ලද පෙදෙස **උදකුක්ඛෙප සීමා** වයි. නදියේ දෙතැනෙක කම් කරතොත් උදකුක්ඛෙප ප්‍රමාණයක් අතර තබා දුරුව කටයුතුය. උදකුක්ඛෙප ගාම සීමාවන් අතර සීමන්තරිකායෙක් නැත. උභයසීමා සම්භෙදයෙන් විසදෘශ හෙයිනි. උදකු ක්ඛෙපජලය ගමෙහි වැටුණ ද එහි සීමාව නූපදී. සීමාසඞ්කර නො වේ. උදකුක්ඛෙප බද්ධසීමා ගැන ද එසේය. එහෙත් උදකුක්ඛෙප පරිච්ඡින්න ප්‍රදේශයේ පිහිටි රුක්ලිය ආදියෙකින් ගාමබද්ධාදි සීමාවක් ස්පර්ශ කොට සිටීම සඞ්කරයට හෙතු වේ. නදියෙහිවූ ගල් ද බැම් ද පියෙවි දියෙන් වැසේ නම් නදියයි, නැතහොත් ගමයි.

5. සඞ්ඝ උපොසථ කාරයා.

යටත්පිරිසෙයින් සිවුදෙනකුන් විසින් කැරෙන සඞ්ඝුපොසථය, තිදෙනකු ඤත්ති තබා ද දෙදෙනකු ඤත්ති නො තබා ද කැරෙන ගණුපොසථය, හුදෙකලා වූවහු විසින් කැරෙන අධිට්ඨානුපොසථයයි කාරකයන් ගේ වශයෙන් උපොසථය ත්‍රිවිධ වේ.

පස් නමක් වත් පිරුණු සඳ කැරෙන සඞ්ඝපවාරණය, සිවු දෙනකු හෝ තිදෙනකු හෝ ඤත්ති තබා ද, දෙදෙනකු ඤත්ති

නො තබා ද කැරෙන ගණපවාරණය, හුදෙකලා වූවහු කැරේන් පුග්ගල පවාරණයයි, පවාරණය ද ත්‍රිවිධ වේ. මෙහිලා **සඞ්ඝුපොසථය** ගැනේ.

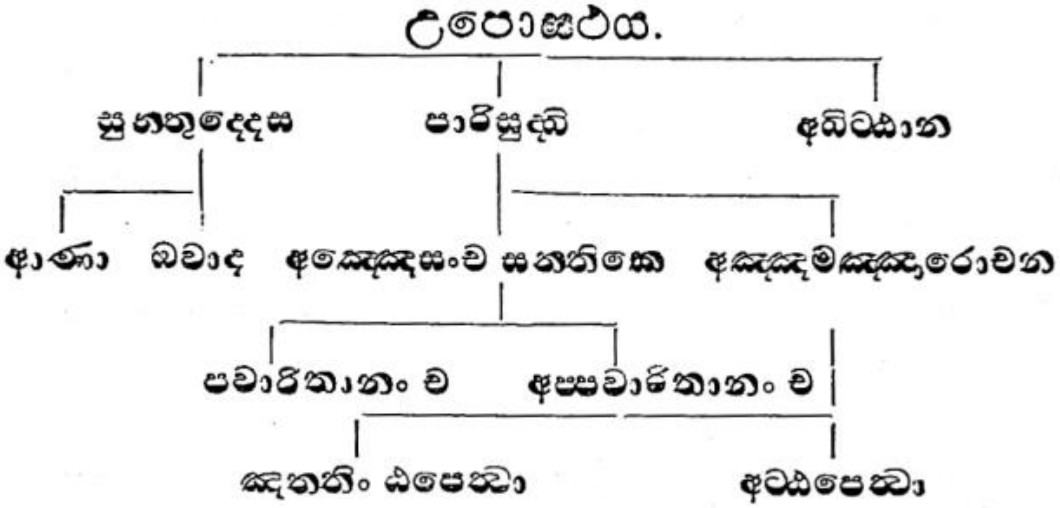

6. පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍ය.

සුත්තුද්දෙස, පාරිසුද්ධි, අධිට්ඨානයයි කළයුතු ආකාර විසින් ත්‍රිවිධ වූ උපොසථයන් අතුරින් මෙහි සුත්තුද්දෙසය ගැනේ. සුත්තුද්දෙසය නම් පාමොක් දෙසීමයි. එය ඔවාදපාතිමොක්ඛුද්දෙසය, ආණාපාතිමොක්ඛුද්දෙසයයි ද්විප්‍රකාරයි. ඔවාදපාතිමොක්ඛය නම් වන **'ඛන්ති පරමං'** ආදි ගාථාත්‍රය බුදුවරු ම දෙසත්. දීර්ඝායුෂ්ක බුදුවරු ආණාපාතිමොක්ඛය නො පනවති. කලින්කල ඔවාපාමොක් දෙසත්, සියලු භික්ෂූහු එදින රැස්වෙති. අප බුදුහු ප්‍රථම බොධියේ දී (ප්‍රථම බොධිය මුල් වර්‍ෂ 20 යි, 15 යනු ධම්පාල මතයි.) ඔවා පාමොක් ම දෙසූහ. පිරිසිදු පිරිසෙහි ඔවාද පාතිමොක්ඛය නො දෙසීමට කරුණු නැති බැවිනි. අපිරිසිදු පිරිසෙහි බුදුහු පාමොක් නො දෙසති. එය භික්ෂූනට ද සුදුසු නැත. එහෙත් ඔවුනට චොදනා සාරණාදියෙන් පිරිස පිරිසිදු කොට ගත හැකිය. බුදුවරු එසේ නො කරති.

බුදුවීමෙන් විසිවසක් ඉක්මගිය පසු අප බුදුහු ආණාපාතිමොක්ඛය පැනවූහ. එතෙක් පරිජ් සඟවෙසෙස් පනවා නො තිබිණ. දෙලොස් වැනි වසෙහි වෙරඤ්ජාවේ දී, සිකපද පනවන සේ සැරියුත් තෙරුන් කළ ඇරියුම ගුරු ඇටැත් පැනවීමට නොහොත් පාතිමොක්ඛුද්දෙසයට පොහෝනා සිකපද පැනවීමට කැරිණැයි සිතිය හැකිය. පස්ලුහු ඇවැත්කඳු පැනවීම 12-20 වසර අතර සිදුවිණැයි ඇතැම්හු කියති. භූයොවෘත්තියෙන් එසේ විය හැකි වුවත් ඉන් පෙර ද ඇතැම් සිකපද පනවා තුබුණු බවට සාධක ඇත.

220 ක් සික්ඛාපදවලින් හෙබි ආණාපාතිමොක්ඛය උද්දෙස වශයෙන් **නිදානුද්දෙස- පාරාජිකුද්දෙස- සඞ්ඝාදිසෙසුද්දෙස- අනියතුද්දෙස- විත්ථාරුද්දෙස** යි පිරිසිදීම් පසෙකින් යුක්තයි. අන්තරායයක් ඇතිකල සැකෙවින් පාමොක් උදෙසිය හැකිසි.

අන්තරායයෝ දශ දෙනෙකි:-

i. පොහෝකිරීමට හුන්කල්හි රජකු පැමිණීම, ii. සොරුන් පැමිණීම, iii. ළැව්ගින්නක් පැමිණීම, ආවාසයකට ගිනිඇවිළීම, iv වැසි පැමිණීම ගංවතුර ගැලීම, v. බොහෝ මිනිසුන් පැමිණීම, vi. යකකු මිහණකු අල්ලා ගැනීම, vii. ව්‍යාඝ්‍රාදි චණ්ඩමෘගාගමනය, viii. සර්පයකු මිහණකු ඩැහීම, ix. මිහණකු ලෙඩවීම, කලුරියකිරීම, සතුරන් ගැනීම, x. මිනිසුන් මිහණකු බ්‍රම්සරින් චුත කරනුවට අල්ලා ගැනීම.

නිදානුද්දෙසය අවසන් නො වූව හොත් සුත පදයෙන් දෙසිය නො හැකිය. යම් උද්දෙසයක් අඩාළව තිබියදී අන්තරාය වී නම් එය ද සුත විසින් දෙසිය යුතු. පාතිමොක්ඛ (-ප-අති-මොක්ඛ) යන වචනයේ තේරුම අතිශ්‍රෙෂ්ඨ යනුයි. එය සීලයටත් ග්‍රන්ථයටත් යෙදේ. **'පාති'** යනු සිල්රක්නහුට ද නමි. ඒ පාතියා අපායාදි බියෙන් ගළවානුයි සීලය **පාතිමොක්ඛ** නමි. එය ද්‍යොතනය කරන ග්‍රන්ථයත් එනම් වේ.

පොහෝ කරන තැනෙක ඡන්ද දෙකක් නොතැබූව මනා බැවින්, අධිකවූ පෙරවස් වුසුවන් පැවරූ පසු, පසුවස් වැසූ හෝ අසිහියෙන් වස් නො වැසූ හෝ ඡින්නවස්ස වූ හෝ සෙස්සන් විසින් ඔවුන් වෙත පිරිසිදු පොහෝ කට හැකිසි. පසුවස් වුසුවෝ අධික වෙත් නම්, පාමොක් දෙසූ පසු, පවාරණ ඡන්ද නො තබා පැවරිය යුතුය. දෙපක්ෂයෙහි වූවෝ ඔවුනොවුනට ගණපූරක වෙති.

පවාරණ දිනවලින් පිටත් උපොසථ දිනයෙක්හි ආවාසිකයන් පාමොක් උදෙසු කෙණෙහි සීමාවට පැමිණි සම හෝ ඌන හෝ ආගන්තුකයන් ඔවුන් වෙත පිරිසිදු පොහෝ කටයුතුය. වැඩිදෙන කුන් පැමිණිය හොත් පූකිස කොට නැවතත් පාමොක් දෙසියයුතු. පාමොක් දෙසන විට සම-ඌන භික්ෂූන් පැමිණියහොත් සෙස්ස ඇසිය යුතු. වැඩිදෙනකු ආවොත් මුල පටන් දෙසිය යුතු.

අඤ්ඤාඤ්ඤාරොචනයේ දී එක් සිමකට පත් තිදෙනකු **"සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා අජ්ජුපොසථො පන්නරසො, යදා යස්මන්තානං පත්තකල්ලං මයං අඤ්ඤමඤ්ඤං පාරිසුද්ධිං උපොසථං කරෙය්‍යාම"** යි ගණ ඡන්දය තබා ද; දෙදෙනකු නම් ඡන්ද

නොකියා ද පිරිසිදු පොහෝ කටයුතුය. හුදෙකලා වූවහු විසින් පූජිස කොට පියා අනෙකකු නො එන බව දැන **'අජ්ජ මෙ උපො-සථො පන්නරසො'ති අධිට්ඨාමි'** යි අධිෂ්ඨාන් පොහෝ කටයුතුය.

කතානබ්බාකාර විසින් තෙවාචික (=වාක්‍යය තෙවරක් කීම) ද්වෙවාචික--එකවාචිකයයි **පවාරණය ද ත්‍රිප්‍රභෙද වේ.** පවරන්නා සඞ්ඝපරියාපන්න සේ නො ගැනෙන හෙයින් සඞ්ඝපවාරණයට යටතින් භික්ෂූන් පස් නමක් සිටිය යුතු. සිවුදෙනකු හෝ තිදෙනකු හෝ ගණඤත්ති කියා ද, දෙදෙනකු නො කියා ද අන්‍යොන්‍ය පවා-රණය කළ යුත්තේය. අධිට්ඨාන පවාරණය හුදෙකලා වූවහුට යි. සාමග්‍රිය පිණිස පොහොය ද, විසුද්ධිය පිණිස පවාරණය ද කැරේ. පොහෝ නොකොට මිහණුන් නැති අන්‍යාරාමාදියකට හෝ ලද්ධි නානාසංවාසකයන් ගෙන් සභිකබුක තැනකට හෝ අන්තරායක් නැති ව යේ නම් දුකුළාය. පොහෝ නොකිරීමෙන් ද දුකුළා වේ.

7. **කිං සඞ්ඝස්ස පුබ්බකිච්චං** (කතං)?

'සඞ්ඝස්ස' යන්නේ අර්ථ 'සඞ්ඝෙන' යනුයි. **'සඞ්ඝො උපොසථං කරෙය්‍ය'** යනු කී බැවින් ඒ උපොසථ කරණයට පූර්ව ව කටයුතු පූර්වකෘත්‍ය කරන ලද දැයි මෙයින් විචාරයි. ඡන්ද ආරොචනාදි පස පූර්වකරණයනට පසුව වුවත්, උපොසථකර්මයට පෙරාතුව කළයුතු බැවින් පූර්වකෘත්‍ය නමි. මෙහි දී **'සම්මජ්ජනී'** ආදි උභයපක්ෂගත කාරණ නවයම උපොසථ කරණයට පූර්ව ව කළයුතු බැවින් **පුබ්බකිච්ච** නම් වී. උපොසථස්ථානය හැමැදීම, රාත්‍රියේ නම් පහන් දැල්වීම, ආගන්තුකයන් පිණිස පියයුතුවූද, අත් පා සේදීම ආදි පරිභොගයට ආවශ්‍යකවූ ද දිය තැබීම, ආසන පැනවීම, යන සතර පුබ්බකරණයි. මහ තෙරුන් ගේ අණ ලද්දකු විසින් සඞ්ඝයා රැස් වීමට පෙර කළ යුතු.

I. **ඡන්දපාරිසුද්ධි**– එක් සිමක් තුළ සිටින ගිලාන - ගිලානො පසථායකාදිවූ කාය සාමග්‍රිය දීම සඳහා අත්පසට යා නො හෙන්නෝ ඡන්දය හා පාරිසුද්ධිය හා දීමට සුදුස්සෝ ය. මෙය **ඡන්දදානය, පාරිසුද්ධිදානය, ඡන්දපාරිසුද්ධිදානය** යි ත්‍රිවිධ කළ හැකිය. එහෙත් පාරිශුද්ධිය දෙන්නහු විසින් ඡන්දය ද දුනමනායයි නියමිත බැවින් **ඡන්ද-ඡන්දපාරිශුද්ධි** යි ද්විභෙද කළ හැකි ද වෙයි. උපෝසථයේ දී ඡන්දය පමණක් දීමෙන් සඞ්ඝයාට විනා තමාට උපොසථය සිද්ධ නො වේ. පාරිශුද්ධිය දුන හොත් තමාටද, ධම්කම්තා සම්පාදනයෙන් සඞ්ඝයාට ද පොහොය සිද්ධ වේ. පාරිසුද්ධිය දෙනවිට ඡන්දය ද දුන හොත් සඞ්ඝයා විසින් සෙසු කර්මයක් වුවත් කළ හැකි වෙයි. තමාට ද පොහොය සිද්ධ වේ.

බිඳුණ භික්සඟන සමඟ කරන කල ද, තිණවත්ථාරක සමථ පවාරණසඞ්ග්‍රහයන්හි දී ද ඡන්දය දීම ප්‍රමාණ නො වේ. සියලු දෙන අත්පසට ඉයයුතු වෙත්. ඡන්දපාරිසුද්ධිය වනාහි ගණයා වෙත හෝ පුද්ගලයා වෙත හෝ නො යයි. කර්මප්‍රාප්ත සඞ්ඝයා වෙතම යයි. එබැවින් යම් සීමාවෙක භික්ෂූන් සිව්නමක් සිටිද්දී, එක් නමක ගේ සැඳ ගෙන, සෙසු තිදෙන ගණුපොසථය කළහොත් එය වර්ගකර්මයෙක් වේ. ඡන්දහාරකයා පිරිසවෙත පැමිණිමෙන් ඔහුත් සමඟ සිවුනම වුව ද ඡන්දාරොචනය සිදු වේ. පස් නමක් සිටිද්දී එක් නමකගෙ සැඳගෙන සෙසු සිවුදෙන ගණපවාරණය කළත් සඞ්ඝ පවාරණය කළත් වර්ගකර්ම වේ.

ඡන්දදානයේ දී **'ඡන්දං දම්මි, ඡන්දං මෙ හර, ඡන්දං මෙ ආරොචෙහි'** යනු වාක්‍යයි. කයින් ද වදනින් ද කැමැති බසෙකින් ද කිවහැකියි. ඡන්දපාරිසුද්ධි හරණය උපසම්පන්නයකු විසින් කළයුතු. උක්ඛිත්තයකුට හෝ හෙරණකුට හෝ නො දූන දූන ද යෙතියි කියත්. තමාට දුන් ඡන්දය අනෙකකු ලවා සඟමැදට යැවිය නො හැකියි. තමා ම යායුතු. ඡන්දපාරිවාසිය ඇති කල සඞ්ඝකර්ම කළ නොහේ. කර්මයක් පිණිස රැස්වූ මහණුන් යම්කිසි කරුණෙකින් කර්මාශාව හැරපියා ඡන්දයත් විස්සජ්ජනය කොට සිටිය දී, නැවතත් කර්මකරණෙච්ඡාව උපන හොත් ඡන්දය ගෙන ම කළයුතු. **පරිස පාරිවාසිය; රත්තිපාරිවාසිය, ඡන්දපාරිවාසිය, අජ්ඣාසය පාරිවාසිය** සි මේය චතුර්විධයි.

II. **උතුක්ඛානය**– ඍතුව මෙපමණ ගොස්ය, මෙපමණ ශෙෂයයි කීමයි. (**'උතුනිධ'** යන තැන **'උතු'** සද නපුංසක ලිඟුවට ද ඇතිබව පැනේ. 'උතු + ඉධ' යි විච්ඡෙද කොට 'න' ආගමයෙන් ද නිපදවත්. 'තිණී' යනු වෙනුවට 'තයො' සි පෙර තිබුණ බවක් **ගණ්ඨිදීපනියෙන්** පැනේ.)

III. **භික්ඛුගණනාව**– උපොසථාගාරයෙහි රැස්වූ භික්ෂූන් ගේ ගණන කීමයි, උතුක්ඛාන භික්ඛුගණනාවන් කවරකු විසින් නමුදු කළ හැකියි.

IV. **ඔවාදය**– මෙහෙණියන් අවවාද ඉල්ලනලද බව සඟමැද කිවයුතු. අෂ්ටගුරු ධර්මයෙන් මෙහෙණියනට අවවාද දීම **භික්ඛුනොවාදයයි**. මෙහෙණියෝ පොහෝදට පෙරද අවුත්, තුදුස්වක් පනු-රැසි දෙදිනෙන් කවරද පොහොය කෙරේදැයි විචාරා දැන ගෙන, පොහොද අවුත් භික්ෂුවක් හමුවෙහි වාක්‍යයෙකින් අවවාද ඉල්ලති. ඒ භික්ෂුව එබව පොහොඅග රැස්වූ සඟනට දැන්විය යුතු. එවිට මෙහෙණියනට ඔවා දෙන්නකු වතොත්, ඔහු වෙත එළඹෙන්නට කිවයුතු. නැති නම් සුදුස්සකු සම්මත කළයුතු. එසේත් නො ලැබේ

නම් 'අවවාදදායකයෙක් නැත, මෙහෙණියෝ ප්‍රසාදවහ කායවාක් කම්යෙන් ත්‍රිශික්‍ෂාව පුරත්වා' යි කිවයුතු. මෙය උද්දෙසකයා විසින් කිවයුතුයි. මේ පණිවිඩය ද පෙරකී මහණහු විසින් පෑළවියදු, නතු දූත්මට එන මෙහෙණියන් කීපදෙනාට දූත්විය යුතුය. ඔවා දීම ද එදින සිදු වේ. එයට සියලු මෙහෙණියෝ සා යුත්තාහ.

8. පාරිසුද්ධිං ආයස්මන්තො ආරොචෙථ.

නිරාපත්තික ව පාමොක් ඇසිය යුතු. පාරිසුද්ධි ආරොචනයට හෙතුව පාමොක් දෙසුමයි. ඒ ආරොචනය කරන අයුරු **'යස්ස සියා ආපත්ති'** යනාදීන් මතු පැවසේ.

9. පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමි

පාරිසුද්ධි ආරොචනයෙහි හෙතුවයි. පූර්වවාක්‍යයට ගැළපෙන සේ **'සඞ්ඝො උපොසථං කරිස්සති'** යනාදීන් නො කියවුණ ද ලක්‍ෂණ විසින් දෙක ගැළපේමය. සඞ්ඝයා ගේ සාමග්‍රිය ඇතිකල, චතුවර්ගිය මහණුන් අතුරෙන් උද්දෙසකයා තබා සෙසු ගණයාගේ සාමග්‍රිය (=කායින් සිතින් සහිතබව) ඇතිකල උද්දෙසකයා ගේ උදෙසීමෙන් සඞ්ඝයා විසින් පාමොක් උදෙසන ලද නම් වන්නේය. ඔහු ගේ උදෙසීමෙන් විනා උපොසථකරණයෙන් සඞ්ඝයාට උපො-සථය සිදු නො වන බැවින් **'උපොසථං කරිස්සාමි, පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමි'** යි නො කියැවිණ. නිදානුද්දෙසාවසානයේ පැනෙන ආපත්තික්ෂෙත්‍රය වන යාවතතියානුසාවනය අපෙක්‍ෂා කොට **'උද්දිසිස්සාමි'** යි අනාගතක්‍රියාව යෙදිණි. 'මතු ආපත්ති ක්ෂෙත්‍රය එයි, ආපත්තිභීරුක තෙපි පළමුවෙන්ම ඇති ඇවැත කියව්' යන අදහස එයින් ලැබේ.

10. සාධුකං සුණොම මනසි කරොම

සාධුකං යන්නෙහි අර්ථය 'ඒ පාමොකින් තමන් ධනවතකු කොට, සිතට බැහැර යන්නට ඉඩ නො දී ප්‍රාතිමොක්‍ෂය සලකමු, කෙළවර දක්වා විෂය කරමු' යන්නෙන් ප්‍රකාශිතයි. උද්දෙසකයාත් සඞ්ඝපර්‍යාපන්න බැවින් මෙහි උත්තමපුරුෂාඛ්‍යාතය යෙදිණ. ආපත්තික්ෂෙත්‍ර දර්ශනාශාරාහිත්‍යයෙන් **'සුණිස්සාම'** යි අනාගතයෙන් නො කියැවිණ.

11. යස්ස සියා ආපත්ති.

මේ ආපත්තිසද්දින් සප්තාපත්තිස්කන්ධය ම ගැනේ. ඇවැත්වලට පත්වීම් ආකාර සයෙකින් සිදු වේ

I. **අලජ්ජිතාය-** අලජ්ජීකම නිසා, අලජ්ජියා මෙබන්දය.

"සඤ්චිච්ච ආපත්තිං ආපජ්ජති - ආපන්නං පරිගූහති,
අගති ගමනඤ්ච ගච්ඡති - එදිසො වුච්චති අලජ්ජි පුග්ගලො"

යමෙක් ආපත්තිජනක වස්තුව දැන මැඩ පියා ද හෙවත් අකැපබව දැන දැන ව්‍යතික්‍රම සිතින් වස්තුව මඩී ද; පත් ඇවැත දැන දැන අනාදරයෙන් නො දෙසා ද; ගුරු ඇවැතින් නො නැගිටී ද; (ලජ්ජාව නිසා සඟවන්නා අලජ්ජී නම් නො වේ.) බඩු බෙදන තන්හි දැන දැන සිවුඅගතියට යේ ද මෙතෙම ලජ්ජාරහිත පුද්ගලයි.

II. **අඤ්ඤාණතාය**- නුවණමඳ බාලයකු බැවින්, කටයුතු නො කටයුතු නො දැන ක්‍රියා කිරීමෙන් ද ඇවැත් අවදී.

III. **කුක්කුච්ච පකතතාය**-කැප ද අකැප දැ යි විනය සංශය උපන ද, විනයධරයන් නො පිළිවිස, කැපයයි ගෙන මැඩ සාපත්තික වේ.

IV. **සතිප්ලවා**- සඟසෙය්‍යාදියට සතිසම්මෝසයෙන් (=ප්‍රමා-දයෙන්) ද පත් වේ.

V. **අකප්පියෙ කප්පිය සඤ්ඤිතාය**—විකාලයෙහි කාලයයි සිතා වළඳ සාපත්තික වේ.

VI. **කප්පියෙ අකප්පිය සඤ්ඤිතාය**- කාලයෙහි විකාලයයි සිතා වළඳ සාපත්තික වේ. මේ කරුණු ද අලජ්ජිභාවයට සඞ්ග්‍රහ කළ හැකියි. සෙසු තැන් ද මෙපරිදි දත හැකිය.

12. සො ආවිකරෙය්‍ය-

පත් ඇවැත සඟමැද හෝ ගණමැද හෝ පුඟුලා වෙත හෝ දෙසාවා, ප්‍රකාශ කෙරේවා. භික්ෂුභාවයෙන් චුතවීම පාරාජිකාපත්ති දෙශනයයි. ඇවැතකට නො පැමිණිය ද, පත්ව පරිවාසාදියෙන් නැගී සිටිය ද, වස්තු විසින් ආපත්ති විසින් උභයාකාර විසින් දෙසනලදුව ද, උපන් විමතිය ආරොචනය කරන ලදුව ද **'ආපත්ති අසන්ති'** නම් වේ.

13. යාවතතියං අනුසාවිතං හොති.

යාවතතියානුසාවනය ගැන මත කිහිපයෙක් අටුවාවෙහි ප්‍රකා-ශිතයි. ප්‍රාතිමෝක්ෂය තුන්වන වර දක්වා අස්වනු ලැබේ. ඇවැත් සිහි කරන මහණ තෙවන අනුසාවනයේ දී මුසවා දුකුළාවට පත් වේ. තෙවන වර දක්වා අස්වන අයුරු **'තත්ථායස්මන්තෙ'** යනා දීන් ප්‍රකටය. මෙය පෙළපොත්හි පාරාජිකාදීන් ගේ අවසන්හි විනා නිදානාවසානයේ නැතත්, උද්දෙස කාලයේ කිවයුතු වේ. මුසාවාදඞ්ග සම්පූර්ණ නො වන බැවින්, බුද්ධ ප්‍රඥප්තිය අනුව මෙහි දී දුකුළා වේ. තුෂ්ණීම්භූත ව සිටියහුට මනොද්වාරයෙන් ඇවැත සිදු නො වතුදු, කිවයුත්තා නො කියූ බැවින් වාග්ද්වාරයේ අක්‍රියයෙන් ඇවැත නැඟේ.

14 අනනරායිසො ධම්මො.

මුසාව පශ්චාත්තාප විසින් සිතේ විපිළිසර බවට ද, විපිළිසරය ප්‍රමෝද්‍යප්‍රීත්‍යභාවයට ද, ප්‍රමෝද්‍යප්‍රීත්‍යභාවය ප්‍රථධ්‍යානාදීන් ගේ අලාභයට ද කාරණ වේ. පරිත්ත මුසාවාදය වුවත් මහාදීනව ඇත්තේයයි මෙයින් කියැවිණ.

15. විසුද්ධා පෙක්ඛෙන.

'වුට්ඨානගාමි සඟවෙසෙසින් නැගී සිටිනු කැමැත්තහු විසින් දෙශනාගාමි ක්ෂුද්‍රාපත්තියෙන් පිරිසිදුවනු කැමැත්තහු විසින්' යන අර්ථයි. අනවශෙෂ පරිජි නම් ගිහිවීමත් ඇතුළත්. **'සරමානෙන'** යන්නෙන් ඇවැත සචිත්තක බව පැනේ. **'ආපජ්ජනෙනත්'** යනු පරපදයට විශෙෂණ කොට හෝ අවත් ඇවැතින් යයි පඤ්චම්‍යර්ථ කොට හෝ ගත හැකියි.

16. සනති ආපත්ති ආවිකාතබ්බා.

සඞ්ඝ ගණ පුද්ගලයනට ඇවැත් දත්විය යුතු. සඞ්ඝුපොසථයේ දී සඞ්ඝයාට ද, ගණුපොසථයේ දී ගණයාට ද, පාරිසුද්ධි උපොසථයේ දී පුහුලාට ද කිවයුතුය යන මතයෙක් ද වේ. එයින් ගණුපොසථයේ දී වුවත් පත් ඇවැත් නො කියා පොහෝ කිරීමෙන් දුකුලා වන බව හඟවා. ආරොචනාධිප්පාය වශයෙන් එසේ ක් බව අනෙක් මතයයි. සඟමැද කියමියි සලකා පැවසීමෙන් සඞ්ඝ මධ්‍යාරොචනය ද, දෙපස සිටින්නන් සලකා කීමෙන් ගණාරොචනය ද, සභාග පුහුලකුට කීමෙන් පුගගලාරොචනය ද සිදු වේ.

17. ආවිකතාහිස්ස ඵාසු හොති.

විපිළිසර නො ඉපදෙන නිසා ධ්‍යානාදීන් ගේ ලාභයට පහසු වේ. ඇවැත් පළකළ විට **'අකාමා පරිවත්ථබ්බං'** යනාදිය සලකා භික්ෂුහු සාපත්තිකයා ලවා පරිවාසාදිය පුරවා ගුරුඇවැතින් ද නඟා සිටුවත්. එහෙයින් ද ඵාසු වේ.

නිදානයේ පිණ්ඩාර්ථ පසෙකි.

i ඤත්තිය – 'සුණාතුමෙ–පෙ– පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍ය.

ii පුබ්බකිච්ච පුච්ඡා – 'කිං සඞ්ඝස්ස–පෙ–උද්දිසිස්සාමි.

iii නිදානුද්දෙස සවනවිධි – 'තං සබ්බෙව–පෙ–මනසිකරොම.

iv විසුද්ධාරොචන විධි – 'යස්ස සියා –පෙ–අනුසාවිතං හොති.

v අනාරොචනෙ ආපත්තිවිධි– 'යො පන භික්ඛු –පෙ–ඵාසුහොති.

පඨම පාරාජිකං.

18. යො පන භික්ඛු.

අට වැදෑරුම් උපසම්පදාවන් අතුරින් ඤත්තිචතුත්ථ කම්වදනින් උපසම්පදාව ලත් භික්ෂුව මෙහි දී ගැනේ.

1. **එහි භික්ඛූපසම්පදා**:- බුදුන් **'එහිභික්ඛු'** යනාදිය කී පමණින්, බුදුන් ම පබ්බජ්ජා-උපසම්පදා ආචාර්ය උපාධ්‍යාය කොට ගෙන, ලබන උපසපුවයි. අටපිරිකර හෝ පාත්‍ර චීවරමාත්‍රයක් හෝ සිල්වතකුට දී, 'මේ දානය එහිභික්ඛුභාවය පිණිස උපනිඃශ්‍රය වේව'යි යමෙක් පැති නම්, ඒ පැතුම ඔහුට බුදුන් හමුවෙහි පුඤ්ඤිද්ධිමය පරික්ඛාර ලාභයට හෙතු වේ. අන්තිම භවිකයනට පමණයි.

2. **සරණාගමනූපසම්පදා**:- මුල දී මහණවනු කැමැත්තෝ දුර සිට ද බුදුන් සොයා ආහ. ඒ වෙහෙස දුරලනු පිණිස තෙසරණින් මහණ උපසපුව දෙව'යි මහණුනට අනුදූන වදාළහ සැරියුත් තෙරුන් රාධ නම් බමුණා පැවිදිකළ තැන දී මෙය පිළිකෙව් කොට ඤත්තිචතුත්ථ උපසම්පදාව අනුදත්හ. පිරිසුදු පුහුලනට ලැබෙත්තකි.

3. **ඔවාද පටිග්ගහණූපසම්පදා**:- මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයනට ලැබිණ. මහසුප් තෙරණුවෝ බුදුන්ගේ අවවාදත්‍රයක් පිළිගෙන පැවිද්දත් උපසම්පදාවත් ලැබූහ

4. **පඤ්හබ්‍යාකරණූපසම්පදා**:-පුවරම් වෙහෙර සක්මන්හි සෙදී සිටි සොපාකයන් අතින් බුදුහු පැන පුළුවුත්හ. පිළිතුරෙන් තුටුවූ බුදුහු සත්වැසි හෙරණහුට උපසපුව අනුදත්හ. සුමන සාමණෙරයනට දයජ්ජ නම් උපසම්පදාවක් දුන් බව ධම්මපදට්ඨකථාවෙහි එයි.

5. **ගරුධම්මපටිග්ගහණූපසම්පදා**:- අෂ්ටගුරුධර්මයන් පිළිගැන්ම මහාප්‍රජාපතී ගෞතමියගේ උපසම්පදාව විය. සෙසු සභාය මෙහෙණියෝ භික්ෂූන් විසින් උපසම්පාදිත වූහ.

අෂ්ට ගුරුධර්ම:-

i. සියවස් වූ ද මෙහෙණ විසින් එ දවස උපසපන් මහණහට ද අභිවාදනාදිය කටයුතු.

ii. මෙහෙණ අසපුවේ සිට අඩයොදුන් අබතුර ඔවා දෙන මහණෙක් නො වේ නම්, එබඳු අසපුවේ වස් නො වැසිය යුතු.

iii. අඩමසක් පාසා පොහොය ඇසීමට ද ඔවා ලැබුමට ද භික්ෂූන් වෙත එළැඹිය යුතු

iv. වස් වුසු මෙහෙණින් උභතොසඞ්ඝයා වෙත පවාරණය කටයුතු

v. ගුරු ඇවැත් අවන් මෙහෙණ උභතොසඞ්ඝයා වෙත අඩමසක් මානත පිරිය යුතු

iv. මෙහෙණින් වෙත පැවිදි ව පාණාතිපාත-අදත්තාදාන-අබ්‍රහ්ම චරිය-මුසාවාද-සුරාමේරයපාන-විකාලභොජන විරති යන සඩම්හි දෙවසක් හික්මුණු සික්ඛමානාව මහණුන් වෙතින් සිවුවරක් ද මෙහෙණින් වෙතින් සිවුවරක්දැ යි අටවරක් කම්වැකි කීමෙන් දියයුතු වන බැවින් අට්ඨවාචිකා නම් වූ උපසම්පදාව ලැබිය යුතු.

vii. මෙහෙණින් විසින් මහණුනට කවරකට තමුදු ආක්‍රොශ පරිභව නො ද කළයුතු.

viii. මහණුනට අවවාද අනුශාසනා නො ද කළයුතු.

6. **දූතෙන උපසම්පදා**:- උපසපුව ලබන්නිය (අන්තරායයක් නිසා) බැහැර සිටිය දී, ව්‍යක්ත ප්‍රතිබල අන් මෙහෙණක දූත වශයෙන් අවුත් භික්ඛුසඞ්ඝයා ගෙන් උපසම්පදාව ඉල්වූ කල නො හමුයෙහි ම කම්වදන් කියා උපසපුව දෙන සේ **අඩ්ඪකාසි නම් ගණිකාව ඇරැබැ** බුදුහු අනුදත්හ.

7. **අට්ඨවාචිකූපසම්පදා**:- මෙහෙණනට අනුදත් උපසම්පදාව ය.

8. **ඤත්තිචතුත්ථූපසම්පදා**:- ඤත්තියෙන් ද අනුසාවනය තෙවරකින් ද භික්ෂුනට ලැබෙන උපසම්පදාව යි. මුලින් කී පස බුදුන් ධරමාන සමයෙහි වි. පසු කී තුන සර්‍වාවරයි. ඤත්තිචතුත්ථ උපසම්පදා කර්මය අකොප්‍යවීමට **වත්ථු ඤත්ති අනුසාවන සීමා පරිස** යන සම්පත් සම්පූර්ණ වියයුතු.

1. **වත්ථුසම්පත්තිය**- "භික්ඛුභාවො වසති එත්ථා'ති වත්ථු" උපසම්පත් පිහිටන තැනි හෙවත් උපසම්පත් අපෙක්ෂක පුද්ගල යායි. පිළිසඳ පටන් විසි වයස් නුවූ පුහුලා ද, පාරාජික, පණ්ඩක, ථෙය්‍යසංවාසක, තිත්ථිය පක්කන්තක, තිරච්ඡානගත, මාතුඝාතක, පිතුඝාතක, අරහන්තඝාතක, භික්ඛුනී දූසක, සඞ්ඝභෙදක, ලොහිතුප්පාදක උභතොබ්‍යඤ්ජනක යන මොහු ද උපසම්පත් ලැබුමට අහී නො වෙත්.

i **පණ්ඩක**-ආසිත්තපණ්ඩක, උසූයපණ්ඩක, ඔපක්කමික පණ්ඩක, පක්ඛපණ්ඩක, නපුංසකපණ්ඩක යයි **පණ්ඩකයෝ පස් දෙනෙකි**

සිය මුවෙන් මෙරමා ලිඬගය ගන්විට ඔහු ගේ ශුක්‍ර තම මුඛයෙහි වැගිරේ. එවිට තමාට ද මොචනය වීමෙන් පරිළාහ දුරු වේ. මේ **ආසිත්තපණ්ඩකයාගේ** ලක්‍ෂණ යි. අන්‍ය යුගලයක ගේ මෛථුනය දැකීමෙන් ඊෂ්‍යා විසින් සෙවිනා රිසි උපන්විට **උසූය පණ්ඩකයාගේ** මොචනය සිදු වේ. උපක්‍රමයෙන් අපනීත බීජ ඇත්තා **ඔපක්කමිකපණ්ඩක** යි. කාලපක්‍ෂයෙහි පණ්ඩක වන තැනැත්තේ **පක්ඛපණ්ඩක** යි. අපණ්ඩක පක්‍ෂයෙහි පැවිදි කළ ද පණ්ඩක පක්‍ෂයෙහි ලිඞ්ගනාසනාවෙන් නැසිය යුතුයයි යෙත්. ප්‍රතිසන්ධියේ දී ම භාව රූප රහිතව උපන්නේ **නපුංසකපණ්ඩක** යි. ආසිත්ත, උසූය, පක්ඛපණ්ඩක යන තිදෙන පුරිසභාව ලිඞ්ගාදි යුත්ත අහෙතුක පටිසන්ධිකයෝ යි. කෙලෙස් බහුල බව නිසා නපුංසක පණ්ඩකයා වැතිනු යි පණ්ඩක සඞ්ඛ්‍යාවෙහි ලා ගැනෙති

ii **ථෙය්‍යසංවාසක**–ලිඞ්ගත්ථේනකාදි විසින් තෙවැදෑරුම් ය.

ලිඞ්ගත්ථේනක–තමාම පැවිදි ව 'දසවස් විසිවස් ඇත්තෙමි'යි බොරුවට වස් ගණන් නො ගන්නා, උපොසථාදියට ද නො යන, වැඳුම් ද නො ගන්නා . මෙතෙම ශ්‍රමණ ලිඞ්ගය පමණක් ගත් හෙයින් ලිඞ්ගත්ථේනක වේ. භික්‍ෂූන් විසින් පැවිදි කරනු ලැබූ හෙරණෙක් සිවුරු ඉවත් කොට, ඒහෙත් 'නැවත හැඳ ගනිමි' යි එහි ආලය ඇති ව මෛථුන සෙවනය කොට, නැවත හැඳ පෙර ව හෙරණ බව පිළිපන කෙරේ ද; භික්‍ෂූන් දුන් ලිඞ්ගය නො හළ බැවින් මේතෙම ලිඞ්ගත්ථේනක ද නො වේ. සාමණේරලිඞ්ගානුරූප අභිවාදනාදි සාමණේර සංවාසය ඉවසූ හෙයිනුත් සාමණේර ප්‍රතිඥාව නො හළ හෙයිනුත් සංවාසත්ථේනක ද නො වේ. සිවුරෙහි ආලය රහිත ව නගන ව හෝ හෙළපිළි හැඳ හෝ මෛථුනසෙවනාදියෙන් අශ්‍රමණ ව නැවත හැඳ පෙරවා ද හේ ලිඞ්ගත්ථේනකයි.

යම් උපසපනෙක් චීවරයෙහි සාලය ව මෛථුනකර්මාදිය කොට, නැවත පැවිදිවෙස් ගෙන පෙර සේ වස්ගණන් ආදිය ගනී ද ථෙනක නො වේ. ගිහි බව පතන හෙරණෙක් හොබී ද නො හොබී දැයි පිරික්සනු පිණිස ගිහියන් හඳනා අයුරින් කහවත් හැඳ, හොබීයයි සනිටුහන් කොට, නැවත ශ්‍රමණලිඞ්ගය ගනී ද ථෙනක වේ.

සංවාසත්ථේනක-භික්‍ෂූන් විසින් පැවිදි කරනු ලැබූ හෙරණෙක් වංචක සිතින් 'මම දසවස් විසිවස් ඇත්තෙමි' යනාදීන් බොරු වස් ගණන් කියා ද, යථාබුඩ්ඪ අභිවාදනාදිය ඉවසා ද, උපොසථාදියට යේ ද, මෙතෙම සංවාසත්ථේනක නම් වේ. ථෙය්‍යසංවාසක යන්නෙහි සංවාස සදින් එකකම්මාදිය පමණක් නො ව මහණ වෙස් ගැන්ම, භික්‍ෂුවම් ගිණීම යන ආදි සියලු ක්‍රියාවෝ කියැවෙති. බාලයෝ වැඩිමහලුන් ගේ වැඳුම් ඉවසුව ද ථෙනක නො වෙති.

උපසපන් භික්‍ෂූන් ගැන පැනවූ සිකපදයන්හි දී ආදිකම්මිකයෝ ඇවැතින් මිදෙති. මෙය භෙරණුන් පිළිබඳ බැවින් ආදිකම්මිකයා ද නො මිදේ.

උභයතෙ‍්‍යථනක- තෙමේ ම පැවිදි ව පූජෝපකෘත සංවාසය ඉවසී නම් උභයතෙ‍්‍යථනක වේ. තෙමේ පැවිදි ව සාම්ණෙර වස් ගණන් ගිණී නම් උභයතෙ‍්‍යථනකයි.

රාජකොප, දුබ්භික්ඛිය, කන්තාරගමන, රෝබිය, වෛරිභය යන කරුණෙකින් හෝ නස්නා සිවුරු ගෙන ගොස් දෙන රිසියෙන් හෝ ලිඞ්ගය ගත ද ථෙනක නො වේ. භික්‍ෂූන් වංචා කරන සිත නැති හෙයිනි. ගිහියන් වංචා කරන සිත තිබුණ ද වරද නො වේ. මෙසේ ලිඞ්ගය ගත්තහු කෙසේවත් භික්‍ෂුසංවාසය නො ඉවසිය යුතු සඞ්ඝිකාදියට නො ගොස් පොදුබත් බුදිමින් සිටිය හැකිසි. භික්‍ෂූන් නැති වෙහෙරෙක විහාරබත් බුදිමින් සිටිය හැකි බවද පෙනේ. බියක් නැත ද 'කෙළි පිණිස ලිඞ්ගය ගෙන, මහණුන් වෙතදී පබ්බජිතාලය දක්වා වන්‍දනාදිය නො ඉවසන තැනැත්තේ ද; 'මහණ වුවොත් මගේ වෙශය හොබී දැ'යි බලනු පිණිස සුද්ධචිත්තයෙන් ලිඞ්ගය ගත් තැනැත්තේ ද ථෙනක නො වේ. 'මෙසේවූ කල ථෙනක වෙති' යි නො දැන ලිඞ්ගය ගෙන වෙහෙරට පැමිණියහුට උපසපුව පිහිටා යයි කී බැවින් ගිහියකු උපසපන් කරතත් පිහිටන බව හැගේ යයි **වජිරබුද්ධියෙහි එසී**. යමෙක් සික්ඛාපච්චක්ඛානය කොට ශ්‍රමණ වෙශය පහ නො කොට, දුශ්ශීල්‍ය ක්‍රියාවක් කොට හෝ නො කොට හෝ, කිසිවෙක් මේ බව නො දනීයයි පෙරසේ වස්සගණනාදියට පත්වේ ද, හේ ද ථෙය්‍යසංවාසකයෙක් වේ.

iii **තිත්ථියපක්කන්තක**- ථෙය්‍යසංවාසක බව අනුපසපනා පිළිබඳව යි. උපසපනෙක් බොරු වස් ගණන් කියා සංවාස ඉවසුව ද අශ්‍රමණ නො වේ. තිත්ථියපක්කන්තක කථාව උපසපනා පිළිබඳ බැවින් අනුපසපනෙක් තිත්ථියපක්කන්තක නම් නො වේ. යමෙක් තීර්ථක පරිව්‍රාජකාදීන් වෙත ගොස් හෝ නො ගොස් හෝ විමසීම ආදි අදහසින් තොර ව 'තීර්ථක වන්නෙමි' යන අධිෂ්ඨානයෙන් ඔවුන් ගේ ලිඞ්ගය (-වෙශය) සිරුරින් දරා ද, එකෙණෙහි හේ තිත්ථියපක්කන්තක වේ. ඔවුන් ගේ සස්සතාදි ලබ්ධි ගත ද ලිඞ්ගය නො ගත හොත් පක්කන්තක නො වේ. සස්සතාදි ලද නො ගෙන, ව්‍රතචර්‍යා සුන්‍දරයයි සිතා ලිඞ්ගය ගත හොත් පක්කන්තක වේ. රාජභයාදියෙකින් ලිඞ්ගය ගත ද තීර්ථක වීමේ ලබ්ධිය නැති හෙයින් වරද නැත.

iv **තිරච්ඡානගත**-මිනිසුන් හැර නාග-සුපර්ණ-යක්‍ෂ-දෙවාදි සියල්ලෝ මෙහි දී තිරිසන්නු යි. පැවිදි උපසම්පදා නො ලබත්.

v **මාතුඝාතක**-vi **පිතුඝාතක**-මිනිසකු විසින් ප්‍රාණසංඥීව වධකචෙතනාවෙන් තමින් වැදූමිනිස් මව මරනු ලැබුව හොත් ආනන්තරිය සිදු වේ. මිනිස් නො වූ මව මැරුවත් තිරිසනකු විසින් මනුෂ්‍යවූ මව මැරුවත් ආනන්තරිය නො වේ. පිතුඝාතකයා ද මෙපරිදියි. වෙශ්‍යාවක ගේ දරුවකු පියා බව නො දන වුවත් ජනක පියා මැරුවොත් ආනන්තරිය වේ. වධක සිතත් අරමුණු වූ ජීවිතෙන්‍ද්‍රියත් ආනන්තරිය අනානන්තරිය කරණයෙහි ප්‍රමාණයි. එළු වෙකැයි සිතා පියා මැරුවත් ආනන්තරියම යි.

vii **අරහන්තඝාතක**-මනුෂ්‍යජාතික ක්ෂීණාශ්‍රව දරක දරිකාවක තමුදු මැරිමයි. අමනුෂ්‍ය රහත් කෙනකුන් හෝ ආර්‍ය්‍යපුද්ගලයකු හෝ නැසුව ද, තිරිසනකු විසින් මිනිස් රහතකු නැසුව ද ආනන්තරිය නැත. කර්‍මය බරයි. කුශලාකුශලයන් ගේ තිකඛ විසද භාවය මිනිසුන් පිළිබඳව ම වේ.

viii **භික්ඛුනිදූසක**-උභතො සඞ්ඝයා ගෙන් උපසපුව ලත් පිරිසිදු සිල් ඇති මෙහෙණිය තුන් මඟින් එක් මඟෙක්හි දූෂණය කෙරේ නම්; බලාත්කාරයෙන් හෙළ පිළි හඳවා, එහෙත් ඒ හැඳිම නො කැමැති වන්නිය දූෂණය කෙරේනම් භික්ඛුනී දූසකයි. හෙළ පිළි හැඳ ගිහිබව පිළිගත් කෙණෙහි ඈ මෙහෙණක් නො වේ. වරක් සිලවිපත්තියට පත්වූවක කෙරෙහි ද දූෂක නොවේ. පැවිදි උපසම්පද ලබා.

ix **සඞ්ඝභෙදක**-දෙව්දත් සේ ධර්‍මවිනය පෙරළා අපලොකන කම්ම, ඤත්තිකම්ම, ඤත්තිදුතියකම්ම, ඤත්තිචතුත්ථකම්ම, යන සිවු කම් අතුරින් එක් කමක් එක් සිමෙක්හි වෙන්ව කරන්නා සඞ්ඝ භෙදකයි. පෙර ම පරිජියට පත්වූවකු හෝ යම් දෙසෙකින් උපසපුව නො පිහිටියකු හෝ සඞ්ඝයා බින්ද ද ආනන්තරිය නො වේ. සඞ්ඝයා බිදුණේ වේ. පැවිද්ද නො වැළකිණ.

x **ලොහිතුප්පාදක**-දුට්ඨචිත්තයෙන් (-වධක සිතින්) බුදුන් සිරුරින් ලේ සොලවන්නායි. අභෙද්‍යකාය බැවින් බුදුන් සිරුරින් ලේ නොවැගිරේ, ලෙය එකතු වේ.

xi **උභතො බ්‍යඤ්ජනක**--බ්‍යඤ්ජන සදින් ස්ත්‍රී පුරුෂ නිමිති ගැනේ. ස්ත්‍රී උභතො බ්‍යඤ්ජනකයාගේ ස්ත්‍රී නිමිත්ත ප්‍රකටයි. පුරුෂ ලිඞ්ගය අප්‍රකටයි. තෙමේ ද ගැබ් ගනියි, අනුන් ද ගැබ් ගන්ව යි. ස්ත්‍රීභාවරූපය පමණෙක් වෙයි. එක් අයකුට භාවරූප දෙකෙක් නො ලැබේ. ස්ත්‍රියක කෙරෙහි රාගය උපන් කල පුරුෂ නිමිත්ත ප්‍රකට වේ, ස්ත්‍රී නිමිත්ත සැඟ වේ. පුරුෂ උභතො බ්‍යඤ්ජනකයා ගේ පුරුෂලිඞ්ගය ප්‍රකටයි. ස්ත්‍රීනිමිත්ත අප්‍රකටයි. අනුන් ගැබ් ගන්

වයි, තෙමේ ගැබ් නො ගනියි. පුරිසින්ද්‍රිය පම්ණෙක් ඇත. කම්ජ වූ පුරිසින්ද්‍රිය ප්‍රතිසන්ධියේ දී ම පහළ වේ. ප්‍රවෘත්තියේ දි නිමිති පහළ වේ.

පූර්‍වොක්ත තෙලෙස් පුහුලන් හැර සපිරුණු විසිවස් පුරුෂයකු වූ කල, සඞ්ඝයා ගේ උපසම්පදා කර්‍මය පත්තකල්ල නම් වන්නේය.

2 ඤත්තිසම්පත්තිය-ඤත්තිදොෂ පසෙකි:-

i **වත්‍ථුඅපරාමසන**-වස්තු සඞ්ඛ්‍යාත උපසම්පද් අපෙක්‍ෂකයා ගේ නම කිර්‍තනය නොකිරීම යි. අපරාම්සනය නම් නො කීමයි.

ii **සඞ්ඝ අපරාමසන**-'සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො' යනාදියෙහි 'සඞ්ඝො' යනු නොකියා හැර දැමීමයි.

iii **පුග්ගලඅපරාමසන**-උපාධ්‍යාය නාමය නොකියා හැරීමයි,

iv **ඤත්ති අපරාමසන**-ඤත්ති වාක්‍යය නො කියා, අනුසාවන කර්‍මවාක්‍යය ම සිවුවරක් කීමයි.

v **පච්ඡා ඤත්ති ඨපන**-පළමු ව කර්‍මවාක්‍යය කියා පසු ව ඤත්තිවාක්‍යය කීමයි.

3 අනුසාවනසම්පත්ති-වත්‍ථු අපරාමසන, සඞ්ඝ අපරාමසන. පුග්ගල අපරාමසන, සාවන හාපන, අකාල **සා**වනයයි සාවන දෙස් පසෙකි. ප්‍රථමත්‍රය පෙර පරිදියි.

iv **සාවන හාපනය**-කර්‍මවාක්‍යය නො කියා සිවුවරක් ඤත්ති වාක්‍යය කීම ද, කම්මවාචාවේ දී අකුරෙක පදයෙක අනුච්චාරණය ද, දුරුච්චාරණය (-වරදවා කීම) ද, ඤත්තිය තබා වරක් දෙවරක් අනුසාවනවාක්‍යය කීම ද සාවනහාපනයයි, දුරුච්චාරණය නම් කිවයුතු අකුර හැර අන් අකුරක් කීමයි.

කම්වදන් කියන්නහු විසින් සිථිල ධනිතාදිය මැනැවින් උසුරුවිය යුතු බව **පරිවාර අටුවාවෙහි** ප්‍රකාශිතයි.

"සිථිල ධනිතඤ්ච දීඝ රස්සං-ගරුක ලහුකඤ්ච
නිග්ගහිතං,
සම්බන්ධං වවත්‍ථිතං විමුත්තං දසධා බ්‍යඤ්ජන බුද්ධියා
පභෙදො" යි.

සිථිල නම් අල්ප ප්‍රාණාක්‍ෂරයයි, **ධනිත** නම් මහාප්‍රාණාක්‍ෂරයයි, **දීඝරස්සාදිය** ප්‍රකටයි, "තුණ්හිස්ස' යි හෝ 'තුණ්හස්ස' යි හෝ පර පදය හා සම්බන්ධ කොට කීම **සම්බන්ධයයි**. 'තුණ්හී-අස්ස' යනාදීන් **පරපදය හා සම්බන්ධ නො කොට කඩා කීම** **වවත්‍ථිතය යි.** විවෘත

මුඛයෙන් අනුනාසික නො කොට කීම **විමුත්තය** යි. 'එසා ඤත්ති' යනු 'එසං ඤත්ති' යි අවිවෘතව අනුනාසික කොට කීමෙන් විමුත්තය නිග්ගහිතය සේ කිවා වේ. 'පත්ත කල්ලං' යනු විවෘතව කීවොත් 'පත්තකල්ලා' යි කියැවේ. එය නිග්ගහිතය විමුත්ත කිරීමෙකි. සිථිල, ධනිත, නිග්ගහිත, විමුත්ත යන සතරින් **කර්මදූෂණය වේ**. සෙසු සයින් නො වේ. එහෙත් 'නාගො' යනාදිය හ්‍රස්ව කොට 'නගො' යනාදීන් නො කිවයුතු. බහූසු-බහුසු, නක්ඛමති-නඛමති, උපසම්පදාපෙක්ඛො-උපසම්පදාපෙඛො, අත්ථකථා-අට්ඨකථා ඇ විසින් සුදුසු පරිදි දීඝරස්සාදිය, රස්සදීඝාදි විසින් පෙරළා කිව හැකියි. සම්බන්ධ වවත්ථිත කෙසේ කිව ද වරද නැති.

v **අකාල සාවනය**-ඤත්තිය නො කියා කම්වදන් කීමයි.

5 පරිස සම්පත්තිය-කම්මප්පත්තයන් ගේ අනාගමනය, ඡන්ද රහයන් ගේ ඡන්ද අනාහරණය, හමුවූවන් ගේ පටික්කොසනය හෙවත් වැලකීම යනුවෙන් පිරිස් දෙස් තුනෙකි. පරිජ් නො අවන්, උක්කෙවිනි කම් නො ලත්, උපොසථපවාරණට්ඨපනයෙන් බැහැර නො කළ, පකතත්ත භික්ෂූහු පස් දෙනෙක් උපසම්පදාකර්මය කිරීමට සුදුසු වෙති. කම්මප්පත්තයන් හැර, එක් සීමෙක්හි සිටින සෙසු භික්ෂූහු ඡන්දදානයට අර්හ වෙති. ඤත්තිචතුත්ථ උපසම්පදාවෙන් උප-සපන්වූ මහණ මෙහි දී (-ලොකාවද්‍ය ශික්ෂාවන්හි) ගැනිණ. එහි-භික්ඛූපසම්පන්නාදිහුත් අචිත්තක සහසෙය්‍යාදි පණ්ණත්තිවජ්ජ ආපත්තීනට පත් වෙත්.

පඤ්චාබාධ ද්‍රුට්ඨාදිහුත් හත්ථච්ඡින්නාදිහුත් උපසම්පදාව ලබත්. කාරකයනට ආපත්තිකරයි. ගහට්ඨාදි අනුපසම්පන්නයනුත්, පාරා-ජික උක්ඛිත්තක නානාසංවසක භික්ෂූකිනුත් අත්පසැ නො විය යුතු. සිටිය ද කර්මය කොප්‍ය නො වේ. උපසම්පද් අපෙක්ෂකයා ද අත්පසැ සිටියයුතු. පණ්ඩකාදීන් ගෙන් ගණපූරණය වන තැන කර්මය කොප්‍ය වේ. පාසිවුරු නැත ද **'පරිපූණ්ණ'ස්ස පත්තචීවරං'** යි කම්වැකි කීමෙන් කර්මනිෂ්පත්තියට බාධා නැත. මූගයා (=ගොළුවා) ට ත් උපසම්දාව පිහිටන බව පැනේ. එහෙත් උභතො සුද්ධියෙන් පැවිදි කළ හැකි නො වේ. පාරාජිකාපන්නයකු හෝ ථෙය්‍යසංවාසකයකු හෝ කර්මවාක්‍යය කියූ කල, සඞ්ඝයා ඔහු ගැන උපසම්පන්න සඤ්ඤී නම් කර්මය පිහිටයි. ගහට්ඨාදි යමකු කීවොත් එසේ නො වේ. **'සඞ්ඝො උපසම්පාදෙය්‍ය'** යනාදිය ඇති බැවින් සඞ්ඝපරියාපන්න හෝ සඞ්ඝපරියාපන්න සඤ්ඤිත හෝ යම්කිසිවකු කියූකල සඞ්ඝයා කියුවා නම් වේ. සියලු විනයකර්මයන්හි මේ යෙදේ. කර්ම නිෂ්පත්තියට බාධා නැත.

19 සික්ඛාසාජීව සමාපන්නො.

සික්ඛා නම් අධිසීල, අධිචිත්ත, අධිපඤ්ඤ යන ත්‍රි ශික්‍ෂායි. (අධිකං උත්තමං සීලං-අධිසීලං) අබුද්ධොත්පාද කාලයෙහි ද වන පඤ්චඞ්ග අට්ඨඞ්ග දසඞ්ගසීල නිවනට හෙතු නො වේ. මාර්ගඵල යනට උපනිඃශ්‍රය වන කල **අධිසීලයයි** කිවයුතු. පාතිමොක්ඛ සංවර සීලයට වඩා මාර්ගඵලයුක්ත සීලය අධිසීලයයි. මෙහි පාති-මොක්ඛ සංවරසීලය ගැනේ.

අබුද්ධොත්පාදකාලයෙහි ද වන කාමාවචර අටකුසලුත්, ලෞ-කික අටසමවතුත් චිත්ත නමි. විපස්සනාපාදක අට්ඨසමාපත්ති චිත්තය **අධිචිත්ත** නමි. **'අත්ථි දින්නං'** යනාදීන් පැවති කම්මස්ස කතා ඥාණය පඤ්ඤ නමි. මෙය බුදුන් නැතිකල ද වේ. තිලක්ඛණා-කාර පරිච්ඡෙදක විපස්සනා ඥාණය **අධිපඤ්ඤ** නමි. ලෞකික අධිචිත්ත අධිපඤ්ඤවෙන් යුත් අය 'මෙවුන්දම් සෙවමි'යි සිත් ඉපදවූ කල එයින් පිරිහෙති. ව්‍යතික්‍රමණය නො වූව හොත්, සිත උපන් පමණින් අධිසීලය නො බිඳේ.

ප්‍රාතිමොක්‍ෂසංවරශීලය නම් චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර විසින් ද්විප්‍රකාර විනයපිටකාගත ශික්‍ෂාපදශීලයයි. වාරිත්‍රශීල විසින් විරතියුක්ත චෙතනාවත් චාරිත්‍රශීල වශයෙන් විරති රහිත චෙතනාවත් තමන් කෙරෙහි පවත්වන තැනැත්තේ 'සික්ඛා සමාපන්න' නම් වේ. **'සහ ජීවන්ති එත්‍ථා'ති-සාජීවං'** (ශික්‍ෂාපදයයි) **සික්ඛා ච සාජීවං ච-සික්ඛාසාජීවං'** පනත් නො ඉක්මවන්නේ සාජීව සමාපන්න නම් වේ. ප්‍රඥප්ති අව්‍යතික්‍රමණය ශික්‍ෂාපූරණයට ප්‍රත්‍යය වේ. සාජීව ශබ්ද සාහචර්‍ය්‍යයෙන් සික්ඛා සදින් අධිසීලය ගැනේ. සික්ඛා සදින් පිරියයුතු බවත්, සාජීව සදින් නො ඉක්මවියයුතු බවත් කියැ වෙන බව පැනේ.

20 සික්ඛං අපච්චක්ඛාය දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වා.

පත්වූ ශික්‍ෂාව ප්‍රතික්‍ෂෙප නො කොට, සාජීවයෙහි දුර්වලභාවය පළ නො කොට යන අදහසයි. ශික්‍ෂා ප්‍රත්‍යාඛ්‍යානයෙන් දුර්වලභාවය ද ප්‍රකාශ වේ. සික්ඛා සාජීව යන වචන දෙකට ගැළපෙන සේ මෙසේ යෙදිණ. **ප්‍රත්‍යාඛ්‍යානයට අඞ්ග සයක් පිරිය යුතුය.**

> **''චිත්තං ඛෙත්තඤ්ච කාලො ච-පයොගො පුග්ගලො තථා, විජානනන්තිසික්ඛාය-පච්චක්ඛානං ඡළඞ්ගිකං.''**

i. **චිත්ත**- උපසපන් බවෙන් චුතවන රිසි සිත වියයුතුය. අනෙකක් කියන අදහසින්, ඉක්මන්කම නිසා **'බුද්ධං පච්චක්ඛාමි'** යි කිව ද (මෙය නුවණැතියකුට ද කියවිය හැකියි.) අන් අරුතක් කියනු කැමැත්තෙන් වැරද **'බුද්ධං පච්චක්ඛාමි'** යි කිව ද (මෙය මූර්ඛයා ගැනයි.) ප්‍රත්‍යාඛ්‍යාන නො වේ.

ii. **ඛෙත්ත-** බුද්ධං, ධම්මං, සඞ්ඝං, සික්ඛං (=උපසපත් සීලය), විනයං, පාතිමොක්ඛං, උද්දෙසං, උපජ්ඣායං, ආචරියං, සද්ධිවිහාරිකං, අන්තෙවාසිකං, සමානුපජ්ඣායකං (=එක් උපාධ්‍යායයා ඇති සබ්‍රහ්මචාරියා), සමානාචරියකං, සබ්‍රහ්මචාරිං (=භික්ඛුං) පච්චක්ඛාමි යන තුදුස් පද ද; 'ගිහී'ති මං ධාරෙහි, උපාසකො, ආරාමිකො, සාමණෙරො, තිත්ථියො, තිත්ථියසාවකො, අස්සමණො, අසක්‍යපුත්තියො'ති මං ධාරෙහි' යන අටපදයද්දූයි දෙවිසිපදත් එහි පර්‍යාය පදත් ගෙන කිකල ප්‍රත්‍යාඛ්‍යාන වේ.

iii. **කාල**– 'පච්චක්ඛාමි, මං ධාරෙහි' ආදි ක්‍රමයෙන් වර්තමාන කාල කොට හෝ, 'අලං මෙ බුද්ධෙන, කිං නු මෙ බුද්ධෙන, න මම'ත්ථො බුද්ධෙන, සුමුත්තො'හං බුද්ධෙන' යනාදීන් කාලපරාමර්ශයක් නො කොට හෝ කිමෙන් ප්‍රත්‍යාඛ්‍යානය වේ. අතීත අනාගත කාල කොට හෝ පරිකල්ප සප්තමී කොට හෝ කිමෙන් නො වේ.

iv. **පයොග**- හසුන් සැවීමෙන් හෝ හස්තමුද්‍රාවෙන් ඇඟවීමෙන් හෝ නො ව, යම් කිසි බසෙකින් වාග් හෙද කොට කිමෙන් ම ප්‍රත්‍යාඛ්‍යානය වේ.

v. **පුද්ගල**–ප්‍රත්‍යාඛ්‍යානය කරන්නාය අසන්නායයි පුද්ගලෝ දෙදෙනෙකි. ප්‍රතික්ෂෙප කරන්නහු යක්ඛුම්මත්තක, පිත්තුම්මත්තක, ඛිත්තචිත්තක, වෙදනට්ටයකු (=බලවත් වේදනාවෙන් පීඩිතයකු) නො වියයුතු. අසන්නාත් සිහි ඇති මිනිසකු වියයුතු.

vi. **විජානනය**- යමකු නියම කොට කිකල ඔහු ඒ අර්ථය එවිගස දත හොත් ප්‍රත්‍යාඛ්‍යානය වේ. අනෙකකු දත හොත් නො වේ. නියම නො කොට කිකල යම් කවර මිනිසකු දත හොත් වේ. සික්ඛාපච්චක්ඛානයෙහි අටසැත්තෑපද කෙනෙක් ද, දුබ්බල්‍යාවිකම්මවාරයෙහි එක්සිය සැටපද කෙනෙක් ද **විභඞ්ගයෙහි** ප්‍රකාශිත වෙති.

21 මෙථුනං ධම්මං-

'ධම්ම' ශබ්දයෙන් අජ්ඣාචාරය (=වරද) කියැවේ. නිපුවස්ත්‍රාදියෙන් වැසූ හෝ නො වැසූ හෝ මාර්ගයෙහි එබඳුවූ ම සිය හඳනින් තිල ඵල මාත්‍රයකු දූ මෙහෙයුව පරිජ වේ. මෛථුනපාරාජිකාව පිළිබඳ නිමිත්වලට නිඃශ්‍රයවූ සත්ත්වයෝ දොළොස් දෙනෙකි. මාර්ග සම තිසෙකි. ස්ත්‍රීන් ගේ වච්ච පස්සාව මුඛයයි මාර්ග තුනෙකි. පුරුෂයන් ගේ දෙකෙකි. මිනිස් නොමිනිස් තිරිසන් ස්ත්‍රීන් තිදෙනා ගේ මාර්ග නවයෙකි. මනුෂ්‍යාදි තුන් උභතොව්‍යඤ්ජනකයන් ගේ ද නවයෙකි මනුෂ්‍යාදි තුන් පණ්ඩකයන් ගේ සයෙකි.

22 තිරච්ඡාන ගතාය'පි.

තිරිසන් ගිය මාගමක් කෙරෙහි ද මේවුන්දම් සෙවුමෙන් පරිජි වේ.

'අපදානං අහිමච්ඡා - ද්විපදානඤ්ච කුක්කුටි,
චතුප්පදානං මජ්ජාරි - වත්‍ථු පාරාජිකස්ස'මා.'

අපාද සතුන් අතුරින් නා පොළොං පිඹුරු ආදි දීඝජාතිහු ද, මස් කැසුබු ආදි ජලචරයෝ ද, කුක්කුටි ග්‍රහණයෙන් කාක පරෙවි ආදි පක්‍ෂිහු ද, මජ්ජාරි ග්‍රහණයෙන් වඳුරු මුගටි ආදි සිවුපාවෝ ද ගනු ලැබෙති. මොවුන් ගේ මඟෙක තලැටක් සා තැන මේහෙසුව පරිජි වේ.

23 පාරාජිකො හොති.

'පරාජෙති' යි කර්තෘ සාධනයෙන් නිපන් විට සික්ඛාපද ආපත්තින් ද, **'පරාජියති'** යි කර්මසාධනයෙන් නිපන් විට පුද්ගලයා ද පවසයි. 'පරාජිත' යන්නෙහි තකාරයට කකාර ද වෘද්ධි ද කොට 'පාරාජික' ශබ්දය නිපදවති මෙහි පුද්ගලයා ගැනේ.

24 අසංවාසො.

'සහ වසන්ති එත්‍ථා'ති සංවාසො (එකකම්මාදි), තං සංවාසො යෙන සො අසංවාසො' සංවාසය නම් එකකම්ම, එකුද්දෙස, සමසික්ඛතා, යන මොහුයි. සීමාගත අපාරාජික අනුක්ඛිත්ත ලජ්ජිමහණුන් එක්ව කරන බැවින් චතුර්විධ සඞ්ඝකර්ම එකකර්ම නම්. එක් ව උදෙසන බැවින්, පඤ්චවිධ පාතිමොක්ඛුද්දෙසය එකුද්දෙස නම්. නො ඉක්මවීමෙන් ද, උග්ගහ පරිපුච්ඡාදි විසින්ද, සම ව හික්මියයුතු බැවින්, සියලු චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර සිඛපද ඇතිබව සමසික්ඛතා නම්. උපොසථ, පවාරණ, සඞ්ඝකම්ම යනුවෙන් ද ත්‍රිවිධ සංවාසයෙක් දැක්වේ. සිල්වතුන් විසින් මේ සංවාසය පූර්වෝක්ත පුහුලා සමඟ නො කැරේ. එහෙයින් හේ සංවාස නැත්තෙකි.

ආපත්තීන් පිළිබඳ සප්තදශාකාරය.

1 නිදාන- සිකපදය පනවන කල බුදුන් වැඩවුසූ, ප්‍රඥප්තියට කාරණවූ වස්තුව සිදුවූ ස්ථානයයි. එහිලා උභතො විභඞ්ගාගත සිකපද පැනවූ ස්ථාන සතෙකි.

2 පුග්ගල- ශික්‍ෂා ප්‍රඥප්තියට කාරණවූ වරද කළ ආදිකම්මිකයාය. භික්‍ෂූහු තෙවිසි දෙනෙක් ද භික්‍ෂුණිහු සත් දෙනෙක් ද වෙත්.

3 වත්‍ථු- ඒ ඒ පුද්ගලයන් කළ මෛථුන සෙවනාදි වරද යි.

4 **පඤ්ඤත්ති විධි**- (=පකාර)- ශික්ෂාපද පැනවූ ප්‍රකාරයයි හෙවත් ප්‍රභේදයයි. එය නව ප්‍රකාරයි.

i **පඤ්ඤත්ති**- පළමුවෙන් පැනවූ මූල ප්‍රඥප්තියයි.

ii **අනුපඤ්ඤත්ති**- ආපත්තිකර, අනාපත්තිකර, ආපත්ති-උපත්ථම්භකර විසින් පළමු පැනවූ සිකපදයට පසුව එකතු කළ කොටසි.

iii **අනුප්පන්නපඤ්ඤත්ති**- වරද සිදුවීමට පෙර පැනවූ ශික්ෂායි. මෙහෙණින් ගේ අෂ්ටගුරුධර්ම පමණයි.

iv **සබ්බත්ථපඤ්ඤත්ති**- මධ්‍යදේශය ප්‍රත්‍යන්තය දැ යි සියලු පෙදෙස්හි පිරියයුතු ශික්ෂායි.

v **පදේසපඤ්ඤත්ති**- එක් ප්‍රදේශයකට පමණක් සීමිත වන ශික්ෂායි. අනුසාවනක ආචාර්යයන් ඇතුළු පස් නමින් උපසම්පදා කිරීම, සතරපට පටන් බොහෝ පට ඇති වහන් (ආරාමය හැර) දැරීම, ධූවනහානය (ප්‍රාතිමෝක්ෂයෙහි එන්නේ මෙය පමණි.) සයනය පිණිස සම් ඇතිරිය යන මේ සතරින් මධ්‍යදේශයෙහි පමණක් ඇවැත් වේ.

vi **සාධාරණපඤ්ඤත්ති**-මහණ මෙහෙණ දෙපසටම පොදු ශික්ෂායි.

vii **අසාධාරණ පඤ්ඤත්ති**- එක් පක්ෂයකට පමණක් අයත් ශික්ෂායි

viii **එකතො පඤ්ඤත්ති**- ix **උභතොපඤ්ඤත්ති** ද්වය අර්ථ විසින් අසාධාරණ සාධාරණ පඤ්ඤත්ති මැ යි.

5 **ආණත්ති**- අන්හට නියෝග කොට පනත් කැඩවීමේ දී ආණාපකයාහට ඇවැත් වන පිළිවෙළය. ඇතැම් සිකපද අණවා කැඩිමෙන් ඇණවූවහුට ඇවැත් නො වේ. 2-3 පරිජ් ඇණවීමෙන් ද වේ.

6 **ආපත්ති**- ආපත්තිහේතු යි කියයුත්ත උත්තරපද ලෝප-යෙන් 'ආපත්ති' යි වී. පාරාජිකාදිය සිදුවීමට පෙර පැවති කාය සංසර්ගාදිය පූර්ව ප්‍රයෝගයි. ඒ පූර්වප්‍රයෝග සහප්‍රයෝගයන්හි දී සිදුවන ඇවැත්ය. පරිජ්-සඟවෙසෙස් අවදින්නාහට, පූර්ව-සහප්‍රයෝගාදි විසින් දුකුළා-ථුලැසි සිදු වේ. ආචාරවිපත් වන සෙසු ඇවැත් **කුදු** පසට **පැමිණෙන්නාහට** පූර්ව ප්‍රයෝගාදි විසින් දුකුළා වෙයි.

7 අනාපත්ති- නො දැන නො සිතා නො සිතියෙන් ඇවැත් නො වන අයුරුය. **"උපක්කමාදි අජානනමෙව අජානනන්ති වෙදිතබ්බං"** යනු කඞ්ඛා යොජනායි.

8 විපත්ති- මහණකම නැතිවීම ද කිලිටිවීම ද වේ. මෙය **සීල- ආචාර-දිට්ඨි-ආජීව විපත්තියයි චතුර්විධයි.**

i **සීලවිපත්ති**- පරිජි සඟවෙසෙස්වලින් ශීලවිපත්තිය වේ පරිජියෙන් ශීලවිනාශය ද, සඟ වෙසෙසින් කිලිටි ද වේ.

ii **ආචාර විපත්ති**-යහ පැවැත්ම නැතිවීම හෝ කිලිටි වීමයි. ථුලැසි-පචිති-පාටිදෙසනීය-දුක්කට-දුබ්භාසිත යන පස් ලුහු ඇවැතට පත්වීමෙන් මෙය සිදු වේ. (ථුලැසියට හා ලොකාවද්‍ය පචිතියට පත්වීමෙන් නැසීම ද සෙස්සෙන් කිලිටිවීම ද වේ.)

iii **දිට්ඨිවිපත්ති**- මිථ්‍යාදෘෂ්ටියත් අන්තග්‍රාහක දෘෂ්ටියත් දිට්ඨි විපත්ති නම්. මේ දෘෂ්ටි නොහැරීම කාරණ කොට සමනුභාෂණ කම් කිරීමේ දී, ඤත්තියෙන් වන දුකුළාව ද, අනුශ්‍රාවණ දෙකින් වන දුකුළාව ද, අවසන්හි වන පචිතිය දැයි ඇවැත් ත්‍රිකයෙක් වේ. **"මිච්ඡාදිට්ඨි නාම නත්ථි දින්නන්ති ආදිනයප්පවත්තා දසවත්ථුකා දිට්ඨි, සස්සතුච්ඡෙද සඞ්ඛාතං අන්තංගණ්හාපක දිට්ඨි අන්තගගාහිකා නාම"** යනු විමති විනොදනී යි.

iv **ආජීව විපත්ති**- සම්‍යක් ආජීවය නැතිවීම හෝ කිලිටි වීමයි. සිවුපසය පතා, නැති උතුරුමිනිස් ධම් කීමෙන් වන පරිජි ද, පයඈයයෙන් කීමෙන් වන ථුලැසියද, සංචරිත්ත යෙන් වන සඟවෙසෙස ද, පිණ්ඩ බොජුන් ඉල්ලා ගැන් මෙන් වන පචිති ද, එසින් ම මෙහෙණියනට වන පාටිදෙසනීය ද, සූපොදන විඤ්ඤත්තියෙන් වන දුකුළා දැයි ඇවැත් සයෙක් වේ. මේ සඳහා වෙන ම ශික්ෂා නැත. ආජීව සදින් සිවුපසය කියැවේ.

9 අඞ්ග–වස්තු ව්‍යතික්‍රමයේ දී ඇවැත සම්පූර්ණවීමට උවමනා අවයව කාරණ යි.

10 සමුට්ඨාන–ඇවැත් සිදුවීමේ දී මූල් වන කායාදිය යෙදෙන ආකාරයයි. **සමුට්ඨාන නම් කාය- වාචා- චිත්තමැයි.** එය සයාකාරයි.

i **එක සමුට්ඨාන**- **'එකං සමුට්ඨානං උප්පත්තිකාරණං යස්සා සා එකසමුට්ඨානා"** කායචිත්ත හෝ, වාචාචිත්ත හෝ, කායවාචාචිත්ත හෝ.

ii **ද්විසමුට්ඨාන**-කාය-කායචිත්ත හෝ, වාචා-වාචාචිත්ත හෝ, කායවාචා-කායවාචාචිත්ත හෝ, කායචිත්ත-කායවාචා චිත්ත හෝ, වාචාචිත්ත-කායවාචාචිත්ත හෝ.

iii **තිසමුට්ඨාන**-කාය-වාචා-කායවාචා හෝ; කායචිත්ත-වාචා චිත්ත-කායවාචාචිත්ත හෝ.

iv **චතුසමුට්ඨාන**- කාය-කායවාචා- කායචිත්ත- කායවාචා චිත්ත හෝ; වාචා-කායවාචා- වාචාචිත්ත- කායවාචා චිත්ත හෝ.

v **ඡසමුට්ඨාන**-සයමැයි. සමුට්ඨාන ශීර්ෂ විසින් ද පඨම පාරාජිකා සමුට්ඨාන යනාදීන් තෙළෙස් ආකාර වේ.

11 කිරියා-ක්‍රියා'ක්‍රිය විසින් ද පඤ්චවිධයි.

i **කිරියතො**-ඇතැම් විටෙක නො කටයුතු දැය කිරීමෙන් කාය වාක් ප්‍රයොග සඞ්ඛ්‍යාත ක්‍රියාවෙන් ඇවැතට පැමිණේ. කාය විඤ්ඤත්තියෙන් හෝ වචීවිඤ්ඤත්තියෙන් හෝ වරද කරන්නහුට වන ඇවැති. සියතින් පොළොව කැණීමෙන් කායික ක්‍රියාවෙන් ද, අනුන් ලවා කැණවීමෙන් වාචසික ක්‍රියාවෙන් ද ඇවැත සිදු වේ.

ii **අකිරියතො**-කයින් වදනින් කටයුතු දැය නොකිරීමයි. ප්‍රථම කඨින ශික්ෂාවේ දී කයින් හෝ වදනින් හෝ කළයුතු අධිෂ්ඨානය ද විකප්පනය ද නො කොට සිටීමෙන් ඇවැත වේ. **'දුක්කටං මයා යං පුඤ්ඤං න කතං'** යනාදි තන්හි මෙන් කයින් නො කළ දැය ද ව්‍යවහාර වශයෙන් කායකර්මයයි කියනු ලැබේ.

iii **කිරියාකිරියතො**-කිරීමෙන් ද නො කිරීමෙන් ද සිදුවන ඇවැති. නො නෑ මෙහෙණක ගෙන් චීවරයක් ගැනීමේ දී තමන් යමක් දියයුතු. එහිලා චීවර ගැන්ම ක්‍රියා ද, පාරිවට්ටක නො දීම අක්‍රියා ද වේ.

iv **සියාකිරියතො සියාඅකිරියතො**-('සියා' යනු කදාචි' යන අරුති.) ඇතැම්විට කිරීමෙන් ද ඇතැම්විට නො කිරීමෙන් ද පත් විය හැකි ඇවැතයි. මුදල් පිළිගැනීමේ දී ක්‍රියාවෙන් ද, ළඟ තබන මුදල කායවාක් ප්‍රයොගයෙන් පිළිකෙව් නො කිරීමේ දී අක්‍රියයෙන් ද ඇවැත් වේ.

v **සියා කිරියතො සියා කිරියා'කිරියතො**-ඇතැම් අවස්ථාවෙක කිරීමක් නිසා ද, ඇතැම්විට කිරීම නො කිරීම නිසා ද පත් විය හැකි ඇවැතයි. කුටිකාර ශික්ෂාවේ දී කුටිවාස්තුව දෙසවා පමණ ඉක්මවා කිරීමෙන් ක්‍රියාවශයෙන් ද; කිළිවත් නො දෙසවා

පමණ ඉක්මවා හෝ නො ඉක්මවා හෝ කිරීමෙන් අකිරිය කිරිය විසින් ද ඇවැත වේ. විසතුව නො දෙසවීම අකිරියයි. කුටිකරණය කිරියයි.

12 සඤ්ඤා- වස්තු ව්‍යතික්‍රමණය කරන්නහුගේ සිතේ පවත්නා හැඟීමයි, ව්‍යතික්‍රමණය දැනීමයි. **'වත්ථු වීතික්කමෙ පවත්තා සඤ්ඤා'** යනුවෙන් එය පහදා ඇත.

'චිත්තඞ්ගෙ විජ්ජමානෙ'පි වත්ථුවීතික්කමසඤ්ඤාය අභා-වෙන විමොක්ඛො එතස්සා'ති සඤ්ඤාවිමොක්ඛා. (-ස චිත්ත-කා'පත්ති.) 'නත්ථි සඤ්ඤාය අභාවෙන විමොක්ඛො එතස්සා'ති නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛා.(අචිත්තකා'පත්ති.)

සඤ්ඤා විමොක්ඛාපත්තීන්හි දී ව්‍යතික්‍රමය වුවත් ව්‍යතික්‍රම සංඥව නො වී නම්, ඇවැත් නො වේ. නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛා පත්තීන්හි දී, ව්‍යතික්‍රම සංඥව නො වුව ද, වරද සිදුවී නම් ඇවැත් වේ.

13 චිත්ත-වත්ථුවීතික්කම විජානන චිත්තයයි (=වරද කරනබව දන්නා සිත.) **"චිත්තම්පන තිවිධං හොති සමුට්ඨානමත්ත චිත්තං, වත්ථුවීතික්කම විජානන චිත්තං පණ්ණත්තිවීතික්කම විජානන චිත්තං චාති"** යනු කංඛා යොජනායි. සචිත්තකාපත්ති කායචිත්ත, වාචාචිත්ත, කායවාචාචිත්ත, යන තුන් සමුට්ඨානයෙන් සිදුවේ. අචිත්තකාපත්ති කාය, වාචා, කායවාචා යන අචිත්තකත්‍ර යෙන් හෝ අචිත්තකමිශ්‍ර වීමෙන් හෝ සිදුවේ.

' සිඛපද දත නොදත, විකුම් දත විකුම් සිදුධ වුව, සචිත්තක ඇවැත් අවදී. (විකුම්) නොදත නො අවදී"

"සිඛපද දත නොදත, විකුම් දත නො දත, විකුම් සිදුධ වුව, අචිත්තක ඇවැත් අවදී" යනු **සිඛවළඳ විනිසයි**.

සඤ්ඤාද්වය අනාපත්ති මුඛයෙන් ද, චිත්තනියමය ආපත්ති මුඛ යෙන් ද කථිතයි. අර්ථ වශයෙන් වෙනසෙක් නැත යනු **විමති විනොදනියි**.

14 වජ්ජ -ලොකවජ්ජ, පණ්ණත්තිවජ්ජ, යන දෙකයි. **"යස්ස සචිත්තකපක්ඛෙ චිත්තං අකුසලමෙ'ව තං ලොකවජ්ජං"** යනු කී බැවින් සචිත්තක පක්ෂයෙහි ඇවැතට පත් වීම අකුසල සිතින් ම වේ නම් ඒ ලොකවජ්ජයි. වස්තු ව්‍යතික්‍රමණය නො දැන ද ඇතැම් ඇවැතකට පත් වේ. ඒ අචිත්තකාපත්තියි සචිත්තකාපත්ති නම්

වසතුව්‍යතික්‍රමය දැනම පත් වන ඇවැත්ය. සචිත්තකාචිත්තක සඞ්ඛ්‍යාත දෙපසෙහි ම ඇවැත් මෙහිලා ගැනේ. ව්‍යතික්‍රමණය දැන පත් වන කල අකුසල සිතක් ම උපදිතොත් එය ලොකවජ්ජ යි.

"චිනා'පි චිතෙතන ආපජ්ජිතබ්බත්තා අචිත්තකානි, චිතෙත පන සති අකුසලෙනෙව ආපජ්ජිතබ්බත්තා ලොකවජ්ජානි චෙ'ව අකුසල චිත්තානි ච."

"පණ්ණත්තිවජ්ජස්ස වත්ථුවීතික්කම විජානන චිතෙතන සචිත්තකපක්ඛෙ චිත්තං සියා කුසලං, සියා අකුසලං, සියා අබ්‍යාකතං, තස්මා තස්ස සචිත්තකපක්ඛෙ චිත්තං අකුසලමෙවාති අයං නියමො න'ත්ථි'ති සෙසං පණ්ණත්තිවජ්ජනති වුත්තං" යනු සාරාත්ථදීපනියි.

සුරා පිමේ දී සුරායයි නො දැන බීවත් අකුසල් සිතම උපදනේය යනු **විමතිවිනොදනී** මතයයි.

15 කම්ම-කායකම්ම, වාචාකම්ම, කායවාචාකම්ම විසින් ත්‍රිවිධයි. අදත්තාදානයේ දී කායද්වාරයෙන් ද, වාක්ද්වාරයෙන් ද ඇවැතට පත්විය හැකියි. චිත්තසාදියන මාත්‍රය සලකා මනොද්වාර යෙහි ද ඇවැත් වේයයි ටීකාවේ කියැවිණ. ඒහිලා කාවිසි පියොවින් කළයුතු පිළිකෙව් නො කළ නිසා, අක්‍රියසමුට්ඨානය කාය-වාක් ද්වාරිකයි.

16 කුසලත්තික- කුසල අකුසල අව්‍යාකෘත චිත්තයි. පරිජි ආදිය අකුසල් සිතින් ද, සිකපද නො දැන පදසොධම්මවාචනාදිය කුසල් සිතින් ද, නො සිහියෙන් සහසෙය්‍යාදිය අව්‍යාකෘත සිතින් ද සිදු වේ. රහත්හු අව්‍යාකෘත සිතින් ම ඇවැත් අවදිති.

17 වෙදනත්තික-දුට්ඨදෙසාදියෙහි දුක් වේදනාව ද මෛථුන සෙවනාදියෙහි සුවවේදනාව ද, සුවවේදනාවෙන් පත්වන දැය මධ්‍යස්ථ කිරීමෙන් උපෙක්ඛා වෙදනාව ද ඇති වේ. නිදමින් නිරොධයට පත්වුණු පුද්ගල අචිත්තක ව අවෙදන ව සහසෙය්‍යාපත්තියට පත් වේ.

ප්‍රථම පාරාජිකාව පිළිබඳ සප්තදශාකාරය.

1 **නිදාන**- වෙසාලිය.

2 **පුග්ගල**- සුදින්න.

3 **වත්ථු**- මෙවුන්දම් සෙවුම.

4 **පඤ්ඤත්ති**- "යො පන භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවෙය්‍ය පාරාජිකො හොති අසංවාසො." යනු **මූලප්‍රඥප්තිය** යි. "අන්ත මසො තිරච්ඡාන ගතාය'පි" යනු **ද**, "භික්ඛූනං සික්ඛා සාජීව සමාපන්නො සික්ඛං අපච්චක්ඛාය දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වා." යනු ද **අනුප්‍රඥප්තියි**.

5 **ආණත්ති**- ඇණවීමෙන් මෙවුන්දම් සෙවුමේ දී ඇණවූවහුට පරිජි නො වේ. (එහෙත් අකප්පිය සමාදාන දුකුළා වේ.)

6 **ආපත්ති**-මෙවුන්රාගයෙන් කායසංසග්ග කිරීමෙන් දුකුළායි. නිමිත් තෙහි හටගත් නො නට කායප්‍රසාදය ඇති පිළකයක් හෝ චම්මඛීලයක් (=ඛීලාකාර සමක්) හෝ මෙහෙයීමෙන් පරිජියි. කායප්‍රසාදය නැති වියළි පිළකයක් (=බිබිළ නොහොත් ඉන්න) හෝ මළසමක් හෝ ලොම් ඇඟිලි ආදිය හෝ මෙහෙයීමෙන් දුකුළායි. ස්ත්‍රී-පුරුෂ-පණ්ඩකාදි සියලු මිනිසුන් ගේ ඇස්-නාසා-කන් සිදුරෙහි ද, අඞ්ගජාත කොෂයෙහි (-මූත්‍ර පුටයෙහි) ද, ඇත්-අස්-ගො ආදි තිරිසනුන් ගේ වත්ථිකොස නාසා පුටයන්හි ද මෙහෙයීමෙන් ථුලැසි වේ. තිරිසනුන් ගේ ඇස්-කන්වලද, ස්ත්‍රී - පුරුෂාදීන් ගේ කිසිලි ආදියෙහි **ද** මෙවුන්රාගයෙන් මෙහෙයීමෙන් දුකුළායි.

7 **අනාපත්ති**-අනුන් කළ උපක්‍රමය නො දත්තහුට **ද**, ව්‍යතික්‍රමය දැන නො ඉවසුවහුට ද, උම්මත්තක ඛිත්තචිත්ත වෙදනට්ට ආදි කම්මික යන මොවුනට **ද** ඇවැත් නැත. උම්මත්තකයා නම් පිත්තුම්මත්තකයා යි. පිත්ත කොෂයෙහි සිටි බද්ධපිත්තය කිපීමෙන් හෙවත් සැලී වැගිරීමෙන් උම්මත්තක බව වේ. බෙහෙතින් ද සුව කළ නො හේ. ඛිත්තචිත්තයා නම් පියෙවි සිහි නැති යක්ඛුම්මත්තකයා යි. බිරුරු දැක්වීමෙන් ද, හෘදය මාංස මැඩීමෙන් ද යක්කු සතුන් ඛිත්තචිත්තයන් කරති. පිත්තුම්මත්තක නිරතුරු උමතුයි. පියෙවි සත් නො ලබා. යක්ඛුම්මත්තක අතරතුර පියෙවි සත් ලබා.

8 **විපත්ති**-සීලවිපත්තියයි.

9 **අඞ්ග**-සෙවූනා සිත, මාර්ගයෙන් මාර්ග ප්‍රතිපාදනයයි දෙකෙකි.

10 **සමුට්ඨාන** කාය චිත්ත සමුට්ඨානයයි.

11 **කිරියා**- ක්‍රියාවෙන් ඇවැත වේ. පරෝපක්‍රමයෙන් මෛථුනය ඉවසන කල අක්‍රියයෙන් ද වන බව පැනේ. එහෙත් **විමති විනෝදනිය ක්‍රියාභාවය** ම සාධනය කෙරේ.

12 **සඤ්ඤා**-මෛථුන පටිසංයුත්ත කාමසඤ්ඤාව නැතහොත් ඇවැත් නො වන බැවින් සඤ්ඤාවිමොක්ඛයි.

13 **චිත්ත**-සිත ඇතිව ම පත් වන බැවින් සචිත්තකයි.

14 **වජ්ජ**-අකුසල සිතින් ම පත්වන බැවින් ලොකවජ්ජයි.

15 **කම්ම**-කායකම්මයි. කායද්වාර බව වීමට කායවිඤ්ඤත්තිය පමණක් ප්‍රමාණයි. සිත කායවිඤ්ඤත්තිය පිළිබඳ අඞ්ගමාත්‍ර යෙකි.

16 **කුසලත්තිකය**-අකුසලචිත්තයි.

17 **වෙදනත්තික**-සුඛ හෝ උපෙක්‍ෂා හෝ වන බැවින් ද්විවෙද නයි. (මින් තෙහි ආවශ්‍යක තැන් පමණෙක් දක්වනු ලැබේ.)

දුතිය පාරාජිකා.

25 ගාමා වා අරඤ්ඤා වා.

වැට කඩුලු පවුරු ආදියෙන් පරික්ඛිත්ත නම් එම පරික්ෂෙප යෙන් ද, අපරික්ඛිත්ත නම් අන්තිම ගෘහයේ උපචාරයේ සිට ගැසූ ගලක් වැටෙන මානයෙන් ද ඇතුළත ග්‍රාමයයි. පියස්සෙන් දිය වැටෙන සීමාවෙන් ඇතුළත ගෙයයි. අපරික්ඛිත්ත ගෙහි ඉදිරි දොර-ටුවේ සිට කාකුඩෙඩපක නියායෙන් දැමූ කුල්ලක් මුසුනක් වැටෙන තරම් දුරින් ද, වැට පවුරු ඇතොත් එයින් ද ඇතුළත ගෘහොප-චාරයයි. ගමේ සිට ගැසූ ගලක් හෙන තැනින් මොබ ගාමොපචාර යයි. උපචාරය ද ගමට ඇතුළති. එහෙත් පරික්ඛිත්ත ග්‍රාමයේ උප චාරය විනයෙහි උපයොගයට නො යන බව **විනයත්ථ මඤ්ජූසා**-වෙහි ප්‍රකාශිතයි එක් ගෙයක් ඇති ස්ථානය ද නගරය ද ගමට ඇතුළති. ගාම-ගාමූපචාර හැර සෙස්ස මෙහි දී අරණ්‍යයි. අභිධර්ම යේ දී දොරටු එළිපතෙන් බැහැර අරණ්‍යයයි. සූත්‍රාන්ත අරණ්‍ය සෙනාසනය ග්‍රාම ඉන්ද්‍රඛීලයේ සිට දුනු පන්සියයක් දුරින් පිහිටියේය.

26 අදින්නං.

භාණ්ඩස්වාමීන් විසින් කයින් හෝ වදනින් හෝ නො දෙන ලද්දවූ ද, අනපෙක්ෂතාවෙන් නොහරන ලද්දවූ ද වස්තුවයි.

27 ථෙය්‍ය සඞ්ඛාතං. (කාරණයේ පඨමා)

"ථෙනස්ස භාවො ථෙය්‍යං, (නකාරයට ලොපයි.) ථෙය්‍යඤ්ච තං සඞ්ඛාතඤ්චා'ති ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං" සඞ්ඛා සඞ්ඛාත දෙ සද ම කොටස යන අර්ථය දෙන බැවින් මෙහි තේරුම 'සොර සිත නමැති සිත් කොටසින්' යනුයි. මෙයින් විස්සාසගාහ තාවකාලිකගාහ වශයෙන් පැවැති අථෙය්‍යචිත්ත කොට්ඨාසය නො ගැනේ.

28 ආදියෙය්‍ය.

ආදියන හරණ අවහරණ ඉරියාපථවිකොපන ඨානාචාවන සංකෙතවීතිනාමන යන ස පදයෙන් විභඞ්ගයෙහි මෙය වණ්ණිතයි. අටුවාවෙහි දක්වෙන පස්විසි අවහාරයෝ මෙහි ප්‍රභෙද වෙති. අභියොගාදි ආකාර නානත්වයෙන් ඔවුන් ගේ භින්නතාව වේ. ස වැනි සඞ්කෙතවීතිනාමනය නිස්සග්ගියාවහාර පරිකප්පාවහාර දෙකට සාධාරණයි. **නානාභණ්ඩපඤ්චකය, එකභණ්ඩපඤ්චකය, සාහත්ථිකපඤ්චකය, පුබ්බපයොගපඤ්චකය, ථෙය්‍යාවහාරපඤ්චකය** යනු පඤ්චක පසයි.

1. නානා භණ්ඩ පඤ්චකය.

සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණකවසෙන නානාවිධො භණ්ඩො එතස්සා'ති නානාභණ්ඩං, පඤ්චන්නං අවහාරානං සමූහො පඤ්චකං, නානාභණ්ඩමෙ'ව පඤ්චකං නානාභණ්ඩපඤ්චකං.

i **ආදියෙය්‍ය**-අන් සතු පුෂ්පාරාමඵලාරාමාදිය 'මාසතු'යයි පැමිණිලි කෙරේ නම් දුකුළායි. අත්පත්වේ ද නො වේ දැයි වත් හිමියාට සැක උපදවා නම් ථුලැසියි. 'ඒ අරමින් කම් නැතැ'යි වත් හිමියා ධුරනික්ෂෙප කළ කල (=තමා අයත් කර ගැන්මෙහි උත්සාහය හළ කල) සටන් කරුත් 'නො දෙමි'යි ධුර නික්ෂෙපකොට සිටී නම් පරිජිසි.

ii **හරෙය්‍ය**-මෙය ගෙනයව යි හිමියන් විසින් නො මෙහෙයන ලද යම් මහණෙක් 'මම ගෙන ගොස් දෙමි'යි තෙමේ ම බඩුව හිසින් ගෙන යමින් සොරසිතින් කරට ගනී ද නැතහොත් ඔසවා ද පරිජිසි. ගෙනයේව යි හිමියන් ගේ අදහස තිබුණත් ඔවුන් එසේ අණ නො කළ බැවිනි. ඛන්ධභාරාදියෙහි ද මෙ ම නයයි. 'මේ බඩුව ගෙනගොස් අසුවල් තැන දී දෙව'යි හිමියන් විසින් අණ කරනු ලැබුව හොත් එය උපනික්ඛිත්ත භාණ්ඩයෙක් වේ. සොරසිතින් ඨානාචාවනය කළ ද පරිජි නැත. හිමියා ගේ ධුර නික්ෂෙපයෙන් ම පරිජි වේ.

iii **අවහරෙය්‍ය**-ආරක්‍ෂාවට තැබූ භාණ්ඩයක් හිමියා ඉල්ලූ කල 'මම නො ගත්මි'යි කීමෙන් දුකුළා ද, දේ දෝ නො දේ දෝ යි සැක ඉපදවීමෙන් ථුල්ලැසි ද, අපෙක්‍ෂාව හැරීමෙන් පරිජි ද වේ. වෙහෙස කොට දෙමියි සිති නම් නො වේ. සිතින් නො දෙමියි සිතා වචනයෙන් දෙමි යි කිව ද මුසාහි නැති.

iv **ඉරියාපථං විකොපෙය්‍ය**-'බඩුව එය ගෙනයන්නා සහිත ව ගනිමි'යි සිතා තර්ජනයෙන් ඔහු ගේ ගමන් මඟ වළහා, තමන් කැමැති මඟට එක් පියක් තැබවීමෙන් ථුල්ලැසි ද, දෙවැන්නෙන් පරිජි ද වේ.

v **ඨානාචාවෙය්‍ය**-යම් කවර තැනෙක තුබූ භාණ්ඩයක් සොර සිතින් ඨානාචාවනය කළ හොත් පරිජි වේ.

2. එකභණ්ඩ පඤ්චකය.

'සවිඤ්ඤාණක වසෙන එකො භණ්ඩො එතස්සා'ති එක-භණ්ඩං.' ස සවාමික දාසයකු හෝ තිරිසනකු හෝ පූර්‍වෝක්ත අභි-යොගාදි විසින් ආදියන, හරණ අවහරණ, ඉරියාපථවිකොපන ඨානාචාවන කිරීම් වශයෙන් මෙය ලැබේ. මෙහි දී හුදු **ස විඤ්ඤා-ණක**යෝ ම ගැනෙති. ප්‍රථම පඤ්චකයෙහි ස විඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණ කයන් ගේ මුසුවීම වේ. අවිඤ්ඤාණකයන් ගේ වශයෙන් තෙවෙනි පඤ්චකයක් නො දක්විය හැක්කේ ඉරියාපථවිකොපනය එහි නො ලැබෙන හෙයිනි.

3. සාහත්ථික පඤ්චකය.

සාහත්ථික සදින් සහචරිත පඤ්චකය ගෙන **'සාහත්ථිකං ච තං පඤ්චකඤ්චා'ති සාහත්ථිකපඤ්චකං'** යනු වී. 'සාහත්ථිකාදි පඤ්චක' යන්නෙහි මධ්‍යපදලොපයෙන් හෝ සිද්ධ වී.

i **සාහත්ථික**-අනුන් සතු වස්තුවක් සියැතින් සොරා ගැන්මයි

ii **ආණත්තික**-අ සුවල් බඩුව සොරා ගනුව යි අනෙකකුට නියම් කිරීමේ දී, ඇණවුම් ලැබුවහු එකාන්තයෙන් එය ගනිතොත් ඇණවූ තැනැත්තා නියම කළ කෙණෙහි පරිජියට පත් වේ. ඇණ-වුම් ලද්දේ ගත් කෙණෙහි පරිජිපත් වේ.

iii **නිස්සග්ගිය**-සුංචත් ගන්නා තැනෙක දී බදු නො ගෙවා, තම බඩු බැහැර හෙළා ගැන්මෙන් පරිජි වේ. **මේ සුඞ්කඝාතයි.** ඵමෙක් බඩුවක් ගෙන අසුවල් තැනින් මොබ දුටොත් 'බලත්නට ගත්මි'යි බැණ ආපසු දෙමි, නො දුට හොත් ගෙන යමි යි සිතා

පිරිකැපූ තැන ඉක්මවා ගනී ද පරිජි වේ. මේ **පරිකප්පිතොකාස** සි. ශුද්ධ සිතින් අනුන් ගේ බඩුවක් ගෙන, සොර සිතින් පිළිසන් තැනෙක බහාලීම ද මෙහි සඞ්ගෘහිත වේ.

iv **අත්තසාධක–"කිරියාසිද්ධිතො පුරෙතරමෙව පාරාජිකාපත්ති සඞ්ඛාතං අත්ථං සාධෙතී'ති අත්තසාධකො"** අසුවිලා ගේ මෙනම් බඩුව හැකි දිනෙක ගනුවයි ඇණවුම් ලද අවහාරකයා පනස් වසෙකින් එය ගත ද, ආණාපකයාහට ඇණවූ කෙණෙහි ම පරිජි වේ. සොරා ගැන්මට පෙර මළ ද පරිජිව ම මෙළෙ වේ. මේ ඇණවීම් ප්‍රයොගය, බඩු ගැන්මට පෙර පරිජි අඞ්ගය සිද්ධකළ බැවින් අත්තසාධක විය. නික්ෂෙප ප්‍රයොගය ද අත්තසාධක වේ. එහෙසින් මෙරමා ගේ තෙල් සැළි ආදියෙහි, පාදයක් අගනා තෙල් බොන සේ වහන් වසත්‍රාදිය හෙළා නම්, අතින් මුත් කෙණෙහි (තෙල් උරාගැනීමට පෙර ම) පරිජි වේ. තම බඳුනෙහි අනෙකකු බහා තැබූ ගිතෙල් ආදියට සොර සිතින් පෙර සේ යමක් දමාලුවත් පරිජිමැයි. වහන් බහාලීම් ප්‍රයොගය තෙල් පීමට පෙර ම පරිජි අඞ්ගය සිද්ධකළ බැවින් සාහත්ථික වශයෙන් අත්තසාධක විය යනු **සාරත්ථදීපනිසි.** ආණත්තිය එකෙණෙහි ගැන්ම සඳහා ද, අත්තසාධකය පසුව ගැන්ම සඳහා ද වේ.

v ධුර **නික්ඛෙප– 'ධුරස්ස ආලය සඞ්ඛාතස්ස භාරස්ස නික්ඛිපනං පරිච්චජනං නිරුස්සාහ භාවා'පජ්ජනං ධුරනික්ඛෙපො.'** මෙය උපනික්ඛිත්ත භණ්ඩ (=පරිස්සමට තැබූ දූය) වශයෙන් කියේ උපලක්ෂණ වශයෙනි. එහෙසින් ආරාමාදිය ගන්නා කල්හි ද තාවකාලිකව ගත් දූයක් නො දෙන කල්හි ද, භාණ්ඩදෙයය නො දෙන කල්හි ද දෙදෙනා ගේ ධුර නික්ෂෙපයෙන් පරිජි සිදු වේ.

4. පුබ්බපයොග පඤ්චකය.

i **පුබ්බපයොග– ඨානෙන වා ඨාවාය වා පයුඤ්ජනං ආණාපනං පයොගො. ආණත්තස්ස භණ්ඩගහණතො පුබ්බත්තා ඉති පුබ්බො ච සො පයොගො චාති පුබ්බපයොගො**

අසුවිලා ගේ බඩු ගනුවයි ඇණවුම් ලද්දේ නො වරදවා ගනී නම්, එකෙණෙහි ම ආණාපකයාට පරිජි වේ. පුබ්බපයොග අත්තසාධක දෙක්හි වෙනස නො පැහැදිලිය. **සිබවලඳවනිසෙහි** වෙතසක් කියා ඇතත් අත්ත ශබ්දය හැර අන් වෙනසෙක් එහි දු තැත. ආණත්තික අත්තසාධක පුබ්බපයොග ත්‍රයම ඇණවීමෙන් සිදු වේ. පූජ්‍යාවයෙහි කාලභෙදය වෙයි. පුබ්බපයොගය කාලභෙදයක් නැති ව සාමාන්‍ය ඇණවීමක් ඇති තැන යයි සිතිය හැකියි.

ii **සහපයොග**–"**ඨානාචාවන ඛිලසඞ්කාමනප්පයොගෙන සහ වත්තමානො සහපයොගො**" ඨානාචාවන වශයෙන් ද, පිටතට නෙරවා හිම් කණු සිටුවීමෙන් ද, වැල් ඇදීමෙන් ද, වැටපවුරු බැඳීමෙන් ද අත්සතු කොත් වත් සොර සිතින් ගැනීම් වශයෙන් කැරෙන ප්‍රයොගයෙහි දී අවසන් පියොව්හි පරිජ වේ. බිලසඞ්කාමන යේ දී හිමියෝ ධුරනිකෙව් නො කොට සිය අයැතිය ගනු රිසි ව සිටින් නම් පරිජ නැත. බිලසඞ්කාමිනය කළ බව නො දැන තිබෙන පරිදි හිමියන් භාර ගත හොත් ඒ භාරගැනීම ද ධුරනිකෙව් ගණනට යේ. සඞ්කාමිතයට පළමුවෙන් අයිතිකරුවෝ ධුරනිකෙව් කළෝ නම්, ඉන් පසු කළ සඞ්කාමතයේ දී අවහාර නැති.

iii **සංවිදාවහාර**–"**සමං එකි හුත්වා විදහිත්වා මනෙනත්වා අවහරණං සංවිදාවහාරො**"–බොහෝ දෙනකු සොර කමක් කිරීමට සාකච්ඡා කොට ගෙන සිටින සඳ, ඔවුනතුරෙන් එකකු හෝ සොර කම කළ හොත් සැමටම පරිජි වේ.

iv **සඞ්කෙතකම්ම**– "**පුබ්බන්හාදි කාලපරිච්ඡෙදෙන සඤ්ජානනං සඞ්කෙතො, සඞ්කෙතෙන කතං කම්මං සඞ්කෙත කම්මං.**" පෙරවරු පස්වරු යනාදීන් කාලය නියම කොට සොරා ගනුවයි අණවීමේ දී ආණත්තයා කාලය නො වරදවා ගනිතොත් ආණාපකට අණවූ කෙණෙහි පරිජයි. අද පෙරවරු ගනුවයි අණවුම් ලද්දේ පසුදා පෙරවරු ගනී නම් ආණාපකයාට ඇවැත් නැති. සති මාස් වර්ෂ පිළිබඳව ද නය එයයි.

v **නිමිත්තකම්ම**–"**සඤ්ඤු'ප්පාදනත්ථං කස්සචි නිමිත්තකරණං.**" සංඥ උපදවා දෙනු පිණිස ඇස කෑණිම හිස වැනීම වැනි නිමිත්තක් පෙන්වා ඒ අනුසාරයෙන් සොරා ගැන්මට සැලසීමයි. අණවුම් ලද්දහු පෙර පසු නො ව නිමිති අනුව සොරා ගනීතොත් මූලට්ඨයාට සලකුණු කළ කෙණෙහි පරිජ වේ. සඞ්කෙත කර්මය කාල වශයෙන් ද නිමිත්තකර්මය ක්‍රියා වශයෙන් ද දැක්විණ.

5. ථෙය්‍යාවහාර පඤ්චකය.

i **ථෙය්‍යාවහාර**–ගෙවල් බිඳුම ආදි ලෙසින් අදෘශ්‍යමානව ද, තුලාකූට, මානකූට, කූටකහාපණාදි වශයෙන් වංචාකොට ද ගැන්මයි. තුලාකූටය හෙවත්-තරාදියෙන් වංචාකිරීම **රූපකූටාදි විසින් චතුර්විධ වේ**

රූපකූට–ගන්නාවිට ලොකු තරාදියෙකිනුත්, දෙනවිට කුඩා තරාදියෙකිනුත් බඩු කිරීම.

අඩගකූට-ගන්නාවිට තුලාවේ පසුපස ද, දෙනවිට ඉදිරි පස ද මැඩීම.

ගහණකූට-ගන්නාවිට තරාදි රැහැන මුලින් ද, දෙනවිට අගින් ද ඇල්ලීම.

පටිච්ඡන්නකූට-තරාදි තටුව සිදුරු කොට යසුනු බහා ගැනීමේ දී පසුපසට ද, දීමේ දී ඉදිරිපසට ද කිරීම.

මානකූටය හදයභෙදාදි විසින් ත්‍රිභේද සි.

හදයභෙද-නැළි ආදි මිනුම් භාජනවල සිදුරක් කොට තෙල් ආදිය දෙනවිට සිදුර අතින් වසා වහා ගෙන දීම ද, ගන්නා විට තම බඳුනට වඩා වැටෙන සේ සෙමින් වැක්කිරීම ද වේ.

සිඛාභෙද-සහල් ආදිය අනුනට දෙනවිට වහා පුරවා මුදුන කපා ද ගන්නාවිට සෙමින් පුරවා මුදුන තභා ද මැනීම.

රජ්ජුභෙදය-කෙත්වත් මැනීමේ දී කුඩු මහත් වන සේ මිනුමිය. **කූටකහාපණ** නම් හොරකාසි දීමයි. **කංසකූට** නම් සවර්ණය කියා බාලලෝහවගී දීමයි. මේ හැර කවර උපායෙකින් නමුදු වංචා කොට ගනු දෙනු කිරීමේ දී ථෙය්‍යාවහාරය සිදු වේ.

ii **පසය්හාවහාර-'පසය්හ අභිභවිත්වා හරණං'** ගාමඝාතක පන්ථඝාතකාදි සොරුන් සේ අනුන් අයත් දූය බලාත්කාරයෙන් ගනී ද, බියපත් කොට ගනී ද, ගතයුතු බද්දට වැඩියෙන් බදු ගනී ද පරිජිසි.

iii **පරිකප්පාවහාර-"වත්ථ සුත්තකාදිකං පරිච්ඡිජ්ජ කප්පනං පරිකප්පො; අථවා භණ්ඩවසෙන ච පරිකප්පෙත්වා අවහරණං පරිකප්පාවහාරො."** වස්ත්‍රයක් සොරා ගනු කැමැත්තෙක් අඳුරේ පිවිස 'අන් දෙයක් වුවොත් නො ගනිමි'යි සිතා පෙට්ටියක් සොරාගෙන යයි. ඇත්ත වශයෙන් එහි වස්ත්‍රයෙක් වී නම් උද්ධාරයෙහි ම පරිජිසි. අන්දෙයෙක් වී නම් නැත. ලැබුණු දේ මැනැවැයි ගතහොත් පරිජිසි. පෙට්ටියේ වස්ත්‍ර නො විය. හිමියන් විසින් ලුහු බඳනා ලද්දේ එය හැර දමා දිවිය. හිමියෝ පෙට්ටිය රැගෙන ගියහ. වරද නැත. අනෙකකු ගෙන ගිය හොත් භණ්ඩදෙය සි. (=බඩුව හෝ තදගඝනක අන් බඩුවක් හෝ දිය යුතු.) බඩුව නො දක හිමියන් පෙරළා ගිය කල්හි, මා ගෙනා දූය මට ම අයත්යයි සකසකුදු වෙන් ගෙන ගිය ද භණ්ඩදෙය්‍ය මැයි. **මේ භණ්ඩපරිකප්පයයි.**

. යමෙක් **අන්** අරමකට ගොස් අගනා බඩුවක් ගෙන අසුවල් කැනින් මොබ දී දුටොත් 'බලනු පිණිස ගනිමි' යනාදිය පවසා

ආපසු දෙමි, නො දුට රැගෙන යමියි සිතා අදහස් කළ සීමාව ඉක්මවා ගෙන යයි ද පරිජි වේ. **මේ ඔකාසපරිකප්පයයි.**

iv **පටිච්ඡන්නාවහාර**– **“තිණපණ්ණාදීහි පටිච්ඡන්නස්ස අවහාරො.”** අනුන් සතු බඩුවක් දැක පසුව ගනිමි යි පස් වැලි ආදියෙන් වසා දැමීමෙන් පරිජි සිදු නො වේ, ඨානාචාවනය නො වූ හෙයිනි. සොයා බලා නො දැක පසුව බලමු යි හිමියෝ සාලය ව ගියාහු නම් උද්ධාරයෙහි ම පරිජිසි. හිමියන් ගිය පසු ‘දැන් මෙය මා සතුය’යි සකසඤ්ඤයෙන් ගත ද, හිමියන් නැති වතෙකැයි පසුල් සඤ්ඤයෙන් ගත ද භණ්ඩදෙය්‍යයි. හිමියෝ නිරාලය ව ගියාහු නම් සොර සිතින් ගත ද පරිජි නැත. ඉල්ලුවොත් දියයුතු.

v **කුසාවහාර**-පිරිකර ආදිය බෙදීමේ දී තමන් ගේ වඩා වටිනා කොටසින් වුවත්, අනුන් ගේ අඩුවටිනාකමින් යුත් පරිජි පොහෝනා වතක් සොරසිතින් කුස මාරු කොට ගනී නම් පරිජි වේ.

බහුශ්‍රැත විනයදන්නා භික්ෂුවක් අකැප පිරිකරක් ගෙනයන මිහණකු දැක, ඒ පිරිකර කඩා බිඳ දැමී නම් චොදනා නො කළ හැකියි. පය්‍යාය කථාවෙන් අයිනාදන් පරිජි නො වේ. සොරාගත් තමා ගේ බඩුවක් නැවත තමන් ගතහොත් පරිජි නො වේයයි ද, අනෙකකු ගතහොත් පරිජි වේ යයි ද යෙත්. ඔච්චු ඇල්ලීමෙන් දුකුළා වන බවත්, පරාජිතයා නොදුන හොත් ධුරනික්ෂෙපයෙන් ඇවැත් කළයුතු බවත් **විමතිවිනොදනියෙහි** එයි.

29 රාජානො.

මේ රාජ සදින් අමාත්‍ය විනිශ්චයකාරාදීන් ද සඞ්ගෘහීත වන බව **පදභාජනියෙන්** පැනේ. බිම්බිසාරයන් ම ගැනෙන බව **මාතිකාට්ඨකථාවේ** සටහනි.

30 චොරං.

පස් මස්සක් හෝ අයිරා පස් මස්සක් හෝ එබඳු වටිනා වස්තු-වක් හෝ සොරාගත් තැනැත්තාය. **හනෙය්‍යුං** යන්නෙන් අත් පා ආදියෙන් තැළීම ද, ශස්ත්‍රාදියෙන් කැපීම ද කියැවේ. **බන්ධෙය්‍යුං** යන්නෙන් රජ්ජුබන්ධන සඞ්ඛලිකබන්ධන නගරබන්ධන පුරිසගුත්ති වශයෙන් කැරෙන බන්ධනය ද; **පබ්බාජෙය්‍යුං** යන්නෙන් රටින් බැහැරලීම ද කියැවේ.

31 තථාරූපං.

අයිනාදන් පරිජියේ දී මිල නියම වන්නේ පුරාණ **නීලකහාපණයා** ගේ වශයෙනි. බිම්සර රජුකල එහි බර මාසක විස්සෙකි.

මාසකාය නම් මදට යයි විනයකර්මකැප්සාව කියයි. පාදයකට මාසක පසෙකි. මාසක පසෙක රත්වල වටිනාකමින් පාදය පිරිසිඳිය යුතුය යනු **විමතිවිනොදනී** ආදියෙහි ප්‍රකාශිතයි. මේ නීලකහා-පණය ගැන මත දෙකෙකි. තනි රතින් ම නිමවන ලද්දක්ය යනු විමතිවිනොදනී ආදියේ මතය බව පාදපරිච්ඡේදයෙන් සලකාගත හැකියි. **උත්තරවිනිශ්චය ටිකාවේ** රත්මාසක පසක් ද රිදීමාසක පසක් ද, තඹමාසක දසයක් ද, වියැටක් පමණ ලොහො ද දමා නිම කළ මිශ්‍රකහාපණය ම නීලකහාපණයයි ද වියැට විස්සක් බර රතින් පාදයේ අගය පිරිසිඳිය යුතුයයි ද ප්‍රකාශිතයි. **හෙරණ සිඛ විනි-සෙයි** ද මේ මතය එයි. වියැට විස්ස මාසක දෙකහමාරයයි **කඞ්ඛා යොජනාවේ** කියැවේ. මාසකයට වියැට සතරක් ද පසක් ද අටක් ද වේයයි මත පවතී. පාදය රත් මංචාඩි දෙකහමාරයයි ගත ද එය සත 75 කට වැඩිවූ ගණනක් බව පැනේ.

මංචාඩි 28 ක් බර රත්පවුමක මේකල වටිනාකම රුපියල් 78 ක් පමණ වේ. මෙය ලඞකාව තුළ ව්‍යවහාර වන ගණනයි. එවිට පාද-යෙක වටිනාකම 6. 95 ක් පමණ වේ.

ආපත්ති විනිශ්චයයේ දී මතු දැක්වෙන කරුණු ද විමසා බැලියයුතු බව **අටුවාහි** ප්‍රකාශිතයි.

'වත්ථුං කාලඤ්ච දෙසඤ්ච – අග්ඝං පරිභොග පඤ්චමං,
තුලයිත්වා පඤ්චඨානානි – ධාරෙය්‍යත්ථං විචක්ඛණො'

i **වස්තුව**. සොරාගත් භාණ්ඩය ස ස්වාමික ද අස්වාමිකදැයි සෙවිය යුතුය. අස්වාමික නම් නිරාපත්තිකයි. ස ස්වාමික නම් සාලය (=බලාපොරොත්තු ඇතිව සිටි බව) නිරාලය බව දතයුතු. සාලය භාණ්ඩයක් නම් ඇවැත් නියම කළ යුතු.

ii **කාලය**. ඇතැම් බඩු සමහර කලෙක වඩා අගී. සොරා ගත්දින වටිනාකම සලකා ඇවැත් කළයුතු.

iii **දෙශය**. සොරකම කැරුණු පෙදෙසයි. එ පෙදෙසේ බඩුවේ වටිනා කමින් ඇවැත් පිරිසිඳිය යුතු.

iv **අග්ඝ**. බඩුවේ වටිනාකමයි. අලුත් බඩුව වඩා අගී. පරණවූ පසු අගය බසී. සැමදා එකවටිනාකමින් තො ගිණිය යුතු.

v **පරිභොග**. පරිභොගයෙන් ද බඩුවේ වටිනාකම බසී. තමන් මිල දී ගත් වාසිය වරක් කැපීමෙනුත් මුවහත් තැබීමෙනුත් උදකසාටිකාව වරක් හැඳපෙරවීමෙනුත් මූල් අගයෙන් අඩු වේ. අගඝාතිය භාණ්ඩ හිමියා මිල දී ගත් බඩු ගැනයි.

සප්තදශාකාරය.

1. **නිදන** - රජගහ නුවර.
2. **පුගගල** - ධනියතෙරෙ‍්ර.
3. **වත්ථු** - බිම්සර රජුගේ දැව සොරා ගැන්ම.
4. **පඤ්ඤත්ති** - 'ගාමා වා අරඤ්ඤා වා' යනු අනුප්‍රඥප්තියි.
5. **ආණත්ති** - අනෙකකු ලවා සොරකම් කරවීමේ දී ආණාපකහට ද පරිජ් වන බැවින් **සාණත්තිකයි**.
6. **ආපත්ති** – සොරාගැන්මට යාම් ඊම් ආදි සියලු පූර්ව ප්‍රයොග යන්හි දුකුළායි. භාණ්ඩය සපගි කිරීමෙන් ද දුකුළායි. සෙලවීමෙන් ථුල්ලැසියි. මස්සකට වැඩි පස්මස්සකට අඩු දූයක් ගැන්මෙන් ථුල්ලැසි ද, මස්සක් හෝ මස්සකට අඩු දූයක් ගැන්මෙන් දුකුළා ද වේ.
7. **අනාපත්ති**. සකසඤ්ඤිස්ස, විස්සාසගාහෙ, තාවකාලිකෙ, පෙතපරිගගහෙ, තිරච්ඡානපරිගගහෙ, පංසුකූලිකසඤ්ඤිස්ස, උම්මත්තකාදීනං.

i. **සකා සඤ්ඤිස්ස** - තමා සතු බඩුවෙකැයි සිතා අනෙකකු ගේ බඩුවක් ගත ද ඇවැත් නැත. පසුව දියයුතු. හිමියන් ඉල්ලූ කල නොදුන හොත් ධුරනික්ෂෙපයෙන් පරිජියි.

ii. **විස්සාසගාහෙ**- තමා ගේ දෘෂ්ටමිත්‍ර වූ හෝ දෘඪමිත්‍ර වූ හෝ යමෙක් 'ඇසීමෙන් කම් නැත, මා සතු දූය කැමැති විටෙක ගනුව' යි පවරා ඇත්තේ නම්; හෙතෙම ජීවත් ව ද සිටී නම්, ගත්කල සතුටු ද වේ නම්, ඔහු ගේ දූයක් 'මා ගත් කල තුටු වේ' යයි විශ්වාසයෙන් ගත හැකියි. මෙහි ලා කරුණු තුනක් වත් සම්පූර්ණවිය යුතු.

දෘෂ්ටමාත්‍රමිත්‍ර- ඔහු ජීවත්වීම- ගත්විට තුටු වීම.

දෘඪමිත්ත්‍ර- ඔහු ජීවත්වීම- ගත්විට තුටු වීම.

මගේ දූයක් කැමැති විටෙක ගන්නැයි පැවරීම- ඔහුගේ ජීවත් වීම- ගත්කල තුටු වීම යනුයි.

ගැනීම ගැන තුටු සිත උපදවා හෝ වචනයෙන් තුටුබව පළ කොට හෝ පසුව කුපිත ව ආපසු ගත නො හැකිය. නො දෙන රිසි තිබුණත් සිතින් ඉවසූ හෝ කිසිවක් නො කියූ හෝ පුද්ගලයා දුන්දූය නැවත ගන්වන්නට අඟි නො වේ. ගත්විට තුටු නො වන්නකුගේ දූයක් විස්වසින් ගත ද නැවත දියයුතු. මළවිටත් එය හිමියනට අත්වියයුතු.

iii. **තාවකාලිකො**- 'ආපසු දෙන්නෙමි'යි සිතා යමකුගේ බඩුවක් තවකැලි කොට ගැන්මෙහි වරද නැත. ඔබ ම ගන්නැයි හිමියා නො කීවොත් ආපසු දියයුතුයි. සඞ්ඝික දෑය පෙරළා දිය යුතුමැයි.

v. **පෙත පරිගගහෙ**- දෙවියන් සතු ප්‍රෙතයන් සතු දෑය ගත හැකියි. දෙවියන් සඳහා පිදූ වස්ත්‍රාදිය ද ආරක්ෂකයන් නැති තැන ගතහැකියි.

v. **තිරච්ඡාන පරිගගහෙ**-සිංහ-ව්‍යාඝ්‍ර-සුනඛාදීන් ඩැහැගෙන යන යමක් හෙළවා ගත ද පරිජි නො වේ. එහෙත් එය කාරුණ්‍යයට සුදුසු නො වේ.

vi. **පංසුකූලිකසඤ්ඤිස්ස**-අස්වාමික දෑයෙකැයි පිරිසිදු සිතින් ගත වරද නො වේ. හිමියෝ ඉල්වත් නම් දියයුතු.

9. **අඞ්ග** - මිනිසකුට අයත්බව, අන්සතු දෙයකැයි දත්තාබව, පාදග්ඝනක භාණ්ඩයක්බව, සොරසිත් ඇතිබව, උක්ත අවහාරයෙකින් ගැන්මයයි අඞ්ගපසෙකි.

10. **සමුට්ඨාන**-කායචිත්තයෙන් හෝ වාචාචිත්තයෙන් හෝ කාය වාචා චිත්තයෙන් හෝ නැගේ.

සියතින් ගන්නාකල කායචිත්තයෙන් ද, අනුන් ලවා ගන්වනකල (-ආණත්තියේ දී) වාචාචිත්තයෙන් ද, 'මේ ඉතා බර බඩුවෙකි, ඔබත් කොතක් ගන්නැ'යි දෙදෙනකුගේ ප්‍රයොගයෙන් බඩුවක් ඨානාචාවනය කිරිමේ දී කාය-වාචාචිත්තයෙන් ද ඇවැත් වේ. මෙහිලා කායවාග්ද්වය අඞ්ගමාත්‍රයි. සාහත්ථික හෝ ආණත්තික හෝ ප්‍රධානවූ යම් ප්‍රයොගයෙකින් ඨානාචාවනය වී නම්, එයින් ඇවැත් කළ යුතු. සාහත්ථික-ආණත්තික දෙදෙන ඔවුනොවුනට අඞ්ග නො වෙති. ඇණවීමෙන් මසු තුනකුත්, සියතින් තුනකුත් සොරාගත්විට පරිජි නැත. සාහත්ථිකයේ දි ගන්නා කෙණෙහි ද ආණත්තිකයේ දී ඇණවූ කෙණෙහි ද පරිජි වන බැවින් මේ දෙක්හි භින්නකාලතාව වේ. එහෙයිනි අඞ්ග නො වනුයේ.

ii. **කිරියා**-කිරීමෙන් ඇවැත වේ.

12. **සඤ්ඤා**-සොරාගතිමි යන හැඟීම නො වේ නම් ඇවැත නො වන බැවින් සඤ්ඤාවිමොක්ඛයි.

—।०।—

තතියපාරාජිකා.

32. සඤ්චිච්ච. (පෙරකිරියයි. සං යනු සහාර්ථයෙහි අව්‍යයයි.)

මෙතෙම ප්‍රාණියෙකි යන සංඥවත් සමග හෙවත්-ඒ සංඥව ඉපදීමට අනතුරු ව, නසමි යන වධකචේතනාවෙන් සිතා-සනිටුහන් කොට යන අදහසයි. **'මනුස්ස'** ශබ්දය නො යොදා **'පාණ'** ශබ්දය යෙදීම නිසා, මිනිසෙකැයි නො දැන හුදක් 'ප්‍රාණියෙකි' යන හැඟීමෙන් තමුදු මිනිසකු නැසුවහුට පරිජි සිද්ධ වේයයි ප්‍රකාශිතයි.

33. මනුස්සවිග්ගහං.

කලලාවස්ථාවෙහි පටන් මරණාවස්ථාව තෙක් ක්‍රමයෙන් අභිවර්ධිතයට පත් මිනිස්සිරුර **'මනුස්ස විග්ගහ'** නම්. කලලරූපය නම්, පිළිසඳ සිත හා එකවට ම කර්මශක්තියෙන් පහළ වන, කාය-භාව-වත්‍ථු යන දශකත්‍රයෙන් ලැබෙන සමතිසක් වූ රූපයයි. මෙය පියෙවි ඇසට නො පැනේ. පිළිසඳ සිත හා හටගත් රූපතිස පවත්නාකල්හි ඉපද නිරුද්ධවන සොළොස් චිත්තක්‍ෂණකාලය තුළ, චුතිසිතක් ඉපදිය නො හැකි බැවින්, එම කාලයෙහි කලලරූපයාගේ මරණයෙක් සිදු නො වේ. එපමණ කලක් නො සිට මියන මවකගේ ගැබ්ගැන්ම ද නො වන බැවින්, මවගේ මරණය ද සිදු නො වේ.

34. ජීවිතා.

ජීවිතය නම් ජීවිතෙන්ද්‍රියයි. එය රූප-අරූප විසින් ද්විභෙද වේ. **කර්මබලයෙන්** රූපස්කන්ධයෙහි හටගන්නා, රූපසමූහය ජීවත් කරන ශක්තිවිශෙෂය **රූපජීවිතෙන්ද්‍රියයි.** හැම සිතක් පාසා ම යෙදෙන චිත්තචෛතසිකයන් ජීවත් කරන ශක්තිවිශෙෂය හෙවත්-චෛතසිකය **අරූප ජීවිතෙන්ද්‍රියයි.** අරූපජීවිතෙන්ද්‍රිය පවත්නා කාලය මෙන් සතළොස් වාරයක් රූප ජීවිතෙන්ද්‍රිය පවතී.

35. වොරොපෙය්‍ය.

මව් කුසේ දී නැවීම මැඩීම ගබ්සාබෙහෙත් දීම ආදියෙන් ද, ප්‍රසූතිකාලයේ සිට සාහත්‍ථිකාදි ප්‍රයොගයන්ගෙන් ද වෙන්කිරීමයි. ඝාතනය පිළිබඳ විශෙෂාවබොධයට **පාණ, පාණාතිපාත, පාණාතිපාතී, පාණාතිපාතප්පයොග යන චතුෂ්ටය** දතයුතු වේ.

i. **පාණ නම්** ව්‍යවහාර වශයෙන් සත්ත්වයායි. හෙවත්-පඤ්චස්කන්ධයයි. **ප**රමාර්ථ වශයෙන් ජීවිතෙන්ද්‍රියයි.

ii. **පාණාතිපාත නම්** ජීවිතෙන්ද්‍රිය නසාලීමට උපකාරවත් ප්‍රයොගය උපදවන චෙතනාවයි. යම් චෙතනාවෙකින්, පවත්නා **ජීවිතෙන්ද්‍රියට නිඃශ්‍රය වන පඨවි** ආදි මහාභූතයන් කෙරෙහි, උපක්‍රම

කාරණයට හෙතු වූ මහාභූතයන් නිසා, මතු උපදනා මහාභූතයෝ නූපදිත් ද; එබඳු ප්‍රයොග **නභාලන**, කාය-වාග්ද්වාරයන් ගෙන් එක්තරා ද්වාරයෙක්හි පවත්නා චෙතනාව පාණාතිපාතයයි. ද්‍රව්‍ය නො වූ චිත්තචෛතසික පරපුර ක්‍ෂණික බැවින් ඡෙදන භෙදනාදියට භව්‍ය නො වේ. අචෙතනික බැවින් හුදු රූපපරපුර සිඳලීමෙන් ද ප්‍රාණඝාතය නො වේ. අතීත අනාගත රූපපරම්පරා, ඉක්මගිය බැවින් ද නූපන් බැවින් ද සිඳිය නො හැකිය. **පච්චුප්පන්න**රූපය ජීවත්වන බැවින් එහි උපක්‍රමය යුක්තය. හෙ ද **ඛණපච්චුප්පන්න, සන්තතිපච්චුප්පන්න, අද්ධාපච්චුප්පන්න** විසින් ත්‍රිවිධයි. උත්පාද-ස්ථිති-භඞ්ග යන අවස්ථාත්‍රයෙන් යුක්ත චිත්තක්‍ෂණය **ඛණපච්චුප්පන්නයි**. කාමාවචර ජවනවාර සතක් අටක් පවත්නා කාලය බුද්ධකභාණක මතයෙන් **අරූපචූ සන්තතිපච්චුප්පන්නයි**. ශීතස්ථානයෙන් අවුත් හුන්නහුට විසභාග උෂ්ණ ඍතුව පහළවන තාක් පවත්නා රූපය **සන්තතිපච්චුප්පන්නයයි**. පටිසන්ධිචුති අතර කාලය **අද්ධාපච්චුප්පන්නයි**. මේ දෙක්හි රූපජීවිතෙන්ද්‍රිය නැසිය හැකියි. සන්තතිය නැසුණුකල අද්ධානයත් නැසුණේ වේ. රූපජීවිතය විකොපනය කිරීමේ දී එයට සම්බන්ධපැවතුම් ඇති බැවින් අරූප චිත්තචෛතසික ද විච්ඡේදයට පත් වේ. සන්තති මරණය මෙහි දී යෙදේ.

iii. **පාණාතිපාති** නම් පූර්වෝක්තචෙතනා යුක්ත පුද්ගලයි.

iv. **පාණාතිපාතප්පයොග නම්;** සාහත්ථික, නිස්සග්ගිය, ආණත්තික, ථාවර, විජ්ජාමය, ඉද්ධිමය ප්‍රයොගයි.

සාහත්ථික-සිය අත් පා ආදි සිරුරින් හෝ සිරුරින් නො මුදා කඩු ආදියෙන් හෝ පහර දීමයි.

නිස්සග්ගිය-දුර සිටින්නකු මරනු සඳහා කයින් හෙල්ල ආදිය දැමීම ද, කායපටිබද්ධවූ දුනු-තුවක්කු ආදියෙන් ඊසැර වෙඩිසැර ඈ යැවීම ද නිස්සග්ගිය ප්‍රයොග නම් වේ මේ අඞ්ගද්වය **උද්දිස්ස අනුද්දිස්ස** වශයෙන් ද්විප්‍රභෙද වේ. උද්දිස්සකයෙහි යමකු උදෙසා පහරදේ නම්, ඔහුගේ ම මරණින් ප්‍රාණඝාතය වේ. අනුද්දිස්සකයේ දී පුද්ගලකු වෙන් කොට නො ගත් බැවින්, කවරකුගේ හෝ මරණින් කම්සිද්ධිය වේ. පහර දීමෙන් පසුව හෝ එයින් මැරේ නම් පහර දුන් කෙණෙහි ම ප්‍රාණඝාතය වේ. බොහෝ දෙනකුන් එක්ව පහරදීමේ දී යමකුගේ පහරින් මෙළේ නම්, ඔහුට කම් සිද්ධියයි. වධකචිත්තය පච්චුප්පන්නාරම්මණ වුව ද, අනාගත ජීවිතෙන්ද්‍රිය ඇරැබැ ද ප්‍රාණඝාතය පවත්නාබව පූර්වෝක්ත කරුණින් පැනේ. ආණත්තියේ දීත් ඝාතනය පසුව වුව ද පරිච්ඡය පෙර ම වේ. ථාවර

ප්‍රයොගයේ දී ප්‍රයෝගයට පසුව පිළිසිඳගත්තකුගේ මරණයෙන් වන ප්‍රාණඝාතය ද අනාගතාරම්මණ ව උපදී. පුථුජ්ජනකාලයෙහි දුන් විෂාදියෙකින් රහත් ව යමෙක් මෙළේ නම් අරහන්තඝාතකයි. පුහුදුන්කල දුන් දන රහත්ව වැළඳුව ද පුථුජ්ජනයාට ම දුන්නේ වේ.

ආණත්ති-ආණත්තියේ දී **වස්තු-කාල-ඕකාස-ආවුධ-ඉරියාපථ-ක්‍රියාවිශෙෂ** යන සකරුණින් වන සඞ්කෙත-විසඞ්කෙතතා වන් දතයුතුය. ක්‍රියාවිශෙෂාඞ්ගය ආවුධාඞ්ගයට ද සඞ්ග්‍රහ කෙරෙත්.

වස්තුව නම්, මරනුලබන පුගුලාය. යමකු මැරවීමේ දි අණකළ කෙණෙහි ම ආණාපකයාට පරිජ් වේ. අනෙකකු මැරුව හොත් නො වේ. තමන් මරවා ගැනීමෙන් තමාට දුකුළායි. පරප්‍රාණියකු ගැන ප්‍රාණසංඥිතාලක්ෂණ අඞ්ගය සම්පූර්ණ නො වන බැවිනි. මව් පිය ආදි වස්තුවිශෙෂයෙන් ආනන්තරියාදි කර්මවිශෙෂය ද, ආපත්ති විශෙෂය ද වේ.

කාල නම්, පූර්වාහ්ණ අපරාහ්ණ යෞවනාදි කාල විශෙෂයයි. පෙරවරු මරවයි කීකල පස්වරු මැරී නම් ආණාපකට ඇවැත් නැත.

ඕකාස නම්, අසුවල් තැන දී මරව යි ග්‍රාම-වන-මාර්ගාදි ස්ථාන නියම කිරීමයි. විසංකෙත නුවුව පරිජියි.

ආවුධ නම්, කඩු දුනු ආදි විසින් අවි නියම කිරීමයි.

ඉරියාපථ නම්, ගමන හිඳීම නිදීම සිටීම යන ඉරියව්වලින් යමක් නියම කොට මරවයි නියෝ කැරුමයි.

ක්‍රියාවිශෙෂ නම්, විදීම වෙඩි තැබීම ඇනීම ආදියයි. 'ඉදිරි භාගයට පසුභාගයට ගසා මරව යනාදිය වස්තුවට අයත්ය' යනු **සාරත්ථදීපනී** මතයයි. 'එය ක්‍රියා විශෙෂයයි ද, පහර දෙන්නට නියම් කළ ශරීරප්‍රදෙශය වෙනස් වූව ද වස්තුවිසංවාදනය නො වේ' යනු **විමතිවිනොදනියි**. යමෙක් කවර තැනෙක දී කෙසේ හෝ යමකුගේ මරණය පතන්නේ අකුශලයෙන් හෝ චොදනාවෙන් මිදෙනු රිසියෙන් ලෙශයෙන් කාලාදි නියමයක් කෙරේ ද; පයෝගයයෙන් මිනුස්සවිග්ගහ පරිජයෙන් බේරීමක් නැති බැවින් කාලාදි විසංකෙතය වුවත් කර්මසිද්ධිය වේයයි මතයෙක් වේ. යමෙක් ගිහි කල මව හෝ පියා හෝ මරන්නට නියම කොට පැවිදි වේද; පැවිද්-දෙන් පසු මරණය සිදු වුවත් හේ ආනන්තරිකයෙකි. පැවිදි උපසපත් බව නො පිහිටයි. ක්‍රියාවිශෙෂාඞ්ගය අටුවාගතයි.

ථාවර-එක් තැනෙක පිහිටවූ උපකරණවලින් මැරෙන්නට සැලසීමයි. මහ බොරුවළවල් කැණීම, හිඳිනා ඇඳ-පුටු ආදියෙහි

කඩු-හුල් ඈ නැඹීම, විෂ යෙදීම, මිනා නොමිනා රූ එළවීම, යක් වෙස් ඈ ගෙන සිටුම, බිරුඤත් නැඟුම ආදියයි. මෙහි ද **උද්දිස්ස අනුද්දිස්ස** භේදය වේ. තමාට අයත් බොරුවළ විකුණුව ද, එහි වැටී යමකු මළොත් මූලට්ඨයාට මුකති නැති. පිතිවි පොළොව සේ සම-තල කළ මනාය. මරණසංවණ්ණනා ලිපි සැපයුම ද, එල්ලා මැරීම නොව විදුලිපුටුවේ තබා මැරිය යුතුය යනාදි යොජනාක්‍රම ඉදිරිපත් කිරීම ද නො මනාය.

විජ්ජාමය-මන්ත්‍රශාස්ත්‍රයෙන් මැරීමයි. අථර්ව වෙද දන්නෝ සත්දිනක් අලෝණ ආහාර කා, කුසතණෙහි හෙව තපස් කොට, සොහොන් ගොස්, වෙදවිහිත මන්ත්‍ර පිරිවහත්. එයින් ඔවුන් සිතූ දැය සිද්ධ වේ. මෙය කායවාක් කර්මයනට සඞ්ගෘහිත වේ. විද්‍යාධරයෝ ද ගාන්ධාරවිද්‍යාදියෙන් එබඳු දැය කෙරෙත්.

ඉද්ධිමය-උපතින් ලත් කම්මවිපාකජ ඉද්ධියෙන් මැරුමයි. තර්ජනය දත් සැපුම ආදි ක්‍රමයෙකින් බියපත් කොට මැරීම ගැනේ.

36. සත්ථහාරකං වා අස්ස පරියෙසෙය්‍ය.

හරතී'ති-හාරකං. (කර්තෘයෙහි), **හරිතබ්බන්ති-හාරකං** (කර්මයෙහි) ශස්ත්‍රයයි. **සසති හිංසති එතෙනා'ති-සත්ථං,** මුගුරු පහන් රැහැන් ආදිය ද ශස්ත්‍ර සඞ්ඛ්‍යාවට යෙයි. **"සත්ථං ච තං හාරකඤ්චා'ති- සත්ථහාරකං"** (විශෙෂණ පරනිපාතයි.) **'අස්ස'** යන්නෙහි අරුත **'මනුස්ස විග්ගහස්ස'** යන්නෙන් කියැවිණ. **'පරියෙසෙය්‍ය'** යන්නෙන් සෙවීම යන අරුත ගතහොත් ශස්ත්‍රයක් සෙවීම් මාත්‍රයෙන් ම පරිජි වේ යයි විරුද්ධාර්ථයෙක් නැගේ. එහි අරුත **'උපනික්ඛිපෙය්‍ය'** යි කියැවිණ. මරණ රිසියෙන්නහුට ගත හැකි වන සේ ළඟ තැබීමයි. මෙයින් ථාවරපපයොගය ප්‍රකාශිතයි.

37. මරණවණ්ණං වා සංවණ්ණෙය්‍ය.

'යමෙක් මෙසේ මැරේ නම් සගට යයි' යනාදි විසින් වචනයෙන් හෝ ලිපියෙන් මරණයේ ගුණ පැවසීමයි. පර්යායයෙන් කිව ද මළ හොත් ඇවැතට ප්‍රමාණයි. පිණ්ඩබොජුන් නො ලබන මේ දුක්දිවියෙන් කවර වැඩෙක් දැ'යි දිවියෙහි දෙස් දැක්වීම ද, "'ඔබ පිනැත්තෝය, දිවියට වඩා මරණය මැනැවැ'යි මරණයෙහි අනුසස් බිණීම ද මරණ සංවණ්ණනය මැයි.

38. මරණාය වා සමාදපෙය්‍ය.

'විෂ කව, ගෙල වැල් ලව' ආදි ක්‍රමයෙන් මරණොපක්‍රම හෙවත් මරණයට උපාය දක්වාලීමයි. **'අම්භො පුරිස, කිං -පෙ- මතං තෙ ජීවිතා සෙය්‍යො'** යනු සංවණ්ණනය කරන අයුරු දක්වන වාක්‍යයි. මෙහි ආණත්තික ප්‍රයොගය කියැවිණ. **'මතං'**යනු භාවයෙහි සිද්ධයි,

39. ඉතිවිතතමනො.

'ඉති' ශබ්දය පූර්වෝක්ත 'මතං තෙ ජීවිතා සෙය්‍යො'යි කියැ-වුණු මරණය ම නිදර්ශනය කරයි. විහත-මිත දෙස ද අස්ත්‍යර්ථයෙහි සිද්ධව විශෙෂණ සමාස ව සිටී. විහත ශබ්දයට 'මන' යනු පර්‍යාය විශෙෂණයි. ඉන් සිත ම ගැනේ.

40. චිත්තසඞ්කප්පො.

'ඉති' යනු අධ්‍යාහෘතයි. චිත්ත ශබ්දයෙන් විචිත්‍රාර්ථය ද, සඞ්කප්ප සදින් සංවිදහනය ද පැවසෙයි. 'චිත්තො නානප්පකාරො සඞ්ක-ප්පො යස්ස සො-චිත්තසඞ්කප්පො' මරණසංඥා, මරණචෙතනා, මරණ අදහස් නැමැති සංවිදහනය ඇත්තේය යන අරුති. සංකප්ප සදේ මේ තෙ අරුතම වේ.

41. අනෙකපරියායෙන.

ජීවිතයෙහි ආදීනව දක්වීම් විසින් අවවාංකාරයෙන් ද, මරණ ගුණ වැනීම් විසින් උච්චාංකාරයෙන් ද යන තන් අයුරින් කැරෙන වර්ණනයයි. නැවත 'මරණවණ්ණං වා සංවණ්ණෙය්‍ය, මරණාය වා සමාදපෙය්‍ය' යන වැකි නිගමනය (-නැවත විශෙෂ කොට ප්‍රකා-ශනය) සඳහායි.

සප්තදශාකාරය.

6. **ආපතති**-බොරුවළවල් තැනීම් ආදි පූර්වප්‍රයොගයෙහි දුකුළායි. මිනිසාට දුක් ඉපදවීමෙහි ද, යක්ෂ-ප්‍රෙත-පිශාචයන්ගේ මරණ යෙහි ද ථුල්ලසියි. තිරිසනකු මැරුව පචිතියි.

7. **අනාපතති**-නො සිතා මරන්නහුට ද, නො දන්නහුට ද, මරණ අදහස් නැත්තහුට ද, උම්මත්තකාදීනට ද ඇවැත් නැත. නො සිතා මරන්නා නම්, 'මේ උපක්‍රමයෙන් මොහු මරමි' යි නො සිතා ක්‍රියාවක් කළ තැනැත්තේයි. මොහොල් දෙකක් ගන්නා විට එකක් දරුවකු මත හිණ. හේ මෙළේය. උපක්‍රමය නො සැලකූ නිසා මහණහට පරිජි නො වී. නො දන්නා නම්, මෙයින් මැරේයයි උපක්‍රමය නො දත් තැනැත්තේයි. විෂ යෙදූ පිණ්ඩපාතය දීමෙන් හිඤුහු මළහ. දුන් මහණ එහි විෂ තිබුණ බව නො දනි එහෙයින් වරද නො වී.

9. **අඞග**-මිනිස් ප්‍රාණය, ප්‍රාණසංඥාව, වධකචිත්තය, උපක්‍රමය, මරණය.

10. සමුට්ඨාන-අදින්නාදාන සමුට්ඨානයයි. කායචිත්ත, වාචාචිත්ත, කායවාචාචිත්තයි. අදින්නාදානයේ දී කිලෙස සාහත්ථිකා-ණත්තික නයින් කායවාචාචිත්තයෙන් ඇවැත් වේයයි දතයුතු.

12. සඤ්ඤා-මරණසිත නැතහොත් ඇවැත් නොවන බැවින් සඤ්ඤාවිමොක්ඛයි.

17. වෙදනාත්තික-දුක්ඛවෙදනායි. රජකු සිනා සෙමින් සොරකුට මරණදඬුවම නියම කළ ද, සන්නිට්ඨාපක චෙතනාව දුක් සහිතමය. එහිලා සිනාව අනභිව්‍යපසමාදි අන්කරුණක් විෂය කොටගෙන වේ. මරණවිධාන චෙතනාව දොම්නස් සහගතමැයි. පෙරපසු උපදනා සුඛවෙදනාවලින් ආකිණ්ණබැවින් උපන් දොම්නස පරම්පරාවශයෙන් නො පවති. එහෙයින් එය පුහුදුනට ප්‍රකට නැති.

——— ‡o‡ ———

චතුත්ථ පාරාජිකා.

42. අනභිජානං.

'න අභිජානං-අනභිජානං' සියසතන්හි නූපන් හෙයින් ද, නුවණින් පසක් නො කළ හෙයින් ද ඇතිබව නො දන්නේ.

43. උත්තරිමනුස්සධම්මං.

"උත්තරිමනුස්සානං ඣායීනඤ්චෙව අරියානං ච ධම්මො උත්තරිමනුස්සධම්මො" සෙසු මිනිසුන් කෙරෙන් අතිශයින් උතුම් වූ ධ්‍යානලද්දවුන් ගේ ද ආර්‍ය්‍යයන්ගේ ද ධර්මයයි. නොහොත් **'උත්තරිමනුස්සධම්මා'ති- උත්තරිමනුස්සධම්මො'** භාවනා මනසි-කාර රහිත ව ප්‍රකෘතියෙන් ම මිනිසුන් විසින් උපදවාගතයුතු හෙයින් හෝ මනුෂ්‍යාත්මභාවය ගෙනදෙන හෙයින් හෝ දශකුශල කර්මපථධර්මය මනුෂ්‍යධර්ම නම් වේ. එයින් අධික ව උත්තරිතර ව සිටි ධ්‍යානාදිය උත්තරිමනුස්සධම්ම නම්. මෙයින් රූපාවචර අරූපා-වචර ලොකොත්තර ධර්මයෝ ගැනෙති.

44. අලමරියඤාණදස්සනං.

"ජානනට්ඨෙන ඤාණං. (මහග්ගත ලොකුත්තර පඤ්ඤා), දස්සනට්ඨෙන දස්සනං, ඤාණං ච තං දස්සනං චා'ති-ඤාණදස්සනං; අරියං විසුද්ධං උත්තමං ඤාණදස්සනං අරියඤාණදස්සනං; අලං පරියත්තං කිලෙස විද්ධංසන සමත්ථං අරියඤාණදස්සනං එත්ථා'ති වා අස්සා'ති වා අලමරියඤාණදස්සනො. (-උත්තරිමනුස්ස ධම්මො) තං." ක්ලෙශවිධ්වංසනයෙහි, සමර්ථ පවිත්‍ර වූ මහග්ගතලොකුත්තර ප්‍රඥා සඞ්ඛ්‍යාත උත්තරිමනුස්සධර්මයයි.

45. අත්තූපනායිකං-(කාව්‍ය යනු අධ්‍යාහාරයි.)

'අත්තනි තං උපනෙති, අත්තානං වා තත්ථ උපනෙතී'ති අත්තූපනායිකො." මේ ධර්මය මා කෙරෙහි ඇතැයි හෝ මම ඒ ධර්මයෙහි පැනෙමි යි හෝ කොට යන අරුති.

4්‍. සමුදාචරෙය්‍ය.

කි දූය වටහාගත හැකි මිනිසකුට කයින් වචනයෙන් පැවසීම යි. අතීතාත්ම ගැන නො ව වත්මින් ආත්මය ගැන වියයුතු. ප්‍රකාශය අනාගතකාලික ද නො ද වියයුතු.

47. ඉති ජානාමි ඉති පස්සාමී ඉති.

ප්‍රකාශය කැරෙන අයුරු දක්වෙන වැකියෙකි. **'ඉති'** යන් නෙන් මේ මේ කරුණු නිසා දනිමි යි දන්නා අයුරු පෙන්නයි.

48. තතො අපරෙන සමයෙන.

ඇවැත දන්නා පිළිගන්නා කාලයයි. පළමුවෙන් ප්‍රකාශිතක්ෂණයෙහි ම ඇවැත සිදුවිය. **'සමනුගාහියමානො'** යනුවෙන් කුමක් කෙසේ කවර ද කොතැන්හි ලබන ලදදූයි චොදනා කරනු ලබන කල්හි විචාරනු ලබන කල්හි යන අදහස කියැවේ.

49. විසුද්ධාපෙක්ඛො.

පරිජි අවන් අයට ගිහිවිමාදිය විසුද්ධියයි. එයින් රහත්මඟ හැර සෙසුමඟපල ලැබිය හැකියි.

50. අජානමෙවං.

'අජානමේ'ව'යි ද පාඨයි. 'එව' අවධාරණාර්ථයි. 'අජානං (-පර්මායි) ඵවං ජානාමි ඉති අවචං, අපස්සං එවං පස්සාමි ඉති අවචං'යි සබඳ වේ. එවං ශබ්දයෙන් ප්‍රථමධ්‍යානාදීන් ගේ දැනීම කියැවේ. 'පළමු දූන් සමවදිමි' යනාදීන් කියූ අර්ථය (-ධ්‍යානාදිය) රහිත බැවින් හිස්වූ, විසංවාදනය අපෙක්ෂාකරන්නහුගේ කායවාක් ප්‍රයොග සඞ්ඛ්‍යාත මෘෂාවයි. වංචන අදහස කියන්නට පෙරත්, කියන කෙණෙහිත් ඇත මෘෂාව සිද්ධ වේ.

51. අඤ්ඤත්‍ර අධිමානා-(කාමෙම පඤ්චමී.)

"අධිගතො'ති වා අධිකො වා මානො අධිමානො" පරිශුද්ධ ශීලසම්පත්හි පිහිටා තිලකුණට නඟා සකරදම් සමිඤන්නහුට මේ ධර්ම මා විසින් අධිගතයයි හෝ අනධිගතයෙහි අධිගතයයි දූඞ් ව උපදනාවූ හෝ මානය (-හැඟීම) අධිමානයයි. සොතාපන්නාදීනට 'මම සකෘදාගාමි වෙමි' යනාදි හැඟීම් නූපදී. 'අසූවල් මඟින් අසූවල්

කෙලෙස් පැහේයසි ප්‍රඥප්තිය නො දත් අරිසච්චනට ඇතැම්විට සන්දෙහ උපදී, මහානාම ශාක්‍යයනට සෙයින්. **'සබ්බසං ති අත්තනා අධිගතමග්ගෙන පහීන කිලෙසා පාකටා හොන්ති'** යනු යෙභුය්‍යවෘත්තියෙනැයි යෙත්. ප්‍රහීන කෙලශාදි ප්‍රත්‍යවෙක්ෂණය සියල්ලනට ම සපුරා නො ලැබේ. හුදු සම්ඵලාභියා ද විදර්ශනාලාභියා ද දසවිසිවසක් සතන්හි කෙලශොත්පත්තියක් නො දක්නාහු තුන් මඟින් එක් මඟකට ප්‍රාප්තයම්හයි වරදවා සිතති. ක්ලෙශ සමුදාචාරය කිසිසේත් නොදක්නා සමථවිදර්ශනාලාභියා තමන් රහත්වූ බව ම සිතයි.

සප්තදශාකාරය.

6. **ආපත්ති**-'පඨමජ්ඣානං සමාපජ්ජිං' ඈ විසින් කීමේ දී දිවැසින් දිවසොයින් නො ව පියෙවි කතින් එකෙණෙහි අසන නැනැත්තේ අරුත දත්තේ නම් පරිජි වේ. නො දත පසුව දත ථුලැසියි. අඤ්ඤපදෙසයෙන් (-මබේ වෙහෙර විසන මහණ ධ්‍යානලද්දෙකි යි තමන් ගැන ම පයසිංය යෙන්) කීවිට දත ථුලැසියි. නො දත දුකුළායි.

7. **අනාපත්ති**-අධිමානාරොචනය, අනුල්ලපනාධිප්පාය (-අභූතාරොචන අදහස් නැති බව) යන අවස්ථාවන්හි ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-උතුරු මිනිස්දම් තමන් කෙරෙහි නැති බව, අසත්ගුණ සම්භාවනාවෙන් මිනිස්කුට කීම, පයසිංයයෙන් නො ව ඉදුරා කීම, ආරොචනය ලබන්නනු මිනිසකු වීම, එකෙණෙහි දැනීම යයි අඞ්ග පසෙකි.

—:o:—

52. **යථාපුරෙ තථාපච්ඡා.**

ගෘහසථ අනුපසම්පන්නකාලයෙහි යම්සේ භික්ෂූන් හා එක කර්මාදිය නැත් ද, පරිජි අවත් කලත් එසේම සංවාස නැත්තේය. **'උපසම්පන්නානම්පි පාරාජිකසමාපත්තියා සරණගමනාදි සාමණෙරභාවස්සා'පි විනාසනතො.'** යනු විමතිවිනොදනීවාක්‍ය හෙයින් පාරාජිකාපන්නයාට සරණයවත් නැත. එහෙත් මේ නැත්තේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාශරණයයිද ගිහිසරණය ඇතැයි ද කියන්නෝ වෙත්මැයි.

සුවිසිපරිජි.

භික්ෂුනීන්ගේ අසාධරණ පරිජි සතරෙකි:-

උබ්භජාණුමණ්ඩලිකා-රාගයෙන් තෙත් ව එබඳු පිරිමියකුහු විසින් කැරෙන දණින් උඩ අකුඇටින් යට ආමසනය ඉවසීම.

වජ්ජපටිච්ඡාදිකා-අන් මෙහෙණකගේ පරිජි ඇවැතක් දැන සැඟවීම.

උක්ඛිත්තානුවත්තිකා-උක්ඛෙවිනිකම් ලත් මෙහෙණකුහට අනුවර්තනය වීම.

අට්ඨවත්ථුකා-අසද්ධර්මය පිළිබඳ කරුණු අටෙකින් පරිජීවීමකි.

අනවාස්‍යපුද්ගලයෝ එකොළොස් දෙනෙකි. මොවුනතුරෙන් පණ්ඩක, තිරච්ඡානගත, උභතොබ්‍යඤ්ජනක යන තිදෙන අහේතුක පටිසන්ධිකයෝයි. කර්මවිපත්තියෙන් පිළිසඳ කෙණෙහි ම පරාජය ප්‍රාප්තයෝය. ස්වර්ගය ලබත්. මගපල නො ලබත්. මහණඋපසපුව නො ලබනා බැවින් සිව්පිරිසිදු සිල්හි පිහිටුම ද නැත. ද්‍විහේතුක පටිසන්ධිකයෝ ද මහපල නො ලබත්. පැවිදි උපසපත් බවෙහි පිහිටා මතු ඵල ලැබීමට අභී වෙත්. ථෙය්‍යසංවාසක, තිත්ථියපක්කන්තක, මාතුඝාතක, පිතුඝාතක, අරහන්තඝාතක, භික්ඛුනීදූසක, රුධිරුප්පාදක, සඞ්ඝභෙදක යන අට දෙන තමන් ගේ ක්‍රියාවෙන් විපතට පත් බැවින් අභව්‍ය වෙති. ථෙය්‍යසංවාසක, තිත්ථියපක්කන්තක, භික්ඛුනීදූසක යන තිදෙනාට ස්වර්ගය අවාරිතයි, මාර්ගය වාරිතයි. සෙසු පස්දෙනාට ස්වර්ග මාර්ග දෙක ම වාරිතයි.

විබ්භන්තා භික්ඛුනී-ගිහිවෙසෙහි අභිලාෂය ඇතිව, හෙළපිළී හැඳි මෙහෙණ, අන් ව්‍යතික්‍රමයක් නැත ද අශ්‍රමණ වෙයි.

ලම්බී-(ලම්බමානං අඞ්ගජාතං යස්ස) ලම්බී වූ පමණින් පරිජි නැත. සිය දීර්ඝාඞ්ගජාතය සියම්යෙහි හෝ වසමහෙහි හෝ සෙවිනා අදහසින් මෙහෙයුවේ ම පරිජි පත් වේ. මුදුපිට්ඨිකයාට මුවමඟ පිවිසීම කී හෙයින් මෙහි වසමඟම ගැනේ.

මුදුපිට්ඨිකා-(මුදුකතා පිට්ඨි යස්ස) තම අඞ්ගජාතය තම මුවින් ගැනීමෙන් පරිජ වේ. යමෙක් සිය මුවින් වච්චමග්ගය හෝ කතුන් ගෙ පස්සාවමග්ගය හෝ ගනී ද, පුරිසනිමිත්තෙන් පුරිසනිමිත්ත හෝ පහසා ද පරිජ නො වේ. මොහු දෙදෙන කාමාතුරවූ විට පරිජි පත් විය හැකි වෙති.

මුඛගගාහී-යමෙක් කාමාතුර ව සිය මියෙන් අනෙකකුගේ අඞ්ගජාතය ගනී ද පරිජියි,

අඞ්ගජාතාභිනිසීදනා-අනෙකකුගේ කර්මණ්‍ය අඞ්ගජාතය සිය වසමඟට පිවිසෙන සේ එමත හිඳී නම් හෝ, අඞ්ගජාතය සිය වස-මඟට පිවිසෙනු ඉවසා නම් හෝ පරිජිසි. මොහු දෙදෙන සහවාසීන්ගේ සීලවිනාසයට හෙතුවිය හැකි බැවින් විවජ්ජිත වෙති.

ලම්බී ආදී සිවු දෙන අනුලොම් පරිජියට හසු වෙති. රාගයෙන් දෙදෙනකු අතර පවත්නා ක්‍රියාව මෛථුන ධර්මයයි. මේ එසේ නොව හුදක් මාර්ගයෙන් මාර්ගප්‍රතිපාදනමාත්‍රයෙන් පැමිණිය යුතු හෙයින්, මෛථුන පරිජියට අනුලොම් වන නිසා, අනුලොම් පරිජියයි යෙති. දුතිය තතිය පරිජ්වලට ඇතුළත් වන බැවින් මාතුඝාතකාදි සිවු දෙන අනුපසම්පන්නයන් ගැනයි.

පාරාජිකුද්දෙසය නිමි.

——/०/——

1. සුක්කවිසට්ඨි සික්ඛා.

53. සඤ්චෙතනිකා.

සංවිජ්ජති මොචනස්සාදචෙතනා අස්සා සුක්කවිසට්ඨියා'ති සඤ්චෙතනා (සං සද විද්‍යමානාර්ථයි.) සංචෙතනාව-සංචෙතනිකා, නොහොත්- "සඤ්චෙතනා අස්සා අත්'ති- සඤ්චෙතනිකා" (සං සදේ විශෙෂාර්ථ නැත.) සුක්කවිසට්ඨි යන්නට විශෙෂණයි. මොචනා-ස්වාදචෙතනාවෙන් සිතා උපක්‍රමයෙන් මිදීමත් ගැන දැනීම ඇති යන අදහසයි.

54. සුක්කවිසට්ඨි.

ස්ථානාවාචනයයි. අඞ්ගජාතය කර්මණ්‍ය වූ කල, ආරොග්‍යාදි අභිප්‍රායක් එල්බ ගෙන, අජ්ඣත්තරූපාදි යම් කිසි රූපයෙක්හි, මොචනාස්වාද සිතින් නිමිත්තෙහි උපක්‍රම කිරීමේ දී, ස්ථානයෙන් ශුක්‍ර සෙල්වීමයි.

කාලය-වච්ච පීඩිතතාව, රාගපීඩිතතාව, මූත්‍රපීඩිතතාව, වාත පීඩිතතාව, උච්චාලිඞ්ග නම් ප්‍රාණීන් ඩැහිම (-දලඹු වැනි එනම් ප්‍රාණීන් ගේ රොමස්පර්ශය) යන කරුණු පසින් අඞ්ගජාතය කර්මණ්‍ය විය හැකියි.

අභිප්‍රාය-රාගපරිදාහාභාවයෙන් නීරොග වීම, මිදීමෙන් සුව ලැබුම, මිදීම බෙහෙතක් කොට ගැනුම, මුදා කීටාදීනට දීම, කීටාදීනට දී පින් ලැබුම, මුදා මනාව පිරිවහා කීටාදීනට දීම, දී සග ලැබුම, චොලගහණාදියෙන් දරුබීජයකට කාරුණු කොට ගැනුම, නීලාදිවිසින් වර්ණ විමසුම, ක්‍රීඩා අදහස යනුවෙන් අභිප්‍රාය දශාකාරයි.

උපාය-අජ්ඣත්තරූපය (-තමාගේ හස්තාදිය), බහිද්ධාරූපය (-අන්‍යයන්ගේ හස්තාදි උපාදින්නය ද අනුපාදින්නය ද), ආකාසෙ කටිකම්පන (-කිසි දෑයෙක නො ගටා අහස්හි කටිකම්පනයෙන් අඞ්ගජාතය සෙලවීම) යයි උපාය සතරාකාරයි.

වස්තුව-නීල, පීත, ලොහිත, අවදාත, තක්‍ර, උදක, තෛල, ක්ෂීර, දධි, සර්පිස් යන වර්‍ණ විසින් වස්තුව හෙවත් ශුක්‍රය දශාකාරයි. පිත්ත-සෙම්හ-පුබ්බ-ලොහිත යන මොවුන් පිළිබඳ ආශයන්ගේ ද රසාදීන්ගේ ද නානාත්වයෙන් වර්‍ණ නානාත්වය වේ. කාල 5, අභිප්‍රාය 10, උපාය 4, වස්තු 10 යන මොවුන් එකිනෙක ගුණවීමෙන් මෙහි දී ප්‍රධාන සඞ්ඛ්‍යාවෙන් හෙද 2000 ක් ලැබේ.

ශුක්‍ර පිහිටි තැන-වස්ති ශීර්ෂය (-මූත්‍රකරණයේ මූල), කටිය, සකලසිරුරයයි මත තුනෙකි. තෙවැන්න බහු සම්මතයි. කාය ප්‍රසාද භාවරූප ජීවිතෙන්ද්‍රිය යන මොවුනට සේ කෙස් ලොම් මල මූත්‍ර කෙළ ඕලුකුණු ආදිය හැර සෙසු සියල් සිරුර ශුක්‍රයට ස්ථාන වේ. ඇතුන්ගේ දෙකපොලින් මද වැහෙන්නේ එහෙයිනි. සියල් සිරුර කලම්බා තැනින් මිදුණ කෙණෙහි ඇවැත් වේ. තැනින් සැලුණවිට දකසොතයට හෙවත්-මූත්‍රමාර්ගයට වැටීම නවතාලිය නො හේ. ශුක්‍රය චතුජයි. බාලදරුවනට ද ඇතැයි සෙත්. කාමරාගය නිසා ම එහි චලනය සිදු වේ. දකසෝතයේ සිට උතුජරූප පමණෙක් ශෙෂ වේ. සදෙව්ලෝ දෙවියනට ශුක්‍ර ඇත ද ස්ථානාවාචනය සිදු නො වේ. රූපීබ්‍රහ්මයනට කැල ම ශුක්‍ර නැත.

ආපත්තිවිනිශ්චයයේ දී එකාදශරාගය දතයුතු.

i. **මොචනස්සාදය**-මොචනයට පූර්වභාගයෙහි පැවැති කැමැත්තයි. ශයනසම්යෙහි රාගපීඩිත ව ඌරු හස්තාදියෙන් අඞ්ගජාතය දූඩිව පෙළා මොචනයට උත්සාහ ඇති කොට නිදිගත්තහුට මිදීයාමෙන් ඇවැත් වේ. ඇවැත සිදුවීමට මොචනස්සාදය තිබිය යුතුය. අන් ආස්වාදයෙකින් නිමිත්තෙහි උපක්‍රම කළවිට මිදුණත් ඇවැත් නැත.

ii. **මුච්චනස්සාදය**-(අත්තානො ධම්මතාය මුච්චන්තෙ අස්සාදෙ) පියෙව්යෙන් මිදෙනවිට ආස්වාදය උපනත් උපක්‍රම නො කළ හොත් ඇවැත් නැති.

iii. **මුත්තස්සාදය**-(මුත්තෙ අස්සාදෙ) පියෙව්යෙන් මිදුණුවිට නැවත ආස්වාදය උපදවා ද, එහෙත් උපක්‍රම නො කෙළේ නම් මිදුණ ද නිරවැති.

iv. **මෙථුනසසාදය**-මෛථුනරාගයෙන් සත්‍රියක පහසනවිට මිදුණ හොත් මේ සඟවේසෙස නො වේ.

v. **කණ්ඩූති**-කසන විට මිදුණ ද ඇවැත් නො වේ.

vi. **ඵස්සසසාදය**-කායසංසග්ග රාගයෙන් සත්‍රියක පහසන විට මිදුණ හොත් සුක්කවිසට්ඨි සඟවෙසෙස් නො වේ.

vii. **දස්සනස්සාදය**-සත්‍රියක ගේ යොනිප්‍රදෙශය බලබලා සිටිය දී මිදීගිය ද ඇවැත නො වේ.

viii. **නිසජ්ජස්සාදය**-සත්‍රියක හා රහස්හි හිදිමේ දී මිදියාමයි

ix. **වාචස්සාදය**-සත්‍රියක හා මෙවුන්දම් පිළිබඳ තෙපුල් බණ-මින් සිටිය දී මිදියාමයි

x. **ගෙහසිතපෙම**-මේ ගෙහ සදින් මව් සෝයුරි ආදි නෑයෝ ගැනෙති. අන්තන්හි පඤ්චකාමගුණික රාගයයි. මාතෘසෙනහාදි යෙන් ඔවුන් වැළඳගන්නා විට මිදිගිය ද සඟවෙසෙස් නො වේ. පැහැසීමෙන් දුකුළායි.

xi. **වනභඞ්ගස්සාදය**-සත්‍රියක විසින් එවුණු මල් ආදිය පුන පුනා කෙළවන්නහුට මිදියා. සි. මේ අවසථාවන්හි සඟවෙසෙස්නැත.

55. අසැඳෑනු සුපිනගතා.

(සුපිනො එව සුපිනනො.) සුපින සදින් සිහිනෙන් මිදීම කියැ වේ. සතරකරුණෙකින් සිහින දක්නා ලැබේ.

i. **ධාතුක්ෂොභය**-විසභාග බෙහෙත්-ආහාර-වාසාදිය තිස³ කිපුණු වා-පිත් ආදි ධාතුනට අනුව ඇතැම් සිහින පැනේ.

ii. **අනුභූතපූර්ව**-පූර්වයෙහි සිදුවූවක් හෝ සිතින් සලකන ලද්දක් හෝ ඇතැම්විට පැනේ.

iii. **දෙවතොපසංහාර**-'මෙතෙම මෙසේ සලකාව' යි දෙව් යන් සිතූකල, නිදන්නහුගේ භවාඞ්ග සන්තතිය සැලී ඔවුන් සිතූ පරිදි සලකමින් පවති. ඔහු පිරිකෑපු අරමුණ දෙවියන් එළවන ලද්දක් වන්නේය. ඒ දෙවානුභාවයයි. පෙරකී හෙද මිශ්‍රව ද සිහින පැනේ. රහත්හු සිහින නො දකිත්.

iv. **පුබ්බනිමිත්ත**-මතු උපදනා අර්ථානර්ථ දක්වන සිහිනයි.

නිද්‍රාවේ දී නිරතුරුව ද, පිබිද සිටුනා විට චිත්තවීථින් අතර ද භවාඞ්ගච්ඡෙදය ලැබේ. කායේ ගිලන් බව නින්දට කාරණයි. ඒ ගිලන් බව සිතේ ථිනමිද්ධ පහළවීමෙන් ද කය වෙහෙසට පත්වී මෙන් ද සිදුවිය හැකියි. රහතනට ථිනමිද්ධ නැත. සිහින දක්නෝ

මනොද්වාරික චිත්තවීථියෙහි. එ ද කපිමිද්ධාවස්ථාවෙහිය භවාඞ්ග-ගත වීමත් ඉන් නැගී සිටීමත් නිරතුරුව වනකල කපිමිද්ධය වේ. සිහිනෙන් කියන කරන දෙය ද කුශලාකුශල සඞ්ඛ්‍යාවට යේ. එහෙත් වස්තුදුර්වලත්වය නිසා ප්‍රතිසන්ධිවිපාක නො ව ප්‍රවෘත්තිවිපාක මාත්‍රයක් ගෙන දේ. වස්තුව නම් ආරම්මණය යනු ටීකා කිහිපයෙක මතයයි හෘදයවස්තුව යනු **වජිරබුද්ධි මතයයි**. සිහිනයේ දීත් ආස්වාද චේතනාව ලැබෙතත් ථීනමිද්ධාභිභූත බැවින් එය අව්‍යවහාර්‍යයි.

56. **සඞ්ඝාදිසෙසො.**

(සඞ්ඝො ආදිම්හි චේ'ව සෙසෙ ච ඉච්ඡිතබ්බො අස්ස ආපත්ති-නිකායස්සා'ති.) ආපත්ති යන්නෙන් ආපත්තිවුට්ඨානය හෙවත්-ඇවැතින් නැගී සිටීම කියැවේ. එහිලා මූල දී පරිවාසදානය ද, මධ්‍යයෙහි මානත්තදානය ද, අවසන අබ්භානය ද සිදුකිරීමෙහි ලා භික්ෂුව විසින් සඞ්ඝයා ම ලැබියයුතු. එබැවින් මේ ඇවැත් සමූහයට **'සඞ්ඝාදිසෙස'** යන නම ලැබිණ. සමූහවාචක නාමයෙන් ඇතැම් තැන අවයවය ද ප්‍රකාශ කැරේ.

''යො පන භික්ඛු සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිස්සට්ඨිං ආපජ්ජෙය්‍ය'' යනුවෙන් කාරකයා නො දක්වීම කණ්ඩූවනාදි අදහසින් උපක්‍රම කරනවිට මිදුණත් ඇවැත් නො වනබව දක්වනු පිණිසයයි යෙත්.

5. **ආණත්ති**-අනුන් ලවා තමන්ගේ ශුක්‍ර මිදවීමෙන් ඇවැත් වේ. එහෙත් මෙය අනාණත්තිකයි. සිතා උපක්‍රම කළවිට නො මිදුණොත් ථුල්ලැසියි. උපක්‍රම නො කරන්නහුට ද, මොචන අදහස් නැත්තහුට ද, උමතු ආදීනට ද ඇවැත් නො වේ. චේතනාව, උපක්‍රමය, මිදීමයයි අඞ්ගත්‍රයෙකි.

——:(o):——

2. කායසංසග්ගසික්ඛා.

57. **ඔතිණ්ණො.**

කර්මසාධන විසින් රාගය විසින් බැසගන්නාලද්දේ යන අරුත ද කර්තෘසාධන විසින් තෙමේ රාගයට බටුයේ යන අරුත ද පැවැසේ. කායසංසග්ගරාගයෙන් යුක්ත පුද්ගලයායි. මෙයින් සේවනාධිප්පාය හෙවත්-පහස් සුව විඳිනු රිසිය කියැවිණ.

58 **විපරිණතෙන චිත්තෙන.**

ශුද්ධභවඞ්ගසන්තතිය හැරපියා කා-පහස් විඳුනා රාග වශයෙන් පෙරළි සිත විපරිණත සිතයි. පාත්‍රප්‍රතිග්‍රහණාදියේ දී ශුද්ධසිතින් පැහැසුන ද නිරැවැත් බව මෙයින් හැඟේ. 'විපරිණතෙන චිත්තෙන ඔතිණ්ණො'යි ද උපයොගාර්ථයෙහි කරණ වශයෙන් සලකා 'විපරිණතං චිත්තං ඔතිණ්ණො' යි ද ගෙන අරුත් දක්වත්.

59. **මාතුගාමෙන සද්ධිං.**

එකෙණෙහි උපන් බිලිඳු ද මෙහි මාගමියි. මැය හා මෛථුන යෙන් පරිජ් ද, රහොනිසජ්ජාවෙන් පචිති ද සිදු වේ. තමින් ඇය වෙත හෝ ඇය තමින් වෙත හෝ එළඹිය ද වෙනස් නැත. මිළ ඉතිරිය පැහැසීමෙන් ථුල්ලැසි කී හෙයින් ජීවිතෙන්ද්‍රිය සහිත ස්ත්‍රිය ම ගතයුතු.

60. **කායසංසග්ගං.**

සිය කයින් ස්ත්‍රියගේ කය පැහැසීම කායසංසග්ගයයි. ස්ත්‍රිය ගේ රාගසහිත රහිත බව ගණන් නො ගැනේ. සසඟවන අයුරු **හත්ථග්ගාහං** යනාදීන් පැවැසේ. වැලමිට පටන් හියග තෙක් මෙහි දී අතයි. සෙසුතන්හි මිණිබඟතේ සිට නියග දක්වායි. ස්ත්‍රිය හැඳි පැළඳි වස්ත්‍රාභරණ නො ව උපාදිණ්ණශරීරය ම ස්පර්ශ විය යුතුය.

61. **වෙණිග්ගාහං වා.**

වෙණිග්‍රහණයෙන් ලොම් නිය දත් ආදි කම්මපච්චය උතුසමුට්ඨාන වස්තු ද ඇවැතට ප්‍රමාණවත් බව පැවැසේ. ගෙතූ සැරසූ කේශකලාපය වෙණියයි. උපලකුණු විසින් නො ගෙතූ නො ගැවසූ කෙස් ද ලොම් ද සඞ්ගෘහිත වේ. සම්පූර්ණ වෙණිය නො ව එක් කෙසක් ලොමක් පැහැසුණ ද ඇවැත් වේ. මේ ආපත්තියේ දී කාය විඤ්ඤත්තියා ගේ ඉපදීම එකාන්ත නො වේ. මාගමගේ හා තමා ගේ හා කායානුගත කේශාදීන් ගේ ස්පර්ශය දැන, එය ඉවසීම ද ඵස්ස-පටිවිජානනයයි. රෙදි පොරවා නිදන ස්ත්‍රියක ගේ ශරීරය, වස්ත්‍ර මතු පිටින් වහා ස්පර්ශ කරනවිට තමින් නො දැන රෝමස්පර්ශය සිදු වුවත්, පහස් විඳුනා අදහසින් කයින් ව්‍යායාම කොට ස්පර්ශය ලත් හෙයින් ඵස්සපටිවිජානනය ලැබේයයි යෙත්.

62. **අඞ්ගස්ස පරාමසනං.**

හැඳි පෙරෙව් මාගම හිසපටන් අතගෑමේ දී වස්ත්‍රමිස්සකය ස්පර්ශවීමෙන් ථුල්ලැසි ද, ශරීරය ස්පර්ශවීමෙන් සඟවෙසෙස් ද වේ. අතත් වෙණියත් තබා සෙස්ස මෙහි අඞ්ගයි.

සප්තදශාකාරය.

6. **ආපත්ති**- ස්ත්‍රියකෙරෙහි ස්ත්‍රීසංඥා ඇතිවිට සඟවෙසෙස් වේ. විමති ඇතිවිට ද, 'පණ්ඩකයෙකි, පුරුෂයෙකි, තිරිසනෙකි'යි සංඥා ඇතිවිට ද ථුල්ලැසියි. පුරුෂයන් කෙරෙහි තිරිසනුන් කෙරෙහි ස්ත්‍රීසංඥා ඇත්තහුට ද, පුරුෂයා කෙරෙහි පුරුෂ

සාඥ ඇත්තහුට ද, වෛමනිකයාට ද දුකුලායි. තිරිසන් ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ද දුකුලායි. යක්ඛි දෙවිඤ්ඤි පෙතිඤ්ඤි මිනිසුන් පිළිබඳ ව ථුලැසියි.

තම කයින් ස්ත්‍රීශරීරය පිළිබැඳි වස්ත්‍රාභරණාදියක් පැහැසීමෙන් ද, තම කය පිළිබඳ වූවෙකින් ස්ත්‍රිය ගේ කය පැහැසීමෙන් ද ථුලැසියි. ස්ත්‍රියක් තම කයින් භික්ෂුවගේ කායපිළිබැඳි වූවක් පහසනවිට '**ඵස්සං පටිවිජානාති**' යන අඞ්ගය ලැබේ යයි පවසන්නෝ කායපටිබද්ධය කය හා සම්බන්ධ ස්වභාව ඇති හෙයිනි. තම කායපටිබද්ධයෙන් ස්ත්‍රියගේ කායපටිබද්ධය ද, තම නිස්සග්ගියෙන් (-දමාගසන ගල්මුල් ආදියෙන්) ස්ත්‍රියගේ කය ද කායපටිබද්ධය ද නිස්සග්ගිය ද පහස්සුව විඳුනා රිසියෙන් පැහැසීමෙන් දුකුලායි.

ස්ත්‍රීශරීරය පමණක් නො ව ඔවුන් පරිභොග කරන වස්ත්‍රාභරණාදි සියල්ලත්, ලී-මැටි ආදියෙන් තැනූ තිරිසන් ගත මිනුෂ්‍යගත ස්ත්‍රීරූපත්, දශවිධරත්නත්, ධාන්‍යවර්ගත්, තල් පොල් ඈ ඵලත්, සියලු ආයුධවර්ගත්, තූර්යභාණ්ඩත්, අනාමාසයි. ගෙහසිත ප්‍රෙමයෙන් මව-දුව-සෝවුරි ආදීන් කයින් හෝ කායපටිබද්ධයෙන් හෝ ඵුසනයේ දී දුකුලායි.

7. **අනාපත්ති-'ඉත්ථියා ඵුසියමානස්ස සෙවනාධිප්පායස්සා'පි කායෙන අවායමිත්වා ඵස්සං පටිවිජානන්තස්ස'** පහස් විඳුනා අදහස ඇත ද, නිසල ව සිටිය හොත් ඇවැත් නැති. මෙහි ලා කායසංසග්ගරාගය ඇත ද කායචලනයක් සිදු නො වන බැවින් ස්ත්‍රිය විසින් කැරෙන කායචලනය ඉවසුවත් තමාගේ ප්‍රයෝග යක් නැති නිසා චිත්තොත්පාදමාත්‍රයෙන් ඇවැත් නො වේ. ප්‍රථම පරිජියේ දී අනුන් උපක්‍රම කරනවිට සෙවනා අදහස පහළවීමෙන් අඞ්ගජාතය කර්මණ්‍ය වේ. එය තමා විසින් කැරුණක් සේ සලකන බැවින් පරිජි කියැවිණැයි ද, පළමු සඟ වෙසෙස්හිද පරප්‍රයොග සාදියනයෙන් අඞ්ගජාතක්ෂොභය වන නිසා ඇවැත් වේයයි ද **විමතිවිනොදනියෙහි** එයි.

මොක්ඛාධිප්පායෙන ඉත්ථිං ඵුසන්තස්ස-මාගමක් තමන් අල්ලාගත හොත් එයින් මිදෙනු සඳහා කැරෙන ප්‍රයත්නයේ දී සිරුර පැහැසුව ද ඇවැත් නැත. අතරතර ස්පර්ශරාගය උපනත් මිදීමේ අදහස නො පි නම් ඇවැත් නැතැයි ද යෙත්.

අසඤ්චිච්ච-පාත්‍රප්‍රතිග්‍රහණාදි උපායෙකින් මාගම පහස් මියි සිත් නැති ව පිළිගන්නාවිට අත් හැපුණ ද ඇවැත් නැත. **අසතියා**-අන්‍යවිහිත ව; මාගමක පහස්නා බව නො දැන අත්පා

දිගු කිරීම ආදියෙන් සපශී වුව ද වරද නැත. **අජානනනසස** සත්‍රියක බව නො දැන පිරිමි වෙසින් සිටි ගැහැනියක පැහැසුව ද වරද නැත. **අසාදියනනසස**-සත්‍රින් විසින් ඔසවා ගෙන යනු ලැබීමේ දී මෙන් නො ඉවසත්නාහට ද ඇවැත් නො වේ.

9. අඩග-මිනිස් මාගම, මාගම යන සංඥා, පහරන රාගය, වයායාමය, හත්ථගාහාදි සමාපජ්ජනයයි පසෙකි.

---

3. දුට්ඨුල්ලොභාසන සිකඛා.

63. ඔතිණ්ණො.

ඔතිණ්ණතාවත් විපරිණතචිත්තතාවත් දුට්ඨුල්ලවාචස්සාද රාගය හෙවත්-අසභ්‍යතෙපුල් බිණීමේ ආසවාදචෙතනා සම්ප්‍රයුක්ත රාගය වශයෙනි.

64. මාතුගාමං.

'මේ මෛථුනය පිළිබඳ කථාවෙකි'යි සභ්‍යාසභ්‍යවචන දත්නා නුවණැති මාගම ගැනේ. මහලුවූ ද මූඪාව නො ගැනේ.

65. දුට්ඨුල්ලාහි වාචාහි.

"දුට්ඨුං කුච්ඡිතභාවං උපෙති ගච්ඡතී'ති. දුට්ඨුල්ලා (වාචා)" වසමග පසමග පිළිබඳවූත් මෛථුනධර්මය පිළිබඳවූත් කථායි

66. ඔභාසෙය්‍ය.

වණ්ණාවණ්ණ යාචන ආයාචන පුච්ඡන පතිපුච්ඡන ආචික්ඛන අනුසාසන අක්කොසන වශයෙන් නානාප්‍රකාර අසද්ධර්මවචන ප්‍රකාශ කිරීමයි. **වණ්ණභණනය** නම් වසමග පසමග පිළිබඳ ගුණ කීමයි. 'සත්‍රීලක්ෂණයෙන් යුක්ත වෙහි' යනාදීන් කීමෙන් දුකුළායි. වසමග පසමග සබඳ කොට ගෙන 'තව වච්චමග්ගො සුභො සුසණ්ඨානො' යනාදීන් කීකල ම සඟවෙසෙස් වේ.

අවණ්ණභණනය-ආක්‍රොශය මිතු දක්වෙන එකාදශපදයෙන් සිද්ධවිය හැකියි.

අනිමිත්තා	–	කෙසිසිදක් සා කුඩාමාගී ඇත්තී
නිමිත්තමත්තා	–	අපරිපූර්ණ නිමිති ඇත්තී
අලොහිතා	–	වියළුණු මාගී ඇත්තී
ධුවලොහිතා	–	නිතර තෙත් දකසොතය ඇත්තී
ධුවචොළා	–	බැහු රෙදිගුළියක් ඇත්තී
පග්ඝරන්තී	–	නිති මූත්‍ර වගුරුවත්නී

සිඛරිණී – පිටත නික්මුණු මස් දළුවක් ඇත්නී
ඉත්ථිපණ්ඩකා – පණ්ඩක ස්ත්‍රියකි (අනිමිත්තාවමැයි)
වෙපුරිසිකා – මසු දැලි යුත් පුරුෂයකු වැන්නී
සම්භින්නා – එක්වුණු වස–පස මං ඇත්නී
උභතොබ්‍යඤ්ජනකා – ස්ත්‍රී–පුරුෂ දෙනිමිති ඇත්නී

මෛථුනතුරෙහුදු **සිඛරිණී සම්භින්නා උභතොබ්‍යඤ්ජනා** යන තෙපදයෙන් ඝටිතවූ කල්හි සඟවෙසෙස් වේ. මේ තෙපදයන් පූර්වෝක්ත වච්චමග්ග පස්සාවමග්ග මෙථුනධම්ම යන තෙපදයන් හුදෙකලාව ම ආපත්තිකරයි. සෙසු අනිමිත්තාදි පද **'අනිමිත්තෙන, මෙථුනං ධම්මං දෙහි'** යනාදි විසින් (වච්ච-පස්සාව) මෙථුනධම්ම පදයන් හා යොදා කිකල ම සඟවෙසෙස් වේ. එසේ නො යොදා අට පදයෙන් කිමෙන් (අවණ්ණභණනය වුව ද) ස්ත්‍රිය එකෙණෙහි දතොත් ථුල්ලැසියි. පසුව දත දුකුළායි. දෙමඟ දෙස් කිම අවණ්ණ භණනයයි.

මෙහිලා වස-පස මං සඞ්ඝාදිශෙෂ ක්ෂෙත්‍රයි. අක්‍ෂයෙන් (-උර ඇටය) යට, දණින් උඩ පූර්වෝක්තාංගයෙන් වණ්ණභණනාදියෙන්, ස්ත්‍රිය එකෙණෙහි දත ථුල්ලැසියි. නො දත, පසුව දත දුකුළායි. අකු ඇටින් උඩ හෝ දණින් යට හෝ ඇගේ කායසම්බද්ධ වස්ත්‍රාභරණා දියෙක හෝ වණ්ණභණනයේ දී දත ද නො දත ද දුකුළායි. එක් තෙපුලක් බොහෝ ස්ත්‍රීනට කිමෙන් මාගම් ගණිතින් ද, බොහෝ තෙපුල් එක්ස්ත්‍රියකට කිමෙන් තෙපුල් ගණිතින් ද සඟ වෙසෙසි. **'දූතෙන වා පණ්ණෙන වා ආරොචිතෙ අනාපත්ති'** යනු කුදුසික ටීකායි.

'යථා තං යුවා යුවතිං' යන්නෙහි තං යනු නිපාතයි. ''යථා යුවා යුවතිං මෙථුනූපසංහිතාහි ඔභාසෙය්‍ය තථා''යි සබඳ වේ.

සප්තදශාකාරය.

7. **අනාපත්ති-අත්ථපුරෙක්ඛාර**-අට්ඨකථනය පෙරටු කොට මාගමුනට අනිමිත්තාදි පදයන් කියන්නහුට ද නොහොත්-අටුවාව සජ්ඣායනා කරන්නහුට ද; **ධම්මපුරෙක්ඛාර**-පෙළකියවන්නහුට ද නොහොත්-සජ්ඣායනා කරන්නහුට ද; **අනුසාසනීපුරෙක්ඛාර**-'දැනුත් අනිමිත්තාවක් වෙහි, මතු මෙබඳු නො වන්නට පින් කරව'' යනාදින් අනුසසන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9 .අඞ්ග-මිනුස්සිත්ථි, ඉත්ථි සඤ්ඤිතා, දුට්ඨුල්ලවාචස්සාදරාගො, **භණනං, තංඛණං විජානනං, සි පසෙති.**

10. **සමුට්ඨාන** - අදින්නාදාන සමුට්ඨානයයි හස්තමුද්‍රාවෙන් ප්‍රකාශ කිරීමේ දී කායචිත්තය ලැබේ.

17. **වෙදනත්තිකා** - සුඛ උපෙක්ඛා විසින් ද්විවේදනයි. 'සිඛරිණී'සි යනාදීන් ආක්‍රොශ කරන්නහුට ප්‍රතිඝය ඉපද දුක්ඛවේදනාව නො උපදනේ ද යත්? රාගවශයෙන් පැවැති ආක්‍රොශය අද-හස් කැරෙන බැවින් එය මෙහි නො යෙදේ.

---

4. අත්තකාම පාරිචරිය සික්ඛා.

67. **මාතුගාමස්ස සන්තිකෙ**.

මාගම නම් පළමු කී සේ සුබැසි දුබැසි දන්නා ස්ත්‍රියයි. සන්ති-කය නම් ශ්‍රවණොපචාරයයි, හෙවත්-පියෙවි කථාව ඇසෙන මාන යයි. ඔතිණ්ණතාවත් විපරිණතචිත්තතාවත් අත්තකාමපාරිචරිය රාගය (-තමාට මෙවුන් ධම්න් වෙහෙකරවා ගැන්මේ රාගය) වශයෙනි.

68. **අත්තකාම පාරිචරියාය**.

කාමසදින් මෛථුනය ද, පාරිචරියාසදින් උවටැන් ලැබුම ද කියැවේ. තමහට මෛථුනසඞ්ඛ්‍යාත කාමයෙන් උපස්ථාන කිරීම, මෙහෙකිරීම, පුදකිරීම අත්තකාමපාරිචරියාවයි. මෙය කිම්මාත්‍රයක් පමණි. මෛථුනය බලාපොරොත්තුවෙන් කියැවෙන්නක් නො වේ.

69. **වණ්ණං භාසෙය්‍ය**.

ගුණ කියන අයුරු **'එතදග්ගං'** යනාදීන් පැවැසේ. **'පාරිචරි-යානං'** යනු නිර්ධාරණයෙහි ඡට්ඨියි. ප්‍රාණඝාතාදියෙන් වෙන්බැවින් සිල්වත් ද, මෛථුනයෙන් විරක්තබැවින් බ්‍රහ්මචාරී ද, එදෙකින් යුතු බැවින් කලණදහම් ඇත්තේ ද වේ. දුට්ඨුල්ලවාචා ශික්ෂාවේ ද මෛථුනයාචනය ආගතයි. වෙනස රාග දෙකක්විමයි. **"යො තෙ විහාරෙ වසති තස්ස අග්ගදානං මෙථුනං දෙහි"** යනාදීන් තමන් ගැන පයඨායයෙන් කීමෙන් දුකුළායයි යෙත්. ඇතැමෙක් සඞ වෙසෙස් ම වේ යයි කියත්. අන්මහණකු ගැන යාචනයෙන් දුකු-ළායි. අනුන් සඳහා කීමේ දී ද දුට්ඨුල්ලොභාසනය වේයයි **විමති විනොදනියෙහි** කියැවිණ. **'මය්හං දෙහි'** යනාදීන් කීමෙන් ගරු-කාපත්ති නැත මෛථුනධම්මසහිතතාව නැති හෙයිනි. "එතෙසු සික්ඛාපදෙසු මෙථුනරාගෙන වීතික්කමෙ සති සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනාපත්ති" යනු **වජිරබුද්ධි**යි.

සප්තදශාකාරය.

6 **ආපත්ති**-මාගම්කෙරෙහි මාගම් යන සත් ඇති ව හස්තමුද්‍රා වෙන් නමුදු මෙවුන්ධම් ඉල්ලීමේ දී ඈය එකෙණෙහි දත සඝාවශේෂයි. නො දත පසුව දත ථුල්ලයයි.

7. **අනාපත්ති** චීවරාදි වස්තුකාමයෙන් උවටැන් කිරීමේ ගුණ වනන්නහුට ද උම්මත්තකාදීනට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-මනුස්සිත්ථි, ඉත්ථිසඤ්ඤිතා, අත්තකාමපාරිචරියාය රාගො, වණ්ණභණනං, විජානනං යි පසෙකි.

---

5. සඤ්චරිත්ත සික්ඛා.

70. **සඤ්චරිත්තං.**

(සංචරණං-සඤ්චරො, සො එතස්ස අත්ථීති සඤ්චරී, තස්ස භාවො සඤ්චරිත්තං.) අඹුසැමිබව පිණිස ස්ත්‍රී පුරුෂයන් අතර හසුන් ගෙනයාමයි. හෙවත්-මඟුල්කපුකම් කිරීමයි.

71. **සමාපජ්ජෙය්‍ය.**

පිළිගැනීම, විමසීම, පෙරළාකීම වශයෙන් පැමිණීම හෙවත්-පිළිපැදීමයි. පුරුෂයා හෝ මාගම හෝ ඔවුන්ගේ දෙමාපියන් හෝ ‘ස්වාමිනි, අසුවලාට (-ස්ත්‍රියට හෝ පුරුෂයාට හෝ) මේ පණිවුඩය කියනුමැනවැ’යි කී කල, ‘සාධුඋපාසක’ යනාදීන් වාග්භෙද කොට හෝ හිස සැලීම ආදිය කොට හෝ භාරගැන්ම පටිග්ගහණයයි. ඒ ස්ත්‍රිය ගේ හෝ පුරුෂයාගේ හෝ ඔවුනට නො වරදවා කියන මාපිය සහෝදරාදීන් ගේ හෝ සමීපයට ගොස් පිළිගත් හස්න ආරොචනය කිරීම වීමංසනයයි. ඔවුන් හස්න පිළිගත ද නිහඬව සිටිය ද කම් නැත. එබව නැවත අවුත් ප්‍රථමයාට පැවැසීම පච්චාහරණයයි. අඹු-සැමි බව සිද්ධිවීම හෝ නො වීම කාරණ නො වේ. මේ තුනගින් ඇවැත් වේ.

72. **ඉත්ථියා වා පුරිසමතිං......** (ආරොචෙය්‍ය යනු ශෙෂයි.)

මෙයින් සඤ්චරිත්තසමාපජ්ජනය වන අයුරු ප්‍රකාශිතයි. පුරුෂයකු විසින් හෝ මාගමක විසින් හෝ මෙහෙයන ලදුයේ පුරුෂයාගේ අදහස මාගමට හෝ මාගමගේ අදහස පුරුෂයාට හෝ ප්‍රකාශ කිරීමයි. **ජායත්තනෙ වා ජාරත්තනෙ වා (නිමිත්තත්ථෙ භුම්මං.)** යන්නෙන් බිරියක සොර බිරියක සැමියකු සොරසැමියකු වීම නිමිති කොට යන අදහස ද; **තංඛණිකාය'පි** (තංඛණෙ වසිතබ්බා) යන්නෙන් උපලක්ෂණ වශයෙන් මුහුත්තිකාව හෙවත්-ස්වල්පකාලයක් සංවාසයට තැකූ ස්ත්‍රිය ද කියැවේ.

සන්‍රිගු දස දෙනෙකි:-

මාතුරක්‍ඛිතා, පිතුරක්‍ඛිතා, මාතාපිතුරක්‍ඛිතා, භාතුරක්‍ඛිතා, භගිනිරක්‍ඛිතා, ඤාතිරක්‍ඛිතා, ගොත්තරක්‍ඛිතා, (-තමා උපන් කොණ්ඩඤ්ඤාදි ගොත්‍රයන්හි වූවන් විසින් රක්නා ලබන්නී), ධම්මරක්‍ඛිතා (-පණ්ඩරඞ්ග පරිබ්බාජකයන් සේ එක් ශාස්තෘකෙනකුන් වෙත පැවිද්දවූවන් විසින් හෝ මාලාකාරාදි එක් ගණයෙක වූවන් විසින් හෝ රක්නා ලබන්නී), සාරක්‍ඛා (-පුරුෂයකු විසින් 'මෑ මාගේය'යි ගැබ්හි පටන් අයත් කරගනු ලැබූ හෝ මාලාදාමාදිය දමී මෙන් අයත් කරගනු ලැබූ හෝ තැනැත්තී. එතැන් පටන් ඈ සස්වාමිකයි.), සපරිදණ්ඩා (-රජුන් විසින් සෙස්සනට තහනම් කරනු ලැබූ තැනැත්තී.)

සස්වාමික බැවින් පසුව කී දෙදෙනාට පුරුෂ සංසර්ගයෙන් මිච්ඡාචාරය වේ. අස්වාමික බැවින් සෙස්සනට නො වේ.

භාර්‍ය්‍යාවෝ ද දශ දෙනෙකි:-

ධනක්‍කීතා (-මිල දී ගනු ලැබූ තැනැත්තී.), ඡන්‍දවාසිනී (-සිය කැමැත්තෙන් පුරුෂයකු රඳවා ගත් තැනැත්තී.), භෝගවාසිනී (-ගෘහොපකරණ දී බිරියබවට ගත් සත්‍රී), පටවාසිනී (-නිවාසන පාරුපන මාත්‍රයක් ලැබ භාර්‍ය්‍යාබවට පත් දිළිඳු සත්‍රී), ඔදපත්තකිනී (-දිය බඳුනැ අත්බහා එකීභාවයට පත් වූවා), ඔභතචුම්බටා (-හිසින් සුඹුළු බහා බිරිය බවට ගත් කටඨහාරිකාදි සත්‍රී), දාසී ච භරියා ච (-මෝ දාස්සක් ද වෙයි භාර්‍ය්‍යාව ද වෙයි.), කම්මකාරී ච භරියා ච (-අඹුබවට පත් බැළයට මෙහෙ කළ තැනැත්තී), ධජාහටා-(විදෙශයෙන් සාරමරානීත වශයෙන් පැහැරගෙනෙනු ලැබූ තැනැත්තී), මුහුත්තිකා (-තාවත්කාලික ව සංවාසයට ගනුලැබූ සත්‍රී.)

මේ භාර්‍ය්‍යාවනටත් විසිවැදෑරුම් සත්‍රීන් කරා ගිය පුරුෂයාටත් මිථ්‍යාචාරය වේ. භික්‍ෂුවගේ සඤ්චරිත්තයට මොහු විෂය ද වෙති.

මාතුරක්‍ඛිතාවට කියවයි කීකල අනෙකකට කී නම් විසඞ්කෙතයි. දරකාදරිකාවන් නො දැන සිටිය දී ඔවුන්ගේ මාපියන් හසුන් යැවුව ද ගුරු ඇවැති. මහණ අනුන් ලවා විමසවා කියා ද සඤ්චරිත්තමැයි. භික්‍ෂුවට නො දන්වා අදහස ලිපියේ ලියා 'මෙය අසුවලාට දෙව'යි දුන් ලිපිය ගෙනගියහුට සඤ්චරිත්ත නැත.

---

5. ආණත්ති-පතිගණ්හාති, වීමංසති, අන්තෙවාසිකං පච්චාහරා පෙති යන ක්‍රමයෙන් සාණත්තිකයි.

6 .ආපත්ති-අඞ්ග දෙකෙකින් ථුල්ලැසි ද එකෙකින් දුකුළා ද වේ.

7. අනාපත්ති-සඞ්ඝයාගේ අඩාළ උපොසථාගාරාදියක් හෝ චෛත්‍ය කර්මයක් හෝ සඳහා වියදම් ලැබුමට උවසු උවැසියන් ගේ පණිවුඩ ගෙනයන්නහුට ඇවැත් නො වේ.

9. අඞ්ග-මනුස්සජාතිකතා, න නාලංවචනීයතා, පතිගණ්හන, වීමංසන, පච්චාහරණයයි අඞ්ග පසෙකි.

ස්ත්‍රිය ද පුරුෂයා ද අඹුසැමිබවෙන් වෙන් ව, අනුන විසින් අවවාද කොට සම්බන්ධකළයුතු බවට පත්ව සිටිත් නම් 'වචන- බ්බනාය අලං අරහා' යනුවෙන් **'අලංවචනීයා'** නම් වෙත්. (ඒ ඒ දෙශචාරිත්‍රවලට අනුව විවාහයෙන් වෙන්ව සිටිනඅයයි) තාවකාලික ව කෝපයෙන් ගියත් සිහින් වෙන් නුවූවෝ නො ගැනෙති. **'න අලං වචනීයා-නාලං වචනීයා'** නො හළ තැනැත්තියයි. **'න හි නාලං වචනීයා-න නා'ලං වචනීයා'** 'අලං වචනීයා' යන්නෙහි අර්ථයමැයි. මුහුත්තිකාදීන් කෙරෙහි අලංවචනීය භාවය පුරුෂයා කෙරෙහි විරකතමාත්‍රයෙන්ම වේ.

10. සමුට්ඨාන-ඡසමුට්ඨානයි-ශික්ෂාපදය හෝ අලංවචනීය භාවය හෝ ඒ දෙක ම හෝ නො දැන කායවිකාරයෙකින් හස්න පිළි ගෙන හස්තමුද්‍රාවෙන් ම විමසා කියන්නහුට කායද්වාරයෙන් ඇවැත නැගේ. හිඳින මිහණ්හු වෙත එළඹ 'අසුවලාගේ අදහස දැන කියව'යි පැවසූ සඳ, තමන් වෙත පැමිණි ඇයගේ හෝ ඔහුගේ හෝ අදහස විචාරා දැන, නැවතත් තමන් වෙත එළැඹි හස්න දුන් තැනැත්තහුට එබව ඇරොජ්මේ දී හුදු වාචාවෙන් ඇවැත සිදු වේ. අන් කරුණක් සඳහා යන එනවිට මෙයත් සිද්ධ කිරීමෙන්ද හුදු වාචාවෙන් ඇවැත් වේ. මේ දෙක මිශ්‍රවීමෙන් කායවාචාවෙන් ඇවැත් වේ. සිකපද නොදත් රහතන් වහන් සේ මුවින් හැර ගිය දෙමාපියන් සමඟ කිරීමේ දී කායවාචා වෙන් ඇවැතට පත්විය හැකියි.

ප්‍රඥප්තියත් අලංවචනීයභාවයත් දැන මේ තුන් ප්‍රකාර යෙන් ක්‍රියා කරන්නහුට කායචිත්ත, වාචාචිත්ත, කායවාචා චිත්ත යන සචිත්තකත්‍රයෙන් ඇවැත් සිදු වේ. ප්‍රඥප්තිය දත් පමණින් සචිත්තක ව ඇවැත් වේයයි කීම නුසුදුසු බවත්,

පනත දත ද 'අපරිත්‍යක්තය'යි සිතන්නහුට සචිත්තක ව නැගේයයි කිව නො හැකි බවත් ටීකාගතයි. 'ප්‍රඥප්තිය හෝ අලංවචනීයභාවය හෝ නොදැනීම් වශයෙන් මේ ශික්ෂාව අචිත්තකය' යනු **විමතිවිනෝදනියි**. ශික්ෂාපදය පමණක් දැනීම ප්‍රමාණවත්ය යනු **අත්ථයොජනා** මතයයි.

---

6. කුටිකාර සික්ඛා.

73. **සඤ්ඤාචිකාය.**

(සයං පවත්තිතා යාචිකා සංයාචිකා, තාය.) තමා විසින් කැරුණු යාචනයෙන් යනු අර්ථයි. යාචනමාත්‍රයෙන් කිළියක් කළ නො හැකි බැවින් **'සයං යාචිතකෙහි උපකරණෙහි'** යන්නෙන් අභිප්‍රායාර්ථය ප්‍රකාශිතයි. විඥප්තියෙන් හෙවත් - යාචනයෙන් වැ පොරෝ වැල් ආදි උපකරණ ලබාගෙන කිරීමයි. නො නෑ නො පැවරූ අයගෙන් තමා සතුකර ගැනීමට යමක් ඉල්ලීම භික්ෂූනට කැප නැත. තාවකාලික ව ඉල්ලාගත හැකියි. ගෙදරකින් දිසටිකක් ඉල්ලීම ද සූපොදන විඥප්තියට ඇතුළත් වේ. හිමියන් ඇති වස්තු ගැන ම විඥප්තිය සිදුවේ. වඩු ආදි කවරකුගෙන් නමුදු හස්තකර්මය ඉල්ලිය හැකියි. හස්තකර්මය වස්තුවක් නො වන බැවිනි. ඇසූ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු වශයෙන් තමාගේ උවමනාව කිව හැකියි. චීවර–පිණ්ඩපාත දෙක්හි පරිකථාදියෙන් හැඟවීම ද නො වටී. සෙනාසනවිසයෙහි පරිකථා, ඔභාස, නිමිත්තකර්ම වටී. ග්ලානප්‍රත්‍යය විෂයෙහි ඉල්ලීමාදියෙන් වරද සිදු නො වේ.

74. **කුටිං.**

තමන්ගේ පෞද්ගලික වාසය පිණිස විහාරයෙක හෝ අරණ්‍යාදියෙක හෝ තනාගන්නා කිළියෙකි. ධනියපරිජ් නිදානයේ ද මෙවැනි කුටිකරණයක් ගැන පැවසිණ. සබ්බමත්තිකාමය (දොරබා කවුළු ඈ හැරයි.) කුටිකරණය ප්‍රතික්ෂිප්තයි. පිළිස්සූ ගඩොලින් ගෙඩි ගෙවල් සේ කළ කිළි මැටිමුවා කිළි ගණයට නො යයි.

මේ ශික්ෂාවෙන් කියැවෙන්නේ උල්ලිත්තාදි කුටියෙකි. ආපත්ති සිද්ධියට භිත්තිලිම්පනයත් ආවශ්‍යක වුව ද, උල්ලිත්තාදි ලක්ෂණ ඡදනය පිළිබඳව විනා භිත්තිය පිළිබඳ ව නො වේ. ඇතුළ ලේප කළ කිළිය උල්ලිත්තා කුටි නමි. **'උද්ධං මුඛං ලිත්තා උල්ලිත්තා'** ඇතුළතින් ඡදනය ලේප කිරීමේදී උඩට නෙරූ මුව ඇති ව කැරෙන බැවින් තන්නාමය සිද්ධ වී. **'අධො මුඛං ලිත්තා අව-ලිත්තා'** යටිකුරු කළ මුව ඇතිව ලේප කැරෙන බැවින් පිටතින්

ලිප්ත ඡදනය ඇති කිළිය අවලිත්තා නම්. දෙපස ම ලිප්ත වූවා උලලිත්තාවලිත්තා නම්. මේ ලිම්පනයත් සුනෙන් හෝ මැටියෙන් හෝ කැරේන බව පැනේ. (පියස්සෙහි මැටි ගැසීමේ සිරිතෙක් ඉන්දියාවේ ඇත්තේල.) බුද්ධඝු ඉට්ඨකා, සිලා, සුධා, තිණ, පණ්ණ යන පස් ඡදනයන් අනුදත්හ.

ලෙප නම් සුධා මත්තිකා දෙකයි. අළු ගොම මඩ ආදිය ලෙප නො වේ. භිත්තිය ද ඡදනය ද ලෙපයට ස්ථානයි. කණු දොරබා ආදිය අලෙපොකාසයි.

75. කාරයමානෙන.

මේ ප්‍රයොජ්‍යක්‍රියාවචනයෙන් කරවන්නා පමණක් නො ව කරන්නා ද කියැවේ. **අසාමිකං** (නත්‍ථි සාමී පති අස්සා'ති අස්සාමිකා.) අස්වාමිකභාවය කර දෙන්නකු නැති බැවිනි. **අත්තුද්දෙසං** (අත්තා උද්දෙසො අස්සා කුටියා'ති අත්තුද්දෙසා.) සාමි භාවයෙන් තමන් දැක්විය යුතු කුටියයි.

76. පමාණිකා කාරෙතබ්බා.

(පමාණයුත්තා කාරෙතබ්බා) උපරිම සීමාව පිටතින් දිග සුගත් වියතින් 12 කි. පළල ඇතුළතින් 7 කි. පහළ සීමාව පළලින් පියෙවි රියන් 4 කි පියෙවි රියන් සතරින් අඩු නම්, දිග සැටරියන් වූව ද කුටි නො වේ. ප්‍රමාණය මිනීමේ දී මහාමත්තික (-කටුමැට්ට) යෙන් හෝ ථුසපිණ්ඩ (-දෙමැට්ට) ගසතොත් එයින් හෝ ගතයුතු. දැවමුවා ගල්මුවා ගඩොළුමුවා බිත් ඇති කිළිය ඡදනය හා ලෙප කිරීමේ දී අවසාන පිණ්ඩ දෙකින් ථුල්ලැසි සඟවෙසෙස් වේ. භිත්තිය ලෙප නො කොට හෝ මඳක් ඉතිරිවන සේ ලේප කොට හෝ ඡදනය සපුරා ලේපකළ ද, ලේප ඝටනාව සිදු නො වන බැවින් ඇවැත් නැත. මැටිමුවා බිත්හි දී මැට්ට ම ලේප සඞ්ඛ්‍යාවට ගැනෙන බැවින් ඡදන ලේපය හා සම්බන්ධ වීමෙන් ඇවැත් වේ

77. අනාරම්භං.

(අනුපද්දවං) දිමි, කඩි, වේ, මී, සප්, ගෝනුසු, පත්තෑ, ඇත්, අස්, සී, දිවි, වග, වලස්, කළුදෑ ආදි සතුන්ගේ වාසස්ථාන ද, පුබ්බන්න අපරන්න ධාන්‍යක්ෂෙත්‍ර සොරුන් මරන තැන් අත්පා සිඳින තැන් සොහොන් උයන් රජවතු ඇත්හල් අස්හල් දඟගෙවල් තැබෑරුම් මස්ලොඹු මාගී සිවුමං සභා සංසරණ ආශ්‍රිතස්ථාන ද උපද්‍රව සහිතයි.

78. සපරික්කමනං.

"පරිතො කමනි ගච්ඡනි එත්‍ථා'ති- පරික්කමනං, පරික්කමනෙන සහ වත්තතී ති. සපරික්කමනං" උපචාර සහිත යනු අර්ථයි.

ප්‍රපාතාදිය ඇති බැවින් බරපැටවූ ගැලකට හාත්පස යා නො හැකි නම් උපචාර රහිතයි. ප්‍රමාණයුක්ත කුටියක් කරනු කැමැති භික්ෂුව ගෙපළ සමතල කොට, සඞ්ඝයා වෙත පැමිණ, කුටිවාස්තුව බලන සේ ඉල්ලිය යුතු. සියලු සඞ්ඝයා නො යතොත්, ඥත්තිද්‍රුතිය කම් වදනින් හෝ අපලෝකනයෙන් හෝ සම්මුති ලද භික්ෂුනමක් ගොස්, අනාරම්භ සපරික්කමන බව් විමසා සඞ්ඝයාට දැන්විය යුතු කුටිකාරකගේ යාචඤාවෙන් කුටිවාස්තුව දෙසා සම්මත කළ යුතු වේ.

සප්තදශාකාරය.

6. **ආපත්ති**-වාස්තුව නො දෙසවා ප්‍රමාණය ඉක්මවා කුටිය කිරීමට යොදන සියලු ප්‍රයොගයන්හි දුකුළාසි අවසන් පිණ්ඩයන්හි ථුල්ලැසි සඟවෙසෙස් වේ. සාරම්භ නම් අපරික්කමන නම් දුකුළාසි. වාස්තුව නො දෙසීමෙන් ද, ප්‍රමාණය ඉක්මවීමෙන් ද සඟවෙසෙස් දෙකෙකි.

7. **අනාපත්ති**-අඩාළ කුටිය සඞ්ඝයාට හෝ සාමණේරාදීනට හෝ දී තමනට මිදිය හැකියි. (ලැබූ භික්ෂුව තමන් සඳහා අවසන් කිරීමෙන් සඟවෙසෙස් ඇවදිය හැකියි.)

ලෙණ, ගුහා, තිණකුටි, පණ්ණච්ඡදන ගෘහයන් කළ හැකියි. වෙන ම අනුදත් නිසා හෝ ලෙපඝටනය නැති නිසා හෝ ලෙන් නිවරදයි. (චිත්‍රකම් සඳහා යොදන ලේපය ගණන් නො ගැනේ.) ගුහා නම් ගඩොළු දැව සිලා යනාදියෙන් කළ කුළුගේ වැනි නො උස් පතිස්සය විශෙෂයක් බවත් එහි ලෙපදනය නැති බවත් ටීකාවන්හි එයි. භූමිගුහා නම් බිම් ගෙවල්ය. තණින් සොයා ඇත් නම් සත්මහල් වූද තිණකුටිය නිවරදයි. ලෙපාරක්ෂාවට මතුපිට තණ ආදිය අතුරා කැරෙන කිළි තිණ කුටි නො වේ. උපාධ්‍යායාදි අනෙකුන්ගේ වාසය සඳහා කිළිය කරන්නහුට වරද නැත. උපොසථාගාර භොජනසාලා ජන්තාඝර අග්ගිසාලා සඳහා කළ ද වරද නැත.

9. **අඞ්ග**-උල්ලිත්තාදීනං අඤ්ඤතරතා, හෙට්ඨිමපමාණ සම්භවො, අදෙසිතවත්ථුකතා, පමාණාතික්කන්තතා, අත්තුද්දෙසිකතා, වාසාගාරතා, ලෙපඝටනා.

11. **කිරියා**-'කිරියා ච කිරියා කිරියා ච' වාස්තුව දෙසවා පමණ ඉක්මවා කිරීම කිරියයි වාස්තුව නොදෙසවා පමණ නො ඉක්මවා කිරීම කිරියා කිරියයි. අකිරිය නම් වාස්තුව නො දෙසීමයි පණ්ණත්ති අජානනයෙන් අචිත්තකයි.

---

7. විහාරකාර සික්ඛා.

79. මහල්ලකං.

'මහන්තභාවො එතස්ස අත්‍ථී'ති-මහල්ලකො' කරවා දෙන සවාමියකු ඇති බැවින් ද විහාරවාස්තුව (-ගෙපළ) දෙසවා පමණ ඉකුත් කොට කරවිය හැකි බැවින් ද පළමු කුටියට වඩා මහල්ලක භාවය වේ.

80 විහාරං.

'විහරති එත්‍ථා'ති-විහාරො' මේ විහාර සඳින් මහ වෙහෙරෙක් නො ගැනේ. තමනට වාසය පිණිස කැරෙන ආවාසයෙකි, ගැනෙන්නේ. වාස්තුව නො දෙසවා කිළිය කිරීමෙන් කිරියා කිරියෙන් ඇවැත නගී. වාස්තුව නො දෙසීම නිසා අක්‍රියයෙන් නැගේයයි ද යෙත්. **'භික්ඛු වා'** යන තන්හි 'වා' සද 'මහල්ලකං ව විහාරං කාරෙය්‍ය, භික්ඛු ව අනභිනෙය්‍ය'යි සමුච්චය කරයි. අවධාරණාර්‍ථ යයි ද යෙත්.

---

8. දුට්ඨදෝස සික්ඛා.

81. දුට්ඨො දෝසො.

'දූසිතත්‍ථා'ති දුට්ඨො' (කර්‍මම සාධනයි.) ද්වේෂයෙන් දූෂිතවූ තැනැත්තායි. 'දූසෙති පරං විනාසෙතී'ති-දෝසො' (කර්‍තෘ සාධනයි.) අනුන් දූෂණය කෙරේනුයි දෝස නම්. දෙ පරිද්දෙන් ම එකෙක් කියැවේ. දූසිත-දූසකාකාර පමණයි වෙනස. ප්‍රීති සුඛාදීසෙන් තොරවූ තැනැත්තා **'අප්පතීත'** නමි.

82. අමූලකෙන.

'නා'ස්ස මූලනති-අමූලකං' දස්සන, සවන, පරිසඞ්කා යන මූල් නැති බැවින් අමූලකයි. අමූලකබව චොදකයා ගේ වශයෙනි. චුදිතකයා (-චොදනා ලද්දහු) වරදට පත් වූවා හෝ නො වූවා හෝ කම් නැත. චොදකයා දස්සනාදිය නො කෙළේ නම් ඇවැතට ප්‍රමාණවනී. අදිට්ඨ අසුත අපරිසඞ්කිත විසින් අමූලක බව වේ. අදිට්ඨ නම් පිසෙවි ඇසින් හෝ දිවැසින් හෝ නො දක්නාලද්දයි. අසුත නම් පිසෙවි කනින් හෝ දිව කනින් හෝ නො අසන ලද්දයි. පරිසඞ්කිතය වනාහි-දිට්ඨපරිසඞ්කිත සුතපරිසඞ්කිත මූතපරිසඞ්කිත විසින් ත්‍රිවිධයි. දැකීමක් අනුව ඇසීමක් අනුව ගන්‍ධාදියක් අනුව උපන් සැකයයි. **'පාරාජිකෙන ධම්මෙන'** යන්නෙන් සූවිසි පරිජි අතුරෙන් භික්ෂූනට සාධාරණ එකුන්විසි පරිජි මෙහිලා ගැනේ.

83. අනුද්ධංසෙය්‍ය.

තමා චොදනා කිරීම ද, අන් පැවිද්දකු ගිහියකු ලවා චොදනා කරවීම ද අනුද්ධංසනයයි.

චොදනා භෙද (I)

වත්ථු සන්දස්සනා–මෙවුන් ධම් සෙවියෙහි යනාදින් වස්තුව දැක්වීම.

ආපත්ති සන්දස්සනා–'මෙවුන්ධම් ඇවැතට පත්වූයෙහි' යනාදීන් ඇවැත දැක්වීම.

සංවාස පටික්ඛෙප–'නත්ථි තයා සද්ධිං උපොසථො වා පවාරණා වා' යනාදීන් පිළිකෙව් කිරීම.

සාමීචි පටික්ඛෙප–පිළිවෙළින් අභිවාද පච්චුට්ඨාන අඤ්ජලිකම්ම සාමීචිකම්ම කිරීමේ දී එකකු අත්හැරලීම.

චොදනා භෙද (II)

සීලවිපත්ති චොදනා–පරිජි සඟ වෙසෙසින් සෙවිම.

ආචාරවිපත්ති චොදනා-සෙසු ඇවැතින් චොදනා කිරීම.

දිට්ඨිවිපත්ති චොදනා–දශවස්තුක මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙන් ද, ශාස්වතොච්ඡෙද සඞ්ඛ්‍යාත දෘෂ්ටියෙන් ද චොදනා කිරීම.

ආජීවවිපත්ති චොදනා-ආජීවය නිමිති කොට පැනවූ සිකපද සයෙන් චොදනාකිරීම.

'මෙවුන්ධම් සෙව්යෙහි' යනාදීන් කීවත් චොදනාව නැඟුණේ වේ. එහෙත් සඟවෙසෙස් වීමට අස්සමණ, සාමණෙර, කොණ්ඩ (–දුසිලුනට නමෙකි.) නිගණ්ඨ, තාපස, ගහට්ඨ, ජෙට්ඨබ්බනික, උපාසක, දුස්සීල, පාපධම්ම, අනොතාපූති, අවස්සුත ආදි වචනයන් හා සටාම කිවයුතු. **'නත්ථි තයා සද්ධිං උපොසථො වා පවාරණා වා' සඞ්ඝකම්මං වා'** යනුවෙන් නොව **'දුස්සීලො'සි නත්ථි තයා සද්ධිං උපොසථො වා'** යනාදින් දුස්සීලාදි පද සටා ම කිවයුතු වේ.

පරිජියට පැමිණියෙහි යනාදීන් චොදනා කිරීමේ දි ඔහු එක්ෂණෙහි දත හොත් වදනක් පාසා සඟවෙසෙස් වේ. සමීපස්ථ අන්‍යයකු ලවා චොදනා කරවුව ද ආණාපකට ඇවැත්ය. 'මම ද දතිමි' යනාදීන් ආණත්තායාත් චොදනා කෙරේ නම් ඔහුට ද ඇවැත් වේ. අනුද්ධංසන අදහස තිබුණත් 'අසුවලා මෙසේ මෙසේ කියයි' යනුවෙන් අනෙකකු කී දූයක් කීමෙන් ඇවැත් නැත. නො කී දූයක් කීනම් ඇවැත් වේ. දූතයකු හෝ ලිපියක් හෝ යවා කැරෙන

චොදනාව ඇවැතට ප්‍රමාණවත් නො වේ. චුදිතකයා වෙත සිට හස්තමුද්‍රාවෙන් හෝ වාග්භේදයෙන් හෝ කටයුතුය. හස්තවිකාර වාග්ඝොෂ දක්නා ඇසෙන දුර සිට කැරෙන චොදනාව ප්‍රමාණවනි. දෙළොස් රියන් ඇතුළත සිට කළයුතුයයි ද කියත්.

84. **බ්‍රහ්මචරියා චාවෙය්‍යං.**

බ්‍රහ්මචර්‍යයෙන් හෙවත් සස්නෙන් චුත කරනු කැමැත්තයි. මෙයින් චාවනාධිප්පාය කියැවිණ. අධිප්පාය වනාහි චාවනාධිප්පාය, අක්කොසාධිප්පාය, කම්මාධිප්පාය, වුට්ඨානාධිප්පාය, උපොසථපවා-රණට්ඨපනාධිප්පාය, අනුවිජ්ජනාධිප්පාය, ධම්මකථාධිප්පාය යි අනෙකවිධයි. ප්‍රථම ත්‍රිකයේ දී අවසර නොගත්තහුට දුකුළා වේ. අවසර රැගෙන හමුවෙහි අමූල පරිජියෙන් චොදනා කරන්නහුට සඝවෙසෙස් ද, ආචාරවිපත්තියෙන් චොදනා කරන්නහුට දුකුළා ද, ආක්‍රොශ අදහසින් සත් ඇවැත් කඳුවලින් කියන්නහුට පචිති ද වේ. නො හමුයෙහි සත් ඇවැතින් චොදනා කරන්නහුට ද, නො හමුයෙහි සප්තවිධකර්ම කරන්නහුට ද දුකුළායි.

85. **අධිකරණං.**

'යං අධිකිච්ච ආරබ්භ පටිච්ච සන්ධාය සමථා වත්තන්ති, තං අධිකරණං' සමථයන්ගෙන් සංසිඳවිය යුත්ත අධිකරණයයි.

අධිකරණ සතරෙකි.

i. **විවාදාධිකරණය**-අටළොස් භෙදකර වස්තූන් නිසා උපන් විවාදයයි.

ii. **අනුවාදාධිකරණය**-සීලවිපත්ති ඇ සිවුවිපත් නිසා උපන් අනුවාදයයි.

iii. **ආපත්තාධිකරණය**-ආපත්තිය ම ආපත්තාධිකරණයයි.

iv. **කිච්චාධිකරණය**-චතුර්විධ සඞ්ඝකර්ම කිච්චාධිකරණයයි.

ආපත්තාධිකරණය හැර සෙසු තුනින් චොදනාවක් නො නැ-ගෙන බැවින් පාරාජික සඞ්ඛ්‍යාත ආපත්තාධිකරණය මෙහි දී ගත හැකියි. එහෙත් සත්‍යවශයෙන් පරිජි නැතිබැවින් සමථයෙන් සංසිඳවිය යුත්තෙක් මෙහි නැත. අධිකරණ සද මෙහිලා ප්‍රඥප්ති මාත්‍රයෙකි. ව්‍යවහාර මාත්‍රයෙකි.

6. ආපත්ති-මිහණෙක් මහණකුට අමූලක පරිජිකයෙන් චෝදනා කෙරේ නම් සඝවෙසෙස් ද, මෙහෙණකට චෝදනා කෙරේ නම් දුකුළා ද, මෙහෙණක් මහණකුට චෝදනා කෙරේ නම් දුකුළා ද වේ.

7. අනාපත්ති-සුද්ධේ අසුද්ධ දිට්ඨිස්ස, අසුද්ධේ අසුද්ධ දිට්ඨිස්ස.

9. අඞ්ග-චුදිතක උපසම්පන්නයෙකැයි ව්‍යවහාර ඇති බව, අසුද්ධ වුවත් සුද්ධයෙක යන සංඥව, චෝදනාව අමූලකවීම, චුත කරන අදහසින් හමුවෙහි සෙවීම, එකෙණෙහි දැන්මයයි පසඟ.

9. දුතිය දුට්ඨදෝස සික්ඛා.

86. අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස.

'අඤ්ඤභාගස්ස ඉදං (-ඡගලකාදි) අඤ්ඤභාගියං' චුදිතකයා ගේ මිනිස්ජාති භික්ෂුභාවාදියෙන් අන්‍යවූ තිරිසන් ජාති ආදි කොට්ඨාසය අඤ්ඤභාගිය නම් වේ. **"තිරච්ඡානජාති ඡගලකාදිභාව සඞ්ඛාතො අඤ්ඤභාගො අස්ස ඡගලකාදිකස්ස අත්ථී'ති අඤ්ඤභාගියං"** තිරිසන් ජාතිය ආදි වෙන්වූ භාගය ඇති තැනැත්තේ අඤ්ඤභාගිය නම් වේ.

'අධිකරීයති නාම පණ්ණත්ති එත්ථා'ති-අධිකරණං' මේ අධිකරණ සදින් වස්තුව හෙවත් ආධාරය කියැවේ. චුදිතක මහණහු ගේ නමවැනි නමකට ආධාරවූ අන්‍ය පුද්ගලයෙකි. විවාදධිකරණාදිය මෙහි නො ගැනේ. මේ ශික්ෂාවේ දී අඤ්ඤභාගිය සදින් ඡගලකයා හෙවත් සුදු එළුවා කියැවේ. මේ එළුවාට **'දබ්බමල්ල පුත්ත'** යන නම කරමිහයි සිතූ ඔවුනට ඒ නාම කරණයට එළුවා ආධාරස්ථාන විය.

87. කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං.

දෙස ලෙස සමානාර්ථයි. එළුවා දබ්බමල්ලපුත්තයයි වහරනු ලැබූ හෙයින් නාමය දෙස නම් ද, දබ්බමල්ලපුත්ත නාමය පිහිටි වස්තු වෙන් අන්‍යවස්තුවෙක්හි ව්‍යවහාර මාත්‍රයෙන් පමණක් ඇලෙන නිසා ලෙස නම් ද වේ. ප්‍රස්තාව වශයෙන් නාමය ගත ද ජාති ආදි සෙසු ලෙස ද මෙහි ලා ගැනේ.

දස ලෙසඃ-

'ලෙසා ජාති නාම ගොත්ත-ලිඞ්ගා'පත්ති වසාපි ච,
පත්ත චීවරු'පජ්ඣායා-චරියාවාස වසා දස.

ජාති නම් කැත් බමුණු ඈ ජාතියි. වොදකයා තැබූ නම් ද, ධම්මරක්ඛිතාදි නම් ද නාමයි ගොත්ත නම් ගොතමාදි ගොත්‍රයි. දීඝ හ්‍රස්වාදි ආකල්ප නානාත්වයත්, කෘෂ්ණ ශුක්ලාදි වර්‍ණ නානාත්වයත් ලිඞ්ග නම් වේ. ලහුකාපත්ති පාරාජිකාපත්ති සේ ගැන්ම ආපත්ති ලෙසයයි. පත්ත නම් යපත් ආදියයි. පාංශුකූලාදිය චීවරයි. උපජ්ඣාය නම් චුදිතකයාගේ උපාධ්‍යායයි. චුදිතකයාගේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාචාර්‍ය ආචාර්‍යයි. චුදිතක වසන ප්‍රාසාදාදිය ආවාසයි.

මේ සිඛයේ දී 'මෙත්තියා භික්ඛුනී'යි කියේ පූර්වව්‍යවහාරය තකාය. දැන් ඕ ගෘහස්ථාවකි.

---

10. පඨම සඞ්ඝභෙද සික්ඛා.

88. සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස.

කායචිත්ත දෙකින් එකීභූතවූ, සමාන සංවාසකවූ, සමාන සීමස්ථවූ (-එක්සීම්හි සිටි) සඞ්ඝයා සමග්ගසඞ්ඝයායි. ලද්ධිනානාසංවාසක (-උක්ඛිත්තානුවත්තක) කම්මනානාසංවාසක (-උක්ඛෙපනීය කර්මය කරනුලැබූ තැනැත්තා) යන දෙදෙන නො ගැනෙති. **'සමානො එකුපොසථාදිභෙදො අස්ස'** යනු බැවින් සමානසංවාසක නම් එක්ව උපොසථාදිය කරන තැනැත්තේයි. මෙතෙම අන් සඞ්ඝයා හා සමසිත් ඇති බැවින් සිතින් අවියුක්තයි. සමානසීමස්ථ වූයේ ඒ ඒ සඞ්ඝකර්මයන්හිදී කායසාමග්ගී දානයෙන් (-අත්පසට එළැඹීමෙන්) ශරීරයෙන් අවියුක්ත වේ.

89. භෙදාය පරක්කමෙය්‍ය.

මේ සඞ්ඝයා කෙසේ කවදා බිඳේදැයි සිතා යමෙක් අනුගාමිකයන් සොයා ද, ගණබන්ධනය කෙරේ ද, හෙතෙම භෙදයට උත්සාහ දරන්නෙකි.

90. භෙදන සංවත්තනිකං වා අධිකරණං.

'අධම්මං ධම්මො'ති දීපෙන්ති' යනාදීන් ප්‍රකාශිත සඞ්ඝභෙදය සඳහා හෙතුවන, අටළොස් වස්තූන් අතුරෙන් යම් කරුණක් ගෙන සිටී ද. මේ අධිකරණ සද කාරණාවයි.

91. එවමස්ස වචනීයො.

ලජ්ජිභික්ෂුවක් මෙබඳු මහණකු දුට ද, අසුවල් තැන ඇතැයි ඇසුව ද, තමා ම ඔහු වෙත ගොස් 'සඟබේ නො කළ මනාය' යනාදීන් එහි ආදීනව කිවයුතුය. දූතයකු යවා කියවීමෙන් දුකුළාවෙන් මිදිය නො හේ.

“සම්මොදමානො” යන්නෙන් සමානදිට්ඨි සමානචිත්ත සඞ්ඛ්‍යාත අන්‍යොන්‍ය සම්පත්තියෙන් හෝ ශීලාදි සම්පත්තියෙන් හෝ තුටුවන්නෝ යන අදහස ද, **“අවිවදමානො”** යන්නෙන් ‘මේ ධර්මය, නැත අධර්මය’ යනාදීන් විවාද නැත්තෝ යන අදහස ද, **“එකුද්දෙසො”** යන්නෙන් නො සම්භසත් තන් සිම්හි වෙන් වෙන් ව පාමොක් උදෙසන බැවින්, එක්ව පවත්නා පාමොක් උදෙසිම් ඇත්තෝ යන අදහස ද කියැවේ.

‘භෙදාය පරක්කමෙය්‍ය’ යනු කී හෙයින් භේදයට හේතුවන කරුණක් ගෙන පවසන්නට පෙර පක්ෂපර්යේෂණාදි කාලයේ වුවත් සමනුභාසන කම් කළ හැකිය. එබඳු මහණහු වෙන්ව හෝ සඟමැදට හෝ ගෙන **‘මා ආයස්මා සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස භෙදාය පරක්කමි’** යනාදීන් කිවයුතු. තෙවරක් කියාත් නො හළහොත් දුකුළා වේ. ඉක්බිති ඤත්ති චතුත්ථකම්වදන් කියා සමනුභාසනකම් කළ යුතු. අවසන් **‘ය්‍ය’** කාරයෙන් පසු සඟවෙසෙස් වේ.

අපලොකනාදි චතුර්විධ කම් ද, පාතිමොක්ඛුද්දෙසය ද, සඞ්ඝ භෙදයෙහි ප්‍රධාන කාරණයි. වොහාර (-අටළොස් භෙදකරධර්ම පැවසීම), අනුසාවන (–තමාගේ මතය කුළුගැන්වීමට අනුනට කරුණු කීම), සලාකගාහ (–ස්ථිර කරගනු පිණිස තම මතය කැමැත්තවුන් ලවා ලහපත් ගැන්වීම) යන තෙකරුණ එයින් පූර්වභාග ක්‍රියායි. සිවුනමක් එක් සිම්හි වෙන්ව සඞ්ඝකම් කළවිට සඞ්ඝයා භින්නවූයේ වේ.

සප්තදශාකාරය.

6 **ආපත්ති**-ඤත්තියෙන් දුකුළා ද, කම්මවාචා දෙකින් ථුල්ලැසි ද, ‘යස්ස නක්ඛමති සො භාසෙය්‍ය’ යන තෙවන කම් වදනේ ය්‍යකාරයට පැමිණි පසු සඟවෙසෙස් ද වේ.

7. **අනාපත්ති**-සමනුභාෂණ කම් නො කරනු ලැබුවහුට ද, හළහුට ද, උම්මත්තකාදීනට ද සඟවෙසෙස් නැත. ආදිකම්මික දෙව්දත් හට සමනුභාසන කම් නො කළ හෙයින් සඟවෙසෙස් නො වී. (අරිට්ඨසික්ඛය හැර අන්සියලු සමනුභාසනයන්හි මෙසේය.)

9. **අඞ්ග**-භෙදාය පරක්කමනං, ධම්මකම්මෙන සමනුභාසනං, කම්මවාචා පරියොසානං, අප්පටිනිස්සජ්ජනං යි සතරෙකි.

10. **සමුට්ඨාන**-කාය වාචා චිත්ත සංඛ්‍යාත සමනුභාසන සමුට්ඨානයි.

11. **ක්‍රියා**-'හරනෙමි'යි කාය විකාර හෝ වාග්භෙද හෝ නො කරන්නහුට ඇවැත් වන බැවින් අක්‍රියායි.

12. **සඤ්ඤා**-නො හරින්නෙමි යන සංඥව නැත් නම් ඇවැනින් මිදෙන බැවින් සඤ්ඤාවිමොක්ඛයි.

13. **චිත්ත**-නො හරින්නෙමියි දන්නා සිතින් සචිත්තකයි.

——:o:——

11. දුතිය සඞ්ඝභෙද සික්ඛා.

සඞ්ඝභෙදයට උත්සාහ දරන මහණහුට- ඔහුගේ ලබ්ධිය, කැමැත්ත, අභිප්‍රාය ගෙන ඒ අනුව පිළිපදනා හෙයින් අනුවත්තක වූ, සමගවූවන් බිඳුවාලන කලහකාර වදන් පවසන හෙයින් වග්ග වාදවූ, දෙතුන් නමක් භික්ෂූන් වුව හොත් පිළිපැදියයුතු ආකාරය මෙසින් කියැවේ. සඞ්ඝයා සඞ්ඝයාට නිග්‍රහවශයෙන් කම් නො කැරෙන හෙයින් දෙතුන් නමයයි කියැවිණ. උබ්බාහිකාදි සම්මුති කම් බොහෝ දෙනාට ද කැරේ.

——:o:——

12. දුබ්බචසික්ඛා.

92. දුබ්බචත්තිකො.

"දුක්ඛෙන වත්තබ්බො අනුසාසිතුං අසක්කුණෙය්‍යො ති සභාවො අස්සා'ති-දුබ්බචත්තිකො" දුබ්බචභාවයට හෙතුවූ

1. නැති ගුණ ඇතියේ දනිත්වයි සිතන බව ද, පිළිගැන් මෙහි අමාත්‍රඥ බව ද,
2. තමන් හුවන බව ද, අනුන් ගරහන බව ද,
3. කිපෙනසුලු බව ද,
4. ක්‍රොධය නිසා ඇතිවන නැවත නැවත සිත් පැටලීම ද,
5. දුර්මෝචනීය බලවත් උපනාහය ද,
6. කෝප සහගත වදන් කීම ද,
7. චොදකයාට විරුද්ධව සිටීම ද,
8. චොදකයාට වදනින් අපහාස කිරීම ද,
9. චොදකයාට "තෝත් මෙ නම් ඇවැත් අවත්හි" යි පෙරළා කීම ද,
10. අන්කරුණින් අන්වදනින් ප්‍රස්තුතය යටපත් කිරීම ද,
11. සිය පවත් සපුරා හෙළි කොට නො බිණීම ද,

12. අනුන්ගේ ගුණ මැකීම ද, පරගුණ සියගුණ හා සම කිරීම ද,

13. පරසම්පත් නො ඉවසීම ද, සියසම්පත් සඟවාලීම ද,

14. අසත් ගුණ ප්‍රකාශනය ද, කළ වරද සැඟවීම ද,

15. නො නැමෙන බව ද, උන්නතිස්වභාව ද,

16. ස්වභාවය ඉක්ම සියදෘෂ්ටිය පරාමර්ශනය කිරීම ද, එය දැඩිව ගැන්ම ද යන විසින් සොළොස් ආකාරවූ හෝ පලාසාදිත්‍රය වෙන ම ගෙන එකුන්විසි ආකාරවූ හෝ ධර්මයන්ගෙන් යුක්තබැවින් තමා කෙරෙහි පැවති අනුසසුන් බුහුමන් පෙරටුව නො ගෙන නුහුරට ම ගන්නා තැනැත්තේ දුබ්බචයායි.

93. උද්දෙස පරියාපන්නො.

'උද්දිසියතී'ති-උද්දෙසො (-පාතිමොක්ඛො), තස්මිං පරියාපන්නා අන්තොගධා-උද්දෙසපරියාපන්නා' සියලු ශික්ෂාපද ප්‍රාතිමොක්ෂයෙහි ඇතුළත් වේ. අධිශීල ශික්ෂාලාභයට උපාසභූත විනය ප්‍රඥප්තිහු සික්ඛාපද යන්නෙන් ගැනෙති.

94. සහධම්මිකං වුච්චමානො. (කරණත්ථෙ දුතියා.)

පස්සහ දැමියන් විසින් හික්මිය යුතු හෙයින් හෝ ඔවුන් සතු හෙයින් හෝ බුදුන් පැනවූ සිකපද සහධම්මික නමින් කියැවේ· ධම්මසද්ද කාරණාර්ථයයි ගෙන 'කාරුණ්‍ය සහිතව කියනු ලබන්නේ' යන අරුත ද ගතහැකියි. **'මා වචනාය'** යන තන්හි 'වචනාය' යනු අපාදානාර්ථයෙහි චතුර්ත්‍යියි අක්ඛක්ඛමක්ඛක්ඛවුටඨාපනය නම් අවත් ඇවැතින් නැගී සිටීමයි. කම්වදන් අවසනැ සඟවෙසෙසි.

---

13. කුලදූසන සික්ඛා.

95. ගාමං වා නිගමං වා

පවුරු රහිත ව අවුණු සහිත වූයේ නිගමයයි. 'පවුරු අවුණු සහිතවූයේ නගරයයි. ගාම සදින් නගරය ද ගැනේ. ග්‍රාමාදිය නිසා සිවුපසය ලැබෙන බැවින් ගම් ඇසුරු කොට විසීම වේ.

96. කුලදූසකො.

'පුප්ඵදානාදිහි මනුස්සානං සද්ධං විනාසෙන්තො කුලානි දූසෙතී'ති-කුලදූසකො' සැදැහැවත් කැත් බමුණු ඈ කුලයන් ලාභාශාවෙන් මල්ඵලාදිය දී සතුටු කොට ගත් සඳ, එසේ නො

කරන ලජ්ජීමහණුන් කෙරෙහි ඔවුන්ගේ ශ්‍රද්ධාහානිය වේ. එය කුලදූසනය යි.

සපු ඉද්දෑදි මල්වගී දීම, අඹ-දඹ-තැඹිලි ආදි ඵලවගී දීම, මහරි ආදි සුනුවගී දීම, පියෙවිමැටි තිල්මැටි ඈ මැටිවගී දීම, දූහැටි දඬු දීම, හුණදඬු ඈ දීම, වෛද්‍යකම් කිරීම, ගිහියන් ගේ හසුන් ගෙන යාම යන අට **කුලදූසන කර්මයි.** කුලසඞ්ග්‍රහ තකා තමාසතු හෝ අනුන්සතු හෝ දෑ දීමෙන් දුකුලා ද, සඝසතු දෑ අධිපතිභාවයෙන් දීමෙන් ථුල්ලැසි ද, සොරසිතින් දීමෙන් අගයේ පමිණින් පරිජි ආදිය ද, සිදු වේ. කුලදූසනයෙන් උපන් පසය පස්සභදූමියනට ම නො වටී.

97. පාප සමාචාරො.

'මාලාවච්ඡ රොපණාදයො පාපකා සමාචාරා අස්සා'ති-පාපසමාචාරො' ආදි සදින් රොපාපන, සිඤ්චන, සිඤ්චාපන, ඔචිනන, ඔචිනාපන, ගන්‍ථන, ගන්‍ථාපනයෝ ගැනෙති. කුලසඞ්ග්‍රහ සඳහා මල්පලරුක් තමා සිටුවීමෙන් ද, අනුන් ලවා අකැපබසින් සිටුවවීමෙන් ද පචිති හා දුකුලා වේ. ආරාමය සඳහා ද ඡායා සඳහා ද, තෙරුවන් පුදනු සඳහා ද කැපබසින් රොපාපනය වටී. කුල සඞ්ග්‍රහ තකා කැපදිය හෙවත් ප්‍රාණීන් රහිත දිය වක්කළ ද, වැක්කරවුව ද දුකුලායි. **'පරිභොගත්ථාය පන සයං සිඤ්චනෙ අකප්පිය වොහාරෙන සිඤ්චාපනෙ ච දුක්කටං'** යනු බැවින් පරිභොග සඳහා කැපවහරින් වැක්කරවිය හැකි බව පැනේ. පුද පිණිස රොපිතයට කැපදිය දැමුව ද වටී. අකප්පිය වොහාර, කප්පිය වොහාර, පරියාය, ඔභාස, නිමිත්තකම්ම යන පස ම කුලදූසනයේ දී නො යෙදේ.

98. ආයස්මා ඛො කුලදූසකො......

මෙසින් පබ්බාජනීයකම් කිරීමට සුදුසු බව කියැවේ. මෙබඳු මහණකු දුටුවිට, චොදනා කොට ඇවැත ආරොපණය කොට ඤත්ති චතුත්‍ථ කම්වදන් කියා පබ්බාජනීයකම් කළයුතු. කම්කරනු ලැබූ වන් දූසනය කළ ගම්හි ද, විසූ වෙහෙර ද නො සිටිය යුතුයි. අන් ගමෙක වැස ද එගමට පිණ්ඩචයර්‍යාවෙහි නො යා යුතු.

99. එවඤ්ච සො භික්ඛු......

'සො භික්ඛු' යන්නෙන් පබ්බාජනීය කම් කරනු ලැබූ මහණ ගැනේ. ඔහු,

1. උපසම්පදාවේ දී උපාධ්‍යාය කම්වාචාචාර්‍ය්‍යයන් නො වීම,
2. ආගන්තුකයනට නිස නො දීම,
3. උපාධ්‍යායව අලුත් හෙරණුන් නො ගැන්ම,
4. භික්ඛුනොවාදසම්මුති නො ඉවසීම,
5. සම්මත වුවත් ඔවා නො දීම,
6. පබ්බාජනීයකර්මයට හෙතුවූ ඇවැතට,
7. එවැනි අන් ඇවැතකට,
8. එයට ද වඩා ලාමක ඇවැතකට නො පැමිණීම,
9. පබ්බාජනීය කම්වදන් නො ගැරහීම,
10. කම්කළ මහණුනට අවමන් නො කිරීම,
11. පුවතත් මහණහුගේ පොහෝ, 12. පවාරණ නො වැළකීම,
13. තම බසෙහි අනුන් නො හැසිරවීම හෙවත් අණ නො දීම,
14. පාමොක් උදෙසීමාදියෙන් වෙහෙර දෙට තැන් නො දූරීම,
15. චොදනා සඳහා අවසර නො ගැන්ම, 16. චොදනා නො කිරීම,
17. මේත් පෙර ඔබ වරදෙකියි සිහිපත් නො කිරීම,
18. මහණුන් ඔවුනොවුන් කලහයෙහි නො යෙදවීම,

යන අටළොස් වත් පිරිය යුතු.

එසේ වත් නො පුරමින් භික්‍ෂුනට අගතිගාමීහයි චොදනා කෙරේ නම්, පරිභව කෙරේ නම් එයින් මුදවනු පිණිස (කුලදූසන යෙන් වැළකීමට නො වේ) **'මා ආයස්මා අවච'** යනාදීන් කරුණු කිවයුතු. තෙවරක් කියාත් නො හළහොත් දුකුළායි. ඉක්බිති සඟ මැදට ගෙන තුන් යළක් කිවයුතු. නො හළහොත් දුකුළායි. අව- සන්හි සමනුභාසනකම් කළයුතු. කම්මවාචා පරියොසානයේ සඟ වෙසෙස් වේ. **'පක්කමතායස්මා'** යනාදියෙන් පබ්බාජනීය කම් ලද්දහු ගේ වත් කියැවේ. අටළොස්වත් පුරා ඉල්ලූකල කම්මපටි- ප්පස්සම්භය (-අවලංගුකිරීම) කළයුතු. එහෙත් දූසනය කළ කුල යන් ගෙන් රහත් ව ද පසය නො පිළිගතයුතුය.

---

100. **නව පඨමාපත්තිකා.**

'පඨමං ආපජ්ජති එතෙසන්ති-පඨමාපත්තිකා' වරද කළ කෙණෙහි ඇවැත් වන ශික්‍ෂා පඨමාපත්තිකයි. තුන්වන සමනු භාසන කර්මාවසානයේ දී ඇවැත්වන ශික්‍ෂා යාවතතියකයි.

101 **ජානං පටිච්ඡාදෙති.**

කරුණු දශයෙකින් සඟවෙසෙස් ඇවැත පටිච්ඡාදනය වේ.

1-2. ආපත්ති ච ආපත්තිසඤ්ඤී ච- සඟවෙසෙසක් වීම ද, වස්තුවශයෙන් (-අසුචිමොචනාදි ව්‍යතික්‍රම මාත්‍ර වශයෙන්) හෝ නාම වශයෙන් හෝ එබව දැනීම ඇතිබව ද වේ. මෙසේ ඇතිව අන් භික්ෂුවකට නො දන්වා අරුණ නඟාලූව හොත් ගුරුඇවැත පටිච්ඡන්න වෙයි. නිරවැතැයි හෝ අන් ඇවැතැකැයි හෝ වෙමතිකව හෝ සැඟවූව ද ඡන්න නො වේ. ලුහු ඇවැතැකැයි සිතා ගුරු ඇවැත දෙසුව ද නො දෙසුණේ වේ.

3-4. පකතත්තො ච පකතත්තසඤ්ඤී ච- උක්ඛෙපනීය කම් නො ලැබූ සමානසංවාසකයකු බව ද, එබඳු සත් ඇති බව ද; උක්ඛිත්තකයා ආරොචනය නො කළ ද පිළිසත් නො වේ.

5-6. අනන්තරායිකො ච අනන්තරායිකසඤ්ඤී ච-ගමනට බාධක රාජචොරාදි දස අනතුරු නැතිබව ද, එබව දැන්ම ද.

7-8. පහු ච පහුසඤ්ඤී ච-මහණකු කරා යාමටත් ආරොචනය කිරීමටත් හැකි බව ද, එබව දැනීම ද; හැකියාව ඇතිව 'නො හැක්කෙමි' යන සංඥාවෙන් ඡාදිතවූව ද අච්ඡාදිතයි

9-10. ඡාදෙතුකාමතා ඡාදනා-සඟවනු කැමැත්ත ද, සැඟවීම ද; හුදෙකලා වසන භික්ෂුවක් ඇවැතට පත්ව සභාගමහණකු ගේ පැමිණීම අපෙක්ෂාවෙන් හෝ සිව්න තැනකට යාමෙන් හෝ රාත්‍රි ඉක්ම ගිය ද ඡන්න නො වේ. තමා හා අවෛරී සභාගමහණකුට මෙනම් ඇවැතට පත්වීමියි දැන්වියයුතු. පිළිසත් කිරීමෙන් දුකුළාවෙක් ද වේ.

102. අකාමා පරිවත්ථබ්බං.

සඟවෙසෙස් ඇවැත් ඇවදුණහුට සඟමොක් නො නිපදෙන බැවින් නො කැමැත්තහු විසිනුදු පිරිවෙස් සමාදන් ව විසිය යුතු පරිවාසය පටිච්ඡන්නපරිවාසාදි ප්‍රභෙද ඇත්තේය.

පරිවාසය.

- **පටිච්ඡන්න පරිවාස**
- **සුද්ධන්ත පරිවාස**
  - **චූලසුද්ධන්ත**
  - **මහාසුද්ධන්ත**
- **සමොධාන පරිවාස**
  - **ඔධානසමොධාන**
  - **අග්ඝසමොධාන**
  - **මිස්සක සමොධාන**

1. **පටිච්ඡන්නපරිවාසය**-'**පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා සති දාතබ්බො පරිවාසො**' පිළිසන් දිනගණන් දන්නා මහණහුට දෙන පිරිවෙසයි. සුක්කවිස්සට්ඨි කායසංසග්ගාදි නානාවත්ථුක ඇවැතට පත් වුවත් '**සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකායො**' යි වස්තුකීර්තන වශයෙන් හෝ '**සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං**' යි නාමමාත්‍රවශයෙන් හෝ වාක්‍ය ගත ද ඇවැතින් නැගිය හැකියි.

2. **සුද්ධන්තපරිවාසය**-'**සුද්ධන්තතො පට්ඨාය දාතබ්බො පරිවාසො**' රාත්‍රිපරිච්ඡේදය මුළුල්ල ම හෝ කොටසක් හෝ නො දන්නහුට ද, සිහි නො කළ හැක්කහුට ද, විමති ඇත්තහුට ද දෙන පරිවාසයයි. එය ද්විප්‍රකාරයි. උපසම්පදාව ලත් දින පටන් අනුලෝම වශයෙන් හෝ, සඞ්ඝයාට ආරෝචිත දින පටන් පිළිලෝම වශයෙන් හෝ, තමන් සුද්ධ ව සිටි දින ගණන හැරපියා, සෙසු අපරිසුද්ධ දින සඳහා ලබාගන්නා පිරිවෙස **චූළසුද්ධන්තයයි**. එසේ අනුලෝම පිළිලෝම විසින් රාත්‍රිපරිච්ඡේදය නොදන්නහුට ද, විමති ඇත්තහුට ද දෙන පිරිවෙස **මහාසුද්ධන්තයයි**. එය ගත් දින පටන් උපසපන් වූ දිනතෙක් රාත්‍රි ගැණ, එපමණ දිනගණනක් සමාදන් ව විසිය යුතුය.

3. **සමොධාන පරිවාසය** - මෙය ත්‍රිවිධයි. පිරිවෙස් ගෙන වත නික්ෂේප නො කොට වසනසඳ පත් ඇවැතක් පිළිසන් වී නම්, පළමු රැකි පරිවාස-මානත්තවල දින ගණන් මකා, මුල් ඇවැතට දෙවැන්න ද බහාලීමෙන් කැරෙන මූලායපටිකස්සනය කොට, තදනන්තර ව දියයුතු පරිවාසය **ඔධාන සමොධානයයි**. අනන්තරාපත්තිය අපටිච්ඡන්න නම් මූලායපටිකස්සනය පමණක් කොට මුල සිට පිරිවෙස් පිරිය යුතුය. දිනක් දෙදිනක් ආදිවශයෙන් පිළිසන් ඇවැත් ඇතහොත්, වැඩියෙන් පිළිසන් ඇවැතේ දිනගණනට සෙස්ස ද ලා දෙන පිරිවෙස **අග්ඝසමොධානයයි**. මෙය සභාග වස්තුක ආපත්තීන් පිළිබඳ ව වේ. සුක්කවිස්සට්ඨි-කායසංසග්ගාදි නානාවත්ථුක ඇවැත් එකට මුසු කොට දෙන පිරිවෙස **මිස්සකසමොධානය** යි. (පටිච්ඡන්න පරිවාසයෙන් ද නැගිය හැකියි.) "**අග්ඝසමොධානො නාම සභාගවත්ථුකායො සම්බහුලා ආපත්තියො ආපන්නස්ස බහුරත්තිං පටිච්ඡාදිතාපත්තියං නික්ඛිපිත්වා දාතබ්බො. ඉතරො නානාවත්ථුකානං වසෙනාති අයමෙතෙසං විසෙසො**" යනු වජිරබුද්ධි පාඨයි. මේ වෙසෙස ලක්ෂණමාත්‍රයෙක යනු **විනයාලඞ්කාරටීකායි**.

පරිවාසය සමාදන්වූවහු විසින් පෙළේ එන ආරෝචන වාක්‍යයේ අදහස නො හැර කවර බසෙකින් තමුදු භික්ෂූනට ආරෝචනය කළයුතු. පෙර කී අටලොස්වත් ඇතුළු අනූසතරක් වත් පිරියයුතු.

නො පිරුව හොත් වත්තභෙදයෙහි දුකුළායි. "**සහවාස** විප්පවාස-අනාරොචන" යන තුනින් පරිවාසයේ රාත්‍රිච්ඡෙදය වේ. එක් ඡදනය ඇති සෙනස්නෙහි පකතත් මහණකු සමග සයනය කිරීම **සහවාසයයි**. අන් පාරිවාසිකයකු හා ද නො විසිය යුතු. පකතත් මහණුන් නැති අවසෙක තනිව විසීම **විප්පවාසයයි**. (සමාදන්වූ පසු මහණුන් ගිය ද වරද නැත.) වෙහෙරට ද, විහාර උපචාරයට **ද**, පැමිණි ආගන්තුකාදීනට නො ඇරොජීම **අනාරොචනයයි**. සඟමැද පිරිවෙස් ගත්තහු විසින් එක් මහණකු වෙත නික්ෂෙප කරන්නට **ද** සමාදන් වන්නට ද හැකි වෙයි.

102. භික්ඛු මානත්තාය.

භික්ෂූනට මානතය පිණිස නො කඩ කොට සරැයක් විසිය යුතුය. මෙය සිවුවැදෑරුම්ය. පිළිසන් නො වූ ඇවැතට පිරිවෙස් නො දී දෙනුලබන්නේ **අප්පටිච්ඡන්න මානත්තයයි** වැස නිම කළ පිරිවෙස් ඇත්තහුට **පටිච්ඡන්නමානත්තය** ද, මෙහෙණියනට **පක්ඛමානත්තය** ද, මූලායපටිකස්සනය කරනු ලැබ පිරිවෙස් විසූ මහණහුට **සමොධානමානත්තය** ද දෙනු ලැබේ. මානත්තචාරීයාත් පෙරකී සේ වත් පිරීම **ද**, ආරොචනය ද, කළ යුතුය.

සහවාසය, විප්පවාසය, අනාරොචනය, ඌන ගණයෙහි චරණය යන සිවු කරුණින් මානතේ රාත්‍රිච්ඡෙදය වේ. මානත සමාදන් වීමේ දී උපසපන් සිවුනමක් වත් සිටිය යුතුය. සමාදන් වූ පසු ඒ භික්ෂූන් බැහැර ගිය ද ඌනගණයෙහි චරණය නො වේ. නික්ෂෙපය එක් නමක් වෙත ද කටහැකියි. නික්ෂෙප නො කොට පුරන විට ද මේ ආරොචනය දිනපතා කළයුතු වේ.

103. අබ්භානකම්මං.

අබ්භානකම් වශයෙන් සඟමැදට ඇතුළත් කොට ගත යුතුය. හෙවත් ඔසාරණය කටයුතුය.

සඞ්ඝාදිසෙසපරිච්ඡෙදය නිමි.

:o:

පඨම අනියත.

104 මාතුගාමෙන

එදවස උපන් දැරිය ද ගැනේ. **'එකො'** යන්නෙන් විඥ පුරුෂ යකු නැති තැන හුදෙකලාව සිටින මිහණි ද, **'එකාය'** යන්නෙන් එබඳු එකලා මාගම් ද කියැවෙති.

105. රහො

අප්‍රකාශ ව සිටීමයි. සිදුවිය හැකි ඇවැතින් මිදීමට හෙතුවන කිසිවෙක් ඉඳුරන් හමුවෙහි නො වේ නම් එහි අප්‍රකාශතාව ලැබේ. මෙය **'චක්ඛුස්ස රහො, සොතස්ස රහො'**යි ද්විප්‍රකාරයෙන් පද-භාජනියෙහි ප්‍රකාශිතයි. ඇස් නෙරුම්, බැම් නැගුම්, හිස සැලුම් ආදිය නො පෙනෙතොත් **'චක්ඛුස්ස රහො'** යන්න ලැබේ. පියෙවි කථාව ඇසෙන දෙලොස්රියන් පෙදෙස ඇතුළත යමකු නො වතොත් **'සොතස්ස රහො'** යන්න ලැබේ. මේ සිකපදයෙහි ලා 'සොතස්ස රහො' යන්න නො ගැනෙන බව අටුවාහි එයි. **'සක්කා හොති මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිතුං'** යන ආදිය කි නිසාය. **"අපෙනා මාදසහත්ථෙපි ඕකාසෙ"** යන ආදියෙන් දෙලොස් රියන් ප්‍රදෙශයතුළ යමකු සිටිය හොත් ඇවැත් නො වේ යයි කියේ, අපටිච්ඡන්නාසථානයෙහි දෙවෙනි අනියතය අනුව 'සොතස්ස රහො' යනු වශයෙන් ද ඇවැත් පිරිසිදීමටය යනු **සාරත්ථදීපනී** මතයයි· ඇසට දෙලොස් රියනට වඩා පැනෙන නිසා ද්වාදසහත්ථ නියමය ශබ්දය පිළිබඳවය යනු **විනයාවන්ගි** එයි.

106. **පටිච්ඡන්නෙන ආසනෙ.**

භිත්ති-වෘක්ෂ-තිරාදියෙන් පිළිසන් ස්ථානයයි.**'කම්මයොග්ගං-කම්මනියං'** වරද සිදුකිරීමට සුදුසු ස්ථානයයි. හිඳම නිඳන බැවින් නිදීම ද හිඳුමට සඞ්ග්‍රහ කොට **'නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය'** යනු උක්තයි.

107. යෙන වා සා.

විකල්පාර්ථ වා ශබ්දයෙන් 'තෙන සො භික්ඛු කාරෙතබ්බො වා' යනුවෙන් සම්බන්ධ කොට **'කාරෙතබ්බො වා පටිජානමානො න වා කාරෙතබ්බො අපටිජානමානො'** යි අර්ථ නතයුතු බව වජිර බුද්ධිය කියයි. මෙහි කි උපාසිකාව නම් ආශ්‍රාවිකාවකි. 'පටිජාන-මානො'ව තෙන සො භික්ඛු කාරෙතබ්බො' යි අධ්‍යාහාර කොට අර්ථගතයුතු.

අරිසැවියක දක නිසජ්ජාදි ආකාරයන් සමග **'අයෙහා මයා දිට්ඨො මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවමානා'** යනාදීන් කිව ද, චුදිතකයා අලජ්ජියකු වුව ද, ප්‍රතිඥවෙන් ම ඇවැත් කළයුතු. ඇසින් දුටු දේත් ඇතැම්විට සත්‍යය ම නො වන බැවිනි. ත්‍රිවිධ ආපත්තීන් අතුරෙන් කවර ඇවැතෙක්දැයි ඒකාන්ත නො වන බැවින් අනියතයි. මේ ශික්‍ෂාව පළමුපරිජි, කායසංසග, රහොනිසජ්ජා (අචෙලක වග්ග 4) යන ශික්‍ෂාපදයන්ගේ වශයෙන් දක්විණ.

සප්තදශාකාරය.

6. **ආපත්ති**-රහස්සාදයෙන් (-මාගම හා ඒකලාව හිඳ හසන ලපන කායසංසගාදිය කෙරෙම් යි පැවති ආස්වාදරාගයයි. රහොනිසජ්ජස්සාදයේ මෛථුනරාග ස්වභාව නැතත්, ඒ පිළිබඳ ක්ලේශයක් යයි ටීකාවල ප්‍රකාශිතයි.) මාගම වෙත යන රිසියෙන් කැරෙන අක්ඛි අඤ්ජන, පාරුපන, පාදඨපන ආදි සියලු පියොව්හි දුකුළා ද, මාගම හිඳිනා අස්නෙහි හිඳුත් ම පචිති ද වේ. හුදෙකලා හිඳීමෙන් දුකුළායි. බොහෝ කතුන් හා හිඳුව ඔවුන් ගණනින් ද, නැඟි නැඟී හිඳුත් පියෝ ගණනින් ද, පචිතියි. තමා පතා ගිය මාගම නො ව අනෙකක අවුත් හින්ද හොත් අසුද්ධසිතින් ගිය නිසා ආස්වාදය ඉපදීමෙන් පචිතියි. සුද්ධසිතින් ගොස් හිඳගත් මහණ වෙත මාගමක් අවුත් හුන්න හොත් රහස්සාදය උපනත් චිත්තොත්පාදමාත්‍රයෙන් ඇවැත් නො වේ. එබඳු ආස්වාද උපන් මහණ වහා නැඟී සිටිය යුතු බව ද, නො නැඟිට්ට හොත් අක්‍රියයෙන් පචිති වන බව ද කියැවේ.

7. **අනාපත්ති**-අන්ධ නො වූ විඥ මිනිසකු උපචාරගත ව සිටුනා විට ද, සිටියහුට ද, රහස් සංඥ නැත්තහුට ද, වික්‍ෂිප්ත සිත් ඇත්තහුට ද පචිති නැත. වැසූ දෙර ඇති ගබඩාවේ එළිපත වෙත විඥයකු සිටිය ද ඇවැත් වේ. මහණහු හුන් දෙළොස් රියන් මානයේ අන්ධයකු විනාතපර ව හෝ කපිමිද්ධ යුක්තව හෝ (-ඇස් අරිද්දෙයි කාංක්‍ෂා වන බැවින්) සිටිය හොත් පචිති නැත. සමීපයේ අන්ධයකු සිටිය ද, වැද හෙව මහනිදි නිඳන අනන්ධයකු සිටිය ද, සත්‍රීන් දහසක් සිටිය ද, ඇවැතින් මිදිය නො හේ.

දුතිය අනියත.

මෙහි කියැවෙන්නේ පිළිසන් නො වූ අස්නෙකි. භිත්ති ද්වාරාදියෙන් නො වැසුණ අසුනයි. පවුරු පිරිකෙව් ඇතත් සැමිදුල් විහාරමිදුල් අපටිච්ඡන්නමැයි. මෛථුනසේවනයට සුදුසු නො වූ තැනක් බැවින් නාලංකම්මනීයභාවය වේ. දුට්ඨුල්ලවාචාව මුඛ්‍ය වශයෙන් ගැනුණ ද, අත්තකාමපාරිචරියා, කායසංසග්ග, රහො නිසජ්ජාවෝ ද ඇතුළත් වෙති. (කායසංසග්ග කියූ විරූ බැවින් මෙහි නො යෙදේයයි ද යෙත්.)

108. රහො නිසජ්ජං සාදියෙය්‍ය.

'සොතස්ස රහො' යන්න මෙහි දී ගැනේයයි සාරත්ථදීපනියේ දැක්වුණ ද, කයිනුදු දුට්ඨුල්ලොභාසය සිදුවන බැවින් **'චක්ඛුස්ස රහො'** යන්න ද යෙදේ. දොළොස් රියන් මානයේ අනන්ධ අබධිර විඥයකු නැතිවිට රහස් හිඳීම සිදු වේ. අනන්ධ අබධිර විඥ මාගම්ක හෝ පිරිමියකු හෝ දොළොස් රියන් උපචාරයෙහි සිටිය ද හුන්න ද නිදුව ද ඇවැත් නො වේ. ඇස් ඇති බිහිරා තුළුල් තෙපුල් නො අසයි. ඇස් නැති අබධිරයා කායසංසග්ග හෝ කායික දුට්ඨුල්ලොභාසය හෝ නො දකී. එහෙයින් ඒ දෙදෙන කාරණ නො වෙති. ප්‍රථමානියතයෙහි ස්ත්‍රීන් සිටිය ද ඇවැනි. ඔවුන් මෛථුනය පිළිසොයන බැවිනි. මෙහි ස්ත්‍රිය ද නිරාපත්තිකරයි.

කායචිත්ත, වාචාචිත්ත, කායවාචාචිත්ත යන සමුට්ඨානත්‍රිකය ම මෙහි ලැබේ. කායසංසග්ග කෙරෙමින් තුළුල් තෙපුල් බණනා විට හෝ තුළුල් තෙපුල් කියමින් හිඳිනා විට හෝ කායවාචාචිත්තය ලැබේ. හුදු දුට්ඨුල්ලය ද එයින් ලැබේ. මේ ශික්ෂාවේ රහස්සාදය නම් මාගම්කා හා රහස් ව හිඳ තුළුල් තෙපුල් කීමේ ආස්වාදයයි. (අචෙලකවග්ග 5 වැනි ශික්ෂාව අනුව පචිනිය වේ.)

අනියතවල ප්‍රයෝජනය.

ආපත්ති විශෙෂයක් නො දැක්වෙන හෙයින් අනියත දෙසිකය නිරර්ථකයයි නො ගත යුතුය. විනයවිනිශ්චයාවස්ථාවන්හි දී චූදිතකයාගේ ප්‍රතිඥවෙන් ම ඇවැත් නියම කළයුතු බවට ධාරය මින් විවර කළහ. මෙහෙණියන් පිළිබඳව ද මේ න්‍යායය සාධාරණ සේ ගතහැකි බැවින් ඔවුනට අනියත නො දැක්විණ. ප්‍රථම සිඛයේ **'පටිච්ඡන්නෙ ආසනෙ'** යි දැක්වූ ඔකාස නියමයෙන් අපටිච්ඡන්නාසනයේ අවාරිතයයි ඇතිවිය හැකි මිථ්‍යාග්‍රාහය දුරලනුපිණිස දෙවැන්න ද ආවශ්‍යක විය. ඔකාසභෙද, රහොභෙද, රහොනිසජ්ජස්සාදභෙද විසින් ද දෙක්හි නානාත්වය වේ. පරිජ් ද සඟවෙසෙස් ද

පච්ඡින්දූයි ඇවැත අනියත කල, ප්‍රතිඥාවෙන් ම පරිජි ආදිය ආරෝපණය කරනු ලැබේ. විශෙෂාපත්ති අදශීනයෙන් ග්‍රන්ථාන්තයේ අනියත දුක්ඛියයුතුයයි සිතිය හැකි වුවත්, ගරුකාපත්ති මිශ්‍රිත හෙයින් එසේ නො යෙදිණ. ඇවැතක් කැලම නො දක්වෙන බැවින් ආදියේ ද නො යෙදේ.

අනියතුද්දෙසය නිමි.

——/०/——

1. පඨම කඨිනසික්ඛා.

109. නිට්ඨිතචීවරස්මිං.

කඨිනය අතුළවූනට පස්මසක් පස් අනුසස් ලබාගැනීමට චීවර පළිබොධ ආවාසපළිබොධ යන දෙකින් එකක්වත් නො සිදී පැවැත්ත යුතුය. ආනිසංසමූලක චීවරයක් හෝ පච්චාසාචීවරයක් හෝ මේහි චීවරසඳින් කියැවේ. සම්පූර්ණයෙන් සිවුර මසා අවසන් කිරීම, සොරුන් පැහැරගෙනයාම, වේයන් කෑම, ගින්නෙන් දැවීම, අසුවල් තැනින් ලබමි යි බලාපොරොත්තු වූ වස්ත්‍රයක් නො ලැබීයාම යන මේවායින් කවරක් සිදුවූවත් චීවරපළිබොධය සිදීයයි. **'පළිබොධාති කඨිනත්ථාරස්ස අනුපච්ඡින්නපච්චයා'** යනු වජිරබුද්ධියි. 'නිට්ඨිත චීවරස්මිං' යන්නෙන් චීවරපළිබොධමාත්‍රය නැති බව කියැවේ. කඨිනානිසංස සිදීමට බාධක කාරණ පළිබොධයයි.

110. උබ්භතස්මිං කඨිනෙ.

මෙයින් ආවාසපළිබොධාභාවය (-ආවාසයෙහි ඇල්ම නැතිබව යනු කඩ්ඛා පිටපති) කියැවේ. අට්ඨමාතෘකාවලින් හෝ අන්තරුබ්භාරයෙන් හෝ කඨිනය ඉදිරේ. **'කඨිනස්සා'ති කඨිනත්ථාරස්ස, උබ්භාරායා'ති වූපසමාය අපවත්තනායා'** යනු වජිරබුද්ධියි.

වස් විසුම.

දෙරබා දෙරවූ ඇති සෙනස්නෙක්හි වසන්මස්හි වස් වසන සේ බුදුහු අනුදත්හ. නො කඩ කොට තෙමස විසූ මහණනු විසින් කඨිනය ඇතිරිය හැකියි. පස්සහදූමියන් හෝ මාපියන්හෝ ගිලන් කල ඔවුන්ගේ කටයුතු සඳහා ද, පස් සහදූමියන්ගේ විනයකුකුස් මිසදිටු අදහස් දුරලනු සඳහා ද, පරිවාස තජ්ජනීයාදි කම් සඳහා ද, පෞද්ගලික හෝ සඞ්ඝික හෝ සෙනාසනාදියේ කටයුතු සඳහා ද, ගිලන් නො වූ ද තමන්ගේ ආචාර්‍ය උපාධ්‍යායයන් දක්නා සඳහා ද, ආරාධනා නැතත් **සත්තාහකරණීයයයි** ඉටා යාහැකියි. සති කාරණින් යන්නහු විසින් උපචාරසීමාව ඇතුළත සිට 'සත්තාහය

තුළ එම්'යි ආභොග කොට යායුතු. ආභොග නො කොට උපසරයිම් ඉක්මවූ කෙණෙහි වස්සච්ඡේදය වේයයි සෙත්. පළමු ආභොග කොට යන සඳ විසමෘතව ගිය ද වරද නැත්.

මහා පවාරණ දින පවරා හෝ නො පවරා හෝ යන්නහු විසි තුදු සත්තාහකරණීය නිමිත්තක් ඇතිකල මි යායුතු. නො එසේ වුව වස්සච්ඡේදයයි. ප්‍රධාන වශයෙන් පවාරණ දිනය තෙමසට අයත් බැවින්, එදින ගතවීමෙන් පැළවියද සිට වුත්ථවස්ස වන නමුදු, පවාරණ දිනයට අරුණ නැගීමෙන් අප්පවාරිතයෝත් වුත්ථවස්ස වෙතියි **සාරත්ථදීපනියෙහි** ප්‍රකාශිතයි.

සත්තාහකරණීය නිමිත්තක් නැත ද, සත්දින තුළ එම්යි ආභොග කොට ගොස්, එපරිද්දම එත්තහුට දුකුලා මිස වස්සච්ඡේදය නො වේ යන මතය විමසිය යුත්තෙකි. වස් වැසූ දින අරුණ නො තහාම සතිකරණින් යා හැකියි. සත්වැනිදින පැමිණ අරුණ නො නගාම නැවතත් සතිකරණින් යා හැකිය යන මතය **විමතිවිනො-දනියෙහි** බණ්ඩිතයි. එහෙත් සතිකරණින් ගියහුට දෙතුන් දිනෙ කින් පැමිණ අරුණ නො තහා නැවතත් බැහැර යා නො හැකිදැයි විමසිය යුතුය. කෙසේ වුවත් මුල් සත්තාහකරණයේ හැටියට සත් වැනි අරුණ වස්සීමාවේ ගතකළ යුතුය.

කඨිනය.

අන්තරායෙකින් මහපවුරුණෙන් නො පැවරුව ද වස්සච්ඡේදය නො වූවනට කඨිනය ඇතිරිය හැකියි. අතුළ සිවුර තබා සෙසු සිවුරු පිළි ආනිසංස චීවරයි. වස්සාවාසික වශයෙන් ලැබෙන මේ සිවුරුපිළි කඨිනය ඇතුරුවනට අයත්ය. කඨිනය ලැබුවෝත් අනු-මෝදන් වූවෝත් කඨිනය අතුළාහු වෙති. පස් අනුසස් ලබත්. පස් සහදූමියත් විසිතුදු කඨින දියහැකියි. එක්වස්සීමාවෙක්හි බොහෝ විහාර වුවත් එක් තැනකට රැස්ව ඇතිරියයුතු.

i කැපීම මැසීම රැදීම කප්තැබීම ඈ පුබ්බකරණ, ii පරණ සිවුර පසුදිරීම, iii කෙළින්සිවුර අධිඨාන් කිරීම, iv කඨිනත්ථා-රය, v අෂ්ටමාතෘකා, vi උභයපළිබොධ, vii පකකම්තනන්තිකාදි උද්ධාර, viii පස්අනුසස් යන අෂ්ටාඞ්ග දන්නා මහණ කඨිනය ලැබීමට භව්‍යයි.

චීවරශබ්දය වස්ත්‍රාර්ථය ද, නිමකළ සිවුර ද ප්‍රකාශ කරයි. මසා නිමකළ සිවුර කඨිනදානයට අයොග්‍යය යන මතය ගැන **වජිර බුද්ධියෙහි** මෙසේ සටහනි.

"......තස්මා පරිනිට්ඨිත පුබ්බකරණමේ'ව වෙ දායකො සඞ්ඝස්ස දෙති, සම්පටිච්ඡිත්වා කම්මවාචාය දාතබ්බං. තෙන ච තස්මිං යෙව සීමමණ්ඩලෙ අධිට්ඨහිත්වා අත්ථරිත්වා සඞ්ඝො අනුමොදාපෙතබ්බො, කතපුබ්බකරණස්ස පුන කාතබ්බාභාවතො. අත්ථාරකස්ස හත්ථගතමේ'ව හි සඞ්ඝාය උල්ලිඛිතමත්තෙනා'ති ආදි වුත්තං. පරිනිට්ඨිත පුබ්බකරණම්පි පුන ධොවිත්වා විසිබ්බිත්වා කාතබ්බමේ'ව වචනප්පමාණතො'ති චෙ? න, පබ්බජ්ජාධිකාරෙ කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා'ති වචනප්පමාණතො මුණ්ඩකස්ස ජිතො'පි කෙසෙ පරියෙසිත්වා සිරස්මිං ඨපෙත්වා පුන ඔහාරාපෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බප්පසඞ්ගතො" යනුයි.

කඨිනය අතුරන්නහුට ත්‍රිචීවරාධිෂ්ඨානය තිබිය යුතුය. ඉටන් බිඳී ඇත් නම් සුදුසු විනයකම් කොට ඉටාගත යුතු. එහෙයින් **'පරික්ඛාරචොළියකො'පි ආසන්නකාලෙ පරික්ඛාරචොළං පච්චුද්ධරිත්වා තිචීවරාධිට්ඨානෙන අධිට්ඨහිත්වා තෙචීවරිකො හුත්වා කඨිනං අත්ථරිතබ්බං'** යි කඞ්ඛායොජනාවේ කියැවිණ. කඨිනදානයේ දී පස්නමක් ආවශ්‍යකය යන මතය ගැන **"තං පන කඨිනත්ථාරස්ස උපචාරභූතං කඨිනදානකම්මවාචා භණන කාලං සඞ්ඝාය වුත්තන්ති දට්ඨබ්බං"** යනුත් එහිම වේ. එහෙත් පුරාණ කඨිනානිසංස පොතේ කඨින පූජා ලැබීමේ දී පස්නමක්වත් සිටියයුතුය යන අදහස දෙන වැකියෙක් වේ.

ඇතිරීම.

අන්තරවාසකයෙන් කෙළින් අතුරතොත් අධිෂ්ඨිත පැරණි අඳනය **'ඉමං අන්තරවාසකං පච්චුද්ධරාමි'**යි පසුදුරා, අලුත්චීවරය ගෙන **'ඉමං අන්තරවාසකං අධිට්ඨාමි'**යි ඉටා, ඉක්බිති **'ඉමිනා අන්තරවාසකෙන කඨිනං අත්ථරාමි'**යි කීමෙන් ඇතිරීම කළයුතු. ඇතිරීම නම් **'අත්ථරාමි'** යන වාග් භෙද කරණමාත්‍රය බව විනයත්ථ මඤ්ජූසාවේ කියැවේ. එයින් පඤ්චානිසංස අයත් වේ. අනුමෝදන් කරන්නහු විසින් **'අත්ථතං භන්තෙ සඞ්ඝස්ස කඨිනං ධම්මිකො කඨිනත්ථාරො අනුමොදාමි'** යනුවෙන් ද, අනුමෝදන් වන්නහු විසින් **'අත්ථතං භන්තෙ සඞ්ඝස්ස කඨිනං ධම්මිකො කඨිනත්ථාරො අනුමොදාමි'** යනුවෙන් ද තුන්යලක් කියයුතු.

කඨිනත්ථාරකයන් ලබන පඤ්චානිසංස.

1. **අනාමන්තචාරය** ආරාමවාසී මහණහු අතින් නො විචාරා ගම් වැදීමෙන් සිදුවන පචිතිය නො වේ. චාරිත්‍ර ශික්ෂාපදයෙන් (v–6) නිදහස ලැබීමයි.

2. අසමාදානචාරය-තිචීවර නාමයෙන් ඉටු තෙසිවුරින් තමා කැමැති සිවුරක් තබා ගිය ද අරුණු නැගීමෙන් තිසඟි නො වේ. උද්ධෘසිත හෙවත් ද්‍රුතියකඨින සිඛයෙන් නිදහස ලැබීමයි. කඨිනය නො අතුළ හොත් චීවරමාසයතුළවත් මේ නිදහස නැත.

3. ගණභෝජනය 'අපට බත් දෙව්'යි භික්ෂූන්ගේ විඤ්ඤත්තියෙන් හෝ 'අපේ බත ගන්නැ'යි දායකයන් අකැප වහරින් පැවරූ හෝ පස්බොජුන්. සතරදෙනා පටන් වැඩිගණයා සමඟ පිළිගත හැකි වීමයි. (මෙයත් බෙහෙවින් නිමන්ත්‍රණ ඉවසන්නහු පිළිබඳව යෙදේ)

4. යාවදත්ථචීවර-අධිෂ්ඨානය හෝ විකප්පනය හෝ නො කොට කැමැතිතාක් සිවුරු පරිභොග කළ හැකි වීමයි. පඨම කඨින තෙවන කඨින සිකපදවලින් ඇවැත් නො වේ.

5. චීවරුප්පාදය-කඨිනය අතුළ වස්සීමාව තුළට ගෙනවුත් සඞ්ඝයා උදෙසා දෙන සිවුරු පිළි, මළභික්ෂුහුගේ චීවර, ආරාමයේ උපදනා පොල් ආදියෙකින් ලබාගන්නා සිවුරුපිළි ආදි සඞ්ඝික වස්ත්‍ර චිවර ඔවුනට අයත් වේ. මේවාත් ආනිසංස චීවරයි.

කඨිනු'ද්ධාර.

1. පක්කමනන්තිකා- **"පක්කමනං (-උපචාරසීමා'තික්කමනං) අන්තො එතිස්සා'ති - පක්කමනන්තිකා"** කඨිනය අතුළ මහණ කඨිනචීවරයත් රැගෙන නැවත නො එන අදහසින් වස් වැස සිටි ආවාසයේ උපචාරසීමාව ඉක්මවා යා නම් (සිවුර නිමකළ ද චීවරපළිබොධය සිඳීගිය බැවින්) එකෙණෙහි කඨිනානිසංසය සිඳී යයි. එන්නෙමි යි සිතා ගොස් පසුව, පස්මස තුළ කවරද හෝ නොයමි යි සනිටුහන් කොට ගනී නම් එකෙණෙහි අනුසස් නැතිව යේ.

2. නිට්ඨානන්තිකා-කඨිනානිසංස වස්ත්‍රයක් ලත් මහණ බැහැර වෙහෙරකට ගොස්, කෙළින් අනුමොදන්වූ වෙහෙරට නැවත නො යන්නෙමි (මෙසේ සිතීමෙන් ආවාසපළිබොධය සිඳේ.) මෙහි සිට සිවුරු මසාගනිමියි සිතා වසයි. යම් දිනෙක සිවුර මසා අවසන් කිරීමෙන් චීවර නිට්ඨානය වේ ද, එදා චීවර පළිබොධයත් අවසන් වෙයි. කඨිනානිසංස ඉන්පසු නැත.

3. සන්නිට්ඨානන්තිකා- ආනිසංසචීවර වශයෙන් ලැබුණු වස්ත්‍රයක් රැගෙන අන් වෙහෙරකට ගොස් වෙසෙමින් 'සිවුර ද නො මසමි, ආපසු ද නො යමි'යි සනිටුහන්කර ගැනීමෙන් පළිබොධ දෙකම එකවට සිඳෙයි. **"සන්නිට්ඨානං නාම ධුරනික්ඛෙපො"** යනු විනිච්ඡය ටීකායි.

4. **ආවාසපලිබෝධය**-අනුසස් සිවුර ගෙන බැහැර ගොස් ආපසු නො යමි යි (මෙයින් ආවාසපලිබෝධයේ සිදීම විය.) සිතා සිවුර කරනවිට එය සොර සතුරු උපද්‍රවාදියෙකින් විනාශ වී නම් චීවර පලිබෝධයේ ද සිදීම වෙයි.

5. **සවනන්තිකා**-අනුසස් සිවුර ලැබ විස්වූසු අවස ගැන අපෙක්ෂා ඇතිව අන් වෙහෙරකට ගොස් සිවුර නිම් කොට (මෙයින් චීවර පලිබෝධය සිදිණ) වසනසඳ තම වෙහෙර භික්ෂූන් අන්තරුබ්භාර වශයෙන් කෙළින් උදුළ බව ඇසුවොත් ඇසූවිටම ආවාස පලිබෝධයත් සිදීයයි.

6. **ආසාවච්ඡේදිකා**-**'ආසාය අවච්ඡෙදො එතිස්සාති-ආසාවච්ඡේදිකා'** ආවාසාලය හැරපියා බැහැරින් අනුසස් සිවුරු ලබන ආශා ඇතිව ගිය මහණ කවර කාරුණෙකින් නමුදු එය නො ලැබීය. එකල ආසාවච්ඡේදය වීමෙන් පලිබෝධය සිදීයයි.

7. **සීමාතික්කමනන්තිකා**- විස්වූසු වෙහෙර ගැන ආලය ඇතිව සිවුර රැගෙන බැහැර යයි. ආපසු එනවිට චීවරමාස සීමාව හෙවත්-පස්මස බැහැරදීම ගත වේ. මෙහි දී සිවුර නිමකිරීමෙන් චීවරපලිබෝධයත්, පස්මස ගතවීමෙන් ආවාසපලිබෝධයත් සිදේ. සිවුර නො කළහොත් පලිබෝධ දෙකම එකවට සිදේයයි ගත යුතුය. මේ සප්තකයේ දී උවසර සිමින් බැහැර වූවනට අනුසස් නැතිව යේ.

8. **සහුබ්භාර**-ආවාසාලය නො පියා සිවුර රැගෙන බැහැර ගිය මහණහු නැවත පැමිණෙන විට කම්වදනින් කෙළින් උදුරයි. එයින් සෙස්සනටත් තමාටත් එකවිට අනුසස් නැතිව යයි. සිවුර නො කර, කිරීමට සොත්සාහ ව සිටියේ නම් පලිබෝධ දෙකම එකවට සිදේ. කළහොත් චීවර පලිබෝධය පළමුවෙන් සිදේයයි සැලකිය හැකිය. ටීකාවන්හි නො පැහැදිලි තැනෙකි මේ.

අන්තරුබ්භාරය- පලිබෝධ තිබියදීම කම්වාක්‍යය කියා වෙහෙරෙක්හි කඨිනත්‍ථාරය සිදලීමයි. **"බහි සීමං ගන්ත්වා ආගතස්ස වසෙන සහුබ්භාරො, බහි සීමං අගතානං වසෙන අන්තරුබ්භාරොති එකොයෙව උබ්භාරො ද්විධා වුත්තො"**යනු විනිච්ඡයටීකායි.

චීවරමාසපස තුළ කවරදුවිත් නො එම්යි සිතා උවසර සිම ඉක්මවූ කෙණෙහි ආවාසපලිබෝධය සිදේ. 'එම්'යි සිතා ගොස් යම් දිනෙක 'නො එම්'යි සිතුව හොත් එදා හෝ සිදේ. ආවාසාලය හැර පීමෙන් ආවාසපලිබෝධය ද සිවුර කොට නිමවීම ආදියෙන් චීවර පලිබෝධය ද නැති වේ. සඞ්ඝදායකාදීන් ගෙන් වස්ත්‍රයක් ලබම්'යි හෝ ලත් වස්ත්‍රයෙන් 'සඞ්ඝාටි ආදිය කොට ගනිම්'යි හෝ

කඨිනානිසංසය අනුමෝදන්වූවහු ගේ කැමැත්ත වේ නම්, ඒතාක් ද චීවරපළිබොධය ඇත. පැතු නැතින් පිළී නො ලැබීමෙන් හෝ ලත් පිළියෙන් සිවුරු කොට නිමවීමෙන් හෝ කරන රිසිය පහව යාමෙන් හෝ චීවරපළිබොධය නැති වේ. පළිබොධ දෙක ම සිඳීමෙන් විනා එකක සිඳීමෙන් කඨිනුද්ධාරය නො වේ.

111. දසාහපරමං.

(අත්‍යන්ත සංයොගයෙහි ද්විතීයායි.) ලැබුණු දිනය නිඃශ්‍රිත ගතවූ රාත්‍රියත් ගෙන එකොළොස් වන අරුණ ඉක්මවාලීමෙන් නිසගි පචිති වේ.

112. අතිරෙකචීවරං.

නො ඉටු නො විකැපූ ඛොමාදි ජාතිසයට අයත් විකප්පනයට වත් සෑහෙන ප්‍රමාණ ඇති කළ නො කළ චීවර අධික හෙවත් අතිරෙකචීවරයි. තැබීම හෝ පරිභොගය හෝ ධාරණ නමි.

ස සිවුරු.

ඛොම නම් ගසේ වැහැරින් කළ වස්ත්‍ර උපචාර විසින් ඛොම යි. කෘමිකොශවල හුයින් කළ වස්ත්‍ර කොසෙය්‍යයි. කපුරෙදි කප්පාසයි. හණරෙදි සාණයි. ඛොමාදි පස ම හෝ කොටසක් හෝ මුසු කොට වියූ වස්ත්‍ර භඞ්ගයි. එනම් ගසෙක පට්ටාවලින් කැරේයයි ද යෙත්. මිනිස්ලොම් ද ව්‍යාල චණ්ඩසතුන් ගේ ලොම් ද තබා එළුලොම් ආදියෙන් කළ වස්ත්‍ර කම්බලයි. මේ කියැවුණේ කැපවූ ජාතිවශයෙන් සය වැදෑරුම්වූ වස්ත්‍රයි. එනම් වාකයෙන් කළ වස්ත්‍ර නිසා දුකූල සාණයට අනුලොම්. පත්තුණ්ණ, චීන, සොමාරවස්ත්‍ර වාකමයයි. ප්‍රාණිකොශයෙන් නිපදවතැයි ද යෙත්. එහිභික්ඛුපබ්බජ්ජාවේ දී පුණ්‍යර්ද්ධියෙන් ලැබෙන චීවරත් දෙවියන්ගෙන් ලත් වස්ත්‍රත් ඛොමාදියෙන් එක්වගීයෙක් ම වේ. මේවාත් ස සිවුරට අනුලොම්ය.

අධිෂ්ඨාන යොග්‍ය නව චීවර.

“අනුජානාමි භික්ඛවෙ තිචීවරං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං; වස්සිකසාටිකං වස්සානං චාතුමාසං අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතුං; නිසීදනං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං; පච්චත්ථරණං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං; කණ්ඩුප්පටිච්ඡාදිං යාව ආබාධා අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතුං; මුඛපුඤ්ඡනචොළකං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං; පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං.”

ත්‍රිචීවරාදි උක්ත නවචීවර සඞ්ඝාටි ආදි නමින් ඉටා පරිභොගකරන්නහු විසින් **‘ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමි’** යනාදීන් නම් කියා

ඉටියයුතු. '**ඉමං චීවරං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමි**' යි හෝ වචියෙන්. විකපන්නහු විසින් '**ඉමං චීවරං තුය්හං විකප්පෙමි**' යනුවෙන් සාධාරණ චීවර නාමයෙන් විකපිය යුතු. කවරක් නමුදු විකැපීමේ දී '**ඉමං සඞ්ඝාටිං විකප්පෙමි**' යනාදීන් විශෙෂ නම් කියා විකැප්පුව ද නො විකැපේ. අතිරෙක චීවර ම වේ. ඉටත් කටයුතු නවචීවරයේ ම පශ්චිමප්‍රමාණයක් දක්වා නැත. විකැප්පුමට විෂය වන පහළම ප්‍රමාණය (වියත් 2 × 1) අනතිම ප්‍රමාණයයි ගතහැකිය. නිසීදන කණ්ඩුපටිච්ඡාදන, වස්සිකසාටකයන් ගේ ප්‍රමාණ දක්වා ඇත්තේ උපරිමසීමාවෙනි. මුඛපුඤ්ඡන පච්චත්ථරණ පරික්ඛාරචොළයන්ගේ උත්කෘෂ්ට පරිච්ඡේදයෙක් නැත. පශ්චිමප්‍රමාණය විකප්පනූපග-ප්‍රමාණ වියයුතු.

1-3 තිචීවර-තෙ සිවුරු ඉටත් කරන්නහු විසින් මුල්, කඳ, පත්, සුඹුළු, පල, මල් යන එක්තරා රඳනෙකින් රඳා කප්තබා ප්‍රමාණයුක්ත වූවක් ම ඉටියයුතුයි. තිචීවරයේ පශ්චිම ප්‍රමාණය සෘජුව කි තැනක් සූත්‍රයෙහි නැතත්, පරිමණ්ඩලසුපටිච්ඡන්නාදි ශික්ෂා සපුරා හැඳ පෙරවිය හැකිවන සේ අටුවාවන්හි එක්තරා ප්‍රමාණයක් දක්වා ඇත. තෙසිවුරේ ම දිග මිට්පස්රියනි. (මුට්ඨිපඤ්චක යන්න මිට් රියන්පස යයි ද, දිගරියන් සතර මැත පස්වැන්න මිට්රියනින් ගතමනායයි ද, දෙපරිද්දෙකින් තෝරත්.) සඟළ උතුරුසඟ දෙක උසනින් මිට්තුන් රියනි. අඳනය දෙරියන් සමාර හෝ දෙරියනි උපරිම ප්‍රමාණය සුගත් සිවුරට (වියත් 9 × 6) උනු වියයුතුය. අනන්ත ධ්වය දශීනයෙන් මධ්‍යයෙහි පොහෝනා රිසියෙන පමණ ගත හැකි යයි ද, මේ කී පමණින් අඩුවැඩි සිවුරු පිරිකර සොළ නමින් ඉටිය යුතුයයි ද, එහි ත්‍රිචීවරාධිෂ්ඨාන නො පිහිටායයි ද ප්‍රකාශිත ව ඇත.

නවසඟළක් ඉටන්නහු විසින් ඉටාතුබූ පරණසඟළ ගෙන '**ඉමං සඞ්ඝාටිං පච්චුද්ධරාමි**' යි පසුදිරිය යුතු. "**පච්චුද්ධරාමීති අධිට්ඨානං උක්ඛිපාමි පරිච්චජාමී'ති අත්ථො**" යනු විමතිවිනො-දනියි. ඉක්බිති නවසඟළ ගෙන '**ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමි**' යි සිතින් සිතමින් ශරීරාවයවයෙකින් පැහැසියයුතු. මේ කයින් ඉටන අයුරුයි. වාග්භෙද කොට ද ඉටියහැකියි. අත්පසැ (අත්පස නම් දෙරියන් සමාරයි. දෙළොස් රියනයයි ද මතයෙක් වේ.) වී නම් '**ඉමං**'යි කිව යුතු. අසම්මුඛයෙහි එදා ගොස් පෙරළා පැමිණිය හැකි තරම් දුරු වූවක් නම් සිවුර තැබූ තැන සලකා '**එතං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමි**' යි කියා ඉටියයුතු. කායවාචා අධිට්ඨානය ද මෙහි ම සඞ්ගෘහිතයි. අනිත් දෙසිවුර ද මෙනයින් ඉටාගතයුතු.

පිරිකරසොළ විසින් ඉටාතුබූ පිළියෙන් සිවුරක් කොට සඞ්ඝාටි ආදි නාමයෙන් ඉටනොත් පසුදුරා ම ඉටියයුතු. පිරිකරසොළ විසින් ම

නම් නැවත ඉටීම අනාවශ්‍යකයි. තුන් සිවුරත් පරිභෝග පහසුව පිණිස පිරිකර සොළ නමින් ද ඉටනි. දෙවැනි කඨින සිබය තුන් සිවුරු අධිඨන් ඇත්තහු හෙවත්-තෙචීවරිකයා පිළිබඳවයි. තෙචීව-රික ධුතඞ්ගධාරියා විසින් පංසුකූල විසින් ලත් පිළිය දසදිනතුළ මිසා රඳා පොරවන්නට නො හැකි වතොත් පිරිකරසොළ විසින් ඉටා දසදින ඉක්මවිය යුතු. නැතහොත්-නිසඟි වේ.

4 වස්සිකසාටිකා– (දිග සු: වි: 6, සරස 2½) නැම් සඳහා අනුදත් බැවින් නො කපා වණ්ණභෙදය වනු පිණිස රඳා, කප් තබා ඉටිය හැකියි. එකෙකැ විනා දෙකෙකැ අධිඨන් නො පිහිටයි.

“වස්සිකසාටිකා වස්සානමාසාතික්කමෙනා'පි කණ්ඩු-පටිච්ඡාදි ආබාධවූපසමෙනා'පි අධිට්ඨානං විජහති” යන මාති-කාට්ඨකථා වැකියෙන් වැසිසළු කස්පිළිසත් දෙකේ අධිෂ්ඨානය තත් කාලාතික්‍රමයෙන් ඉබේ නැති වේ යයි කියැවේ. අධිෂ්ඨිතචීවර-යක් ම පච්චුද්ධරණය කළයුතු නිසා **‘තතො පරං පච්චුද්ධරිත්වා විකප්පෙතබ්බා’** යනුවෙන් කියේ වැසිසළුබවින් ඉවත්කිරීම මිස පච්චුද්ධරණ විනයකර්මය නො වේ. අධිඨන් කොට තැබුවක් බැවින් වස්සාරම්ස අවසන්හි ඉටත් සිඳී ගිය ද නිසඟි නොවේ. හේමන්ත යේත් දසාහපරිහාරය ලැබෙන බැවින් දසදින තුළ විකැපිය යුතු. ආබාධව්‍යපසමයෙන් කස්පිළිසතේ ද ඉටත් සිඳේ. ඉක්බිති දසදින තුළ විකැපියයුතු. මේ එක් මතයෙකි.

ඉබේ ඉටත් සිඳෙන බව විනයට්ඨකථාවේ නො කියැවේ. පච්චුද්ධාර ශබ්දය එනම් විනයකර්මවිෂයෙහි ම යෙදේ. මාතිකාට්ඨ කථාවේ **‘අධිට්ඨානං විජහති’** යන්නෙන් ද පච්චුද්ධරණ වශයෙන් ම සිදුවන විජහනය කියැවිණ. අධිට්ඨානවිජහනඞ්ග ප්‍රකාශ වන තන්හි කාලාතික්‍රමය අඞ්ගයක් සේ ගෙන නැත. එහෙයින් පසුදුරන තෙක් ඉටත් ඇත. ඉල් පුනුපෝද පුසුදිරියයුතු. පසුදුවන තෙක් තිබුණ හොත් විකප්පනක්ඛෙත්තයෙහි ඉටත් තිබීමෙන් දුකුළා වේ. මෙහෙයින් පුනුපෝද පසුදුරා පැළවියද විකැපියයුතු. මේ තවත් මතයෙකි.

කඨිනමාසයතුළ ලැබුණු වස්ත්‍ර අතිරේකචීවර ව සිටි බැවින් කඨිනමාසාතික්‍රමයෙන් නිසඟි වන්නා සේ මෙය ද වස්සානාතික්‍රම යෙන් නිසඟි වේ. එහෙයින් පුණ්ණමියෙහි පසුදුරා පසුද විකප්පනය කටයුතුය. පුණ්ණමියෙහි පසුදුරා එදම විකප්පනය කටයුතුය නැතහොත්-නිසඟි වේයයි ද මතයෙක් වේ.

5 නිසීදන– ‘නිසීදනම්පි එතං'ති නිසීදනං’ කායගුත්ති චීවරගුත්ති සෙනාසනගුත්ති සඳහා අතුරා හිඳින්නට අනුදැනවදාළ සිවුරි. (සු: වි: 2 × 1½ දසාව වියතෙකි.) නිසීදනයෙන් වෙන් ව සාර මසක් නො විසියයුතු. මෙය නිසීදන සන්ථතයෙන් බාහිර චීවරයෙකි.

6 පච්චත්ථරණ-**'සයනසුඛාදිං පච්චත්ථ අත්ථරියති'ති පච්චත්ථරණං'** සඟ සතු ඇඳ පුටුහි වෙර තැවරීමෙන් වන දුකුළාවෙන් මුදනු සඳහා අනුඥාතයි. අපේ සෙනසුන්හි එළා පරිභොග කළ මැනැවැ'යි දෙන ලද්ද ඉටියයුතු නො වේ. 'මෙය ඔබට ය'යි පුද්ගලිකා කොට දෙන ලද්ද ඉටාගතයුතු. කිපයක් හෝ ඉටිය හැකියි. කාලසීමා ද නැත.

7 කණ්ඩුපටිච්ඡාදි-කුෂ්ඨාබාධ ඇති භික්ෂූන්හට හැඳ ගැනීමට අනුදත් සිවුරෙකි. (ප්‍රමාණය සු: වි: 4 × 2) මෙහෙණියන් ගේ උදක සාටිකාවේ ද පමණ මෙතෙකි.

8 මුඛපුඤ්ඡන-**'මුඛතො සන්දමානං ලාලං පුඤ්ඡති එතෙනා'ති මුඛපුඤ්ඡනං'** මුවින් සිලියෙන කෙළ ඇත්තනට අනුදත වදුළ මුවපිස්නාවෙකි. දහවලු ඇත ද වරද නැත. දෙකක් වුවත් වටී. ප්‍රමාණනියමයෙක් ද නැත.

9 පරික්ඛාරචොළ- **'පරික්ඛාරස්ස තං චොළඤ්චා'ති පරික්ඛාරචොළං'** සඞ්ඝාටි ආදි විශිෂ්ට නාමයෙන් නො ඉටු කළ නො කළ සිවුරුවලට රූඪිසංඥයි. පමණින් අඩු වැඩි තුන්සිවුර ද, පාත්‍ර පසුම්බි ද, පොත්පසුම්බි ද, වස්ත්‍රඛණ්ඩ ද, පෙරහන් ආදිය ද දිග වඩුරියන් පුළුල අඩරියන් වුව, **'ඉමං චීවරං පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨාමි'** යි ඉටිය යුතු. රැසක් නමුදු එක්වර ඉටිය හැකියි. ත්‍රිචීවරාධිෂ්ඨාන කළහුට සිවුරු පරිභොගය දුෂ්කර වේ නම්, පසුදුරා පිරිකරචොළ නමින් ඉටිය හැකි බව කියැවේ. විප්පවාස නො වන හෙයින් පරිභොග පහසුව සැලසෙන හෙයිනි.

මෙ තයින් නවචීවරය ම පිරිකරසොළ නමින් ඉටිය හැකියි තුන්සිවුරු, වැසිසළු, කස්පිළිසන් යන කායපරිහාරිය පස් සිවුරේ කප් තැබියයුතුය. ධුතඞ්ග තෙචීවරික විනයතෙචීවරිකයයි තෙචීවරිකයෝ දෙදෙනෙකි. පරික්ඛාර චොළ විසින් තව සිවුරු ඉටුවෝ විනයතෙචීවරික නො වෙති. දෙවැනි කඨිනසිකය එබන්දනට බල නො පායි. පරික්ඛාරචොළාධිෂ්ඨානය වැඩිපුර සිවුරු තබා ගැනීමට මාරය ද වෙයි.

ඉටන් බිඳීම.

අන්‍යයනට දීම, චොරාදීන් පැහැරගැන්ම, විශ්වාසයෙන් ගැන්ම, ගිහිවීම, ශික්ෂාප්‍රතික්ෂෙපය, මරණය, ලිඞ්ගපරිවර්තනය, පච්චුද්ධරණය යන කරුණු අටෙකින් ඉටු සිවුරුවල අධිෂ්ඨානය සිඳියයි. සිදුරුවීමෙන් ද තුන්සිවුරේ ඉටන් බිඳේ.

ගිහිවීම නම් ශික්‍ෂාප්‍රතික්‍ෂෙපය නො කොට සිල්වත්වැ සිටිමින් ගිහිවීමයි. නොහොත්-පරිජ්යට පැමිණියහු ගේ හෙළපිළි හැඳීමයි ප්‍රථමමතය පරිදි ගිහිවත් හැන්දත් හේ භික්‍ෂුවකි. එහෙත් නිරාලය වැ චීවර හළ බැවින් ඉටත් බිඳේ. (නො බිඳේයයි ද මතයෙක් වේ.) ශ්‍රමණලිඞ්ගය තිබිය දී සික්ඛාපච්චක්ඛානය කිරීමෙන් කාසලගනවූත් චීවරයන්හි ඉටත් නැති වේ.

තුන්සිවුරේ දිගත වියතෙකින් ද, (මෙහි වියත නම් වඩුවියතය යනු විනිච්ඡයටීකායි.) සහළ උතුරුසඟ දෙකේ උසත අටඟුලෙකින් ද, අඳනයේ සතරඟුලෙකින් ද ඇතුළත වූ සිදුර ම ඉටත් හරි. එකල එය අතිරේකචීවර වන නිසා මිසා ඉටා ගත යුතු. සිදුරු නම් දිගු පුළුල එක් හුයකුදු නැති නියපිටු සා සිදුරු ය. සහළේ එකපටෙක සිදුරුවුව වරද නැත. රදවුන් ලවා සුදුකරවීමෙන් ද ඉටත් නො බිඳේ. පරිභොගය රදා කළයුතු. එහෙත් පළමුවෙන් නො රැඳු චීවර සඞ්ඝාටි ආදි නාමයෙන් ඉටිය නො හේ.

විකප්පනය.

"අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආයාමෙන අට්ඨඞ්ගුලං සුගතඞ්ගු-ලෙන චතුරඞ්ගුලවිත්ථතං පච්ඡිමං චීවරං විකප්පෙතුං" යන් නෙන් විකප්පනය කටයුතු පශ්චිමචීවරයේ ප්‍රමාණය දර්ශිතයි. නො ඉටු අනුනට තුදුන් චීවර විකපා පරිභොග කළ හැකියි. මේ සියලු විධාන විනයතෙචීවරිකයා පිළිබඳව වේ. පිරිකරසොළ නමින් ඉටන්නහුට සියල්ල එසේ ඉටිය හැකියි.

සම්මුඛාවිකප්පනය පරම්මුඛාවිකප්පනය යි විකප්පනාකාර දෙකෙකි. අධිෂ්ඨානවිධියෙහි කීලෙස චීවරයන් ගේ ආසන්න දූර එක බහු භාවයන් සලකා භික්‍ෂුවක් හමුවෙහි **'ඉමං (එතං) චීවරං තුය්හං විකප්පෙමි'** යි කිවයුතු. සම්මුඛාවිකප්පනයේ දී තමන් විකපා අනෙකකු ලවා පසුදුරවයි. පරම්මුඛාවිකප්පනයේ දී අනෙකකු තමින් විකපවා එසේම පසුදුරවයි. විකප්පනය කළ චීවර දසදින ඉක්මගිය ද නිසගි නො වේ. එහෙත් පරිභොගාදිය කළ හොත් පචිතියි. ඒ නිසා විකැපුම් ලද භික්‍ෂුව **"මය්හං සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං කරොහි"** යි කීමෙන් පසුදුරා ආපදෘ දියයුතු වේ. ඉන්පසු පරිභොග අධිට්ඨාන විස්සජ්ජනාදි කවරක් නමුදු කළහැකියි. පච්චුද්ධරණය කළ සිවුරු ද අතිරෙක චීවර නොවේ. තිචීවර නමින් ඉටුනු රිසි වේ නම් ඉටිය හැකියි. තුන්සිවුරු හැර සෙසු සිවුරු නො ඉටා ද පරිභොග කළ හැකි වේ. තැබීම ද කට හැකියි.

තුන්සිවුර විකප්පනය කොට පරිභොග කළ හැකියයි ද මත යෙක් වේ. එසේ වුවොත් සෙසු සිවුරුවලත් තුන්සිවුරේත් වෙනසෙක් නැත. අන් තුන්සිවුරක් ඉටනු රිසි ඇත්තහු විසින් පූර්වාධිෂ්ඨිත ත්‍රිචීවරය පච්චුද්ධරණය කොට විකප්පනය කළ හැකියි. විප්පවාසයෙන් මිදෙනු පිණිස කාලපර්‍යන්ත කොට විකප්පනය කිරීම සුදුසුයයි නො සිතේ. මේ ගැන ද ආචාර්‍යවාද කිහිපයෙක් වේ.

සුගත්වියත.

සුගත්වියතේ ප්‍රමාණය නිශ්චය කිරීම අතිශයින් දුෂ්කර වේ. මානවෙසෙසෙකැයි ද බුදුරදුන්ගේ ම වියතයයි ද ඒ ගැන මත දෙකෙක් වේ. දෙවැන්න වඩා මැනැවි. සුගත්වියත මැදුම්මිනිස් වියතින් තෙවියතැයි **කුම්භකාරජාතක අට්ඨකථාහි** කියැවිණ. මැදුම්මිනිස් වියත යනු ද වඩුවියත යනු ද එකොක්මය. සුගත් අඟල්අට වඩුරියනයයි **සාරත්ථදීපනී විනයට්ඨමඤ්ජූසා** ආදියෙහි ද, මිටිරියනයයි **සුත්තසඞ්ගහට්ඨකථා සුත්තනිපාතට්ඨකථා** ආදියෙහි ද ප්‍රකාශිත වඇත. මෙහි ද මතභෙදයෙක් පැනේ. පියෙවිඅඟල වඩුඅඟල යන දෙකේ වෙනසෙක් කුදුසිකාටීකාවේ නො කියැවේ. එහෙත් "**වඩ්ඪකී හත්ථං ඉදානි පකතිහත්ථේන දියඩ්ඪ'හත්ථං**" යනු විනයාලඞ්කාර ටීකායි. "**තං පන** [**පාකතිකා මජ්ඣිමපුරිසානං**] **වඩ්ඪකීනං විදත්ථි මත්තං**" යන විනිශ්චයටීකා වැකියෙන් පැනෙන්නේ වඩුරියනින් පහෙන් තුන් කොටස පියෙවි රියන බවයි.

වඩුරියන ගැන ද නිශ්චිත තීරණයෙක් නැත. එය මෙකල රියනින් දෙරියනෙකැයි ද, අඟල් අටවිස්සෙකැයි ද, සත් විස්සෙකැයි ද, සූ විස්සෙකැයි ද නානාමත ඇත්තකි.

සුගත්වියතේ පමණ නිශ්චිත වුවහොත් බුද්ධකායයේ පමණත් නිශ්චිත වූවා වෙයි. බුදුහු සිය වියතින් අටවියත් වෙතියි සලකන හෙයිනි. සුගත්වියත මැදුම්මිනිස් වියතින් තෙගුණයයි කීම, සුගත දෙහය මැදුම්මිනිසකුගේ දෙහය මෙන් තෙගුණයක් උසයයි කීමට සමානයි. සුගත්වියත ඒසා විශාල වූවක් නො වන බව නිසීදන ශික්ෂාවෙන් දත හැකිය. "**භගවතා භික්ඛූනං අතිඛුද්දකං නිසීදනං අනුඤ්ඤාතං**" යනු උදායිහාමුදුරුවන් කියේ සුගත්වියතින් දෙවියත් දික්වූ ද එකහමාරක් පළලවූ ද නිසීදනය ගැනයි. අටුවාමතයට අනුව වඩුරියනින් මෙහි ප්‍රමාණය දිගින් තෙරියනි. පළලින් දෙරියන්සාතුලෙකි. විනයාලඞ්කාරමතයට අනුව මෙකල මිනිස් රියනින් පමණ සෙවීමට නැවත එකසමාරින් ගුණකළයුතුය. මෙවැනි නිසීදනයෙක හිඳගත නො හෙන තරම් ස්ථූලභාවක් කවරකුට නමුදු ඇතිවිය නො හැකිය. '**අතිඛුද්දකං**' යන විශෙෂණය සාර්ථවීමට නම් සුගත්වියත වඩුවියතින් තෙවියත් නොවූවමනාය,

සුගත්වියතේ පමණ සෙවීමේ දී සලකාබැලිය යුතු කරුණෙක් වෙයි. එනම්, කුටිකාර ශික්ෂාවයි. කුටියේ උපරිම ප්‍රමාණය සුගත් වියත් 12 x 7 කි. අටුවාමතයට අනුව පශ්චිම ප්‍රමාණය පළලින් සිවු රියනෙකි. නොහොත්-නවවියත් හැඳක් හරවාගත හැකි වන සේ පමණ වියයුතුය. මෙයින් හෙළිවන්නේ බුදුරදුන්ගේ සත්වියත ප්‍රකෘතිමනුෂ්‍යයකුගේ නවවියතට අධික වූවක් බවයි. නන්දතෙරණුවෝ බුදුනට වඩා සතරඟුලෙකින් මිටියහ. මහසුප්තෙරණුවෝ ද එබඳු වෙති. මේ දෙතෙරණුවෝ බුදුන් මෙන් දෙළොස් රියන් අට ළොස් රියන් උසඇත්තාහයි සලකමුද? නවවියත් හැඳක් හරවා ගැනීමට තරම් කුටියේ පළලඇතිවියයුතුය යන අටුවාටීකා මතය චින්තනීය වෙයි.

ස්‍යාමදෙශීය පඬිවරයකු විසින් රචිත **සුගතවිදත්ථිවිධාන** නම් පොතේ සුගත්වියත පිළිබඳ මහතුවිමර්ශනයෙක් දක්නාලැබේ. සුගත දෙහයේප්‍රමාණය සියම්රටේ ව්‍යවහාර වන වඩු අඟුලින් 129 කැයි එහි මතය වේ. (මේ අඟල දූනට භාවිතයෙහි එන අඩිකෝදුවේ අඟල දඅනෙකක් ද යනු කිම දුෂ්කරයි.) මධ්‍යම පුරුෂයකු මෙන් තෙගුණයෙකින් බුදුහු උස නො වෙතියි උදාහරණයෙන් සිද්ධ කෙරෙමින් කුටිකාරාදි ශික්ෂා ගැන ද එහි කරුණු දක්වා ඇත. බුදුහු දෙළොස් රියන් අටළොස් රියන් වෙතියි යනු ඇතැම්විට බුද්ධානුභාවයෙන් යුක්තව සිටිනාසඳ පෙනෙන පෙනුමක් ගැන කී කථාවක් විය හැකියි.

113. නිස්සග්ගියං.

සඞ්ඝ-ගණ-පුද්ගලයන් වෙත පැමිණ **"ඉදං (ඉමානි) මෙ භන්තෙ චීවරං දසාහාතික්කන්තං නිස්සග්ගියං ඉමා'හං ආයස්මතො නිස්සජ්ජාමි"** යි කවර බසෙකින් නමුදු නිසඟිසිවුර නිසජා ඇවැත් දෙසියයුතු. එය ලද භික්ෂුව **"ඉමං චීවරං ආයස්මතො දම්මි"** යි කියා ආපසු දියයුතු. මෙය විනයකර්ම මාත්‍රයෙකි.

සප්තදශාධාරය.

4. **පඤ්ඤත්ති**-'දසා'හපරමං' යනු අනුප්‍රඥප්තියි. පශ්චිම බොධියේ අජාසත්රජ්ජසමයේ කඨිනය අනුදත් බවත්, 'නිට්ඨිත චීවරස්මිං උබ්භතස්මිං කඨිනෙ' යන්න ප්‍රඥප්ති අනුප්‍රඥප්ති ඇයට ම ඇතුළත් නො වන බැවින් කඨිනය අනුදැනීමෙන් පසු වහරන්නට වූ බවත් වජිරබුද්ධිමතය යි.

6. **ආපත්ති**-නිසඟි සිවුර නිස්සජ්ජනය නො කොට මුඳ හඳින වරක් පාසා දුකුළායි. එය පරිභොග කරන අනෙක් භික්ෂුවකට

ඇවැත් නො වේ. දසාහ අනතික්කන්තය ගැන අතික්කන්තයයි හෝ විමති ඇති ව හෝ පරිභොග කළ ද දුකුළායි.

7. **අනාපත්ති**-අනොතාදසා'හං අධිට්ඨිතෙ, විකප්පිතෙ, විස්සජ්ජිතෙ, (-අනෙකකුට දීම.) නට්ඨෙ (-අනුන්ගේ බඩු සමග තිබී චෞරාදිහරණයෙන් නැතිවීම), විනට්ඨෙ (-වේ ආදීන් කෑම,) දඩ්ඪෙ, අච්ඡින්නෙ (-සොරුන් පැහැරගැනීම,) විස්සාසගහිතෙ, උම්මත්තකාදීනඤ්ච.

8. **විපත්ති**-පරිජී සඟවෙසෙස් තබා අන් සියල්ල ආචාර විපත්තියි.

9. **අඞ්ග**-ජාතිප්පමාණ සම්පන්නස්ස චීවරස්ස අත්තනො සන්තකතා, ගණනූපගතා (-අතට නො ලැබුණත් දින පිරීම සිදුවේ.) ඡින්නපළිබොධභාවො, අතිරෙකචීවරතා, දසාහාතික්කමො.

10. **සමුට්ඨාන**-කායවාචාවන් ගෙන් කටයුතු ඉටුම් විකැපුම් නො කිරීමෙන් කායවාචාවෙන් ද, සිත ඇතිව ම නො කිරීමෙන් කායවාචාචිත්තයෙන් ද ඇවැත් වේ.

1. **කිරියා**-ඉටුම් විකැපුම් නො කිරීමෙන් ඇවැත් වන බැවින් අක්‍රියයි.

12. **සඤ්ඤා**-නො දැන ද පත්වන බැවින් නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛයි.

—/o/—

2. දුතිය කඨින (උද්දෙසිත) සික්ඛා.

114 නිට්ඨිතචීවරස්මිං පන භික්ඛුනා.

'භික්ඛුනා' යනු සවාම්‍යර්ථයෙහි තතියා සේ ගෙන 'භික්ඛුනො චීවරස්මිං නිට්ඨිතෙ' යනුවෙන් අර්ථ ගතයුතු. භික්ෂුවගේ චීවර පළිබොධය ද ආවාසපළිබොධය ද සිඳුණ කල්හියි.

115. තිචීවරෙන.

"ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමි, ඉමං උත්තරාසඞ්ගං අධිට්ඨාමි, ඉමං අන්තරවාසකං අධිට්ඨාමි" යි ඉටු තෙසිවුරුයි සමුදායා ගේ එකදෙශය ද "සමුදාය වන්නා සේ ඉටු තුන්සිවුරෙන් එකෙකුදු තිචීවර නම් වේ. ඇතැම් තැන නො ඉටු සිවුරු ද තිචීවර සඳින් කියැවේ.

115. විප්පවසෙය්‍ය.

කාය ලඟන නුවූවත් දෙරියන් වියත් අත්පසෑ කවර ඉරියව්වෙකින් සිටිය ද විප්පවාස නො වේ. සාමාන්‍ය විප්පවාසලක්ෂණ දක්වා විශෙෂ දක්වන්නට ග්‍රාමාදි පසළොස් ඔකාස කෙනෙක් ප්‍රකාශිත වෙති.

ඇතුළුගම්, උද්‍යොසිතාදි ආකාර රහිත නිවේසන, සමුද්‍රතීරාදියෙහි කැරෙන බඩුහල්, දික්පහ, සඳලු සහිත පහ. නැව, සතුරන් පිළිබඟනුවට කළ අට්ලූ, කැණිම්ඩුලු ඇති සිවුරැස් ප්‍රාසාද, පුෂ්ප ඵලාරාම, ජඞ්ඝසත්‍ථ සකටසත්‍ථ, කුඹුර, කමත, රුක්මුල, අබවස, ආවාස යනු අවකාශස්ථානයි.

ගාම නම් එකකුටිකාදි ඇතුළුගම්යි. නිගම නගර ද එසේම ඇතුළතී. එක් රජකුට හොජකයකුට අයත් ගමෙක් පවුරුපිරි ආදියෙන් පරික්ඛිත්ත වේ නම්, එබඳු ගමැ සිවුරු තබා ගම්තුළ කවර තැනෙක නමුදු අරුණ නඟාලිය හැකියි. අපරික්ඛිත්ත වේ නම් සිවුරු තැබූ ගෙහි හෝ ගේ අත්පසැ හෝ විසිය යුතු. ඇතුළුගම්හි සියල්ල ගාම යන්නට සඞ්ග්‍රහවන බැවින් සෙසු තුදුස් අවකාශස්ථානයෝ ගමින් බැහැර වූවෝ වෙති එකකුලායත්ත වූවත් නානාකුලායත්ත වුවත් අපරික්ඛිත්ත නම් වෙනසෙක් නැත, පරික්ඛිත්තයේ වෙනස ඇත.

පරික්ඛිත්ත අපරික්ඛිත්ත විසින් එකූපචාර නානූපචාර භාවය සාරත්‍ථදීපනී විමතිවිනොදනී දෙක්හි දක්වා ඇත. සත්‍ථ-රුක්ඛමූල-අජ්ඣොකාසයන් තබා සෙස්සෙහි පරික්ඛෙප අපරික්ඛෙප විසින් එකූපචාර නානූපචාරතාව **වජිරබුද්ධියෙහි** කියැවිණ. ගාම–නිවෙසන – උද්‍යොසිත – ඛෙත්ත – ඛල – ආරාම – විහාරයන් පිළිබඳ ව පරික්ඛිත්ත වීමෙන් එකූපචාරතාවත්, අපරික්ඛිත්ත වීමෙත් නානූපචාරතාවත්; අබවස තබා සෙස්සෙහි එකකුලායත්ත නානාකුලායත්ත විසින් එකූපචාර නානූපචාරතාවත් ගැනෙතියි **විනයත්‍ථමඤ්ජූසාවෙහි** එයි. අබවස සත්තබ්භන්තර විසිනි.

“ප්‍රාකාර පරිඛාදීන් පරික්ඛිත්ත වැ එකකුලස්වාමික වී නම් එකූපචාර යැ, අපරික්ඛිත්ත වැ එකකුලායත්ත නමුදු පරික්ඛිත්ත වැ නානාකුලායත්ත වී නමුදු නානූපචාරයි’ යනු **කඞ්ඛාවිතරණී.**

ද්වාර-වීථි-ඝරයන්හි වසන්නහු විසින් සුපිළිසන් ව සහසෙය්‍යාදිය නො වන සේ විසිය යුතු බව කියා ඇත. උදකුක්ඛෙප සීම්හි ද විප්පවාසය ලැබෙතියි යෙත්.

117. අසාධාරණ භික්ඛු සම්මුතිය.

තුන් සිවුර ම පරිභොග කළ නො හෙන ගිලන් මහණහට ඉන් වෙන් ව විසුමට ඝදකනිදුතිය කම්වැකි කියා දෙනු ලබන සම්මුතිය භික්ඛුසම්මුති නම්. ආබාධය සුව වූ පසු සිවුර ඇති තැනට යා යුතු. නැතහොත්-එහි ම සිට පසුදිරිය යුතු. එවිට අසිරා සිවුරෙක් වේ.

නිසඟිසිවුර ඇත තිබුණත් නිසජත්නට ද පෙරළා දෙන්නට ද හැකියි. '**ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං රත්තිවිප්පවුත්ථං අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා නිස්සග්ගියං, ඉමා'හං ආයස්මතො නිස්සජ්ජාමි**' යි නිසජා ඇවැත් දෙසිය යුතු. තෙසිවුරෙන් යමෙකින් වෙන් ව ගම් වැදුමට ගිලානබව, වස්සිකසාටිකාය, නදීපාරගමන, අග්ගළගුත්ති විහාර, අත්ථතකඨින, යන කරුණු පසක් චීවරක්ඛන්ධකයෙහි පෙන්වා ඇත. කවර කරුණෙකින් නමුදු ගුප්තවිහාරයෙහිම තබා යායුතු නිසා, කඨිනය අතුදුනිමට පෙර භික්ෂූන් වෙත සිවුරු තබා ගම් වැදුම් ලෙසයෙන් චාරිකාවෙහි යෙදුණු මහණුන් ඇරබ මේ සිඛය දෙසූ.

සප්තදශාකාරය.

7. **අනාපත්ති**-අරුණින් පෙර පසුදුළහුට ද, විස්සජ්ජනාදිය කළහුට ද, සම්මුති ලද්දහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-අධිට්ඨිතචීවරතා, අනත්ථතකඨිනතා, අලද්ධසම්මුතිකතා, රත්තිවිප්පවාසො යි අඞ්ග සතරෙකි. බද්ධසීමාවේ සිවුර තබා ඉන් බැහැර ව අරුණ නඟාලීමත්, අබද්ධසීමා විෂයෙහි නම් යටකි ග්‍රාමාදියෙන් දුරු ව සිට අරුණ නඟාලීමත් විප්පවාසය නම් වේ.

11. **සමුට්ඨාන**-කායවාචාවත්ගෙන් කළයුතු පච්චුද්ධරණය නො කිරීමෙන් කායවාචා සමුට්ඨානයෙන් නැඟේ. අධිටන් විකැපුම් සේ පච්චුද්ධරණය ද කයින් හෝ වචනයෙන් හෝ කළයුතුබව පැනේ.

---

3. තතිය කඨින සික්ඛා.

118. අකාලචීවරං.

(නිට්ඨිතචීවරස්මිං යනු උද්දෙසිතයේ පරිදියි.) "**අනත්ථතෙ කඨිනෙ එකාදසමාසෙ උප්පන්නං, අත්ථතෙ කඨිනෙ සත්තමාසෙ උප්පන්නං, කාලෙ'පි ආදිස්ස දින්නං**"

"**කාලෙ'පි ආදිස්ස දින්නන්ති සඞ්ඝස්ස වා ඉදං අකාල චීවරන්ති උද්දිසිත්වා දින්නං එකපුග්ගලස්ස වා ඉදං තුය්හං දම්මී'ති දින්නං**" යනු පෙළ හා අටුවායි.

කඨිනය නො අතුළේ නම් වර්ෂාඍතුවේ අවසාන මාසය ද, අතුළේ නම් හෙමන්තයත් ඇතුළුව පස්මස ද චීවර කාලයයි. එයින් බැහැරවූ පිටසීසමයේ ලැබුණු වස්ත්‍ර අකාල චීවරයි. '**කාලෙපි ආදිස්ස දින්නං**' යනුවෙන් කියැවෙනුයේ චීවරකාලය තුළ වුවත්

අකාල චීවර නමින් සඞ්ඝයාට හෝ පුද්ගලයාට හෝ ලැබුණු චීවර ද අකාලචීවර වන බවයි. පඨම අනියතයෙහි 'සොතස්ස රහො' යන්න මෙන් මෙය ද ප්‍රාසංගිකවශයෙන් කියැවිණ. එහි වෙනස නම් කාලයෙහි වුවත් අකාලචීවර නමින් සඞ්ඝයාට ලැබුණු වස්ත්‍ර, කඨිනය අතුළවුන් පමණක් නො ව සම්මුඛීභූත සියල්ලන් විසින් බෙදා ගතයුතු වීමයි බෙදූලත් වස්ත්‍ර පච්චාසාචීවර ඇත් නම් මාස-පරමය, නැතිනම් දසාහපරමය යනු චීවරකාලයට නො වේ. පිටසීසමයට යි.

චීවරකාලයෙන් පිටත් එකොළොස් මස තුළ හෝ සත්මසතුළ හෝ උපන් චීවර වුත්ථවස්සයන් පමණක් නො ව හමුවූ සියල්ලන් විසින් බෙදා ගතයුතු වන බැවින් අකාලචීවරයයි යෙනි. ප්‍රධානවශයෙන් මෙහි මෙය ම ගැනේ. චීවරකාලයෙහි 'සඞ්ඝස්ස අකාලචීවරං දම්මි'' යි නො කියා 'සඞ්ඝස්ස දම්මි' යි කියා දුන් වස්ත්‍ර කෙළින් අතුළවුන් පමණක් බෙදාගතයුතු බැවින් කාලචීවර නම් වේ. 'චීවරං උප්පජ්ජෙය්‍ය' යි නොකියා 'අකාලචීවරං උප්පජ්ජෙය්‍ය' යි සවිශෙෂණ කොට කීමෙන් කෙළින් උදුළ ද කාලචීවරයෙක් ඇතැයි හැගේ. එය නම් අනතිම වර්‍ෂා මාසයේ උපන්වස්ත්‍රයෙකි. 'එකපුග්ගලස්ස ඉදං' යන ආදිය කියේ 'ආදිස්ස දිනනං' යන වචනසාමර්ථ්‍ය යෙන් ප්‍රාසතාවිකබැවින් මිස පෞද්ගලික ව ලත්දෙය සෙස්සන් හා බෙදාගතයුතු නිසා නො වේ.

119. උප්පජ්ජෙය්‍ය.

කිහිප ආකාරයෙකින් චීවර ලදහැකි වෙයි. සඞ්ඝයාට හෝ සුත්තන්තිකාදි ගණයාට හෝ ලැබුණු වස්ත්‍රවලින් තමාගේ කොටස වශයෙන් ලැබිය හැකිය. නෑ-මිතුරන්ගෙන් ලැබිය හැකියි. පංසුකූල වශයෙන් හෝ කපුනූල් ආදි තම කැපධනය දීමෙන් හෝ ලැබිය හැකියි.

"අට්ඨිමා භික්ඛවෙ මාතිකා චීවරස්ස උප්පාදාය, සීමාය දෙති, කතිකාය දෙති, භික්ඛාපඤ්ඤත්තියා දෙති, සඞ්ඝස්ස දෙති, ආදිස්ස දෙති, පුග්ගලස්ස දෙති' යන මාතෘකාවන් අතුරෙන් කවරෙකින් නමුත් අකාලචීවර ලක්‍ෂණයෙන් ලත් චීවර සඳහා 'අකාලචීවරං උප්පජ්ජෙය්‍ය' යනු කියනලදී. මෙහි විස්තර චීවරක්ඛන්ධකයෙහි වේ.

120 ඛිප්පමෙව කාරෙතබ්බං.

ලැබුණුවස්ත්‍රය සිවුරකට ප්‍රමාණවත් වේ නම්, ප්‍රථම කඨින සිඛයට අනුව දසදින තුළ ම කොට නිම කළ යුතුය. අධිෂ්ඨානට පොහෝනා සිවුරක් කිරීමට ප්‍රමාණවත් නො වේ නම් නො ඉවා

නො විකපා මසක් තබා ගත හැකියි. එසේ තබාගත හැක්කේ සඞ්ඝ-ගණ-ඤාති-මිත්‍රාදීන් ගෙන් අඩුව පුරා ගැනුමට වස්ත්‍රයක් ලැබේයයි බලාපොරොත්තුවක් ඇතහොත් පමණි.

121. තත්ථා ච උත්තරිං.

පච්චාසා ඇත ද මසට වඩා තැබිය නො හැකියි. 31 වන අරුණ නැගුමෙන් නිසගි වේ. **"ඉදං මෙ භන්තෙ අකාලචීවරං මාසාතික්කන්තං නිස්සග්ගියං ඉමා'හං ආයස්මතො නිස්සජ්ජාමි"** යි නිසජා ඇවැත් දෙසිය යුතු.

මූලචීවරය උපන් දිනයෙන් පසු විසිදිනක් තුළ උපන් පච්චාසා චීවරය, මූලචීවරය මසක් තැබීමට ඉඩ නො දේ. පච්චාසාචීවරයට අයත් දසදින ම පරිච්ඡෙද කරයි. (මූලචීවරය උපන්දාට පසුදා පච්චාසාව ලැබිණි නම් මූලචීවරයටත් කාලය එදා සිට දස දිනයි.) විසිවැනි දිනයෙන් පසු 21-22 ආදි දිනවල පච්චාසාව ලැබිණි නම් මූලචීවරයට බල වැඩියි. පච්චාසාවට දසාහකාලය නො ලැබේ. නවාහාදි විසින් කාලය වේ. මූලචීවරය හා එක් කොට මසා නො තිබිණි නම් පච්චාසාවට දසාහපරමතාව ලැබේ. පච්චාසාව මූලචීවරය හා නො ගැළපේ නම් අන් පච්චාසාවක් ලබාගෙන මාසය තුළ කළයුතු ප්‍රථමයෙන් ලැබුණු විසභාගපච්චාසාව පිරිකරසොළ නමින් ඉටිය යුතු. මූලචීවරය ථූල ද පච්චාසාව සිනිඳු ද වේ නම් මූලචීවරය පිරිකරසොළ නමින් ඉටා පච්චාසාචීවරය මූලචීවරය කොට ගෙන මසක් තබාගත හැකියි, අන් පච්චසාවක් ඇත හොත්. පච්චාසාව ගැන තිබුණ අපෙක්ෂාව සිඳිණි නම් දස දින ඉක්මවා සිටි මූලචීවරය එදින ම ඉටියයුතු.

122. සතියා'පි පච්චාසාය.

සඞ්ඝ-ගණාදීන් ගෙන් වස්ත්‍රයෙක් ලැබේයයි බලාපොරොත්තුවක් ඇත ද, මසකට වඩා නො ඉටා නො විකපා තැබිය නො හැකිය. සිවුරට පොහෝනා තරමේ මූලචීවරයක් ලදහොත් පච්චාසාවක් නිසා තබාගත නො හැකියි. පච්චාසාව ලැබුණ ද නො ලැබුණ ද ඒ ගැන ආශාව සිඳෙන තෙක් මුලින් ලැබුණු වස්ත්‍රය මාසයක් තබාගත හැකිය. පඨමකඨින ශික්‍ෂාවෙන් දස දිනක් කල් ලැබිණ. පච්චාසාවක් ඇතොත් මසක් මුළුල්ලෙහි තබාගැනීමට මෙයින් ඉඩලැබිණ. පඨමකඨිනයට වඩා අඞ්ගවල වෙනස මාසාතික්කන්ත භාවයයි.

—— ;o: ——

4. පුරාණ චීවර සික්ඛා.

123. **අඤ්ඤාතිකාය.**

පියාගේ ද, පියාගේ මිව්ගේ ද, පියාගේ සහෝදර සහෝදරියන් ගේ ද; මවගේ ද, මවගේ පියාගේ ද, මවගේ සහෝදර සහෝදරියන් ගේ ද, සත්වැන්නා තෙක් කවුරුත් හා අසම්බන්ධ වූවා අඤ්ඤාතිකාව යි.

124. **පුරාණචීවරං.**

රඳු කප් තබා වරක් හැඳි පෙරෙවිය ද, කායික පරිභොග විසින් උරමත හිසමත තබනලද්ද ද, බිම්බොහන කොට ගන්නාලද්ද ද, පුරාණචීවර වේ. මේ චීවර සඳින් හැඳීමට පෙරවීමට ගන්නා චීවර ම ප්‍රකාශිත වේ. (රඳු කප් තැබූ චීවරයයි කී බැවින් කප් නො තබන ලද්ද පචිති නො කෙරේයයි මතයෙක් වේ. එහෙත් එය විනයවිධි දැක්වීමට කියැවිණැයි ගැන්ම මැනැවි.)

125. **ධොවාපෙය්‍ය.**

'සෝදව'යි වදනින් කියුව ද, අදහස තේරුම් යන සේ කායවිකාරයක් කොට අත්හි තැබුව ද, දෙළොස්රියන් උවසරතුළ සිට අහසට දැමුව ද, අනෙකකු අත යැවුව ද, ඇය සේදුවහොත් නිස්සුවට ඇවැත් වේ. රඳවීම ඇපිළිම (-මිටින් දඬුවෙන් ගැසීම) දෙක්හි ද එසේය.

5. **ආණත්ති**-සාණත්තිකයි. ඇණවුම්ලද මෙහෙණගේ ලිප් බැඳීම ආදි සියලු ප්‍රයොගයන්හි නිස්සුවට දුකුළායි. දෙවා හෝ රඳු හෝ කොළවා හෝ අවසන්හි පචිතියි. ධොවනාදි ත්‍රය ම කරවන විට (එකෙක තෙවරක් නිසජීම නො වන හෙයින්) පළමු ක්‍රියාවෙන් නිසගි පචිති ද සෙස්සෙන් දුකුළා ද වේ.

6. **ආපත්ති**-නො නිසජා පරිභොග කරන්නහුට ද, අනෙකකු සතු පුරාණචීවරයක් හෝ තමාගේ ද මෙරමාගේ ද නිසීදන පච්චත්ථරණයන් හෝ දෙවවන්නහුට ද දුකුළායි.

7. **අනාපත්ති**-නෑ මෙහෙණගේ යෙහෙළියක් දෙවා ද, නො කියා දෙවා ද, අපරිභුත්තචීවර හෝ වහන්කසු ඇ අන් පිරිකර හෝ දෙවා ද, ඇවැත් නො වේ. දෙළොස් රියන් උපචාරයෙන් පිටත සිට කායවාග්විකාර කොට අණවන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-පරණසිවුරක් බව, උපචාරයෙහි සිට නො නෑ මෙහෙණකට ඇණවීම, ධොවනාදියයි අඞ්ගත්‍රයෙකි. අචිත්තකයි.

5. චීවර පටිග්ගහණ සික්ඛා.

126. චීවරං.

විකප්පනයට පොහොනා බොමාදි ස සිවුරෙන් කවර වතක් නමුදු මෙහිලා චීවරයි.

127 පතිගණ්හෙය්‍ය.

අතින් අතට දීම, පාමුල තැබුම, සිවුපිරිස් පිරිකර පුදද් දී අහස්හි දැමුම, යන මෙයින් කවරක් නමුදු ඉවසීමෙන් පිළිගැන්ම සිදු වේ. දොළොස්රියන් උපචාරය මෙහි නො යෙදේ. ඉන් පිටත සිට දමනලද්ද ඉවසුව ද පචිතියි. අනුපසපනකු අත යැවුවක් ගත හැකියි. තමින් උදෙසා කසළගොඩෙක තැබුවක් නමුදු පසුල්සඤ්ඤ සෙන් (අස්සාමිකං හි පංසුකූලනති වුච්චති) ගත (අචිත්තකාපත්ති වුවත් ඇය ඔහුට නො දුන් නිසාත්, ඔහු ඇගෙන් නො ගත් නිසාත්) වරද නො වේ

128. අඤ්ඤත්‍ර පාරිවත්තකා.

අරළුකඩක් නමුදු දී, නැතහොත් දෙම්සි ආභොග කොට ගත යුතු. නො එසේ විකප්පනූපග පෙරහන්වතක් නමුදු ගතහොත් පචිතියි.

6. **ආපත්ති**-ගැනුමට අත් දිගු කිරීම ආදි සියලු පියොව්හි දුකුළාසි. නො නෑ මෙහෙණක ගැන ඤාතිකාවකැයි හෝ වෙමතික ව හෝ අඤ්ඤාතිකාවකැයි හෝ ගැනීමෙන් පචිති තුනෙක් වේ. මෙහෙණියන් වෙතින් පමණක් උපසම්පදා ලද්දියගෙන් ගැනීමෙන් දුකුළාසි.

7. **අනාපත්ති**-විශ්වාසයෙන් ගැනීම, තාවකාලි කොට ගැනීම, පාත්‍ර ථවිකාදි ඉටත් නො පොහෝනා චීවර ගැනීම, සික්ඛමානා සාමණෙරීන්ගෙන් ගැනීම යන මෙහිලා නිරාපත්තික යි. ඉටත් විකැපුම් නැති සෙනසුන් පිරිකර වන භිසිච්ඡවි (මෙට්ටාඋර) ආදියෙහි ද (චීවර සඞ්ඛ්‍යාවට නො යන හෙයින්) නිරාපත්තික යි. විකැපුමට පොහෝනා ථවිකාදිය නො ගතයුතු.

9. **අඞ්ග**-විකැපුම් පොහෝනා සිවුරක් බව, පාරිවට්ටක නො දීම, නො නෑ මෙහෙණ අතින් ගැන්මයයි තුනෙකි. පිළිගැන්ම කිරියායි, පිරිවුළු නො දීම අකිරියායි. එහෙයින් කිරියාකිරියයි. මෙය මෙහෙණ සතුයයි නො දැන ගත ද ඇවැත් වන බැවින් අචිත්තකයි.

6. අඤ්ඤාතක විඤ්ඤත්ති සික්ඛා.

129. ගහපතිං.

මෙහිදී පැවිද්ද නො ලත් පුරුෂයා ගැහැවියායි. **'ගහපතානී'** යන්නෙනුදු එබඳු ස්ත්‍රියක් ගැනේ.

130. චීවරං විඤ්ඤාපෙය්‍ය.

තමන් පිණිස තමන් යැදීම ද, අනුන් ලවා යැදවීම ද, විඤ්ඤාපනයයි. අසමයේ වුවත් නෑයන් ගෙන් ද, පැවරූ කැපකරුවන් ගෙන් ද ඉල්ලිය හැකියි. 'කැමති යමක් කියන්නැ'යි සකල සඞ්ඝයාට පැවරූවන් ගෙන් කවුරුන් විසිනුත් ඉල්ලිය හැකියි. පවරා ගොස් විස්මෘත ව වසන්නහුගෙන් ය මේ ඉල්ලීම. ගෙය පැවරූවන් වෙත ගොස් රිසි සේ විසිය හැකියයි කුරුන්දිය කියතුදු සිවුරු ගළවා විසීම අයොග්‍යයයි යෙති. මේ සික පදයට කරුණුවූ ගැහැවියා **'වදෙය්‍යාථ භන්තෙ යෙන අත්ථො'** යි පැවරූව ද එය ආචාරධර්ම විසින් කළ **ධර්මනිමන්ත්‍රණයෙකි**. දෙන රිසියෙන් කීවක් නො වේ. පවරා නො දෙනු රිසි වන්නේ අප්පවාරිතයෙක් ම වේ.

131. අච්ඡින්නචීවරො.

රාජ චෞරාදීන් විසින් පැහැරගනුලැබූ සිවුරු ඇත්තාය. ගිනි දිය නිසා නැසීම, මී වේයන් කෑම, පරිභොගයෙන් හෝ දිරාපත්වීම, යන මේ කවර කරුණෙකින් නමුදු **නට්ඨචීවර** වේ. අනච්ඡින්න චීවරිකයා විසින් අන් අච්ඡින්නචීවරිකයන් සඳහා ද, අච්ඡින්නචීවරිකයා විසින් තමන් හෝ අනුන් හෝ පිණිස ද කොළඅතු වුවත් කැඩිය හැකියි. යාචාපනය තමන් සඳහා බැවින් අනාණත්තිකයි.

7. අනාපත්ති-උක්ත සමයෙහි ද, නෑ පැවරූවන් ගෙන් ද, තමාගේ නෑ පැවරූවන්ගෙන් අනුන් උදෙසා ද, අනුන්ගේ නෑ පැවරූ වන්ගෙන් ඔවුන් උදෙසා ද, ඉල්ලිය හැකියි. තම කැපවතක් දී කයවිකාය නො වන සේ කැපවහරින් පරිවර්තනය කොට ගත හැකි ද වේ.

9. අඞ්ග-විකැපුම් පොහෝනා වතක් වීම, සමයාභාවය, අඤ්ඤාතක විඤ්ඤත්තිය, පටිලාභයයි සතරෙකි.

—:(o):—

7. තතුත්තරි සික්ඛා.

132. **අභිහට්ඨුං.**

ගැනීමට කැමැති කරවන්නේ ද හෙවත්-නිමන්ත්‍රණය කරන්නේ ද යනු අර්ථයි. පෙරකිරිය සේ ගතහොත් 'එළවා පවරන්නේ ද' යනු අර්ථයි. කයින් වස්ත්‍ර ගෙනවුත් පාමුල තබා කැමැති තාක් ගන්නේයයි කීම **කායාභිහාරයයි**. අපගේ වස්ත්‍ර බොහෝය, එයින් කැමැති තාක් ගන්නේයයි පැවරීම **වාචාභිහාරයයි.**

133. **සන්තරුත්තරපරමං.**

අසිදුනාලද සිවුරු ඇති තෙචීවරිකයා විසින් හඳනා පොරෝනා පමණක් ගතයුතු. පියෙව්සෙන් (සාසඞ්කසිඛ හෙයින් හෝ අවිප්ප-වාස සම්මුති හෙයින් හෝ තෙවැන්නක් නො ලත් හෙයින් හෝ අතුළ කෙළින් ඇති හෙයින් හෝ) උත්තරාසඞ්ගය පමණක් පොර වන්නහු විසින් එපමණ ගතයුතු.

තෙචීවරිකයායි මෙහි සටහන් වූයේ විනයතෙචීවරික ධුතඞ්ග-තෙචීවරිකයන් සඳහා නොව අසිදුනා විට තුන් සිවුරක් තිබුණ බව දැක්වීම සඳහා බවත්, අන් තැනෙක වැඩිපුර තම සිවුරු තිබුණ ද, නො ලද හැකි බැවින් ඔවුන් විසිනුදු ඉල්ලාගත හැකි බවත්, **සාරත්ථදීපනීමතයයි.** **'තෙචීවරිකා'** යන මෙයින් අච්ඡින්නතිචීවර යෙන් වැඩිපුර සිවුරු විහාරාදියෙහි නැති බවත්, ඇතොත් විස්සජ්ජ-පනය නො වටනා බවත්, තව්කැලි කොට ගෙන සිය සිවුරු ගෙන්වාගෙන පරිභොග කළයුතු බවත්, **විමතිවිනොදනී මතයයි.**

7. **අනාපත්ති**-දෙසිවුරක් කොට සෙස්ස ආපසු දෙමියි ගන්නහුට ද, දායකයා විසින් 'සෙස්සත් ඔබ ම ගන්නැ'යි කියන ලද්දහුට ද, අච්ඡින්නනට්ඨචීවරබව නිසා නො ව බහුශ්‍රුතත්වාදිය නිසා ලද්දහුට ද, නෑයන්ගෙන් හා අච්ඡින්නකාලයෙන් පෙර පැවරුවන්ගෙන් හා ඉල්ලාගන්නහුට ද, සිය සැප ධනයෙන් ගන්නහුට ද, ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-තතුත්තරිතා, අච්ඡින්නාදි කාරණතා, අඤ්ඤාතකවිඤ්ඤ-ත්තියා පටිලාභො.

---

8. පඨම උපක්ඛට සික්ඛා.

184! චීවර චේතාපනන්‍ය.

(ගහපතිස්ස යනු ද ගහපතානියා යනු ද කර්තෘඊයෙහි ෂෂ්ඨියි. 'චීවරං චෙතාපෙනත් පරිවත්තෙන්තති අනෙනා'ති චීවරචෙතා-පන්නං' තකාරාගමයි.)

වස්ත්‍රයක් ගැනීමට එක් කොට තැබූ කහවණු රන් රිදී පටක සූත්‍ර කපපාසාදි වස්තු සිවුරු මිලයි. **'චීවරෙන අච්ඡාදෙස්සාමි'** යන් තෙහි අදහස 'වස්ත්‍රයක් දෙන්නෙමි' යනුයි. 'කෙබඳු වස්ත්‍රයක් උවමනා ද? කෙබන්දක් මිල දී ගනිමිදූයි ගෘහැවියන් විසින් නො විචාරනලදු ව, දිගින් පුළලින් සියුමින් වැඩි හොඳ චීවරයක් ලබන රිසියෙන් විධාන කිරීම ඇවැතට කාරණ වේ. ඒ විධානය කරන අයුරු **'ඉමිනා චීවරචෙතාපනෙනන'** යනාදීන් පැවසේ. කල්‍යාණ කම්‍යතාව නම් සුන්‍දරවූවක් මහඇගිවූවක් කරවන රිසියයි. **'පුබ්බෙ අප්පවාරිතො'** යනු කී බැවින් "එකෙණෙහි පවාරිතයා ද අප්පවා-රිතයෙක් ම වේ" යනු **වජ්‍රබුද්ධි.**

7. අනාපත්ති-නෑ පැවරුවන් විෂයෙහි ඇවැත් නො වේ.

'මහග්ඝං චෙතාපෙතුකාමස්ස අප්පග්ඝං චෙතාපෙති' යන්නෙන් අගය අඩුවූවක් හෝ එයින් අත් දූයක් හෝ ලබා ගන්නහුට ඇවැත් නැතැයි කියැවිණ. වට්ටිනාකම වැඩි කිරීම ඇරැබැ මේ සික්ඛපදය පැනවූ නිසා දෙනු කැමැත්තෙමියි දායකයා නො කීකල ද එබඳු කැමැත්තෙක් ඇතැයි අසා වට්ටිනාකම වැඩි නො කොට ගෙන්වා ගත හැකිය යනු **සාරත්ථ දීපනී මතයයි.**

'අප්පග්ඝං චෙතාපෙති' යනු ක්වේ නිසඟිපච්චි නො වන බව සලකාය. විඤ්ඤත්තියෙන් දුකුළා වේ. **'පුබ්බෙ අප්පවාරි-තො'** යන්නෙන් විඤ්ඤත්ති කාරණය කියැවිණ. සාරත්ථදීපනී මතය රාජසිඛය සමග ද නො ගැළපේ. මෙහි ද "දායක දූතා-දීහු කැමැති යමක් කියන්නෝයයි නො පැවරුවාහු තම් ඔවුනට කීමෙන් දුකුළා වේ" යනු **විමතිවිනොදනී** මතයයි.

9. අඞ්ග-අඤ්ඤාතක විඤ්ඤත්ති, භීය්‍යොකම්‍යතා, න්‍යාය පටිලාභො යි අඞ්ගත්‍රයෙකි.

9. දුතිය උපක්ඛට සික්ඛා.

135 පච්චෙක්ඛ චීවර චෙතාපන්නා.

එකිනෙකා වෙත් වෙන්ව නියම කොට තැබූ සිවුරුමිලයි. 'ගණ්ඨිපදිය' උභො එව සන්තා' යි විච්ඡෙද කරයි. සත්පුරුෂයෝ දෙදෙනම යනු අර්ථයි. බොහෝ දෙනාට පීඩා කිරීම නිසා මේ සිඛයට අනුව ඇවැත් වේ මෙය පූර්ව සික්ඛපදයේ අනුප්‍රඥප්තියක් වැනියි.

---

10. රාජ සික්ඛා.

136. රාජ භොග්ගො.

රජුගෙන් බත් වැටුප් ලබන ඇමැත්තෙකි. **'දූතෙන චීවර චෙතාපන්නං පහිණෙය්‍ය'** යන්නෙන් දෙශනා වශයෙන් දූතයා ගැනුණ ද තමන් ගෙන ගිය ද වෙනසෙක් නැත. මහණුනට පිළිගත නො හැකි වන රන් රිදී මසු කහවණු ආදි අකැප වස්තුව චීවර චෙතාපන්න නම්. එබඳු වස්තුවක් රාජාදීන් විසින් යවනු ලැබේ නම්.

137. ඉමිනා චීවරචෙතාපන්නෙන=පෙ=අච්ඡාදෙහි.

මෙයින් ආගමනසුද්ධිය (-වත්හිමියා කැප නෙපුලෙන් එවූ බැවින් වස්තුවේ පිරිසිදු බව) දක්විණ. දායකයා 'මෙය අසුවල් භික්ෂුවට දෙව' යි යැවී නම්, දූතයාත් එ පරිදි ම 'මෙය ගනු මැනැවැ'යි කියේ නම් ඒ වස්තුව පිළිකෙව් කළ යුතු වේ. පළමුව අකැප වචනයෙන් දන්වා පසුව කැපකරුවකු ගැන පිළිවිසිය ද නො දක්විය යුතු. ආගමනය ද දූතවචනය ද යන අවය ම අකැපවූ හෙයිනි. ආගමන සුද්ධිය ඇතිකල දූතවචනය අසුද්ධ වුවත් ආගමන අසුද්ධිය ඇතිකල දූතවචනය සුද්ධ වුවත්, ශික්ෂාපදයෙන් කියැවෙන සේ පිළිපැද්ද යුතු. දූතවචනය ම ප්‍රමාණ කොට ගතයුතුය යනු **සාරත්ථදීපනියි.**

138. න ඛො මයං=පෙ=පතිගණ්හාම.

(රුපිය පටිග්ගහණ සිඛපදය මෙයින් පළමු පැනවූ බව පැනේ.) කැපවදනින් එවුණ සිවුරුමිලය **'පතිගණ්හාතු ආයස්මා'** යි දූතයා කී නිසා අකැපවිය. එහෙයින් එය පිළිකෙව් කළයුතු වීය.

රන්, රිදී, සුවණ්ණමයාදි කහවණු, ලොහමයාදි මාසක යන නිසඟි වස්තූන්; අටවැදෑරුම් මුතු, වෙළුරිය හැර සෙසු මිණි, වෙළුරිය, රන් මිශ්‍රිත සඞ්ඛ, ධොත විද්ධ රතන යුතන මුග්ගවණ්ණ සිලා, පවාල, ලොහිතඞ්ක (-රතුකැට), මසාරගල්ල (-මරකත), සාලුලොම සාලි ආදි සත්තධඤ්ඤ, දාසි දාස ඛෙත්ත වත්ථු පුප්ඵ ඵලාරාමාදි

දුකුළා වස්තුන් සඞ්ඝ ගණ පුද්ගලාදීන් සඳහා පිළිගන්නට නො වටනා බැවින් ප්‍රතික්ෂිප්ත විය. එහෙත් තම් උදෙසා ගෙනා තිසා **'චීවරං ච ඛො මයං පතිගණ්හාම කාලෙන කප්පියං'** යනු කිව හැකියි.

139. වෙය්‍යාවච්චකාරො නිද්දිසිතබ්බො.

'අත්ථි කොචි වෙය්‍යාවච්චකාරො' යි කැපවදනින් ඇසූ බැවින් පස්සහදෑමියන් හැර ආරාමික උපාසකාදි කවර කෙනකුන් හෝ පෙන්විය හැකියි. 'මෙය කාට දෙම්දැ'යි ඇසුවොත් නො ද කිවයුතු ,මොහුට දෙව'යි යනු ද නො කිවයුතු.

140. සඤ්ඤතො සො මයා.

'ඔබට වස්ත්‍රයක් වුවමනා විට ගෙන දෙන සේ කැපකරුවාට ඇණවීමි' යි භික්ෂුවට දූතයා කීවිට ද, භික්ෂුව ඉදිරියෙහිලා දී නො කියා ගියවිට ද පසුව කියැවෙන චොදනාවට ඉඩ ඇත.

කැපකරුවෝ දසදෙනෙකි.

1. කිසිවෙක් දූතයකු අත මහණහු පිණිස අකැප වතක් එවයි. දූතයා ද භික්ෂුව වෙතට පැමිණ 'ඔබට එවූ මේ සිවුරුමිලය පිළිගනුමැනවැ'යි ඉල්ලා සිටියි. මෙය පිළිගත නො හැකිය. එහෙයින් පිළිකෙව් කළයුතුවේ. ඉක්බිති කැපකරුවෙක් ඇත්දැයි විචාළ හොත් 'මේ එබදු වෙය්‍යාවච්චකාරයෙකැ'යි එහි සිටියකු පෙන්විය හැකියි. මෙතෙම භික්ෂුව විසින් තමන් හමුවෙහි පෙන්වනලද කැපකරුවායි.

2. තමන් වෙත නො සිටියකු ගැන 'අසුවල් තැන සිටුනා අසුවලා කැපකරුවෙකැ'යි භික්ෂුව කියයි. දූතයා එහි ගොස් අකැපවත් දී පෙරළා අවුත් චීවරාදිය ඔහුගෙන් ලබාගන්නැයි භික්ෂුවට ද කියා යයි.

3. ඒ දූතයා ආපසු නො පැමිණ වස්තුව දුන්බවත් චීවරාදිය ලබා ගතයුතු බවත් අනෙකකු අත භික්ෂුවට කියා එවයි.

4. දූතයා අනෙකකු ද නො එවයි. භික්ෂුව වෙතින් යනවිට ම 'මම අසුවලාට දෙමි, උවමනා ඇතිවිට සිවුර ලබා ගනුමැනැවැ'යි කියා ඒ කිස නිමවා යයි. මොහු තිදෙන භික්ෂුව විසින් නො හමුවෙහි දක්වුණ කැපකරුවෝයි.

භික්ෂුව විසින් පෙන්වනලද මේ සතරදෙනා කොරෙහි රාජශික්ෂාපදයෙහි කි සේ පිළිපැද්ද යුතු.

5. පෙර සේ දූතයා විසින් විචාරනු ලබන භික්ෂුව නැති නිසා හෝ විචාරණය කරනු නො කැමැති නිසා හෝ 'කැපකාරුවෙක් නැතැ'යි කියයි. එවිට එතැනට පත් මිනිසකුට මුදල දී 'මොහු ගෙන් සිවුර ගනු මැනැවැ'යි කියා දූතයා යයි. මේ දූතයා විසින් හමුවෙහි දක්වූ කැපකාරුවෙකි.

6. දූතයා ගමට පිවිස තමන් රිසියෙන්නකුට මුදල දී පෙරමෙන් භික්ෂුව වෙත එළඹ එබව කියා යයි.

7. තමන් නො පැමිණ අන්දූතයකු අත එපුවත කියා එවයි.

8. භික්ෂුව වෙතින් යන විට ම 'මම අසුවලාට දෙමි' ඔහුගෙන් ඉල්ලාගනුමැනැවැ'යි කියා යයි.

දූතයා විසින් දක්වුණ මේ සතරදෙනා කෙරෙහි භෙසජ්ජ–ක්ඛන්ධකයෙහි එන **මෙණ්ඩක සිඛයට අනුව පිළිපැද්දයුතු. දහස්වරක්** චොදනා කළ ද අන් කැපකරුවකු යවා කැපවත් ගෙන්වා ගත ද නිවරදයි.

9. දූතයා විසින් පිළිවිස්නා ලද භික්ෂුව 'කැපකරුවෙක් නැතැ'යි කියයි. එවිට සමීපයෙහි සිටියෙක් 'ගෙනව, මම එය කර දෙමි' යි මුදල ගනියි. දූතයාත් භික්ෂුවට එබව නො කියා ම යයි. මේ **මුඛවෙවඩිකාකාපයිකාරයාසි** (-කිසිවකු විසින් නො දක්වන ලද සිය තෙපුලෙන් ම කැපකරුවූයේයි.)

10. අනෙකෙක් 'සිවුරක් ගෙන දෙව' යි භික්ෂුව ගේ උපස්ථායකුට හෝ අන් කවරකුට හෝ මුදලක් දෙයි. මේ **පරම්මුඛකාපයිය-කාරයාසි.**

මේ දෙදෙනා කෙරෙහි නො නැ නො පැවරුවන් කෙරෙහි මෙන් පිළිපැද්ද යුතු. වස්තුව ඔවුන් සතු නිසා තොාව චිවරාදිය ඔවුන්ගෙන් ලබා ගත්නැයි දූතයා නො කී නිසාය.

141. අඥො මෙ ආවුසො චීවරෙන.

චොදනා කරන අයුරුයි. මිලට ගෙනෙව යනාදිය නො කිවයුතු. රූපිය සංවොහාරය සිදු නො වනු පිණිසයි.

142. ඡක්ඛත්තුපරමං.

(භාවනපුංසකයි. හෙවත්-ක්‍රියාවිශෙෂණයි.) චොදනා තුනක් ද සිටීම් සයක් ද මෙහි කියැවිණ. එක් චොදනාවෙකින් සිටීම් දෙකෙක් පිරිහේ. දොළොස්වරක් සිටිය හැකියි. එහෙත් චොදනා නොකළ හැකියි. 'වැඩියේ ඇයිද්ද'යි නිහඬ ව සිටින්නහු ගෙන් විචාළ හොත් 'ජානාසි'යි කිවයුතු. බණ දෙසීම හිඳීම ආදිය නො ද කළයුතු. එක්

වරක් ගොස් සවරක් චොදනා කළ හොත් සියල්ල අවසන් වේ. උක්ත චොදනා ස්ථාන ගණිතින් මැඩිපුර කොට උපදවා ගත් වස්ත්‍රය නිසගි වේ. සිවුර නො ලද හොත් ධනයෙන් මෙහෙණනුට ඵලයක් නුවූ බවත්, තම ධනය ලබාගතයුතු බවත්, සිවුරුමිල එවූවනට දන්වා යැවියයුතු. නො දැන්වුව දුකුළායි. දැන්වීමෙන් පසු ඔවුන් පිළිවිස ලබාදුන හොත් ගත හැකියි.

5. **ආණත්ති**-මෙය අනාණත්තිකයි. එහෙයින් පරියායෙන් කියා උපාසකාදීන් ලවා චොදනා කරවත් නම්, ඔවුන් සත්වර තමුදු චොදනා කොට ලබා දුන ද නිවරද බව **විමතිවිනොදනී මතයයි**.

9. **අඞ්ග**-භික්‍ෂුව විසින් පෙන්වූ කැපකරුවකු වීම, දූතය 'සඤ්ඤතෙනා සො මයා' යනාදිය කීම, අතිරෙක උත්සාහය, එයින් පිළිලැබුමයයි සතරෙකි.

චීවරවග්ගො පඨමො.

---

11. කොසිය සික්ඛා.

143. **කොසිය මිස්සකං.**

කොසකාර නම් පණුවන්ගේ කොෂයෙන් නිපන් හුයින් මිශ්‍රිත වීමයි. එළලොමින් සන්ථතය කරන කල්හි, තමන් නො දැන සිටිය දී වාතවේගයෙන් අවුත් වැටී එක් හුයක් තමුදු මුසු වූව අබ්බොහාරික නො වේ. අචිත්තකව ම ඇවැත සිදු වේ.

144. **සන්ථතං.**

සමබිමෙක එළලොම් ආදිය අතුරා එමත කැඳ ඉටි ආදිය වක් කොට හිඳිනා හෝනා පමණට තනාගනු ලබන්නෙකි. වියවා ගත ද වටී. තැනීම් තැනවීම් ප්‍රයොගයන්හි දුකුළා ද, නිමවීමෙන් පචිති ද වේ.

5. **ආණත්ති**-තමන් සඳහා කරවීමෙන් පචිති වන බැවින් සාණත්තිකයි.

6. **ආපත්ති**-තමාගේ අඩාළ සන්ථතය තමා ම නිම කිරීම, අනුන් ලවා නිම කරවීම, මෙරමා විසින් කොට අඩාළ කළ සන්ථතය තමා නිම කිරීම, මෙරමා ලවා නිම කරවීම, යන සිවු තන්හි ම පචිතියි. අනුන් සඳහා කිරීම කරවීමෙහි ද, අනුන් විසින් කැරුණක් ලැබ පරිභොග කිරීමෙහි ද, දුකුළායි.

7. **අනාපත්ති**-වියන්, බුමුතුරුණු, කඩතුරා, හිසි, කන්වයින් කිරීම; එයට නිසිපරිභොගය; වියවා කිරීම, මෙහි ලා නිරාපත්තිකයි.

9. **අඩග**-කොසියභාවය, තමන් පිණිස කිරීම කරවීම, පිළිලැබුම (-නිම කිරීම) යයි ත්‍රයෙකි.

---

12. සුඩකාළක සික්ඛා.

145. සුද්ධ කාළකානං.

සෙසු පැහැ ඇති එළුලොම් හා මුසු නො කොට සවභාවයෙන් හෝ රඳනින් හෝ කළුවූ එළුලොමින් සන්ථතයක් කළහොත් පචිති වේ. පළමුශික්ෂාවෙහි එක් අංසුවෙකින් මුසු වුවත් පචිති කියැවිණ. මෙහි **'එකෙනපි අසෙඤ්ඤ න අමිශ්සසාඩා'** යි නො කී බැවින් අන් පැහැඇති ලොමින් මුසු වුවත්, එය නො පැනෙන සවරූප නම් සුද්ධ කාළක ම වේ යයි **වජිරබුඩියෙහි** එයි. සෙස්ස කොසිය සිඛය වැනියි.

---

13. වෙභාග සික්ඛා.

146. මෙභාගා සුද්ධ කාළකානං.

මේය උක්තාංෂට පරිච්ඡේදයයි. කාළලොමාධිකබව වළකනු පිණිස සිඛය පැනවූ බැවින් දෙකොටසකට වඩා ගැන්ම වරදයි. කෙතරම් අඩු වුව ද වරද නැත. **"එකස්ස'පි කාළලොමස්ස අතිරෙකභාගෙ නිස්සග්ගියං"** යනු මාතිකට්ඨකථාවේ කීයේ, සිඛය අචිත්තක නිසා, තරාදියෙන් කිරා තැබූ ගොඩට සුළඟින් වත් වැඞි පුර එකක් වැටුණ හොත් නිසගි වේය යන අදහසින් වියයුතු බව **වජිරබුඩි සාරත්ථදීපනී** මතයි.

147 ගොචරියානං.

මෙහි පමණ අධමාන්තයෙන් කියැවිණ. සුදු එළුලොම් හැර සෙසු සියලු වණීම ගොචරියට හෙවත්-කපිලවණියට (-දුඹුරුපාටට) ඇතුළති. කළුලොම් අධියකට වැඩිවිය නො දී සෙසු ලොම් ගෙන ඇතිරිය කළයුතු.

උක්තප්‍රකාරයෙන් අධික වන සේ ලොම් ගෙන නො කළයුතු සන්ථත තමන් සඳහා කළහෙයින් ද, දෙවභාගාදි වියින් ගෙන නො කළ හෙයින් ද, මේ සිඛය කිරියාකිරියයි. ඔදතාදියෙන් මිශ්‍රිතය යන හැඟීම ඇති ව හුදු කළු ලොමින් ම සන්ථතය කිරීමෙන් ද හුදු කළු

ලොම් දෙකොටසකට වඩා තිබිය දී අධික නොවේයයි යන හැඟීම ඇති ව කිරීමෙන් ද මෙය **අචිත්තකාවේයයි** යෙත්. බහුතර ව හෙළු තතිකර හෝ සුදු කපිලවණ් ලොම් ගෙන කළත්, පමණට කළු ලොම් ගෙන කළත් විතානාදිය කළත් ඇවැත් නො වේ.

මේ ශික්‍ෂාපදත්‍රයෙහි උක්ත ආස්තරණයන් නිස්සජ්ජනය කොට හෝ නො කොට හෝ ලැබ පරිභොග කරන්නහුට දුකුළායි. අනෙකකු කරන ලද්දක් ලැබ පරිභොග කළ ද දුකුළායි. කොසිය සුද්ධ කාළක අකැප හෙයිනි.

14. ඡබ්බස්ස සික්ඛා.

148. **ඔරෙන චෙ ඡන්නං වස්සානං**.

අලුත් සන්ථතයක් කළ භික්‍ෂුව සාවුරුද්දක් එය පරිභොග කළ යුතු වේ. පරිභොග කළ ද නො කළ ද ඇතිරිය නිම කළ දින සිට වර්‍ෂිය ගිණිය යුතුය එදින සිට සාවුරුද්දතුළ අනෙකක් කළහොත් නිසගිපචිති වේ.'**විස්සජ්ජෙත්වා**' යන්නෙන් අන්‍යයනට දීම කියැවේ.

149 .**අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛු සම්මුතියා**.

සන්ථතය නො මැති ව සඟනාදියට අපහසු ඇති ගිලන් මහණ-හුට යන යන තැනට එය ගෙන යා නො හැකි නම්, ඒ ඒ තැන දී සන්ථත කර ගැනීමට ඉඩ ලැබෙන පිණිස ඤත්තිදුතිය කම්වැකියෙන් සන්ථතසම්මුතිය දිය හැකියි. පළමු වැළඳි රොගය සංසිඳුණු පසු, එය ම හෝ අනෙකක් හෝ නැවත වැළඳුණ ද පළමු සම්මුතිය ම ප්‍රමාණයි. සමමුතිය නො ලැබ සාවුරුද්ද තුළ අලුත් ඇතිරි කිරීමෙන් පචිති වේ. ආපත්ති භෙදය කොසියසිබයේ මෙනි.

7. **අනාපත්ති**-සාවුරුද්ද පිරුණු පසු කිරීම, කරවීම, අනුන් කැරුණක් ලැබ පරිභොග කිරීම, විතානාදිය කිරීම යන මෙහි ලා ඇවැත් නො වේ. උනු සාවුරුද්දෙහි අතිරෙක ඡබ්බස්ස සඤ්ඤිතාදි විසින් අචිත්තකබව විමතිවිනොදනියේ කියැවේ.

15. නිසීදන සන්ථත සික්ඛා.

150. **නිසීදන සන්ථතං**.

මෙය දසා සහිතයි. නවචීවරයට අයත් නිසීදන චීවරයත් මේ සන්ථතයත් එකෙක් ම යයි මතයෙක් වේ. මේ සන්ථතයේ ප්‍රමාණ නියමය නැති නිසා ද, අධිට්ඨානුපග නො වන නිසා ද, අටුවාහි නො කී නිසා ද, ටීකා කිහිපයෙක එම මතය ප්‍රතිෂිද්ධයි. නිසීදන

චීවරය බොම්ාදි වසත්‍රඛණ්ඩයන් පමණට එළා සන්ථතය සේ කරනු ලැබේයසිද මේ ශිකෂාවේ කියැවෙන සන්ථතය ලොමයෙන් කැරෙන්නෙකැයි ද යෙති. නිදාන කථාවෙහි මේ සන්ථතය චතුරශ්‍ර චීවරයෙකැයි හිඤුන් කළ අදහස වැරැදි වූවක් බව ද **'සන්ථතං පන භික්ඛුනා'** යි නො වදරා **'නිසීදන සන්ථතං'** යනාදිය කීයේන් සන්ථතයේ චීවර සංඥව දුරලනු සඳහා බව ද පැවසේ.

151. පුරාණ සන්ථතස්ස සාමන්තා.

වරක් හිඳගත ද නිදගත ද සන්ථතය පුරාණසන්ථත සඞ්ඛ්‍යාවට යේ. වටව හෝ සතරැස් කොට හෝ කැපූ තැන සුගත්වියත් පමණ වියයුතු. ඇතිරීම එක් තැනෙක හෝ ලිහා සෙස්ස හා මුසුකොට හෝ කළයුතු. වියත් ප්‍රමාණය උත්කෘෂ්ට ප්‍රමාණයයි ද සාරත්ථදීපනියේ හෙට්ඨිමප්පමාණසයි කියේ ප්‍රමාදයෙකැයි ද කඞ්ඛාවොජනාවේ ප්‍රකාශිතයි.

6. **ආපත්ති**-අනුන් සඳහා කිරීමෙන් ද කරවීමෙන් ද දුකුළායි.

7. **අනාපත්ති**-පැරණි සන්ථතයක් නොමැති නිසා නො ගෙන කළ ද, අනෙකකු කැරුණක් ලැබ පරිභොග කළ ද, විතාන, බුමුතුරුණු, කත්වසින් කළ ද වරද නැති. සුගත් වියතක් නො ගෙන ගත්තෙමියි ද, සුගත් වියතින් උනුව ගෙන ඌන නො වේයයි ද හැඟීම් ඇති ව කිරීමෙන් අචිත්තක වේ.

14-15 ශිකෂාදෙක්හි වදළ සන්ථත දෙක නිසජ්ජා ලත් පසු පරිභොගය කැපයි.

---

16. එළකලොම සික්ඛා.

152. අද්ධානමග්ග පටිපන්නස්ස.

අඬාන යන්නෙන් දීර්ඝමාර්ග සඞ්ඛ්‍යාත දෙගව්වෙන් වැඩි තැන් ගැනේ. නිදාන කථාවට අනුව මෙසේ කියැවුණ ද දැහැමින් කොතැන දී ලද ද ගත හැකියි. **'උප්පජ්ජෙය්‍යුං'** යන්නෙන් කී ඉපදීම නම්, සඞ්ඝ ගණ ඥති මිත්‍රයන් ගෙන් ද, පංසුකූල විසින් ද, කැප සිය ධනයෙන් ද ලැබීමයි.

153. සහත්ථා හරිතබ්බානි. (කාරණෙ පඨමා.)

'සහත්ථා' යි කීයේ උපලකෂණවශයෙනි. කවර අවයවයෙකින් ගෙනගිය ද වෙනසෙක් නො වේ. අනන්තරායෙන් තෙයොදනෙන් පිටත හළ කල ලොම් ගණනින් නිස්සග්ගිපචිත්ති. තෙයොදන ඉක්මවීමේ දී පළමු පියෙන් දුකුළා ද දෙවැන්නෙන් පචිති ද වේ.

154. අසනෙනපි හාරකෙ.

ගෙනයන්නකු ඇත ද නැත ද තමා විසින් තෙයොදනක් තැන් ගෙනයා හැකියි. අනෙකකු ලවා ඉනිදු ඇතට ගෙන යා හැකියි තෙයොත්ත ඉක්මවීමෙහි උත්සාහභාවය ඇතිව, අනෙකකු ගෙන යෙතියි අසුද්ධසිතින් තැබූ ලෝම, එසේ ම අනෙකකු ගෙන ගිය හොත් ඇණවීමක් නොවූ බැවින් ඇවැත් වේ. ගමනේ අභිලාෂයත් ඇණවීමත් ඇතහොත් තිරාපත්තකයි. අනෙකකු ගෙන යාවි යන අදහස නැති බැවින් සුද්ධසිත් ඇති ව තබනලද්ද වාතයෙන් පෙරලේ ද, අන්‍යයෙක් හෝ ගෙනයා ද මෙහි දී අචිත්තකව ද ඇවැත සිදු වේ. හිමියා නො දැන සිටිය දී ගමන්කරන යානාදියෙක තබා ඉක්මවීමෙන් ද ඇවැත් වේ. මෙතෙම මෙය ගෙන ගොස් ඉක්මවවයි යන හැඟීම යාන සවාමියාට නොවූ බැවිනි.

7. **අනාපත්ති**–තෙයොත්නක් ගෙනගොස් ආපසු ගෙන ඊමෙහි ද, තුන්යොදුන් තැන වාසයට ගොස් අසත්‍රාය සේ දූන අන් තැනකට ගෙනයාමෙහි ද, සොරුන් විසින් ගන්නාලද්ද ව නැවත ලැබුවෙහි ද, තිසජීම් විනය කම් කොට ලැබුවෙහි ද, අනෙකකු ලවා ගෙනයාමෙහි ද, කම්බලාදි එයින් කළ භාණ්ඩ ගෙනයා–මෙහි ද ඇවැත් නැත.

9. **අඩග**–අකෘතභාණ්ඩබව, ප්‍රථම ලැබීම, (චොර හරණාදියෙන් පසු නැවත ලැබුණ හොත් එතැන් සිට ද තෙයොදනක් ගෙන යා හැකියි.) තමා ගෙන හෝ අනුන් නො දැන සිටිය දී යානා–දියෙක බහා හෝ සීමාව ඉක්මවීම, හරණ පච්චාහරණ අභාවය, අවාසාධිප්පාය.

13. **චිත්ත**–'පතත් නො දත්තෝ හෝ දැන ද සිවුරු ඈ පිරිකර ලොම් ඇලුණුබව් නො දැන තුන්යොදුන් ඉක්මවා නම් රාත්තට ද මේ ඇවැත් වනුයෙන් අචිත්තකයි' යනු කඩ්ඛා පිටපති.

---

17. එළකලොම ධොවාපන සික්ඛා.

නො නැ මෙහෙණක ලවා එළලොම් සේදවීමෙන් ද, රඳන් කර වීමෙන් ද, අවුල් හැරවීමෙන් ද, නිසගි පචිති වේ. විස්තර පුරාණ-චීවර ධොවාපන සිඛපදය වැනියි.

---

18. රූපියසික්ඛා

155. ජාතරූප රජතං.

ජාතරූප නම් රන්ය. **රජත** ශබ්දයෙන් රිදී පමණක් නො ව කහාපණ මාසකාදිය ද සඞ්ගෘහිත වේ. රන්මුවා රිදීමුවා පියෙවියයි **කහවණු තෙවගෙකි**. තඹලෝ ආදියෙන් කැරෙන ලෝහමාසක ද, හරදූව උණපතුරු තල්පත් ආදියෙන් රූප තහා කැරෙන දාරු-මාසක ද, ලාකඩ ආදියෙන් තැනෙන ජතුමාසකදැයි **මාෂකය ත්‍රිවිධයි**. මෙ පමණක් නො ව ලොවැ ගනුදෙනුවෙහි පවත්නා ඇට සම් ආදියෙන් තැනූ, රූ තැගු නො තැගු කවර මුදලක් නමුදු මෙයට ඇතුළත් වේ. මෙහි ප්‍රකාශිත **රජත රජතමාසක ජාතරූප ජාතරූපමාසක** යන සිවු නිසගිවත් තමන් පිණිස පිළිගැන්මෙන් නිසගිපචිති ද, අනුන් පිණිස පිළිගැන්මෙන් දුකුළා ද වේ.

රාජසික්ඛාපදයෙහි කී මුක්තා මාණික්‍යාදි දුකුළාවත් අතුරින්, පස්සහදූමියන් විසින් පිළිගනු ලැබූ ධඤ්ඤ විරහිත මුක්තාදියෙන් උපදවාගත් පසය විළඳත සැමට ම දුකුළා වේ. ධාන්‍ය ගැන මත හෙද පවති. මේ ශික්ෂාපදයෙන් නිසගිවත් දුකුළාවත් පිළිගැන්ම වාරිතයි.

156. උග්ගණ්හාපෙය්‍ය වා උග්ගණ්හාපෙය්‍ය වා.

තමන් සඳහා දෙනුලබන මුදලක් හෝ අස්වාමික මුදලක් හෝ තෙමේ ම ගනී නම්, අනෙකකු ලවා ගන්වා ගනී නම් වස්තු ගණ-නින් පචිති වේ.

157. උපනික්ඛිත්තං වා සාදියෙය්‍ය.

ඉදිරියට ගෙනාවූ ද නො ගෙනාවූ ද, 'මේ ඔබට වේ'යයි වචන යෙන් හෝ හස්තමුද්‍රාවෙන් හෝ පරිත්‍යාග කරනලද රජතාදිය, කාය වාක් ප්‍රයොගයෙන් පිළිකේව් නො කොට සිතින් ඉවසී නම් නිසගිපචිති වේ. ගනු කැමැත්ත ඇති ව වුවත් කයින් හෝ වදනින් හෝ පිළිකෙව් කෙරේ නම්, කා විසි පිළිකෙව් නො කොට 'කැප නැත' යන ශුද්ධසිතින් නො ඉවසා සිටී නම් නිරාපත්තිකයි. තුන් දෙරින් කවර දෙරෙකින් නමුදු පිළිකෙව් කිරීම ප්‍රමාණයි. කා විසි පිළිකෙව් නො කොට, සිතින් අධිවාසනා කිරීමේ දී, කයින් වදනින් කටයුතු පිළිකෙව් නොකිරීම නිසා අකිරියයෙන් ඇවැත් සිදුවේ. මනොද්වාරයෙහි ඇවැත් නො නැගේ.

අකැපයයි වළකද් දී පාමුල තබාලූ මුදලක් දැක, එතැනට පැමිණි කිසිවකු 'මේ කිම්දැ'යි විචාළහොත් සිදුවූ පුවත කිවයුතු. එවිට ඔහු 'මම මෙය රැක දෙන්නෙමි, ගුප්තස්ථානයක් පෙන්වනු

මැනැවැ'යි කීවොත් මිතුම්හලට ද නැඟ 'මේ එබඳු තැනෙකැ'යි ප්‍රත්‍යය පරිභොගය තකා ගුප්තස්ථානයක් පෙන්විය හැකියි. 'මෙ තැන තබන්නැ'යි කිවොත් වස්තුව පරාමර්ශිත වන නිසා **උග්ගණ්හාපනය** සිදු වේ. මේ ධනය කැප අකැප දෙක නිසා පිහිටියේ වේ. (අසාදිත බැවින් එයින් ලත් ප්‍රත්‍යය කැපයි. දුබ්බිවාරණය කළ හොත් අකැප වේ. එහෙයින් අකැප බව ඇසුරු කොට සිටියේත් වේ.) මුදල තැබූ ගබඩාව දෙර වසා රැක්ක හැකිය. වෙළෙඳකු කැප පාත්‍රචීවරාදියක් ගෙන ආවොත් 'මෙය අපට ආවශ්‍යකය, මෙබඳු මිලෙකුත් ඇත. එහෙත් කැපකරුවෙක් නැතැ' යි කිවයුතුය. වෙළෙඳ 'මම කැපකරු වෙමි' යි පිළිත කෙරේ නම්, දෙර හැර 'අසුවල් තැන ඇතැ'යි කිව හැකිය. (**'ඉදං ගණ්හ'** යනු නො කිව යුතු.) එම මුදලින් ලැබුණු කැප බඩුව පරිභොගාහීයි. වෙළෙඳ අධිකමිල ගනීනම් තවතාලීම ද වටී.

153. නිස්සග්ගියං.

රූපිය අකැප බැවින් සඞ්ඝයාට නො ව සඟමැද නිසජිය යුතු. එතැනට ගිහියකු පැමිණිය හොත් ඔහුට **'ඉමං ජානාහි'** යනු කිවයුතු. 'කුමක් ගෙනෙම්දැ'යි ඔහු ඇසුවොත්, රූපියසංවොහාර යෙන් වළකිනු පිණිස, 'මේ මේ දූය ගෙනෙව'යි නො කියා, ගිතෙල් ආදිය මහණුනට කැපයයි කීම වටී. ඔහු ඒ මිලයෙන් ගෙනා දූය මුදල් පිළිගත් භික්ෂුව හැර සෙස්සනට කැපයි. යමක් ගෙනෙන්නට ඒ මිනිසා නො දනිතොත් 'මේ මුදල ඉවත ලන්නැ'යි කිවයුතුය. එයත් සිදු නො වේ නම්, ඤත්තිදුතිය කම්වැකි කියා රූපියඡඩ්ඩක-යකු සම්මත කොට ඒ භික්ෂුව ලවා බැහැර කරවිය යුතුය.

6 **ආපත්ති**-තිකපාචිත්තියි. රූපියෙහි රූපියසංඥ ඇත්තහුට ද, සවණී ද බරපතන (-රත්වැනි ලොහවගීයක්) දූයි විමති ඇත්තහුට ද, (පිණ්ඩාදිය දෙනවිට ඒවා හා මුසු කොට මුදලක් දීම වැනි අවස්ථාවෙක්හි) අරූපිය සංඥ ඇත්තහුට ද, පචිත්තියි. අරූපියෙහි රූපියසඤ්ඤී වෙමතිකයනට ද, සඞ්ඝචෙතියාදිය පිණිස ගන්නහුට ද, මුක්තාදිය පිළිගන්නහුට ද, දුකුළායි. මිනිසුන් නිසගිවස්තු ද දුකුළාවස්තු ද ගෙන අවුත් සෑආදියට දෙම්හයි කිවහොත් පිළිකෙව් නො කොට එබව ආරාමිකාදීනට දන්වියයුතු.

මතු පැවැසෙන රතනසික්ඛයට අනුව තබන්නහුට ඇවැත් නො වේ. ජාතරූපභාවය, අත්තුද්දෙසිකතාව, ගහණාදියයි අඞ්ගත්‍රයෙකි. පිළිගැන්මෙන් පත් වන නිසා සියාකිරියායි, පිළිකෙව් නො කිරීමෙන් ද පත්වන නිසා සියාඅකිරියායි,

19. රූපියසංව්‍යවහාර සික්ඛා.

159. නානප්පකාරකං.

ශිර්ෂාභරණ පාදාභරණාදි විශයෙන් කරන ලද්දවූ ද, රන්පොළු රන්උළු වශයෙන් පවත්නාවූ ද උභය මිශ්‍රවූ ද, සුවර්ණරජතාදියයි.

160. රූපිය සංවොහාරං.

මේ රූපිය සදින් රන් ද, රිදී ද, එයින් තැනූ මුදල් ද, ව්‍යවහාර යෙහි පවත්නා සෙසු සියලු මුදල් වර්ග ද කියැවේ. තමන් පිළිගත් මුදලින් ද, නො පිළිගෙන කැපක්‍රමයෙන් ලත් මුදලින් ද, ගනුදෙනු කිරීම රූපිය සංව්‍යවහාරයයි.

රූපියෙ රූපියසඤ්ඤී රූපියං චෙතාපෙති.
රූපියෙ වෙමතිකො රූපියං චෙතාපෙති.
රූපියෙ අරූපියසඤ්ඤී රූපියං චෙතාපෙති.

තමන් සතු රූපියයෙහි රූපිය සංඥී ව හෝ වෙමතික ව හෝ අරූපියසඥී ව හෝ අනුන් සතු රූපියය පරිවර්තනය කෙරේනම් නිස්සග්ගිපාචිත්ති වේ.

අරූපියෙ රූපියසඤ්ඤී රූපියං චෙතාපෙති.
අරූපියෙ වෙමතිකො රූපියං චෙතාපෙති.
අරූපියෙ අරූපියසඤ්ඤී රූපියං චෙතාපෙති.

කැපවත් ද දුකුළා වත් ද මේ ත්‍රිකයෙහි අරූපිය සදින් කියැවේ. ඒවා දී රූපිය ලබාගත ද නිස්සග්ගිපාචිත්ති වේ.

පූර්වොක්ත නිස්සග්ගිවත්හි නිස්සග්ගිවතක් හෝ මුක්තාදි දුකුළාවතක් හෝ වස්ත්‍රාදි කැපවතක් හෝ පරිවර්තනය කොට ගැනීමේ දී, පළමු පිළිගැන්මෙන් රූපියපටිග්ගහණසික්ඛයෙන් ද පරිවර්තනයෙන් මේ සිකයෙන් ද නිස්සග්ගිපාචිත්ති වේ. නිසජීම මේ සිකය අනුවයි. තමා ගේ අරූපියයෙන් අනුන් ගේ රූපියය ද, රූපියයෙන් අරූපියය ද පරිවර්තනය කොට ගැනීමෙන් රූපියව්‍යවහාරය සිදු වේ. දුකුළා-වත්හි දුකුළාවතක් හෝ කැපවතක් හෝ ගැනීමෙන් ද, කැපවත්හි දුකුළා වතක් ගැනීමෙන් ද දුකුළා ඇවැත් වේ.

රූපියෙ රූපියසඤ්ඤී අරූපියං චෙතාපෙති.
රූපියෙ වෙමතිකො අරූපියං චෙතාපෙති.
රූපියෙ අරූපියසඤ්ඤී අරූපියං චෙතාපෙති.

මේ ත්‍රිකය අටුවාගතයි. මෙහි දී ද නිස්සග්ගිපාචිත්ති වේ. මුදල් දී ගත් කැප බඩුව සඞ්ඝයාට නිස්සජ්ජනය කළ පසුව වුවත් සියල්ල දුන් ගේ ම පරිභොගයට නො වටී. නිසජා ලත් පසු පරිභොග කළ

හැක්කක් ම විනයකම් විසින් නිසජිය යුතු බවත් මෙය එබන්දක් නොවන බැවින් ඉවත දමා පචිති දෙසා ගත යුතු බවත් **'විමති විනොදනී'** මතයයි. අරූපිය නිසජිය යුතු බව හෝ එයින් කළයුතු දෑ හෝ ඉදිරා පෙළෙහි නො ආයේ ය. 'සඞ්ඝයාට නිසජු කැපබඩුව සෙස්සන් විසින් පරිභොග කළ හැකි වේ' යන මතයෙක් ද වෙයි.

අරූපියෙ රූපියසඤ්ඤී ආපත්ති දුක්කටස්ස
අරූපියෙ වෙමතිකො ආපත්ති දුක්කටස්ස.
අරූපියෙ අරූපියසඤ්ඤී අනාපත්ති.

පස්සහදෑමියන් හැර සෙස්සවුන් හා කැපවතින් කැපවත් ගනුදෙනු කිරීමේ දී මතු **කයවික්කය සිඛයෙන්** ඇවැත් වේ. කය වික්කය නො වන සේ කළ හොත් එයින් ද ඇවැත් නො වේ.

අකැප පාත්‍ර චතුෂ්කය

1. භික්ෂුව විසින් පිළිගනු ලැබූ රූපිය දී, යකඩ සෑදීම් පටන් කොට සියල්ල කරවාගෙන තනවාගත් පාත්‍රය **මහාඅකපපිය පාත්‍රයයි**. මෙය මූලසිට ම දූෂිත වූවෙකි. අන්මූල්හිමියකු නැති නිසා මහා අකප්පිය වී. නැවත එය අයබීජබවට ද පත්කළ නො හේ. සඞ්ඝයාට නිස්සජ්ජනය කළ ද කිසිවකුට කැප නැත. පිළිගත් රූපිය සඟමැද නිස්සජ්ජනය නො කොට, එයින් කැපබඩුවක් ගෙන, පසුව සඟමැද නිසජුව ද පරිභොගාර්හ නො වේ. ඉදින් ඒ මහණහු මිල දී ගත් කැපවත් හෝ දුකුලාවත් හෝ දී නැවත රූපිය පරිවත්තනය කොට ගත්තාලද නම්, ඒ රූපිය නිසජු පසු, අන් භික්ෂූන් විසින් එයින් කැප දෑයක් ගතහැකි වේ. මූතු ඇ දුකුලාවත් පිළිගෙන කරවූව ද සියල්ලනටම අකැපි.

2. පිළිගත්මුදල් දී භික්ෂුවක් විසින් ගනු ලැබූ පාත්‍රය පස්සහ දෑමියනට ම අකැප වේ. මුදල මුදල් හිමියාටත් පාත්‍රය පාත්‍රස්වාමියාටත් ආපසු දුන් විට, මූලසිට දූෂිත නො වූ බැවින් නැවත කැප වහරින් රැගෙන පරිභොග කළ හැකියි.

3. මුදල් ගන්වාගෙන කැපකරුවකු සමඟ ගොස් පාත්‍රයක් දැක 'මෙය මට හොඳය'යි භික්ෂුව කියයි. කැපකරු ගනුදෙනු බේරයි. කැපවහරින් කළත්, මුදල තමන් පිළිගත්තා ලද්දක් බැවින්, ඒ පාත්‍රයත් සියල්ලනට ම **අකැප** වේ. නිසජිය යුතු මුදල නො නිසජා එයින් ගත් බැවින් සෙස්සනට අකැපවිය. (සඟමැද නිසජිය යුත්තේ රූපියය විනා එයින් ගත් බඩු නො වන බව මෙයිනුත් පැනේ යනු **විමතිවිනොදනියි**.)

4. මුදල් නො පිළිගෙන කැපකරුවකු සමඟ ගොස් 'මේ මුදල රැගෙන පාත්‍රයක් දෙන්නැ' යි මුදල් දෙවා පාත්‍රයක් ගනී. දුබ්බිචාරිත බැවින් එය ඒ භික්ෂුවට අකැප වේ. මුදල ගිහිසන්තකයක් වූ බැවින් රූපියසංවොහාරය නො වී. එහෙයින් පචිති නැත. මුදල් නොපිළිගත් බැවින් සෙස්සනට කැපයි

පස්සහදූමියන් සන්තක රූපිය ගනුදෙනු කිරීමෙන් ම දෙස් වේ. එහිදු තමා සතුයෙහි පචිති ද, සෙස්සෙහි දුකුළා ද වේ. පාත්‍රය පමණක් නො ව කවර බඩුවක් නමුදු පෙර කී ක්‍රමයෙන් ගත දෙස් වේ.

මේ සිඛය අනාණත්තික බව මාතිකාට්ඨකථාවෙහි එයි. ආරාමිදීන් ලවා යමක් ගෙන්වීමේ දී ආණත්තිය ලැබෙන බව **විමතිවිනොදනි** මතයයි. මෙහි අඞ්ග දෙකෙකි. පරිවර්තිත ධනය හෝ පරිවත්තිත ධනය හෝ රූපියවීම, පරිවත්තන පරිවත්තාපනය, යනුයි.

—:o:—

20. කයවික්කය සික්ඛා.

161. නානප්පකාරකං.

චීවර පිණ්ඩපාතාදි කැපවස්තූන් ගේ ගනුදෙනුව මෙයින් වැළැකේ. යට සිඛයෙන් වැළැකුණේ රූපියසංවොහාරයයි. හෙවත්-මුදල්ගනුදෙනුවයි.

162. කය වික්කයං.

අනෙකකුගේ වස්තුවක් ගැනීම **කයයි**. තමාගේ වස්තුවක් දීම **වික්කයයි**. මෙය රැගෙන මෙනම් වස්තුව දෙන්නැයි ඉල්ලාසිටීමෙන් දුකුළා වේ. සියබඩුව පරහස්තයටත් පරබඩුව ස්වහස්තයටත් පත් කල නිසගිපචිතියි. මාපියන්ගෙන් යමක් ඉල්ලීමෙන් විඤ්ඤත්ති සිද්ධ නො වේ. ඔවුනට යමක් දීමෙන් සද්ධාදෙය්‍ය විනිපාතය ද නො වේ. එහෙත් ඔවුන් සමඟ ද **'ඉමිනා ඉමං දෙහි'** යන ක්‍රමය අනුව ගනුදෙනු කිරීමෙන් ඇවැත් වේ. සෙසු නෑයන්ගෙන් යමක් ඉල්ලීම නිසා විඤ්ඤත්ති නො වතුදු, ඔවුනට යමක් දීමෙන් සද්ධාදෙය්‍ය විනිපාතය වේ. නො නෑයකු සමඟ ගනුදෙනු කිරීමෙන් දුකුළා දෙකෙක් ද පචිතියෙක් ද වේ.

ඉතිරිබත් බුදින්නකුට පූර්වාපර සම්බන්ධ ක්‍රියාවෙන් 'මෙය කා මේ කිස කරව'යි කීම, **'ඉමිනා ඉමං දෙහි'** යන කීම වැනි බැවින් පචිති වේ. **'ඉදං භත්තං භුඤ්ජිස්සසි, ඉදං නාම කරොහි'** යනු

වෙන් අසම්බන්ධක්‍රියාවෙන් කීවොත් කයවිඤ්ඤත්තිය නො වේ. අනපේක්ෂිත බැවින් ඔවුනට බත් දීම සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාත ද නො වේ. හස්තකර්ම කරවීමෙහි විඤ්ඤත්තිදු නැත.

නිසග්ගිවතක් පරිගුත්තකල්හි ද, නැසුණුකල්හි ද පවිත් දෙසූත්නා සේ කෙසොරොපණ වස්ත්‍රධොවිතාදියෙන් පරභාණ්ඩයක් සියතට නො පත ද නිසග්ගිපවිති දෙසිය යුතු.

7. **අනාපත්ති**-බඩුවක වටිනාකම විමසීමෙන් ඇවැතෙක් නො වේ. වෙළෙඳ කී අගයට වඩා තමාගේ භාණ්ඩය අගී නම්, එබව කියා 'තොප වස්තුව අන්‍යයකුට දෙව'යි දැන්විය යුතු. ඊට සරිලන සේ තවත් බඩුවක් දෙමියි වෙළෙඳ කීවොත් **'ඉමිනා ඉමං දෙහි'** යන ව්‍යවහාරය නො වූ නිසා කයවිඤ්ඤත්ති සිද්ධ නො වේ. පරභාණ්ඩය වඩා අගී නම්, භාණ්ඩස්වාමියාත් එ බව නො දනී නම් වංචන සිතින් ගතහොත් ථෙය්‍යාවහාරයෙන් පරිජියට පත් විය හැකියි. වෙළෙඳ හැර ඔහුගේ පුතකු නමුදු කැප කරු කොට ගෙන, 'මෙයින් මේය රැගෙන දෙන්නැ'යි කියා බඩුව ගත හැකියි. **'ඉදං අම්හාකං අත්ථි, අම්හාකං ච ඉමිනා ඉමිනා අත්ථො'** යනාදීන් ව්‍යවහාර කිරීම කැපයි. පස්සහඳුමියන් සමඟ මෙකී ගනුදෙනුවෙන් කයවිඤ්ඤත්ති සිද්ධ නො වේ. 'තෙමේ මිල නො කොට මෙරමා කළ මිලයෙන් ගනී නම් තිරවැති' යනු **සිඛවළඳ විනිසයි**. මේ සිඛය අනාණත්තිකයි. කැපවත් බව, පස්සහඳුමියන් නො වීම, ගනු දෙනුවය යි අඞ්ගත්‍රයෙකි.

එළක ලොම වග්ගො දුතියො.

—/○/—

21. පත්ත සික්ඛා.

163. අතිරෙකපත්තො.

නො ඉටූ නො විකැපූ පාත්‍රය අයිරා තත්හි සිටි, එකොළොස් වන අරුණ නැගීමෙන් එය නිසඟි වේ. **උක්කට්ඨ, මජ්ඣිම, ඔමක** යන පාත්‍රයන් අතුරෙන් ප්‍රමාණයුක්ත තමා සතු, කාලවණ්ණ කළ පාත්‍රය ඉටා පරිභොග කළයුතු වේ.

මිනාව සුදු කොට පැහැසි නො කැඩුණු තෙවස් පැරැණි හැල් සාල් මගධනැළි දෙකක් ගෙන, අමු නො වන සේ ද, බෙරි නො වන සේ ද, පිඩු නොවන සේ ද පිස, එම බතුත්, සියලු කුළුබඩු දමා පිසූ නො වගුරුවා අතින් ගෙන යාහැකි මුගහසූපයත්, එපමණ මස් ආදි ව්‍යඤ්ජනත්, යම් පාත්‍රයෙක බහා හිරවෙකින් ගටන සඳ

අහරඟි නො ගැවේ නම්, ඒ පාත්‍රය **උක්කට්ඨුක්කට්ඨපාත්‍රයයි**. වදී නම් **උක්කට්ඨපාත්‍රයයි**. අහර හිරවිත් මින්තෙහිත් වේ නම් **උක්කට්ඨොමකයි**. පෙර කී අහරින් භාගයක් හෙවත්-මගධනැළියෙක බත් බහා **මජ්ඣිමුක්කට්ඨ, මජ්ඣිම, මජ්ඣිමොමක** පාත්‍රයෝ ද, ඉතිඳු භාගයෙක හෙවත්-සාල්පතෙක බත් බහා **ඔමුක්කට්ඨ, ඔමකමජ්ඣිම, ඔමකොමක** පාත්‍රයෝ ද පිරිසිඳිය යුත්තාහ. උක්කට්ඨුක්කට්ඨ, ඔමකොමක පාත්‍ර අපාත්‍රයි. අපාත්‍ර උදකහරණාදි ප්‍රයෝජනයට ගත හැකියි.

මහණුනට සරුප්වූ මෙවැනි ය පයක් හෝ මැටිපයක් හෝ ලද්දහු විසින් ය-පය පස්වරක් ද, මැටිපය දෙවරක් ද, කාලවණ්ණ වන සේ පිළිස්සියයුතු. (-එක්වරින් කාලවණ්ණ වේ නම් ප්‍රමාණයයි ද යෙත්.) ප්‍රථමකඨිනයෙහි කී සේ පැරණි පය පසුදුරා, අලුත් පය දසදිනතුළ ඉටියයුතු. නො එසේ වතොත් පළමුපය නො පසුදුරා අලුත් පය විකැපියයුතු. ඉටියහැක්කේ එක්පයෙකි. විකප්පනයට කෙතරම් වුවත් වටි. සමීපස්ථ හෝ දූරස්ථ හෝ පාත්‍රය කයින් ද වදනින් ද ඉටිය හැකියි. මේ අධිෂ්ඨාන විකප්පනයට හසුවන්නේ කාලවණ්ණ කළ පාත්‍රයෙක්මැයි.

අනෙකකුට දීමෙන් ද, ගිහිවීමෙන් ද, මරණයෙන් ද, ලිඟුපෙරළීමෙන් ද, පසුදිරීමෙන් ද, මුවවිටින් යට දැහුලෙන් ඔබ තණඔළක් නික්මිය හැකි සිදුරෙන් ද ඉටන් බිඳේ. චොරහරණ-විස්සාසගාහයන් ගෙන් ද ඉටන් නැතිවිය හැකියි. "මගධ නැළි නම් මැදුම් පිරිමි-නියක්හු අතින් අටපතක් ගන්නා නැළිය" යනු **සිඛවළඳ විනිසයි**.

---

22. ඌන පඤ්චබන්ධන සික්ඛා.

164. ඌන පඤ්චබන්ධන.

(**ඌනානි පඤ්චබන්ධනානි අස්ස පත්තස්සා'ති-ඌන පඤ්ච-බන්ධනො**.) පිළියම් පසෙකින් අඩු පාත්‍රයක් ඇති වැ නො නෑ නො පැවරුවන් ගෙන් අලුත් පයක් ඉල්ලා ගනී නම්, නිසගිපචිති වේ. **'චෙතාපෙය්‍ය'** යන්නෙන් නො නෑ නො පැවරුවන්ගෙන් විඤ්ඤ-ත්තියෙන් ලබාගැන්ම කියැවේ.

මැටිපයෙක මුවවිටින් යට ඉරක් ගියහොත් ආමිස නො රඳන සේ පිළියම් දැමියයුතුය. දෙඅඟලට එක් පිළියම බැගින් ගෙන, දස-ඟුලක් දික් හිරක් ගියේ නම්, පිළියම් කළ ද එය අපාත්‍රයි. අන් කිසකට යෙදිය හැකියි. මෙසේ වූ විට විඤ්ඤත්තියෙන් පයක් ලබා ගත ද නිදොසි. තත් තත් තැන හිරි පසක් ගිය ද පූර්වෝක්තක්‍රමය මැයි. ය-පය කෙතරම් සිදුරු වුවත් තඹලෝ ආදියෙන් අමිස් නො ලග්නා සේ මට කොට බැන්දහැකි නම්, එය ම පරිභොග කළ හැකියි. ආමිස ලැගෙතොත් අනෙකක් විනවාගත හැකියි

165. **පත්ත පරියෙසනා.**

පසීනත පාත්‍රයයි. **රූපියපටිග්ගහණ, රූපියසංවොහාර, දුතියපත්ත** යන ශික්ෂාවන්ගෙන් වන ආපත්තිත්‍රය සඞ්ඝයා කෙරෙන් ම නැඟෙන බැවින්, විනවාගත් නවපය සඟමැද නිසජිය යුතු. ඉටු පා ගෙන සතරපස්නමක් සීමාවට පැමිණි පසු, පා හිමියා එය නිසජා ඇවැත් දෙසන්නේය. ඉක්බිති සඞ්ඝයා ඤත්ති දුතිය කම්වදනින් පාත්‍රය ගන්වන මහණකු සම්මත කෙරේ. ඒ භික්ෂුව සඞ්ඝස්ථවිරයන් වෙත පැමිණ නිසජ්ජ **පයේ** ඇති ගුණ කියා ඔවුනට දියයුතු. ඔවුන්ගේ පය දෙවැන්නාටත්, දෙවැන්නාගේ පය තෙවැන්නාටත් යන ක්‍රමයෙන් මාරුවී ගොස්, ඉතිරිවන කෙළවර සිටියහුගේ පය විනවාගත්තහුට දියයුතු. (නො කැමැති නිසා හෝ අපිස් බව නිසා හෝ භික්ෂූන් නො ගත ද වරද නැත.) ඒ භික්ෂුව ද ලැබූ පාත්‍රය දුප්පරිභොග නො කොට සෙසු පා සේ පරිභොග කළයුතු. කාලවණ්ණ නො කළ ද, ප්‍රමාණයුක්ත පාත්‍රයක් විනවා ගැනීමේ දී මෙසිඛයෙන් ඇවැත් වේ.

7. **අනාපත්ති**-තමාගේ පාත්‍රය චොරහරණාදියෙන් නටකල්හි හෝ බිඳීගියකල්හි හෝ නො නෑ නො පැවරුවන්ගෙන් විනවා, ගත ද ඇවැත් නැත. සඞ්ඝවශයෙන් පැවරුවහුගෙන් **පසඳව** බඬත ඇති විට ද, පුද්ගල වශයෙන් පැවරුවහුගෙන් හෝ නෑයන්ගෙන් හෝ උනුපස්බාන් ඇතිව ද විනවාගතත් නිවරදයි. සිය ධනයෙන් ගත ද මැනැවි.

9. **අඞ්ග**-අධිෂ්ඨිතපාත්‍රය උනුපස්බාන් බව, තමා සඳහා විනවීම, නො නෑ නො පැවරුවන්ගෙන් විනවීම, ප්‍රතිලාභය සි සිවුරඟි.

——:o:——

23. භෙසජ්ජ සික්ඛා.

166. **පටිසායනීයානි.**

වැළඳියයුත්තේ පිළිගත් දෑයයි. නො පිළිගත් බව දත දත අනුභව කරනු පිණිස සියතින් ගෙන තැබූ දෑය (-උග්ගහිතය) පටිසායනීය නො වේ. එබැවින් අටවැනි අරුණ නැඟුණ ද නිසඟි නො වේ. බෙහෙතින් සිදුවන කිස කැරුණ ද නො කැරුණ ද ගිතෙල් ආදියට භෙසජ්ජනාමය ව්‍යවහෘතයි

මස් කැප සතුන්ගේ **ගිතෙල් ද වෙඬරු ද** නිසඟිවත්ය. අකැපවූවන්ගේ ගිතෙල් ද වෙඬරු ද පිළිගෙන සත්දිනක් ගෙවා ලීමෙන් දුකුළා වේ. තනකිරි වුව ද කැප බව පැනේ පෙර බත

පිළිගත් ගිතෙල් එදින පෙරවරු අන් ආමිස හා මුසු කොට ද, පස් බත පටන් සත්දිනක් මුසු නො කොට ද වැළඳිය හැකියි. පෙරබත තමා පිළිගත් වෙඬුරින් අනුපසපනකු ගිතෙල් කළහොත් පෙරබත සාමිසවත් වටී. තමා කළහොත් නිරාමිස ව වටී. පෙරබත තමා පිළිගත් කිරි - දී - තල ආදියෙන් අනුපසපනකු කළ ගිතෙල් ද නවනීත ද තෙල් ද එදා පෙරවරුයෙහි සාමිසව වුවත් වළඳනු වටී. තමන් කළහොත් නිරාමිස ව වැළඳියයුතු. ගිතෙල් ආදිය නො ව තත්වසතුව පිළිගත් බැවින් පස්බත පටන් අනුභව නො කළයුතු.

තල අබ මී එරඬු වසා යන **තෙල්** නිසගිවත්ය. පෙළෙහි නො ආ පොල්තෙල් කොසඹතෙල් ආදිය පිළිගෙන දිනා සත ඉක්මවී - මෙන් දුකුළායි. මිනිස්වසා හැර සියලු සතුන්ගේ **වසා තෙල්** වටී. පෙරවරු තමන් වසා පිළිගෙන පිස පෙරා ගතහොත් නිරාමිස ව දිනසත වැළඳියයුතු. පස්බත පිළිගන්නට ද කරන්නට ද නො වටී. (භික්ෂුනට කිසියම් ආමිසක් පිසිය නො හැකිය. එහෙත් වසා හැකිය, කිරි මෝරු ආදිය වරක් පැසුණු කල්හි, පුනපාකය අනුඥාත බැවින් ගිනිදමන්නට වටී.)

කණවේමැසි, මීමැසි, බමරමැසි, දඬුවෙල්බැමැසි යන මොවුන් කළ **මී නිසගිවත්ය**. පැණි නො වැකුණු මීවද ද මීඉටි ද **යාවජීවිකායි**.

උක්වලින් ලබාගත් දියමුසු වූ ද, නුමුසුවූ ද කසට රහිත රසය ද පැණිහකුරු ද **සත්තාහකාලිකායි**. දියමුසු උක්සකුරු අගිලනා-ටත් වටී. ඇල්දියේ දමා රසය දියට ආකල නො මැඩ ගත් මීරස-යෙන් කළ පැණි දුකුළාවත්ය. (**'අමද්දිතා කාත නත්ථි කොචි. තස්ස කාරණං න දිස්සති'** යනු **විමතිවිනොදනියි**.) අඹ-ඉඳි-කෙසෙල් ආදි යාවකාලික ඵලවලින් කළ පැණි **යාවකාලිකමැයි**.

නිසගිවූ බෙහෙත් නිසජා ඇවැත් දෙසියයුතු. නැවත ලැබ නිස්සට්ඨ චීවර සේ පරිභොග කළ නො හේ. ඇඟ ගැල්වීමටවත් නො වටී. පහන් දැල්වීම ආදිය පිණිස යෙදිය හැකියි. සෙසු භික්ෂූන්ගේ කායික පරිභොගයට ද සුදුසුයි.

167. තානි පටිග්ගහෙත්වා.

මෙයින් ගිතෙල් ආදියේ මුල් වස්තුව වූ ක්ෂීරාදිය පිළිගැන්ම වැළකේ. වසා හැරයි. තමා පිළිගත් කිරි-දී ආදියෙන් අනුපසපනකු කළ ගිතෙල් ආදිය එදින පෙරවරු විනා පස්වරු පටන් නො වටී. **'සත්තාහපරමං'** යනු අසත්යෝගි දෙවනවිබත්. **'සන්නිධිකාර-කං'** යනු අධ්‍යාහෘත **'කත්වා'** යන්නට කර්ම වේ.

7. **අනාපත්ති**-ගිතෙල් ආදිය ඇඟ ගැල්වීමට ගනිමියි සත්දිනතුළ ඉවූ විට, පරිභොගයෙහි නිරපෙක්‍ෂතාව නිසා පිළිගැන්මි නැතිව යයි. (මේ සාරත්‍ථ දීපනී මතයයි.) දෙදෙනකු සතු වූවක් එකකු පිළිගෙන නො බෙදා තැබුව හොත් සත්දින ඉකුත ද ඇවැත් නො වේ. කිසිවකු විසින් පරිභොග කිරීම් නො වටී. තමාගේ බෙහෙත් අත්හිඳුෂුවක් පිළිගෙන තැබුව හොත් සතිය ගිය ද ඇවැත් නැත. නිසගිවීමට තමා සතු බවත්, තමා පිළිගත් බවත් වියයුතු. එකක් අඩුවුව නිසගි නො වේ. අනුපසපනකුට නිරපෙක්‍ෂ ව දී පසුව ලද්ද වැළදුව ද වරද නැත. වසකුව පරිභොග කරන අදහස වේ නම් පටිග්ගහණ විජහනය නො වේ. පිළිගත්බව, තමාසතුබව, සතිය ඉකුත් වීමයයි මේ ශික්‍ෂා වේ අඞ්ගත්‍රයෙකි.

——:o:——

24. වස්සිකසාටික සික්ඛා.

168. මාසො සෙසො ගිම්හානං.

මැදින් මස කාලපක්‍ෂයේ මුල සිට ඇසළ පුනු පෝ දක්වා වූ සිවු මස **ගිම්හානසමයයි**. ඒ ගිම්හාන සමයේ මසක් ශෙෂ ව ඇති කල්හි හෙවත් පොසොන් අවපෑළවියේ සිට ඉල් පුනුපෝ දක්වා ඇති පස්මස **වැසි සළු සොයන කාලයයි**. ඊහිදු පොසොන් අව පෑළවියේ සිට අමාවක තෙක් ඇති පසළොස් දින පයෙසීෂණ සම-යයි. කිරීමට ද කාලයය යනු **විනයඅටුවායි**. ඇසළ ශුකලපක්‍ෂයේ පසළොස් දින සෙවීම, කිරීම, හැඳීම යන ත්‍රයට ම කාලයයි. ඇසළ අවපෑළවියේ සිට ඉල් පුනුපෝ තෙක් වන වස්සාන සමයය සෙවීම, කිරීම, හැඳීම, ඉටීම යන සතරට ම ක්‍ෂෙත්‍රයයි. මේ පස්මස හැර සෙසු හෙමනන සිවුමස ද, ගිම්හානයේ මුල් තෙමස ද යන සත් මස **පිටසිසමයයි.**

මේ පිටසිසමය සඞ්ඛ්‍යාත සත්මසතුළ නෑ-පැවරුවත් ගෙන් හෝ නො ඈ-නො පැවරුවත් ගෙන් හෝ **"කාලො වස්සික සාටිකාය, අඤ්ඤපි මනුස්සා වස්සිකසාටිකං දෙනති"** යනාදීන් පයසීායයෙන් සිහිපත් කරවා වැසිසළු ලබාගැනීමෙන් මේ ශික්‍ෂා පදයට අනුව නිසගි පචිති වේ. **"දෙථ මෙ චීවරං"** යනාදීන් නො නෑ-නො පැවරුවත් විනවා ලැබීමෙන් අඤ්ඤාතකවිඤ්ඤත්ති සික-යට අනුව ද නෑ පැවරුවත් විනවා ලැබීමෙන් මේ සිකයට අනුව ද නිසගි පචිති වේ.

පොසොන් අවපෑළවියේ සිට ඉල් පුනුපෝ තෙක් පස්මස **කුච්ඡිසමය** හෙවත්-ඇතුළුසමය වේ. මේ කාලය තුළ (නො **නෑ** නො **පැ**වරුවත් වුවද) පිහෙවියෙන් වැසිසළු දෙන්නහ් හැර

“ඛාලෙ‍ා වඝසිඝඝාපිඝාය” යනාදින් සතුප්පාද කොට (-මතක් කර) නො නෑ නො පැවරුවන්ගෙන් වැසිසළු ලබාගැනීමෙන් වතත හෙදයෙහි දුකුළා වේ. ඔවුන් ම විනවා ලබාගැනීමෙන් **අඤ්ඤාතක විඤ්ඤත්ති** සිඛයට අනුව නිසගි පචිති වේ. සඞ්ඝයාට පැවරුවන් ගෙන් හෝ පියෙවියෙන් වැසිසළු දෙන්නන්ගෙන් (-නො පවර සිරිතක් වශයෙන් දෙන අයගෙන්) හෝ සතුප්පාද කොට ද තමාගේ නෑ පැවරුවන්ගෙන් විඤ්ඤත්ති කොට ද වැසිසළු; ලබාගැනීමෙන් ඇවැත් නො වේ.

විසමෘත වීමෙන් හෝ නො පොහෝනා බැවින් හෝ මැසීම ආදිය නො කළ හොත් (එය වැසිසළු සඞ්ඛ්‍යාවට නො යේ) වස් සාරමස ද, කඨිනය අතුළ හොත් හෙමනත සාරමස ද, මූලචීවරය කරතොත් ගිම්න්මුල්මස ද, (හෙමනත පශ්චිම පොහෝදින මූල චීවර කටයුතු බැවින් එකුන්තිස් දිනෙකි ලැබෙනුයේ.) පූජෝකත ගිමන් අනත මස ද (වස්සූපකාඩ්ඪනය කළහොත් දෙමසයි) යන දස මස තුළ නො ඉටා නො විකපා තැබිය හැකියි.

වස්සානයට පෙර පඬුපෙවීම කප්බිඳු තැබීම ආදිය කොට වැඩ නිමකරනු ලැබ දසදිනක් ඉක්මවා සිටි සළුව වසන්දින ඉටිය යුතු. වස්වසන දිනයෙන් දිනක් දෙදිනක් ආදිවශයෙන් පෙරාතුව ලත් නිමිකළ සළුව දසදින නො ඉක්මවා ඉටිය යුතු. වස්කාලය තුළ ලැබුණ ද එසේමය. වැඩ නො නිමිය හොත් දශාහාතික්‍රමණයලැබේ. එහෙත් නිමිකළ දිනයේ ඉටියයුතුය. වප් පුනු පෝයෙන් පෙර සත්දිනක පටන් ලත් නිමකළ සළුව දසදින ඉක්මයාමට පෙර ම චීවරකාලය ලබන බැවින් නො ඉටා තැබිය හැකියි. වැසිසළුව නො කෙළේ නම් නො කළ නිසා ද, කෙළේ නම් දසාහපරමසිඛය විකොපනය නො කොට ද තැබිය හැකිය.

ගිම්හානසමයේ අවසන්මසින් පෙර සොයාගනුලැබූ ද, අවසන් මස පසඹින් පෙර හඳිනුලැබූ ද වැසිසළුසිවුර නිස්සජ්ජනය කටයුතු වේ. මෙහි නිසගි දෙකෙකි.

6. **ආපත්ති**-තිකපාචිත්තියි. වැසිසළු සිවුරු තිබියදී නග්නව එළිමහන් තැන වැස්සෙන් කය තෙමින්නහුට දුකුළාවේ. නාන කොටු වැව් පොකුණු ආදියේත්, පියස්සෙන් වැටෙන ජලයෙනුත්, කළ ආදියෙන් වක් කොට ගැනීමෙනුත් ස්නානය කළ ද ඇවැත් නො වේ.

7. **අනාපත්ති**-පැහැරගනුලැබූ හෝ නටුවාවූ හෝ සෙසු සිවුරු ඇත්තකු අසමයේ සෙවූව ද හැන්ද ද ආපත්ති නැති. නො හැන්දෙත් සොරුන් ගෙන යතියි සිතා අසමයේ හඳින්නහුට

ද වරද නො වේ. මේය මිතභෙද සහිතයි. **සමන්තපාසාදිකා ව්‍යාඛ්‍යය** එම් අත්‍ථයොජනාදි නිරකරයි.

9. **අඞ්ග**–අනුද්දෙසිකතාව, අසම්යෙහි සේවීම, එසින් ලැබීම්යයි සෙවීමේ දී ත්‍රයයෙක් ද; සචීවරතාව (–සෙසු සිවුරු ඇතිබව) ආපදුභාවය, සකභාවය, අසම්යෙහි නිවාසනයයි හැදිමේ දී සතරෙක් ද වේ.

——:o:——

25. චීවර අච්ඡින්දන සික්ඛා.

169 සාමං චීවරං දත්වා.

චාරිකාවේ දී පාත්‍රචීවර පච්චත්‍ථරණාදිය ගත්වා ගෙන යාම, අත්පාමෙහෙ ගැනීම ආදිය පසස්නා භික්‍ෂුවක්, අන් භික්‍ෂුවක්හට විකැපුම් පොහෝනා සිවුරක් දී, පසුව සකසඤ්ඤයෙන් පැහැරගනී නම් (සිලම්තය නිසා) නිසඟි පචිති වේ. මෙහි **'දත්වා'** යන්නෙන් නිරපෙක්‍ෂව දීම කියැවිණ.

170. අච්ඡින්දෙය්‍ය.

අපෙක්‍ෂිත වතාවත් නො කරන බැවින් අසිද ගැන්ම විය. නිර–පෙක්‍ෂව දුන් දෙය වුවත් "මගේ සිවුර මම ම ගන්මි" යි සව සංඥ–වෙන් පැහැරගත්බැවින් පසයහාවහාරයෙන් පරිජි නො වී. සොර සිතින් ගතහොත් පරිජි වියහැකියි. එක් සිවුරක් හෝ එකට බැඳ තැබූ බොහෝ සිවුරු හෝ අසිද ගැනීමෙන් එක් පචිත්තෙක් ද; එකට බැඳ නො තැබූ ද, වෙන් වෙන් ව තැබූ ද බොහෝ සිවුරු අසිදී මෙන් වත් ගණනින් බොහෝ පචිති ද වේ. තාවකාලික කොට දුන් සිවුරු අසිද ගැන්මෙන් ආපත්ති නො වනබව පැනේ.

171. අච්ඡින්දාපෙය්‍ය වා.

පැහැරගනුවයි අනෙකකුට ඇණවීමෙන් දුකුළා ද, පැහැර ගැන්මෙන් පචිති ද වේ. ආණත්තයා අවශ්‍යයෙන් ම ගනී නම් ඇණවූ කෙණෙහි ම පචිත්තිය වන බව **විමතිවිනොදනිය** කියයි.

6. **ආපත්ති**– තිකපාචිත්තියි. උපසම්පන්නයකුගේ විකැපුම් පොහෝනා සිවුරක් හැර සෙසු පාත්‍රාදි පිරිකරක් හෝ, අනුපසපනකුගේ කවර පිරිකරක් හෝ තමාගේය යන හැඟීම ඇතිව ගැනීමෙන් දුකුළා වේ. අනුපසපන් කල්හි දී උපසම්පද ලත් පසු ගැන්මෙන්ද පචිතියි. විශ්වාසයෙන් ගැන්මෙන් පචිති නො වේ.

9. අඞ්ග-විකැපුම්පොහෝනා සිවුරක්බව, තමා විසින් දෙනලද්දක් වීම, තමා අයත්යයි සිතීම, උපසපන් බව, ක්‍රොධ සිතින් ගැනීම.

—||—

26. සූත්‍ර විඤ්ඤත්ති කථා.

172. සාමං සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා.

අනුලෝම් හූ සහිත බොමාදි සවැදෑරුම් නූල් අතුරෙන් යමක් ඉල්ලාගෙන අකැප පෙහෙරකු ලවා වස්ත්‍රයක් වියවාගතහොත් නිසඟි පචිති සිදු වේ. **'සාමං'** යි කීව ද තමන් පමණක් නො ව අන් භික්ෂුවක් විනවාගෙන තැබූ හුයින් වියවුව ද පචිති වේ. එහෙයින් මේ 'සාමං' යන්න 'වායාපෙය්‍ය' යන්න හා සබඳ කොට, **''සාමං වායාපෙය්‍ය=තමා සඳහා වියවාද''** යන අරුත ඇතැමෙක් ගනිති. නො නෑ නො පැවරුවන්ගෙන් ඉල්ලාගත් අකැපනූල්ය මෙහි කියැවුණේ.

173. වායාපෙය්‍ය.

'චීවරං මෙ ආවුසො වායථ' යනාදි අකැපවිඤ්ඤත්තියෙන් වියවීමයි. නෑ පැවරූ පෙහෙරන් ලවා එසේ කියා වියවා ගතහැකියි. කැපනූලින් නො නෑ නො පැවරූ පෙහෙරකු ලවා **'සුත්තම'ත්ථි, වායාපෙතො නත්ථි'** යනාදි පර්‍යායෙම්බයෙන් කියා වියවාගත ද ඇවැත් නො වේ. පෙහෙරා නෑයෙක් හෝ පැවරුවෙක් හෝ මිල දී යොදගනුලබන්නෙක් හෝ වේ නම් හේ කැප පෙහෙරෙකි. හත්ථ-කම්ම යාචනවශයෙන් ද කරවාගත හැකිබව ඇතැම් පොතෙක පෙනෙතුදු මේ සිකය අනුව එයින් ද ඇවැත් වනබව **විනයා-ලඞ්කාරයෙහි** එයි. නෑ ආදීන් ගෙන් ලත් නූල් කැපයි.

අකැපනූලින් අකැප පෙහෙරකු ලවා වස්ත්‍රයක් වියවා ගැනීමේ දී පෙහෙරා යන්ත්‍රය සඳහා **තුරි** (-වියූ කොටස හකුළාතබන සතරැස් දණ්ඩ) **වෙම** (-නූල් තද කරන උපකරණය) පිළියෙළ කිරීම ආදි පූර්ව ප්‍රයොගයන් කරනකල්හි භික්ෂුවට දුකුළා ඇවැත් වේ. පශ්චිම චීවරප්‍රමාණය වන දිගවියත් පළල රියත්පමණ කොටසක් වියූ කල්හි නිසඟි පචිති වේ. නූල් තමා සතුහෙයින් වියූ කොටස ද තමන් සතුවන හෙයිනි. පමණ වැඩිවීමේ දී කොටසින් කොටස තවත් ඇවැත් වේ. කැපනූලින් විඤ්ඤත්ති කොට වියවීමෙන් ද, කැප පෙහෙරා ලවා අකැපනූලින් වියවීමෙන් ද දුකුළා වේ. නිසඟි නො වන පිණිස යන්ත්‍රසථවූ වස්ත්‍රය අධිෂ්ඨාන කළ හැකියි. නැවත නැවත වියූ කොටස් ඉරීම අනාවශ්‍යකයි. කැප-අකැපනූල් මුසු කොට වියවීමෙන් ද ඇවැත් වේ.

7 **අනාපත්ති**-චීවරසිබ්බන, ආයොග, කායබන්ධන, අංසවට්ටක, ථවිකා, පරිස්සාවනාදිය සඳහා විනවාගැනීමෙන් ද; නෑ පැවරු-වන් ලවා කැපතුලින් වියවීමෙන් ද, අන්භික්ෂුවක් සඳහා විය වීමෙන් ද, තමාගේ කැප ධනයෙන් ගැනීමෙන් ද, මේ සිකය අනුව ඇවැත් නො වේ. අනාණත්තිකය සුත්තවිඤ්ඤත්ත වශයෙනි.

---

27. පෙසකාර සික්ඛා.

174. **පුබ්බෙ අප්පවාරිතො**

‘‘කවරවස්ත්‍රයක් වූවම්නා ද? කෙබන්දක් වියවම් ද? කියන්-නැ’’ යි වස්ත්‍රහිමියා විසින් නො පවරනලද භික්ෂුව, රෙද්ද වියන පෙහෙරා කරා ගොස් දයකයා ගේ අදහසට වැඩිවූ විධානයක් හෙවත්-අකැපවිධානයක් කෙරේ නම් පචිති වන බව මේ ශික්ෂා පදයෙන් පැවැසේ. **‘‘ඉදං ඛො ආවුසො’’** යනාදිය ඒ විධානය කරන අයුරු දක්වන වාක්‍යයි. **ආයත, විත්ථත, අප්පිත** (=ඝන කිරීම) යන තුනින් නූල් අධික වේ. එයින් ඇවැත නැගේ. **සුවීත** (=සමව වියීම) **සුප්පවායිත** (=සම ව නූල් එළීම) **සුවිලෙඛිත** (=තුනී කිරීම) **සුවිතච්ඡිත** (=මනාව මැදීම) යන සතර වියන ආකා-රය ම දක්වයි. **‘‘කිඤ්චිමත්තං අනුපදජ්ජෙය්‍යාම’’** යනු කිව ද, පිණ්ඩපාත ධම්මදානාදිය ඇවැත සිදු වීමට ආවශ්‍යක නො වේ. මහණහුගේ කථාව නිසා රෙදි හිමියාගෙන් අධික නූල් ලබාගෙන ආයතාදි යමක් කෙරේ නම් භික්ෂුවට දුකුළා වේ. වස්ත්‍රය ලත්පසු පචිති වේ.

7. **අනාපත්ති**-ඤාතකපවාරිතානං තන්තවායෙහි, අඤ්ඤස්ස වා අත්ථාය, අත්තනො වා ධනෙන, මහග්ඝං වායාපෙතුකාමිං අප්පග්ඝං වායාපෙන්තස්ස.

9. **අඞ්ග**-අඤ්ඤාතක අප්පවාරිතානං තන්තවායෙ උපසඞ්කමිත්වා විකප්පමා‘පජ්ජනතා, චීවරස්ස අත්තුද්දෙසිකතා, තස්ස වච-නෙන සුත්තවඩ්ඪනං, චීවරපටිලාභො.

—(๐)—

28. අච්චෙකචීවර සික්ඛා.

175 **කත්තික තෙමාසිපුණ්ණමං**

(අච්චන්ත සංයොගෙ දුතියා, දස අහානි-දසාහං, දසාහෙන අනාගතා-දසාහානාගතා පුණ්ණමා) යන්නට විශෙෂණයි.) මහා පවාරණ දිනය වන වප් පුනු පෝයෙන් පෙර දසදිනක සිට යන අදහසයි. එම ශුකලපක්ෂයේ පස්වැනි දින සිට, තෙමසට අයත්

පවාරණ දිනයක් සමඟ එකොළොස් දින තුළ උපන්, ඉක්මන් සිවුරු පිළිබඳ නිධානමූලය මෙයින් දක්වේ. පසුවම්සෙහි ලත් චීවරයට පුණ්ණමියෙන් පෙර ම අරුණු දසයක් ඉක්මගිය ද, මේ සිකපදයට අනුව නිසගි නො වේ. පුණ්ණමිය සමඟ එකොළොස් දිනක් තැබියහැකියි පසුවම්යේ උපන් අනච්චේකචීවරය දසදින ඉක්මවා තබාගැනීමෙන්, චීවරමාසය ලැබීමට පෙර ම ඇවැතට පත් වේ. එකොළොස් වන අරුණ වස්කාලයේ ම උදාවන බැවිනි. සවැනි දින පටන් ලැබුණු අනච්චේකචීවරත්, පසදුරු කැබූ සිවුරුත්, සෙසු අතිරේකචීවරත්, පස්මකානිත සිව්යට අනුව චීවරමාසය අවසන් වන තෙක් නිසගි නො වේ

176 අච්චෙකචීවරං.

යුදසෙන් හා යන්නකු හෝ ගිලනකු හෝ ගැබිනියක හෝ කණ්ණික ශ්‍රද්ධා ලාභියකු හෝ මුපස්වස්ස වීට පෙර ම භික්ෂූන් කැඳවා හෝ භික්ෂූන් වෙත එළඹ හෝ 'වස්සාවාසික දෙමි'යි දුන් වස්ත්‍ර **අච්චෙකචීවර** නොහොත් ඉක්මන් සිවුරු නමි.

177 උපසම්පජ්ජය.

පෞද්ගලික ව ලැබීමයි. වස් වසන සඞ්ඝයාට පසුවම්යෙන් පෙර ලැබුණු අච්චෙකචීවර දිවත් පස්වෙනිදා බෙදාගත හොත් මේ පරිහාර ලැබේ. පස්වැනිදා පටන් සඞ්ඝයාගෙන් හෝ ගණයාගෙන් හෝ පෞද්ගලිකවශයෙන් හෝ කලාට ලැබුණු අච්චේකචීවර ගැන මේ සිකපදයෙන් පැවසේ. පස්වැනිදායින් පෙර පෞද්ගලික ව ලද හොත් මේ පරිහාර නැත නො වේද, නැති වස්ත්‍ර නිසගි නො වේ. මේ සිකපදය පුණ්ණමියෙහි නිසගි පවාරණයට යෙදුණු බව **සතිසමතයයි**

178 යාවචීවර කාලසමයං නික්ඛිපිතබ්බං

කඨිනය නො අතුළ හොත් පැසුම් වස් මස ද, අතුළ හොත් පස්මසක් ද චීවරකාලයයි මේ කාලය තුළ නො දුවා නො විකපා තැබියහැකියි. අච්චෙකය ලත් භික්ෂුව හැඳිනගැනීමට ලකුණක් එහි කොට තැබියයුතුය වස්සච්ඡේදය වූව හොත් වස්ත්‍රය සඞ්ඝික වන බැවින් දීමේ පහසුව පිණිසයි

“ඨාමං පෙ'ස දසාහපරමං අතිරෙකචීවරං ධාරෙතබ්බන්ති ඉමිනා'ව සිද්ධෙ අච්චුප්පන්නන්තිමනෙන අනුඤ්ඤං විය අඤ්ඤං දසෙස-තුං සික්ඛාපදං ඨපිතං” යන අදුවා වැකිය සඳෙහය යනු ටීකා-මතයි. මේ අර්ථය සිද්ධීමට නම් **“නාධිකාහාතාගතං කාකානිකා-තෙමාසිපුණ්ණාමං”** යනුවෙන් පාඨය විය යුතු බව ද **“ජූෂ්ණ්ගා සකා සඤමිතො සච්ඡාය”** යනුත්, **“අච්චෙකචීවරස්ස අනන්තෙකු**

සඞ්ඝෙන එකාදස දිවසාධිකො මාසො' යනුත් අටුවාපාඨය හා නො ගැලපෙන බව ද හේතුවශයෙන් පැවසේ. එහෙත් පුණ්ණමිය හැර දසදින කී නිසා නිවැරදියයි **අඞ්ඝයොජනාවෙහි** ප්‍රකාශිතයි. නො ඉවා නො විකපා පූර්වකත්ථිවර කාලය ඉක්මවාලීමෙන් නිසඟි පචිති වේ

9 **අඞ්ග-** විකප්පනුපගපච්ඡිමප්පමාණස්ස අච්චෙකචීවරස්ස අත්තනො සන්තකතා, දසාහානාගතතාය කත්තිකතෙමාසි පුණ්ණමාය උප්පන්නභාවො, අනධිට්ඨිත අවිකප්පිතතා, චීවර කාලාතික්කමො

———:o.———

29. සාසඞ්කා සික්ඛා.

179 උපවස්සං.

(පෙර කිරියෙකි. බිඳුව ආගමජයි **'විහරමානා'** යනු හා සබඳි) වස්සාවෙණ්දස නො කොට පෙහෙවස ගෙවා යන අරුති වස් වැස අවසන්කල පමණින් **අසමාදානචාරය** නො ලැබේ කෙළින් අතුළ සූත්‍රය නො එසේ වුවහොත් මේ සික්ඛාපදය නිරර්ථ විය හැකියි.

180 කත්තික පුණ්ණමං

('නික්ඛිපෙය්‍ය' යන කිරිය හා සබඳ වීමෙන් අසත්යෝගි දෙවන විබත්) වප්කාලපක්ෂයේ පැළවියෙ පටන් ඉල් පුනු පෝ තෙක් එකුන්තිස්දින මුළුල්ලෙහි හෙවත් චීවර මාසයතුළ යන අදහසයි

181 ආරඤ්ඤකානි

ගම්දොර එළිපත (-ඉන්ද්‍රඛීලය) පටන් දුනු පන්සියයක් දුරින් පිහිටි සෙනාසනයයි (ඇජර දුන්න හෙවත්-යොධ දුන්න නවවියත් දුනුලනුව දමූවිට වියතක් ඌනව සිවුරියන් වේ) පරික්ඛිපත ග්‍රාමයේ දෙරටු එළිපතත්, අපරික්ඛිපත ග්‍රාමයේ පරික්ෂෙපයට සුදුසු තැනත් (එනම් කෙළවර පිහිටි ගෙහි උපචාරයේ සිට ගැසූ ගලක් වැටෙන තැන) පරික්ඛිපත විහාරයේ පරික්ෂෙපයත්, අපරික්ඛිපත විහාරයේ ගමට ආසන්න ව පිහිටි සෙනස්නත් (-සෙනසුන් උපචාරයේ සිට ගැසූ ගලක් වැටෙන තැන පටන් යනු **මජ්ඣිමභාණකමතයි.**) අතර පියෙමි මගින් දුර මිනිය යුතු

182. සාසඞ්කසම්මතානි

සාසඞ්කානි ඉති සම්මතානි, 'ආරඤ්ඤකානි' යන්නට විශේෂණයි) ආරාම-ආරාමූපචාරයන්හි සොරුන් සැඟවිරැ කෑ ද බිඳුසු තැන් ද, ගුහත-ඔහ නිසිනත-නිපන්නා සර්වාසයෝ ද පැනෙන්නම් ඒ සෙනසුන **සාසඞ්කසම්මතයි.** මිනියුන් මැරුබව ද, කැඩූබව ද, බඩුපැහැරගත් බව ද පැනෙන් නම් **සප්පටිභයයි.**

183. අන්තරඝරෙ නික්ඛිපෙය්‍ය.

මෙබඳු අරන්සෙනසුනෙක වසන මහණහු විසින් කැමැත්ත ඇතහොත්, හාත්පස පිහිටි ගොදුරුගම් අතුරින් රිසියෙන ගමෙක, ඉටු තෙසිවුරෙන් එක් සිවුරක් මුළුමස ම තබා, සෙනසුනේ දවස් නගාලිය හැකියි. නිසගි නොවේ. මේය සිදුවීමට අඞ්ගසතරක් පිරී තිබියයුතුය

1. පෙරවස් වැස මහපවුරුණීන් පවාරිත වීම. (පවාරණය අඞ්ගයෙක් නො වේ. වස් නො සිඳීම පමණි. පසුවස් වුසුවහු විසිනුත්, සුන්වස් වූවහු විසිනුත් නො ලද හැකියි.)
2. චීවරමාසය එළඹ සිටීම, ඉන් මතු දිනෙකුදු නො ලැබේ.
3. පඤ්චධනුසතික සෙනස්නේ විසීම, (මින් අඩුව පිහිටි හෝ ගව්වට වඩා දුරු ව පිහිටි හෝ සෙනසුන අඞ්ග නො වේ. පිණ්ඩපාතයට ගොස් නැවත බත්වේලාවට ආපසු පැමිණීමට හැකි තරම් දුර පිහිටි සෙනස්න ගැනේ.)
4. සාසඞ්ක හෝ සප්පටිභය හෝ වීම. (එකෙකුදු පමණී.)

184. සියා ච තස්ස=පෙ=විප්පවාසාය.

අන්තරඝරයෙහි සිවුර තබා තම සෙනස්නේ වසන්නහුට මුළු චීවරමාසයේ ම චීවරවිප්පවාසය නො වේ. ගමේ සිවුර තබා, තම සෙනස්නෙන් නික්ම අන් ගමකට ගියහුට සරියක් සෙනසුනෙන් වෙන් ව විසියහැකියි. තම වෙහෙරෙහි හෝ සිවුර තැබූ ගමැ සුදුසු තැනෙක හෝ සිට සත්වැනි අරුණ නංවාලියයුතු.

ගොදුරු ගමින් පෙරදිග වෙහෙර වෙයි. භික්ෂුව ගමන ගියේ බටහිරටය. (ගම පසු කොට ගිය බව පැනේ.)තම සෙනසුනට අවුත් සත්වැනි අරුණ නංවාලිය නො හැකි නම්, ගාමසීමාවට පැමිණ, අම්බලම් ආදි සුදුසු තැනෙක සිට අරුණ නංවා, සිවුරු තතු විමසා යායුතු එසේත් කළ නො හැකි සේ දුරු තෙතකට ගියේ වේ නම් එහි සිටම සිවුර පසුදිරියයුතු. එවිට එය අතිරේකචීවරයෙක් වේ. ගාමූපචාරයේ අන් වෙහෙරෙක වුවත් අරුණ නංවාලිය නො හේ. මෙහි කී සම්මුතිය නම්, දුතියකඨිනයෙහි දැක්වූ ගිලනාට ලැබෙන විප්පවාසසම්මුතිය යි.

9. අඞ්ග-අධිට්ඨිත චීවරතා, අනත්ථත කඨිනතා, අලද්ධ සම්මුතිතා, ආරඤ්ඤකතො උත්තරි විප්පවාසො.

30. පරිණත සික්ඛා.

185. ජානං සඞ්ඝිකං ලාභං.

සඞ්ඝයා සතු දෑය සඞ්ඝිකයි. මෙය සඞ්ඝයාට පරිත්‍යක්ත වූවක් අතට පැමිණියක් නො වුව ද, සඞ්ඝයාට යොමු ව පැවතුණ හෙයින් සඞ්ඝිකයයි කියැවිණ. ලැබියයුතු සිවුපසය මි- යටත් පිරිසෙයින් සුනු පිඩකුදු, දැහැටිදඬෙකුදු ලාභ නම්. සඞ්ඝයාට දෙම්හයි කයින් වදනින් පිරිනැමූ වස්තුව පරිණත නම්.

186. අත්තනො පරිණාමෙය්‍ය.

'අපට දෙව'යි තමනට පිරිනමවා ගැනීමට කරන ප්‍රයෝග-යන්හි දුකුළා ද, අතට පත් සඳ පචිති ද වේ. සඟනට දුන් දෙය නො ගතයුතු. පෙරළාදියයුතු. නො දුනහොත් අගය අනුව පරිජ් ද වියහැකියි. මේ සිඛයේ දී නැපැවරුවන්ගෙන් පිරිනම්වා ගත ද මිදීමෙක් නැත. එක් වෙහෙරෙක සඟනට පිරිනම්නලද්ද, අන් වෙහෙරක සඟනට හෝ චෙතියකට හෝ පුඟුලකුට හෝ පිරිනම්වා නම්, එක් චෙතියකට පරිණතය අන්‍ය චෛත්‍යයකට හෝ සඞ්ඝයාට හෝ පුද්ගලයකට හෝ පිරිනම්වා නම්, එක් පුඟුලකුට පරිණතය අන් පුඟුලකුට හෝ සැයකට හෝ සඟනට හෝ පිරිනම්වා නම් දුකුළා වේ. (එක් සුනඛයකුට පිරිනම්නලද්ද අන්‍ය සුනඛයකුට පිරිනමා නම් දුකුළා වේ. එහෙත් පරිත්‍යක්ත පසු ඔහු පලවා අනෙකකුට දිය හැකියි.)

9. **අඞ්ග** - සඞ්ඝ පරිණත භාවො, තං ඤත්වා අත්තනො පරිණාම-නං, පටිලාභො. සඞ්ඝයාට පිරිනම්න ලද්දෙකි යන සැඤ්ඤව නො වී නම් ඇවැතින් මිදෙන බැවින් **සඤ්ඤාවිමොක්ඛයි.**

පත්ත වග්ගො තතියො.

නිස්සග්ගියා නිට්ඨිතා.

—/○/—

1. මුසාවාද සික්ඛා.

187. සම්පජාන මුසාවාදෙ.

('මුසා අභූතස්ස වාදෙ-මුසාවාදෙ' නිපාතය හා තප්පුරිසසමා-සයි. 'සම්පජානස්ස මුසාවාදෙ-සම්පජානමුසාවාදෙ' තස්මිං. මෙහි නිමිත්තාර්ථයෙහි සප්තමියි.)

කීමට පෙරත් කියන කෙණෙහිත් 'මුසාවක් කියමි'යි දත්තහු ගේ, නො වූවක් වූ හැටියට ද, වූවක් නො වූ හැටිය ද, කයින් වදනින් හැඟවීම නිමිති කොට පචිති ඇවැත් වේ. "**සුද්ධචෙතනා**

වා සුද්ධසඤ්ඤෙ වා සුද්ධඤ්ඤතානි වා මුසාවාදෙ න හොති, විඤ්ඤත්තියා සද්දෙන වා සඤ්ඤා තං සම්පටිච්ඡාපිකචෙතනා මුසාවාදො" යනු සාරත්ථ දීපනීයි. උතුරු මිනිස්ධම්හු මුසවා කීමෙන් පරිජි වේ. පරියායෙන් කිවා දත ථුල්ලැසි **ද**, නො දත දුකුළා **ද** වේ. අමූලු පරිජියෙන් මුසවා කීමෙන් සඟවෙසෙස් ද සඟවෙසෙසින් ඩීමෙන් පචිති ද වේ. ආක්‍රොශ සඳහා සත්ඇවැතින් මුසවා කියා හැඳුව ඔම්සවාදපචිති වේ. සස්නෙන් පහ කරන්නට. ආචාරවිපත්තියෙන් මුසවා කිව දුකුළා වේ. හුදක් මුසා බණන්නහුට මේ සිකපදය අනුව පචිති වේ.

"යො පන සාමණෙරෙන අපි භන්තෙ මය්හං උපජ්ඣායං පස්සිත්ථා'ති වුත්තො කොළිං කුරුමානො තව උපජ්ඣායො දරුසකටං යොජෙත්වා ගතො භවිස්සති'ති [සන්නිට්ඨානං කත්වා වුත්තත්තා]...... එවං නෙව දවා න රවා අඤ්ඤං භණති, සො ආපත්තිං ආපජ්ජතියෙ'ව" යනු අටුවායි.

ඉක්මින් කම් තිසා විහා නො විමසා දුටුවක් නො දුටුවෙමියි (=දවා) කියන්නහුට **ද**, මුළු සවභාව බැවින් කියනු කැමැති අර්ථය තබා අනෙකක් (=රවා) කියන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. අඞ්ග-වඤ්චන අදහස පෙරටුවීම, කියනු කැමැති අර්ථය අන්‍යයාට හඟවනු පිණිස කාය-වාක් දෙකින් උත්සාහ කිරීමියයි දෙකෙකි. **"චිත්තවිපරිතතාය හි අසති විසංවාදනපුරෙක්ඛාරතාය විඤ්ඤාපිතෙ'පි මුසාවාදො න හොති. දුක්කටමත්තමෙ'ව හොති. තස්මා සා'පි අඞ්ගමෙවා'ති ගහෙතබ්බං"** යනු විමතිවිනොදනියි.

---

2. ඔමසවාද සික්ඛා.

188. **ඔමසවාදෙ.**

කත සිත පාරවන තියුණු බස් බිණීම ඔම්සවාදයයි. බමුණු සැඩොල් ආදි **ජාතිය**, අවකණ්ණක (-කන් කොටා. දුස විශෙෂයක් සි ද යෙත්.) බුද්ධරක්ඛිතාදි **නාමය**, කොසිය ගොතමාදි **ගොත්‍රය**, පුස්සදු ගොවිකම් ආදි **කර්මාන්තය**, නළකාර මුඳුදි **ශිල්පය**, මධුමෙහාදි සියලු **රොගය**, අතිදීඝතාතිදීඝාදි **ලිඞ්ගය**, රාගාදි **ක්ලෙශය**, පරිජි ඈ **ආපත්තිය**, ඔටුයෙහි ගොන්හි යනාදි **ආක්‍රොශය** යන දශ ආක්‍රොශවස්තුවෙන් (-සත්‍ය වේවා, අසත්‍ය වේවා) පරිජි අවින් හෝ නො අවන් හෝ මිහණකුට වචනයෙනුදු හස්තමුද්‍රාවෙනුදු අඤ්ඤපදෙස රහිත ව ඉදුරා ආක්‍රොශ කිරීම නිමිති කොට වචනයක් පාසා පචිති වේ.

මේ දශ ආක්‍රොශ වස්තුවෙන් ම 'සන්ති ඉධෙකච්චා චණ්ඩාලා' යනාදීන් පර්‍යායයෙන් හවන්නහුට ද, 'චොරොසි' යනාදීන් පෙළෙහි නො ආ හැවිලියෙන් හවන්නහුට ද, එ දෙකින් ම අනුප-සම්පන්නයා (-භික්ෂුව හැර අදහස දන්නා තිරිසනා තෙක් සියල්ලන්) හවන්නහුට ද, දුකුළායි නො හඟියෙහි එසේ තිකුබස් කියන්න-හුටත් දුකුලාවේයයි යෙන් කෙළනා අදහසින් (-සිනාවට) කවර-කුට නමුදු හමුවෙහි හෝ නො හමුවෙහි හෝ තිකුබස් බණින්නහුට දුබ්භාසිතාපත්ති වේ

7 **අනාපත්ති**-'චණ්ඩාලොසි' යනාදි පෙළෙහි අර්ථ වනන්න-හුට ද, එම පෙළ කියන්නහුට ද, අනුශාසන අදහස් ඇත්ත-හුට ද ඇවැත් නො වේ

9. අඞ්ග-යං අක්කොසති තස්ස උපසම්පන්නතා, දවකම්‍යතාපදෙ-සෙන ජාති ආදිහි අක්කොසනං, මං අක්කොසතීති ජානනා, අත්ථපුරෙක්ඛාරාදීනං අභාවො

කායවිකාර මාත්‍රයෙනුදු ඔවිසත සිදු වන හෙයින් කාය-චිත්ත, වාචාචිත්ත, කායවාචාචිත්ත යන ත්‍රිසමුට්ඨානයි දුබ්භා-සිතාපත්තිය වාචාචිත්තයෙන් සිදු වේ කාය එහිලා අඞ්ගත්ව-යෙන් නො සැලකෙන බැවින්, කායකිලා පටික්කෙප සිඛයෙන් දුකුළා විය හැකි බැවින් **විමතිවිනොදනියි**.

---

3. පෙසුඤ්ඤ සික්ඛා.

189 භික්ඛු පෙසුඤ්ඤ

(භික්ඛූනං පෙසුඤ්ඤෙ) භික්ෂුවක් අන් භික්ෂුවකට පෙර කී දශ ආක්‍රොශවස්තුවෙන් ආක්‍රොශ කරනු අසා ප්‍රියබව සඳහා හෝ ඔවුන් දෙදෙනා බිඳවනු සඳහා හෝ කයින් වදනින් දූත්වූ සඳ හෙවත්-කේලාම් කීසඳ පචිති වේ

අන්‍යාපදෙශයෙන් හෙවත් - පර්‍යායයෙන් කියන්නහුගේ වචන ද, පෙළෙහි නො ආ චොරාදි පදයෙන් කියන්නහුගේ වචන ද අනුපසම්පන්නයා කී ආක්‍රොශ වචන ද එළවන්නහුට දුකුලා වේ අනුපසම්පන්නයාට කීමෙන් ද දුකුලායි. පචිති සිදුවීමට තිදෙන ම භික්ෂුහු වියයුතු වෙති. ආක්‍රොශවස්තු නො වූ ක්‍රියාවක්-වචනයක් කේලාම් විසින් කීමෙනුත් දුකුලායයි සෙත් ප්‍රියවන බවක්, බිඳුවන අදහසක් නැති ව, හුදක් පාපගර්හී ව "අනේ! ලජ්ජා නැතිකම, ඔබ වැන්නකුටත් මෙසේ කියන්නට සිතකවා" යනාදි කියමනෙත් ඇවැත් නො වෙ.

ජානි ආදීන් ගරහන මිහණහුගේ වදන් අසා අන් මිහණහුට එබව දැන්වීම, පියබව හෝ බිඳුවන අදහස හෝ ඇතිවීම, එය දැන්ම යයි අඞ්ගත්‍රයෙකි.

---

4. පදසො ධම්මසික්ඛා.

190. පදසො.

(කොටස යන අරුත දෙන අව්‍යයෙකි.) මිහණ මෙහෙණන් හැර සෙස්සකුට පෙළදහම් උගන්වන සඳ, ඔවුන් හා එකට සහොච්චාරණ විසින් කිමෙන් පචිති වේ. පද-අනුපද-අඣක්ඛර-අනුබ්‍යඤ්ජන සඞ්ඛ්‍යාත කොටඨාසයෝ මෙහි පද නම් වෙති.

පද-පද්‍යයේ දී ප්‍රථමගාථා පාදය ද, ගද්‍යයේ දී විභක්ත්‍යන්ත ප්‍රථම පදය ද ගැනෙන බව පැනේ. උපසපන් ඇදුරා **"මනො පුබ්බඞ්ගමා ධම්මා"** යන ගය උගන්වමින්, ප්‍රථම පාදය අනුපසපන්‍ා හා එක්ව පටන්ගෙන එක්ව අවසන් කෙරේ නම් පාද ගණනින් පචිති වේ. ගැදියේ දී පදගණනිනි.

අනුපද-ද්‍විතිය පාදයයි. ගද්‍යයේ දෙවෙනි පදයයි. තෙරුන් **"මනො පුබ්බඞ්ගමා ධම්මා"** යනු ආරම්භ කළ ද අනුපසපන්‍ා එක් ව කියේ **"මනොසෙට්ඨා මනොමයා"** යනු කියද්දීය. දෙවෙනි පාදයේ දී පචිති වන්නේ එහෙයිනි.

අන්වක්ඛර-එක් එක් අකුරයි. **'රූපං අනිච්චං"** යනු කිමේ දී **'රූ'** යනු කියා නවති. ('රූ'යි කිවොත් අන් අකුරක් කී බැවින් ඇවැත් නො වේ.) මෙසේ කිමේ දී නැවති නැවති කියන අකුරක් පාසා පචිතියි. ගාථාවල දී ද නය එයයි.

අනුබ්‍යඤ්ජන-මෙහි බ්‍යඤ්ජන සද **පදපරියාය** බවත්, මුලින් කී පදයට සමාන ව පසුව ඇති පද අනුබ්‍යඤ්ජන බවත් **අත්ථයොජනාවේ** ප්‍රකාශිතයි. එබඳු පදත්, අසමාන්‍ය පදයෙහි අවිභක්තික අක්‍ෂර සමූහයත් බ්‍යඤ්ජන සදින් ගැනෙන බව පැනේ. **"රූපං අනිච්චං, වෙදනා අනිච්චා"** යනු කියවීමේ දී තෙරුන් මුල්වචන කියන අතර ක්‍ෂිප්‍රප්‍රාඥ හෙරණ ඳෙවෙනි **"වෙදනා අනිච්චා"** යන්නත් කියා අවසන් කෙළේය. **"අනිච්චං-අනිච්චා"** යන දෙක එක්ව කී නිසා **'අනිච්ච'** යන කොටසින් ඇවැත් විය.

පදය පදය කියවීමේ දී පද ගණනින් ද, අකුර අකුර කියවීමේ දී අකුරු ගණනින් ද, අපරිපූර්ණ පදයක් කියවීමේ දී අනුබ්‍යඤ්ජන වශයෙන්ද, පළමු පදය වැරද ගියහොත් දෙවෙනි පදයේ දී ද.

ඇවැත් වන බව පැනේ. ඇදුරහු ගාථාවේ පශ්චිම පාදය කියනවිට හෙරණහු ප්‍රථමපාදය කිවත් ඇවැත්වන බවත්, එකක්හු නිශ්ශබ්දකල ම අන්‍යයා කියයුතු බවත් **විමතිවිනොදනියෙහි** එයි.

191. **ධම්මො**.

සඞ්ගීතිත්‍රයට ඇතුළත් පෙළදහම් ද, ඇතුළත් නො වූ කලුම්බ-සුත්ත-රාජොවාදාදි සූත්‍ර ද ධම්මයි. ධම්ම සඞ්ගහාරූළ්හ පෙර තිබුණ අටුවාවෝ ද ගැනෙති. සෙසු බස් නො ගැනේ.

7 **අනාපත්ති**-අනුපසපනක්හු හා එක්ව උපසපන් ඇදුරකු වෙතින් කියවා ගන්නහුට ද, ඔහු හා සජ්ඣායනය කරන්නහුට ද, අනුපසපනකු වෙතින් කියවා ගන්නහුට ද, බොහෝසේ ප්‍රගුණ ගතක් කිමේ දී අමතක කොටස් එක්ව කියන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-අනුපසම්පන්නතා, වුත්තලක්ඛණං ධම්මං පදසො වාචනතා, ඒකතො ඔසාපනං (-භණනං.)

—:o:—

5. සහසෙය්‍ය සික්ඛා.

192. **දිරත්ත තිරත්තං**.

වචනසිලට්ඨතාව සලකා දිරත්තග්‍රහණය කැරිණ. නොහොත්-නිරතුරු ව තෙරුයක් හෙව චතුර්ථාදි දිනයන්හි නිදන්නහුට ම ඇවැත්වන බව ද, එකන්තරිකාදි විසින් නිදන්නහුට ඇවැත් නො වන බව ද දක්වනු පිණිසයි.

193. **සහසෙය්‍යං**.

(සයනං වා සහ සයන්ති එත්ථා'ති වා සෙය්‍යා.) කය දිගහැරීම සඞ්ඛ්‍යාත සයනයත් එයට ආධාරස්ථාන වන සෙනසුනත් **'සෙය්‍යා'** යන්නෙන් ගැනේ. පරිජී පොහෝනා මූගටි-පරෙවියන් ඇතුළු සියල්ලෝ ම මෙහිලා අනුපසපන්හුයි

සෙනසුන උළු-වස්ත්‍ර-ලෑලි ආදි කවරෙකින් නමුදු සෙවිලි කොට ඇත් නම් **සබ්බච්ඡන්නයි**. තුනෙන් දෙකොටසක් ඡන්න නම් **යෙභුය්‍යච්ඡන්නයි**. අඩියක් ඡන්න නම් **උපඩ්ඪච්ඡන්නයි**. බිම සිට පියස්ස තෙක් භිත්ති-වස්ත්‍රාදියෙන් ප්‍රතිච්ඡන්න නම් **සබ්බපරිච්ඡන්නයි**. පියස්ස තෙක් නැත ද එක්රියන් සමාරක් උස පවුරු ආදියෙන් පිළිසන් නම් සබ්බපරිච්ඡන්න නමැයි ද යෙත්. **යෙභුය්‍යපරිච්ඡන්න-උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නතාවෝ** ද පූර්වෝක්ත පරිදි දතහැකි වෙති. මේවා මිශ්‍රිත වීමෙන් ඇවැත් අටෙක් වේ.

සත්බුමු වූ හෝ සියක්ගබ් ඇනි හෝ සෙනසුන එක් දෙරකින් ඇතුළු ව පරිභොග කළ හැකි වේ නම්, **එකූපචාරයි**. මිතුම්හලට පිටත පිහිටි හිණිවලින් නැගිම වේ නම් **නානූපචාරයි**. මෙබඳු එකූපචාර දුස්සකුටියෙක නමුදු පිට පිට තෙරයක් අනුපසපනකු හා නිඳු සතරවැනි දින පටන් හිරු අසනයට ගිය සඳ සයනය කිරිමෙන් පචිති වේ. තමාගේ හෝ මෙරමාගේ හෝ ප්‍රයොග ගණිතින් ඇවැත් වේ. සෙනස්න වෙනස් වුවත් අනුපසපනා වෙනස්වුවත් ඇවැතින් ගැළවීමෙක් නැත යොදන් සියයක් ගොසින් නමුදු අන් අනුපසපනකු හා නිදගත ද ඇවැත් වේ. 'මෙහි නිදීම නම් නිදන ඉරියව්වෙන් විසීමයි නින්ද යාම නො වේ. බිමින් පා නොමුදු යහනක වැනිර නිඳුවද නිදෙසි. පිට බිම නොගැටෙන සේ යම්කට හේත්තුවී නිදගත හැකියි.

6. ආනතති-නිකපාචිතතිසි. සබ්බච්ඡන්න චූලපරිච්ඡන්න (-සියල්ල සෙවෙනි කොට ඇනි, අවට සතරෙන් කොටසක් පරිඤිපත සෙනස්න.) යෙහුය්‍යච්ඡන්න චූලපරිච්ඡන්න, සබ්බපරිච්ඡන්න චූලච්ඡන්න, යෙභුය්‍යපරිච්ඡන්න චූලච්ඡන්න, උපඩ්ඪච්ඡන්න උපඩ්ඪපරිච්ඡන්න යන සෙනසුන්හි සයනය කිරීමෙන් දුකුළා වේ.

7. අනාපතති-රයක් දෙකක් වසන්නහුට ද, තෙවැනි රැ අරුණින් පෙර නික්ම ගොස් නැවත අවුත් වසන්නහුට ද, සබ්බපරිච්ඡන්නාදි සෙනස්නෙක නිදන්නහුට ද, අනුපසපනා නිඳු සිටිය දී හිඳින්නහුට ද, හිඳසිටිය දී නිදන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. අඞ්ග-පචිති පොහෝනා සෙනස්න, අනුපසපනකු නිඳු සිටිය දී තමන් නිදගැනීම, සිවුවැනි දින පටන් හිරු අසනයට යාම.

මේ සිකපදය කිරියායයි යෙභුය්‍යවෘත්තියෙන් කියැවුණ බවත්, මේය සියාකිරියා සියාඅකිරියා බවත් යෙති.

---

6. දුතිය සහසෙය්‍ය සික්ඛා.

194. මාතුගාමෙන.

එදවස උපන් දූරිය ද ගැනේ. අනුපාදින්ණ පක්ෂයෙහි සිටි බැවින් මළඉතිරිය ඇවැතට කරුණු නොවේ. 'පළමු සිබයේ අනුපසම්පන්න සඳින් මාගමත් ගැනෙන බැවින් සිවුවැනි දින මාගම හා නිදගැනීමෙන් දෙසිබයෙන් ම ඇවැත් වේ' යන මතය නුසුදුසු බවත්, එහි අනුපසම්පන්න සඳින් පුරුෂයන් පමණක් ගැනෙන බවත් ටීකාහි එයි.

195. සෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය.

යට කී ලකුණු ඇති සෙනස්නෙක හිරු අස්තයට ගියතැන් පටන් මාගම හා හොවී නම්, හොත් විගස ම පචිති වේ. නැගී හෝනා පියෝ ගණිතින් ද, නිදනා මාගමුන් ගණිතින් ද පචිති වේ. දවල් නිදීමෙන් ඇවැත් නොවන බව පැනේ.

6. **ආපත්ති**-උපඩ්ඪච්ඡන්න උපඩ්ඪපරිච්ඡන්න සෙනසුන්හි හොත්තහුට ද, පණ්ඩක, මෛථුනයට අඟී තිරිසන් මාගම, දෘශ්‍යමාන යක්ෂිණී ප්‍රේති යන මොවුන් හා හොත්තහුට ද දුකුළායි.

7. **අනාපත්ති**-සබ්බ අච්ඡන්න සබ්බ අපරිච්ඡන්න, යෙභුය්‍ය අච්ඡන්න යෙභුය්‍ය අපරිච්ඡන්න සෙනසුන්හි ද; එකකු හිඳ සිටීය දී ද නිඳගැනීමෙන් ඇවැත් නො වේ.

---

7. ධම්මදෙසනා සික්ඛා.

196. ධම්මං දෙසෙය්‍ය.

ධම්ම නම් පදසොධම්ම සික්පදයෙහි උක්ත ධර්‍මයමැයි. පද්‍යයෙහි ගාථාපාදයෙක් ද, ගද්‍යයෙහි විභක්ත්‍යන්ත පදයෙක් ද එක් වාචා වෙති. පෙළෙන් වචනයක් ද, අටුවාවෙන් වචන පසක් ද කිව හැකියි. කෙසේ නමුදු ස-පෙදෙන් වඩා කීයේ නම් ඇවැත් වේ. මෙහි ප්‍රකාශිත අටුවා නම් සඞ්ගීතියට ඇතුළත් පැරැණි අටුවායයි ද, පෙළබස හැර අන් බසෙකින් කැමැතිතාක් කියහැකියයි ද යෙත්. ස-පෙදෙන් වඩා කිමේ දී එක්අකුරක් කියා නැවතුව හොත් අකුරු ගණිතින් ද, පද වශයෙන් කියන හොත් පද ගණිතින් ද ඇවැත් වේ. මෙහි කී මාගම නම් මෙහෙණියක් ඇතුළු ව සුබැසි දුබැසි දන්නා මිනිස් මාගමයි.

197. අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤුනා පුරිසවිග්ගහෙන.

හොඳ නොහොඳ දන්නා මිනිසකු දෙලොස් රියන් උපචාරයේ නැති විට කීමෙන්ය ඇවැත් වන්නේ. මිනිස්වෙස් ගෙන සිටි යක්ෂාදීන් සිටිය ද නො දෙසියයුතු.

6. **ආපත්ති**-යකිනි පෙති පණ්ඩක යන මොවුනට දෙසන්නහුට ද, නොමාගම කෙරෙහි මාගමය යනාදි සන් ඇතියහුට ද දුකුළායි.

7. **අනාපත්ති**-නුවණැති මිනිසකු උපචාරයේ ඇතිවිට ද, මාගම හෝ තමා හෝ නැගිට ඉරියවු වෙනස් කොට හිඳි සඳ ද, අන් මාගමකට දෙසනවිට ද, ප්‍රශ්නයක් විචාළවිට ද, අනෙකකුට

කරන දෙසුම් මාගම් අසනාවිට ද, ඇවැත් නො වේ. වීචාළ පැනයට පිළිතුරු විසින් කොපමණ බණකිවත් වරද නැත.

9. **අඞ්ග**-සපෙදෙන් වඩා දෙසුම්, මාගම් නුවණැත්තකබව, ඉරියවු වෙනස් නො කළබව, කප්පියකාරකයකු ළඟ නැති බව, අපඤ්හවිස්සජ්ජනයයි පසෙකි.

---

8. භූතාරොචන සික්ඛා.

198 **භූතසච්ං.**

සිය සතන්හි විද්‍යමාන ධ්‍යාන මාර්ගාදි උතුරුමිනිස්දම් මහණ මෙහෙණ දෙදෙනා තබා සෙසු අනුපසපනකුට ඇරොජීමේ දී, ආරොචනයට අනතුරුව ම 'මෙතෙම ධ්‍යානලාභියෙකි' යනාදීන් දනහොත් **පචිති** වේ. නො දන ද, 'තාගේ වෙහෙර වසන්නේ ධ්‍යානලාභියෙකි' යනාදි පයෝයයෙන් කිවා දන ද, නො දන ද **දුකුළාසි**. පරිනිබ්බානකාලයෙහි ද, ඉන් පෙරාතුව වුවත් 'කියනු මැනැවැ'යි දැඩි ව අයදනා සඳ ද, අනුන් උනසාහවත් කරනු සඳහා ද, ලත් ධ්‍යානාදිය උපසපනුනට කිව වරද නැත. සුත (-අභි කුසලතා) පරියත්ති (-**පාළි**පාඨ කුසලතා) සීල ගුණයන් කවරකුට කිව ද වරද නො වේ. ආර්‍යයන් කෙරෙහි උම්මත්තක ඛිත්තචිත්ත වෙදනට්ටයෝ නැති. උමතු බව වතොත් ධ්‍යානලාභීහු ධ්‍යානයෙන් පිරිහෙති. එහෙයින් ඔහු මෙහි දී නො ගැනෙති.

9. **අඞ්ග**-උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස භූතතා, අනුපසම්පන්නස්ස ආරොචනං, තංඛණං විජානනං, අනඤ්ඤාපදෙසො පනත් නො දත්තා බැවින් මේ සික්ඛාපදය අචිත්තක වේ. දැන දැන බුදුන්ගේ අණ ඉක්මවුව හොත් පටිසච්චිත්තුප්පාදයෙන්, 'ධ්‍යානලාභි පුහුදුන්හු ධ්‍යානයෙන් පිරිහෙති. එබැවින් ඔවුනට භූතාරොචන නැති.

---

9. දුට්ඨුල්ලාරොචන සික්ඛා.

199. **භික්ඛුස්ස.**

මෙසින් පරිජියට නො පත් භික්ෂුව කියැවේ. පාරාජිකාපත්තයාට ද ආක්‍රොශ කිරීමෙන් ඔමසවාද සික්ඛාපදයට අනුව **පචිති** වේ. දුට්ඨුල්ල සදින් අන්තන්හි පරිජි සඟවෙසෙස් ගැනෙතුදු, මෙහි දී සඟවෙසෙස් පමණෙක් ගැනේ.

200. ආරොචෙය්‍ය.

"**අඤ්ඤිං මොචෙත්වා සඞ්ඝාදිසෙසං ආපන්නො**" යනාදීන් වස්තුවත් ඇවැතත් එකට සටා කීමෙන් ම **පචිති** වේ. "**සුක්ක-විස්සට්ඨිං ආපන්නො**" යනාදි වශයෙන් වස්තුව පමණක් කීමෙන් ද, '**සඞ්ඝාදිසෙසං පාරාජිකං ආපන්නො**' යනාදීන් ඇවැත පමණක් කීමෙන් ද දුකුළාවෙකුදු නො වේ. සෙසු ස ඇවැත් කළු ද, අනුප-සපන්නා පිළිබඳ දුට්ඨුල්ලාදුට්ඨුල්ල වරද ද කියන්නහුට දුකුළා වේ. පාණාතිපාතාදි පඤ්චකය අනුපසපන්නා පිළිබඳ **දුට්ඨුල්ලඅජ්ඣා-චාරයයි**. සෙසු විකාලභොජනාදි පඤ්චකයත්, සුක්කවිස්සට්ඨි කාය-සංසග්ගාදියත් **අජ්ඣාචාරයි**. දණ්ඩකම්මපස්සයට යේ. කීමෙන් දුකුළා වේ.

201. භික්ඛුසම්මුතියා.

නිතොර ඇවැත් අවදනා මහණහුට ඔතප් උපදවා සංවර කරනු පිණිස "මොහුගේ මෙතෙක් ඇවැත් මෙතෙක් කුලවල කිය යුතුය" යි අපලොකනය කොට සඞ්ඝයා විසින් කටයුතු කතිකාව මෙහි **භික්ඛුසම්මුතියයි**. එය කුලපයීනත කොට ද, නො කොට ද, ආපත්ති පයීනත කොට ද නො කොට ද කළ හැකියි.

7. **අනාපත්ති**-වස්තුමාත්‍රයක් හෝ ආපත්තිමාත්‍රයක් හෝ කියන්-නහුට ද, මහණසම්මුතිය නො ඉක්මවා කියන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-වුත්තලක්ඛණස්ස භික්ඛුනො සවත්ථුකො සඞ්ඝාදිසෙසො, අනුපසම්පන්නස්ස ආරොචනං, භික්ඛුසම්මුතියා අභාවො.

---

17. පඨවිඛණන සික්ඛා.

202. පඨවිං.

ජාතපඨවිය අජාතපඨවිය යි පොළොව ද්විප්‍රකාරයි. සුද්ධ-මිස්ස-පුඤ්ජ විසින් ජාතපඨවිය තෙවැදෑරුම්. හුදු පස් හෝ හුදු මැටි හෝ ඇත හොත් **සුද්ධපඨවිය** යි. පාසාණ, සක්ඛර (–මිටින් ගත හැකි ගල්), කබල්, බොරළු, වැලි යන මේවා අඩියක් හෝ තුනෙන් කොටසක් හෝ මුසුව ඇත හොත් **මිස්සපඨවියයි**. අහසින් පතිත දියෙන් වරක් තමුදු තෙමී සිවුමසක් ඉක්මගිය පස් ද මැටි ද **පුඤ්ජ පඨවියි**. ගිනි ලැමෙන් නො දැවුණු පොළොව අදඩ්ඪපඨවි නම්. මේ සියල්ල අකැප පොළොය. උක්කට්ඨපයඞ්සයෙන් හුදු ගල් සකුරු

ආදිය ද, ඒවා තුනෙන් දෙකොටසක් ඇති පස් ද මැටි ද, දැවුණු පොළොව ද, තෙමී සිවුමසක් නො ඉක්මුණු පස්රුස ද, මැටිරුස ද **කප්පියපඨවියයි**.

203. ඛණනය.

කී ලකුණු ඇති අකැප පොළොව පාදඞ්ගුට්ඨයෙන් තමුදු සාරා නම්, දිය බැහැර ලමින් බිඳි නම්, හිරි අඳි නම්, පාත්‍ර පචනාදියෙන් දවා නම්, සියලු ප්‍රයෝගයන්හි භික්ෂුවහට පචිති වේ. **"ඉමස්මිං ඔකාසෙ ඛණ, ඉමං වල්ලිං ඛණ"** ආදි නියමයෙන් වැව් පොකුණු සෑරවීම, ගිනි දල්වවීම, ඉනි සිටුවවීම, බිම සැස්වීම ආදි ක්‍රියාවන්හි, කීමෙන් දුකුළාත්, ආණත්තයාගේ කිරීමෙන් පචිතිත් වේ. **'පොක්ඛරණිං ඛණ, කන්දං මූලං ඛණ'** යනාදීන් අනියම වශයෙන් විධාන කරන්නහුට ඇවැත් නො වේ. 'මෙ තැන සාරව' යනාදි විසින් නියම කොට කීමෙන්ය ඇවැත් වන්නේ. කැප පොළොව සෑරීමෙන් ද දෙසෙක් නො වේ.

7. **අනාපත්ති**- කැප වහරින් කරවන්නහුට ද, එබඳු සිතක් නැතිව ගල් රුක් ආදිය අදින විට හෝ, සැරයටිය ඔබනවිට හෝ, බිඳීගියකල්හි ද, අන්‍යවිහිත ව කෙනකුන් හා කථා කරමින් පා ඇඟිල්ලෙන් පොළොව කණිනවිට ද, අකැප පොළොව කැප පොළොව යයි විකොපනය කරන්නහුට ද, ඇවැත් නො වේ.

9. අඞ්ග- ජාතපඨවී, පඨවිසඤ්ඤිතා, ඛණනඛණාපනානි.

මුසාවාදවග්ගො පඨමො.

———::———

11. භූතගාම සික්ඛා.

204. භූතගාම.

"භවන්ති (-ජායන්ති වඩ්ඪන්ති) ඉති- භූතා" වැඩෙමින් පවත්නා තරුණ රුක් ලිය භූත නම්. **"අහෙසුං (-ජාතා වඩ්ඪිතා) ඉති භූතා"** වැඩී මහත් වැ බිම පිහිටි නො මළ රුක්ලියයි. කාල- අර්ථයෙහි 'ත' ප්‍රත්‍යයයි. **"භූතානං ගාමො (-රාසි) භූතගාමො"** මේ භූතගාම සඳින් මුල් බැස තිල්ව සිටි සියලු රුක් ලිය කියැවේ. පඤ්චවිධ බීජයෙන් හටගත්තේ භූතගාමයි.

205. පාතව්‍යතාය.

ඡේදන ඡේදාපන, භේදන භේදාපන, පචන පචාපන, විසින් කැමැති සේ පරිභොග කිරීම හෙවත් - නැසීම නිමිති කොට

පචිති වේ. මේ සිකපදය පැනවූයේ මිහඬුනට අසාරුප්‍ය නිසාත්, එහි වසන සතුන් ගැන දයාව නිසාත් මිස ගස් වලට ජීවිතෙන්‍ද්‍රිය ඇති නිසා නො වේ.

භාජනගත හෝ රාසිකත හෝ රොපිත (-සිටවූ) හෝ තිකුත් මුල් පමණක් හෝ අඞකුර පමණක් හෝ ඇති **පඤ්චබීජයන් කලකුරුවා නම්**, දුකුළා වේ. මුලින් පැළ නැහෙන නෙළුම් ඉඟුරු ආදිය මූලබීජයි. (මූලමෙ'ව බීජං මූලබීජං) කඳින් පැළ නැහෙන නුග එරබදු ආදිය **ඛන්ධබීජයි**. පුරුකෙන් පැළ හටගන්නා හුණ බට ආදිය **ඵළුබීජයි.** අගින් පැළ හටගන්නා ඉරිවේරිය ආදිය **අග්ග-බීජයි**. අඹ දඹ මුං මෑ ආදිය **බීජබීජයි**.

ජලට්ඨ ථලට්ඨ වසයෙන් භූතගාම විප්‍රකාරයි. දියෙහි හට ගන්නා පත් ඇති නැති සෙවෙල ිගී ද, උත්පලාදිය ද **ජලට්ඨයි.** දියේ තිබිය දී සින්ද ද, දිය රහිත කොට තභා ගත ද, පචිතියි. අනෙකකු විසින් දියෙන් ගොඩලන ලද්දක් විකොපනය කිරිමෙන් දුකුළා වේ. ඒවා බීජගාමයට ඇතුළත් වන බැවිනි.

කැපීමෙන් පසු උඩට ලියලා යන කොස්කණු ආදිය ද, එල නො ගත් කෙහෙලේ කපා ඉතිරි කොටය ද, භූතගාමයි. එලගත් කෙහෙලෙත් තල්පොල් ආදියෙත් කොටය බිජගාමයි. මුල් පමණ කුදු පත් පමණකුදු නො මැති බීජ, බීජගාමයි. මුල් පත් නැඟී, පත් නිල්වූ පසු භූතගාම වේ. මුංවල පත් ද, වීවල අඞකුර ද, නැඟුණු පසුත්, පොල්වල කොළ බෙදී යාමෙන් පසුත් භූතගාමයි. සෑ පවුරු ආදියේ දෙතුන් පතක් නො නැඟි සෙවෙල බීජගාමයි. වියළුණු පසු පිසදමනු වටී. කළ කොතලාවල බැහැර සෙවෙල දුකුළාවත් ද, ඇතුළත අබ්බොහාරික ද, වේ. රුක් සොලවා ඉදුණු පල මිල් ආදිය හෙළාලීමෙන් ද, පත්‍රවල අකුරු ඇඳීමෙන් ද, පචිති වේ. මල් පල නෙලන හෙරණුනට අතු නමා දුන වටී. තමාගේ පරිභොගය සඳහා එසේ කරනු ද නො වටී. කැප කොට තැබූ ඉඟුරුවල මුල් ඇදුණ හොත් මතුපිට ද අඞකුර ඇදුණ හොත් යට ද, සිඳුව ඇවැත් නො වේ. මුල් ද නීලාඞකුර ද නැඟීමෙන් පසු නො වටී. තණපත් කැඩෙන සේ ද නො හැමදියයුතු.

"රුක්ඛං ඡින්ද, අම්බරුක්ඛං ඡින්ද" යනාදීන් අනියම කොට කීමෙන් ඇවැත් නො වේ. **"ඉමං රුක්ඛං ඉමං අම්බරුක්ඛං"** යනාදීන් නියම කොට කීමෙන්ය ඇවැත් වන්නේ. **"ඉමං පුප්ඵං ජාන, දෙහි"** යන ආදි කැපතෙපුලින් කිව වරද නැත. භූතගාම යෙන් වෙන්කරවා ගනු ලැබූ බීජගාමය, පරිභොග කරන්නහු විසින් නැවත කැපකරවා ගතයුතු වේ. කැප කිරීම අග්ගිපරිජිතු

සත්පරිජිත නඛපරිජිත විසින් ත්‍රිවිධ වේ. ගිනියම් කළ ලොහො-කඩෙකින් නමුදු දැවීම **අග්ගිපරිජිතයයි**. සැතින් යටත් පිරිසෙයින් සූචියෙන් නමුදු කැපීම විදීම **සත්පරිජිතයයි**. කපාගත් හෝ නො ගත් හෝ මිනිස්නිය ආදියෙන් සිදීම **නඛපරිජිතයයි**.

"කප්පියං කරොහි" යි භික්ෂුව කීකල අනුපසම්පන්නහු සැත තබා එහෙත් නො ඔසවා **'කප්පියං'** යි කවර බසෙකින් නමුදු කිය යුතු යයි ද, 'කැපයි' යනු කියා සැත් ආදිය තැබිය යුතුයයි ද මේ ගැන මත දෙකෙක් වේ. කන්දක් සා බීජරාසක් නමුදු එකට සම්බන්ධව ඇත හොත් එක්බීජයෙක කැපීමෙන් සියල්ල කැපවූවා වේ. දිවුල් ආදිය කටුවෙන් වෙන්වූණු මිඳය ඇති නම් බිඳවා කැප කරවා ගත යුතුය. කටුව භාජනගතික වන බැවිනි.

6. **ආපත්ති**-භූතගාම බීජගාමයන්හි විමති ඇතිව ද, අභූතගාම අබීජගාමයන්හි භූතගාමසඤ්ඤ ඇතිව ද, විමති ඇතිව ද ඡේදනාදිය කරන්නහුට දුකුළා වේ.

7. **අනාපත්ති**-භූතගාම බීජගාමයන්හි අභූතගාමය අබීජගාමය යන සංඥ ඇත්තහුට ඇවැත් නො වේ 'තණ කඩමි' යන සිත් නැති ව ගල් ආදිය පෙරළන්නහුට ද, අන්‍යවිහිත සිහි ඇතිව අනුන් හා බිණීම ආදිය කරමින් තියෙන් ඇඟිල්ලෙන් තණ ඇ සිඳින්නහුට ද, මෙය භූතගාමයෙකි යි හෝ තැබුවොත් මෙය සිදේයයි හෝ නො දන යමක් තබන්නහුට ද, තණ ආදිය සිඳුණ ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-භූතගාමො, භූතගාම සඤ්ඤිතා, විකොපනං වා විකො-පාපනං වා යි අඞ්ගත්‍රයෙකි.

---

12. අඤ්ඤවාදක සික්ඛා.

206. අඤ්ඤවාදකෙ

චොදනා ලත් භික්ෂුවගෙන් සඟමැද දී **"කිං ආවුසො ඉමං-නනාමං ආපත්තිං ආපන්නොසී"** යනාදීන් විචාළ කල, **"කො ආපන්නො, කිං ආපන්නො"** යනාදිය කියා ඇසූ අර්ථය අන් තෙපුලින් වසාලීමයි මෙය අඤ්ඤෙනඤ්ඤපටිචරණ නම්. මෙසේ කීමෙන් දුකුළා වේ. එබන්දහුට ඤත්තිදුතිය කම්වැකි කියා අඤ්ඤ-වාදක නම් විනයකම් කළයුතු. එයින් පසුවත් පෙර සේ ම පිළිතුරු දෙයි නම් පචිති වේ.

207. විහෙසකෙ.

අඤ්ඤෙනඤ්ඤ පටිචරණයෙන් වන දුකුළාවෙන් මිදෙනු සඳහා හෝ නො කියනු රිසියෙන් හෝ නිශ්ශබ්ද ව සිට සඞ්ඝයාට වෙහෙස ගෙනදීම නිමිති කොට ද දුකුළා වේ. විහෙසක විනයකම් කළ පසුත් පෙර සේ නිශ්ශබ්ද ව සිටී නම් පචිති වේ. මෙය අනුප්‍රඥප්ති-යෙකි.

අටුවාවේ එන **"තව සිපාටිකාය කහාපණො දිට්ඨො කියො'වමෙ'සාරූප්පං කරොසී'ති පුට්ඨො සුදිට්ඨං භණන්ත න පනෙ'සො කහාපණො තිපුමණ්ඩලං එතං"** යනාදි අඤ්ඤෙන-ඤ්ඤපටිචරණයෙන් දුකුළා සමග මුසාවාදයේ පචිති වන බවත්, අඤ්ඤවාදක විනයකම් කළ පසු මේ සික‍පදය අනුව පචිති වන බවත් කියති. මුසවා පචිතිය සමග දෙපචිත්තම වන බව සමහරු කියත්.

7. **අනාපත්ති**-තමන් ඇවැතට පත්බව නො දන එසේ පිළි-විසින්නහුට ද, මුඛරොගාදිය නිසා හෝ 'මා කිවොත් සඟන අතර කලහ උපදීය'යි සිතා හෝ නොකියා සිටින්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9 **අඞ්ග**-ධම්මකම්මෙන ආරොපිතතා, ආපත්තියා වා වත්ථුනා වා අනුයුඤ්ජියමානතා, ඡාදෙතුකාමතාය පටිචරණං වා තුණ්හී භාවො වා යි තිවඞ්ගිකය. ප්‍රථමය සියාකිරිය ද, ද්විතියය සියා අකිරිය ද වේ.

---

13. උජ්ඣාපනක සික්ඛං.

208. උජ්ඣාපනකෙ.

(යෙන වචනෙන උජ්ඣාපෙන්ති තං උජ්ඣාපනකං) "ඡන්දදිය නිසා සිය සන්දිට්ඨ සම්භත්තයනට ප්‍රණීත ප්‍රණීත සෙනසුන් දෙයි" යනආදිය කියා සෙනාසන පඤ්ඤපකාදි සම්මුති ලත් මහණහු, අන් උපසපන් මහණුන් ලවා පහත් කොට ලාමක කොට සිතවීම නිමිති කොට පචිති වේ.

209 ඛිය්‍යනකෙ.

මෙය අනුප්‍රඥප්තියෙකි. මහණුනට ඇසෙන සේ සවනොපචාර යෙහි සිට ඔවුනොවුන් දෙස් කථා කිරීමයි. **"සම්මුඛා ගරහවචනං උජ්ඣාපනකං, පරම්මුඛා ගරහවචනං ඛිය්‍යනකං"** යනු ටීකා යි. වස්තු දෙකින් පචිති දෙකෙකි. කම්වැකියෙන් සම්මත මහණ

හට අනුපසම්පන්නක ලවා උජ්ඣාපනයෙහි ද, ඔහු වෙත සිට ඛියන්‍යන-යෙහි ද, කම්වැකියෙන් අසම්මත එහෙත් එබඳු බර දරන උපසම්-පන්නයකුට හෝ අනුපසම්පන්නයකුට හෝ උජ්ඣාපනාදිය ද කිරීමෙන් දුකුළාසි.

ආදිකම්මිකයාට මෙහි ඇවැත් නො වේ. එහෙත් මෙහිලා මුසා-වාදය ලැබෙන බැවින් එකවිට ඇවැත් දෙක දෙක වේයයි යෙත්. නොහොත්-මේ සිකපදය මුසවා සිකපදයෙන් පෙර පැනවිණ. පියෙවියෙන් ම අඝතිගාමී ව ක්‍රියා කරන්නවුනට දෙස් පහල කිරී-මෙන් ඇවැත් නො වේ.

---

14. පඨම සෙනාසන සික්ඛා.

210. මඤ්චං වා.

මසාරක, බුන්දිකාබද්ධ, කුළීරපාදක, ආහච්චපාදකයයි මඤ්ච චතුර්විධයි "මසාරක නම් හැඳ පය විද වල ඇවුණු හැඳය, බුන්දිකා බද්ධ නම් වලින් හැඳ පය ඔහවා කළ හැඳය, කුළීරපාද නම් කකුළු-වන් පා සේ පා ඇති හැඳය. ආහච්චපාද නම් ඇඳවලම විද පා සිළු වද්දූ ගැසූ පෝරු ඇඳ ආදියයි. පුටුයෙහි ද මෙතෙක් මැයි" යනු **කඩ්ඛා පිටපති**.

211. භිසිං.

වස්ත්‍රයෙන් හෝ කැප සම්න් හෝ උරය තනා මිනිස්ලොම් ද හුදු තම්ලුපත් ද හැර සෙසු ලොම් තණ පත් කොහු රෙදිකඩ ඇතුළට දමා කළ සෙනසුන්ය. මේ මෙට්ටවල හිදීම ද වටී. ප්‍රමාණ නියම නැති බැවින් ඇඳ පුටු පාපිස්නාවනට අනුරූප වන සේ තනාගත හැකියි.

212. කොච්ඡං.

වාක (-වැහැරි) හෝ උසීරාදි තෘණ හෝ ගෙන මැද කුඩාවන සේ තදින් ඔට් කොට බැඳ, දෙපස පළල්වන සේ පණාබෙර අයුරින් තනන ආසන වෙසෙසෙකි. සම්න් වට කොට ද තනත්. සියලු සම් වගී මෙයට කැපයි.

213. අජ්ඣොකාසෙ.

වැසි ඇතත් නැතත් වර්ෂාෘතුව ද, හිම වැටෙතොත් හිමත් සමය ද යන අටමස තුළ අබවස තැබිය නො හැකිය. ගිම්කල පිරිසිදු අහස පැනේ නම් අබවස තබා ගිය හැකියි. හිම නො වැටෙන රටෙක නම් හිමත් කලත් එසේ තබා යා හැකියි. කවුඩු ආදීන්

ලග්නා රුක් යට කිසෙලෙකත් තබනු නො වරී. සන්ථරණය නො කටයුතු කාලත් ප්‍රදෙශත් අජ්ඣොකාස සඞ්ඛ්‍යාවට යේ. පිසෙව් අබවස, තෙමෙන මඩු, රුක්මුල් නොතැබුවම්නා ස්ථානයි.

214. සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා.

එබඳු අබවස මෙරමා සඳහා තමන් ඇතිරීමේ දී, ඔහු අවුත් හිඳිනා තෙක් හෝ යවයි කියන තෙක් හෝ අතුළහුට ම සෙනසුන භාරවේ. අනුපසම්පන්නකු ලවා ඇතිරවීමේ දී ආණාපක භික්ෂුවට පළි-බොධයි. උපසම්පන්නයකු ලවා නම් ආණාපක භාරගන්නා තෙක් අතුළහුට ම භාරයි. තමන් ඇතිරවූ හෝ පිසෙව්සෙන් අතුරා තුබූ හෝ සෙනස්නෙකැ හිඳගත් පසු ඔහුට ම එය භාරයි. ධර්මාසන යෙහි ඇතිරවූ සෙනස්න පකතිසන්ථතයයි යෙත්

215. නෙ'ව උද්ධරෙය්‍ය.

තමා හෝ සුදුසු තැනෙක නො තබා යේ නම්, අනෙකකු ලවා හෝ නො තබවා යේ නම්, ලජ්ජීමහණ හෙරණ ආරාමිකයනට භාර නො දී හෝ යේ නම්, පිරිකරේ සිට ලෙඩ්ඩුපාතයක් ඉක්ම යාමෙන් පචිති ඇවැතට පත් වේ. උත්තරත්ථරණ, භුම්මත්ථරණ, තට්ටිකා, චම්මඛණ්ඩ, පාදපුඤ්ඡනී, ඵලකපීඨ, දැරුභණ්ඩ, මත්තිකාභණ්ඩ, ගත ආදිය එසේ තබා යාමෙන් දුකුළා වේ. විශ්වාසග්‍රාහය රුහනයා වත්නකුගේ බඩුවක් තබා යාමෙන් ද, අව්වෙහි වියළෙන්නට තබ අපෙක්ෂා ඇති ව යාමෙන් ද ඇවැත් නො වේ.

9. අඞ්ග—මඤ්චාදීනං සඞ්ඝිකතා, වුත්තලක්ඛණෙ දෙසෙ සන්ථර-ණං වා සන්ථරාපනං වා, අපලිබුද්ධතා, ආපදය අභාවො, නිරපෙක්ඛතා (-අද ම අවුත් නඟා තබමි යන අපෙක්ෂා නැති බව) ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමො.

"පනත් නො දැන නො නඟනුවහුට කයින් වෙයි. නො කියනුවහුට වචසින් වෙයි. පනත් දැන මෙසේ ම නො කිරීමේ දී චිත්ත සහිත ව එ දෙකින් සමුට්ඨිත වේ. ලෙඩ්ඩුපාත ඉක්ම යනු ක්‍රියායි. නො නඟනු ආදිය අක්‍රියායි" යනු **සාඛ්‍යාපිටපති**.

---

15. දුතිය සෙනාසන සික්ඛා.

216 විහාරෙ සෙය්‍යං.

ඇතුළු කාමර ද, සබ්බපරිච්ඡන්න ගුත්ත (-ජනසඤ්චාරය අඩු) සෙනසුන් ද විහාර නම්. සෙය්‍යා නම් හිසි ආදි දශවිධ ශය්‍යායි.

1. ඇඳ පුටුවල අතුරන භිසි, 2. සුධාදියෙන් පිරියම් කළ බිම පැහැ රකිනු සඳහා අතුරන රෙදිකැලි මසා කැරෙන **චිලිම්කා,** 3. ඇඳ පුටු මතුයෙහි අතුරන **උත්තරත්ථරණ,** (-පසතුරුණු) 4. චිලිම්කා ඇත හොත් එ මත ද, නැතහොත්-හුදුබිම ද අතුරන කටසාරකාදි **බුමුතුරුණු,** 5. තාලපණ්ණ වාක යන මේවායින් කරන **තට්ටිකා,** 6. **සම්භාඩ,** (පෞද්ගලික පරිභොගයට මුවසම් එළුසම් වටී, බුමුතුරුණු වශයෙන් හෙවත්-සෙනාසනපරිභොග වශයෙන් කවර සමක් නමුදු වටී. එ ද භකුලාගෙන ඒ ඒ වෙහෙරට ගෙන ගොස් පෞද්ගලික කොට පරිභොග කරනු නො වටී.) 7. **සදස නිසීදනය,** 8. පාවාර කොජව නම් **පච්චත්ථරණ,** (-ඌගෙන ලොම් අත්රණ විසෙසයෙකි මෙ දෙක පමණක් අටුවාහි ප්‍රකාශිතයි. එහෙත් ඇඳපුටුහි අතුරන සෙසු වස්ත්‍රයෝ ද ගැනෙතියි යෙත්.) 9. **තණඇතිරි,** 10. **පත්ඇතිරි,** යනු දශ ශය්‍යායි.

මෙ ශය්‍යාවන් ගෙන් සමක් පූර්‍වොක්ත ලක්‍ෂණ ඇති වෙහෙරෙහි අතුරා හෝ අතුරවා හෝ වේයන් විසින් නො කෑ හැකි සේ තැබිම් වශයෙන් උද්ධරණ නො කොට, ආපුච්ඡා හෝ නො කොට, අන් වෙහෙරක වාසයට යන රිසියෙන් ආරාමපරික්‍ෂෙපය නැත හොත් උපචාරය ඉක්මවා යන භික්‍ෂුව පචිති ඇවැතට පත් වේ. මෙසේ පචිති සිදුවන්නේ අභොාගබ්භාදියේ තබා යාමෙන් ශය්‍යාවත් සෙනසුනත් යන දෙක ම වේයන්ගෙන් අනතුරාය ලැබිය හැකි බැවිනි.

විහාරොපචාරයෙහි වූ අගුප්ත බොජුන්හල්හි ද, මණ්ඩපාදියෙහි ද අතුරා යාමෙන් 'සෙනසුන වේයන්ගෙන් අනතුරාය නො ලබන බැවින්) දුකුලා වේ. ඇඳ පුටු විහාරයෙහි එසේ තබා යාමෙන් ද වහා අනතුරාය නො වන බැවින් දුකුලා වේ. මක්‍ෂුචපීඨ අකාලයෙහි අබවස තබා යාමෙන් මුල් සිකයට අනුව පචිති ද, පිරිකෙව් ඉක්ම වීමෙන් මේ සිකයට අනුව දුකුලා ද වෙති යි යෙත්. ශය්‍යා අබවස තබා යාමෙන් දෙසිකයට ම අනුව දුකුලා වේ. සඟසතු වෙහෙර සඟසතු ශය්‍යාවක් තබා යාමෙන් පචිති කියවුණ බැවින් එකක් පමණක් සඟසතු වේ නම් වන්නේ දුකුලා පමණයයි යෙත්. තමන් සන්තකාදියෙහි ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-වුත්තලක්ඛණසෙය්‍යා, තස්සා සඞ්ඝිකතා, වුත්තලක්ඛණෙ විහාරෙ සන්ථරණං වා සන්ථරාපනං වා, අපලිබුද්ධතා, (-සෙනසුන තිරුපද්‍රැත බව,) ආපදාය අභාවො, අනපෙක්ඛස්ස දිසාපක්කමනං, උපචාර සීමාතික්කමො.

---

16. අනුපඛජ්ජ සික්ඛා.

217. ජානං.

නො නැඟිටවියයුත්තෙකැයි දන්නේ යනු අර්‍ථයි. වැඩිමහල්ලා ද, ගිලනා ද, භාණ්ඩාගාරික ධම්මකථික ගණාචරියාදීහු ද, අනුට්ඨාපනීයයෝයි. සඞ්ඝයාගේ චීවරාදි භාණ්ඩ තුබූ සෙනස්න රක්නේ භාණ්ඩාගාරික නම්. සූත්‍රාන්තාදිය උගන්වන්නේ ගණාචරියයි. මොවුන්ගේ ගුණොපකාරතාවත් සලකන සඞ්ඝයා නිත්‍යවාස සඳහා සම්මත කොට දුන් වෙහෙරයි.

218. අනුපඛජ්ජ.

සමීපයට එළඹ යනු අර්‍ථයි. මෙහි සමීප සඞ්ඛ්‍යාත උපචාරය නම් ඇඳපුටුවල සිට එක්රියන් සමාරයි. පා ඉේනා තැන සිට ද, පසසාවට්ඨානයේ සිට ද, ඇඳපුටුතෙක් එක්රියන් සමාරක් පළලැ'ති මහද උපචාරයයි.

219. සෙය්‍යං සාමපස්සය්‍ය.

පෙර සිටි මහණහුට ගහට කරන රිසියෙන් මේ උපචාරයෙහි දශවිධ ශය්‍යාවන් අතුරෙන් යමක් අතුරා නම්, අතුරවා නම්, දුකුළා වේ. නිසීදන නිපජ්ජන දෙකින් පචිති දෙකෙක් වේ. නැඟි නැඟී හිඳුත් පියෝගණතින් පචිති වේ. එයින් බැහැර උපට්ඨානසාලා විහාරොපචාරාදියේ ඇතිරීමේත් ද පරිභොග කිරීමේත් ද දුකුළා වේ. විසභාගපුගුලා හා එකවිහාර එකපරිවෙණ වාසය මෙයින් වාරිතයි.

7. **අනාපත්ති**-තමාගේ හෝ විශ්වසනයකු ගේ හෝ වෙහෙර අතුරත්තහුට ද, ශීතොෂ්ණයෙන් පෙළීසිටියහුට ද, ආපදපත්‍රාදීනට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-සඞ්ඝික විහාරතා, අනුට්ඨාපනීය භාව ජානනං, සම්බාධෙතු කාමතා, උපචාරෙ නිසීදනං වා නිපජ්ජනං වා.

---

17. නික්කඩ්ඪන සික්ඛා.

220. නික්කඩ්ඪෙය්‍ය.

කුපිත ව දෙම්නසින් යුතු ව, සඟසතු වෙහෙරෙකින් මහණකු නෙරපීමේන් පචිති ඇවැත් වේ. චතුභූමික පාසාදාදි සෙනසුන් වලින් භික්ෂුවගේ අත් ගෙල ආදිය ගෙන ඇදලීමෙන් හෝ 'නික්-

මෙව' යන වචනමාත්‍රයෙන් හෝ එක්පියොවින් බැහැර ලීමෙන් එක් පචිත්තෙක් ද, නොයෙක් පියොවින් බැහැරලීමෙන් දෙරටුගණිතින් බොහෝ පචිනිහු ද වෙති. 'නික්මෙව'යි කී වදන් අසා තමන් ම නික්ම ගිය හොත් නිරැවැතැයි යෙත්.

පාත්‍රචීවරාදි පිරිකර බැහැරලීමෙන් ද, විහාරොපචාර උපට්ඨාන සාලාදියෙන් භික්‍ෂුව නෙරීමෙන් ද, අනුපසපනකු හෝ ඔහු අයත් පිරිකර හෝ විහාර විහාරොපචාරාදියෙන් බැහැරලීමෙන් ද දුකුළා වේ. තෙරවයි අනෙකකුට ඇණවීමෙන් දුකුළා ද නෙරීමෙන් පචිති ද වේ.

7. **අනාපතති**-අලජ්ජී, උම්මත්තක, (මොවුන් සියලු සඟරමින් නෙරනු නො වටී.) කලහකාර, (සඟරමින් නෙරනු වටී.) මතාව නො පවත්නා අතැවැසි යන මොවුන් බැහැර කිරීමෙන් ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞග**-සඞඝික විහාරො, උපසමපන්නසස භණ්ඩනකාරකභාවාදි විනිමමුත්තතා, කොපෙන නිකකඩ්ඪනං.

18. වෙහාසකුටි සිකඛා.

221 උපරිවෙහාසකුටියා.

ලැලි ඇතිරීමෙන් නො වැසූ, ගලප්‍රමාණයෙන් නමුදු තලාඳ (-බාල්ක) දමා ඇති, දෙබුමු තෙබුමු කුටිහු, මතුයෙහි අහස ම වන බැවින් වෙහාසකුටි නම් වෙති. මෙහි දී මැදුම් මිනිසකුගේ හිස නො ගැටෙන සේ උසින් සවිකළ තලාඳ ඇති කිලිය ම ගැනේ. එබඳු කිලියෙක මහලෙක්හි යන අදහසයි.

222. ආහච්චපාදකං.

හැඳවල හිස විද පාසිළුව ප්‍රවෙශ කොට ඇණ නො ගැසූ ඇඳ පුටු ගැනේ. මෙබඳු ඇඳ පුටුවල වහා හිඳීමෙන් ද නිදීමෙන් ද පා ගැලවී යට සිටින්නවුන් මත පතිත විය හැකියි. එම අනතරායය වලකනු පිණිස පචිති දෙසූහ.

7. **අනාපතති**-අවෙහාසකුටි සඞඛ්‍යාත බිම කළ පන්සල්හි ද, යට පරිභොග කළ නො හැකි බැවින් හිස ගැටෙන තරම් පහතින් තලාඳ දමා ඇති කිලියෙහි ද, යට පරිභොග නො කරන කෙබඳු කිලියෙක්හි ද, මතු තලය දූව අතුට හෝ සුනු පිරියම් කොට හෝ ඇති කිලියෙහි ද, විසුව ඇවැත් නො වේ. ඇණ සවි කොට ඇති ඇඳපුටුහි හිඳීමෙන් ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-සඞ්ඝික විහාරෙ, අසීසඝට්ටා වෙහාසකුටි, හෙට්ඨා සපරිභොගං, අපටාණි දින්න ආහච්චපාදකෙ නිසීදනං වා නිපජ්ජනං වා.

---

19. මහල්ලකවිහාර සික්ඛා.

223. **මහල්ලකං විහාරං.**

කරදෙන්නකු ඇති හෙයින් ‘මහල්ලක’ නම් ලත්, උල්ලිත්ත හෝ අවලිත්ත හෝ උල්ලිත්තාවලිත්ත හෝ ආවාසය මහල්ලක විහාර නම් වේ. සංයාචිතකුටියෙහි ඇවැත් නො වන බව මෙයින් හැඟේ.

224. **යාව ද්වාරකොසා.**

ද්වාරකොස නම් දොරටුසමීපයයි. ද්වාරබන්ධය (-උළුවස්ස) අවට උඩත් දෙපසත් දොරපුවරුවේ පළල පමණ පෙදෙසක් (-උකටින් දෙරියන් සමාරක් පමණ පෙදෙස) හිම් කොට යන අදහසයි.

225. **අග්ගළට්ඨපනාය.**

අගළ සඳින් දොරපුවරු ඇති උළුවස්ස කියැවේ. එය නිසල වනු පිණිසයි. පියන කල දොරබාවේ ද, හරින කල බිත්ති ද දොර පුවරු හැපෙන බැවින් බිත සැලී මැටි ගැලවී වැටිය හැකියි. එ නිසා දොරටුව ස්ථිර වනු පිණිස නැවත නැවතත් ලිම්පනය හෙවත් මැටි ආදිය ගැසීම කළ හැකිබව මෙයින් කියැවේ. (පුනප්පුනං ලිම්පිතබ්බො වා ලෙපාපෙතබ්බො වා යනු අර්ථ වශයෙන් ලැබේ.)

226. **ආලොකසන්ධි පරිකම්මාය.**

වාකවුළුව ස්ථිර වනු පිණිස පිරියම් කිරීම මෙයින් කියැවේ. ජනේලය අවට සිවුපසින් ම ජනෙල්පුවරුව පමණ පෙදෙස නැවත නැවත ලිම්පනය කටහැකියි. නැවත නැවත සකලඅවස ලෙපාපන ඡාදපනයන් නිමිති කොට මේ සිකය පැනවූ බැවින් පූලෝකන දොර ජනේල්වල උපචාර ප්‍රදෙශය හැර මැටිකිස නිමකළ සෙසු තැන් නැවත නැවත ලිම්පනය කිරීමෙන් (-චතුත්ථලෙපාදනයෙන්) පිණ්ඩගණනින් පචිති වේ.

227. **ද්වත්තිච්ඡදනස්ස පරියායං.**

ලෙපකර්මයෙහි ලා කටයුතු දෑ දක්වා ඡදනයෙහි කළයුතු දෑ මෙයින් කියැවේ. බොහෝ කලක් නො තෙමී පවත්නා පිණිස නැවත නැවතත් ඡදනය (එකළඹ) සෙවිලි කෙරෙති. මෙ සේ කළහැක්කේ තෙවිටෙකි. සතරවැනි වර කිරීමේ දී තණකැරලි

ගණනින් පචිති වේ. (පරියාය සද පරික්ෂෙපාඵයි.) මේ ඡාදනය තෘණ පර්ණාදියෙන් පමණක් නො ව උළු ගල් ආදියෙන් ද කරන බව දක්වේ.

228. **අප්පහරිතෙ ඨිතෙන අධිට්ඨාතබ්බං.**

එසේ සෙවිලි කරවීමේ දී විධායක මහණහු සිටියයුතු තැන මෙයින් කියැවේ. හරිත නම් පුබ්බණ්ණ අපරණ්ණයි. එබඳු දෑ ඇති බිම සිට විධාන නො කටයුතු. වහල මුදුන් පෙදෙසැ සිටුනා මිනි-සෙක් යම් තැනෙක සිට පියසි අක් මානයෙන් දක්ක හැකි වේ නම්, එපමණ දුර සිට විධාන කළයුතු. පුබ්බණ්ණාදිය නැතත් තමන් මත ගෘහොපකරණ පතිත වියහැකි බැවින් ඉන් ඇතුළත සිට විධාන නො කළයුතු.

7. **අනාපත්ති**-ශ්වෙතවර්ණාදි කරණයෙහි ද, දෙ තුන්වරක් කිරීමෙහි ද, ලෙණ ගුහා තිණකුටිකාදියෙහි ද, අනුන් සඳහා ද, සිය ධනයෙන් කරවීමෙහි ද, වාසාගාර තබා සෙස්සක විධාන කිරීමෙහි ද නිරවැති.

9. **අඞ්ග** මහල්ලක විහාරතා, අත්තනො වාසාගාරතා, උත්තරි අධිට්ඨානං.

---

20. සප්පාණක සික්ඛා.

229. **සිඤ්චෙය්‍ය.**

දැක හෝ අසා හෝ කවර ක්‍රමයෙකින් තමුදු ප්‍රාණීන් සහිත ජලයයි දන්නේ තණ මැටි මත ඉසී ද, ඉස්වා ද, නැතහොත්-තණ මැටි ආදිය දියෙහි ලා ද, පචිති ඇවැත් වේ. කළයෙන් වක්කරන විට දහර සිටුව සිටුවා වක්කරයි නම්, පියෝ ගණනින් පචිති වේ. තණ මැටි ගොම සුනු ආදිය ගඞ්ගාදි මහදියකට දැමීමෙන් ඇවැත් නො වේ. යම් ලෑමෙකින් දිය ක්ෂය ව යා නම්, නැතහොත්-කැලතී සතුන් මැරී යාහැකි වේ නම් එබඳු දියකට ලෑමෙන් ඇවැත් වේ.

මේ සිකපදය බාහිරපරිභොග වශයෙන් කියැවිණ. නෑම බීම ආදි අභ්‍යන්තර පරිභොග ගැන මතු සිකයෙක් එයි.

7. **අනාපත්ති** සපාණක දියෙහි අපාණක සත් ඇත්තහුට ද, නො සිතා තෘණාදියෙහි පතිතවිට ද, නො සිහියෙන් දැමුවහුට ද, පණුවන් ඇති බව නො දැන වක්කරන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-සප්‍රාණ දියක් බව, සිඤ්චනයෙන් පණුවන් මැරෙතියි දැන්ම, පණුවන් සහිත ජලයබව දැන්ම, වධකසිත් නැති ව අන් කරුණෙකින් ඉසීම.

14. **වජ්ජ**-මෙය පණ්ණත්තිවජ්ජයි. වධකසිත් නැතිව සිඤ්චනය කිරීමේ දී පැනවූ නිසයි වධකසිත් ඇතොත් අන් සිකපදයකට අනුව පවිති වේ.

16. **කුසලත්තික**-පනත් මැඬ ඉසීමෙන් අකුසල් සිත ද, මලසුන් ආදිය දෙවීමේ දී කුසල්සිත ද, පනත් නො දත් රහත්නට අබ්‍යාකත සිත ද වේ.

භූතගාම වග්ගො දුතියො.

—|o|—

21. ඔවාද සික්ඛා.

230. අසම්මතො.

සිල්වත් බව, බහුශ්‍රැත බව, උභයපාමොක් පුහුණු බව, කලණ වදන් ඇති බව, මෙහෙණියනට ප්‍රියමනාප බව, අවවාද කිරිමෙහි සමත් බව, ගිහිකල මෙහෙණක හා කායසංග පමණකුදු නො කළ බව, විසිවස් ඇතිබව යන අටගින් යුත් මහණහට ඤත්තිචතුත්ථ කම්වැකි කියා භික්ඛුනොවාදක සම්මුතිය දෙනු ලැබේ. මේ බහු-ශ්‍රැතබව ත්‍රිවිධයි

i. **නිස්සය මුච්චනක**-උභයපාමොක් ද, සූත්‍රයෙන් සිවුබණවරක් ද, මහාරාහුලොවාදදි කථාමාගීයක් ද, අනුමොදනා ධර්ම ද, කම්මාකම්මවිනිච්ඡයය ද, සුදුසු කමටහනක්ද, දත් පස්වස් ඇති මහණ නිස මුදා ස්වප්‍රධාන ව විසීමට සුදුසුයි.

ii. **පරිසුපට්ඨාක**-භික්ඛු භික්ඛුනී විභඞ්ග (-පරිජ් පවිති දෙපොත) ද, කම්මාකම්ම ද, කඳුවත් ද, සඟියෙකින් කොටසක් ද දත් දසවස් ඇති මහණ නිසදීමට ද සුදුසුයි.

iii. **භික්ඛුනොවාද**-අටුවා සහිත තෙවළා බණ දත විසිවස් ඇති වියයුතු. නැතහොත් විනය සහිත ව සඟි අටුවාවක් ද, චතුප්පකරණ අටුවාව ද දතයුතු.

භික්ඛුනොවාද සම්මුතිය නො ලත් භික්ෂුව අසම්මත සදින් ගැනිණ. අටඟ නැති මහණහට සම්මුතිය දුන ද පිහිටයි. සම්මන්නාන යෙන් දුකුළා වේ.

231. ඔවදෙයය.

මෙහෙණ සඟනට හෝ එක් මෙහෙණකට හෝ අෂ්ටගුරුධම්-යෙන් අවවාද කිරීමයි. අන් දහමෙකින් අවවාද කිරීමෙන් දුකුළා වේ. පැළවියදු අවවාද ඇසීමට පැමිණි මෙහෙණියන්ගෙන් **'සමග්ගා'ත්ථ භගිනියො'** (සමඟවිහු ද? නොහොත්-සියලු දෙන පැමිණියහුදැයි) පිළිවිසිය යුතු. 'පැමිණියම්හ'යි පිළිතුරු දුනහොත් 'අෂ්ටගුරුධම් ප්‍රගුණද'යි විචාළයුතු. ප්‍රගුණයයි කිවොත් **'එසො භගිනියො ඔවාදෙ'** යි කීමෙන් අවවාදපිණය කටයුතු වේ. 'ප්‍රගුණ නැතැ'යි කිවොත් ඔසාරණය (-අෂ්ටගුරුධම්පාලිය කීම) කටයුතුයි.

7. **අනාපත්ති**-උද්දෙස විසින් ගුරුධම්පාලිය කියවන්නහුට ද, කියනු මැනැවැයි යැදි කල ඔසාරණය කරන්නහුට ද, පචිති නො වේ.

9. **අඞ්ග**-අසම්මතතා, භික්ඛුනියා පරිපුණ්ණූපසම්පදතා, ඔවාද වසෙන අට්ඨගරුධම්ම භණනං.

---

22. අත්ථඞ්ගත සික්ඛා.

232 අත්ථඞ්ගතෙ.

සම්මුතිය ලත් භික්ෂුව නමුදු හිරු අස්තයට ගිය පසු ගුරුධම් යෙන් හෝ තදන්‍යධම්යෙකින් හෝ මෙහෙණියනට අවවාද දෙන්-නේ වේ නම් පචිත්තියට පත් වේ. හිරු නොබැස සිටිය දී බැස්සේය යනාදි සත් ඇතියහුට ද, මෙහෙණගෙණෙන් පමණක් උපසපුව ලත් මෙහෙණට ඔවා දෙන්නහුට ද දුකුළායි.

9. **අඞ්ග**-අත්ථඞ්ගතසුරියතා, පරිපුණ්ණූපසම්පන්නතා, ඔවදනං.

---

23. භික්ඛුනූපස්සය සික්ඛා.

233. ඔවදෙයය.

මෙහෙණියන් රැයක් වුසු තැනට නමුදු ගොස් ගුරුධම්යෙන් ඔවා දීමෙන් පචිති වේ. අන් බුදුවදනෙකින් ඔවාදීමෙන් දුකුළායි. ඔවා පිළිගනු සඳහා හෝ උපොසථාදි සංවාස සඳහා හෝ යා නො හෙන ගිලන් මෙහෙණ වෙත ගොස් ගුරුදම් ඔවා දිය හැකියි. එකතො උපසම්පන්නාවට ගරුදහමින් හෝ අන්දහමෙකින් හෝ ඔවා දීමෙන් ද, උභතො උපසම්පන්නාවට අන් දහමෙකින් ඔවා දීමෙන් ද, දුකුළා වේ. පෙර සේ පෙළ අටුවා කියවාදීම් වශයෙන් නිරවැත් බව වේ.

9. **අඞ්ග**-උපස්සයූපගමනං, පරිපුණ්ණූපසම්පන්නතා, සමයාභාවො, ගරුධම්මෙහි ඔවදනං.

---

24. ආමිස සික්ඛා.

234. ආමිසහෙතු.

(**ආමිසමෙ'ව හෙතු-ආමිස හෙතු**.) සිවුපසය ද ගරුකාර මානන පූජනාදිය ද මෙහි දී **ආමිස නම් වේ.** 'මේවා නිසා ඔවා දෙත්ය'යි සම්මත මහණහුට අගුණ කීමෙන් වදනක් පිරියතැ පචිතිය බැගින් වේ.

බැහැර තැනකට යන රිසිඇති හෙයින් ඔවාද සම්මුති ලද්දහු විසින් ම පත් කරනුලැබූ හෝ සම්මත භික්ෂුව නැති නිසා සඞ්ඝයා විසින් කම්වැකි නොකියා පත් කරනුලැබූ හෝ අටගින් යුත් භික්ෂුව ද, ගරුධම්මාවාද දනයට සුදුසුයයි යෙන්. මෙවැනි අසම්මත භික්ෂුවට ද, සම්මත (-මහලුමහණ කල සම්මුති ලැබ පසුව හෙරණ වූවහු) හෝ අසම්මත (-පෙර සේ භාරදුන් බහුශ්‍රැත හෙරණහු) හෝ අනුපසපනුනට ද, අගුණ කීමෙන් දුකුළා වේ.

7. **අනාපත්ති**-පියෙවියෙන් සාපෙක්ෂ ව ඔවා දෙන්නහු ගැන එබදු සත් ඇති ව දෙස් කීමෙන් ඇවැත් නො වේ. සචිත්තකාපත්ති බැවින් ආමිසනිරපෙක්ෂ ව ඔවා දෙන්නහු ගැන 'ආමිසය නිසා ඔවා දෙයි' යන හැඟීමෙන් කියන්නහුට ඇවැත් නො වේ යනු **විමතිවිනොදනී** මතයි.

9. **අඞ්ග**-උපසම්පන්නතා, ධම්මෙන ලද්ධ සම්මුතිතා, අනාමිසන්තරතා, (-ආමිසවිභාගාභාවය,) අවණ්ණකාමතාය භණනං.

---

25. චීවරදාන සික්ඛා.

යම් භික්ෂුවක් පාරිවට්ටක නො ගෙන නො නෑ මෙහෙණකට විකපුම් පොහෝනා සිවුරක් දෙයි නම් පචිතියට පත් වේ. චීවරපටිග්ගහණ සිකයට විධා මෙහි චෙතස පිළිගැනීම මෙහෙණක අතින් වීම පමණයි.

---

26. චීවරසිබ්බන සික්ඛා.

235. සිබ්බෙය්‍ය.

හඳිනු පොරවනු සඳහා ප්‍රමාණ වත වස්ත්‍රය මෙහි චීවරයයි. මසනු පිණිස කැපීම ආදිය කිරීමෙන් දුකුළා ද, හිද සියක්වර නමුදු ගසා අදිත වරක් පාසා පචිති ද වේ.

236. සිබ්බාපෙය්‍ය.

'මසව' යි සාමාන්‍යයෙන් විධාන ලද භික්‍ෂුව සියලුකම් නිමකළ හොත් ආණාපක භික්‍ෂුවට එක් පචිත්තෙක් වේ. සිවුරේ සියලු කම් ඔබට භාරයි යන මෙවැනි එක් විධානයෙකින් මැස්වීමේ දී ආරපථයක් (-සූචි නිහරණයක්) පාසා දෙදෙනාට ම පචිති වේ. ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායයන් සිය නෑ මෙහෙණින්ගේ සිවුරු මස්නා සඳ, විධාන යෙන් හෝ වත්වශයෙන් හෝ අවුත් මස්නා අතැවැස්සනට ද, පචිති වේ.

7. **අනාපත්ති**-ථවිකාදි අන් පිරිකරක් මැසීමෙහි ද, නැමෙහෙණ, සික්ඛමානා, සාමණෙරි, යන අයගේ සිවුරක් නමුදු මැසීමෙහි ද, ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා සන්තකතා, නිවාසනපාරුපනූපගතා, සිබ්බනං සිබ්බාපනං වා.

---

27. සංවිධාන සික්ඛා

237. සංවිධාය.

අසුවල් ගමට යම්හයි එක්ව කථා කොට ගෙන යන අර්ථයි. මෙහෙණ අසපු, ඇතුළුඅරම, අසනසාලා, (-වළඳන තැන,) තීර්ථකාරාම, යන මේවා කැපබිම්යයි ද, එහි සිට කරන සංවිධානයෙන් දුකුළා නො වන බවත්, මෙහෙණ අසපුවේ දොරටුව වීපි ඇත්හල් යන ආදිය අකැපබිම්යයි ද, එහි සිට කරන සංවිධානයෙන් දුකුළා වන බවත්, ප්‍රකාශිතයි. කොතැන දී සංවිදහිත වූවත්, ද්වාර මාර්ග වරදවා වුවත් වේලාව නොවරදවා මෙහෙණ හා එක් ව යාමේ දී දෙවෙනි ගමේ උපචාරයට පත් සඳ පචිති වේ. මෙසේ ගමකට ඇතුළුවීමක් පාසා ද, ගම් නැති පෙදෙසෙහි අඩයොදුන් ඉක්මවීමක් පාසා ද පචිති වේ.

238. අඤ්ඤත්‍ර සමයා.

තවලම්කරුවන් සමඟ විනා යා නො හෙන මඟ සත්ථගමනීයයි. සික්ඛමානාදීන් හා යාමෙන් මාතුගාම සිකයට අනුව පචිති වේ.

7. **අනාපත්ති**-සමයෙහි ද, තමන් සංවිධාන නො කොට ද, කාල විසඞ්කෙතයෙහි ද, ජනයන් පලා යන ආපදකාලයෙහි ද, එක්ව යාමෙන් ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-ද්වින්නම්පි සංවිදහිත්වා මග්ගපටිපත්ති, අවිසඞ්කෙතං, සමයාභාවො, අනාපද, ගාමන්තරොක්කමනං වා.

—||—

28. නාවාභිරූහන සික්ඛා.

239. භික්ඛුනියා.

මේ භික්ඛුනී සඳින් මාගම් ද ගැනේයසි යෙත්. සංවිධානස නම් ලොකාසවාද මිත්‍රසන්ථව වශයෙන් නැව් නැඟ කෙළි පිණිස කර ගන්නා කතිකායි.

අඹයොදුනට වඩා පළලැති නදියෙහි ගම් පිහිටි ඉවුරු අසින් යාමේ දී ගම් ගණනින් ද, ගම් නො මැති අගාමික අරඤ්ඤය වේ නම්, අඩයොදුන් ගණනින් ද, ඇවැත් වේ. අඩයොදුනට ඌන නදියෙහි මැදින් ගිය ද (දෙ තෙරට ම අඩයොදුන් දුර නැති නිසා) දෙ තෙර ම ඇති ගම් ගණනින් ද, අඩයොදුන් ගණනින් ද, යොදුන් පළලැති නදියෙහි මැදින් යාමේ දී අඩයොදුන් ගණනින් ද, ඇවැත් දක්වති. වැව් විල් මුහුදුවල කෙළි පිණිස යාමෙන් දුකුළායි.

7. අනාපත්ති–තිරියං තරණාය, අසංවිදහිත්වා අභිරූහන්ති, භික්ඛුනී සංවිදහති භික්ඛු න සංවිදහති, කාලවිසඞ්කෙතෙන අභිරූහන්ති, ආපදාසු.

———:o:———

29. පරිපාචිත සික්ඛා.

240. භික්ඛුනී පරිපාචිතං.

තමා ගේ හෝ භික්ෂුව ගේ හෝ නෑපැවරුවන් නො වන, දෙනරිසි නැති ගිහියන් වෙත ගොස් 'බහුස්සුතො' යනාදීන් ගුණ කියා 'දෙථ කරොථ' යනුවෙන් ලැබෙන සේ පිළියෙළ කරනලද පඤ්චභොජනයෙන් යමක් වළඳන මහණහට ගිලීමක් පාසා පචිති ඇවැත් වේ.

241. පුබ්බෙ ගිහිසමාරම්භා.

මෙහෙණ පිළියෙළ කරවන්නට පෙර ම මහණුන් උදෙසා සපයා තුබූ බව 'පුබ්බෙ' යන්නෙන් කියැවේ. සමාරම්භ නම් පිළි-යෙළ කරන ලද්දයි. මෙහෙණිය සලසවන්නට පෙර ම දායකයන් සම්පාදිත වූ අහරක් වැළඳීමෙන් ඇවැත් නො වේ. (නෑ පැවරුවන් ගේ අසමාරද්ධය ද, සමාරද්ධය වැනි නිසා වැළඳිය හැකියි.)

7. අනාපත්ති-පරිපාචිතාපරිපාචිත දෙක්හි අපරිපාචිත සංඥය-නට ද, ගහටඨ සික්ඛමානාදීන් සැපයුණෙහි ද, පස්බොජුන් තබා සෙස්සක් ගැන්මෙහි ද, ඇවැත් නො වේ. (මෙයින්

නිරවැත් වුවද පස්සභද්දමියන් විඤ්ඤත්ති පරිකථාදියෙන් ඉපදවූ පසය වැළඳීමෙන් දුකුළා ඇවැතින් සාපත්තික වේ.)

9. අඞ්ග-භික්ඛුනියා පරිපාචිතතා, තථාභාවජානනං, ගිහිසමාරම්භාභාවො, ඔදනාදීනං අඤ්ඤතරතා, අජ්ඣොහරණං.

---

30. රහො නිසජ්ජ සික්ඛා.

මෙය දුතිය අනියතය වැනියි. අචේලකපතත්ති විසින් මෙහෙණක හා රහස් ව හිඳීමෙන් පචිති වන බව මෙහි උක්තයි. මතු මෙවැනි මාතුගාමසිකයෙක් ද වේ.

ඔවාදවග්ගො තතියො.

—/ο/—

31. ආවසථ පිණ්ඩ සික්ඛා.

242. **ආවසථපිණ්ඩො.**

අඩයොදුනකුදු යා හැකිවේ නම්, අගිලනායි. මැඟි ගිලන් ගැබිනි පැවිදි ආදීනට අනුරූසේ පැනවූ ඇඳ පුටු ඇති නොයෙක් ගබ්වලින් යුතු කොට තැනූ ප්‍රාසාද ද, වෘක්ෂමූල අභ්‍යවකාශ ද, මේ ආවසථ සදින් කියැවේ. මේ තැන්වල අසවලුනට පමණයයි පුද්ගල සීමාවක් හෝ මෙපමණ දියයුතුයයි ආහාරසීමාවක් හෝ නො කොට පැමිණියනට කැඳ බත් බෙහෙත් ඈ සියල්ල පිත් පිණිස දෙනු ලැබේ. මහණහු විසින් මෙබඳු දන්සැලෙකින් එක්වරක් පස්බොජුන් ගතහැකියි. දෙවෙනි දින පටන් පිළිගැන්මෙන් දුකුළා ද, වැළඳීමෙන් පිඩක් පාසා පචිති ද වේ. එකකුලයක් හෝ නානාකුල එක්ව හෝ බොහෝ තැන දෙන විට ද, එක් තැනෙකින් වරක් ගත හැකියි.

7. අනාපත්ති-ගිලනාට ද, යන එන විට අතරමඟ වරක් ද, ගිය තැන වරක් ද, හිමියන් පවරා වැළඳවීමෙහි ද, මහණුන් උදෙසා දෙන දන්සැලෙක්හි ද, ටික ටික දෙන තැනෙක ද, පස්බොජුන් හැර කැඳ කැවිලි ආදිය ගැන්මෙහි ද, වරද නැත.

9. අඞ්ග–ආවසථ පිණ්ඩතා, අගිලානතා, අනුවසිත්වා (-පුනවසිත්වා) පරිභොජනං.

---

32. ගණභොජන සික්ඛා.

243. **ගණභොජනෙ**.

[ගණෙන ලද්ධත්තා ගණස්ස සන්තකෙ භොජනෙ) උපසපන් සිවුනමක් හෝ එයට වැඩිවූ හෝ සඞ්ඝයා මෙහි දී ගණයායි. ගණයා එක් ව පිළිගත් පඤ්චභොජනය **ගණභොජනයයි**. මෙය **නිමන්ත්‍රණ විඥප්ති වශයෙන්** දෙපරිදි ව සිදු වේ.

නිමන්ත්‍රණයෙන්-සිවු නමක් එක් ව සිටුනා තැනට හෝ වෙන් වෙන් පිරිවෙන්වලට හෝ ගොස් **"ඔදනෙන නිමන්තෙමි ඔදනං මෙ ගණ්හ"** යනාදීන් ඔදන, සත්තු, කුම්මාස, මච්ඡ, මංස, යන පඤ්චභොජනයේ පය්‍ර්‍යාය නාමයක් නමුදු ගෙන අකැප වදනින් (කැමැති බසෙකින්) කළ ('භික්ඛං ගණ්හ' යනාදිය කැප වහරයි.) ආරාධනය පිළිගෙන එක් ව හෝ වෙන්ව හෝ ගොස් දෙළොස්රියන් උපචාරය නො මූද සිට පිළිගත් කල්හි, එක් ව වැළඳුව ද, වෙන්ව වැළඳුව ද පිළිගත් පමණින් **ගණභොජනය වේ**. බත් ලැබූ භික්ෂූන් සෙස්සන් ගන්නට පෙර උපචාරය ඉක්මවා ගියහොත් ගණභොජනය නො වේ යයි ද **"භොජනං ගණ්හථ"**සි සාමාන්‍යයෙන් පැවරුවත් ගණභොජනය වේයයි ද යෙත්. නිමන්ත්‍රණ ප්‍රතිග්‍රාහකයා තනි ව මේබඳු අකැප ආරාධනා පිළිගත ද බත් ගැන්මෙන් සෙස්සනට ගණභොජන විය හැකියි.

විඥප්තියෙන්-භික්ෂූන් සිවුනමක් එක්ව 'අපට බත් දෙව'යි හෝ වෙන් වෙන් ව 'මට බත් දෙව'යි හෝ ඔදනාදි නම් ගෙන අකැප වහරින් විනවා එකට ගැන්මෙන් ගණභොජනය වේ. අන් භික්ෂුවක් විනවුව ද එක්ව ගොස් ගතහොත් සියල්ලනට ම ඇවැත් වේ. වෙන වෙන ම පිළිගෙන වැළඳුව හොත් පණීතභොජන සූපොදන විඤ්ඤත්ති සිකයනට අනුව ඇවැත් වේ. භොජන නාම යෙන් ම විනවූ කල ගණභොජන වේ.

පතුල් පැළීමෙන් හෝ වෙන යම් රෝගයෙකින් හෝ යා නො හැකි වේ නම්, එය **ගිලානසමයයි. කෙළින් අතුළවුනට පස්මස ද, සෙස්සනට කත්තිකමාසය ද, **චීවරදානසමය** වේ. අලුත් සිවුරු මස්නා කාලය **චීවරකාරසමය** යි. අඩයොත්නකුදු යනු රිසි ඇති සඳ ද, යන සඳ ද ගොස් අවසන් කළ සඳ ද, **අද්ධානගමනසමය** වේ. නැවෙන් යනු කැමැති ඇති කලත්, යන කලත්, ගොස් අවසන් කළ කලත් **නාවාභිරූහණසමයයි**. සමූහයක් රැස්වෙන කල, තෙ නමක් සිටින අවසට තව නමක් පැමිණිය හොත් (සිවුනමට යැපීම දුෂ්කර වේ නම්,) යටත් පිරිසෙසින් එයත් **මහාසමයයි**,

පිරිවැජියෙක් බත් සම්පාදනය කෙරේ නම්, එය වැළඳිය හැකියි. සහධාර්මිකයන් හෝ තිත්ථිකයන් හෝ කළ බත් වැළඳිය හැකියයි ද, යෙත්. මේ සමයයන්හි දී සමය ඇති මහණහුට ඇවැත් නො වේ. සෙස්සනට විය හැකියි.

7. **අනාපත්ති**-දෙ තුන් නමක් එක්ව පිළිගැන්ම (මෙහිදී අකැප නිමන්ත්‍රණයෙන් නිරවැති. විනවීම වී නම්, පණීතභොජනාදි-යට අනුව ඇවැත් විය හැකියි.) පිඬු සඳහා ගොස් එක්ව වැළඳීම, නිච්ච සලාක පක්ඛික උපොසථික පාටිපදික භත්ත-යන් පිළිගැන්ම ('නිච්චභත්තං ගණ්හථ' යි කිවුව පිළිගත හැකියි) පස්බොජුන් හැර අන් බොජුනක් පිළිගැන්ම යන මෙහිලා ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-ගණභොජනතා, සමයාභාවො, අජ්ඣොහරණං.

---

33. පරම්පරභොජන සික්ඛා.

244. පරම්පරභොජනෙ.

ගණභොජනයෙහි කී සෙයින් මහණහු වෙත ගොස් 'ඔදනෙන නිමන්තෙම' යනාදි අකැපවදනින් පැවරූ භොජනයෙන් එකක් තිබිය දී අන් පඤ්චභොජනයක් වැළඳීම පරම්පරභොජනයයි. උපිළිවෙළින් නො ව නිමන්ත්‍රණ පිළිවෙළින් වැළඳිය හැකියි. නැත හොත් පළමුබොජුන විකප්‍ා දෙවෙනි බොජුන වැළඳිය හැකියි. මේ භත්තවිකප්පනය සම්මුඛාවිකප්පන පරම්මුඛාවිකප්පන වසයෙන් දෙයාකාර වේ. පස්සහදහමියන් අතුරෙන් එක්කෙනකුන් වෙත සිට **"මය්හං භත්තපච්චාසං තුය්හං විකප්පෙමි"** යි සම්මුඛා විකප්පනය ද, තමන් අදහස්කළ තැනැත්තහු ඉදිරිපිට නොවේ නම් ඔහුගේ නම ගෙන **"ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මි"** යි පරම්මුඛාවිකප්පන-**ය ද** කටයුතුයි (මෙය ද පස්සහදහමියකු වෙත කළයුතුබව පැනේ. පස්සහදහමියකුගේ නම කියා ගිහියකු වෙත හෝ හුදෙකළා තමන් හෝ කළහැකි වේයයි ද මත වේ.) ප්‍රථම නිමන්ත්‍රිතය නො විකප්‍ා අන්කුලයෙකින් ලත් අහරින් හුළකුදු වැළඳීමෙන් පචිති වේ. ගිලානාදි සමය හැරයි.

7 **අනාපත්ති**-ගිලානසමයාදියෙහි, විකප්‍ා වැළඳීමෙහි, පැවරූ දෙතුන්කුලයෙකින් බෙදූ එකට මිශ්‍රිතාහාරයෙහි (මූලනිමන්ත්‍රිතය යට වුවොත් එයින් හුළකුදු පළමු වැළඳියයුතු.) නිමැතු පිළිවෙළින් වැළඳීමෙහි, **"භත්තං ගණ්හථ"** යි අකැපබසින්

තිමැතු විට, 'මට එයින් කම් නැත, මම භික්‍ෂාව ගනිමි'යි කී කල, නිච්චභත්තාදියෙහි, පස්බොජුන් තබා සෙසු අහරක් ගැන්මෙහි ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-පරම්පරභොජනතා, සමයාභාවො, අජ්ඣොහරණං.

---

34. කාණමාතු සික්ඛා.

245. **පූවෙහි.**

පඬුරු පිණිස යැවීමට (-තෑගම්යාමට) පිළියෙළ කළ කැවුම් මුං කැරලි ආදි බාද්‍යවිශෙෂ මේ පූව ශබ්දයෙන් කියැවේ.

246. **මන්ථෙහි.**

මාගෝපකරණ වශයෙන් සම්පාදිත බද්ධසත්තු (-අත්ගුලා), අබද්ධසත්තු (-අත්සුනු හෙවත්-පිටි), තල, බැදිසහල් ආදිය මෙහි දී මන්ථ නම්. **"යං කිඤ්චි පාථෙය්‍යත්ථාය පටියත්තං"** යි පදභාජනියෙහි කියැවිණ.

247. **මත්තිපත්තපූරා.**

කැමැතිවත තාක් ගන්නැයි මේ කවරක් නමුදු එළවූ සඳ දෙ තුන් පයක් පුරා ගතයුතු වේ. තෙවෙනි පයේ මෝවිටෙන් මතුයෙහි වූ පූ ගණනින් පචිති විය හැකියි. පයක් දෙපයක් ගත් මහණ එබව හමුවන සෙදු භික්‍ෂූනට කිවයුතු. තෙපයක් ම ගතහොත් "නො ගත්තැ"යි වැළැක්විය යුතු. නො කීමෙන් ද, කීමෙන් පසු ගැනීමෙන් ද, දුකුළා වේ. මෙසේ ලබා ගත් පූවලින් එක් පයක් තමහට තබා ගෙන සෙස්ස ආසන්න බොජුන්හලකට හෝ වෙහෙරකට හෝ ගෙන ගොස් බෙද දියයුතු. සිකය අචිත්තකවන බැවින් අපාථෙය්‍යා-දිය සඳහා පටියත්තයයි ගත ද ඇවැත් වේයයි කියැවේ.

7 **අනාපත්ති**-දෙතුන් පයක් හෝ ඌන ව හෝ ගැන්මෙහි ද, පාථෙය්‍යාදිය සඳහා පිළියෙළ නුවූවක් ගැනීමෙහි ද, ඒ සඳහා පටියත්ත වූවත් එයින් ඉතිරි වූවක් ගැන්මෙහි ද, ගමන වැළැක්ම නිසා දුන්දෙය ගැන්මෙහි ද, නෑ පැවරුවන් දීමෙහි ද, සිය ධනයෙන් ගැන්මෙහි ද, ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-වුත්තල ... ණ පූව මන්ථතා, අසෙසතා (-නො ඉතිරි බව), අප්පටිප්පස්සද්ධ ගමනතා (-ගමන නො සිඳීම) අඤ්ඤාතකා-දිතා, අතිරෙක පටිග්ගහණං.

—(o)—

35. පඨමපවාරණා සික්ඛා.

248. භුත්තාවී.

බත්හුලක් හමුදු පරගලගත කෙලේ වේ නම්, වළඳමින් සිටිය ද, වැළඳු කොටස ගැන සලකා භුත්තාවී හෙවත්-කළ බත් කිස ඇත්තේයයි කියැවේ. වළඳ අවසාන වූයේ යන අරුත නො ගත යුතු. 'පවාරිතො' යන්නෙහි ම මේ අරුත ඇතුළතී.

249. පවාරිතො,

වස් පවාරණය, පච්චයපවාරණය, පටික්ඛෙපපවාරණය, යාවදත්ථපවාරණය යන සිවු පවාරණයන් අතුරෙන් මෙහි දී භොජනපටික්ඛෙප පවාරණය ගැනේ. වළඳමින් සිටිය දී, අත්පසට ගෙනා බොජුනක් නො කැමැති නිසා පිළිකෙව් කිරීමෙන් පවාරිත වේ. පවාරිත වූ පසු මුලින් සිටි ඉරියව්ව හැරපියා අන් ඉරියව්වෙකින් සිට නැවත යව්කැලි අහරක් වැළඳීමෙන් පචිති වේ. සාමාන්‍ය ප්‍රතික්ෂෙපයෙන් නො ව අඞ්ගපසක් සම්පූර්ණවීමෙන් ම පවාරණය සිදු වේ.

1. අසනංපඤ්ඤායති-අඩාල බොජුන් ඇතිබවයි. (-වළඳමින් සිටින බව.) පාත්‍රයේ හෝ අතේ හෝ මුඛයේ හෝ පස්බොජුනෙන් යමෙක් වේ නම්, භික්ෂුව එයින් හුලකුදු වැළඳුයේත් වේ නම්, මෙ වැනි අවස්ථාවෙක්හි පිළිගැන්වීමට ගෙනා පස්බොජුන් පිළිකෙව් කිරීමෙන් පවාරණය වේ. පාත්‍රයේ බොජුන් ඇත. එහෙත් මියේ හෝ අතේ හෝ නැත. ඒ අස්නෙන් ඉවත් ව ගොස් අන් තැනෙක දී වළඳනු රිසියෙන් හෝ අනෙකකුට දෙන රිසියෙන් හෝ සිටියි. එකල්හි පිළිකෙව් කිරීමෙන් පවාරණය නො වේ. විප්පකත භොජන භාවය සිදුණ හෙයිනි. පයේ අතේ මියේ හෝ වූ බොජුනක් නො වළඳන රිසියෙන් නිරපෙක්ෂ ව සිටිසඳ පිළිකෙව් කළු ද පවාරණය නො වේ.

2. භොජනං- පවාරණය සිදු කරන **ඔදන, සත්තු, කුම්මාස, මච්ඡ, මංස** යන පස්බොජුනෙන් යමක් පාත්‍රාදියෙහි වීමයි. **ඔදන නම්:**- සාලි, වීහි (-සියලු වීවර්ගී), යව (-ඉරිඟු?), ගොධූම (-තිරිඟු), කඞ්ගු (-තණ), වරක, කුද්‍රූසක ('කුද්‍රූසක නම් හමුයැ' යනු ජාතක ගැටපදයි. 'කුරක්කන්' යි ද ඇතැම්මු අර්ථ දෙති.) යන සප්තවිධවූ ද, ඊට අනුලොම්වූ ද, ධාන්‍යවලින් පිසූ බත් හා බොල් කැඳයි. හබලපෙති ද එයින්කළ සතතු හතන ද පවාරණ නො දනවයි. **සත්තු නම්:**- අනුලොම් ධාන්‍ය සහිත සප්තධාන්‍යයන් කරකොට බැද කරනු ලබන්නෙකි. **"භජ්ජිතානං තු ධඤ්ඤානං- චුණ්ණානං සත්තූති වුච්චති"** යනු විනය විනිච්ඡයයි. සමපාකයෙන්

බැදි වීවල සහල් හෝ බැදි සහල් හෝ පැවිරි නො දනවයි. ඒවායේ පිටි ජනවයි. විලඳ ද එයින් කළ බත් ආදිය ද බැදි පිටි ද පස්බොජුනෙන් මුසු නො වූ සුද්ධ ඵලාඵල ද පස්ගෝරස ද පැවිරි නො කෙරේ. මුං ආදියෙන් නො ව යවයෙන් කෙළේ **කුම්මාස** (-රොටී?) යි. **මංස** යන්නෙන් කැප ගොඩමස් ගැනේ.

3. හත්ථපාසෙ ඨිතො-දායකයකු පවාරණය සිදුකරන අහරක් ගෙන භික්ෂුව ගේ දෙරියන් වියත් අත්පසට පැමිණීමයි. හිඳිනා මහණහුගේ පශ්චිමාන්තය ද, සිටියහුගේ විළුම් කෙළවර ද, දායකයාගේ දිගු කළ අත් නො ව ආසන්න වූ ශිෂ්‍රාදි අවයවයෙක ඔරිමන්තය ද අතර ප්‍රමාණය ගතයුතු. අත්පසට ගෙනාවක් පිළිකෙව් කිරීමෙන් පවාරණය වේ.

4. අභිහාරතො-අත්පසැ සිටි දායකයා එබන ගන්නා පිණිස කයින් පිරිනැමීමයි. 'ගනු මැනවැ'යි කීම ආවශ්‍යක නො වේ. ළඟ සිටි අන් මහණකු නමුදු තම අතැ වූ පාත්‍රය නො පිරිනමා 'බත් ගන්නැ'යි කී කල එය පිළිකෙව් කළ ද නො පැවරේ. ළඟ සිටියකුට පිරිනමද්දී තම පය අතින් වැසුව ද නො පැවරේ. තමහට නො පිරිනැමූ හෙයිනි.

5. පටික්ඛෙපො පඤ්ඤායති-කයින් වදනින් හෝ පිළිකෙව් කිරීමයි. වචනයෙන් පිරිනැමූවක් පිළිකෙව් කළ ද නො පැවරේ. අතින් වැසීම ඇඟිලිසැලීම ආදි කායවිකාරයෙකින් හෝ 'එපා' යයි වදනින් හෝ පිළිකෙව් කළහොත් පැවරේ.

යමින් සිටිය දී පවාරණය සිදු වී නම් යමින් ද, සිටුනාවිට නම් සිටගෙන ම ද, උක්කුටික ව සිටිද්දී නම් උක්කුටික ව හිඳ ද අතිරික්ත නො කොට වැළඳිය හැකියි. හුන් ඉරියව්ව වෙනස් කළොත් අතිරික්ත කළයුතු වේ. කුලදූෂණාදියෙන් ද පිළිගත් මිලෙන් ද ලබා ගත් කවර අකැප බොජුනක් නමුදු පිළිකෙව් කළාට පවාරණය නො වේ. අලජ්ජීන් සතු දෑය ද පිළිකෙව් කළ හැකියි. අකැප අහරක් වළඳමින් කැපබොජුනක් පිළිකෙව් කළ හොත් පවාරණය වේ.

250. අනතිරිත්තං.

ඉතිරි නො කළ භොජනයයි. සප්තවිධ විනයකර්මාකාරවලින් කැප නො කළ ආහාරත් ගිලානාතිරිත්තයත් ගැනේ. පවාරිත ව අන් ඉරියව්වෙකින් බොජුනක් වළඳන්නහු විසින් එය කැප කරවා ගතයුතු වේ. මුල් අස්නේම නො නැඟිට සිටියහොත් කැප කිරීම ආවශ්‍යක නො වේ අනතිරිත්තවූ යාවකාලික ඛාදනීය (-තුන් ඛැල්ලනුත් පස්බොජුනුත් හැර සෙස්ස.) භොජනීය (-පස්බු

භෙ‍ෙජන) ගිලීමෙන් පිඩක් පාසා පචිත්තිසි. **අනතිරිත්ත වීම අකප්පියකතාදි සප්තාකාරයෙකින් වේ.**

1. අකප්පියකතං- අහරෙහි වූ 'කප්පියං' කළ යුතු ගෙඩි ලූනු ආදිය නබාදියෙන් 'කප්පියං' නො කරන ලද නම් එබඳු අහර ද, අකැප මසක් බොජුනක් වී නම් එය ද, **අකප්පිය නම්.** ඒ අකප්පියය **"අලමෙ'තං සබ්බං"** යි (- 'භික්ඛු ඉදම්පි තෙ අධිකං ඉතො අඤ්ඤං න ලච්ඡසී'ති කිර අත්ථො" යනු **වජිරබුද්ධි**.) අතිරිත්ත කළ හොත් එය **අකප්පියකත නම් වේ.** අකප්පියකතය ම අනතිරිත්ත වන බැවින් 'කප්පියං' නො කොට පයේ ලා තුබූ ලූනු මිරිස් ආදිය අතිරිත්ත නො වේ. පාත්‍රගත සෙසු අහර අතිරිත්ත වන බැවින් වැළඳිය හැකිසි. ඒ ලූනු මිරිස් ද වැළඳියැ වී වේ නම්, එසින් බැහැර කොට 'කප්පියං' කරවා, අන් බඳුනෙක බහා අතිරිත්ත ද කරවා ගෙන වැළඳිය යුතුයි.

2. අප්පටිග්ගහිත කතං-නො පිළිගත් අහරක් අතිරිත්ත කළ ද, නො කරනලද්දේ ම වෙයි.

3. අනුච්චාරිතකතං- කැප කරවා ගැනීමට පැමිණි භික්ෂුව විසින් මඳක් නො ඔසවනලද නො එළවන ලද හෝ අහර කැප කළ නො හේ

4 අහත්ථපාසෙ කතං- පැමිණි මහණහුගේ අත් පසින් බැහැර ව සිට කරනලද්දයි

5 අභුත්තාවිනා කතං-කැපකරන භික්ෂුව පවාරණය සිදු කරන අහරක් වළඳ ම එය කළයුතු වේ. එහෙයින් එම එළැවූ පාත්‍රයෙන් හෝ ළඟ සිටියකුගේ පාත්‍රයෙන් හෝ බත් හුලක් තමුදු ගෙන වළඳ කළයුතු. පළමු වළඳ සිටියේ නම් එද ප්‍රමාණයි

6. භුත්තාවිනා පවාරිතෙන ආසනා වුට්ඨිතෙන කතං- භික්ෂුව පවාරිතයෙක් වේ නම් හුන් අස්නේ හිඳ ම කැප කරන්නේය. අපපවාරිතයෙක් වේ නම් අස්නෙන් නැඟී සිටියහු විසිනුදු කැප කළහැකි වන්නේය.

7. අලමෙ'තං සබ්බන්ති අවුත්තං- කැප කරවා ගැන්මට පැමිණි භික්ෂුව **"අතිරිත්තං කරොථ"** යනු කියා පාත්‍රය ඉදිරිපත් කළ සඳ, කැප කරන විනයධරයා **"අලමෙ'තං සබ්බං"** යි වාග් භෙද නො කරනලද නම් ඒ ආහාරයයි. අතිරිත්තය මීට ප්‍රතිපක්ෂ ක්‍රමයෙන් දත හැකිසි.

ගිලානාතිරිත්තය-උපසපන් අනුපසපන් ගිලන් භික්ෂුව වළඳ ඉතිරි කළ අහර ද, නො වැළඳුවත් කවද තමුදු ගිලන් භික්ෂුවක් සඳහා ගෙනා අහර ද ගිලානාතිරිත්ත නම්. පවාරිතයා විසිනුදු එය වැළඳිය හැකියි.

උදය වළඳන මහණ දෙදෙනෙක් පවාරිත වෙති. එ ම හුන් අස්නේ ම එක් භික්ෂුවක් සිටිය දී තදන්‍ය භික්ෂුව තමන් ලැබූ බතක් ගෙන එයින් අඩක් හුන් මහණහුගේ පාත්‍රයේ ලා අත් දෙවා සෙස්ස ඔහු ලවා අතිරිත්ත කොට ගෙන වැළඳිය හැකි වේ. මෙසේ වළඳන විට අන් ඛ්‍යඤ්ජනාදියක් පාත්‍රයට බෙදුව හොත් පළමු කැප කළහු විසින් එය කැප කළ නො හේ. එ ම බඳුනෙහි ම කැප කරනවිට පළමු කැප කළ අහර සමඟ කැප කළා වන හෙයිනි. අනෙකකුට හැකියි. අන් බඳුනෙක ලා තම් ඔහු විසින් හෝ අන් භික්ෂුවක් විසින් හෝ කට හැකියි. **"අකෙසැැන හි කාතනො අකෙසැ, පුන කාතුං ලහති"** යනු විමතිවිනොදනියි. කැප කළ භික්ෂුව විසින් කැප කරනු ලැබූ අහර වැළඳිය නො හේ.

පවාරිත ව කාලයෙහි යාමකාලික සත්තාහකාලික යාව-ජීවිකයන් අහර සඳහා ගැනීමෙන් ද වැළඳීමෙන් ද දුකුළා වේ. විකල්හි ආහාරයක් වශයෙන් වැළඳීමෙන් ද දුකුළා වේ. පිපාසාදි කරුණු ඇති විට කැප නො කරවා අන් ආමිස හා මුසු නො කොට වැළඳිය හැකියි.

අනාපත්ති-අතිරිත්ත කරවා ගෙන වළඳමි සි ගන්නහුට ද අනුන් සඳහා ගෙනයන්නහුට ද, යාමකාලිකාදිය අනුදත් සේ නිරාමිස ව වළඳන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග** - පවාරිතභාවො, ආමිසස්ස අනතිරිත්තතා, කාලෙන අජ්ඣොහරණං. මේ සිකය ක්‍රියා ක්‍රියයි. පිළිකෙව් කොට වැළ-දීම ක්‍රියායි. අතිරිත්ත නො කිරීම අක්‍රියායි.

---

36. දුතිය පවාරණා සික්ඛා.

251. **අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍ය.**

කැමැති තාක් ගන්නැයි ගැනීමට පවරා තම් යන අදහසයි. පූර්වෝක්ත පරිදි පවාරිත මහණකුහට අතිරිත්ත නොකළ කවර යාවකාලික ආහාරයක් නමුදු වළඳන්නැයි ඉදිරිපත් කිරීම හඬ යනාදියෙන් කියැවේ.

252. **ජානං.**

තමන් දැක හෝ අසා හෝ පවාරිත බව දන්නේ යනු අර්ථයි. **"ආසාදනං චොදනං මඞ්කුකරණං අපෙක්ඛන්තී'ති-ආසාදනාපෙක්ඛො"** ඔහුට චොදනා කරනු කැමැත්තයි.

253. භුත්තස්මිං.

පවාරිතයා පිළිගත් සඳ ද වළඳන සඳ ද එළවූ මිහණිහට දුකුළා සි. වළඳු අවසන්හි පචිති වේ. මේ පචිතිය දුත් තැනැත්තහුටයි. වැළඳුවහුට යට සිකයට අනුව ඇවැත් වේ. යාමකාලිකාදියට අයත් දූ අහර සඳහා එළවීමෙන් ද දුකුළා වේ.

7. **අනාපත්ති**-පවාරිතයා ගැන 'අප්පවාරිතයෙකැ'යි හැඟීම ඇති කල්හි ද, අතිරිත්ත කරවා දීමෙහි ද, අතිරිත්ත කරවා ගෙන වළඳවයි දීමෙහි ද, අනෙකකුට රැගෙන යවයි දීමෙහි ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-පවාරිතතා, පවාරිත සඤ්ඤිතා, ආසාදනාපෙක්ඛතා, අනතිරිත්තෙන අභිහට්ඨුං පවාරණතා, භොජන පරියොසානං.

—:o:—

37 විකාලභොජන සික්ඛා.

254 විකාලෙ.

අරුණොදය සිරණොදය බිම්බොදය යන ත්‍රයයෙන් අරුණො-දයේ පටන් මද්දහන දක්වා බුද්ධාදීන් යාවකාලික අහර වළඳන කාලයයි. ඉන් පිටත් කාලයෙහි ආමිස සඞ්ඛ්‍යාවට ඇතුළත්වන කෑ යුතු යමක් වැළඳීමට පිළිගැන්මෙන් දුකුළා ද, වැළඳීමෙන් පචිති ද, වේ. විකල්හි කාලයය යන හැඟීමෙන් වැළඳුව ද පචිතිමැයි. විකල්හි යාමකාලිකාදිය අහර සඳහා ගැන්මෙන්ද, වැළඳීමෙන්ද, දුකුළා වේ.

7. **අනාපත්ති**-පිපාසාදිය ඇතිවිට යාමකාලිකාදිය විකල්හි වැළ-දීමෙන් ඇවැත් නො වේ. රොමන්ථකයාටත් ඇවැත් නැත.

9. **අඞ්ග**-විකාලතා, යාවකාලිකතා, අජ්ඣොහරණං.

—:o:—

38. සන්නිධිකාර සික්ඛා.

255 සන්නිධිකාරකං.

පිළිගෙන තබා එක්රැයක් ඉක්මවූ දූයයි. යාමකාලිකය ඛාදනීය භොජනීය සඞ්ඛ්‍යාවට නො ගැනෙතුදු අනාපත්තිවාරයෙහි **"අනා-පත්ති යාමකාලිකං යාමෙ නිදහිත්වා භුඤ්ජිතුං"** යනු කී නිසා යාමකාලිකවගීත් යාමය ඉක්මයාමෙන් පචිති ජනවන බව කියැවේ. එබැවින් යාවකාලික යාමකාලික දෙවගීය ම පිළිගෙන තබා අරුණ ඉක්මවා ලා වළඳන්නහුට පචිති ඇවැත් වේ. දත් අතර සැඟවී තිබුණ බත්හුළක් නමුදු පසුදින ගිලුණ හොත් මේ ඇවැතින් සාපත්තික වේ. අරුණට පළමු දූහැව් වළඳන්තේත් මේ නීසාශ.

තමන් පිළිගෙන පසුව අනුපසම්පන්නකුට නිරපෙක්ෂ ව දුන් වස්තුව නැවත ලැබුණ හොත් වැළඳිය හැකියි. අනෙකකුට නො දුන ද පිළිගැන්මෙහි අපෙක්ෂා හැර දැමුව හොත් පසු දින වැළඳිය හැකිය යන සාරත්ථදීපනී මතය විමතිවිනොදනිය නො පිළිගනී. 'දුද්ධොත (=මනාව නො සේදූ) පාත්‍රයෙහි ඉතිරි ව තුබූ ආමිසය ගැන අපෙක්ෂාව නැතත්, පාත්‍රය ගැන පවත්නා අපෙක්ෂාව තගගත (=එහි තුළ වූ) භොජනයෙහි ද පවත්නා නිසා, එය වැළඳීමෙන් ඇවැත් වේ. අපෙක්ෂාව ඇති නිසා පිළිගැන්ම ද ඇති සේ ගැනේ. වස්තු පරිත්‍යාගයෙන් ප්‍රතිග්‍රහණ විසර්ජනය වේ' යනු එහි මතයයි.

පිපාසා ඇති ව සන්නිහිත යාමකාලිකය වැළඳීමෙන් පචිති වේ. ආහාරයක් වශයෙන් වැළඳුව හොත් දුකුළා සහිත පචිතියෙක් වේ. ඊයේ පිළිගෙන තුබූ යාමකාලිකය අද පෙරවරු සාමිස මුඛයෙන් වැළඳීමේ දී ඇවැත් කිහිපයෙක් වේ. සන්නිධි නිසා වන පචිතිය එකෙකි. මුඛගත යාවකාලික ආමිසය හා මුසුවීමෙන් යාම කාලිකය ද යාවකාලික බවට පෙරළේ. එබැවින් පවාරිත ව සිට වැළඳුව හොත් අනතිරිත්තපසින් තවත් පචිතියක් විය හැකියි. **"හියො පටිග්ගහිත යාමකාලිකං අජ්ජ පුරෙභත්තං සාමිසෙන මුඛෙන භුඤ්ජතො සන්නිහිත යාමකාලිකපච්චයා එකං පාචිත්තියං, සන්නිහිතෙන සංසට්ඨ ආමිසපච්චයා එකන්ති මෙ පාචිත්තියානි"** යනු විනයසඞ්ගහ ටීකාවෙහි මේ ගැන ප්‍රකාශිත වාක්‍යයි. පිළිගෙන සන්නිහිත කොට තැබූ සත්තාහකාලික යාවජ්ජීවිකයන් පෙර බත වුවත් අහර පිණිස වැළඳීමෙන් දුකුළා වේ. යාවකාලික යාමකාලික එකට පිළිගැන්මේ දී රසය මිශ්‍රිත වුව හොත් යාමකාලිකය ද යාවකාලික බව ලබයි. අනිත් කාලික ගැන ද එම ක්‍රමය යෙදේ. රස මිශ්‍රිත නො වුව හොත් වෙන් කොට පරිභොග කළ හැකියි.

අකැප සහසෙය්‍ය ජනවත ගෙයෙක රැයක් තුබූ සඞ්ඝික හෝ පුග්ගලික හෝ යාවකාලික යාමකාලික දෙක අන්තොවුත්ථ නම් වේ. එබඳු තැනෙක පිසුවොත් අන්තොපක්ක නම් වේ. අකැප කිළියේ තිබුණ ගිතෙල් ආදිය කැපකිළියේ තිබුණ අහරක් සමග මුසුකොට වැළඳුවත් අන්තොවුත්ථ දෝෂය වේ. එයින් දුකුළායි. සත්තාහකාලික යාවජ්ජීවික ද අකැප කිළියේ තැබිය හැකියි. අන්තොවුත්ථ අන්තොපක්ක දෙස් වළහනු පිණිස කැපකිළි සතරක් අනුදත ඇත. යාවකාලිකාදිය නිහිත කොට ඒ ඒ කල් නො ඉක්මවා ද, යාවජ්ජීවිකය ප්‍රත්‍යය ඇති විට සැමදා ද වළඳනු වටී.

9. අඞ්ග-යව්කැලි යම්කැලි අමිස් වීම, සන්නිධිය, වැළඳීම.

—— : o : ——

39. පණීත භොජන සික්ඛා.

256. පණීත භොජනානි.

(පණීතෙහි සංසට්ඨානි භොජනානි) පණීත සඳින් ගිතෙල්, වෙඬරු, තෙල්, මී, පැණි, මස්, මාලු, කිරි, දී, යන උතුම් බොජුන් ගැනේ. සප්තවිධ ධාන්‍යයෙන් සකස් කරන ලද්ද භොජනයයි. "සප්පිනා භත්තං දෙහි" යනාදිය කියා නොගිලන් ව සිට පිණි බොජුන් ඉල්ලා වළඳන්නහුට පචිති ඇවැත් වේ. පිණි බොජුන් නැති ව පාසු නො ලබන්නා ගිලනායි.

නො ගිලන් ව ගිලන් සත් ඇතිව බත් නුමුසු සපපි ආදිය බෙහෙත් පිණිස ඉල්ලා ගැන්මෙන් මතු මහානාම සිකය අනුව පචිති වේ. බෙහෙත් සඳහා නො ව තමාට වැළඳීමට විනවීමෙන් ද, මස්-මාලු-කිරි-දී විනවීමෙන් ද සෙඛියාවෙහි සූපොදන විඤ්ඤත්ති සිකයට අනුව දුකුළා වේ. සපපි ආදියෙන් මිශ්‍රිත භොජනය මේ සිකයට අයත්ය.

7. **අනාපත්ති**-ගිලන්කල විනවා ගෙන නො ගිලන් කල වැළඳුව ද, ගිලනා ඉතිරි කළ දූය වැළඳුව ද, අනුන් සඳහා විනවුව ද පචිති ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-පණීත භොජනතා, අගිලානතා, කතවිඤ්ඤත්තියා පටිලාභො, අජ්ඣොහරණං.

—:o:—

40. දන්තපොන සික්ඛා.

257. අදින්නං.

කාය, කායපටිබද්ධ, නිස්සග්ගිය, යන ක්‍රමයෙකින් අනුපසම්පන්නකු නුදුන් ආහාරයයි. හස්තාදි අවයවයෙකින්- යටත් පිරිසෙයින් පයේ ඇඟිල්ලෙන් නමුදු දීම කායික දීමයි. සිරුර හා සම්බද්ධ හැඳි ආදියෙකින් දීම කායපටිබද්ධ දීමයි. කයින් හෝ කායපටිබද්ධයෙන් හෝ, අත්පස සිටියහුගේ කයේ හෝ කා පිළිබැඳි යමෙකැ හෝ වැටෙන සේ දැමීම නිස්සග්ගිය දීමයි. පිළිගැන්ම ද කයින් හෝ කාය පටිබද්ධයෙන් හෝ කළ හැකියි. පාත්‍රාදි උපකරණයෙකින් ගැන්ම කා පිළිබැඳි ගැන්මයි. පිළිගත හැක්කේ බලමැදුම් මිනිසක්හු විසින් එසවිය හෙන තරම් බරෙකි. එමෙන් ම අත්පසැ සිටීමත් අභිහාරය හෙවත් එළවීමත් පැවතිය යුතුය. මෙසේ තිරිසනකුගෙන් ද පිළිගත හැකියි. බලමැදුම් පුරුෂයකු විසින් ඔසවා ගත හැකි ඇඳ පුටු මේස ආදිය ඵහසා ද එමත වූ දූ පිළිගත හැකියි.

වළං බිම් තිබිය දී දත්කද වුවත් පිළිගත හැකියි. දූලි සහිත පාත්‍රය සෝදා හෝ පිළිගත්වා ගෙන හෝ අහර ගතයුතු. පිණ්ඩ-චය්‍යාවෙහි යනවිට දූලි වැටුණ හොත් අතින් නුමුදා (අතින් මුදා තබා නැවත ගැන්මෙන් උග්ගහිත වේ.) අනුපසපනකු ළඟට ගොස් පිළිගත්වා ගත යුතු. දූලි ඉවත් කළ හැකි වේ නම් එසේ කොට වැළඳිය හැකියි. පිළිගැන්වීමේ දී පිරිසිදු බිම් යමක් වැටුණ හොත් සියතින් ගෙන වළඳනු වටී. බත් පිසීමේ දී හෙරණහුට හාල් ගැරිය නො හැකි නම් බඳුනත් හාලුත් පිළිගෙන ගරා ගිනි නැති ලිප මත තැබිය හැකියි. එහෙත් ගිනි නො මෙළවිය යුතු ඉදුණු පසු බා වැළඳිය හැකියි.

සික්ඛා පච්චක්ඛානයෙන් ද, මරණයෙන් ද, ලිඟු පෙරළීමෙන් ද නිරපෙක්‍ෂ ව බැහැර ලීමෙන් ද, චෞරාදි හරණයෙන් ද, අනුපසපනකුට දීමෙන් ද පිළිගැන්ම නැති වේ.

258. මුඛමාරං.

ගලබිලයයි. මුවින් ගත ද නාසයෙන් ගත ද ගලබිලයෙන් පිවි-සෙන නිසා සියල්ල මුවද්‍වාරගත වේ. **ආහාර** සදින් වැළඳියයුතු සිවුකැල්ල ම කියැවේ.

සිවුකැලි.

1. යාවකාලික- (යාව මජ්ඣන්තිකො කාලො අස්සා'ති- යාවකාලිකො.) අන් යාවකාලික දෑයක් හා මිශ්‍ර නො කළ ද, බඩසා නැති කිරීම් සඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රයෝජනය සලසාලන මුල් බොඩ අල පොතු කොළ මල් පල ඇට පිටි ලාටු ගෝරස ඈ සියල්ල ම යාවකාලිකයි. පෙරවරු පමණක් වළඳනු වටී.

2. යාමකාලික- (යාමො කාලො අස්සා'ති- යාමකාලිකො.) අෂ්ටවිධ පානත්, ධාන්‍යරස නවමිහාඵලරස හැර සෙසු ඵල රසත්, තම්බා ගත් යාවකාලික පත්‍රවල රසය හැර සෙසු පත් රසත්, මීමල් රස හැර සෙසු මල් රසත්, කසට නැති උක් රසත් (-මෙය සත්තාහ කාලිකයි.) විකාලයේ කැපයි. මිදිවල සවරසය ද (-හුදු මිදි යුෂයි. මීට ඇල් දිය දමා බොනු වටී.) ඇල් දිය ලා මැඩගත් මිදිරසය ද, අඹ දඹ ඇටිකෙහෙල් සෙසු කෙහෙල් සාලූක බොරළුදමුණු යන මේවායේ රසය ද අෂ්ටවිධ පාන නම් වේ. මිදිවල සවරසයට ඇල්දිය ලාපියයුතුයයි කී බැවින් ඇල්දිය නොලූ සෙසු රස කැපයයි මතයක් වතුදු එය නො මැනවි. **"උදකෙන පන අසම්භින්නො සරසො යාවකාලිකො"** යනු විනිච්ඡය ටීකායි.

සාලූක ශබ්දය කුමුදාදීන්ගේ මූලයෙහි ප්‍රසිද්ධයි. එහෙයින් නෙලුම් ආදියේ අල සාලූක නමැයි ඇතැම් පොතෙක එයි. **"සාලූකා නාම කන්‍දා"** යනු වජිරබුද්ධියි. සෙසු සත්පනුම් එලයෙන් කැරෙන නිසා අටවැන්නද එසේයයි ගැන්ම මැනැවැයි සිතේ. **"අම්බාදයො සත්‍ත නං නං එලෙපි වත්‍තමානා ඉධ උපචාරවසෙන තජ්ජ පානකො වුත්‍තා"** යනුද **"සාලූකං කුමුදුප්පලානං එලරසං, බුද්දසික්ඛාවණ්ණනායං පන සාලූකපානං නාම රත්තුප්පල-නිලුප්පලාදිනං කිඤ්ජකෙඛති සාතනනි වුත්‍තං"** යනුද විනිවිඡය ටීකායි.

තම්බා එල පිළිගෙන කළ රසය පෙරබත පමණක් වටී. අනුප-සපතකු කළහොත් දෙවරුවේ ම වටී. යාවකාලික අමුකොළවශී ඇල්දිය ලා මැඩ ගත් රසය අව්වෙන් රත් කොට වුවත් වටී. ගින්-නෙන් තම්බා ගත් යව්කාලිපත්‍යූෂ නො වටී. මීවල් රසය හිරු රසින් කකාරා ගත ද පස්වරු නො වටී. යාමකාලිකය ගින්නෙන් උණු නො කැරේ. උණුදිය දමා තැම්බීම ද නොවටියි. දූත් ගිලන්-පසයයි බොන බිම විනයට විලොම් සේ පැනේ.

3. **යාවජීවිකා**-(යාව ජීවං අස්ස අත්‍ථි'ති යාවජීවිකො) කහ ඉඟුරු සුදුලූනු ගම්මිරිස් අරළු බුළු මීඉටි මල මූත්‍ර අළු ආදිය ද, අහරකිස නො සාදන මුල් හර සුඹුළු පත් මල් පල වැල් ලුණු ආදිය ද යාවජීවිකයි. පිළිගෙන දිවි ඇති තාක් තබාගෙන ගිලන් බව ඇති විටෙක වැළඳිය හැකියි. ජලය අකාලික වුවත් ඒ ඒ කාලිකයන් හා මුසු වීමෙන් තත් තත් සවභාවයට පෙරළේ.

4. **සත්‍තාහකාලිකා**-පූර්ණකතයි. "සතැවුකැලි කොට තල් සකුරු පුලුප් සකුරු නො ගනුව, මේ දෙක පෙරවරු මුත් පස්වරු නො වටී" යනු සිඛවළඳ විනිසයි.

දුකුලා අටෙකි.

1. **පුබ්බපයොග දුක්කටය**-අවහාරය ගැන කීමේ දී "දුතියං පරියෙසති" යනාදි දුකුලා වන තන්හි කී දුකුලායි.

2. **සහපයොග දුක්කටය**-"තත්‍ථ ජාතකං ලතං වා ඡින්‍දති ආපත්‍ති දුක්කටස්ස" යනාදීන් පරිජියට පෙර සහප්‍රයෝගයේ දී දුකුලා පවිති දෙතන්හි ම වන දුකුලායි.

3. **අනාමාස දුක්කටය**- දශවිධරත්න, ධාන්‍ය, ආවුධ, තූර්‍ය්‍ය භාණ්ඩ, සත්‍රීරූප ආදි නො පැහැසිය යුතු දෑ පැහැසීමෙන් සිදුවන දුකුලායි.

4. **දුරූපචිණ්ණ දුක්කටය**-නො පිළිගත් දැය ඇල්ලීම, කැඳ හැළියේ පෙණ හැර දැමීම, පලගත් අතු සෙලවීම, ගෙඩි ඇල්ලීම, ආදිය උපසපනුනට නො වටී. කළහුට අකැපයි. යටට සැන්ද දමා කැඳ හැළිය හැඳිගෑමේ දී මිතු වූ සහල් යටට යාමෙන් තැම්බේ. මේ නිසා සාමංපාකයත් දුරූපචිණ්ණයත් (-නො පිළිගත් ආමිස හරිත භාජන කෙළිරිසියෙන් පිරිමැදීම) යන දෙකම සිදු වේ. සියල්ලනට අකැපයි. භික්ෂූන්ගේ පරිභෝගාරහ යමක් කරුණු ඇතිව ද සොලවනු පමණකුදු නො වටී.

5. **විනයදුක්කටය**-රජස් ඇති පාත්‍රය නො පිළිගන්වා ගෙන හෝ සෝදා නො ගෙන හෝ අහර පිළිගැන්මෙන් වන දුකුළායි. අනිත් සත්දුකුළාවෙන් පිටත් දුකුළා ද මෙහි ම ඇතුළති.

6. **ඤාතදුක්කටය**-සඞ්ඝභෙදයට උත්සාහ කරන්නකු ගැන අසා, එය වැළකීමට කරුණු නො කියන්නහුට වන ඇවැති.

7. **ඤත්ති දුක්කටය**-මහණ පාමොක්හි යාවතතියකසඞ්ඝාදි සෙස සතර ද, අරිට්ඨසිකයද, මෙහෙණ පාමොක්හි යාවතතියක පරිජිය ද, සතර සඟවෙසෙස් ද, චණ්ඩකාලී සිකය ද යන ඒකොළොස් සමනුභාසන කම්යන්හි දී ඤත්තියේ දී වන දුකුළායි.

8. **පටිස්සව දුක්කටය**-වස්විසීම ආදිය සඳහා පිළිත දී පසුව කඩ කරන්නහුට වන දුකුළායි.

259. අඤ්ඤත්‍ර උදකදන්තපොනා.

අහරක් නො වූ දියෙහි ආහාර සඤ්ඤා ඉපදවූ නිසා ද, දැහැටි මුවදෙරට පිවිසෙන නිසා ද, මහණුනට ඇතිවූ කුකුස් දුරලනු පිණිස පැනවූ අනුප්‍රඥප්තියෙකි. පොකුණු ආදියෙහි වූ අනිබහල ජලය පිළිගත යුතුය. පිරිසිදු දිය පිළිගතයුතු නො වේ. උණුදියෙහි අළු වැටීගියත් පිළිගත යුතුයි. මුල දී දරඅඟුරු පිළිගෙන තිබුණ හොත් වරද නැත. නදී ජලය ද මැනවි. දැහැටිරසය නො දැන ගිලුණත්, දත් අතර ලැගුණු සියුම් නො වූ ආමිසයේ රසය ගිලුණත් ඇවැත් වේ.

7. **අනාපත්ති**-සපුන් ඩැහූ විටෙක කෙනකු නැතහොත් අළු මැටි මල මූත්‍ර යන සතර මහාවිකටයන් තමා ම ගෙන වළඳනු වටී.

9. **අඞ්ග**-අප්පටිග්ගහිතකතා, අනනුඤ්ඤාතතා, ධූමාදි අබ්බොහාරිකාභාවො (-දුම් ඈ ගිලුණ ද අව්‍යවහාර්‍යයි.) අජ්ඣොහරණං.

භොජන වග්ගො චතුත්ථො.

:o:

41. අචෙලක සික්ඛා.

260. අචෙලකස්ස.

නග්නශ්‍රමණයා අචෙලක නම් වේ. භෙරණ මිහණුන් හැර සෙසු පැවිද්දෝ පරිබ්බාජක ද, භෙරණ මෙහෙණින් හැර පැවිදි වූ ස්ත්‍රීහු පරිබ්බාජිකා ද වෙති. මේ සියල්ලෝ තිත්ථක සඳින් කියැ වෙති. මෙ බන්දන් අනා පැවිදි වූ මාපියනට නමුදු කාය-කායපටිබද්ධ-නිස්සග්ගිය යන ක්‍රමයෙන් අහරක් දුන හොත් පචිති ඇවැත් වේ. දිය දැහැටි දීමෙන් දුකුළා වේ.

7. අනාපත්ති-අනුපසම්පනකු ලවා දෙවීමෙන් ද, ඔවුන් වෙත තමාගේ පාත්‍රය තබා ගන්නැයි කීමෙන් ද, ඔවුන් තැබූ බඳුනකට දැමීමෙන් ද, බැහැර සිරුර ගානා තෙල් ආදිය දීමෙන් ද ඇවැත් නො වේ.

9. අඞ්ග-අඤ්ඤතිත්ථියතා, අනනුඤ්ඤාතතා (-අනුනොදත් අහරක් බව) අජ්ඣොහරණීයස්ස සහත්ථා අනික්ඛිත්තත භාජනෙ දානං.

---

42. උය්‍යොජන සික්ඛා.

ගාම් සඳින් නගර ද ගැනේ. මාගමක එසේ ගමේ සිටුනා බව නො දැන නමුදු යම් භික්‍ෂුවක් "අසුවල් ගමට පිඬු පිණිස යම්හ"යි අන් මහණකු කැඳවා ගෙන ගොස්, ඔහුට යම්කිසි ආමිසයක් ලබා දී හෝ නො දී හෝ **"ගච්ඡ ආවුසො න මෙ තයා සද්ධිං"** යනාදිය කියා පිටත්කර යවා නම් පචිති ඇවැතින් සාපත්තික වේ.

261. උය්‍යොජෙය්‍ය.

මාගම හා සිනාසීම, ක්‍රීඩාකිරීම, රහස් ව හිඳීම ආදි අනාචාරයක් කැමැති ව පිටත් කිරීමයි. දෙදෙනාට ම යැපිය නො හැකි බව ආදි කරුණක් නිසා නම් වරද නැත. දස්සන සවනූපචාර වූ දෙලොස් රියන ඉක්ම ගිය කල්හි පචිති වේ. දොරටු භිත්ති ආදියෙන් මුවහ තැනෙක්හි නම් දෙලොස් රියන් සීමාව ගණනට නො ගැනේ. **"එතදෙව"** යන්නෙන් අනාචාරය ම කියැවේ. මෙය අසායේයයි සිතා ක්‍රොධ විසින් හිඳීමාදියෙහි දෙස් කියන්නහුට දුකුළා වේ. සුද්ධ සිතින් කීමේ වරද නැත. අසුද්ධ සිතින් භෙරණකු යැවීමෙන් දුකුළා වේ.

9. අඞ්ග-අනාචාරං ආචරිතුකාමතා, තදත්ථමේව උපසම්පන්නස්ස උය්‍යොජනා, උය්‍යොජිතස්ස උපචාරාතික්කමනං.

---

43. සභොජන සික්ඛා.

262. සභොජනෙ කුලෙ.

"සහ උභොහි ජනෙහි වත්තතී'ති- සභොජනං, කුලං. අථවා භුඤ්ජිතබ්බං-භොජනං(-ඉත්ථී ච පුරිසො ච) භොජනෙන සහ වත්තතී'ති-සභොජනං, කුලං" කුලය නම් ගෘහයයි. මෛථුනරාගයෙන් යුත් අඹුසැමියන් ඇති ගෙයෙක්හි යන අදහසයි.

263. අනුපඛජ්ජ-නිසජ්ජය.

එබඳු ගෙයෙක යහන් ගබට වැද හිඳින්නහුට පචිති ඇවැත් වේ. මහත් යහන් ගැබෙක්හි නම් දොරබාවේ සිට දෙරියන් වියත් අත්පස ඉක්මවා ඇතුළත සයනයට ආසන්න ව හිඳීමෙන් ද පළල පස්රියන් වූ හෝ ඌන වූ හෝ ගැබෙක්හි නම් එහි මධ්‍යය ඉක්මවා (දොරබාවේ සිට දෙරියන් වියත මැද්දයි.) හිඳීමෙන් ද ඇවැත වේ.

7. **අනාපත්ති**-හී ප්‍රමාණය නො ඉක්මවා සිටිවිට ද, දෙවෙනි මහණකු ඇති සඳ ද, දෙදෙනා බැහැර ගිය කල ද, ඔවුන් වීත රාගයන් වුවහොතින් ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-අවීතරාග ජයම්පතිකානං සන්නිහිතතා, සයනිඝරතා, දුතියස්ස භික්ඛුනො අභාවො, අනුපඛජ්ජ නිසීදනං.

44-45 රහොනිසජ්ජා දෙසික්ඛයේ විස්තර අනියතවලයෙහි උක්තයි.

---

46. චාරිත්ත සික්ඛා.

264 සභත්තො සමානො.

පස් බොජුන් අතුරින් එකෙකින් පවරන ලද භික්ෂුව ඒ නිමන්ත්‍රණය නිසා ම බත් ඇතියේ වේ. ගණභොජනයේ මෙන් අකැප නිමන්ත්‍රණය බව **ඛඩ්ඛාවිතරණියෙහි** එයි.

265. සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා.

වෙහෙර තුළ යම් තැනෙක දී කුලපයුරුපාසන සිත උපන හොත්, එතැන සිට යන්නහු විසින් උපචාර සීමාව තුළ පියෙවි කථාව ඇසෙන මානයේ සිටින මහණකුට "මම අසුවල් ගෙදරට යමි"යි ආපුච්ඡා කොට යා යුතු. ඔබ මොබ සොයා ගොස් කිම් ආවශ්‍යක නො වේ. යා හැකි තැනෙක පැනෝ නම් දෙළොස් රියන ඉක්ම සිටියහුට ද කිවයුතු බව **විමතිවිනොදනියෙහි** එයි.

266. පුරෙභත්තං වා පච්ඡාභත්තං වා.

නිමන්ත්‍රිතාහාරය වැළඳීමෙන් පෙර හෝ පසුව හෝ මධ්‍යාහ්නය ඉක්මෙන්නට පළමු නිමන්ත්‍රණය කළ ගෙය හැර අන් ගෙයකට යන්නහුට පචිති ඇවැත් වේ. අරුණ නැගෙන සඳ වැළඳු වත් ඉන්පසු මධ්‍යාහ්නය තෙක් කාලය මෙහි පස්බතයි. ගෙහි උපචාරයට පැමිණීමෙන් දුකුලා ද, එළිපත ඉක්මවීමෙන් පචිති ද වේ. ගම් වීපි ඉක්මවීමෙන් ද ඇවැත් වේසයි යෙත්.

7. **අනාපත්ති**-ගමතුළ වූ වෙහෙර, මෙහෙණි අසපු, තීර්ථකාරාම, අසනසාලා, නිමන්ත්‍රණය කළවුන් ගේ හෝ සලාකාදිය දෙන්නවුන්ගේ ගෙය යන මේවාට යාමෙන් ද, ආපදාවක් ඇති විට යාමෙන් ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-පඤ්චන්නං භොජනානං නිමන්තනසාදියනං, සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡනා, භත්තියඝරතො අඤ්ඤඝරුපසඞ්කමනං, මජ්ඣන්තිකානතික්කමො, සමයාපදානං අභාවො.

——:(੦):——

47. මහානාම සික්ඛා.

267. චාතුර්මාස පච්චය පවාරණා.

සිවුමසක් පස් බෙහෙතින් පැවරුවොත් ඉවසිය යුතුයයි කීයේ **"ඉච්ඡාම'හං භන්තෙ සඞ්ඝං චාතුමාසං භෙසජ්ජෙන පවාරෙතුං"** යි මහානාම ශාක්‍යයා ඉල්ලූ බැවින් නිදාන වශයෙනි. නැවත සිවුමසකට පැවරුවොත් පුන පවාරණය ද යවිදිවියෙන් පැවරුවොත් නිච්චපවාරණය ද අනුඤ්ඤාත වී. මෙහි ගැනෙත්තේ සඞ්ඝ පවාරණයයි.

මාස තියම කොට හෝ යාවජීවයෙන් හෝ **'පස්බෙහෙත් දෙමැයි'** සඞ්ඝයාට පැවරුවොත් එවේලාවේ ගිලන් බවක් නැතත්, ගිලන් වූ විටෙක ගනිමැයි සිතා ඉවසිය හැකියි. මෙ පමණ රැ ගණනක්යයි කාල පරිච්ඡේද කොට හෝ, ගිතෙල් පමණක් දෙමි යනාදීන් නාම විසින් ද පත-නැළිය බැගින් දෙමියි ප්‍රමාණ විසින් ද බෙහෙත් පරිච්ඡේද කොට හෝ පැවරූ කල්හි ඒ සීමා ප්‍රමාණ ඉක්මවා ගන්නහුට මේ සික්ඛාපදය අනුව පචිති ඇවැත් වේ. බෙහෙත් අනාවශ්‍යක විටෙක විනවා ගැනීමෙන් ද, අරළු ආදී අනෙකක් ආවශ්‍යක කල්හි සකුරු ආදි අන් දෙයක් විනවා ගැනීමෙන් ද පචිති වේ.

7. **අනාපත්ති**-ප්‍රමාණ-රාත්‍රි ඉක්ම ගියත් ඇති නතු කියා ඉල්ලන ගිලනාට ද, නෑයා පුගලික පවාරකයා අපරියන්ත පවාරකයා යන මොවුන්ගෙන් ඉල්ලා ගන්නහුට ද, අනුන් සඳහා විත-වන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-සඞ්ඝපවාරණා, තතො හෙසජ්ජවිඤ්ඤත්ති, අගිලානතා, පරියන්තාතික්කමො.

48. උය්‍යුත්තසෙනා සික්ඛා.

268. උය්‍යුත්තං සෙනං.

යුද පිණිස ගමින්-නුවරින් නික්ම කඳවුරු බැඳ සිටුනා හෝ ගමන් ගන්නා හෝ සිවුරඟ සෙන් සුදුසු කරුණක් නැතිව දක්න හුට පචිති ඇවැත් වේ. ආරෝහකයන් සිවුදෙනකු ගෙන් ද පා රක්නවුන් අට දෙනකුගෙන් ද යුත් හස්තියා ය, ආරෝහකයකු ගෙන් ද පා රක්නවුන් දෙදෙනකුගෙන් ද යුත් අශ්වයා ය, ඇණ රක්නවුන් දෙදෙනකුගෙන් ද රියැදුරකුගෙන් ද සෙබළකුගෙන් ද යුත් රථය, ආයුධ සන්නද්ධ භටයන් සිවු දෙනකුගෙන් යුත් පදාතිය යන මොහු අඩමානනයෙන් සිවුරඟ සෙන් වෙති. අඞ්ග අඩු වුව හොත් දුකුළා වේ. දක්නට යාමේ දී පියෙහි පියෙහි දුකුළා ද, පෙනෙන මානයේ සිට බැලීමේ දී පචිති ද වේ. නැවත නැවත ඉදිරියට ගොස් බලතහොත් පියෝ ගණනින් පචිති වේ.

7. **අනාපත්ති**-උයන් කෙළි ආදියට යන අනුය්‍යුත්ත සෙනාව අනුය්‍යුත්තය යන සංඥාව ඇති ව දැකීමෙන් ද, අරමේ සිට හෝ තමා සිටි තැනට පැමිණි හෝ සෙනාව දැකීමෙන් ද, අනුප්‍රඥප්තියෙහි කී ලෙස ගිලනකු උදෙසා යන්නට වීම් ආදියෙන් ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-උය්‍යුත්තං සෙනං දස්සනත්ථාය ගමනං, අනනුඤ්ඤාත-කාසෙ දස්සනං, තථාරූපප්පච්චයස්ස ආපදාය වා අභාවො.

49. සෙනාවාස සික්ඛා.

269 සෙනං ගන්ඩා.

සෙනා පරික්ෂෙපය හෝ පරික්ෂෙපයට සුදුසු තැන හෝ සඞ්ඛාරණස්ථාන පක්‍ෂන්තය හෝ සීමාව සේ ගෙන එයින් ඇතුළට යාමෙන් සෙනාවට යෑම වෙයයි ගතයුතු. යම් කිසි ආවශ්‍යක කරු-ණෙකින් එසේ ගිය හොත් තෙරැයක් එහි විසිය හැකිසි. සිවුවැනි දින හිරු අස්තයට ගිය කල්හි අහස සිටිය ද පචිති වේ.

7 **අනාපත්ති**-තෙවෙනි අරුණින් පෙර ගොස් නැවත අවුත් වසන්නහුට ද, ගිලන් කම්න් හෝ ගිලනාට බෙහෙත් සැපයීම් ආදි කිසෙකින් හෝ වසන්නහුට ද, සතුරන් විසින් යා නො හැකි සේ බාධිත සේනාවෙහි වසන්නහුට ද, වෛරියකු විසින් හෝ ප්‍රධානයකු විසින් හෝ උපද්‍රැත ව වසන්නහුට ද, ආපදා-වෙකින් වසන්නහුට ද, ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-තිරත්තාතික්කමො, සෙනාය සුරියස්ස අත්ථංගමො, ගිලානතාදීනං අභාවො.

---

50. උය්‍යොධික සික්ඛා.

270. **උය්‍යොධිකං**.

දෙතුන් රැයක් සේනාවෙහි විසුව ද උය්‍යොධිකාදිය බලන්නට අවසරයෙක් නැත. **"උග්ගන්ත්වා යුජ්ඣන්ති එත්ථා"ති උය්‍යොධිකං"** යුදබිමයි. **"බලස්ස අග්ගං කොට්ඨාසං ජානන්ති එත්ථා"ති-බලග්ගං"** බළහමුදු ගණින් ගන්නා තැනයි. **සෙනාබ්‍යූහ** නම් මෙ තැන ඇත් ඇණිය, මෙතැන අස් ඇණිය, යනාදීන් චක්ක-සකට-පද්මාකාරයෙන් පෙළ ගැස්සූ සේනායි. මේ කවරක් බැලුව ද පචිති වේ.

අචෙලකවග්ගො පඤ්චමො.

---

51. සුරාපාන සික්ඛා.

271. සුරා.

සහල්පිටි ආදි පිටිවර්ගීන් දියත් දමා අලළා කළ **පිට්ඨසුරය,** කැවුමින් කළ **පූවසුරය,** බතින් කළ **ඔදනසුරය,** රාමණ්ඩි දමා කළ **සම්භාරසංයුත්තසුරය** යන මොහු සුරාවර්ගීයෝයි.

272. **මෙරය**.

කලක් පරණ කරන ලද්දේ **මෙරයයි**. මී-තල්-පොල් ඈ මල්වල රසය චිරපරිවාසිත වූයේ **පුප්ඵාසව** නම්. පනසාදි ඵල රසින් නොහොත්-මිදිපල ඈ මැඩ ඒරසයෙන් කෙළේ **ඵලාසවයි**. මුද්දිකාරසයෙන් නොහොත්-මිදිවල ස්වරසයෙන් නැතහොත්-මී පැණි ආදියෙන් කෙළේ **මධ්වාසය** සි උක්රසින් කෙළේ **ගුළාසව** සි. අරළු බුළු නෙල්ලි කුළුබඩු ඈ නානා වර්ගී දමා කළ රසය චිර-පරිවාසිත වූයේ **සම්භාරසංයුත්ත** නම්. ආසව නාමයට ඇතුළත්

වන මේ සියල්ල ම පැසෙනු පිණිස සැළියේ බහාලූ තැන පටන් බොන්නහුට පචිති ඇවැත් වේ. පුෂ්පරසයක් වූ අලුත් තෙලිදිය කැප පානයෙකි.

භික්ඛුවිභඞ්ගයෙහි උයහුතාන-උයෙෂාධික-සුරාපාන වසයෙන් අචිත්තක ලොකවජ්ජ ශික්ෂා තුනෙකි. සුරාවෙහි සුරායයි නො දැන බීමෙන් ඇවැත් වෙතත් අකුසල් සිදු නො වන බව **සාරත්ථදීපනි** මතයයි. **විමතිවිනොදනිය** එයට ප්‍රතිපක්ෂයි. "සුරාපානයේ දී සුරායයි නො දැන බීවත් අකුසල් සිත ම උපදී. (විශෙෂ ස්ථාන යෙකි මේ.) සාරත්ථදීපනියේ කියැවෙන්නේ අභයගිරිකයන් ගේ මතයෙකි. දැන බීමෙන් හෙරණුන්ගේ සිල් බිඳේ. නො දැන බීවොත් නො වේ. එහෙත් එයින් කම්මපථප්පත්ත අකුසලය සිදු වේ. අකුශලය එකෙකි. ඇවැත අනෙකෙකි" යනු **විමතිවිනොදනි** මතයයි.

"සුරාය මෙරයස්ස ච සමානෙපි සම්භාරසංයොගෙ මද්දිත්වා කතා සුරා, චිරපරිවාසිතමත්තෙන මෙරයන්ති එවම්'මෙසං නානාකරණං" යනු විනයත්ථ මඤ්ජූසායි.

7. **අනාපත්ති**-මද්‍යවණ්ණ-ගන්ධ-රස-ඇති නමුත් ලොණසොවීරකය ද (-මස් මාලු ධාන්‍ය ඵලාදි නානා ජාති බහා දෙතුන් වසක් ධාන්‍ය මැද තබා සාදන, නොයෙක් රොග සංසිඳුවන බෙහෙතෙකි.) අරිෂ්ට විශෙෂයක් වන සූත්ත ද, සුවඳවත් කිරීමට මදක් මද්‍ය බහා පිසන සූපාදිය ද වළඳනු වටී.

9. **අඞ්ග**-මජ්ජභාවො, තස්ස පානං.

---

52. අඞ්ගුලිපතොදක සික්ඛා.

273. **අඞ්ගුලිපතොදකෙ.**

"අඞ්ගුලීහි උපකච්ඡාදීනං පතොදකං සඞ්ඝට්ටනං-අඞ්ගුලි පතොදකං" කිසිලි ආදියෙහි කිනි කැවීමයි. කවර අවයවයෙකින් නමුදු සිනාසෙන රිසියෙන් හෙවත් කෙළි අදහසින් උපසපනකුගේ සිරුර පැහැසීමෙන් පචිති වේ.

කයින් කායපටිබද්ධය, කායපටිබද්ධයෙන් කය, කායපටිබද්ධයෙන් කායපටිබද්ධය, නිස්සග්ගියෙන් කය, නිස්සග්ගියෙන් කායපටිබද්ධය. නිස්සග්ගියෙන් නිස්සග්ගිය යන අයුරින් පැහැසීමෙන් දුකුළා වේ. අනුපසපනා පිළිබඳව සියලු තන්හි පියොවක් පාසා දුකුළා වේ. සෙසු සිවුසහදම්යෝ ද සියලු සත්තු ද මෙහිලා අනුපසපන්හුයි.

7. අනාපත්ති-හසන සිත් නැති ව හෝ පරිකර්මාදි කෘත්‍යයක් ඇතිව හෝ පැහැසීමෙන් ඇවැත් නො වේ.

9. අඞ්ග-හසසාධිප්පායතා, උපසම්පන්නස්ස කායෙන කායාමසනං.

53. හසසධම්ම සිකඛා.

274. හසසධම්මෙ.

දියෙහි සිනාවට සුදුසු ක්‍රීඩා කිරීම නිමිති කොට පචිති ඇවැත් වේ. කෙළනා රිසි ඇතිව පැනීම නැගීම ගැලීමාදිය සඳහා බොල-ච්ච් වඩා සිටි දියට බස්නහුට දුකුළා වේ. පීනීම් ආදියේ දී පියො-වක් පාසා පචිති වේ. කෙළි රිසියෙන් නැව් හගුළ පැදවීමෙන් ද; අතින් පයින් කැටකැබලිත්තෙන් දියට ගැසීමෙන් ද, බඳුන් ගත දියත්තක් නමුදු දැමීමෙන් ද, අකුරු හැර සෙසු හිරක් ඇඳීමෙන් ද, බොලච්ච් යට දියෙහි කෙළීමෙන් ද දුකුළා වේ.

7. අනාපත්ති-කෙළි රිසි නැති ව ස්නානාදි කටයුත්තක් සඳහා පීනීම ආදිය කළ ද වරද නැත.

9. අඞ්ග-උදකස්ස උපරිගොප්ඵකතා, හසසාධිප්පායෙන කීළනං.

54. අනාදරිය සිකඛා.

275. අනාදරියෙ.

"අනාදරසස භාවො අනාදරියං" පුහුලාට හෝ ධර්මයට හෝ අනදර කිරීම නිමිති කොට පචිති වේ. ශික්ෂාපද දක්වා උපසපනකු විසින් අවවාද කරනුලබන කල්හි 'මෙතෙම උක්ඛිත්තයෙකි ගැර-හුම් ලද්දෙකි' යනාදීන් ඔහුගේ වදන් කරනු නො කැමැති වීම **පුග්ගලානාදරියයි** එසේ ම ඒ ශික්ෂාවෙහි නො හික්මෙනු කැමැති ව 'මේ දහම කෙසේ නැසේද'යි ධර්මයට අගරු කිරීම **ධම්මානා-දරියයි**. උපසපනකු විසින් සූත්‍රාභිධර්මයෙහි එන ප්‍රතිපත්තියෙකින් ඔවා දෙනු ලබන කල්හි ද, අනුපසපනකු විසින් සිකපදයෙන් හෝ සූත්‍රාදියෙන් හෝ කියනු ලබන කල්හි ද අනදර කිරීමෙන් දුකුළාවේ.

7. අනාපත්ති-මෙය අපගේ ආචාර්ය පරම්පරාගතයයි ද, තව අසා බලා දනිමැයි ද කියන්නහුට වරද නැත.

9. අඞ්ග-උපසම්පන්නස්ස පඤ්ඤත්තෙන වචනං, අනාදරිය කරණං.

55. භිංසාපන සික්ඛා.

276. භිංසාපෙය්‍ය.

උපසපනකු බියපත් කරනු සඳහා මනුස්සවිග්ගහ පරිජියේ කී පරිදි අමනාප රූප-සද්ද-ගන්ධ-රස-ඵොට්ඨබ්බයන් එළවන්නහුට ද, චොර වාළ කාන්තාරාදිය පිළිබඳ බිහිසුණු පුවත් කියන්නහුට ද, අසන්නහු බියපත් වුවත් නො වුවත් පචිති වේ. අනුපසපනකුට කීමෙන් දුකුළා වේ.

7. අනාපත්ති–බිය ගන්වන අදහස් නැති ව රූපාදිය එළවීමෙන් ද, කථා කීමෙන් ද ඇවැත් නො වේ.

9. අඞ්ග–උපසම්පන්නතා, තස්ස දස්සන සවන විසයෙ භිංසාපෙතු කාමතාය වායමනං.

---

56. ජෝති සික්ඛා.

277. සමාදහෙය්‍ය.

තමා ගිනි දල්වීමේ දී ගිනිගානා දඬු සකස් කිරීමේ පටන් ගිනි දල් නැඟීම තෙක් වූ සියලු ප්‍රයොගයන්හි දුකුළා ද, ගිනිදල් නැඟුණු විට පචිතිද වේ. ඇණවීමෙන් දුකුළායි. එයින් බොහෝ තැන දල්වුව ද එක ම පචිත්තෙකි. ගිනි තැපීමෙන් සංසිඳෙන රොගයක් නැත්තා අගිලනායි.

278. අඤ්ඤත්‍ර තථාරූපපච්චයා.

පහන් දල්වීම පාත්‍රපචනය වැනි උවමනාවල දී හැරයි. කබලින් ද වැටුණු නො නිමි ගිනිපෙනෙලි ඇතුළු කරන්නහුට දුකුළා වේ. නිවුණු පෙනෙලි ගින්නෙහි ලීමෙන් පචිති වේ. **"විසිබ්බනාපෙක්ඛාති වචනතො යස්ස අපෙක්ඛා නත්ථි, තස්ස අනාපත්ති"** යනු වජිරබුද්ධියි.

7. අනාපත්ති–අනෙකකු දල්වූ ගින්නෙහි හෝ ගිනිදල් නැති අඟුරෙහි හෝ තපින්නහුට ද, එළිය පතා පහන් දල්වීමෙහි ද, පාත්‍රපචන සෙවදකර්මාදියට දල්වීමෙහි ද, ජනතාසරයෙහි දල් වීමෙහි ද, පහන් දල්වීමාදිය හැර අන් එබඳු කරුණක් නිසා දල්වීමෙහි ද ඇවැත් නො වේ.

9. අඞ්ග–අගිලානතා, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, විසිබ්බෙතුකාමතා, සමාදහනං.

---

57. නහාන සික්ඛා.

279. නහායෙය්‍ය.

මේ ශික්ෂාව මධ්‍යදෙශයට පමණයි. පළමු නෑ දිනයේ සිට අඩ-මසක් ගත වන්නට පෙර නැවත නෑමෙන් පචිති සිදු වේ. අනුදත් සමයන් හැරයි. එසේ නෑමට සුනු මැටි ගොම පිළියෙල කිරීම ආදි සියලු ප්‍රයොගයන්හි දුකුළා ද නා අවසනැ පචිති ද වේ.

280. අඤ්ඤත්‍ර සමයා.

උණ්හසමය සඞ්ඛ්‍යාත ග්‍රීෂ්ම ඍතුවේ අන්ත එක්මස් අඩමස ද, පරිළාහසමය සඞ්ඛ්‍යාත වර්ෂා ඍතුවේ මුල් මාසය ද යන කාලය තුළ දිනපතා නෑ හැකියි. නො නෑමෙන් අපාසු වේ නම් ඒ **ගිලාන සමයයි**. යටතින් මිදුල් හැමදීමත් කර්මාන්තයෙකි. එබඳු කම් ඇති සමය **කම්මසමයයි**. අඩයොදුන් ගමනක් නමුදු යන්නට සූදානම් වන්නාවූ ද, යන්නාවූද, ගොස් අවසන් කළා වූ ද කාලය **අද්ධාන-ගමනසමයයි**. දූලි සහිත වාතයෙන් සිරුර වැසුණු සඳ. එහි දියබිඳු දෙක තුනක් වත් පතිත වුවොත් ඒ **වාතවුට්ඨිසමයයි**. මේ අවස්ථා වන්හි අඩමස ඉක්ම නොගිය ද නෑ හැකියි.

7. **අනාපත්ති**-වියළි නදියෙකින් නමුදු එතෙර වීමේ දී, වැලි කැණ කළ වළෙක නාන්නහුට ද, භ්‍රමරාදීන් ලුහුබැඳීම වැනි විපතෙකින් දියේ ගිලෙන්නහුට ද, පසල් දනව්වෙහි ද වරද නැත.

9. **අඞ්ග**-මජ්ඣිමදෙසො, ඌනද්ධමාසෙන නහානං, සමයානං වා නදීපාරගමනස්ස වා ආපදානං වා අභාවො.

---

58. දුබ්බණ්ණකරණ සික්ඛා.

281. චීවරලාභෙන.

(**"නවං චීවරං ලාභො එතෙනා'ති නවංචීවරලාභො"** **'පන භික්ඛුනා'** යන දෙපදය මධ්‍යයෙහි ඇත ද අන්අරුත් සමස් වීයයි යෙත්.) විකපුන් පොහෝනා සිවුරෙකැයි නො කී බැවින් හැඳීමට පෙරවීමට සුදුසු කප් නො තැබූ ස-සිවුරෙන් එකක් නව චීවර නම්. පෙර කප් නො තැබූ කිහිප දිනක් හැඳීමට තව්කාලි ව ලැබූ සිවුර ද මෙහි සඞ්ගෘහීත වේයයි යෙත්.

282. දුබ්බණ්ණකරණානං.

මෙයින් කියැවෙන්නේ මුළු සිවුර දුර්වර්ණ කිරීම නො ව කප් තැබීමයි. රදත් කළ සිවුරේ සිවුකොනේම හෝ එක් දෙ තුන් කොනෙක හෝ මොනර ඇසේ කෘෂ්ණමණ්ඩලය සා නැතහොත් මකුණු පිටක් සා (මහත් වුව වරද නැති) සලකුණක් කළ යුතු. මෙය මුලින් පැනවුයේ සිවුරු මාරුවීමක් නිමිති කොටය. **නීලය නම්,** දියෙහි ඊයම් මලත් යබොරත් බහා තනාගන්නා චම්මකාරනීලයයි, හෙවත් කාංසනීලයයි. නිල්වන් පත්රසය පලාසනීලයි. **කද්දම නම්** දිය මඩයි. අඟුරු දූලි ආදි අන් යමක් **කාළසාමයි**. මෙලෙස කප් නො තබා සිවුරු පරිභොග කිරීමෙන් **පචිති** වේ. පොරොවන්නක් හෙයින් අංසකාසාව ද සඞ්ග්‍රහයට යේයයි යෙත්.

7. **අනාපත්ති**-කප් නට කල ද, තැබූ තැන දිරාගිය කල ද, කප් තබනලද්ද හා අනෙකක් මැසූ කල ද, මැඩිලි දිගනුවා සරසනුවා පසුව ඇල්ලූ කල ද නැවත කප් තැබුම අනාවශ්‍යකයි.

9. **අඞ්ග**-අකතකප්පතා, න තටඨචීවරාදිතා, නිවාසනං වා පාරුපනං වා.

---

59. විකප්පන සික්ඛා.

283. විකප්පෙසබ්බා.

මෙය පිළිබඳ විස්තර පළමු කඨින සිකයෙහි කියැවිණ. නො ඉවූ සිවුරු අනෙකකුට විකපා පරිභොග කළ යුතු. විකප්පනය කළ පසු පසුදිරීම නැතිව හෝ ප්‍රතිග්‍රහණය කළ භික්ෂුව පිළිබඳ විස්වස් නැතිව හෝ සිවුරු හිමියා ඒ චීවර පරිභොග කළහොත් මේ පචිතිය වේ. **අධිට්ඨාන පච්චුද්ධරණ විකප්පන පච්චුද්ධරණ** යන දෙකින් දෙවැන්න මෙහිලා ගැනේ.

9. **අඞ්ග**-සාමං විකප්පිතස්ස අපච්චුද්ධාරෝ, විකප්පනුපගචීවරතා, පරිභොගො.

---

60. චීවරාපනිධාන සික්ඛා.

අධිෂ්ඨාන යොග්‍ය පාත්‍රයක් හෝ විකපුත් පොහෝනා සිවුරක් හෝ සදස නිසීදනයක් හෝ හිදිගුළා කාබානක් හෝ සිනා රිසියෙන් තමුදු (අපි සඳින් දුක් දනවන රිසිය අගුණ පළකරන රිසිය ගැනේ.) සඟවා තම් සඟවවා තම් පචිති ඇවැතට පත් වේ. උපසපනකුගේ සෙසු පිරිකරක් හෝ අනුපසපනකුගේ කවර පිරිකරක් හෝ ගෝපනය කිරීමෙන් දුකුළා වේ.

7. **අනාපත්ති**-නො මනාව තැබූවක් මනාව තබන්නහුට ද, ඔබා දී දෙමියි සඟවන්නහුට ද, වෙහෙස දීමක් කෙළි අදහසක් නැත්තහුට ද ඇවැත් නොවේ.

9. **අඞ්ග**-උපසම්පන්නස්ස සන්තකානං අපනිධානං, විහෙසෙතු කාමතා වා හස්සාධිප්පායතා වා.

සුරාපානවග්ගො ඡට්ඨො

——:o:——

61. සඤ්චිච්ච පාණ සික්ඛා.

තිරිසනකු මැරීම නිමිති කොට පචිති වේ. මහත් සතුන් කෙරෙහි ප්‍රයොග මහත්ත්වය නිසා අකුසල් වැඩියි. ඇඳ පුටුහි මකුණු බිජුවක් නමුදු අකරුණාවෙන් බිඳ පහකිරීමෙන් පචිති ඇවැත් වේ.

7. **අනාපත්ති**-පාණෙ අප්පාණසඤ්ඤිස්ස, අසඤ්චිච්ච, අජානන්තස්ස, අමරණාධිප්පායස්ස, (පලගැටි ආදින් පතිත වන බව දතදු සුද්ධ සිතින් පහන් දැල්වීමේ වරද නැත.)

——

62. සප්පාණක සික්ඛා.

ප්‍රාණීන් සහිත දියයයි අනෙකකුගෙන් අසා හෝ තමා දැන හෝ පරිභෝග කිරීමේ දී පියොවක් පාසා පචිති වේ. එබඳු දියෙන් සාමිස පාත්‍රයක් සේදීමෙන් ද, උණුකැඳ පයක් නිවීමෙන් ද, බඳුනෙකින් ගෙන නෑමෙන් ද, පියොවක් පාසා පචිති වේ. ළිං ඉසීමේ දී එ දිය අන් දියෙක්හි බහාලිය යුතු. එබඳු දියක් නොමැති නම් කැපදිය සත් අට කළයක් වහා නො සිඳෙන තැනෙක බහා එහි ළිං දිය දැමිය යුතු. දිය පරිභොගය ගැන මේ සිකය පැනවී.

7. **අනාපත්ති**-සප්පාණකයෙහි අප්පාණක සන් ඇත්තේ ද, පරිභොගයෙන් නො මැරෙතියි දන්නේ ද ඇවැත් නො ලබා.

——

63. උක්කොටන සික්ඛා.

284. **යථාධම්මං**.

යම් අධිකරණයෙක් යම් සමථධර්මයෙකින් සංසිඳවියයුතු වේ නම්, ඒ බුදුන් වදාළ සාසනසමයයි.

285. **උක්කොටෙය්‍ය**.

ව්‍යපසමනය කළ ඒ ඒ මහණුන් වෙත ගොස් **"අකතං කම්මං, දුක්කතං කම්මං, පුන කාතබ්බං කම්මං; අනිහතං දුන්නිහතං,**

පුන නිඝනිතබ්බං" යනාදිය කියා නැවත මතුකිරීමට උත්සාහ දැරීමයි. යමකු පිළිබඳ අධිකරණය සඞ්ඝකර්මයෙන් නිහත නම්, ඒ භික්ෂුව හමුවෙහි උක්කොටනයෙන් පචිති වේයයි ද, නො හමුවෙහි නම් දුකුළා වේයයි ද යෙත්. කර්මය කරනවිට මෙබඳු පටික්කොසනයක් (-බාධාවක්) කළහොත් ධර්මකර්මයෙකැයි කෙසේ තමුදු ගිවිස්සා ගෙන ම කළයුතු. නැතහොත් කර්මය කොපෘ විය හැකියි.

7. **අනාපත්ති**-ධර්මකර්මයෙහි අධර්මකර්මසංඥ ව උක්කොටනය කෙරේ නම්, අධර්මයෙන් හෝ වර්ගීව හෝ කර්මාර්හ නොවූවකුට හෝ කම් කෙළේයයි උක්කොටනය කෙරේ නම්, ඇවැත් නොවේ.

9. **අඞ්ග**-යථාධම්මං නිහතතා, ජානනතා, උක්කොටනා.

---

64. දුට්ඨුල්ල සික්ඛා.

256. පටිච්ඡාදෙය්‍ය.

පරිජි සඟවෙසෙස් දුට්ඨුල්ලාපත්ති වුව ද මෙහි සඟවෙසෙස් පමණෙක් ගැනේ. භික්ෂුවක් සඟවෙසෙසට පත් බව කවර ක්‍රමයෙකින් තමුදු දැන අන් භික්ෂුවකට එබව නොකියමි යි ධුරනික්ෂෙප කළහොත් පචිති ඇවැත් වේ. ධුරනික්ෂෙප කොට පසුව කියා ද පචිතියට පත්ව ම කීයේ වෙයි. මෙපරිදි පටිච්ඡාදනය සඳහා පරම්පරා වශයෙන් සිය දහස් ගණනකට කියා නම් සියල්ලනට ම ඇවැත් වේ.

6. **ආපත්ති**-තුළුල් ඇවැතෙක්දැයි විමති ඇත්තහුට ද, අදුට්ඨුල්ල සත් ඇත්තහුට ද, සෙසු පස් ඇවැත් කඳු පිළිසොයන්නහුට ද, අනුපසම්පන්නාගේ සුකුරුම්දීම් කායසංග සඞ්ඛ්‍යාත තුළුල් වරද හෝ සෙසු නොතුළුල් වරද හෝ සඟවන්නහුට ද දුකුළායි. (හෙරණුහු පිළිබඳ වැ පළමු පාණාතිපාතාදි පස දුට්ඨුල්ල වරද යයි පෙර කියැවිණ.)

7. **අනාපත්ති**-සඞ්ඝයා අතර කලහ භෙද වේයයි හෝ තමාගේ ජීවිතහානිය වේයයි හෝ කිවයුතු සුදුස්සකු නැති නිසා හෝ සඟවන රිසි නැතිව හෝ ඔහුගේ ක්‍රියාවෙන් හෙතෙම පැනේවයි හෝ නොකියන්නහුට ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-උපසම්පන්නස්ස දුට්ඨුල්ලාපත්ති ජානනං, පටිච්ඡාදෙතු කාමතාය ධුරනික්ඛෙපො.

---

65. ඌනවීසතිවස්ස සික්ඛා.

2:7. ඌනවීසති වස්සං.

මව්කුස පිළිසිඳ ගත් දින පටන් **ගණනා** සඳ විසිවස් සපුරා නැති පුගුලායි. පොරණ තෙරවරු දෙළොස් මසක් මව්කුස වැස පවාරණ දින උපන් එකුන්විසි හැවිරිදි හෙරණහු තිකිණි පුනු පෝයට පසුද හෙවත් පසුවස් වසන ද උපසපන් කළහ. එහි දී විසි වස් පිරිම මෙසේ ගැනිණ. එක් වසෙක චාතුද්දසී සයෙකි. තිස් දින මසෙකි. මෙහි දී එකුන්තිස් දින මසෙකි. මේ අඩු වන දින එක් කොට බැලූ විට විසිවසට සාරමසෙක අඩුවෙක් පැනේ. තෙ වසකට වරක් වස්සුක්කඩ්ඪනය කරත්, හෙවත් එක් මසක් අධික-යයි හැර වස් වසත්. (අධිකවර්ෂයට මාස 13 කි.) මෙසේ අටළොස් වසකට සයවරක් ලැබීමෙන් සමසෙක් අධික වේ. එයින් සාරමස අඩුවූ කල දෙමසෙක ඉතිරියෙක් වේ. එබැවින් පවාරණයට දෙමස කින් පෙර උපසපන් කළහ. මේ පවිතිය වත්නේ උපාධ්‍යාය වැ උපසපන් කරවූවහුට යි. සෙස්සනට දුකුළායි.

288. අනුපසම්පන්නො.

දැන කළ ද නො දැන කළ ද හෙතෙම අනුපසපනෙකි. ඔහු එ බව නො දැන විසුව ද සගට මොකට බාධා නැත. දත හොත් උපසපන් විය යුතු. හෙතෙම දසවස් ඇතිව උපාධ්‍යාය ව කම්මවාචා වරිය ව අනෙකකු උපසපන් කෙරේ නම්, සෙස්සන්ගෙන් ගණය පිරෙතොත් උපසපුව පිහිටයි.

7. **අනාපත්ති**-උනුවිසිවස් ඇත්තහු ගැන පිරිපුන් විසිවස් ඇත්තෙකැයි සිතා උපසපන් කරන්නහුට වරද නැත.

9. **අඞ්ග**-ඌනවීසතිවස්සතා, තං ඤත්වා උපජ්ඣායෙන හුත්වා උපසම්පාදනං.

---

66. ථෙය්‍යසත්ථ සික්ඛා.

289. ථෙය්‍යසත්ථෙන.

රජුන් සතු යමක් නො දී ගෙන යන, සුංවත් නො දී මඟහැර යන, සොරකමට සහභාගි වූ හෝ නො වූ හෝ සොරමුළක් **ථෙය්‍ය-සත්ථ** සඳින් ගැනෙති. මොවුන් සමඟ කථාබස් කරගෙන ගාමන්තර යකට තමුදු යාම නිමිතිකොට පචිති වේ.

6. **ආපත්ති**-සොරුන්ගේ බසක් නැතිව තමා සංවිධාන ව යාමෙන් ද, සොරසත්වාදූයි විමති ඇතියහට ද, නොසොරුන් කෙරෙහි සොරහයි සත් ඇතියහට ද, විමති ඇතියහට ද, දුකුළායි.

7. **අනාපත්ති**-සොරුන් කෙරෙහි නොසොරහයි සත් ඇතියහට ද, කථාබස් කර නොගෙන යන්නහුට ද, ආපදපත්තයහට ද, කාල දිවස විසඞ්කෙතයෙහි ද ඇවැත් නො වේ. මිගග අටවි විසඞ්කෙත වුවත් ඇවැත් වේ.

---

67. සංවිධාන සික්ඛා.

290. **මාතුගාමෙන**.

සුබැසි දුබැසි දන්නා මාගමයි. එකතො උපසම්පන්නා-සික්ඛමානා-සාමණෙරීහු ද මෙහි දී ගැනෙති. එහෙත් ඔවුන් හා සමයෙහි යා හැකියි. මෙය 27 වැනි **සංවිධානසික්ඛාපදය** වැනියි.

---

68. අරිට්ඨ සික්ඛා.

291. **අන්තරායිකා ධම්මා**.

සගට මොක්ඛට බාධක කම්ම-කිලෙස-විපාක-උපවාද-පඤ්ඤත්තිවීතික්කම සඞ්ඛ්‍යාත පඤ්චධර්මයෝ අන්තරායකරධර්මයෝ නම් වෙත්. මේ සික්ඛයේ දී පස්වැන්න ගැනේ.

1. **කම්මන්තරාය නම්**-පඤ්චානන්තර්‍යකර්ම භික්ෂුණී දූෂණකර්මයි. පශ්චිමය සගට බාධක නො වේයයි අටුවාහි ප්‍රකාශිතයි. පුවතත් මෙහෙණින් ගැන මෙසේ කිව ද ආසීශ්‍රාවිකාවන් කෙරෙහි නම් අපායසංවත්තනික වේයයි **සාරත්ථදීපනියෙහි** එයි. දෙදෙනාගේ සමානච්ඡන්දවශයෙන් පැවැත්තේ සඟන්තරායකර නොවේයයි පවසන එම ටීකාව බලාත්කාරයෙන් පැවැත්තේ නම් සඟන්තරායකර වේ යන වාදයක් ද දක්වයි. ලොල විප්පකතත්ත මෙහෙණක දූෂණය කිරීමෙන් එම භවයේ මඟ පල නො ලබන නිසා මොක්ෂාන්තරායකරයයි ද අරිසැවියන් කෙරෙහි ද කල්‍යාණපුහුදුන් වූවක කෙරෙහි ද බලහතින් දූෂණය කිරීම ආනන්තරිය වැනියයිද **විමතිවිනොදනියෙහි** ප්‍රකාශිතයි.

2. **කිලෙසන්තරාය නම්**-නියත භාවයට පත් අහෙතුක-අක්‍රිය-නාස්තිකදෘෂ්ටිසඞ්ඛ්‍යාත මිථ්‍යාදෘෂ්ටියි. **"තස්මිං අත්තභාවෙ අනිවත්තනකා අහෙතුක අ...රිය නත්ථිකදිට්ඨියොව නියතමිච්ඡාදිට්ඨිධම්මා"** යනු විමතිවිනොදනී බැවින් ඒ ආකමයේදී නො

හරනා සේ දැඩිව ගෙන ඇති දෘෂ්ටීහු නියතභාවයට පැමිණියාහු නම් වෙති. එසේ නොවතොත් අනියත වෙති. **"අනියත මිසදිටු යූ ෂස් සි, නොහරන්නට නිසිවෑ නියත වූයේ නො වෙසි යූෂේ සි"** යනු හෙරණසිඛවිනිසසි.

3 විපාකන්තරාය නම්- පණ්ඩක තිරච්ඡාන උභතො බ්‍යඤ්ජන ජාතිබධිරාදීන්ගේ අහෙතුක ද්විහෙතුක පටිසන්ධියි.

4. උපවාදන්තරාය නම්- සෝතාපන්නයකුට නමුදු අනර්ථකාම ව අනාත්ම වස්තුවෙන් හෝ විද්‍යමාන ගුණ වනසන රිසියෙන් හෝ ආර්යයකු බව දැන වේවයි නොදැන වේවයි ආක්‍රොශ පරිභව කිරීමයි. කමා කළ විට ප්‍රයොගසම්පත්තියෙන් විපාකය ප්‍රතිබාහිත වේ.

5. ආණාවීතික්කමන්තරාය නම්-බුදුන් පැනවූ සත් ඇවැත් කඳුවලට දැන දැන පැමිණීමයි. දැන දැන පත් දුකුළා දුබැසි පමණෙකුදු සග මොක් දෙකට බාධක වේ. මහණ බව පිළිත කරන තෙක් පාරාජිකාපන්නයාට ද, පරිවාසාදියෙන් නැඟී සිටුනා තෙක් ගරුකාපත්ති ආපන්නයාට ද, දෙසන තෙක් ලහුකාපත්ති ආපන්නයාට ද අන්තරාය පවතී. කීයේමැයි **පරිවාරඅටුවාවෙහි**:-

''සත්තපි ආපත්තියො සඤ්චිච්ච වීතික්කන්තා සග්ගන්තරායඤ්චෙව මොක්ඛන්තරායඤ්ච කරොන්තීති අන්තරායිකා, අජානනෙන වීතික්කන්තා පන පණ්ණත්තිවජ්ජාපත්ති නෙව සග්ගන්තරායං න මොක්ඛන්තරායං කරොන්තීති අනන්තරායිකා'' යි.

"අජානනෙන වීතික්කන්තාති පණ්ණත්තිං වා වත්ථුං වා අජානනෙන වීතික්කන්තා පඨවිඛණනසහසෙය්‍යාදිකා, සාපි පච්ඡා ආපන්නභාවං ඤත්වා පටිකම්මං අකරොන්තස්ස අන්තරායිකාව හොති" යනු එයට විමතිවිනොදනී ටීකායි.

ඇවැත් දෙසීම.

ඇවැත් දෙසීමේ දී තමන් පත් ඇවැත් දැන, එයට නැවත නො පැමිණෙන අදහසින් හෙවත් ආයතිසංවරයෙහි පිහිටන රිසියෙන් දෙසිය යුතුය. එසේ නැතිව භික්ෂුවක් හමුවෙහි ඇවැත් දෙසන වාක්‍යය කීම් මාත්‍රයෙන් ඇවතින් පිරිසිදු විය නොහැකිය. ආපත්තාධිකරණය සම්මුඛාවිනයෙන් හා පටිඤ්ඤාතකරණයෙන් හා සමථයට පත් වේ.

මෙහිලා සැලකිය යුතු කරුණෙක් වෙයි. එනම්; පරිවාරයෙහි එන **"දෙසිතා ගණනූපගා ආපත්ති ජානිතබ්බා, දෙසිතා න ගණනූපගා ආපත්ති ජානිතබ්බා"** යන්නට අටුවා වූ **"දෙසිතා ගණනූපගා නාම යා ධුරනික්ඛෙපං කත්වා පුන න ආපජ්ජිස්සාමීති දෙසිතා හොති, අගණනූපගා නාම යං ධුරනික්ඛෙපං අකත්වා සඋස්සාහෙනෙව චිත්තෙන අපරිසුද්ධෙන දෙසිතා හොති අයං හි දෙසිතාපි දෙසිත ගණනං න උපෙති, අට්ඨමෙ වත්ථුස්මිං භික්ඛුනියා පාරාජිකමෙව හොති"** යන පාඨයයි.

මෙය මෙහෙණියන්ගේ අට්ඨවත්ථුක පරිජිය පිළිබඳව කියන ලද්දක් බව **සාරත්ථදීපනී** මතයයි. **"පුනපි ආපජ්ජිස්සාමීති සඋස්සාහෙනෙව චිත්තෙන, අයං භික්ඛුනියා එවාති ලිඛිතං,.... එවං දෙසිතෙ පන සා කාචි ආපත්ති න වුට්ඨාතීති අපරෙ, තං න ගණෙතබ්බන්ති වුත්තං"** යනුවෙන් **වජිරබුද්ධිටීකාව** ද මත දෙකක් දක්වයි. **විමතිවිනොදනියේ** 492 වැනි පිටුවේ සාරත්ථදීපනී මතය කෙවිවාදයක් කොට මෙය භික්ෂු භික්ෂුණී දෙපක්ෂයට ම සාධාරණ වූවක් බව ප්‍රකාශිතව ඇත. විමතිවිනොදනි මතය ප්‍රශස්ත සේ පැනේ. විමසත්වා.

සෙසු අන්තරාය දත ද, විනයෙහි නො හසළ විරූ බැවින් පණ්ණත්තිවීතික්කමන්තරාය නො දත් අරිට්ඨ මහණ මෙසේ සිතී:- "පස්කම්ගුණ විඳුනා ගිහියෝ සෝවාන් සෙදගැමි අනගැමි ද වෙත්. මහණහුත් මිනා රූ දකිත්, සද අසත්, ගඳ ගනිත්, රස විඳිත්, මොළොක් අතුරණ පාපුරණ පරිභොගාදි විසින් පහස ද විඳිත්. එහෙයින් මාගමුන්ගේ රූ-සද-ගඳ-රස-පහස් හෙවත් ඔවුන් හා මෛථුනය නො වටින්නේ කිම් ද" යනුයි. මහණුන් නුවණින් පස්විකීම ඇතිව කරන, ඡන්දරාග රහිත, නිවැරැදි ප්‍රත්‍යයපරිභොගය සච්ඡන්දරාග පරිභොගය හා සම කොට හේ ගනී.

මෙබඳු ත්‍රාමික දෘෂ්ටියක් ගත් මහණෙක් ඇතැයි දුටු-ඇසුවන විසින් ඒ දෘෂ්ටිය හරනා සඳහා **'මා ආයස්මා'** යනාදීන් තෙවර දක්වා කිවයුතු. නො හළ හොත් දුකුළායි. අසා නො කිවනට ද දුකුළා වේ. සඟ මැදට ගෙන නමුදු කිවයුතු. එසේත් නො හරන්නහුට ඤත්තිචතුත්ථ සමනුභාසන කම් කළ යුතු. නො හැරීමේ දී ඥප්ති අනුශ්‍රාවණාවත්හි දුකුළා ද කම්වැකි කෙළවර මේ සිකයෙන් කියැවෙන පචිතිය ද වේ.

"අන් අයුරෙකින් නමුදු විපරීත කොට බුදුබණ කියන සෙසු භික්ෂූන් කිව ද නොහැර සිටිනවුනට තදනුකූල කොට සමනු භාසන කම්වැකි යොදා ඇවැත් ආරොපණය කරන්නට ද. ආපත්ති

අදශීනාදි තෙ කරුණින් එක් කරුණක් නිමිති කොට උක්ඛෙපනීය කම්ය කරන්නට ද වට්යි. සමනුභාසනය නොකොට **'මා ආයස්මා එවං අවච' යනාදීන්** කී කල ලබ්ධිය නො හැරීම නිසා වන දුකුළා නිමිති කොට උකෙව්නි කම් කරන්නට ද වට්" යනු **විමතිවිනො-දනිය්**

"මේ අරිට්ඨ භික්ෂුහට ඛන්ධකයෙහි උත්ක්ෂෙපණීයකම් කළ හෙයින් ආදි කොට සමනුභාසන කම් කොට ඒ දෘෂ්ටිය නො හළ කලැ පාපිකාදෘෂ්ටියගේ අප්පටිනිස්සග්ගයෙහි උත්ක්ෂෙපණීයකම් කෙරෙතියි දතයුතු...... අරිට්ඨ භික්ෂුහට සමනුභාසනා කොට උත්ක්ෂෙපණීයකම් කළහයි දතයුතු. එහෙයින් මේ සිඛයෙහි ආදි-කාර්මිකයාහට ද ආපත්තිමැයි" යනු **ඛන්ධාපිටපොත**

7. **අනාපත්ති**- අසමනුභාසියමානස්ස, පටිනිස්සජ්ජන්තස්ස, උම්මත්තකස්ස.

9. **අඞ්ග**-ධම්මකම්මතා, සමනුභාසනා, අප්පටිනිස්සජ්ජනං.

---

69. උක්ඛිත්ත සම්භොග සික්ඛා.

292. අකතානුධම්මෙන.

"උක්ඛෙපනීය කම්මස්ස අනුරූපො පච්චා කාතබ්බො වා ධම්මො-අනුධම්මො, අකතො ඔසාරණසඞ්ඛාතො අනුධම්මො යස්ස සො- අකතානුධම්මො" ආපත්තිඅදස්සන- අප්පටිකම්ම-ලාමිකදිට්ඨි අප්පටිනිස්සජ්ජනයන් නිමිති කොට ධාර්මික ව උකෙව්නි කම් කරනු ලැබ අනුලොම් වතෙහි (අටළොස් වත්හි) පිහිටා සිටිය හුට කළයුතු ඔසාරණ කම්ය (-සඟමැදට ප්‍රවෙශ කර ගැනුම) **අනුධම්ම නම්**. ඒ ඔසාරණය කරනු නො ලැබූ මහණ අකතානු-ධම්ම නම් වේ.

293 සම්භුඤ්ජෙය්‍ය වා.

ආමිෂ ධර්ම සම්භොගය කිරීමයි. ආමිෂයක් දීම ද ගැනීම ද **ආමිෂ සම්භොග නම්**. එක් පියෙවෙකින් බොහෝ ගත ද දුන්න ද එක් පචිත්තෙකි. ධර්මය කියවා දීම ද කියවා ගැනීම ද **ධර්ම-සම්භොග නම්**. පදසොදම් සිකයෙහි කී ලෙස පද-අකුරු ගණ-නින් පචිති විය හැකියි.

294. සංවසෙය්‍ය.

එකකම්ම එකුද්දෙස සංවාස නම්. උකෙව්නි කම් ලද්දහු හා උපොසථ පවාරණ හෝ සෙසු සඞ්ඝකම් හෝ කරන්නවුනට කම්

පඤ්චසාතයෙහි පවිති ඇවැත් වේ. නානූපචාර (-නොයෙක් දොරටු ඇති) වුවත් එකවඡ්ජන සෙනසුන්හි එක් ව හෝනා සඳ එකකු නිදුව ද පචිති වේ. පනත් නො දත්නා රහතන් විසිනුදු පත්විය හ.කි බැවින් ත්‍රිචිත්තයයි කියැවිණ. උක්ඛිත්තයා කෙරෙහි අනුක්ඛිත්තාසඤ්ඤි නම් ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞග**-අකතානුධම්මතා, ජානනතා, සම්භොගාදි **කරණං**.

---

70. කණ්ටක සික්ඛා.

හෙරණකු පෙර කී පරිදි අන්තරායකර ධම්යෝ අන්තරායකර නො වෙති යි පවසතොත් ඒ දෘෂ්ටිය හරනා සේ භික්ෂූන් විසින් කිවයුතු. නො හරතොත් දණ්ඩකම්මනාසනාවෙන් නැසිය යුතු. **නාසනා තුනෙකි**.

1. ලිඞගනාසනා-ශ්‍රමණ වෙශය ඉවත් කොට ගිහි කරලීම ලිඞගනාසනාවයි. හෙරණුන් පිළිබඳ ව පාණාතිපාතාදි පස ලිඞග-නාසනාවට ද 'බුදුරුවන්හි අයුණු කිව' යනාදි පස සබ්බනාසනා-වට ද කරුණු වන බව හෙරණ සිකෙහි එයි. **"මහණලිඟු නැසිය යුත්තෙන් යම් කාවර ගුණදහමට පිහිට නොවන්නෙන් සබ්බ-නාසනා නම් වී"** යන හෙරණසිඛ විනිස වැකියෙන් පැනෙන්නේ උසස් ගුණදහම් ලැබුම්ට බාධක නිසා **සබ්බනාසනා** යන නම් වහරන බවයි. මෙයට ඇතුළත් වන අවණ්ණ භණනාදිය කරන්න-වුන්ට තුන්වර තෙක් ඔවා දුන් පසු ආයති සංවරයෙහි පිහිටතොත් දඬුවම් නියම කොට, සඟමැදට ගෙන තම වරද ප්‍රකාශ කරවිය යුතු බව අටුවාහි ප්‍රකාශිතයි. සබ්බනාසනා යන නම අටුවාදියෙහි නැත. භික්ඛුනී දූසනය හැර සෙසු නවවිධ වරදට ප්‍රමාදයෙන් පත් හෙරණ වහා සංවරයෙහි පිහිටනු රිසි නම් මහණවෙස ඉවත් නොකොට සරණ දුන ද වටී. එසේ වහා සංවරයෙහි නොපිහිටන්නවුන් ගිහි කොට පසුව මහණ වෙස් ගන්වා සරණ දියයුතු. එක්වන් වරද කරනුවන් ලිඞගනාසනාවෙන් නසා බැහැරලිය යුතු.

2. සංවාසනාසනා-උක්ඛෙපනීයකම් කිරීමයි. උකෙඛිත් කම් ලද්දහු හා සෙසු භික්ෂූන් විසින් එකකම්මාදි සංවාසය නොකැරේ.

3. දණ්ඩකම්මනාසනා- වරදකරු වසන තැනත් ආචාර්‍ය උපාධ්‍යායයන් වසන තැනත් ආවරණය කරන්නට බුදුහු අනුදත්හ. මෙය **සඟරමින් නෙරනා වන** නමුදු, **දණ්ඩකම්මනාසනා** නමුදු වන්නේය. වැලිදඬුවම් ආදිය පෙළෙහි නොව අටුවාවන්හි ප්‍රකාශිත විය.

“......බුද්ධාදීනං අවණ්ණභාසනම්පි අකප්පියාදිං කප්පි-යාදිභාවෙන දීපනම්පි දිට්ඨිවිපත්තියඤ්ඤෙව පවිසති..... භික්ඛූ-නම්පි එසෙව නයො, මිච්ඡාදිට්ඨිකොති බුද්ධවචනාධිප්පායං විපරීතතො ගණ්හන්තො, සො එව අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතොති ච වුච්චති, කෙචි පන සස්සතුච්ඡෙදානං අඤ්ඤතරදිට්ඨියා සමන්නාගතොති වදන්ති, තං න සුන්දරං, සස්සතුච්ඡෙදගාහස්ස සාමණෙරානං ලිඞ්ගනාසනාය කාරණ-ත්තෙන හෙට්ඨා අට්ඨකථායමෙව වුත්තත්තා, ඉධ ච දණ්ඩ-කම්මනාසනාය එව අධිප්පෙතත්තා.’ යනු විමතිවිනොදනියි.

295. උපලාපෙය්‍ය.

පාත්‍රචීවර උද්දෙස පරිපුච්ඡාදිය දෙමියි සඞ්ග්‍රහ කිරීමයි. **උපට්ඨාපනය නම්** ඔවුන් ලවා වත් පිළිවෙත් කරවා ගැනුමයි. සම්භොගාදිය පෙර සේය.

සප්පාණකවග්ගො සත්තමො.

---

71. සහධම්මික සික්ඛා.

296. සහධම්මිකං. (කරෙණ ද්‍රුතියා.)

“මෙසේ නො කරව, මෙය මහණුනට අකැපය”යි සිකපදයෙහි පැවසෙන ලෙස කියනු ලැබීමයි. ධර්‍මයට අනදර කිරීමෙන් 54 වැනි සිකය අනුව වන පචිතියෙන් ගැළවෙනු පිණිස ‘නො හික්මෙමැ”’යි ඍජු ව නො කියා ලේශවශයෙන් කීමේ දී (කියන පරිදි **‘යාව න අඤ්ඤං භික්ඛුං’** යනාදීන් ප්‍රකාශිතයි.) මේ සිකය අනුව වදතක් පාසා පචිති වේ. ඔවා පිළිගෙන හික්මෙනු කැමැත්තහු විසින් වසනු නිදන පුද්ගලාදිය දත යුතු. මේහි තේරුම කවරේ ද යනාදීන් විමසිය යුතු. අරුත් සොයනු පිණිස සූත්‍රාදි සතර මහාපදෙසයෙහි බහා සැසඳිය යුතු.

අපඤ්ඤත්තයෙන් (-සූත්‍රාභිධර්‍මයෙන්) කීමේදී ද, අනුපසම්පන්නා විසින් පඤ්ඤත්තාපඤ්ඤත්ත දෙකින් කීමේ දී ද දුකුළා වේ

9. අඞ්ග-උපසම්පන්නස්ස පඤ්ඤත්තෙන වචනං, අසික්ඛිතු-කාමස්ස ලෙසෙන වචනං.

---

72. විලෙඛන සික්ඛා.

297. උද්දිස්සමානෙ.

ඈදුරහු විසින් අතැවැස්සහුට කියවීම, අතැවැස්සා විසින් යැද ගුරුහුගෙන් කියවා ගැනීම, කටපාඩම් කිම යනාදි කවර අවස්ථාවක් නමුදු **'උද්දිස්සමාන'** යන වචනයෙන් ප්‍රකාශිත වේ. පාමොක් උදෙසීම නො වේ.

298. ඛුද්දානුඛුද්දකෙහි.

ථුල්ලැසි ආදි පස් ලුහු ඇවැත්හු එකිනෙක සැලකීමේ දී **ඛුද්ද** (-කුඩා) ද, **අනුඛුද්ද** (-එයටත් වඩා කුඩා) ද වෙති. මෙහිලා 'සඞ්ඝාදිසෙසාදිය ඛුද්දක ද, ථුල්ලැසි ආදිය අනුඛුද්දක ද වේ'' යනාදි නානා මත වේ. වාද සිඳීම පිණිස නාගසෙන තෙරහු 'දුකුළා ඛුද්දකයයි ද දුබ්භාසිත අනුඛුද්දකය'යි ද කීහ. ධම්සඞ්ගායනාවසරයෙහි ද මෙය ගැන නිශ්චයයෙක් නො වීය. ''මේ ශික්ෂාපද කියන කල්හි කැප අකැප ගැන කුකුස් ඇති වෙයි. වෙහෙස ඇති වෙයි. සිතේ නො සිලුටු බව ඇති වෙයි'' යනුවෙන් උපසපතකු වෙත සිට ඔහුට විමති උපයනු පිණිස සිකපදයනට නිඳා කිරීම නිමිති කොට පචිති වේ.

විනය හැර අන් දහමක් ගැන එසේ කියා නම් දුකුළා වේ. අනුපසපතකුට විනය ගැන හෝ අන් දහමක් ගැන හෝ විමති උපදවනු පිණිස ගැරහීමෙන් ද දුකුළා වේ. නිඳා රිසි නැත්තහුට ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග** ගරහිතුකාමතා, උපසම්පන්නස්ස සන්තිකෙ සික්ඛාපද විවණ්ණනං.

---

73. මොහන සික්ඛා.

අඩමසක් පාසා පොහොය කිරීම් වශයෙන් පාමොක් උදෙසනු ලබන කල්හි, යම් භික්ෂුවක් තමන් නො දත්තා නිසා ඇවැතට පත් බව හඟවනු පිණිස ''මේ ධර්මය සූත්‍රයට ඇතුළත් බව මා දන්නේ අදය''යි කියා නම්, ඒ භික්ෂුවට කළයුතු දෑ මෙහි පැවසේ. පාමොක් දෙසූ දෙතුන් වරෙකවත් ඒ භික්ෂුව එහි සිටි බව සෙසු භික්ෂුහු දනිත් නම්, අඥානතාව නිසා ගැලවීමෙක් නැත. පත් ඇවැතට පිළියම් කරගත යුතු. ඉක්බිති **''තස්ස තෙ ආවුසො''** යනාදීන් මැනැවින් පාමොක් නො ඇසීමෙහි දොස් දක්වා සඟනති දුනිය කම්වැකි කියා මොහාරොපණ නම් විනයකම් කටයුතු. එසිත් පසුවත් එසේ මුළා කරතොත් පචිති වේ. මොහාරෝපණය නො කළ හොත් දුකුළා පමණි,

7. **අනාපත්ති**-විස්තර වශයෙන් නිමවා පාමොක් නො ඇසුවනට ද, දෙතුන්වරෙකින් අඩුව විස්තර වශයෙන් ඇසුවනට ද, භික්ෂූන් මුළාකරන රිසි නැත්තහුට ද මෙයින් ඇවැත් නැත.

9. **අඞ්ග**- මොහාරොපණං, මොහෙතුකාමතා, වුත්තනයෙන තික්ඛත්තුං සුතභාවො, මොහනං.

---

74. පහාර සික්ඛා.

299. පහාරං දදෙය්‍ය.

කුපිත ව කාය, කායපටිබද්ධ, නිස්සග්ගිය, යන ක්‍රමයෙකින් යටත්පිරිසෙයින් පියුම්පතෙකින් නමුදු උපසපනකුට පහර දීමෙන් පචිති වේ. පහර ලැබ අත් පා බිඳුණ ද, මැරුණ ද, මරණචෙතනා නැතිබැවින් පචිතිමැයි විරූප කරන රිසියෙන් උපසපනකුගේ කන් නාසා සිඳුව ද, අනුපසපනකුට (-ගහට්ඨ පබ්බජිත ඉත්‍ථි පුරිස තිරච්ඡාන යන මොවුනට) පහර දුන ද දුකුළායි. කායසසගරාගයෙන් මාගම්කට පහර දීමෙන් සඟවෙසෙස් වේ. මෛථුන රාගයෙන් පහර දීමෙන් දුකුළා වේ.

7. **අනාපත්ති**-මිනිස් තිරිසන් කවරකු විසින් නමුදු පෙළනු ලබන කල්හි එයින් මිදෙනු සඳහා පහර දෙන්නහුට ඇවැත් නො වේ. අතරමඟ සොර සතුරන් තමාට හිංසා කිරීමට එන්නවුන් දූක **"එත්තෙ'ව තිට්ඨ මා ආගච්ඡ"** යි කියූ වදන් නො පිළිගෙන තවද එතොත් මුගුරින් සැතින් පහර දී යා හැකියි. එයින් ඔහු මළත් ඇවැත් නො වේ. ව්‍යාලමෘගයන් ගැන ද එසේ කළ හැකියි

9. **අඞ්ග**-කුපිතතා, න මොක්ඛාධිප්පායතා, උපසම්පන්නස්ස පහාරදානං.

---

75. තලසත්තික සික්ඛා.

300 තලසත්තිකං.

"තලමෙ'ව සත්තිසදිසත්තා සත්තිකන්ති තලසත්තිකං" කායිකාඞ්ගයක් හෝ කායපටිබද්ධයක් හෝ (යටත් පිරිසෙයින් උපුල් පතක් නමුදු) ඔසවා නම් එය තල නමැයි දතයුතු. තලය ම සත්තික වේ තැළීමට සුදුසු වූවක් යන අරුතින් තල නම් වේ යයි ද යෙත්.

"තල යන්නෙන් අත්තල අභිප්‍රෙතයි. එයින් කය කියැවේ. සත්ති යන්නෙන් කායපටිබද්ධ ආයුධ විශෙෂයෙක් (-අඩයටි) කියැ වේ. උපලකුණු වියින් සියලු කායපටිබද්ධ දෑය සත්ති නම් වේ. **'තලඤ්ච සත්තිං ච තලසත්ති'**යි සමාස වී" යනු **කුදුසික පිකා**යි.

කුපිත ව පොථනසම්මතා විචාරණය නො කොට මෘදු වූ උපුල් පතක් නමුදු පහරදෙන ආකාර දක්වා එසවීමෙන් (-උරුක්කු කිරීමෙන්) පචිති වේ. පහර දෙන රිසියෙන් ගැසූ කල යට සිකය අනුව පචිති වේ. උරුක්කු කිරීමෙන් මේ සිකය අනුව පචිති වේ. උරුක්කු කිරීමේ දී වැරද පහර වැදුණ ද වන්නේ දුකුළාය. පහර වැදීමෙන් දුකුළා ද එසවීමෙන් පචිති ද වේ යනු තවත් මතයෙකි. එහෙත් පහර දෙන රිසි නැති ව පහර දීමෙන් පළමු සිකය අනුව පචිති හෝ දුකුළා හෝ නොවිය යුතු බවත්, බියපත් කරම්යි සිතා එසවූ දෑය එසේ සිය සවභාවයෙන් සිට බැවීම සිදු නො කළ නිසා මේ සිකය අනුවත් පචිති නො වන බවත්, අසුද්ධ සිතින් පියෝ කළ නිසා (මේ සිකය අනුව) දුකුළා වන බවත් වැඩි දෙනාගේ මතයයි. මොක්ඛාධිප්පාය (-බේරෙන අදහස) ඇත්තහුට ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-කුපිතතා, න මොක්ඛාධිප්පායතා, උපසම්පන්නස්ස තල-සත්ති උග්ගිරණං.

---

76. අමූලක සික්ඛා.

දිට්ඨාදි මුල් රහිත බැවින් අමූලක බව වේ. තමා චොදනා කිරීම ද, අනුන් ලවා චොදනා කරවීම ද **අනුද්ධංසන** නම් වේ. චුදිතකයා එබව එකෙණෙහි දත හොත් චොදකයාට පචිති වේ. නො දැන ගත ද, පසුව දැනගත ද දුකුළායි. ආචාරවිපත්ති (ආජීව විපත්තිය ද මෙයට ඇතුළත්.) දිට්ඨිවිපත්තීන්ගෙන් චොදනා කරන්නහුට ද දුකුළායි. අනුපසපන්නා පිළිබඳ ව තිකදුක්කටයි. සඞ්ඝාදිසෙසෙහි ද නොසඞ්ඝාදිසෙසෙහිද සඞ්ඝාදිසෙසෙකැයි යන හැඟීම ඇති ව චොදනා කරන්නහුට ඇවැත් නො වේ. විස්තර දුට්ඨදෙස සිකපද යෙහි ප්‍රකාශිතයි.

9. **අඞ්ග**-උපසම්පන්නතා, සඞ්ඝාදිසෙසස්ස අමූලකතා, අනුද්ධං-සනං, තංඛණං විජානනං.

---

77. සඤ්චිච්ච සික්ඛා

සපිරුණු විසිවස් ඇති බව ආදිය දැන දැන, මොහොතක් වත් අඵාසු ඇති කරම්හ'යි අනුසාසනාදි අදහසින් තොර ව "තා උනු-විස්සේ උපසපන් වූහයි සිතම්, විකලැ වැළඳූහයි සිතුම්" යනාදීන්

උපසපන් මහණකුහට කුකුස් (-සැක) උපදවන්නහුට වදනක් පාසා පචිති ඇවැත් වේ. අඞ්ග සම්පූර්ණ නො වන හෙයින් මුසාවාද පචිති නො වේ.

නිකපාචිත්තියි. අනුපසපන්නා පිළිබඳ වැ තිකදුක්කටයි. කුකුස් උපයනු රිසි නැතිව හිතෛසිතාවෙන් කියන්නහුට ඇවැත් නොවේ.

9. **අඞ්ග** උපසම්පන්නතා, අඵාසුකාමිතා, කුක්කුච්චුප්පාදනං.

---

78. උපස්සුති සික්ඛා.

301 භණ්ඩනජාතානං.

"භණ්ඩනං ජාතං යෙසං තෙ - භණ්ඩනජාතා, තෙසං" කලහයේ මුල් අවස්ථාව භණ්ඩන නමි. එනම්:- 'අසුවලා විසින් මෙසේ කැරිණ, මෙසේ කිවොත් අපි මෙසේ කියමු" යනාදීන් සව පාක්ෂිකයන් හා කැරෙන රහස් මන්ත්‍රණයයි. ආපත්තිගාමික කාය-වාක් ව්‍යතික්‍රමණය හත්පරාමාස චීවරනීහරණාදි වශයෙන් මස්තක ප්‍රාප්ත වූයේ කලහ නම් වේ. ආපත්තිගාමික නො වන ඔවුනොවුන් ගේ විරුද්ධකථා වාද නමි. විවාදය කලහයෙන් පෙර වන්නෙකි. භණ්ඩන කලහ දෙකින් වැඩී ගිය විවාදාධිකරණයට පත් වූවෝ මෙහි දී ගැනෙති.

302. උපස්සුති.

සූයති'ති-සුති'" ශබ්දයයි. **"සුතියා සමිපං උපස්සුති"** ශබ්ද සමීපයයි. ඇසිය හැකි තැනෙක සිටීම ශබ්ද සමීපයේ සිටීම නම් වේ **"උපෙච්ච සූයති එත්ථා'ති උපස්සුති'** ශබ්දය ඇසිය හැකි ස්ථානයයි. ඔවුන්ගේ වදන් ඇසෙන තැනෙක හෙවත් දෙලොස් රියන් මානයේ සිටීමයි.

"මොවුන්ගේ කථාබස් අසා චොදනාදිය කරන්නෙමි"යි සිත අසන්නට යන පියක් පාසා දුකුළා ද, වදන් ඇසීමෙන් පචිති ද වේ. ඉදිරියෙන් යන්නවුන් රහස් බැණ බැණ යද්දී, ඔවුනට ආසන්න වීමට වහා යාමේ දී ද, පසුව එන්නවුන්ගේ වදන් ඇසීමට පසු වීමේ දී ද දුකුළා වේ. ඇසීමෙන් පචිතියි. තමන් සිටුනා තැනට නො දැන පැමිණ භික්ෂූහු රහස් කියත් නම්, තමා සිටුනා බව හැඟවිය යුතු. එසේ නො කොට ඇසීමෙන් පචිති වේ. අනුපසපන්නා පිළිබඳ ව තිකදුක්කටයි,

7. **අනාපත්ති**-'මොවුන්ගේ වදන් අසා මා ගත් ග්‍රහණයෙන් මිදෙන්නෙමි, කලහ නොකරන්නෙමි, මගේ නිවරද බව හෝ දක්වන්නෙමි'යි අසන්නහුට ඇවැත් නැති.

9. **අඞ්ග**-උපසම්පන්නතා, චොදනාධිප්පායො, සවනං.

---

79. කම්මපටිබාහන සික්ඛා.

303. **ධම්මිකානං කම්මානං.**

"ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන කතත්තා ධම්මො එතෙසු කම්මෙසු අත්ථී'ති-ධම්මිකානි, තෙසං" **ධම්ම** නම් භූත වස්තුව යි. ආපත්තියත් වස්තුවත් දක්වා චොදනා කිරීම හා දෙසය සිහිගැන්වීම හා **විනය** නමි. **සත්ථුසාසන** නම් ඤත්ති අනුස්සාවනා (-කර්මවාක්‍ය) සම්පත්ය. මේ අඞ්ගයෙන් යුක්ත අපලොකනාදි චතුර්විධ **කර්ම** මෙහි ගැනේ.

චතුර්විධ කර්ම.

1. **අපලොකනකම්ම**-සීමට්ඨක සමගි සඞ්ඝයාගේ අනුමති යෙන්, අවණ්ණ භණනාදි වස්තු ප්‍රකාශ කොට 'රුච්චති **සඞ්ඝස්ස**'යි තෙවරක් ඇස්වීමෙන් කරන කර්මයෙකි. **ඔසාරණ, නිස්සාරණ, භණ්ඩුකම්ම, බ්‍රහ්මදණ්ඩ, කම්මලක්ඛණ** යන පඤ්චස්ථානයෙක්හි මෙය පවතී.

තෙරුවන් අගුණ කියන, මිසදිටු අදහස් පවසන හෙවත් බුදු වදන් විපරීත කොට කියන කණ්ටක වැනි හෙරණුනට කැරෙන නාසනාව (සහරමින් නෙරපීම) **නිස්සාරණයයි**. ලජ්ජිධර්මයෙහි පිහිටි ඔවුන් නැවත සම්භොගාදියට ගැනීම (-ඔවුන් හා සහසෙය්‍යාදිය පිළිගැන්ම)**ඔසාරණයයි**. සීමාගතයන් කැඳවා පැවිදි වන රිසි ඇත්තහු එහි පමුණුවා කැරෙන කෙසච්ඡේදන පුච්ඡාව භණ්ඩු-**කර්මයයි**. මහණුන් දුරුත්ත වදනින් ඝට්ටන ඡන්න වැනි මහණුනට ආපත්ති නිශ්චය කිරීම ආදිය (යටත්පිරිසෙයින් කථාබස් පමණ කුදු) නොකරන සේ කැරෙන සම්මුතිය බ්‍රහ්ම**දණ්ඩ** නමි.

අවජිතන-නට්ඨජිණ්ණචීවර ඇත්තවුනට **ද** ගිලාන බහුස්සු-තාදීනට ද සිවුරු බෙහෙත් සෙනසුන් දෙන්නවුන් විසින් ද, ආවාස කරණාදිය සඳහා ඉවත් කළයුතු ඡායූපග ඵලූපග රුක් ඉවත් කරන්නවුන් විසින් ද, චීවර පිණ්ඩපාත සඳහා දුත් දෙසින් ආවාස ජග්ගනාදිය කරන්නවුන් විසින් ද මෙවැනි අන් දැහැමි ක්‍රියාවන් කරන්නවුන් විසින් ද, තෙවරක් අස්වා කටයුතු අපලොකන කර්මය **කම්මලක්ඛණ** නමි.

(කර්මය පමණෙක් වෙයි. ඉක්බිති ව කැරෙන ඔසාරණාදිය මෙහි දී නො කැරෙයි. එහෙයින් **කම්මලක්ඛණ** නම් වේ. ඔසාරණ නිස්සාරණාදිය සේ අන් නම් නො ලබන හෙයින් හෝ කම්මලක්ඛණ නම් වේ. **ලක්ඛියති'ති-ලක්ඛණං, කම්මමෙව ලක්ඛණං න නිස්සාරණාදිනීති කම්මලක්ඛණං''** යනු විනීවජ්ජය ටීකායි.)

2. **ඤත්තිකම්ම**-ඔසාරණය, නිස්සාරණය, උපොසථය, පවාරණය, සම්මුතිය, දානය, පටිග්ගහණය, පච්චුක්කඩ්ඪනය, කම්මලක්ඛණය යන **නව තැනෙක** වේ.

අනුසස්නෙන් පසු උපසම්පද් අපෙක්ෂකයා කැඳවීම **ඔසාරණයයි**. ව්‍යඤ්ජනච්ඡායාවෙන් නැති අර්ථ දෙන ධර්මකථක මහණහු උබ්බාහික විනිශ්චයයෙන් බැහැර කරලීම **නිස්සාරණයයි**. (සිල්වත් ආදි දසඞ්ග යුත් දෙතුන් මහණ කෙනකුන් රැස් කොට විනිශ්චයයක් කිරීම **උබ්බාහිකාවිනිශ්චයයි**.) **උපොසථ පවාරණ** ප්‍රකටයි. තමින් හෝ අනුන් හෝ සම්මත කරන්නට "සුණාතු මෙ" යනාදීන් තැබූ ඤත්තිය **සම්මුති** නම්. නිස්සට්ඨ පාත්‍ර චීවරාදිය දීම **දාන** නම්. සහමැද ඇවැත් පිළිගැන්ම **පටිග්ගහණයයි**: පවාරණය කල් තැබුම **පච්චුක්කඩ්ඪනයයි**. තිණවත්ථාරක සමථයේ දී පොදුවේ තබන ඤත්තිය ද, කලහ කොට වෙන් වූ දෙපස වූවත් වෙන් වෙන් ව තබන ඤත්ති දෙක ද යන තුන **කම්මලක්ඛණයි**.

3. **ඤත්තිදුතියකම්ම**-ඔසාරණය, නිස්සාරණය, සම්මුතිය, දානය, උද්ධාරය, දෙසනාය, කම්මලක්ඛණය, යන **සත් තැනෙක** පවතී.

සිවුපසය වැළකීමට පියො කරන, මහණුනට ආක්‍රොශ පරිභව කරන, මහණුන් බිඳුවන, තෙරුවන් අගුණ බණන උපාසකයකු පිළිබඳ ව (මේ එක් එක් **අඞ්ගයක්** ඇති කල ද) දෙයධර්ම නො පිළිගැන්ම සඞ්ඛ්‍යාත පත්තනිකුජ්ජනය **නිස්සාරණයයි**. නැවත ඔහු පිළිගැන්ම **ඔසාරණයයි**. සීමා-සඤ්ඤත-භත්තුද්දෙසක-සාටිය (-වැසිසළු) ගාහාපක සම්මුති ආදිය **සම්මුති** නම්. කඨිනචීවර මතකචීවර දීම **දානයයි**. කඨිනුද්ධාරය **උද්ධාර** නම්. කුටිවත් විහාරවත් දෙසීම **දෙසනයයි**. මොහාරොපනාදියෙහි කී කම්මවාචාදිය **කම්මලක්ඛණ**යි. මෙයින් තෙරසසම්මුති ආදි ලුහුකම් අපලොකනයෙන් ද කළ හැකියි.

4. **ඤත්තිචතුත්ථකම්ම**-ඔසාරණය, නිස්සාරණය, සම්මුතිය, දානය, නිග්ගහය, සමනුභාසනය, කම්මලක්ඛණය යන **සත් තැන්හි** පවතී.

තජ්ජනීය, නියස්ස, පබ්බාජනීය, පටිසාරණීය, තිවිධ උක්ඛෙප-නීය, යන සත් කම් කොට පහ කිරීම **නිස්සාරණයයි**. ඒ කම් පටිප්පස්සම්භනය කිරීම **ඔසාරණයයි**. භික්ඛුනොවාදක සම්මුතිය **සම්මුති** නම්. පිරිවෙස් මානත් දීම **දනයයි**. මූලායපටිකස්සනය **නිග්ගහ** නම්. උක්ඛිත්තානුවත්තිකා (-උක්ඛෙපනී කම් **ලද** මහණුන් අනුව ගිය මෙහෙණ) මහණ මෙහෙණන්ගේ **යාවතතියක** සඟ වෙසෙස් අට හා අරිට්ඨ චණ්ඩකාලී යන දෙසිකය හා ඇතුළත් එකොළොස් සමනුභාසනා ද **උපසම්පදා** අබ්භානාදිය ද **කම්ම ලක්ඛණයයි**.

පූර්වෝක්ත දැහැමි **සඟකම්වලට** ඡන්දය **දී** පසුව තිදුබස් බණත්තවුනට වදනක් පාසා පචිති ඇවැත් වේ. **දැහැමි කම්හි** වෙමතික නම් හෝ නො දැහැමි **කම්හි** **දැහැමිය** යනාදි සත් ඇති නම් හෝ දුකුළාසි.

7. **අනාපත්ති**-දැහැමි කම්හි නො දැහැමිය යන සත් ඇති විට ද' අධර්මවශයෙන් හෝ වර්ග සඞ්ඝයා විසින් හෝ කම්මාරහ නොවූවකුට හෝ කම් කෙරෙතියි ගරහන කල්හි ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-ධම්මකම්මතා, ධම්මකම්මසඤ්ඤිතා, ඡන්දං දත්වා ඛියනං.

80. ඡන්දං අදත්වා ගමන සික්ඛා.

304. විනිච්ඡයකථාය.

චොදක චුදිතකයන් කරුණු පැවසීමෙන් ආරොචනය කරන ලද වස්තුව ආපත්තිභාවයෙන් අවිනිශ්චිත කල හෙවත් අනුවිජ්ජ-කයා විනිශ්චය කරමින් සිටින කල ද (මෙසින් ඤත්ති නො තබා කැරෙන කම් ගැනිණ.) ඤත්ති තබා කම්වැකි නො නිමි කල ද **'විනිච්ඡය කථා වත්තමානා'** නම් වේ. මේ අතරතුරේ කර්මය කොප්‍ය කරන අදහසින් පිරිසෙන් අත්පස ඉක්මවා යන්නහුට පචිති වේ.

7 **අනාපත්ති**-දැහැමි කම්හි නො දැහැමිය යන සත් ඇත්තහුට ද, සඞ්ඝයා අතර කලහ සිදුවෙති යි හෝ අධර්ම-වර්ග කර්ම කෙරෙති යි හෝ යන්නහුට ද, ගිලන් ව හෝ ගිලනකු ගේ කිසක් පිණිස හෝ උච්චාරාදියෙන් පීඩිත ව හෝ කම් කුප්පන රිසි නැතිව හෝ ආපසු එන රිසියෙන් හෝ යන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-විනිච්ඡය කථාය වත්තමානතා, ධම්මකම්මතා, ධම්ම-කම්මසඤ්ඤිතා, සමානසීමායං ඨිතතා, සමානසංවාසකතා, කොපෙතුකම්‍යතාය හත්ථපාසවිජහනං.

81. දබ්බ සික්ඛා.

එක් සීමාවෙක්හි සිටි සමානසංවාසක වූ සඞ්ඝයා සම්ගානසඞ්ඝ-යායි. සම්ගසඞ්ඝයා හා එක්ව, සෙනාසනපඤ්ඤාපකාදි සම්මුති ලද භික්ෂුවක්හට සඟසතු විකපුත් පොහෝනා චීවරයක් අපලොකන යෙන් දී, පසුව මිත්‍ර-දෘෂ්ට මාත්‍රමිත්‍ර-දෘෂ්මිත්‍රතා වශයෙන් විශ්වසන පරිදි දේයයි දෙස් කියන්නහුට වදනක් පාසා පචිති ඇවැත් වේ.

චීවරයක් හැර අන් බෙදිය හැකි පිරිකරක් දුන් විට ද, සඞ්ඝයා විසින් සම්මත නො වූවත් භත්තුද්දෙසාදිය කරන මිහණකුහට කවර පිරිකරක් නමුදු දුන් විට ද, සම්මුතිය ලැබ වේවයි නො ලැබ වේවයි සෙනසුන් පැනවීම් ආදිය කරන අනුපසපනකුහට සිවුරක් හෝ අන් පිරිකරක් හෝ දුන්විට ද දෙස් පහළ කිරීමෙන් දුකුළා වේ. පියෙවියෙන් ම අගතියෙන් ක්‍රියා කරන්නකු ගැන 'මොහුට දීමෙන් කවර වැඩෙක් වේ ද'යි දෙස් කීමෙන් ඇවැත් නො වේ.

ගරු භාණ්ඩ අපලොකනයෙනුදු අනුනට දිය හැකි නො වේ. මෙහි කීයේ සෙසු පිරිකර ගැනයි.

ගරුභාණ්ඩ.

1. ආරාම (-පුෂ්පාරාම ඵලාරාම), ආරාමවත්‍ථු (-අරම් සඳහා පිරිසිඳ තැබූ හෝ පෙර අරම් තුබූ ඉඩම්.)
2. විහාර (-පාසාදාදිය.) විහාරවත්‍ථු (-පහ ඈ පිහිටි බිම්.)
3. මසාරකාදි සිවු මඤ්ච, එබඳු ම පීඨ, උණ්ණාභිසි ආදී පස්භිසි, බිම්බෝහන.
4. ලොහකුම්භි, ලොහභාණක, ලොහවාරක, ලොහකටාහ, වාසි, ඵරසු, කුඨාරි, කුද්දාල, නිඛාදන.
5. වල්ලි, වෙළු, මුඤ්ජ, බබ්බජ, තිණ, පණ්ණ, දාරුභාණ්ඩ, මත්තිකා භාණ්ඩ යන මොහු ගුරුභාණ්ඩ නම් වෙති.

මේ භාණ්ඩ ප්‍රධානකමින් වත් අනුනට දිය නොහේ. වස් පිළි-වෙළින් නමුදු බෙදා ගත නොහැකියි. එහෙත් මඤ්චාදි ගුරු භාණ්ඩ-යෙන් අන්‍ය මඤ්චාදියත් ආරාම විහාරාදි ස්ථාවර ආස්තුත්, ආරාමාදි ස්ථාවර වස්තුවෙන් අන්‍ය ස්ථාවර වස්තුත් පරිවර්තනය කට හැකියි. මේවා බෙදා ගත ද සඞ්ඝිකමැයි. සොර සිතින් ගත පරිජි ද වේ ගුරු භාණ්ඩ ගැන **මාතිකාට්ඨකථා ගණ්ඨිපදයේ** ප්‍රකාශිත අදහසෙක් **විනය විනිච්ඡය** ටීකාවෙහි එයි. එය මෙසේය:-

"දායකෙහි සාමයෙන ජුසිත්වා යථාසුඛං පරිභුඤ්ජථා'ති දින්නසෙනාසන මඤ්චපීඨාදිඤ්ච දායකෙහි වුත්තනියාමෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස දොසො නත්ථීති මාතිකට්ඨකථාය සීහළගණ්ඨිපදෙ වුත්තත්තා තථා පරිභුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති. 'ඉමං මඤ්චපීඨාදිං සඞ්ඝස්ස දම්මී'ති වුත්තෙ ගරුභණ්ඩං හොති, න භාජෙතබ්බං, සඞ්ඝස්ස පරාමට්ඨත්තා. 'ඉමං මඤ්චපීඨාදිං භද්දන්තානං වස්සග්ගෙන ගණ්හිතුං දම්මී'ති වුත්තෙ සතිපි ගරුභණ්ඩභාවෙ කප්පියවත්ථුං භාජෙත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති, අකප්පියභණ්ඩමෙව භාජෙත්වා ගහෙතුං න ලබ්භති. 'ඉමං මඤ්චපීඨං වස්සග්ගෙන ගහෙතුං සඞ්ඝස්ස දම්මී'ති වුත්තෙ වස්සග්ගෙන භාජෙත්වා ගහෙතබ්බං, වස්සග්ගෙන භාජනං පඨමං වත්වා පච්ඡා සඞ්ඝස්ස පරාමට්ඨත්තා. 'සඞ්ඝස්ස ඉමං මඤ්චපීඨං වස්සග්ගෙන ගණ්හිතුං දම්මී'ති වුත්තෙ පන ගරුභණ්ඩං හොති, පඨමං සඞ්ඝස්ස පරාමට්ඨත්තාති. අයම්පි විසෙසො මාතිකට්ඨකථා ගණ්ඨිපදෙයෙව වුත්තො" යනුයි.

9. අඞ්ග- උපසම්පන්නතා, ධම්මෙන ලද්ධසම්මුතිතා, සඞ්ඝෙන සද්ධිං විකප්පනුපගචීවරදානං, පච්ඡා ඛීයිතුකාමතාය ඛීයනං.

---

82. පරිණාමන සික්ඛා.

පුද්ගලකුට පිරිනැමීම නිමිති කොට මෙහි සුද්ධ පචිති උක්තයි. සෙස්ස නිස්සග්ගියෙහි කී සේ ය.

"ඤාතකම්පි පරස්ස දාතුකාමං අඤ්ඤස්ස දාපෙති ආපත්තියෙව සබ්බත්ථ ආපුච්ඡිත්වා දාතුකාමං යථාසුඛං විචාරෙතුං ලභති" යනු **වජිරබුද්ධි.**

සහධම්මිකවග්ගො අට්ඨමො.

—:o:—

83. රාජන්තෙපුර සික්ඛා.

මුද්ධාවසිත්ත සදින් කැත් කුලෙහි උපන් ක්ෂත්‍රියාභිෂෙක යෙන් අභිෂෙක ලත් රජෙක් කියැවේ. 'අනික්ඛන්තො රාජා යස්මා' යනු විග්‍රහ බැවින් **අනික්ඛන්තරාජක** සදින් බැහැර නොවූ රජු ඇති සයනීඝරය හෙවත් නිදන ගැබ කියැවේ.

305. අනීහත රතනකෙ.

(අනීහතං රතනං යස්මිං.) මේ රත්නය නම් රාජමහිෂියයි. බැහැර නො ගිය මෙහෙසිය ඇති යහන්ගබ කියැවේ. ඉඳබිලය නම්

යහන් ගබේ එළිපතයි. රජුත් මෙහෙසියත් යහන් ගබේ සිටිද්දී, තමත් පැමිණි බව නො දන්වා නො හඟවා එම එළිපත ඉක්ම ඇතුළට යාමෙන් පචිති වේ.

7. **අනාපත්ති**-දන්වා යන්නහුට ද, ක්ෂත්‍රියකු හෝ ක්ෂත්‍රියාභිෂේකයෙන් අභිෂික්තයකු හෝ නො වූ විටද, දෙදෙන ම හෝ එක් කෙනකුන් හෝ හෙයින් බැහැර ගිය විට ද, සයනීය ඝර නොවන අපරික්ඛිත්ත රුක්මුල් ආදිය වෙත ද යාමෙන් ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-අභිසිත්තඛත්තියතා, උභින්නම්පි සයනීඝරතො අනික්ඛන්තතා, අප්පටිසංවිදිතස්ස ඉන්දඛීලාතික්කමො.

---

84. රතන සික්ඛා.

306. රතනං වා රතනසම්මතං වා.

මුත්තා, මණි, වෙළුරිය, සඞ්ඛ, සිලා, පවාළ, ජාතරූප, රජත, ලොහිතඞ්ක, මසාරගල්ල යනු **දශරත්නයි. රතනසම්මත නම්** මිනිසුන්ගේ උපභොග පරිභොග වස්ත්‍රාලඞ්කාරාදි වස්තූයි. "උපභොග නම් ශරීරස්පර්ශ ලදින් අනුභවනීය දෙය යැ. පරිභොග නම් ශරීරස්පර්ශ නො ලදින් අනුභවනීය දූයි" යනු **කඞ්ඛාවිතරණී**.

307. අජ්ඣාරාමෙ වා අජ්ඣාවසථෙ වා.

අජ්ඣාරාමය නම් ආරාම ඇතුළයි. **ආවසථ** සඳින් අරම තුළ හෝ අන් බැහැර තැනෙක හෝ වත තමන් වසන තැනෙක් ගැනේ යයි ද, අරම්හි පිහිටි ගෙය අජ්ඣාරාම සඳින් ගැනෙන නිසා අරමින් බැහැර ගම්හි පිහිටි ගෙයක් ගැනේයයි ද මත දෙකෙකි. වැට කඩුලු ඇතොත් එයින් ද නැතහොත් ගෙහි සිට දැමූ කුල්ලක් හෙන තැනින් ද ඇතුළත **අජ්ඣාවසථ**යි.

රන් රිදී තමන් පිණිස ගැනීම ගැන්වීමෙන් නිසග්ගි පචිති වේ. සඞ්ඝ ගණ පුග්ගල චෛත්‍ය නවකම්ම සඳහා නම් දුකුළා වේ. මේ දෙක හැර සෙසු මුක්තාදි රත්න අට තමන් හෝ සඞ්ඝගණාදීන් හෝ පිණිස ගැනීම ගැන්වීමෙන් ද දුකුළා වේ. ගිහියන් සතු යටත්පිරිසෙයින් මාපියන් සතුවූ ද කප්පු ආදි කැප දූයක් හෝ රිදී ආදි අකැප දූයක් හෝ භාණ්ඩාගාරික ශිෂ්‍යයෙන් තබන්නහුට පචිති වේ. මාපියන් සතු කැප බඩුවක් තමා සතු කොට තැබිය හැකියි. වෙහෙර කම් කරනුවන් හෝ රාජවල්ලභයන් හෝ රැක දෙන්නැයි බඩුවක් දුනහොත් භාර නො ගත යුතු. ගුප්තස්ථානයක් පෙන්විය

හැකියි. ආරාම ආවාසයන්හි මිහණුන් ගැන සැක සිතිය හැකි තැනෙක තුබූ බඩුවක් ගෙන හෝ ගන්වා හෝ තැබිය හැකියි. සොයා ආ කල දෙනු සඳහායි.

7. **අනාපත්ති**-අධ්‍යාරාමාදියෙහි ගත්තහුට ද, අරමින් බැහැර දී රතනසම්මත වස්ත්‍රාදි කැපවතක් විශ්වාසයෙන් හෝ තාවකාකව හෝ පසුල්සඤ්ඤයෙන් හෝ ගත්තහුට ද ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**- අනනුඤ්ඤාතකාරණා උග්ගහණාදි, පරසන්තකතා, විස්සාසගාහ පංසුකූලසඤ්ඤානං අභාවො.

85. විකාලගාමප්පවෙසන සික්ඛා.

මධ්‍යාහ්නය ඉක්ම ගිය තැන සිට අරුණොද්ගමනය තෙක් අතර කාලය තුළ, විකාලයයි දැන හෝ නො දැන හෝ දෙළොස් රියන් උවසර සිටි මිහණනු අතින් **"ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡාමි"** යි නො විචාරා විහාරොපචාරය ඉක්ම පිරිකෙව් ඇති ගම එසින් ද, නැති ගම උවසර සිමින් ද (-දුතිය ලෙඩ්ඩුපාත ප්‍රමාණයෙන්) ඇතුළට යාමෙන් පචිති වේ. නො පිළිවිස වත් සඳ දුටුවකුගෙන් පිළිවිසීම ආවශ්‍යක නො වේ. බොහෝ දෙනෙක් විකලැ ගම් වදිත් නම් ඔවුනොවුන් පිළිවිස යා යුතු. උත්සාහ නො හැර එසිනුදු අන් ගම්කට යෙත් නම් නැවත පිළිවිසීම අනාවශ්‍යකයි.

7. **අනාපත්ති**-සර්පදෂ්ටාදි අත්‍යායික අවස්ථාවන්හි ද, පිළිවිසීමට භික්ෂුවක් නැතිවිට ද, ගම තුළ වූ ආරාමයකට හෝ මෙහෙණි අසපු, ආසනසාලා, තීර්ථිකාරාමයනට හෝ යන විට ද, ගම තුළ වූ මාර්ගයෙකින් යන විට ද, මෙසාදි ආපදාවන් ඇතිකල්හි ද නො පිළිවිස ගිය ද ඇවැත් නොවේ.

9. **අඞ්ග**-සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡනං, අනුඤ්ඤාතකාරණාභාවො, විකාලෙ ගාමප්පවෙසනං. මෙය චාරිත්තසික්ඛාපදය හා සමයි.

—(०)—

86. සූචිඝර සික්ඛා.

308. **භෙදනකං**.

"පඨමං ශින්දිත්වා පච්ඡා දෙසෙතබ්බත්තා තං භෙදනකං තස්ස පාචිත්තියස්ස අත්ථි'ති-භෙදනකං" ලැබූ ගුළාව බිඳ දමා ඇවැත් දෙසිය යුතු. තමා නිමකිරීම අනුන් ලවා නිම කරවීම යන දෙතැන්හි ම පචිතියි. අනෙකකු පිණිස කිරීමෙන් ද කරවීමෙන් ද, අනෙකකු කැරුණක් ලැබ පරිභොග කිරීමෙන් ද දුකුළා යි.

7. **අනාපත්ති** ගිනිදැඹු දුන්න, කාබාන්වීය, අඳුන් නළ, අඳුන් ලා, වාසිදැඹු, උදකපුඤ්ජනී (-නා සිරුර පිස්නා උපකරණයක් යන මේවායේ සෙදිය හැකියි.

9. **අඞ්ග**-සූචිඝරතා, අට්ඨිමයාදිතා, අත්තනො අත්ථාය කරණං වා, කාරාපෙත්වා වා පටිලාභො.

—//—

87. මඤ්ච සික්ඛා.

'**අට්ඨඞ්ගුලපාදකං**' යනු ක්‍රියා විශෙෂණයි. "**ඡෙදනකමෙව-ඡෙදනකං, තං අස්ස අත්ථීති-ඡෙදනකං**" පඨම සෙනාසන සික්ඛයෙහි කී මඤ්චපීඨ මෙහි කියැවේ. එබඳු අලුත් ඇඳ පුටු කරන කරවන මහණහු විසින් හැඳ විසලින් යට සුගත් අඟුල් අටෙකින් හෙවත් වඩුරියනෙකින් වැඩි නොවූ පා ඇති වන පරිදි කළ යුතු. වැඩි ව කැරුණහොත් වැඩි කොටස සිඳ දමා පචිති දෙසිය යුතු. තමන් නිම් කළ ද අනුන් ලවා නිමිකරවුව ද පචිතිමැයි.

අනෙකකු පිණිස කිරීමෙන් ද කරවීමෙන් ද, අනෙකකු කර-වන ලද්දක් ලැබ පරිභොග කිරීමෙන් ද දුකුළායි. පමණ ඉකුත් ඇඳ පුටු ලදහොත් වැඩි කොටස සිඳ හෝ පොළොව සාරා වළ ලා හෝ උඩුකුරු කොට තබා හෝ පරිභොග කළයුතුයි. මේ සික්ඛයෙහි ද මතු පැවසෙන ශික්ෂාපසෙහි ද තමා කරවා ලැබීමෙන් පචිති වේ. පරිභොගයෙහි ඔහුටත් සෙස්සනටත් දුකුළායි.

9. **අඞ්ග**-පමාණාතික්කන්තමඤ්චපීඨතා, අත්තනො අත්ථාය කර-ණං වා කාරාපෙත්වා වා පටිලාභො.

—/০/—

88. තූලොනද්ධ සික්ඛා.

309. **තූලොනද්ධං.**

"**තූලං ඔනද්ධං එත්ථාති-තූලොනද්ධං**" පුලුන් අතුරා කළ පුණ්ණකත මඤ්චපීඨමැයි. කඩරෙදි අතුරා පුලුන් බහා නැවත මතු-පිට කඩරෙද්දෙන් වසා කැරෙන බව අටුවාවේ එයි. ඉඹුල් ආදි රුක් පිළිබඳ තූලය, කිරිවැල් ආදි වැල් පිළිබඳ තූලය, තෘණජාතීන් පිළිබඳ තූලයයි පුලුන් තෙ වගෙකි.

තමා නිම කළ ද අනුන් ලවා නිම කරවුව ද පිළිලැබීමෙන් පචිතියි. උද්දාලනය නම් ඉවත් කිරීමයි. ඉවත් කොට පචිති දෙසිය යුතු. අනෙකකු පිණිස කිරීමෙන් ද කරවීමෙන් ද අනෙකකු කැරූ-ණක් ලැබ පරිභොග කිරීමෙන් ද දුකුළායි.

ආයොග, කායබන්ධන, අංසවට්ටක, පත්තත්ථවික, පරිස්සාවන, බිම්බොහනයන්හි යෙදුව වරද නැති බිම්බොහනය දිගින් දෙරියනි, මධ්‍යයෙන් පළල මිටි රියනි. ගිලනහුට කොට්ටා අතුරා පසතුරුණු එළා පරිභොග කරනු වටී.

9. **අඞ්ග**-තූලොනද්ධ මඤ්චපීඨතා, අත්තනො අත්ථාය කරණං වා කාරාපෙත්වා වා පටිලාභො.

---

89. නිසීදන සික්ඛා.

310. නිසීදනං.

"සන්ථත සදිසං සන්ථරිත්වා එකස්මිං අන්තෙ සුගතවිදත්ථි-පසමාණං ඕසු ඨානෙසු ඵාලෙත්වා කතාහි තීහි දසාහි යුත්තස්ස පරික්ඛාරස්සෙ'තං නාමං" යනුවෙන් මෙහි සවභාවය අටුවාවෙහි ප්‍රකාශිතයි. නිසීදන චීවරයත් නිසීදන සන්ථතයත් එකක් ම බව **සාරත්ථදීපනීමතයයි**. පුරාතන ඇතැම් ඇදුරන් අතරත් ඒ මතය පැවැති බව දක්වේ. **විමතිවිනොදනී** මතය එයට ප්‍රතිවිරුද්ධයි. මේ සිකයෙන් කියැවෙත්තේ නව චීවරයට අයත් අධිට්ඨානූපග නිසීදන චීවරය ම බව පෙනේ. එහි පමණ දිගින් සුගත් වියත් දෙකෙකි. ළය එකහමාරයි. දසාව වියතයි.

පමණ ඉක්මවා තමන් කළ ද අනෙකකු ලවා කරවුව ද පචිති මැයි. අනුන් උදෙසා කිරීමෙන් ද කරවීමෙන් ද, කරන ලද්දක් ලැබ පරිභොග කිරීමෙන් ද දුකුළා යි.

7. **අනාපත්ති**-පමණ ඉක්මවා කරන ලද්දක් ලැබ සිඳ පියා පරි-භොග කරන්නහුට ද, විතාන-භූම්මත්ථරණ සාණිපාකාර-භිසි-බිම්බොහන කරන්නහුට ද වරද නැත.

9. **අඞ්ග**-නිසීදනස්ස පමාණාතික්කන්තතා, අත්තනො අත්ථාය කරණ-කාරාපනවසෙන පටිලාභො.

---

90. කණ්ඩුපටිච්ඡාදි සික්ඛා.

311. කණ්ඩුපටිච්ඡාදිං.

තැබිත් යට දණින් උඩ හටගත් කැසිලි ගෙඩි අඟිස් හගන්දරා-දිය පිළිසොයන සේ හැදීමට අනුදත් නව චීවරයට අයත් සිවුරෙකි.

මෙහි දිග සුගත්වියත් සතරෙකි. උසත දෙකෙකි. වැඩි වුව සිඳ පචිති දෙසිය යුතු. ආපත්ති අනාපත්ති ආදිය පෙර සිකය වැනිසි. මතු දෙසිකය ද එසේය.

91 වැනි වස්සිකසාටික සික්ඛාපදයෙහි කියවෙන වැසි සළුව දිගින් සුගත්වියත් සයෙකි. උසනින් දෙකහමාරෙකි. **92 වැනි නන්දත්ථෙරසික්ඛාපදයෙහි** ද වෙසෙස් නැත. පඨම කඨිනාදි ශික්ෂාවන්හි විස්තර ඇත.

රතනවග්ගො නවමො.

——:o:——

පඨම පාටිදෙසනීය සික්ඛා.

312. අඤ්ඤාතරඝරං පවිට්ඨාය.

මේ අන්තරඝර සදින් වීථි-මාගී-මාගීසන්ධි-ගෘහාදිය කියැවේ. මෙබඳු තැනෙක සිටි මෙහෙණක විසින් සියතින් දුන් යාවකාලික ආහාරයක් වළඳනු පිණිස සියතින් ම පිළිගන්නා මහණහට දුකුළා ද, වැළඳීමේ දී පිඩක් පාසා පාටිදෙසනීය නම් ඇවැතෙක් ද වේ. අන්තරඝරයෙන් බැහැර තැනෙක සිටි මෙහෙණ විසින් දෙන ලද්ද ගත හැකිසි. මෙහෙණ සිටි තැන ම මෙහිලා ගණන් ගැනේ.

අඤ්ඤාතිකාය අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤී යනාදීන් තිකපාටිදෙසනීයසි. අන්තරඝරෙ අන්තරඝරසඤ්ඤී, ඛාදනීය භොජනීයෙ අඛාදනීය අභොජනීය සඤ්ඤී, භික්ඛුනියා අභික්ඛුනි සඤ්ඤී ආදීන් තිකච්ඡේද ත්‍රයයක් යෙදිය යුතුයයි **වජිරබුද්ධියෙහි** පැවසේ. පාටිදෙසනීය ඇවැත දෙසන අයුරු **"ගාරය්හං ආවුසො"** යනාදීන් කියැවේ.

7. **අනාපත්ති**-නෑ මෙහෙණක ලවා දෙවීම, බිම තබා දීම (ඇය ලවා හෝ පිළිගන්වා ගතයුතු.) අන්තරාරාම මෙහෙණඅසපු ආදි කැපතැන සිට දීම, ගමින් පිටත ගෙන ගොස් දීම, ප්‍රත්‍යය ඇති සඳ ගනුවයි යාමකාලිකාදිය දීම යන මෙහිලා ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා අන්තරඝරෙ ඨිතාය හත්ථතො සහත්ථා යාවකාලිකගහණං, අජ්ඣොහරණං.

ද්විතිය පාටිදෙසනීය සික්ඛා.

313. වොසාසමානරූපා.

මිත්‍රතා සම්භාවරියතා ආදි වශයෙන් ‘මෙහි සූප දෙව මෙහි බත් දෙව’ යනාදීන් ප්‍රකාශ කරන විධාන කරන මෙහෙණයි. ආරාධනා ලැබ කුලගෙවල පස් බොජුන් වළඳන මහණුන් වෙත සිට එසේ විධාන කරන මෙහෙණිය **‘අපසක්ක තාව භගිනි’** යනාදි කියා අපසාදනය කළ යුත්තීය. ඉවත්කළ යුත්තීය. එක් මහණකු විසින් වත් එසේ නො කියනලද නම් භොජනීය පිළිගැන්මෙන් දුකුළා ද වැළඳීමෙන් පිඩක් පාසා පාටිදෙසනීය ද වේ.

7. **අනාපත්ති**-තමාගේ අහර අනෙකකු ලවා දෙවීම (තමා දුන හොත් මේ සිකයෙන් නොව යට සිකයෙන් ඇවැති.) උපාස කාදි අනෙකකු සතු අහරක් තමා දීම (දෙවීමෙන් මේ සිකයෙන් ඇවැත් වියහැකියි) නො බෙදූ යමක් බෙදවීම නො ලත් මහණකුහට දෙවීම, හැම්දෙනාහට ම සම සම ව දෙවීම, සික්ඛමානා සාමණෙරීන් විසින් විධාන කිරීම, පස් බොජුන් තබා සෙස්සක් දෙවීම යන මෙහිලා ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-පරිපුණ්ණූපසම්පන්නාය අනනුඤ්ඤාතාකාරෙන වොසාසනා, අනිවාරෙත්වා භොජනපෙක්ඛාහාරො.

තතිය පාටිදෙසනීය සික්ඛා.

314. සෙඛසම්මතානි.

යම් කුලයෙක ශ්‍රද්ධාව වැඩේ ද, ධනය පිරිහේ ද, එබඳු කුලයට සඞ්ඝයා විසින් ඤත්තිදුතිය කම්වැකි කියා සෙඛසම්මුති නම් සම්මුතියෙක් දෙනු ලැබේ.

315. පුබ්බෙ අනිමන්තිතො.

ආරාධනා නැති ව එබඳු ගෙවලට පිඬු පිණිස යාම වරදය. ගෘහොපචාරයට භික්ෂුව එන්නට පෙර ම ආරාධනය ලැබිය යුතුය. උපචාරයට ඇතුළු වූ පසු ආරාධිත ව අහරක් ගත ද ඇවැත් වේ. අනිමන්ත්‍රිත වුවත් පිඬු පිණිස යා නො හෙන ගිලනාට එගෙට යා හැකියි. අහර පිණිස යාමකාලිකාදිය ගැනීමෙන් ද වැළඳීමෙන් ද දුකුළායි.

7. **අනාපත්ති**-ආරාධනා ඇති බව, ගිලන් බව, අනෙකකුගේ භික්ෂාවක් ඒ ගෙදර දී දීම, බැහැර විහාරාදියට ගෙන ගොස් දීම, භික්ෂුව එන්නට පෙර ම දොර අසල තබා ගෙන සිටියක්

දීම, නිච්චභත්ත සලාකභත්තාදිය, යාමිකාලිකාදිය ප්‍රත්‍යය ඇති සඳ ගත්තැයි දීම මෙහි ලා ඇවැත් නො වේ.

9. **අඞ්ග**-සෙඛසම්මතතා, ඝරූපචාරෙ අනිමන්තිතතා, අගිලානතා, ඨපෙත්වා නිච්චභත්තාදීනි අඤ්ඤං ආමිසං ගහෙත්වා භුඤ්ජනං.

චතුත්ථ පාටිදෙසනීය සික්ඛා.

316. **අප්පටිසංවිදිතං.**

පළමුවෙන් ආරොචනය නො කරන ලද්ද **අප්පටිසංවිදිතයයි**. දුනු පන්සියෙන් දුර පිහිටි සොර සතුරන් නිසා සප්‍රතිභය අරනෙක්හි වසන මහණුනට දන් දෙන රිසි ඇති දායකයන් විසින් එම ආරාම-ආරාමොපචාරයට අවුත් 'අසුවල් කුලයෙන් අසුවල් සඳ භොජනයෙක් ගෙනෙන්නේය'යි දැනුම් දියයුතු. සොර සතුරු උපද්‍රව ඇතොත් ඒබව භික්ෂූන් විසින් ඔවුනට කිව යුතුය. මෙසේ පනවන ලද්දේත් උපද්‍රව නිවාරණයටයි. දැනුම් දී ගෙනෙන ලද්ද **පටිසංවිදිතයයි**. එය වැළඳිය හැකියි. ආරාම-ආරාමොපචාරයෙන් පිටත තැනෙක දී හමු වූ මහණකුට ආරොචනය කළ ද පටිසංවිදිත නො වේ. අප්පටිසංවිදිතය අරමින් බැහැර යවා පටිසංවිදිත කොට නැවත ගත හැකියි. අනරම්භට ගොස් ද ගත හැකියි. ගිලනාට වරද නැත.

7. **අනාපත්ති**-පටිසංවිදිත කොට ගෙනෙන ලද්දෙන් ඉතිරිවූ හෝ ගිලානාතිරිත්ත වූ හෝ අහර ද, අරනෙහි හටගත් මූලඵලාදිය ද වළඳනු වට්.

9. **අඞ්ග**-යථාවුත්ත ආරඤ්ඤකසෙනාසනතා, යාවකාලිකතා, අනජ්ඣාතකතා, අගිලානතා, අගිලානාවසෙසකතා, අප්පටිසංවිදිතතා, අජ්ඣාරාමෙ පටිග්ගහණං, අජ්ඣොහරණං.

පාටිදෙසනීයා නිට්ඨිතා.

——:o:——

සෙඛියා.

හික්මිය යුතු හෙයින් සෙඛියයි. වත්තක්ඛන්ධකයෙහි ආ වත් ද මෙයට ගැනේ. ඉක්මවීම සිදු වුවත් අනදර සිත් ඇත්තහුට ම ඇවැත් වේයයි හඟවනු වස් කාරකයෙක් නො දැක්විණ.

317. **පරිමණ්ඩලං නිවාසෙස්සාමි.**

කවර පාශ්වයෙකින් හෝ කොන් නො එල්බෙන සේ රවුම්ට සිටින පරිදි හැඳීම පරිමණ්ඩල නිවාසනයයි. පමණට වඩා පහත් කොට හෝ උස් කොට හෝ හැඳීම ද ඛන්ධකාගත සෙසු නිවාසන දෙස ද මෙයට ම සඞ්ග්‍රහ වන බැවින් ඒ දෙස් ද නො වන සේ හැන්ද යුතු.

අනාපත්ති-පරිමණ්ඩල ව හඳිද්දී වැරද අපරිමණ්ඩල ව හැන්ද හුට ද, අනභිවිහිත වූවහුට ද, ආදරයෙන් උගනත් පරිමණ්ඩල කොට හඳින්නට නො දන්නහුට ද ඇවැත් නො වේ. **දණ්ඩමඬලින් යට ජඞ්ඝාසට්ඨියේ** සිට අටඟුලක් පමණ බහා අඳනය හැන්ද යුතු. **සූකරජඞ්ඝ**-මහාපිණ්ඩිකමාංසයනට ද, දගේ හෝ පයේ හෝ වණ ඇති ගිලනාට ද ඔසවා හෝ පහත් කොට හෝ හැන්ද හැකියි.

ලොකවජ්ජයි. අකුසලචිත්තයි. වස්තුවත් පනතත් දන්නා සිතින් සචිත්තකය යනු **සාරත්ථදීපනී** මතයයි. ප්‍රාණඝාතාදිය සේ නිවාසනදෙස ලොකගරහිත නො වන නිසා පණ්ණත්තිවජ්ජය යනු **ඵුස්සදෙව** මතයයි. උපතිස්ස මතය ඊට ප්‍රතිපක්ෂයි.

විමතිවිනෝදනියෙහි වනාහි "පණ්ණත්තිවිජානනයෙහි ලා ගැනෙන බැවින් වත්ථුවිජානනය වෙන ම කිවයුතු නො වේ. මෙය ව්‍යතික්‍රමණය කළ විට ඇවැත් වේයයි දන්නේ පනත දන්නෙක් ම වේ. උපතිස් මතයෙන් පනත් නො දන අපරිමණ්ඩලනිවාසනාදි වස්තුව දන්නහුට පනත් ඉක්මවීමේ අනාදර නැති නිසා සියලු සෙඛියාවන්හි නිරාවත් බව අභිමතයි. වැසිකිළියෙහි නො දන උදකාවසෙසය නැබූවහුට ඇවැතැයි කොසම්බක්ඛන්ධකයෙහි කී නිසා එ ද යුතු නො වේ. එහෙයින් ඵුස්සදෙව මතයේ හැටියට වත්ථුවිජානන සිතින් සියලු සෙඛියා සචිත්තකයි. භිය්‍යොකම්‍යතාය සූපබ්‍යඤ්ජන පටිච්ඡාදන, උජ්ඣානසඤ්ඤි යන දෙසිකය ලොකවජ්ජයි. අකුසලචිත්තයි. සෙස්ස පණ්ණත්තිවජ්ජයි. ති චිත්තයි. ති වේදනය" යි ගතයුතු බව කියවිණ.

318. **පරිමණ්ඩලං පාරුපිස්සාමි.**

පෙර කී පරිදි කොන් නො එල්බෙන සේ වට කොට පෙරවීමයි. එහෙත් මේ පෙරවුම ඛන්ධකාගත ගිහි පාරුතයෙන් තොර වූ පෙරවුමෙකි. **සිහළදීපනියෙහි** ඇතු පිටැ ලූ ගොටු සෙයින් දෙකොන් සම කොට පෙරවිය යුතුයයි කීයේ අරම්හි පොරවන මේ එකස් පෙරවුම ගැනයි. අරම තුළ-වෙසෙසින් බුද්ධුපට්ඨාන ථෙරූපට්ඨාන සඞ්ඝසන්නිපාතට්ඨානයන්හි දී මෙසේ පෙරවිය යුතු. අරමින් පිටත දී ද පිරිමඬුලු කොට ම හැන්ද යුතු, පෙරවිය යුතු. අනාපත්තිවාරය යට කී සේය.

819. සුපටිච්ඡන්නො ගමිස්සාමි.

නුවා කෙළවරින් ග්‍රීවාවද, දෙකොන සම කොට හකුළා මිණි බහන තෙක් අත් ද වසා ගමෙහි යායුතු. එසේ නො කොට උරහිස හෝ ළය හෝ එළියේ ලා යාමෙන් දුකුළා වේ.

සුපටිච්ඡන්නපාරුපනය.

සුපිළිසත් ව පොරවන්නහුගේ පිළිසත් නො වන තැන් **"ගලවාටකතො පට්ඨාය සීසං, මණිබන්ධතො පට්ඨාය හත්ථෙ, පිණ්ඩිකමංසතො පට්ඨාය පාදෙ"** යන්නෙන් කියැවිණ. වැසී සිටුනා අඟ කියා ඇතහොත්, නො වැසී සිටුනා අඟ නො කිව ද දත හැකිසි. නො වැසී සිටුනා අඟ කියා ඇතහොත්, වැසී සිටුනා අඟ නො කිව ද දත හැකිසි. වැසී සිටුනා අඟත් නො වැසී සිටුනා අඟත් යන දෙපස ම කියා ඇති තැන අර්ථය තේරුම් ගැනීමට ශතවර්ෂයෙක සිට වාද කරති.

"තථා අකත්වා භික්ඛුස්ස - ජත්තුනි'පි උරම්පි ච
විවරිත්වා යථා කාමං - ගච්ඡතො හොති දුක්කටං"

යන විනයවිනිශ්චය ගාථාවට ලියූ **"ජත්තුනිපී ති උභො අංසකූටානි'පි; උරම්පිචා'ති හදයම්පි; විවරිත්වා'ති අපටිච්ඡාදෙත්වා"** යන ටීකාපාඨය මෙහි ලා විමසිය යුතු වේ. **"උභො අංසකූටානි'පි හදයම්පි අපටිච්ඡාදෙත්වා ගච්ඡතො දුක්කටං හොති"** (උභය අංසකූටයත් ද ළය ද නො වසා යන්නහුට දුකුළා වේ.) යනු ටීකාවෙන් පැවසෙන අදහසයි. කෙසේ යන්නහුට දුකුළා සිදු නො වේ ද යනු පූර්වෝක්ත පාඨසාමර්ථ්‍යයෙන් ම දත හැකිසි. **"උභො අංසකූටානි'පි හදයම්පි පටිච්ඡාදෙත්වා ගච්ඡතො දුක්කටං න හොති"** (උභය අංසකූටයත් ද ළය ද වසා යන්නහුට දුකුළා නො වේ.)

මෙතරම් පැහැදිලි ව අටුවා ටීකාවල ප්‍රකාශිත ව ඇත ද, මිණි බහන තෙක් වැසියයුත්තේ වම්ත පමණයයි ද, දකුණත කවදත් එළියේ ම වේයයි ද තර්ක කරමින් ශ්‍රමණවේශය අතුරුදහන් කරන්නට සමහරු ප්‍රයතන කෙරෙති.

"එකතො උභතොවා'පි - ඛුත්වා උක්ඛිත්තචීවරො,
ඉන්ද්‍රඛීලකතො අන්තො - ගච්ඡතො හොති දුක්කටං'

යන්නට **"එකතොපී'ති එක අංසකූටතො වා; උභතොපී'ති උභය අංසකූටතො වා"** යනු ටීකායි. **"අතුරුසෙරෙහි එක්දන එව් දෙදන එව් සිවුරු නගාලා යන් ගිඳුන් නොවපී"** යනුවෙන් සිඛවළඳ විනිසෙහි ද මෙය ප්‍රකාශිතයි. "පහළින්

කැරෙන එසවීමෙකි'' යි අර්‍ථකථනය කළ ද උභයාංශකූටයන් වසා ලන බව සිඬ කිරීමට එයින් බාධා නැති. උභයාංශකූටයෙන් සිවුර නො නහාලිය යුතුයයි කීමෙන් උභයාංශකූටයන් වසා පොරවන පෙරවුමක් ඇති බව ද කියැවේ.

''ගලවළු මිණිබානුඳු පිඬිමසුදු වැසෙන සේ සිවුරු හැඳ පෙරව ගුන්නෝ සුපිළිසන් නම්'' යන සිඛවළඳවිනිස පාඨය ද දෙජත් වසා පෙරවිය යුතු බව ප්‍රකාශ කෙරෙයි.

''බුද්ධා ච නාම ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා පටිච්ඡන්නසරීරා පරිසති ධම්මං දෙසෙන්ති'' පිරිස් මැද දහම් දෙසන බුදුහු අරම්හි නො වසා සිටුනා කවර කොටසක් වසා ගෙන ප්‍රතිච්ඡන්නශරීර වෙත් ද? ගණ්ඨිය නො ඇමුණුව ද ප්‍රතිච්ඡන්නශරීර වියහැකි බව ගණ්ඨිය අනුදැන වදාළ නිදානකථාවෙන් ම පෙනේ.

චීවර ප්‍රමාණය.

සුගත් වියතින් දිග නවයක් වූ ද සරස සයක් වූ ද සිවුරක් දැරීමට භික්‍ෂූනට විනයෙන් ඉඩෙක් නැත. සුපටිච්ඡන්න ශික්‍ෂාදිය විකොපනය නො වන සේ හැඳ පෙරවිය හැකි වන පරිදි එක්තරා ප්‍රමාණයක් අටුවාවේ ප්‍රකාශිත ව ඇත.

''ලාමකපරිච්ඡෙදෙන සඞ්ඝාටියා උත්තරාසඞ්ගස්ස ච දීඝතො මුට්ඨිපඤ්චකං, තිරියතො මුට්ඨිත්තිකං වට්ටති. අන්තරවාසකො දීඝතො මුට්ඨිපඤ්චකො, තිරියං ද්විහත්ථො'පි වට්ටති'' යනු අටුවායි

''තිරියං ද්විහත්ථො'පි වට්ටති'' යනු කී බැවින් තිවාසතය ද මුට්ඨිත්තික වුව වටී යන මතයෙක් වේ. විනයත්ථමඤ්ජූසාවෙහි එන **''ද්විහත්ථො'පි වට්ටති'ති න කෙවලං අඩ්ඪතෙය්‍යොව වට්ටති, අථ ඛො ද්විහත්ථො'පි වට්ටති'ති පිසද්දස්ස අත්ථො දට්ඨබ්බො''** යන වැකියෙන් එය එසේ නො වන බව පැනේ.

සමන්තපාසාදිකා පරිමණ්ඩලශික්‍ෂා අටුවාවේ **''දීඝතො මුට්ඨිපඤ්චකං, තිරියං අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථං, තාදිසස්ස පන අලාභෙ තිරියං ද්විහත්ථප්පමාණම්පි වට්ටති''** යනුවෙන් තිවාසනයේ පමණ වෙසෙසින් කියා ඇත.

''පච්ඡිමන්තෙන සඞ්ඝාටි – දීඝතො මුට්ඨිපඤ්චකා,
මුට්ඨිත්තිකා ච තිරියං – උත්තමන්තෙන සා පන
මුට්ඨිපඤ්චකං දීඝන්තං – පමාණං තිරියන්තතො
අඩ්ඪතෙය්‍යං ද්විහත්ථං වා – සෙසෙ අන්තරවාසකෙ.

යනු **විනයවිනිච්ඡයපාඨ** යි. **ඛුද්දසිඛෙහි ද සිඛවලඤ්ජනියෙහි ද** මේ ක්‍රමයෙන් ම ප්‍රමාණ දක්වා ඇත. "**අඩ්ඪතෙය්‍ය හත්ථං**" යනු වෙනුවට "**මුට්ඨිත්තිකං**" යි යෙදූ තැනෙක් දක්නා නො ලැබේ. නිවාසනය ද මුට්ඨිත්තික වේ නම්, සෙසු සිවුරු පමණ කී ක්‍රමය අනුව "**මුට්ඨිත්තිකං ද්විහත්ථං වා**" යි යෙදීම උචිත ක්‍රමයයි. මෙයින් හෙළිවන්නේ "**මුට්ඨිත්තිකා**" යන්නෙන් පැවසෙන අර්ථය "**අඩ්ඪතෙය්‍ය හත්ථ**" යන වචනයෙන් නො පැවසෙන බවයි.

අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථ නම් දෙරියන් වියතයි. මුට්ඨිත්තිකා යන්නෙන් දෙරියන් වියත නො කියවෙන බව මතු දැක්වෙන පාඨයන් අනුව ද දත හැකියි.

"**පඤ්චන්නං පූරණො පඤ්චමො, මුට්ඨි පඤ්චමො පරිමාණ මෙතිස්සා'ති මුට්ඨිපඤ්චමකා'ති වත්තබ්බෙ මකාරලොපෙන මුට්ඨිපඤ්චකා'ති සඞ්ඛාපි වුත්තා**" යනු විනිච්ඡයටීකායි. මෙයින් හෙළි වන්නේ මිටිරියන පස් වැනි කොට ඇති ප්‍රමාණයක් "මුට්ඨිපඤ්චක" යන්නෙන් ගැනෙන බවයි. '**මුට්ඨි තතියො පරිමාණ මෙතිස්සාති**' යනුවෙන් මුට්ඨිත්තිකා යන්න ද මෙ පරිදි විග්‍රහ කොට ඇත.

"**මුට්ඨිපඤ්චකානන්ති මුට්ඨියා උපලක්ඛිතං පඤ්චකං චතු හත්ථෙ මිනිත්වා පඤ්චමං හත්ථං මුට්ඨිං කත්වා මිනිතබ්බනති අධිප්පායො, කෙචි පන මුට්ඨිහත්ථානං පඤ්චකං මුට්ඨිපඤ්චකං තස්මා පඤ්චපි හත්ථෙ මුට්ඨිං කත්වාව මිනිතබ්බනති වදන්ති**" යනු විමතිවිනොදනියි.

"**මුට්ඨියා සහිතං පඤ්චකං යස්සා සා මුට්ඨිපඤ්චකා**" යන කුද්දසිකටීකා වැකිය ද විමතිවිනොදනී මතය අනුව යන බව පෙනේ.

"**පඤ්ච පරිමාණං අස්සා'ති – පඤ්චකං, මුට්ඨිස්ස මුට්ඨි-හත්ථස්ස සම්බන්ධි පඤ්චකං මුට්ඨිපඤ්චකං**" යනු විනයත්ථ මඤ්ජූසායි.

මේ වාක්‍යප්‍රදෙශයන් ගැන සැලකීමේදී ආචාර්‍යවරයන් වැනි දෙනකුන්ගේ මතය මිටිරියන පස්වැනි කොට ඇති තෙවැනි කොට ඇති ප්‍රමාණයක් මුට්ඨිපඤ්චක මුට්ඨිත්තික යන වචනවලින් කියවෙන බවයි. ඒ නිසා ම "**මුට්ඨිත්තිකං**" යනු වෙනුවට "**අඩ්ඪ-තෙය්‍යහත්ථං**" යනු නො යෙදූ බව ද සලකා ගත හැකියි. මේ සියලු කරුණුවලින් පෙනී යන්නේ අඳනය උසනින් දෙරියන් හෝ දෙරියන් වියත් හෝ වන බවයි සෙසු දෙසිවුර දෙරියන් මිටිරියනි ඒහෙයින් තෙසිවුර එක් පමණය යුත මතය අටුවාටීකාවලින් සිද්ධ නො වන බව කිව යුතුය.

පශ්චිම ප්‍රමාණ චීවරයෙන් උභය අංශයන් වසා පෙරවිය හැකි වේ ද යනුත් එක්තරා ප්‍රශ්නයෙකි. එපමණ සිවුරින් උභයාංශයන් වසාලිය නො හැකි නම් අටුවාවේ එය නො දක්වෙන්නේය. නෙල වටා සිවුරු ගුලියක් යෙදෙන හෙයිනුත්, දකුණත සපුරා වැසී යන හෙයිනුත්, අඳනය සතරඟුලක් පමණ වෙන්ව නො පැනෙන හෙයිනුත් දැන් කැරෙන උභයාංශපාරුපනය පුරාතන පෙරවීමෙන් තරමක වෙනසක් ගෙන ඇති බව ද සැලකිය හැකියි.

බාහන්තය.

චීවරාඞ්ග දක්වන තන්හි ජඞ්ඝෙය්‍ය ගිවෙය්‍යයන් ද දක්වා අවසනැ බාහන්ත නම් අවයවයක් ගැන ප්‍රකාශිතයි. අනුවිවට්ට වලින් හෙවත් ඇළඅතුවලින් බැහැර එක් එක් ඛණ්ඩයට ඒ නමැයි ද කියවිණ. **"බාහන්ත නම් කොළතු දෙසය"** යනු තිසණ්ඩුසන්නයි. විනය අටුවාහි පසුව දක්වන මතය වැඩියෙන් ආදරනීයයි. එසේ මහටුවා මතය වශයෙන් පෙන්වා ඇත්තේ **"සුප්පමාණචීවරං පාරුපන්තෙන සංහරිත්වා බාහාය උපරි ඨපිතා උභො අන්තා බහිමුඛා තිට්ඨන්ති තෙසං එතං නාමං"** යනුයි. විනයවිනිච්ඡය ටීකාවෙහි:-

"බාහන්තන්ති බීසු පරියන්තෙසු සිබ්බිතියං බාහිර ඛණ්ඩචයං, තං ච සඞ්ඝාටිත්වා බාහාමත්ථකෙ ඨපීයමානත්තා මජ්ඣෙ උක්කුට්ඨිංකරොන්ති'ති ආදිසු විය ආධෙය්‍ය ආධාරොපචාරවසෙන බාහා'ති ච චීවරස්ස පරියන්තාවයවත්තා අන්තන්ති ච වුච්චති" යනුවෙන් සිවුරු දෙකොනේ මිසන කඩ දෙකකට බාහන්තයයි කියනු ලබන බව ප්‍රකාශිතයි. මෙහි පමණ දිගින් තුන් වියත් පමණයයි ද, පළලින් දෙවියත් පමණයයි ද ඇතැම් ආචාරීවරු පවසති. බාහුව මත තැබීමක් නො වන බැවින් නිවාසනයෙහි මේ අඞ්ගය නො ලැබේ. අටුවාහි කී සුප්පමාණචීවරයේ ස්වභාවය මෙබඳු දැයි සලකා බැලිය යුතුය.

ඇතුළු ගමැ සුපිළිසන් විය යුතු යනු කී බැවින් අද්ධානමාර්ගයෙහි ද, ගමක් හමු වුව එම සංඥවෙන් එහි ද සුපිළිසන් නො ව යා හැකියි. රාත්‍රිවාසය සඳහා ගම් වැදුණහුට දවල් ද රෑ ද එකස් කොට විසිය හැකියි.

---

320. සුසංවුතො.

අත් පා නො වනමින් මිනා ව සන්සුන් ව ගම තුළ යාම හිඳීම කටයුතු.

321. ඔක්ඛිත්තචක්ඛු.

යට බැලූ ඇස් ඇතිව, සිවුරියන් පමණ ඉදිරිය බලමින් ඇත්-ගම්, යාම හිඳීම කළයුතු. මේ කිවේ බෙල්ල නමා ගෙන සිටීම නො වේ. සිතයට අනදර කෙරෙමින් ඔබමොබ බලමින් යන්නහුට දූකුළායි. ඇත් අස් ඈ උවදුරු වේදැයි ඔබමොබ බැලුව වරද නැති. වාසූපගතයාත් සුසංවූත ව ඔක්ඛිත්තචක්ඛු ව සිටිය යුතු බව **විමති විනොදනියෙහි** එයි.

322. උක්ඛිත්තකාය. (ඉස්සම්භූතයි.)

ගමට ඇතුළු වන තැන සිට කටියෙන් උඩ කාබාන ඈ පෙනෙ-න සේ එක් පසින් හෝ දෙපසින් හෝ සිවුර නො නගාලිය යුතු. වාසූපගතයාට වරද නැත.

323. උජ්ජග්ඝිකාය.

මහසිනා සෙමින් ගමේ යාම හිඳීම නො කළ යුතු. සිනාසිය යුතු තැනදී සතුටු පමණක් දක්වූව වරද නැති.

324. අප්පසද්ද.

දෙලොස් රියන් දුර සිටියහුට ශබ්දය ඇසුණත් කථාව නිශ්චය කොට ගත නො හැකි නම් අල්පශබ්දත්වය වේ. තේරුම් ගත හැකි නම් මහා ශබ්දත්වය වේ. දම් දෙසීමාදියට හැර වාසූපගතයාත් මහ-සිනා මහහඬ නො නගා විසිය යුතු.

325. උක්කුටිකාය.

උක්කුටිකාව හෙවත් ඔසවා යාම අග්ගපාදගමන පණ්හිගමන විසින් දෙවිප්‍රකාරයි. විළුම් ඔසවා අඟිපසින් ද, අඟිපය ඔසවා විළුඹින් ද යාම සිටීම නො වටී.

326. පල්ලත්ථිකාය.

අතින් හෝ සිවුරින් හෝ අකාවටු ගත්වා ගෙන සිටීමයි. **"උක්කුටිකං නිසීදිත්වා හත්ථෙහි ජාණූනං බන්ධනං හත්ථපල්ල-ත්ථිකා, තථා දුස්සෙන පිට්ඨිකාණ්ඩකානං ජාණූනං ච බන්ධනං දුස්සපල්ලත්ථිකා"** යනු කඞ්ඛා යොජනායි.

327. සක්කච්චං.

ඉවත ලන රිසි ඇත්තකු සේ නො වී පිණ්ඩපාතයක් පිළිගනිම් යන කල්පනාව ඇතිව ගතයුතු. **පත්තසඤ්ඤී**-පිණ්ඩපාතය දෙන විට අනාදරයෙන් ඔබමොබ නො බලා පාත්‍රය ගැන ආභොග සංඥ ඇති ව සිටීමයි. **සමසූපකං**-මුගු මාෂ කුලත්ථවලින් කළ සූපයයි

අන් ව්‍යඤ්ජන කොපමණ ගත ද මෙයින් වරද නැත. **සමතත්ථං**- අධිට්ඨානුපග පාත්‍රයේ මූවවිටින් යට සිටින සේ යව්කැලි අහර ගතයුතු.

328. සූපං වා බ්‍යඤ්ජනං වා.

පණීතභොජනවලින් බැහැර සෙසු බොජුන් සූප සදින් ගැනේ. තො ගිලන් ව මේවා ඉල්ලා ගත නොහේ. මුව තුළට ගත් පසු විපිළිසර ව තො ගිලින රිසි වූවත් වහා ගිලී ගිය ද, විඤ්ඤත්ත අවිඤ්ඤත්ත දෙකොටසක් තුබුණු තැනින් අත්‍යවිහිත ව ගත්ත හුට ද, අනෙකකු සඳහා ඉල්ලා ගත්තහුට ද ඇවැත් නැත. අනුන් සඳහා ඉල්ලීමෙන් මෙයින් ඇවැත් නැත ද, පස්සහදූම්යත් උදෙසා තො නෑ තො පැවරුවන්ගෙන් ඉල්ලා ගැනීමෙන් **අඤ්ඤත්ත-විඤ්ඤත්ති දුකුළා** වේ. දූත වැළඳීමෙන් තමාට ද අනුනට ද මිච්ඡාජීවය වේ.

—:(o):—

අධිකරණ සමථ.

"සමථෙහි සමනවසෙන අධිකරීයති වූපසමියතී'ති අධිකරණං" සමථයන්ගෙන් සංසිඳවිය යුත්ත අධිකරණ නම්. විවාදදි විසින් අධිකරණ සතරෙකි. ඒ අධිකරණයත් සංසිඳුවත ක්‍රම සතෙකි. ඒ **අධිකරණසමථ** නම්.

1. **විවාදධිකරණය**.

"විවාදෙයෙ'ව අධිකරණං – විවාදධිකරණං" අටලොස් හෙදකර වස්තුන්ගෙන් යමක් නිසා උපත් විවාදයයි. මෙය සංසිඳ-වීමට **සම්මුඛාවිනය, යෙභුය්‍යසිකා** යයි ක්‍රම දෙකෙක් වේ.

"සඞ්ඝ–ධම්ම–විනය–පුග්ගලානං සම්මුඛා දූතබ්බො විනයො සම්මුඛාවිනයො" යි යූ බැවින් කරුණු සතරක් එක්තැන් වීමෙන් කැරෙත සමථය සම්මුඛාවිනය නම් වේ. කම්මපත්ත සඞ්ඝයාගේ පැමිණීම, ඡන්දහරණය, හමු වූවන් කම්යට බාධා තො කිරීම යන මේවා සුදුසු පරිදි යෙදීමෙන් **සඞ්ඝසම්මුඛතාව** සිදු වේ. සංසිඳවිය යුතු කරුණ සත්‍ය වීම **ධම්මසම්මුඛතාව** යි. ඒ ඒ අධි-කරණය සංසිඳවීමට බුදුන් වදාළ ක්‍රමය **විනයසම්මුඛතාව** යි. විවාද කරන්නවුන් වෙසෙසින් චොදක චුදිතකයන් ඉදිරිපිට සිටීම **පුග්ගලසම්මුඛතාවයි**. මේ සම්මුඛාවිනය සතර අධිකරණයෙහි ම යෙදේ.

සංසිඳවීමට නො හැකි අධිකරණය උබ්බාහිකාවෙන් සම්මත භික්ෂූන් විසින් සෙස්සනට කථා තහනම් කොට විසඳිය යුතු. එසි-ඳුදු නො හැකි නම් යෙභුය්‍යසිකාවෙන් විසඳන්නේය. ලහපත් බෙද ධර්මවාදීන්ගේ බොහෝ බව නිසා එයින් සංසිඳවාලීම **යෙභුය්‍යසිකා** නම්.

2. අනුවාදධිකරණය.

සීලවිපත්ති ආදි සිවු විපත් නිසා ඇතිවුණු ආක්‍රොශ පරිභව චොදනායි. **සම්මුඛාවිනය, සතිවිනය, අමූළ්හවිනය, තස්සපාපිය-සිකා** යයි එය සංසිඳුවන ක්‍රම සතරෙකි.

අනුවාදකයන්ගේ ද අනුවාද ලද්දවුන්ගේ ද බස් අසා ඇවැත් නිශ්චය කිරීමේ දී හුදු සම්මුඛාවිනය යෙදේ. අමූලක සීලවිපත්ති යෙන් චොදනා ලත් රහතුනට, යැදි කල ක්ෂීණාශ්‍රවතුම් කම් වැකි කියා **සතිවිනය** දෙනු ලැබේ ඉන් පසු නැවෙත චොදනා ගණනට ගනු නො ලැබේ උම්තු ව සිට බොහෝ වරද කළ මහණුනට සුවපත් පසු වරද පවරතොත් **අමූළ්හවිනය** දෙනු ලැබේ.

චොදනා ලැබ, විමසන විට අනන් මනන් කියන පාපී මහණ හට "මහණකම වතොත් මිනාව පැවත ඔසාරණය ලබා වා, නො වතොත් මෙය ම නැස්ම වේ වා"යි කැරෙන කර්මය **තස්සපාපිය සිකා** නම්. තජ්ජනීයාදිය සේ නිග්‍රහකර්මයක් වූ මෙය කළ පසු නැවත සුදුසිය පතා සඟමැදට ඉය නො හේ. වත් පුරා ඔසාරණය ලැබිය හැකියි. මේවාහි ද සම්මුඛාවිනය යෙදේ.

3. ආපත්තාධිකරණය.

සත් ඇවැත් ම ආපත්තාධිකරණයයි. **සම්මුඛාවිනය, පටි-ඤ්ඤාතකරණ, තිණවත්ථාරක** යන තුනින් සංසිඳේ.

වස්තු-ආපත්තීන් පිළිත කිරීම **පටිඤ්ඤාවයි**. ඒ ප්‍රතිඥාව කාරණ කොට කළයුතු ක්‍රියාව **පටිඤ්ඤාතකරණයයි**. ඇවැත් දෙසීමේ දී "**ආපත්තිං ආපන්නො; ආම පස්සාමි**" යනුවෙන් පිළිත කළ විට "**ආයතිං සංවරෙය්‍යාසි**" යි පැවති වාක්කර්මය පටිඤ්ඤාත කරණයයි. වත් මානත් ඉල්ලීමේ දී ඇවැත් පිළිත කිරීම ද, පරිවාසදනාදියෙන් පටිඤ්ඤාතකරණය ද සිදු වේ. මෙහිලා සම්මුඛා විනය ද යෙදී ඇත.

දෙපසක් ව බොහෝ වරද කළ භික්ෂූහු පසු ව ලජ්ජිධර්මයෙහි පිහිටා, මේ ඇවැත් ඔවුනොවුනට ආරොපනය කොට පිරිසිදු කරන්නට ගිය හොත් අධිකරණය චණ්ඩ වෙතියි සලකා වෙත්

වෙන් කැතත් තබා **තිණවත්ථාරක** නම් කර්මය කරත්. මෙහි දී සියලු දෙන එක්තැන් වියයුතු ඡන්දහරණය නො කොට ගිලනා පවා ගෙනා යුතුය. පරිජි ද සඟවෙසෙස් ද ගිහියනට නුගුණ කීම් ආදියෙන් සිදුවූ ඇවැත් ද හැර උපසපන් වූ දිනයේ සිට පත් සෙසු සියලු ඇවැත් සම්ථයට පැමිණේ. ඡන්දය දී බැහැර සිටියවුන්ගේත්, අපට මෙය රුචි නැතැයි දිට්ඨාවිකම්මකළවුන්ගේත් ඇවැත් සමථයට පත් නො වේ

4. කිච්චාධිකරණය.

ඤත්තිකම්මාදි සිවු විනයකම් කිරීමයි. මෙහි සම්මුඛාවිනය පමණෙක් යෙදේ.

පාතිමොක්ඛ දීපිකාව
සමාප්තයි.

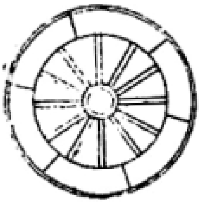

අනුක්‍රමණිකා.

	පිට.
අකාලසාවන	96
අකාලචීවර	170
අකිරියතො	102, 168
අග්ගබීජ	213
අග්ගිපරිජිත	214
අග්ඝසමොධාන	151
අඝට්ටනිමිත්තතා	75
අඞ්ගකුට	111
අඞ්ගජාතාභිනිසීදක	125
අචිත්තකාපත්ති	103
අජාතපක්ඛි	211
අජානන්තස්ස	131
අටලොස්වත්	149
අටාකාර දුකුලා	240
අට්ඨවත්ථුකා	124
අට්ඨවාචිකූපසම්පදා	91
අතිබුද්ධිකා	75
අතිමහතී	75
අත්පස	74, 162
අත්ථසාධක	109
අත්ථපුරෙක්ඛාර	132
අද්ධාපච්චුප්පන්න	117
අධිකරණ	142, 143
අධිකරණසමථ	283
අධිට්ඨාන	162
අධිට්ඨානුපොසථ	85
අධිපඤ්ඤා	97
අධිප්පාය	142
අධිමාන	122
අධිසීල	97
අනාමන්තචාර	158
අනාමාසදුක්කට	240
අනාරොචන	152
අනිමිත්තතා	76
අනිමිත්තා	131
අනිමිත්තුපග නිමිත්තතා	75
අනියතවල ප්‍රයෝජන	155
අනුපද	206
අනුප්පඤ්ඤත්ති	100, 105
අනුප්පන්නපඤ්ඤත්ති	100
අනුබ්‍යඤ්ජන	206
අනුභූතපුබ්බ	127
අනුද්දිස්ස	117, 118
අනුලොම්පරිජි	125
අනුවාදාධිකරණ	142, 284
අනුසාවනසම්පත්ති	95
අනුසාසනිපුරෙක්ඛාර	132
අන්තග්ගාහිකා දිට්ඨි	101
අන්තරුබ්භාර	160
අන්වක්ඛර	206
අපලොකනකම්ම	265
අබද්ධසීමා	81
අභව්‍යපුද්ගලයෝ	91, 124
අමූළ්හවිනය	284
අරහන්තඝාතක	94, 118, 124
අලජ්ජිතා	87
අලමරියඤාණදස්සන	121
අලොහිතා	131
අවණ්ණභණනය	131
අවලිත්ත	137
අවහරෙය්‍ය	108
අවිප්පවාසසීමා	80
අෂ්ටගුරුධර්ම්	90
අසඤ්චිච්ච	130
අසතියා	130
අසමාදානචාර	159
අසාදියන්තස්ස	131
අසාධාරණ පඤ්ඤත්ති	100

	පිට.
අසාධාරණ පරිජ්	124
ආචාරවිපත්ති	101
ආචාරවිපත්ති චොදනා	141
ආජීවවිපත්ති	101
ආණත්තික	108, 118
ආණාපාතිමොක්ඛ	83
ආණාවීතික්කමන්තරාය	256
ආදිසෙය්‍ය	107
ආනන්තරිය	94, 118
ආපත්තාධිකරණ	142, 284
ආපත්තිසභාග	74
ආපත්තිසන්දස්සනා	141
ආමිසසම්භොග	258
ආසාවච්ඡෙදිකා	160
ඇවැත් දෙසීම	256
ඉටන්බිඳීම	164
ඉද්ධිමය	119
ඉත්ථිපණ්ඩකා	152
ඉරියාපථ	118
ඉරියාපථං විකොපෙය්‍ය	108
උක්ඛිත්තානුවත්තිකා	124
උත්තරිමනුස්සධම්ම	121
උදකනිමිත්ත	79
උදකුක්ඛෙපසීමා	82
උපවාදන්තරාය	256
උපසම්පදා	90
උපොසථ	72, 83,
උබ්භජාණුමණ්ඩලිකා	124
උභතො පඤ්ඤත්ති	100
උභතොබ්‍යඤ්ජනක	94, 124, 132
උභයත්ථෙනක	93
උම්මත්තක	105
උල්ලිත්ත	137
එකකම්ම	99
එකතො පඤ්ඤත්ති	100
එකභණ්ඩපඤ්චක	108

	පිට.
එකාදශරාග	126
එකුද්දෙස	99
එහිභික්ඛූපසම්පදා	90
ඔකාස	118
ඔකාසපරිකප්ප	111
ඔධානසමොධාන	151
ඔවාදපාතිමොක්ඛ	83
ඔවාදපටිග්ගහණූපසම්පදා	90
ඔසාරණ	265, 266
කඨිනය ඇතිරීම	158
කඨිනානිසංස	159
කඨිනුද්ධාර	159
කණ්ඩුපටිච්ඡාදි	164, 273
කණ්ඩුති	127
කපිමිද්ධ	128
කම්මවාචාසම්පත්ති	79
කම්මස්සකතාඤාණ	97
කම්මන්තරාය	255
කම්මලක්ඛණ	265, 266
කලලරූපය	116
කංසකූට	111
කාල	98, 118, 125
කැපකරුවෝ	179
කිරියතො	102
කිරියා කිරියතො	102
කිච්චාධිකරණ	142, 285
කිලෙසන්තරාය	255
කුච්ඡිසමය	195
කුසලත්තික	104
කුසාවහාර	112
කුලදූසක	148
කූටකහාපණ	111
ක්‍රියාවිශෙෂ	118
ඛණපච්චුප්පන්න	117
ඛණ්ඩනිමිත්තතා	75
ඛණ්ඩසීමා	79
ඛන්ධබීජ	213

	පිට.
ඛිතතාඛිතතා	106
ගණභොජන	159
ගරු භණ්ඩ	268
ගහණකූට	111
ගරුධම්ම පටිග්ගහණූප සම්පද	90
ගණුපොසථ	84
ගාම	106, 169
ගාමසීමා	86
ගාමූපචාර	106
ගුහා	139
ගෙහසිතපෙම	127
චතුසමුට්ඨාන	102
චතුර්විධකර්ම	265
චිත්ත	97, 103, 106
චීවරවිප්පවාස	8 , 168
චීවරප්‍රමාණය	162, 279
චීවරුප්පාද	159
චූලසුද්ධන්ත	151
චොදනාභෙද	141
ඡ සමුට්ඨාන	102
ඡන්දපාරිසුද්ධි	85, 86
ඡන්දපාරිවාසිය	86
ජාතපඨවි	211
ජීවිතින්ද්‍රිය	116
ඤත්තිඅපරාමසන	95
ඤත්තිකම්ම	266
ඤත්තිචතුත්ථකම්ම	266
ඤත්තිචතුත්ථූපසම්පදා	91
ඤත්තිදුතියකම්ම	266
ඤත්තිසම්පත්ති	95
ඤත්තදුක්කට	241
ඨානාචාවෙය්‍ය	108
තස්සපාපියසිකා	284
තාවකාලිකො	115
තිණවත්ථාරක	86, 285
තිත්ථියපක්කන්තක	93, 124

	පිට.
තිරච්ඡානගත	93, 124
තිරච්ඡානපරිග්ගහෙ	115
තුලාකූට	110
තෙචීවරික	164
ත්‍රිවිධසම්පත්ති	78
ථාවර	118
ථෙය්‍යසංවාසක	92, 124
ථෙය්‍යාවහාර පඤ්චක	110
දක්ඛිණෙය්‍ය සඞ්ඝ	72
දණ්ඩකම්මනාසනා	259
දශභාසයිාවෙර්	155
දශසත්‍රිහු	135
දශආක්‍රොශවස්තු	204
දශඅන්තරායයෝ	84
දසකැපකරුවෝ	179
දසසෙය්‍යා	218
දසලෙස	143
දස්සනස්සාද	127
ද්විසමුට්ඨාන	102
දිට්ඨිවිපත්ති	101
දුබ්බච	146
දුරුච්චාරණ	95
දුරුපචිණ්ණදුක්කට	241
දූතෙනඋපසම්පද	91
දෙවතොපසංහාර	127
ධම්මපුරෙක්ඛාර	132
ධම්මසම්භොග	258
ධර්මනිමන්ත්‍රණ	175
ධුරනික්ඛෙප	109
ධුවචොළා	131
ධුවලොහිතා	131
නදීනිමිත්ත	78
නව පාත්‍ර	193
නවචීවර	161
නානාභණ්ඩපඤ්චක	107
නාසනන්තිකා	160
නිට්ඨානන්තිකා	159

පිට

නිමිත්තකම්ම 110
නිමිත්තමිත්තා 131
නිමිත්තසම්පත්ති 78
නිසජ්ජස්සාද 127
නිසීදන 163, 183, 273
නිස්සයමුච්චනක 223
නිස්සග්ගිය 108, 117
නිස්සාරණා 265, 266
නීලකහාපණ 112
නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛ 103, 168
පක්කන්ත 74
පක්කමිත නාතිකා 159
පග්ඝරන්ති 131
පච්චත්ථරණ 16
පච්චුද්ධරණ 161, 251
පච්ඡාඤත්තිඨපන 95
පඤ්ඤත්තිවිධි 100
පඤ්හාබ්‍යාකරණූපසම්පදා 90
පටිච්ඡන්නකූට 111
පටිච්ඡන්නපරිවාස 151
පටිච්ඡාදන 150
පටිඤ්ඤාතකරණ 284
පටිස්සව දුක්කට 241
පණ්ඩක 91, 124
පණ්ණත්තිවජ්ජ 103
පත්තකාලඞ්ග 74
පද 206
පරම්මුඛකප්පියකාර 180
පරිකප්පාවහාර 111
පරිකප්පිතොකාස 109
පරික්ඛාරචොළ 164
පරිවාස 150
පරිසසම්පත්ති 79, 96
පරිසුපට්ඨාක 223
පසය්හාවහාර 111, 197
පවාරණා 73, 82, 85, 232
පංසුකූලිකසඤ්ඤිස්ස 115

පිට

පාණාතිපාත 116
පාණාතිපාතප්පයොග 117
පාතිමොක්ඛ 84
පාත්‍රචතුෂ්ටය 189
පාදය 113
පාරාජික 99
පාරිසුද්ධිඋපොසථ 84
පාසාණනිමිත්ත 78
පිටකසමය 195
පිතුඝාතක 94, 124
පිත්තුම්මත්තක 105
පුග්ගල 98, 99 105
පුබ්බකිච්ච 71, 85
පුබ්බනිමිත්ත 127
පුබ්බපයොග දුක්කට 240
පෙතපරිග්ගහෙ 115
ඵස්සස්සාදය 127
ඵලබීජ 213
බද්ධසීමා 75
බහිසීමෙඨිත සම්මතා 76
බාහන්තය 281
බීජබීජ 213
බ්‍රහ්මදණ්ඩ 265
භණ්ඩදෙය 111
භණ්ඩපරිකප්ප 111
භණ්ඩුකම්ම 265
භික්ඛුනිදූසක 94, 124
භික්ඛුනොවාද 86, 223, 225
මග්ගනිමිත්ත 78
මහාසීමා 80
මහාසුද්ධන්ත 131
මාතුඝාතක 94, 124
මානකූට 111
මානත්ත 152
මාසක 113
මිච්ඡාදිට්ඨි 101
මිස්සපඨවී 211

	පිට.
මිස්සකසමෝධාන	151
මුඛගහාගි	124
මුඛපුඤ්ඡන	161
මුඛවෙවට්ටික කප්පියකාර	180
මුච්චනස්සාද	126
මුත්තස්සාද	126
මුදුපිට්ඨික	124
මූලබීජ	213
මේථුනස්සාද	127
මෝචනස්සාද	124
යක්ඛුම්මත්ත	105
යාවකාලික	194, 239
යාවජීවික	194, 240
යාවදත්ථචීවර	159
යෙභුය්‍යසිකා	159
රජ්ජුභෙද	111
රත්තිපාරිවාසිය	73
රුක්ඛනිමිත්ත	78
ලම්බී	124
ලහුකාපත්ති	74
ලිඞ්ගත්ථෙනක	92
ලිඞ්ගනාසනා	259
ලෝකවජ්ජ	103
ලෝහිතුප්පාදක	94, 124
වජ්ජපටිච්ඡාදිකා	126
වත්ථුසභාගතා	141
වත්ථුසම්පත්ති	91
වනභඞ්ගස්සාද	127
වනනිමිත්ත	78
වම්මිකනිමිත්ත	78
වවත්ථිත	95
වත්ථුසභාග	74
වත්ථුව	99, 114, 118, 126
වස්සිකසාටිකා	163, 195
වස්විසුම	156
වාචස්සාද	127
විකප්පන	162, 165

	පිට.
විජ්ජාමය	119
විප්පවාස	82, 152, 170, 202
විබ්භන්ත	96
විවාදාධිකරණ	142, 283
විස්සාසගාහ	114
විසුංගාමසීමා	81
වේදනත්තික	104
වෙපුරිසිකා	132
සකසඤ්ඤිස්ස	114
සඞ්ඝ	72
සඞ්ඝභෙදක	94, 124, 145
සඞ්ඝඅපරාමසන	95
සචෙතනකම්ම	110
සඤ්ඤා	103
සඤ්ඤාවිමොක්ඛ	103
සතිවිනය	284
සත්තබ්භන්තරසීමා	81
සත්තාහකරණීය	156
සත්තාහකාලික	194, 240
සත්තු	231, 232
සත්ථපරිජිත	214
සන්තතිපච්චුප්පන්න	117
සන්තති මරණ	117
සන්නිධානන්තිකා	159
සබ්බනාසනා	259
සමසික්ඛතා	99
සමානසංවාසක	144
සමානසංවාසසීමා	79, 80
සමුට්ඨාන	101
සමෝධාන පරිවාස	151
සම්භින්නා	132
සම්මුඛාවිනය	283
සරණගමනූපසම්පදා	90
සවනන්තිකා	160
සහපයෝග	110
සහවාස	152
සහපයෝග දුක්කට	240

	පිට
සඋබ්භාර	60
සංවාස	99, 123
සංවාසථෙය්‍යක	92
සංවාසනාසනා	259
සංවාසපටික්ඛෙප	141
සංවිදුවහාර	110
සාධාරණපඤ්ඤත්ති	100
සාමග්ගිඋපොසථ	73
සාමග්ගිපවාරණ	74
සාවනභාපන	95
සාහත්ථික	103, 117
සාහත්ථික පඤ්චික	108
සාලූක	240
සික්ඛාපච්චක්ඛානඞ්ග	97
සිඛරිණී	132
සිඛාභෙද	111

	පිට.
සියා කිරියතො සියා අකිරියතො	102
සියා කිරියතො සියා කිරියා කිරියතො	102
සීමන්තරිකා	80, 82
සීමා අජ්ඣොත්ථරණ	77
සීමානික්කමනන්තිකා	160
සීමාසම්භින්දන	76
සීමාසමූහනය	80
සීලවිපත්ති	101
සීලවිපත්තිචොදනා	141
සුගත් වියත	166
සුඛකාසාත	108
සුද්ධන්තපරිවාස	.151
සුපටිච්ඡන්න පාරුපන	278
සූචිසි පරිජ්	124
හදය භෙද	111
හරෙය්‍ය	107

කත්තුසන්දස්සනං.

—||—

සුධීජනසමාකිණ්ණෙ - ගාමෙ **විගොඩ** නාමකෙ,
විහාරො විත්ථතෙ **ධම්ම - සුතතිස්සාරාම** විස්සුතො.

තම්'ජ්ඣාවසතිත්ථෙරො - **ඉන්දසාරො** ගුණාකරො,
සො මං පබ්බාජයිත්වාන - යථාසික්ඛම්'සි සි.

තද'ණ්ණතො ගතො **විජ්ජා - නන්ද** විජ්ජාලයං පති,
තත්ථිස්සරපදං පත්තං - ධම්මසත්ථවිසාරදං.

ලඞ්කාරාමිකසඞ්ඝවංසම්හි මහානායකතං ගතං,
ධම්මසිද්ධිං මහාසාමිං - දයාලුං තිදිවං ගතං.

චන්දකිත්තිස්සිරිං **චන්ද - විමලං** සත්ථසාගරං,
සම්පත්තාධිපතිත්ථෙර - චිරං උපගරුං ගරුං.

වාචිස්සරං ච ථෙරින්දං - පණ්ඩිතොපාධිධාරිනං,
නිස්සාය ධම්මවිනයං - සත්ථන්තරම'ධීතවා.

අකාසිං යතිපුඞ්ගො සො - **ගුණාලඞ්කාර** විස්සුතො,
විනයෙ පාටවත්ථාය - භික්ඛූනං සාසනෙසිනං.

සාරම්මදය ගන්ථෙසු - තෙකෙසු පරිදීපිතං,
දීපිකං පාතිමොක්ඛස්ස - පම්'ණිම්'හ සාධවො.

ශුද්ධිපත්‍රය.

පිටුව	පෙළ.	අශුද්ධ.	ශුද්ධ.
17	4	අවිච්දමානෙ	අවිච්දමානො
24	31	අනික්කායමතො	අනික්කාමියතො
30	20	නෙ නිපදවා	නො නිපදවා
31	20	සඤතයක්	සඥතයක්
36	21	නො පැමිණෙ ලද	නො පැමිණෙන ලද
49	30	බිට	බිමට
57	2	පැවිතනියං	පාවිතනියං
57	19	ත්සස තෙ	තස්ස තෙ
59	2	අති නතරාජකෙ	අතික්ඛනතරාජකෙ
61	6	සුගතදස්සියා	සුගතවිදස්සියා
61	31	විතිත්	වියතිත්
63	5	අ ගච්ඡන්ති	ආගච්ඡන්ති
65	18	න සක්කච්චං	සක්කච්චං
74	10	ස ිගයි	සාමිගයි
76	31	වෑක්ෂලතාදි	වෘක්ෂලතාදී
76	31	සමහිනදය	සමහිනදනය
79	20	සී ාවක්	සීමාවක්
84	24	ඝෑතනි	ඝැතනි
89	3	ප්‍රථධ්‍යානාදීන්ගේ	ප්‍රථමධ්‍යානාදීන් ගේ
127	16	මිදී යායි	මිදී යාමයි
170	3	ආයසමතෙ	ආයසමතො
170	28	සඞ්ඝ වා	සඞ්ඝස්සවා
176	29	පටිලාභො	පටිලාභො
190	10	ආරාමි—	ආරාමිකා–
196	5	නො පවර	නො පවරා
199		පිටු නොම්මරය 196 වී ඇත.	
199	16	සුවිලෙඛිත	සුවිලෙඛිත
200	24	පතිස්ස	උපතිස්ස
2.7	18	රූඝනයා	රූහනය
217	19	තබ	තබා
223	24	දෛපොත	දෙපොත
264	21	පස්සුනි	උපස්සුති
270	6	හෙසින්	ගෙසින්
283	1	සමිතනීකං	සමිහිකතන්තිං

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ.

කඞ්ඛාවිතරණී
කඞ්ඛාවිතරණී ටීකා
කඞ්ඛාවිතරණී පිටපොත
කඞ්ඛාවිතරණී යොජනා
කඞ්ඛාවිතරණී සන්නය
කල්‍යාණී ප්‍රකරණය
ඛුද්දසික්ඛා ව්‍යාඛ්‍යා
ඛුද්දසික්ඛා ටීකා
ගරු භාණ්ඩ විනිශ්චය
පරිවාර ගැටපදය
පාතිමොක්ඛ ගණ්ඨිදීපනී
පාතිමොක්ඛ පදත්ථ අනුවණ්ණනා
පාලිමුත්තක විනය
පාලිමුත්තක විනය ටීකා
බද්ධසීමා විනිශ්චය
භික්ෂු ශීලය
මූලසික්ඛා
වජිරබුද්ධි ටීකා
විනය විනිච්ඡය
විනය විනිච්ඡය ටීකා
විනය නිතිය
විනය මුෂ්ටිය
විනයත්ථ සමුච්චය
විනයාලඞ්කාර ටීකා
විමතිවිනොදනී ටීකා
විසුංගාමසීමා විනිශ්චය
සමන්තපාසාදිකා
සමන්තපාසාදිකා අත්ථයොජනා
සාරත්ථදීපනී ටීකා
සාධුපත්ථ පූරණී
සිඛවලඳ විනිස
සීමාලඞ්කාර සඞ්ග්‍රහ
සුගත විදසී විධානය
හෙරණසිඛ විනිස

සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති

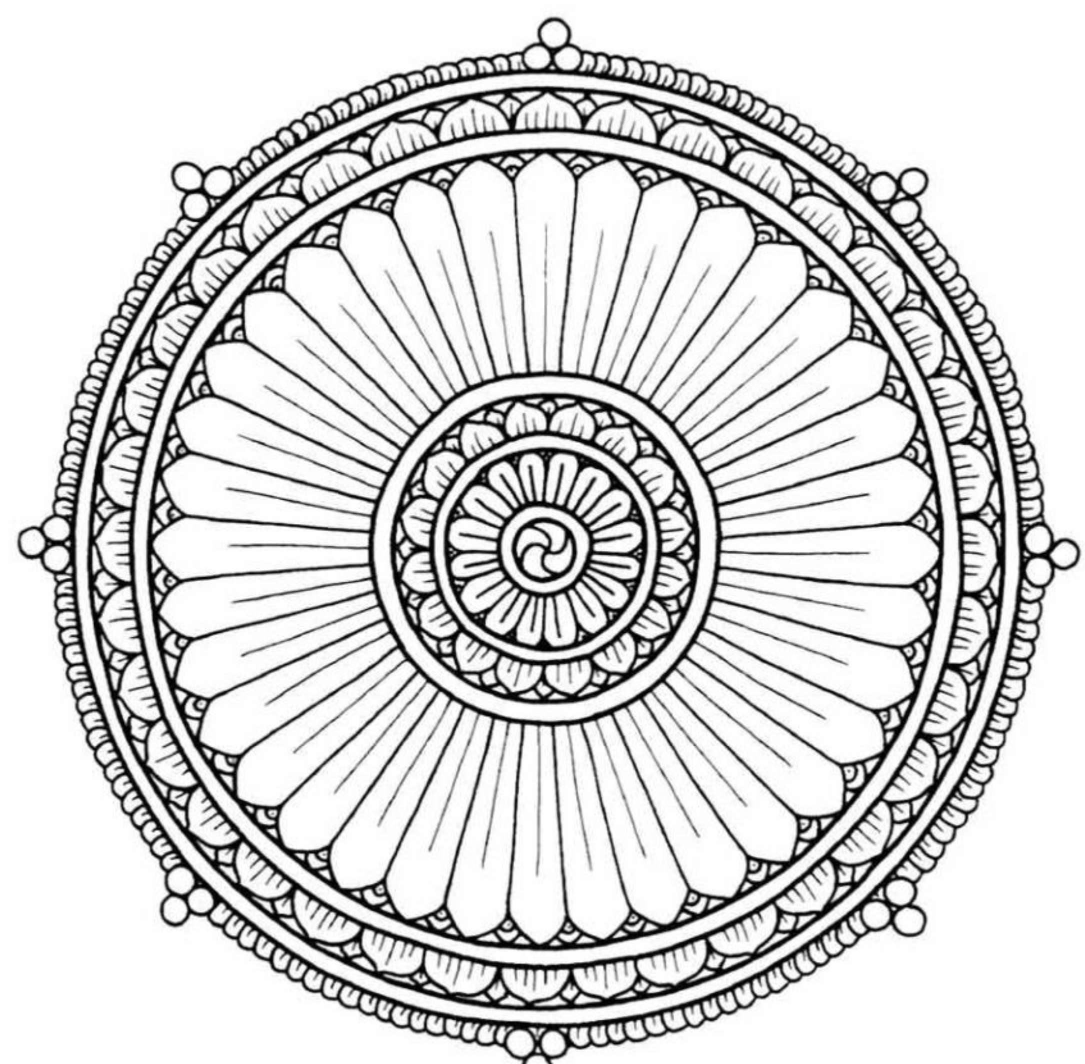

නිබ්බාන පච්චයෝ හෝතු